

ESTUDI HISTÒRICO-ARQUITECTÒNIC DEL MUSEU MARTORELL (BARCELONA)

Mònica Maspoch Oller
Eloi Castells Buenaventura

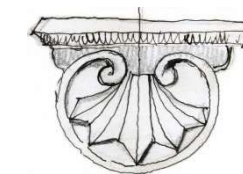
Maig de 2019

ESTUDI HISTÒRICO-ARQUITECTÒNIC DEL MUSEU MARTORELL (BARCELONA)

Direcció: **Mònica Maspoch Oller**

Recerca i realització: **Eloi Castells Buenaventura**

Mònica Maspoch Oller

*Per a qualsevol ús de les informacions o imatges fotogràfiques
contingudes en aquest estudi caldrà citar-ne l'origen i autoria.*

SUMARI

Consideracions prèvies	3
Localització	5
Presentació	5
Ubicació	10
Descripció	15
La façana principal	16
La façana posterior	18
Les façanes nord i sud	20
Les cobertes	22
El cos central	24
L'ala Nord	30
L'ala Sud	33

Evolució històrica	36
La creació del Parc de la Ciutadella	36
Un museu a la Ciutadella	38
El primer museu públic de Barcelona	39
El projecte de Rovira i Trias	40
El procés de construcció	42
La consolidació de la institució	45
Temps de canvis: el Museu de Geologia	49
El museu durant el Franquisme	51
El museu en democràcia	54
Conclusions	59
Cronologia del Museu Martorell	60
Annex Documental	67
Annex Gràfic	193
Bibliografia	211

El present treball ha tingut com a objectiu la realització de l'estudi documental i la valoració patrimonial de l'edifici que acull el Museu de Geologia de Barcelona, antigament conegut com Museu Martorell, situat al Parc de la Ciutadella, al districte de Ciutat Vella de Barcelona. L'estudi ha estat encarregat pel Museu de Ciències Naturals de Barcelona. El treball ha vingut motivat pels treballs previs a la rehabilitació de les seves cobertes i els seus desguassos i baixants, actualment en un important estat de deteriorament. En aquest sentit, el treball ha vingut força condicionat pel temps, tenint en compte el calendari d'obres al que està sotmesa la institució i també la necessitat de generar unes estratègies adients, però amb la major brevetat, abans de procedir a la intervenció sobre l'edifici.

A l'hora de generar l'estudi s'ha pogut accedir a totes les seves dependències i estances de servei, amb algunes excepcions d'escassa rellevància. Per tant, les tasques de camp han permès visitar el gruix principal dels espais patrimonials de l'edifici, gràcies a la bona disposició dels funcionaris que administren el centre, que han facilitat en tot moment l'accés als espais i a les informacions històriques de que disposa el seu arxiu-biblioteca.

Aquest treball de camp i consulta de l'arxiu han permès generar totes les imatges fotogràfiques incloses en les pàgines següents, realitzades el mes de març del present any 2019. Les planimetries emprades en la descripció de l'edifici han estat facilitades pel mateix Museu de Ciències Naturals de Barcelona Consorci d'Educació de Barcelona i l'equip d'ARDÈVOL Consultors Associats SLP.

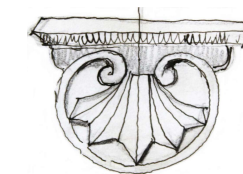
En aquest volum es presenten les dades i informacions recollides i interpretades durant els mesos de març i abril de 2019, condensades en un breu capítol de Notícies històriques. En el seu marc s'ha buscat els orígens i l'evolució de l'edifici, al mateix temps que s'ha documentat el màxim possible els projectes arquitectònics i modificacions que van donar lloc a la creació i modificacions dels seus elements patrimonials més significatius. Amb aquesta voluntat s'ha recollit i ordenat tota la documentació històrica vinculada a l'edifici del Museu de Geologia en un annex gràfic i un annex documental que recullen transcripcions i reproduccions. Aquesta documentació s'ha recol·lectat a través d'una recerca completa en diferents arxius de referència de la ciutat.

CONSIDERACIONS PRÈVIES

La realització d'aquest treball s'ha basat en la interpretació dels materials fotogràfics i documentals localitzats fins l'actualitat per tal de conèixer els elements patrimonialment més destacables i la seva evolució amb el pas del temps. Tanmateix, es recomana que qualsevol actuació realitzada a l'edifici no menystingui la possibilitat que emergeixin capes històriques latents no detectades en aquest estudi.

L'apartat de conclusions que tanca aquest treball inclou una valoració patrimonial en la qual s'esmenten els elements més rellevants i representatius de l'edifici. Basada en criteris objectius, aquesta valoració pretén defensar aquells elements representatius que configuren els projectes arquitectònics històrics i la seva significació dins d'un context cronològic i estructural. Aquestes conclusions haurien de facilitar la presa de decisions a l'hora de judicar sobre el grau de conservació òptim en relació a futures intervencions sobre la seva estructura.

Els autors

LOCALITZACIÓ

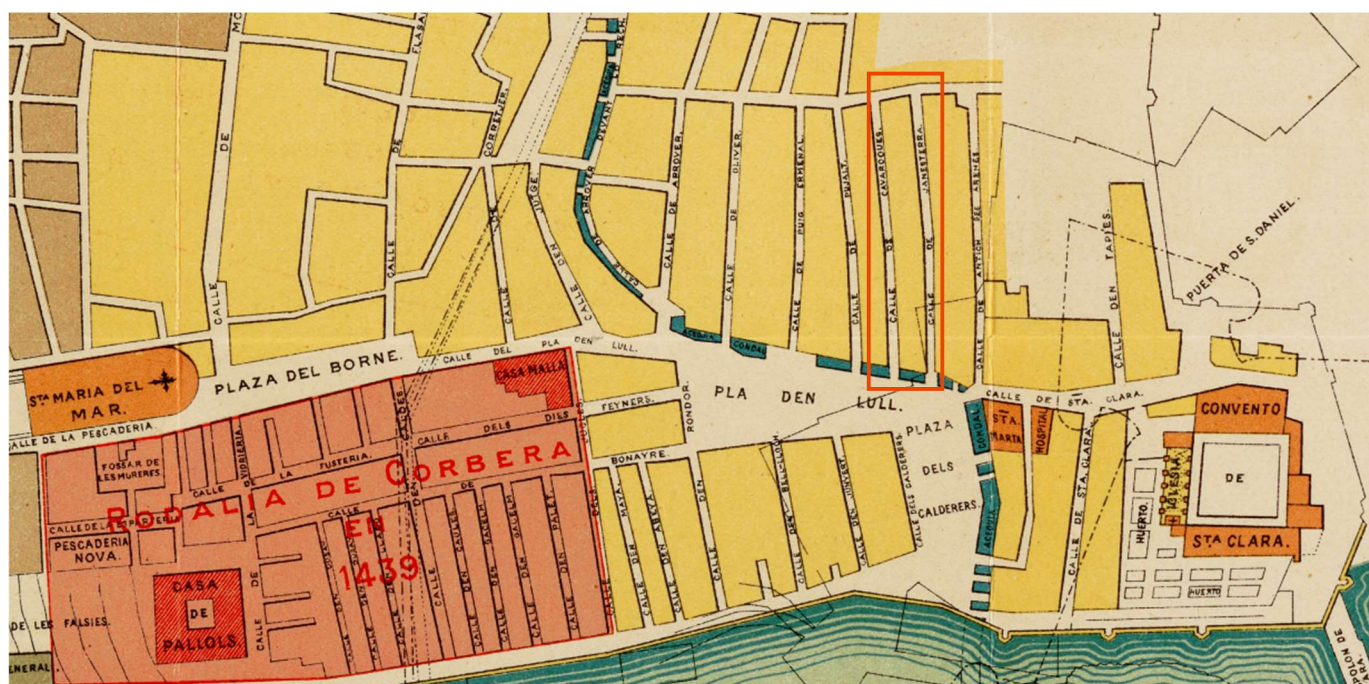
Presentació

El Museu Martorell, construït entre 1879 i 1882, va ser dissenyat pel cèlebre arquitecte eclèctic Antoni Rovira i Trias (Barcelona 1816 – Barcelona 1889). Aquesta va ser una de les primeres obres endegades per la Comissió de la Ciutadella, fundada el 1872 amb la finalitat de recuperar i enjardinar l'antic emplaçament de la ciutadella militar de Barcelona. Per aquelles èpoques l'Ajuntament de Barcelona fixà el seu interès en generar un nou espai obert a la ciutadania que suplís aquell escenari vinculat a la repressió borbònica i que s'havia començat a demolir després de la Gloriosa Revolució de 1868. En aquest context, Rovira i Trias, convertit en arquitecte puntual de la Comissió de la Ciutadella, dissenyà, seguint els condicionants tècnics fixats pel Director de parcs i jardins Josep Fontserè i Mestre (Barcelona 1829 – Barcelona 1897), l'esplèndid projecte del primer museu públic de Barcelona i de Catalunya.

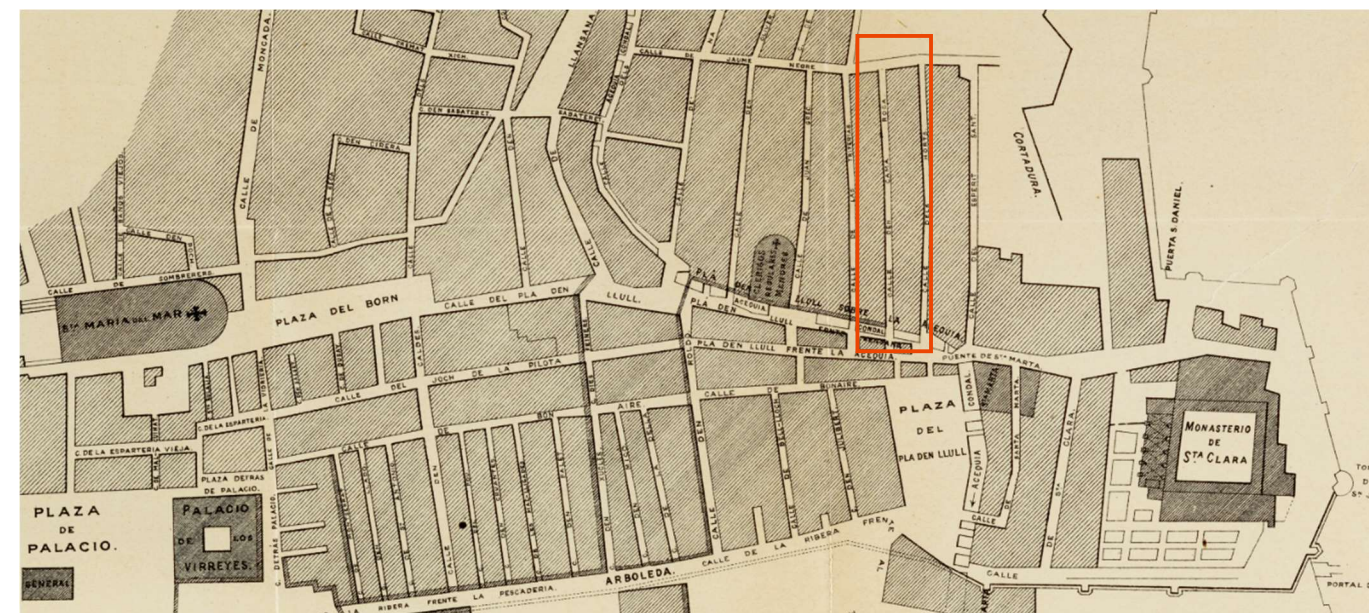
El Museu Martorell va rebre el seu nom de la persona que va finançar l'obra i cedí les seves col·leccions particulars al consistori, l'antiquari i arqueòleg Francesc Martorell i Peña (Barcelona 1822 – 1878). En el seu testament de mort, Martorell llegava a l'Ajuntament de Barcelona l'import de 125.000 pessetes per a la conservació de les seves col·leccions sense mencionar, però, la necessitat de construir un edifici per acollir-les. Aquest edifici seria fruit de la voluntat política del moment, com es veurà tot seguit.

El Museu Martorell, situat a Ciutat Vella, s'erigí en una de les zones més antigues de la ciutat, el sector avui ocupat pel Parc de la Ciutadella, en el seu flanc orientat al barri de la Rivera. Encara que alguns historiadors apunten que la zona de la Rivera estava poblada ja en època tardoromana, no es té constància demostrada d'entorns urbans desenvolupats fins el s. X. En aquell moment de la història de Barcelona es configuraren les primeres vilanoves, és a dir, nuclis relativament dispersos de població que es trobaven fora de la zona emmurallada, en aquell moment densament poblada. Una de les principals vilanoves de Barcelona era la Vilanova de Mar, que es desenvolupà a l'entorn de l'església romànica de Santa Maria de les Arenes (antecessora de l'actual basílica de Santa Maria del Mar). Va ser a partir del s. XII que aquell nucli desordenat començà a parcel·lar-se, articulant una xarxa de carrers que ha perviscut fins els nostres dies de manera parcial.

La puixança econòmica de les vilanoves i, més concretament de la Vilanova de Mar, va conduir a la construcció d'un segon recinte murallat que englobava no només el nucli original de Barcino, sinó també tots els barris nous que s'havien articulat. Aquest procés es va formalitzar durant la segona meitat del s. XIII, moment en que el barri consolidar la seva activitat artesanal, marítima i comercial a l'entorn, bàsicament, del Rec Comtal i de la línia de costa. De seguida aquella zona es convertí en l'àrea més rica i vibrant de la capital, aglutinant nombroses iniciatives econòmiques i artístiques, a l'entorn de la qual s'articulà una societat puixant i dinàmica.

Plano la Rivera en el siglo XV. Salvador Santpere i Miquel. 1890 (ICGC. RL.1657-61). S'hi ha ressaltat l'emplaçament actual del Museu de Geologia, llavors ocupat per l'illa de cases compresa entre els carrers de Janestera i Cavarroques.

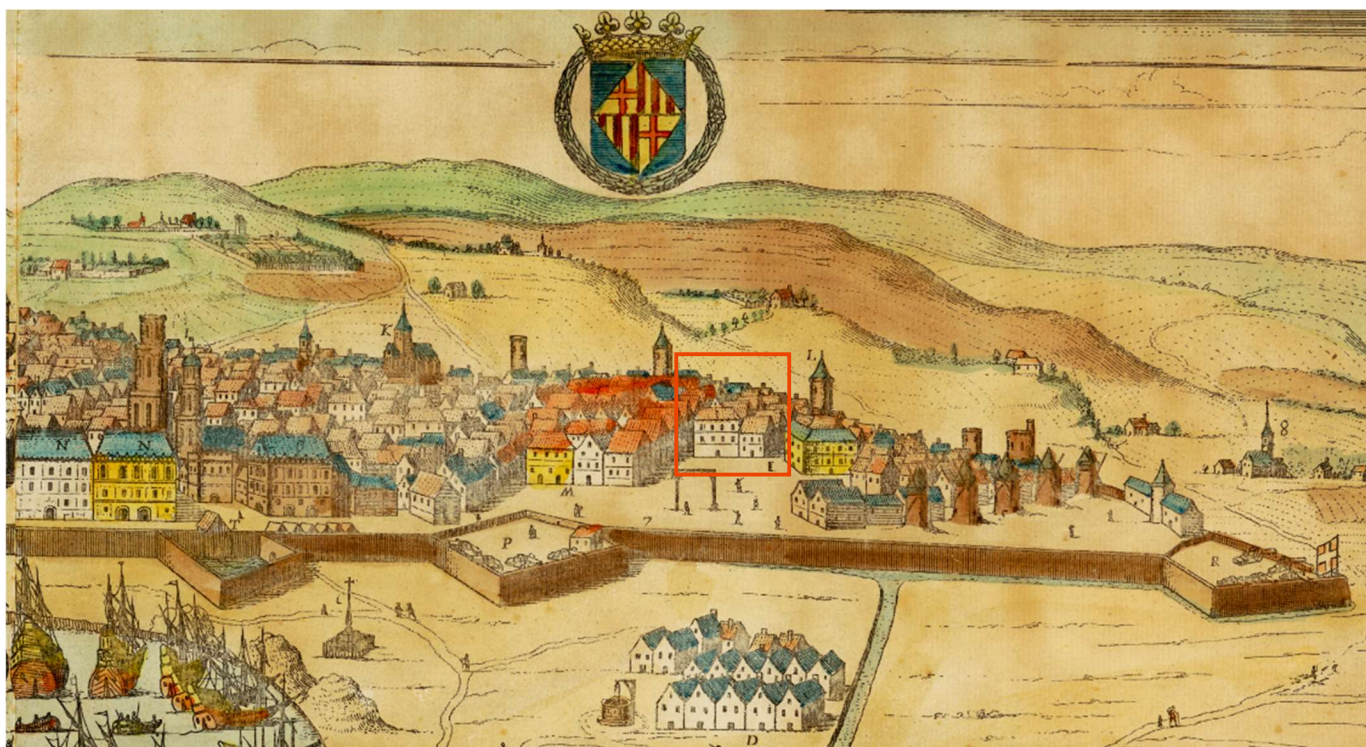

Defensa de la Rivera en 1714. Salvador Santpere i Miquel. 1890 (ICGC. RL.1657-147). La Rivera havia arribat a inicis del s. XVII sense canvis importants en el seu traçat, més enllà de la urbanització del pla d'en Llull i el canvi de nomenclàtor dels carrers adjacents.

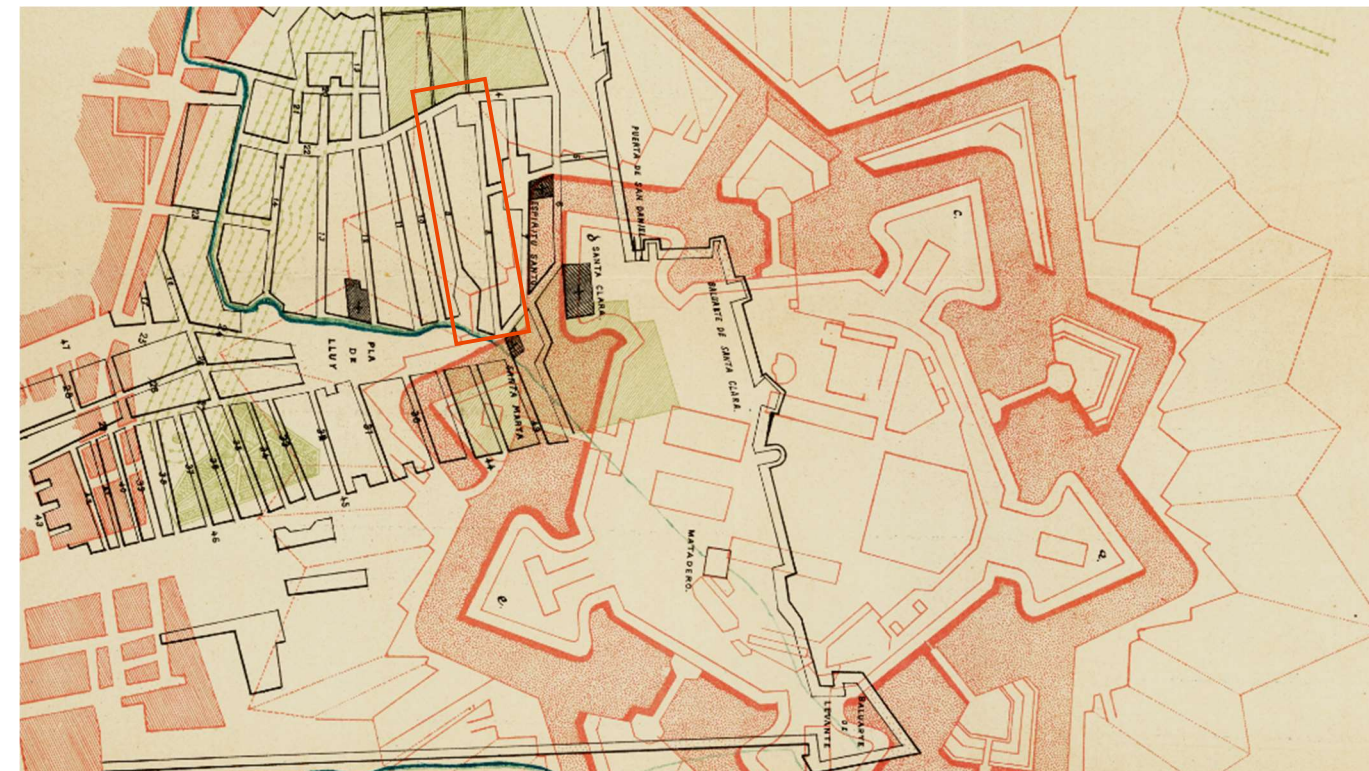
Segons els fogatges de finals del s. XV, la parcel·la on actualment es troba el Museu de Geologia estava ocupada per una illa de cases de superfície rectangular delimitada pels carrers de Janestera (a l'est), de Cavarroques (a l'oest) i el Rec Comtal al seu pas pel Pla d'en Llull (al Sud). Amb el pas del temps, el Carrer Janestera passaria a anomenar-se Carrer dels Horts i el Carrer de Cavarroques es coneixeria com Cama Roca. A través de les vistes aèries que els dibuixants francesos van fer de la ciutat de Barcelona durant el

segle XVII es pot afirmar que es tractava d'un barri poblat de casetes baixes (PB+2 plantes) molt properes a la muralla de Sant Daniel i a la vora dels molins que envoltaven el convent medieval de Santa Clara.

dinàmics econòmicament de la capital, va implicar l'enderroc de fins a 1.016 cases i fins a 38 carrers del barri.

Nouvelle description de la fameuse ville de Barcelone, capitale de la province de Catalogne. Louis Boissevin. Paris, 1645 (ICGC RM.291076). En aquest detall s'hi pot apreciar la configuració urbanística del barri de la Ribera a mitjan s. XVII, format per cases baixes en carrers estrets i allargassats.

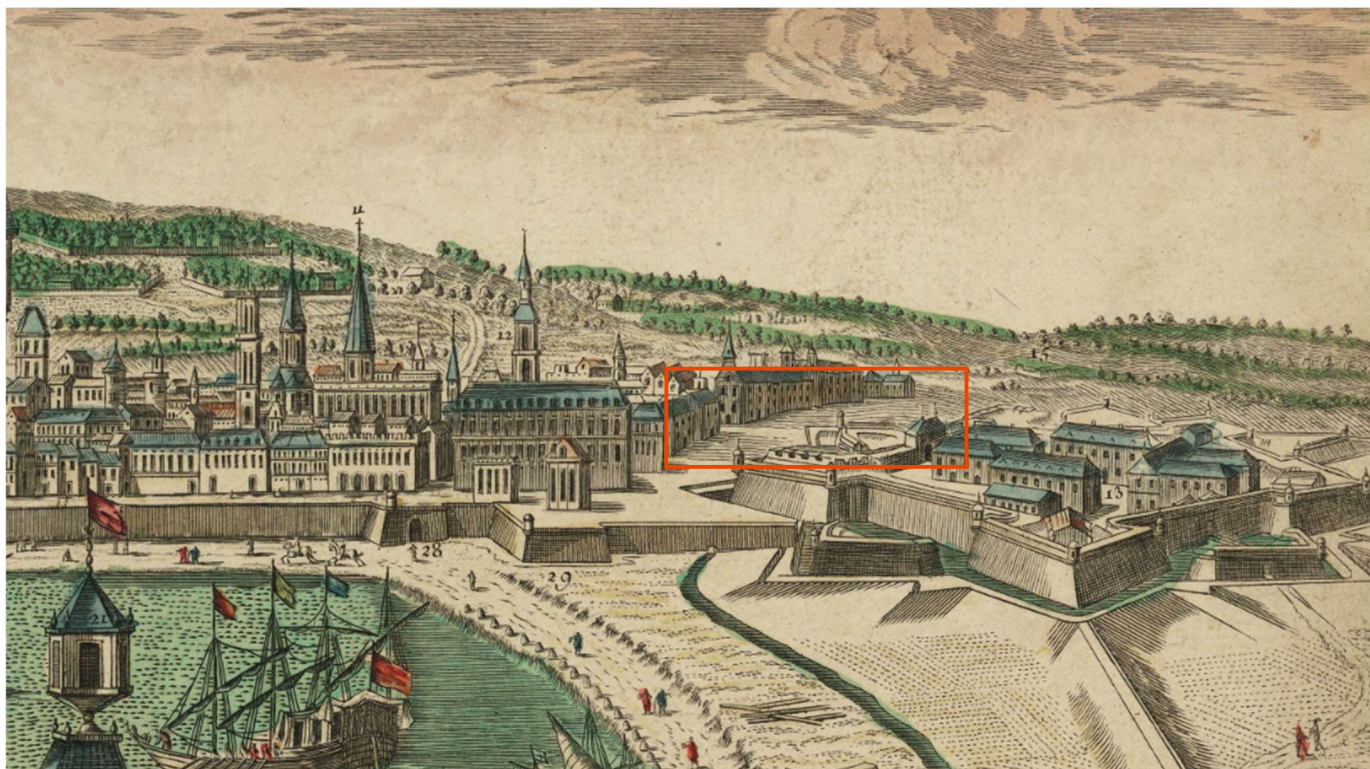

Plano comparativo de la Ciudadela de Barcelona con el ex-barrio de la Ribera en 1697 segun el Sr. Marqués de Dou. Salvador Sanpere i Miquel. 1890 (ICGC RL.1657-183). S'hi pot veure com l'esplanada i el glacis de la nova ciutadella militar van venir a destruir gran part del barri de la Ribera, inclosa la parcel·la actualment ocupada pel Museu de Geologia.

Ja en època Moderna, el barri de la Ribera visqué enormes canvis a nivell poblacional i urbanístic. Després de la derrota de la Guerra de Successió l'any 1714, el rei Felip V va ordenar la construcció de la fortalesa militar de la Ciutadella, destinada al control militar de la ciutat en un dels flancs que més destruccions va viure durant el període de la guerra. Aquell projecte, que també tenia la voluntat d'escarmentar la ciutadania que s'havia aixecat contra el poder reial i destruir un dels centres més

La Ciutadella militar, dissenyada l'any 1715 per l'enginyer Pròsper de Verboom (1665-17444), presentava una forma pentagonal, amb baluards als angles i revellins d'avançada en els llenços de muralla. Tota la ciutadella havia d'anar encerclada per un gran fossat excavat en forma d'estrella de deu puntes protegit per un glacis que s'expandia fins on llavors hi havia hagut el barri de la Ribera i el convent de Santa Clara. Tota aquella fortificació havia d'anar acompanyada d'una zona d'exclusió militar o esplanada que permetés visualitzar millor el centre de la ciutat des de dins de la fortalesa i les seves avançades i fortins.

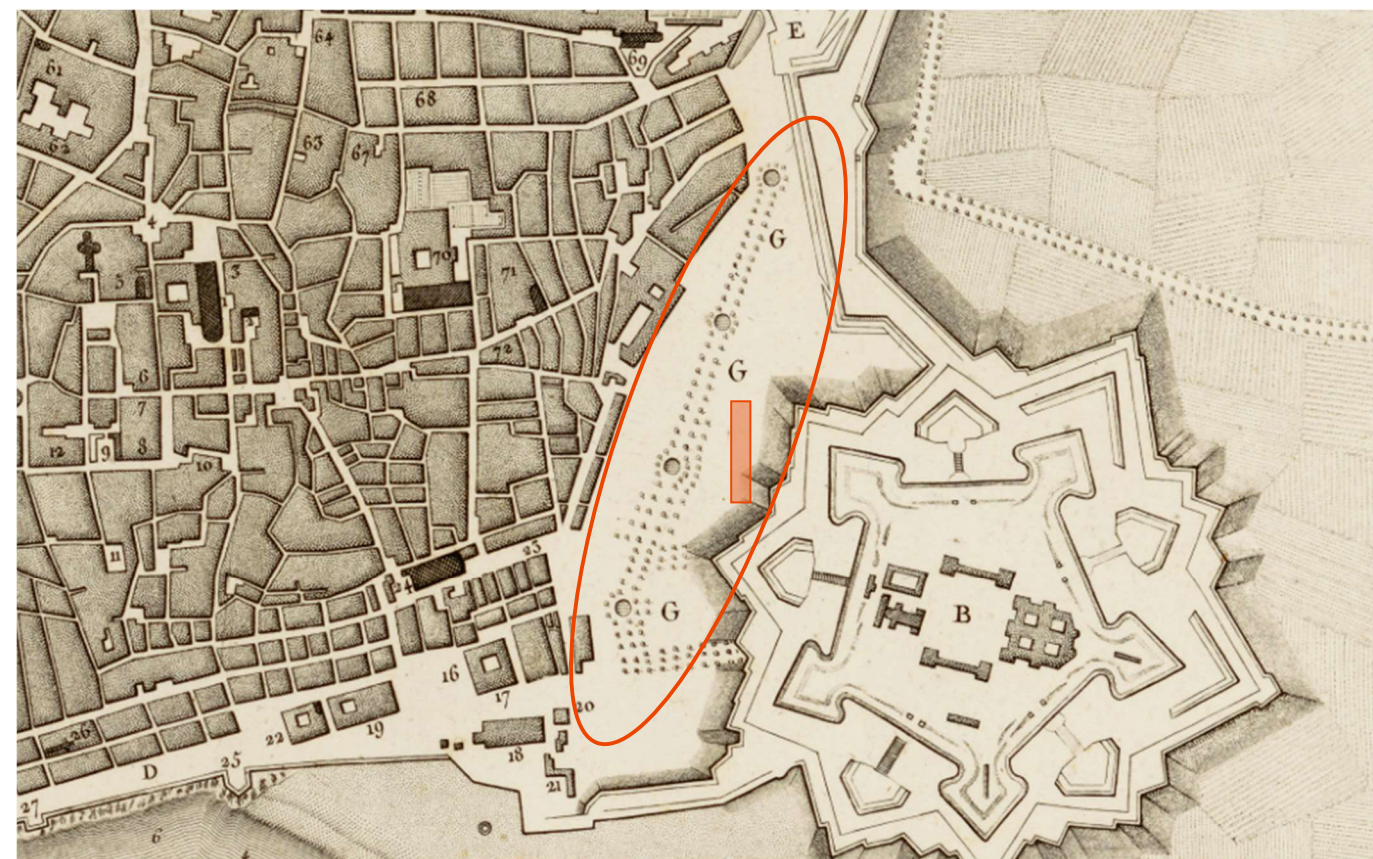
En aquest context, l'illa de cases que existia entre els carrers dels Horts i de Cama Roca, on avui es troba la parcel·la objecte d'estudi, va ser totalment arrasada i terraplenada per tal de poder construir la superfície inclinada del glacis occidental de la ciutadella nova.

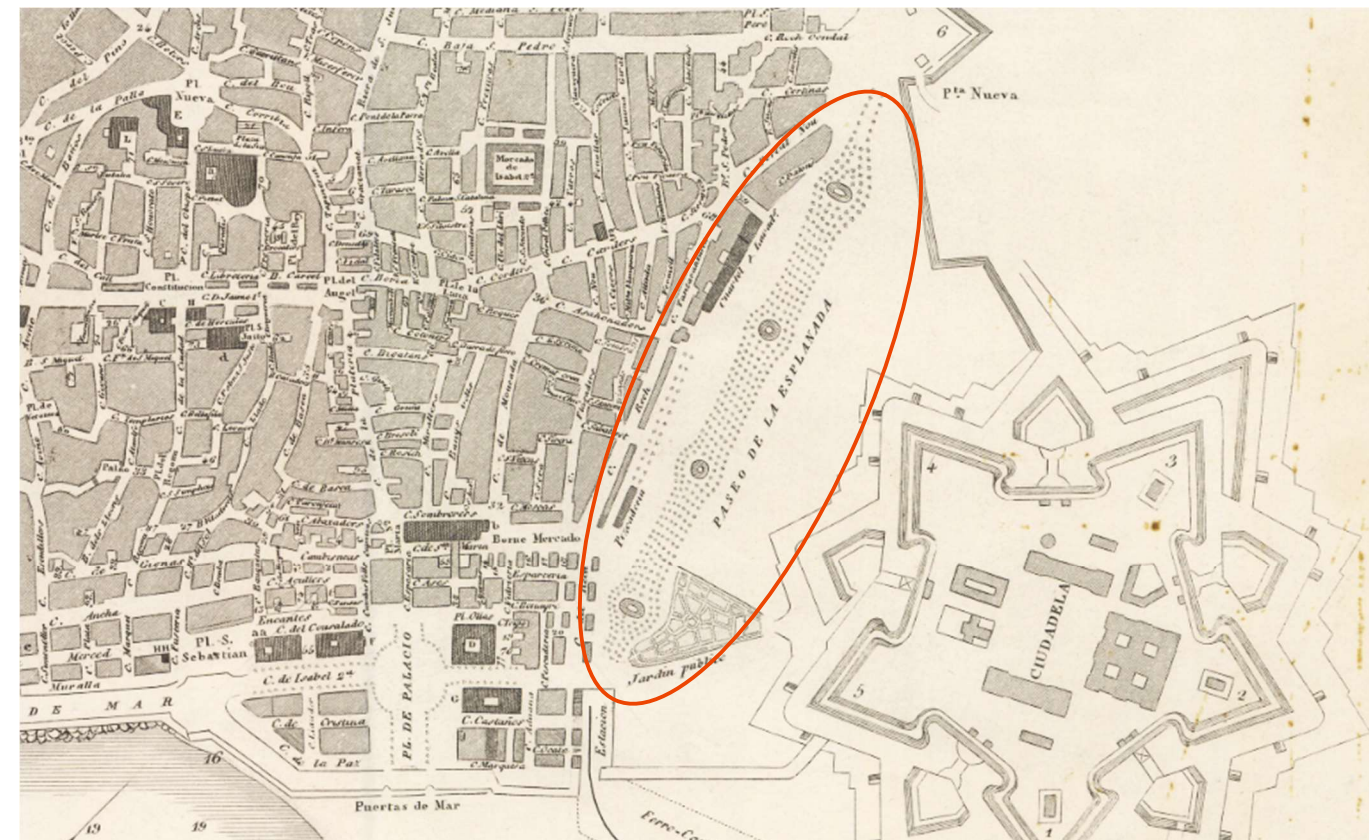
Barcelone, ville capitale de la Principauté de Catalogne située sur la mer méditerranée. Daumont. Paris, 1765. (ICGC RM.215203). La construcció de la fortalesa de la Ciutadella va implicar la destrucció i terraplenament de la meitat de la superfície del barri de la Rivera, inclosa l'illa de cases

Al llarg del segle XVIII, doncs, aquella zona que durant l'edat mitjana i moderna s'havia caracteritzat pel seu dinamisme comercial i econòmic es convertí en un gran erm inhòspit que recordava als barcelonins la derrota en una guerra que ho havia canviat tot. A finals de segle, però, el record de la guerra començava a quedar lluny i Barcelona havia de ser assimilada al nou projecte d'Espanya que els Borbons il·lustrats volien impulsar. En aquest marc la ciutat visqué nous canvis, fins i tot en aquesta zona que

havia quedat totalment oblidada per part dels barcelonins. Així va ser com el Capità General de Catalunya Agustín de Lancaster y Araciell (1730-1800) va projectar un parc longitudinal a la manera de les "alamedas" castellanes o els "boulevards" francesos. Aquell parc es va construir entre 1796 i 1802 i vingué a substituir el glacis occidental de la Ciutadella, creant per primer cop un diàleg entre la fortalesa i els carrers que sobrevisqueren del barri de la Rivera. El passeig de l'Esplanada consistia en un passeig format per diverses fileres d'arbres a banda i banda d'una gran avinguda central amb quatre fonts escultòriques dins de basses circulars que ritmaven el seu recorregut.

Plano de la Ciudad y del Puerto de Barcelona. Alexandre de Laborde. 1806 (ICGC. RL.1482) L'esplanada militar construïda al voltant de la ciutadella esdevingué, al tombant del s. XIX, el primer parc públic de Barcelona, centrat a l'entorn d'una avinguda arbrada amb quatre fonts ornamentals.

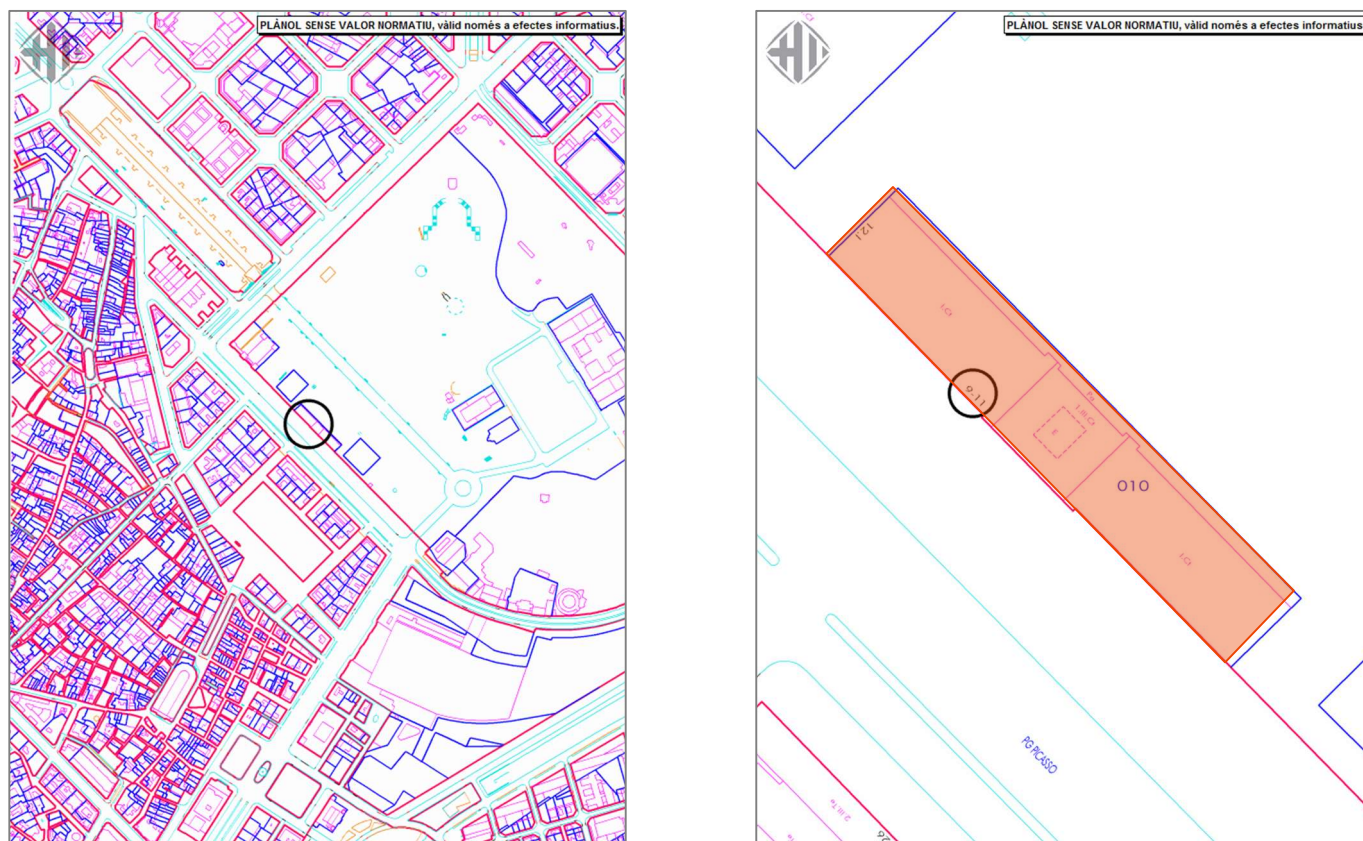

Plano de la Ciudad de Barcelona. Manuel Sauri i José Matas. 1852. (IGN 0408 31-A-9).

Vue de la promenade Nouvelle a Barcelone. Alexandre de Laborde i Pierre Godefroy. Paris 1806. (ICGC RM.215313) L'espai comprès entre els arbres de l'esplanada i la muralla de la ciutadella acabarien aconseguint, a finals del s. XIX, el Museu Martorell.

Els barcelonins del segle XIX van tornar a fer-se seva aquella part oblidada de la ciutat, convertint-la en lloc d'esbarjo de les classes elegants, que havien guanyat un ampli espai a l'aire lliure. L'any 1841, en el context de les bullangues contra el poder central de l'estat, la Junta Suprema de Vigilància de Barcelona, la Diputació Provincial i el consistori de la ciutat va aprovar l'enderroc de la fortalesa de la Ciutadella. Aquella resolució, però, va ser automàticament anul·lada per la Regència del General Espartero, estroncant les reivindicacions de la Ciutat Comtal. Tanmateix, i com es veurà més endavant, s'havia iniciat un camí que ja no tindria marxa enrere i que acabaria desembocant, l'any 1868, en la presa de possessió de la ciutadella i els seus terrenys annexos per a la seva conversió en parc públic.

Ubicació

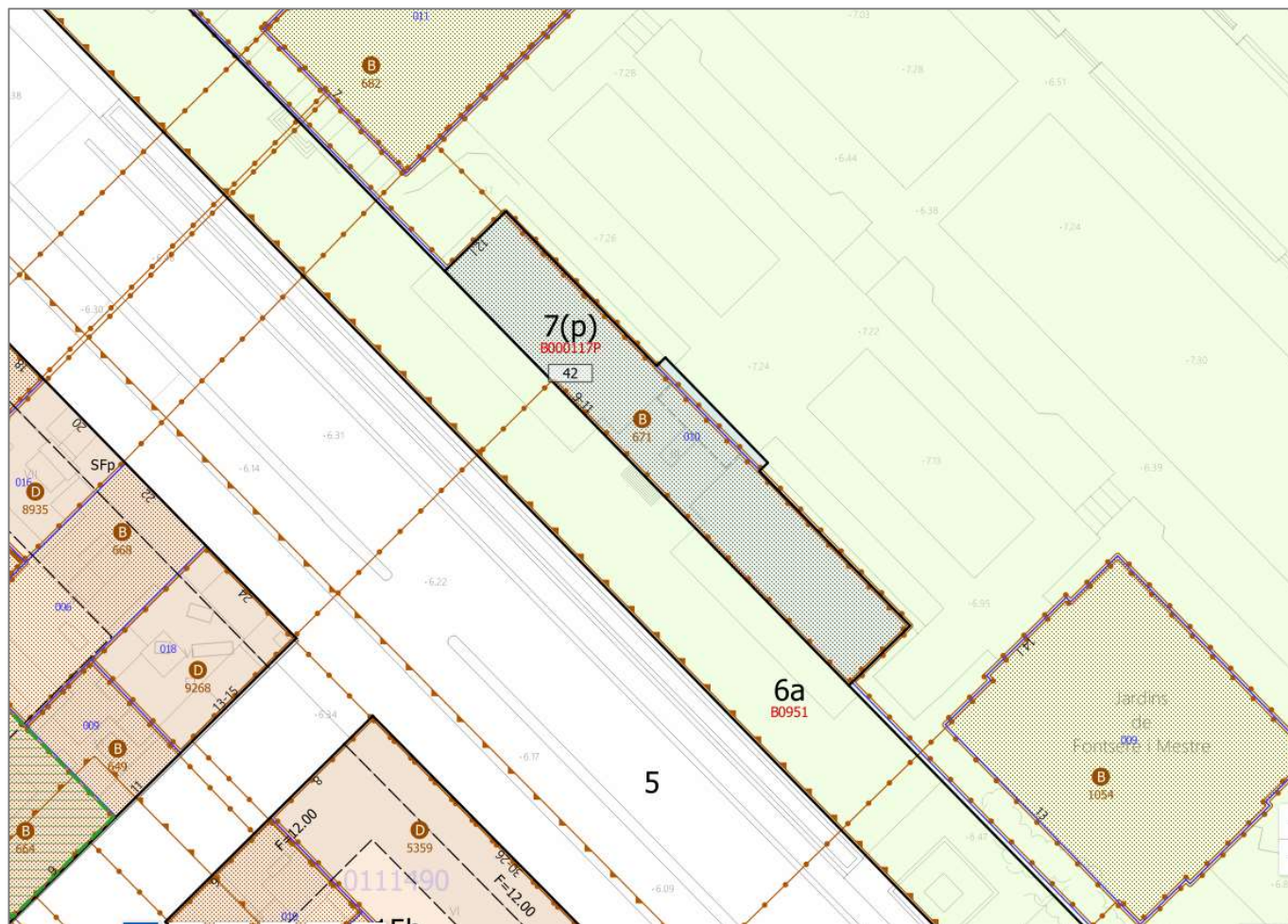
*Sobre aquestes línies, plànol parcel·lari de la zona (esquerra) i detall de l'edifici del Museu Martorell.
(Font: Punt d'Informació Cartogràfica de Barcelona. BCNPIC)*

L'edifici del Museu Martorell és una construcció aïllada amb façanes a quatre vents, situada al Barri de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, dins del Districte de Ciutat Vella. La parcel·la, rectangular ocupa el tram central del costat més occidental del Parc de la Ciutadella, delimitada pel Passeig Picasso (a l'Oest), el Passeig dels Til·lers (a l'Est) i flanquejada per l'Hivernacle i l'Umbracle de 1888 (a Nord i Sud respectivament). Com es pot veure en els plànols parcel·laris i urbanístics adjunts, es tracta de la parcel·la número 010 de l'illa de cases 0111210.

En el mateix plànol s'hi pot apreciar que segons el Pla General Metropolità (PGM) la finca disposa d'una qualificació urbanística "6a(p)" és a dir, de parcs i jardins actuals de caràcter local i protegits, encara que l'edifici analitzat té una qualificació "7(p)" o d'equipament protegit. L'edifici gaudeix d'un nivell de protecció B (Bé d'interès local) amb l'identificador 671.

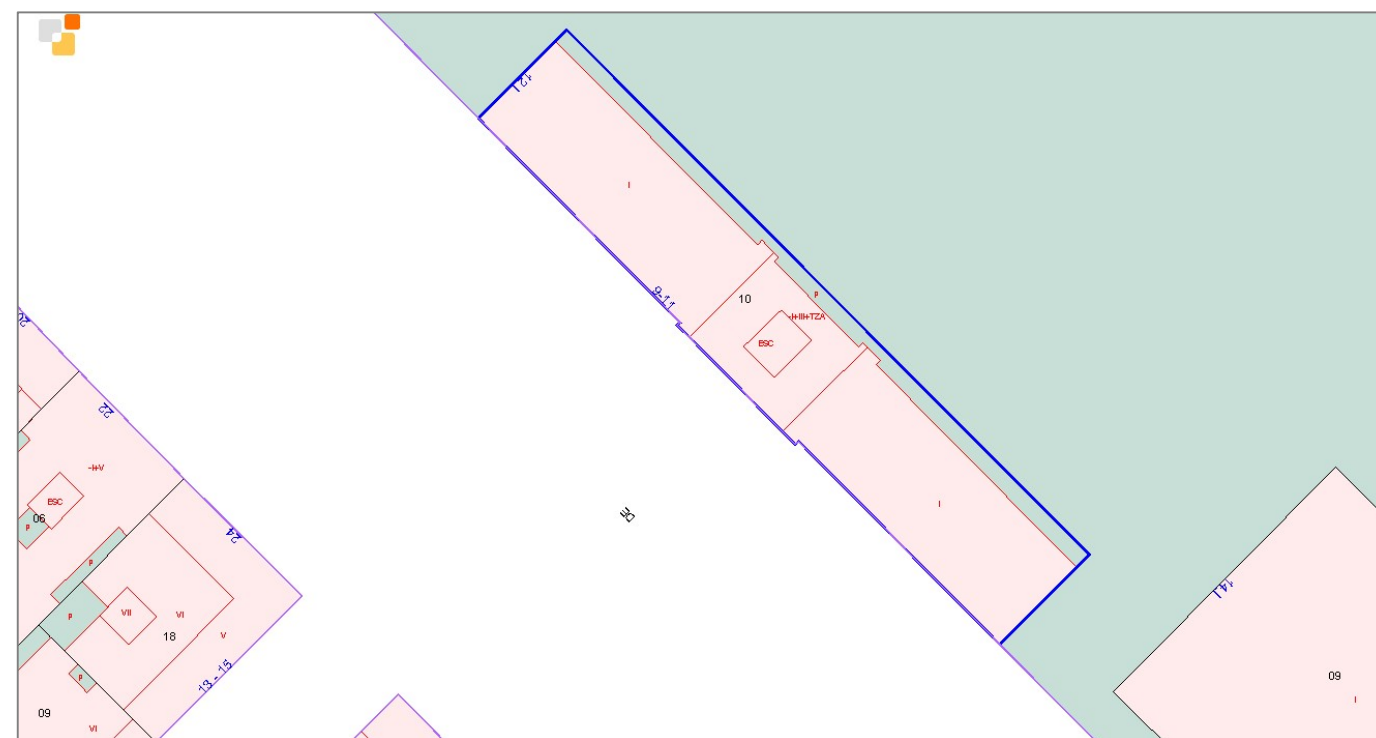
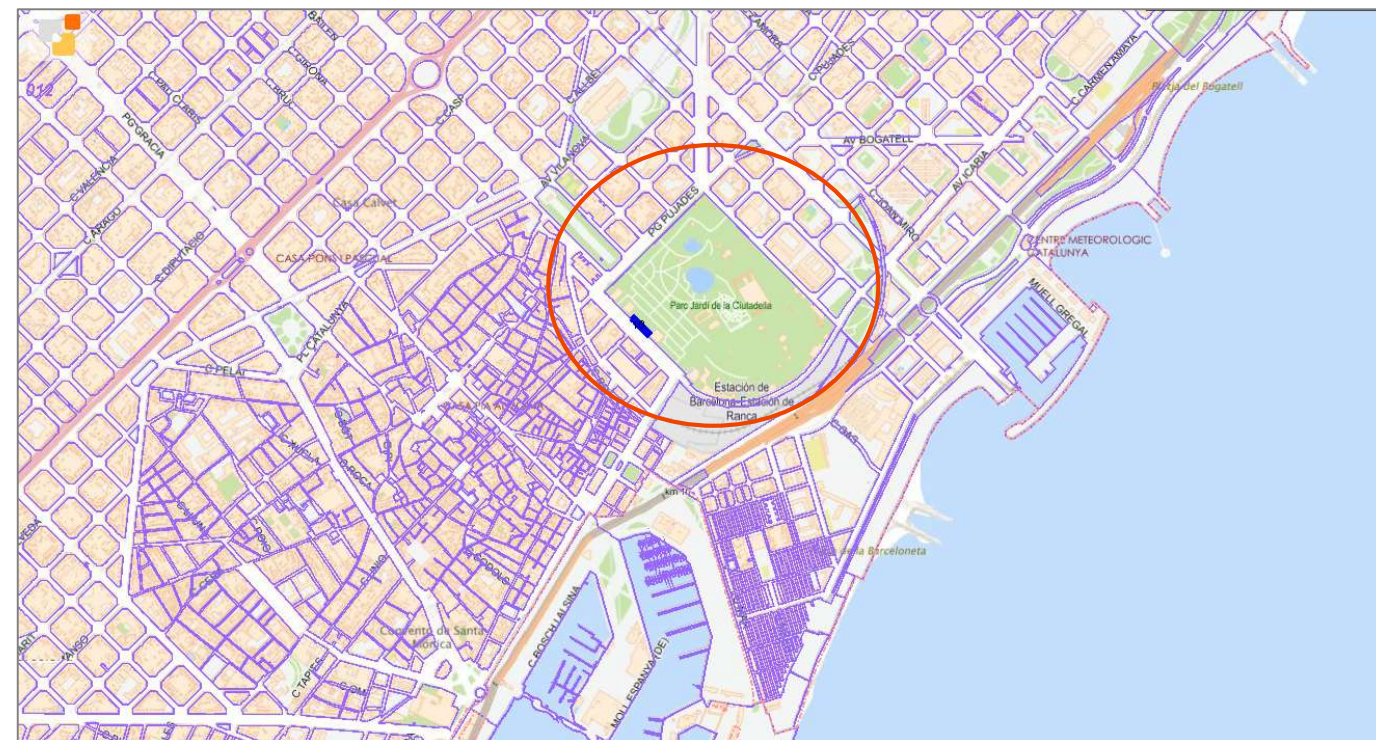
*Sobre aquestes línies, plànol urbanístic del sector de la Ribera i el Parc de la Ciutadella
(Font: Punt d'Informació Cartogràfica de Barcelona. BCNPIC)*

Sobre aquestes línies, plànol urbanístic centrat al Passeig Picasso, amb detall del Museu Martorell.
(Font: Punt d'Informació Cartogràfica de Barcelona. BCNPIC)

El Cadastre del Ministeri d'Hisenda referencia la parcel·la a l'adreça Passeig de Picasso, núm. 9 i el codi referencial 2122510DF3822C0001ZS. La mateixa font defineix la finca com un terreny urbà d'ús cultural de 1.099 m² i una superfície edificada de 1.703 m².

Aquest edifici forma part del Catàleg Arquitectònic de la ciutat i gaudeix d'un nivell B de protecció patrimonial (Bé cultural d'interès local) el que estableix les següents pautes a tenir en compte en qualsevol intervenció arquitectònica sobre el conjunt:

Localització de l'edifici del Museu Martorell dins la trama de la Ciutadella (Sede Electrónica del Cadastro)

- Manteniment de la volumetria original, de la tipologia, dels espais i elements comuns d'interès.

- Manteniment de les façanes, neteja i recuperació de tots els elements originals (superfícies de pedra, esgrafiats, elements ornamentals i fusteria de totes les obertures).

- El cromatisme que calgui adoptar per a les superfícies i els elements de les façanes s'haurà de remetre al Pla del Color de Barcelona i/o a l'estudi cromàtic pertinent.

- Pel que fa als elements de regulació lumínica, les obertures restaran sense cap tipus d'element de regulació lumínica exterior, per tant s'entén que els elements, que podrien ser porticons, es col·locaran a l'interior.

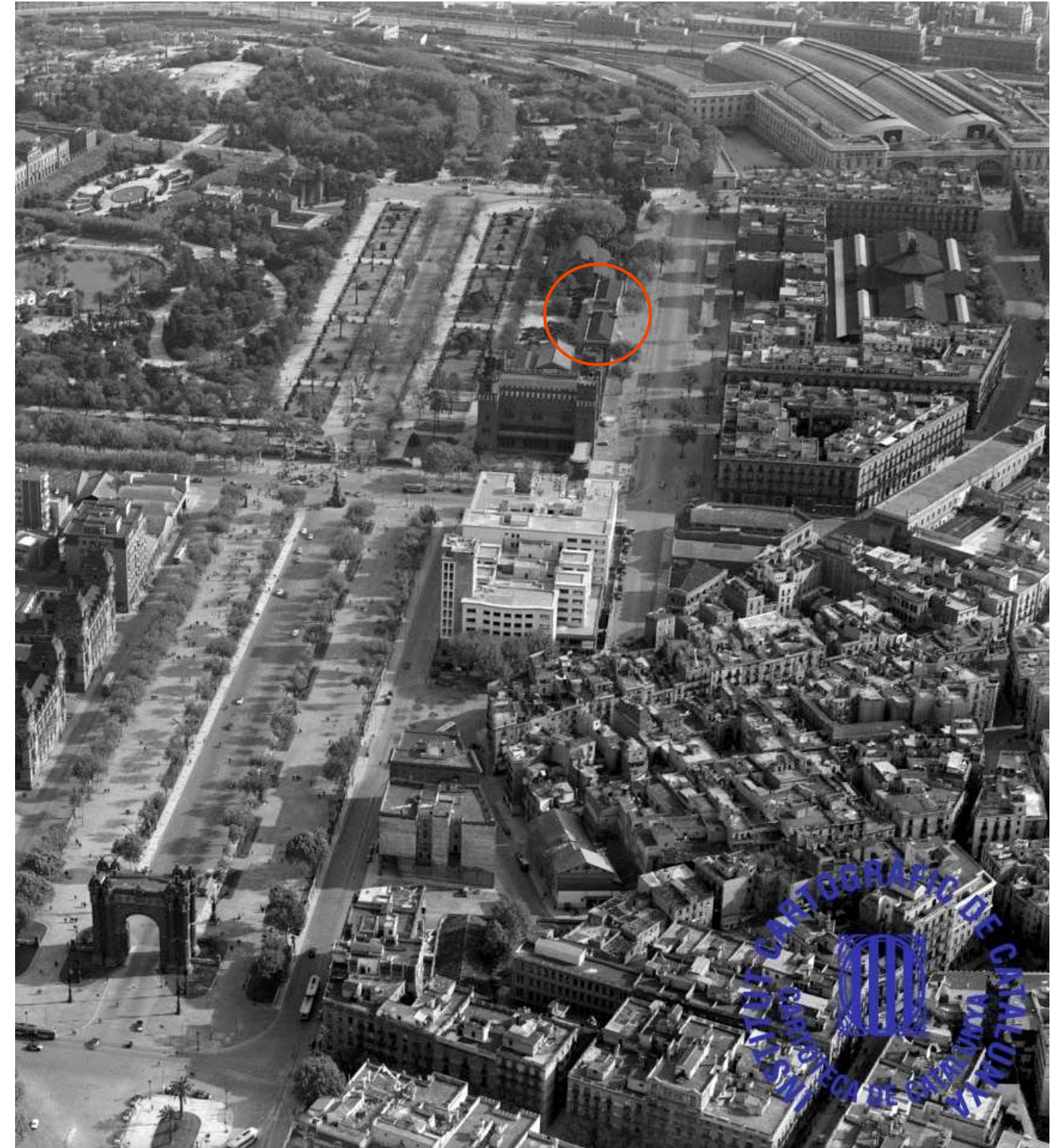
- Caldrà mantenir tots aquells tancaments originals de les obertures de la planta baixa, i pel que fa a la resta d'obertures s'adoptarà una solució neutra i harmònica amb la resta de la façana.

- Manteniment dels elements ornamentals interiors originals.

- Qualsevol intervenció haurà de valorar tots els processos històrics de l'edifici.

A mà dreta, vista aèria de l'Avinguda Lluís Companys i el Parc de la Ciutadella. RFSACE. 1960

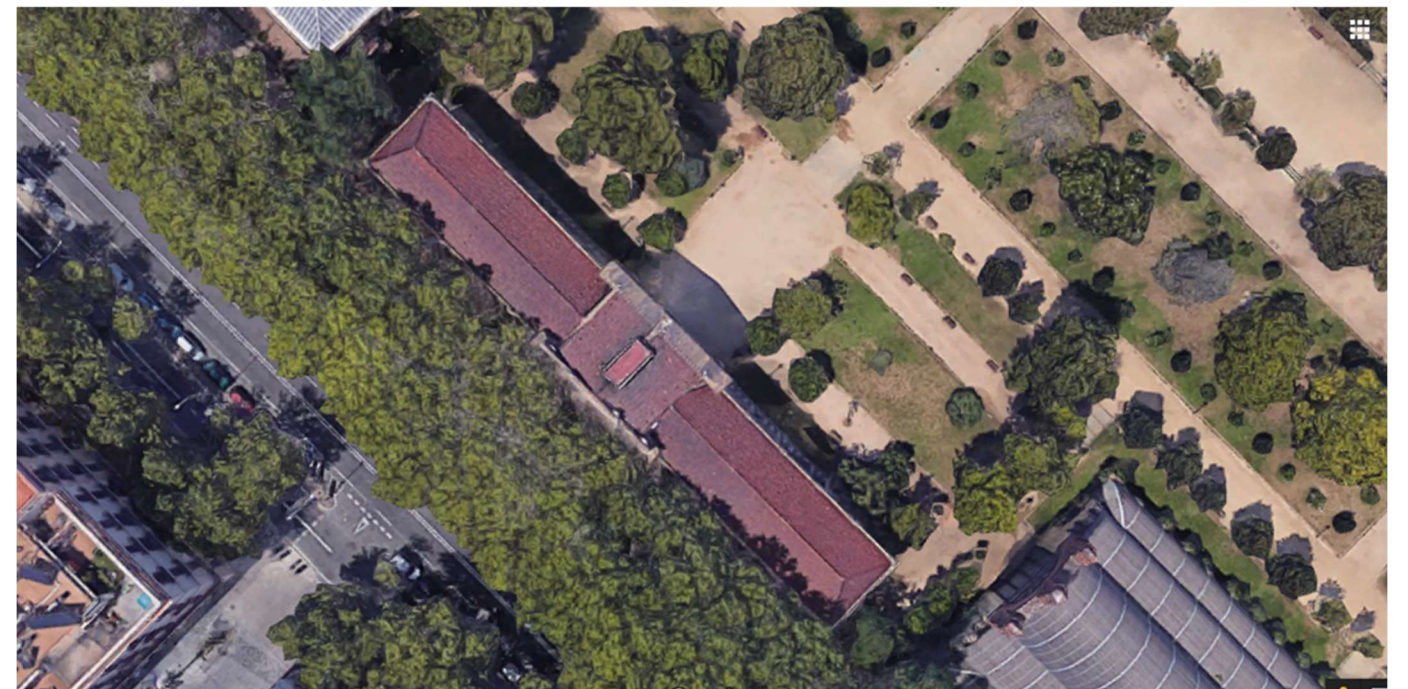
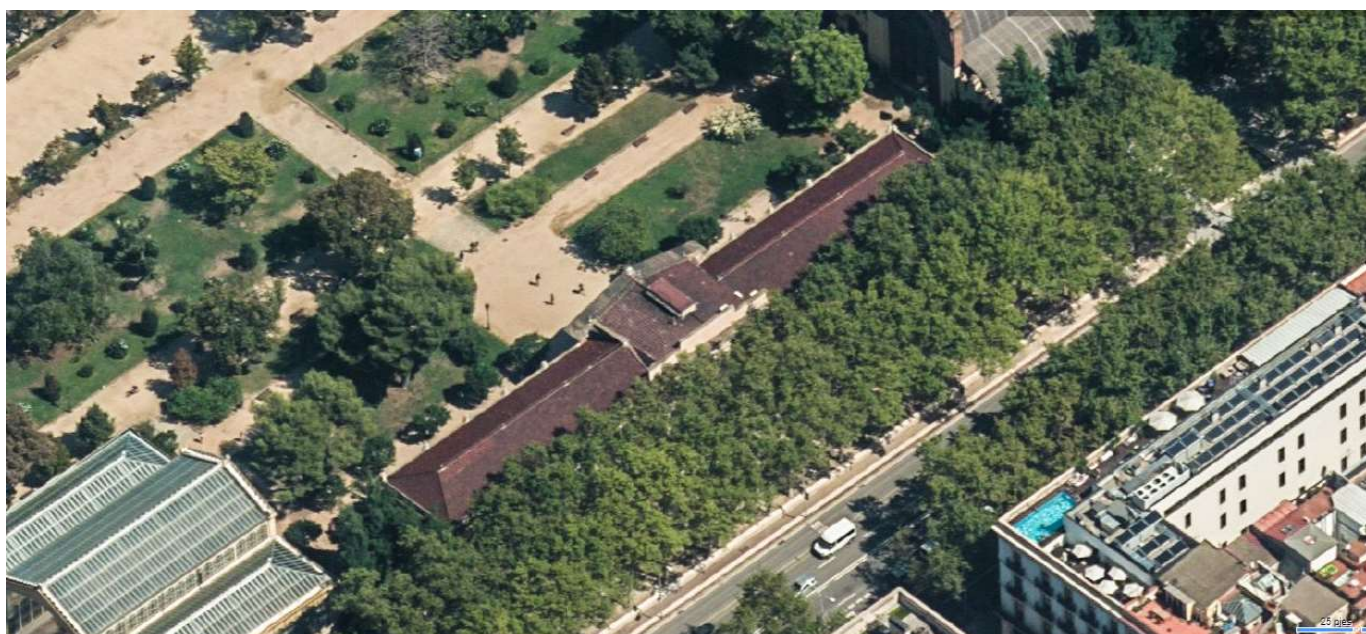
(ICGC. 18762)

En aquesta pàgina, diverses vistes aèries i zenitals del Museu de Geologia

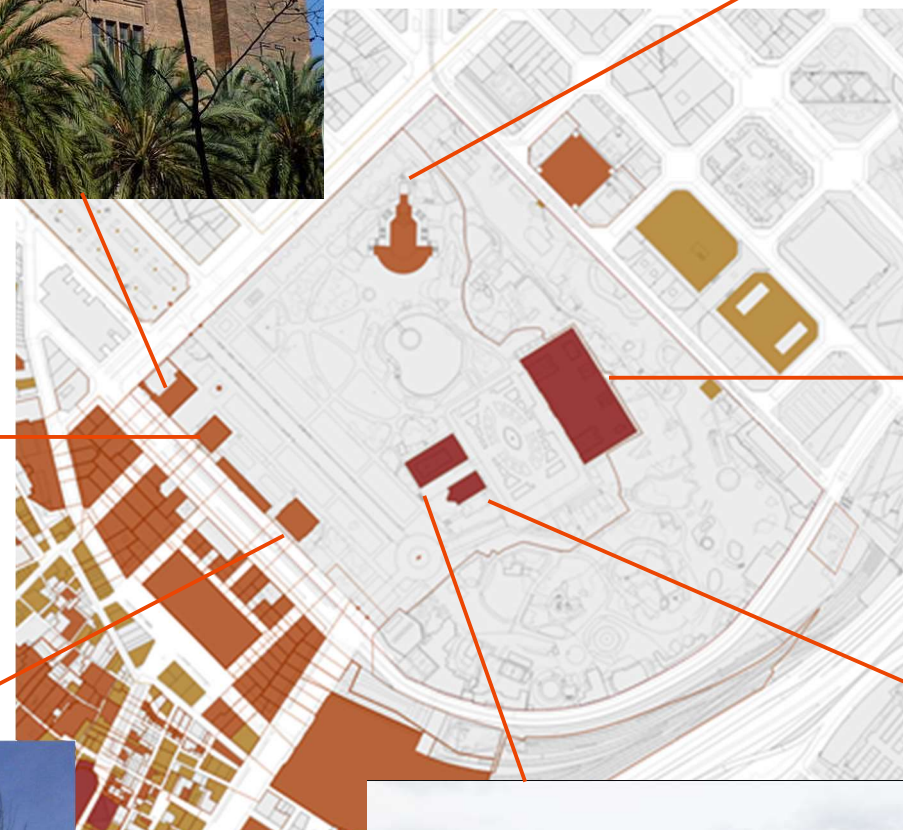
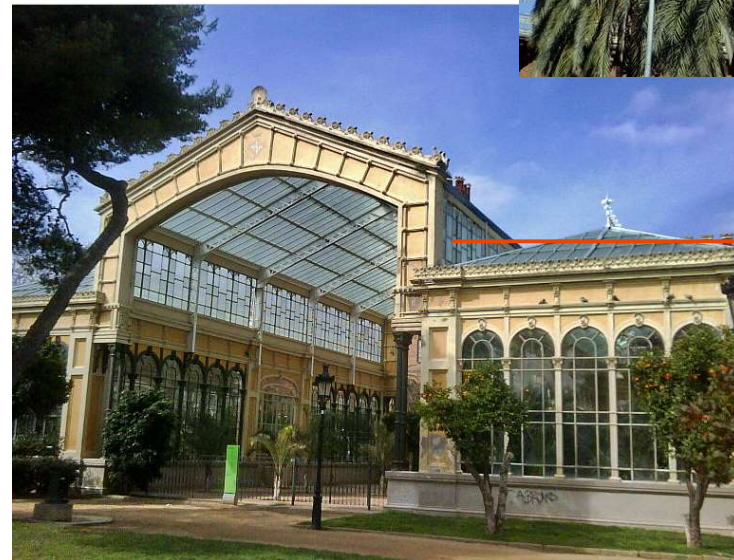
(Bing Maps)

En aquesta pàgina, diverses vistes de la resta de monuments que formen part del catàleg dins del Parc de la Ciutadella.

Seguint el sentit horari:

- Castell dels Tres Dragons.
- Gran Cascada.
- Palau del Parlament. Antic Arsenal.
- Parròquia Castrense.
- Institut Escola. Antic palau del governador.
- Umbracle.
- Hivernacle.

L'edifici de l'antic Museu Martorell és una construcció formada per tres cossos diferenciats: el cos central, de planta aproximadament quadrangular i format per PB + 2 plantes + soterrani i dos cossos o ales laterals formades tan sols per planta baixa i un nivell sota coberta. Es tracta d'un edifici a quatre vents i que, per tant, presenta quatre façanes independents, totes elles amb obertures que permeten la ventilació i il·luminació dels seus interiors. Tanmateix, només el cos central conté accessos a nivell de carrer: la façana principal (orientada a l'Est) conté tres portes monumentals i la façana posterior (orientada a l'Oest) una porta amb una escala que salva el desnivell respecte el Passeig Picasso per mitjà d'una escala.

Si bé les ales laterals presenten una ordenació ritmada d'obertures i elements de suport, el cos central destaca de la resta per la seva façana d'inspiració neohel·lenística, amb un pòrtic columnari hexàstil coronat per un frontó triangular. Totes les façanes estan aplacades amb grans carreus de pedra de Montjuïc llaurada i amb decoració escultòrica en relleu.

Els tres cossos estan intercomunicats tan sols a través de les obertures del vestíbul principal, situat a la planta baixa del cos central. També en aquest espai s'hi situa l'escala que permet la comunicació vertical entre els quatre nivells que formen el cos central.

L'accés a la coberta es realitza a través de la planta segona del cos central. Els tres cossos de l'edifici estan coronats per cobertes de doble vessant.

En les següents pàgines es descriu l'edifici de manera sumària per tal d'identificar els principals espais que el formen. S'hi ha utilitzat una petita part del reportatge fotogràfic realitzat el mes de març de 2019 per Riosta Barcelona durant el treball de camp motivat per la present recerca. Al treball s'hi ha adjuntat un cd amb tot el reportatge complet i classificat per àrees, per tal de consultar amb més detall la configuració espacial i material de cadascuna de les dependències.

DESCRIPCIÓ

La façana principal

Orientada al jardí anterior del museu, dins el Parc de la Ciutadella, la façana principal concentra el principal interès patrimonial de l'edifici, donat que és la que projectualment va rebre majors atencions pel que fa els seus acabats. El cos central destaca per la seva forma inspirada en l'arquitectura dels temples grecs. La façana d'aquest cos, reculada respecte la resta, està precedida per un atri cobert al que s'accedeix a través d'una columnata de sis columnes flanquejades, a banda i banda, per dos robusts pilars, als peus dels quals s'instal·laren dues escultures de marbre blanc sobre llurs podis de pedra de Montjuïc motllurada. Les columnes, d'ordre dòric estilitzat, sostenen l'entaulament de l'atri, ritmat amb modillons en forma de voluta. Sobre aquest entaulament hi reposa un frontó triangular el timpà del qual presenta, en relleu, l'escut caironat de la ciutat de Barcelona envoltat d'abundant ornamentació vegetal d'inspiració pompeiana. Darrere l'atri, el cos central conté tres portals d'accés al vestíbul, amb llindes i muntants fets de pedra sedimentària de color ocre.

Pel que fa les naus laterals, estan formades per cinc trams de mur revestit amb morter de calç ritmats per la presència de pilastres de pedra de Montjuïc. Aquestes pilastres reposen damunt d'un sòcol del mateix material i serveixen de suport visual a la cornisa de l'edifici. Destaquen per la seva decoració escultòrica: volutes incises entrelaçades a la base i capitells en relleu en forma de cor amb palmetes, essent aquest últim un recurs ornamental molt característic de l'arquitectura barcelonina de les dècades 1870 i 1880. Aquest mateix motiu ornamental, però disposat a la inversa i en forma d'escultura exempta, es reproduïx damunt de cada pilastra com a coronament de la cornisa.

Cadascun d'aquests trams de mur conté grans finestrals apaïrats i tripartits per mitjà de quatre pilastres de secció quadrangular. Tots els emmarcaments d'aquestes obertures estan realitzats de nou amb pedra de Montjuïc i reposen sobre petits cartutxos en forma de voluta.

Riosta Barcelona

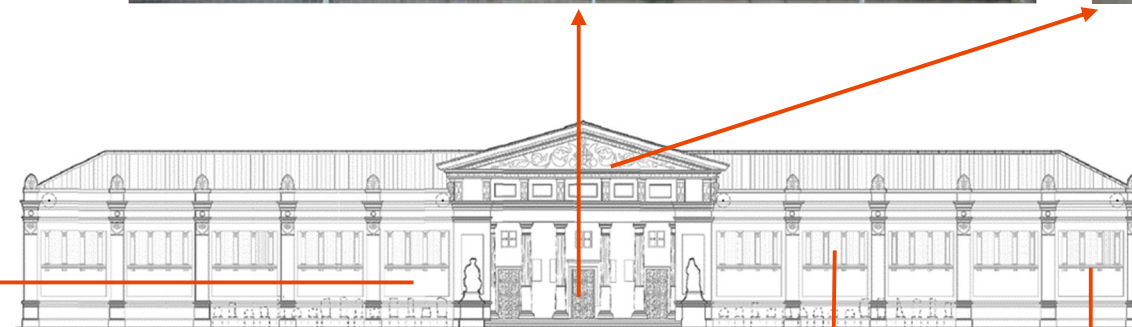

info@riostabarcelona.com

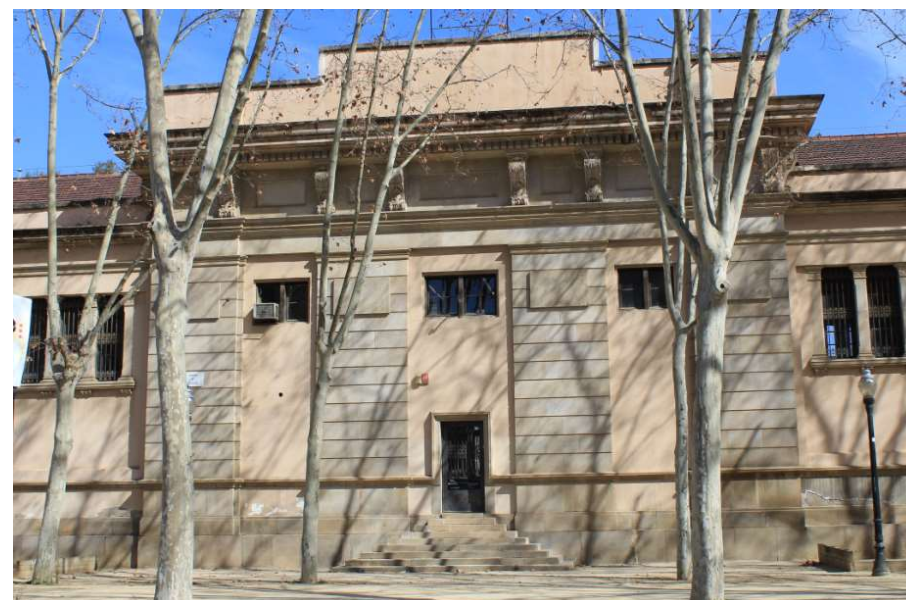
riostabarcelona.com

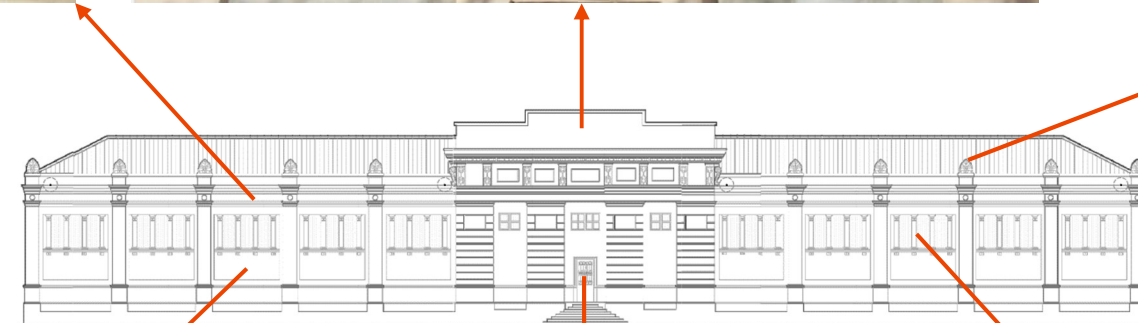
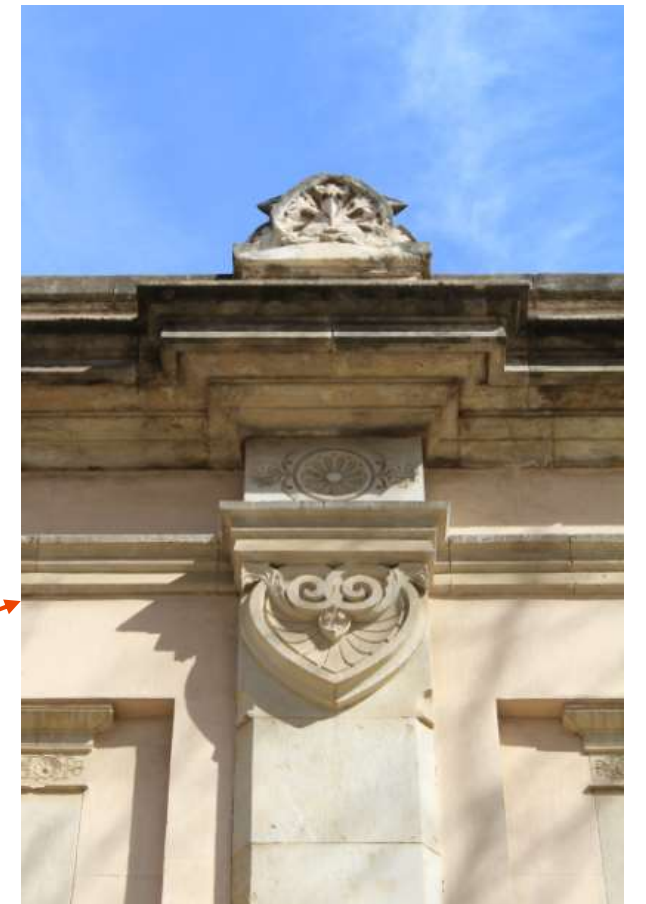
931984067

La façana posterior

Orientada al Passeig de Picasso, la façana posterior presenta la mateixa estructura que la façana principal. En aquesta banda les façanes de les dues ales laterals son un veritable calc de les façanes orientades a la Ciutadella, reproduint els mateixos esquemes compositius i recorrent als mateixos motius ornamentals. Per la seva banda, però, el cos central articula les seves obertures i murs de manera força diferent. En aquest flanc no hi ha pòrtic ni decoració escultòrica destacable. La façana s'articula per mitjà d'un únic mur revestit de morter de calç i està ritmada amb quatre robustes pilastres aplacades amb pedra de Montjuïc sobre les que reposa un entaulament ornat amb modillons idèntic al de la façana principal. Aquest entaulament, però, no sosté un frontó triangular motllurat de pedra, sinó un pinyó esglaonat d'obra de maó revestida. Al bell mig del cos central s'hi situa la porta secundària o de servei del museu, una estructura allindanada a la que s'accedeix a través d'una escala de pedra artificial. La planta primera es manifesta en façana a través de tres finestrelles horitzontals.

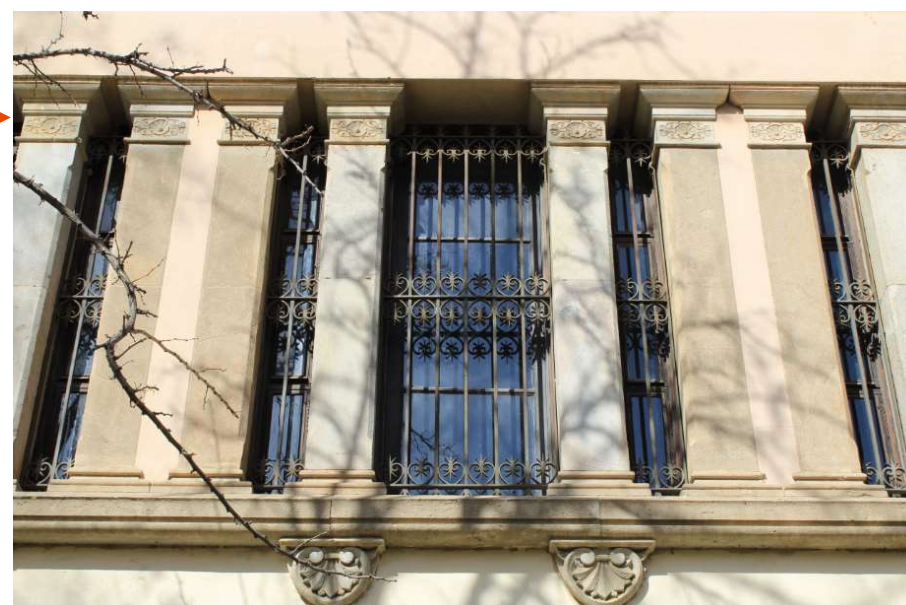
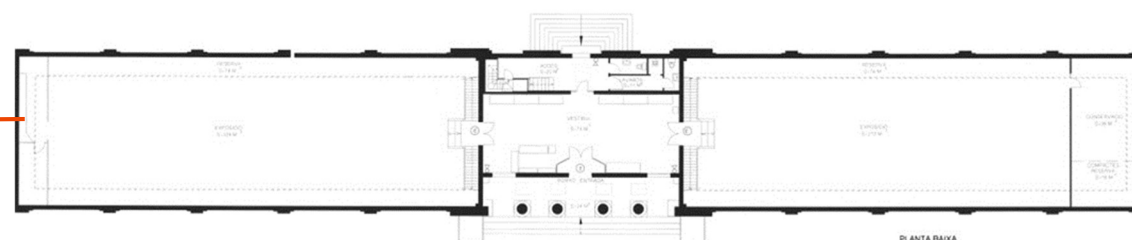
Les façanes nord i sud

Donada la forma rectangular de la planta de l'edifici, les façanes principal i posterior son de grans dimensions i llargària, mentre que les façanes nord i sud son de molt menors proporcions, ja que responen als costats més curts del recinte. Aquests dos tancaments presenten característiques idèntiques, motiu pel qual es poden descriure juntes. Com que es tracta dels frontis que tanquen les ales laterals, aquestes façanes presenten les mateixes característiques formals que la resta d'aquests cossos: murs de fàbrica de maó revestits amb morter de calç i emmarcats amb basaments, pilastres i cornises de pedra de Montjuïc.

Cal remarcar, tanmateix, la diferent disposició de les obertures de pedra en aquests frontis: cadascun d'ells presenta tres finestrals trigèmins un al costat de l'altre, sense pràcticament espai de diferenciació. A diferència de les façanes principal i posterior, en aquests frontis els finestrals trigèmins presenten l'obertura central molt més gran que les que la flanquegen. A més, aquí els pilars que fan de mainell reposen visualment sobre modillons en relleu de pedra de Montjuïc en forma de cor.

Riosta Barcelona

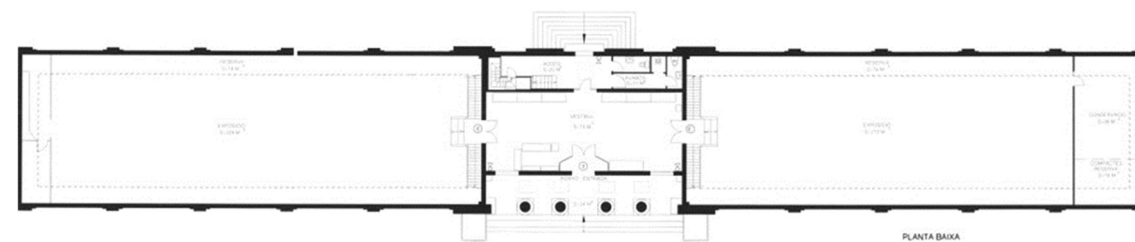

info@riostabarcelona.com

riostabarcelona.com

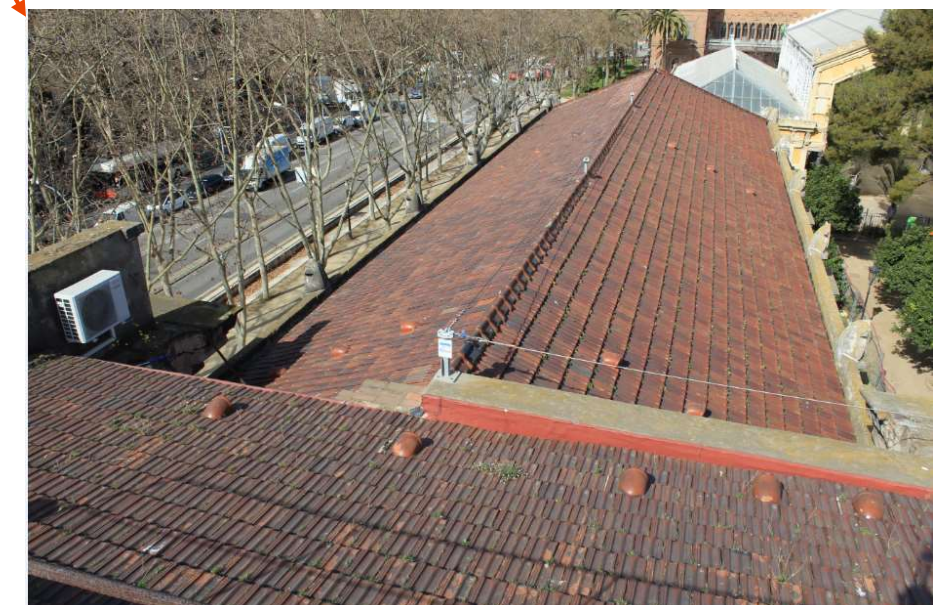
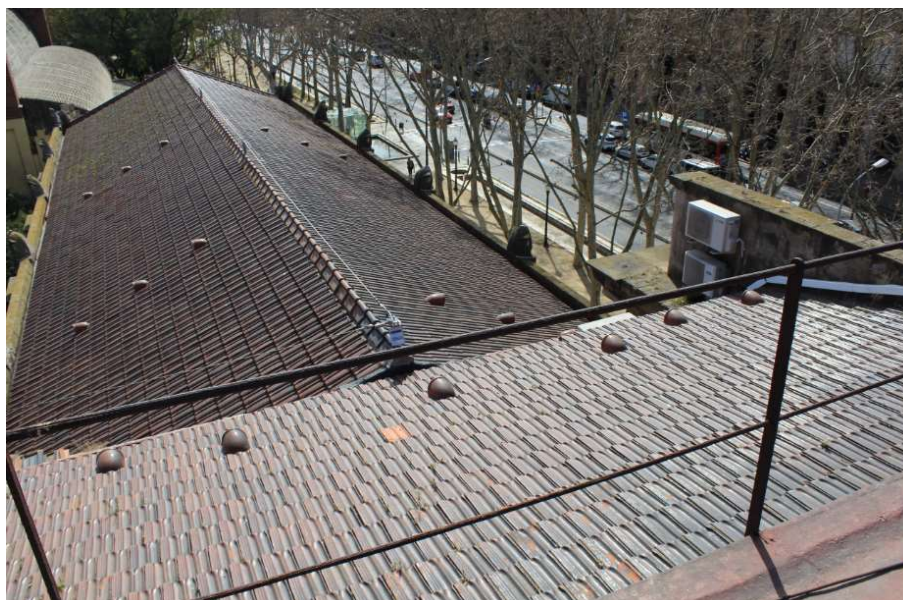
931984067

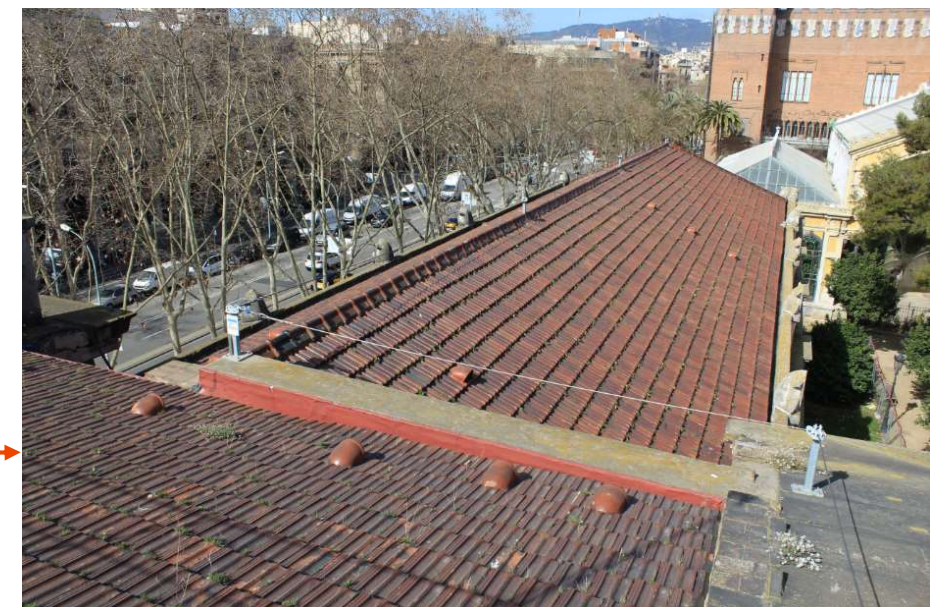

Les cobertes

Els tres cossos que conformen l'edifici presenten el mateix sistema de cobertes. Es tracta de teulades de dues vessants fetes a base de teules planes d'encaix de ceràmica vidrada de color taronja. Els careners, com els respiradors en quart d'esfera que permeten la ventilació del sota coberta, estan fets del mateix material. Les pendents d'aquestes teulades es recullen en canaleres aïllades amb tela asfàltica que condueixen a embornals que menen l'aigua vers els baixants interiors de l'edifici. Cadascuna d'aquestes canaleres queda emmarcada pels cornisaments de pedra que coronen les façanes.

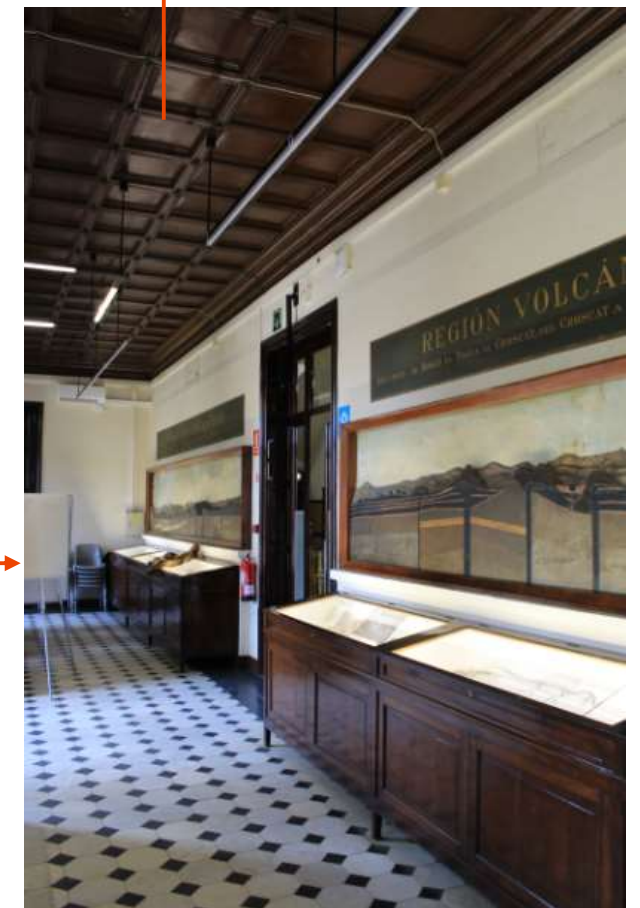
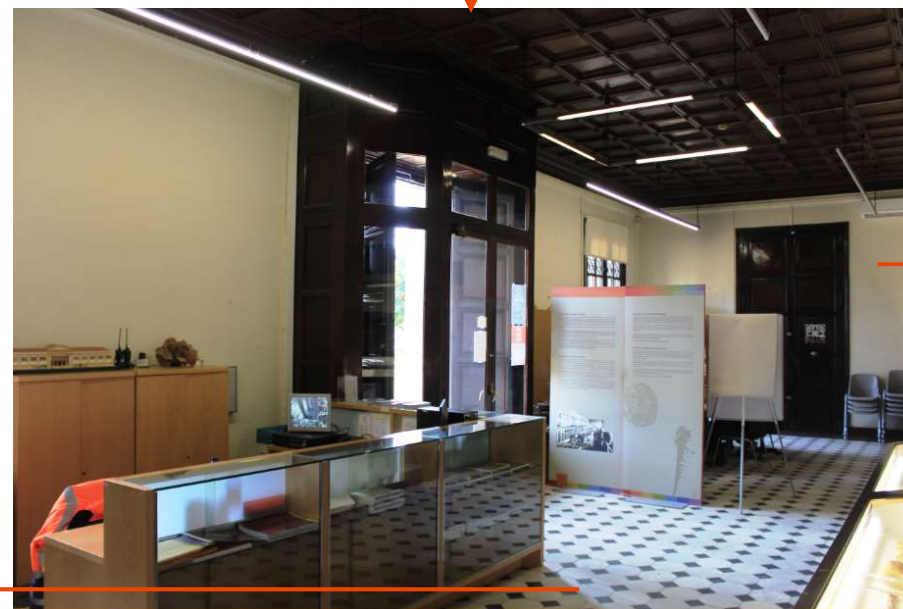
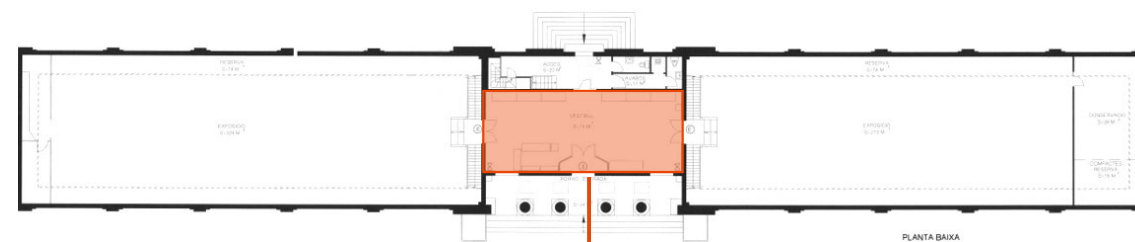
En el carener del cos central s'hi observa una claraboia feta d'obra i amb coberta plana transitable. La llum accedeix a l'interior a través de plafons de vidre amb emmarcaments de fusta protegits per plaques ondulades de fibrociment. Aquesta claraboia va ser refeta després de la Guerra Civil seguint, tanmateix, el model de la claraboia original construïda en època de Rovira i Trias.

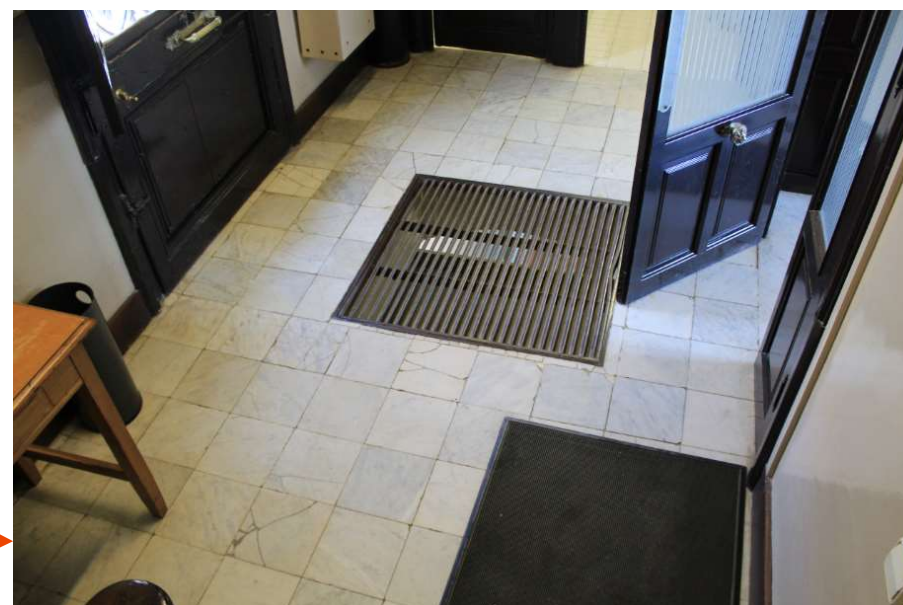
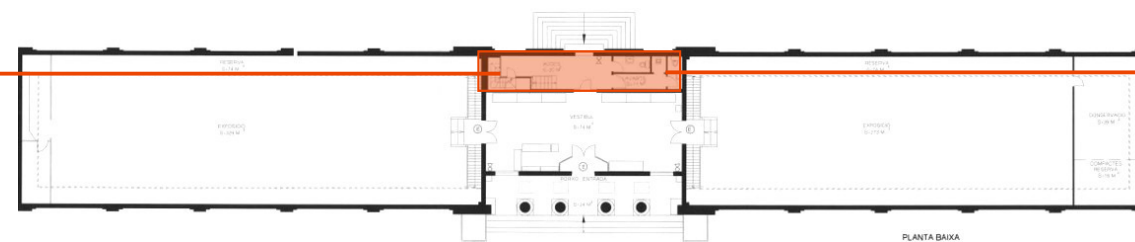

El cos central

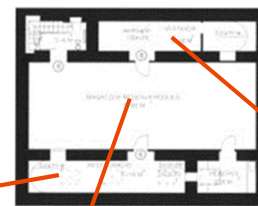
El cos central s'articula en quatre nivells (Soterrani + PB + P1 i+ P2) comunicats entre ells a través d'una escala de volta catalana situada a la cantonada més meridional. La planta baixa conté els accessos a l'edifici. Els tres portals de la façana principal condueixen a un gran vestíbul de planta rectangular que permet distribuir la circulació vers les dues ales laterals i vers un corredor posterior. Aquest vestíbul presenta un cel-ras de fusta motllurada a quaters quadrangulars ornats amb florons daurats en llurs interseccions. Els murs, fets d'obra de maó, estan revestits amb guix. Per la seva banda, els paviments del vestíbul son fets de cairons octogonals de marbre blanc combinats amb llosetes quadrangulares de marbre negre disposades de punta. En aquesta estança prenen gran importància les fusteries del cancell i de les estances annexes, a base de fusta motllurada de noguera i serralleria de bronze daurat.

El corredor posterior conté l'accés secundari a l'edifici al bell mig i, a banda i banda, l'arrencada de l'escala que mena al soterrani i als pisos superiors (costat meridional) i els sanitaris (costat septentrional). El corredor està cobert amb un cel-ras pla fet d'encanyissat enguixat emmarcat amb escòcies d'escaiola motllurada. Per la seva banda, el paviment està fet de lloses quadrangulars de marbre blanc disposades a junt seguit. La zona dels sanitaris presenta les parets i els terres revestits amb rajola vidrada blanca contemporània. Per la seva banda, l'escala d'accés a la planta superior presenta els graons revestits amb lloses de marbre blanc emmarcades per un entornpeu de fusta sobre el que reposa la barana, a base de barrots de ferro colat ornat amb florons i un passamà de fusta de noguera. El sota escala que mena vers la planta soterrani està tancat amb unes fusteries de noguera motllurada a quaters coronades amb l'escut de la ciutat.

A través del pas sota escala s'accedeix a la planta soterrani, un ampli espai dividit en tres naus per mitjà de potents murs de càrrega interromputs tan sols per les sis portelles en forma d'arc escarser que comuniquen les tres naus entre elles. La nau central, el doble d'ample que les laterals, està coberta amb una àmplia volta escarsera de maó de pla que contrasta amb les petites voltes escarseres de les naus laterals. Els tres espais estan totalment revestits amb guix i emblanquinats i tots presenten paviments de rajola borda disposada a la mescla.

Riosta Barcelona

info@riostabarcelona.com

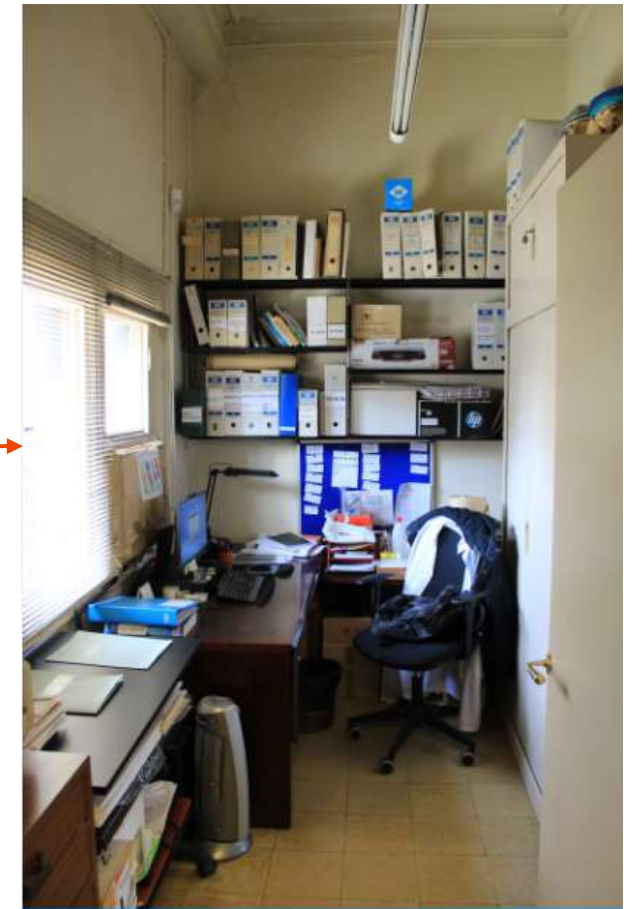
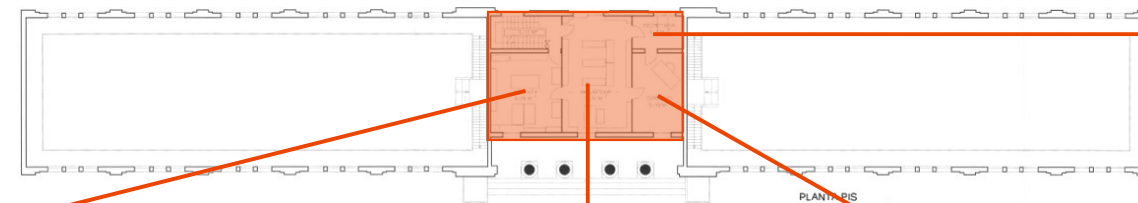

riostabarcelona.com

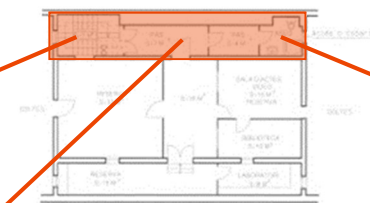

931984067

La planta primera articula les seves estances a l'entorn de l'ampli espai central que, des de bell antuvi, acull la sala de consulta de la biblioteca de geologia. Si bé el replà d'accés a la planta està pavimentat amb lloses de marbre blanc, els despatxos que formen aquesta planta presenten lloses quadrangulars de rajola hidràulica moderna de color crema. A la biblioteca, però, aquestes lloses estan cobertes amb una làmina de linòleum. Tots els despatxos de la planta conserven els seus cel-rasos encanyissats d'escaiola i llurs escòcies motllurades.

La planta segona s'estructura en tres zones separades per dos murs de càrrega. Aquesta planta conté diversos despatxos i laboratoris a l'entorn d'un espai central cobert amb una claraboia que proporciona llum zenital a tota la planta. Cadascun d'aquests espais es caracteritza per estar coberts amb sostres inclinats, per mitjà de cel-rasos d'encanyissat enguixat que s'adapta a la forma de les vessants de la teulada. Tots els espais estan pavimentats amb rajola borda disposada a la mescla, a excepció de la zona de sanitaris, formulada amb rajola vidrada blanca.

Riosta Barcelona

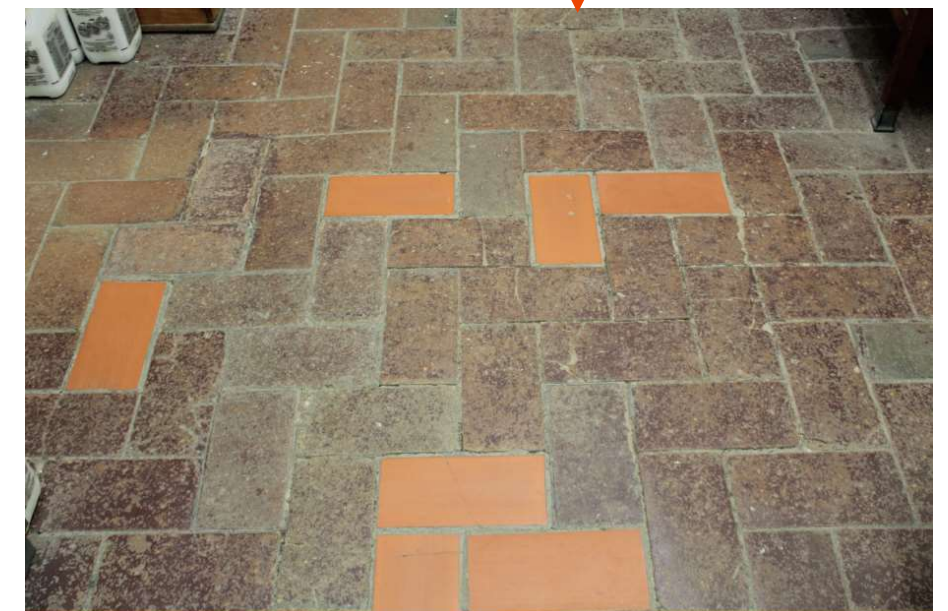
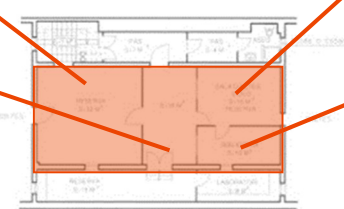
info@riostabarcelona.com

riostabarcelona.com

931984067

L'ala Nord

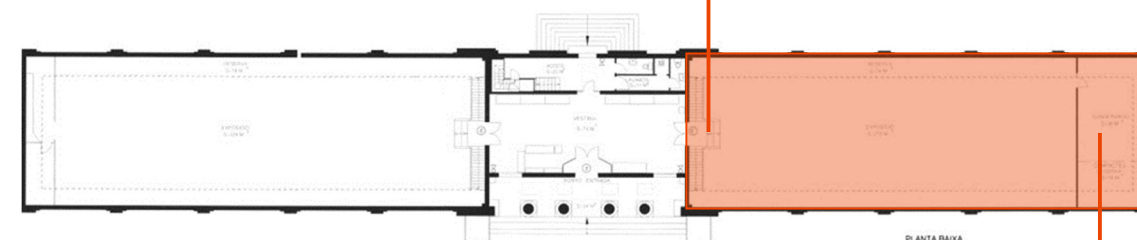
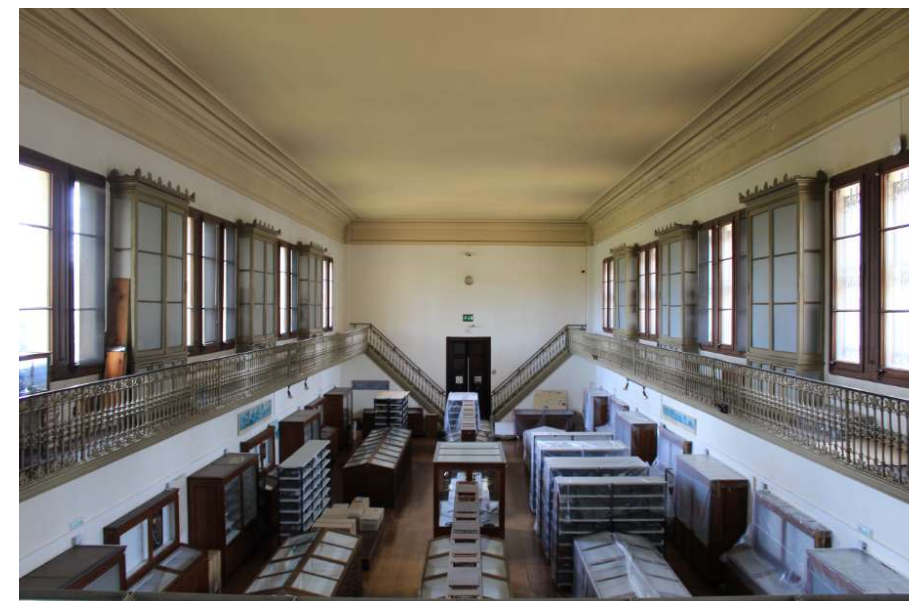
Les dues ales que flanquegen el cos central a banda i banda presenten les mateixes característiques constructives i d'acabats. Es tracta de dos amplis salons de planta rectangular formats per cinc crugies cadascun i amb una alçada de forjat que s'assimila a les dues primeres plantes del cos central. La principal característica d'aquests espais és la seva concepció diàfana, exempta de columnes ni pilars ni altres elements de segregació espacial.

Per accedir a l'espai cal salvar el desnivell de tres graons i replà de marbre, flanquejat per dues escales del mateix material que condueixen a una tribuna en volada que recorre tot el perímetre de la sala. Aquestes escales estan fetes de fusta massissa xapada amb antilliscants de ferro colat. L'entorn peu motllurat de fusta serveix de base a les baranes de l'escala, fetes amb barrots de ferro fos profusament ornamentats i rematats amb un passamà de fusta. El mateix tipus de barana es troba a les tribunes perimetrals, reblonada sobre l'entarimat de fusta en volada que permet circular a l'entorn de la sala.

L'espai central d'aquests salons està entarimat amb làmines de fusta massissa que formen un empostissat. Els murs es presenten totalment revestits amb guix emblanquinat i només es veuen interromputs per la presència dels finestrals tripartits que il·luminen i ventilen l'espai al nivell de les tribunes perimetrals. Entre finestral i finestral es conserven les vitrines de fusta i vidre laminat que des de temps fundacionals servien per exposar les col·leccions del museu al públic.

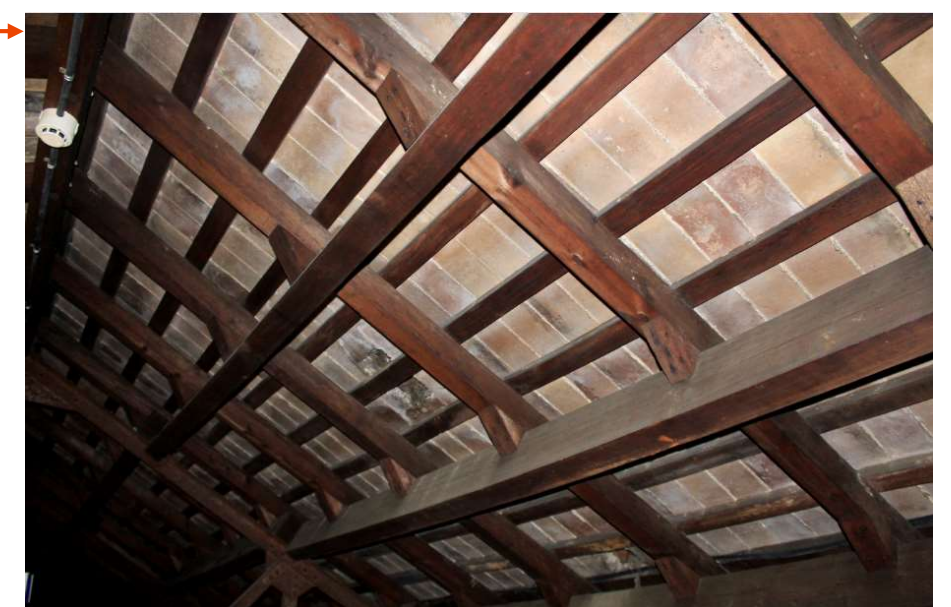
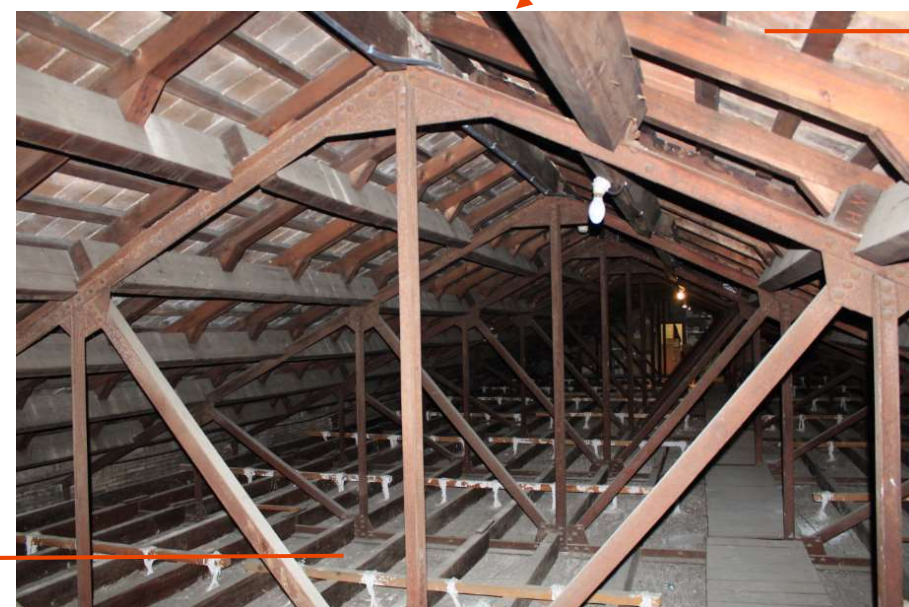
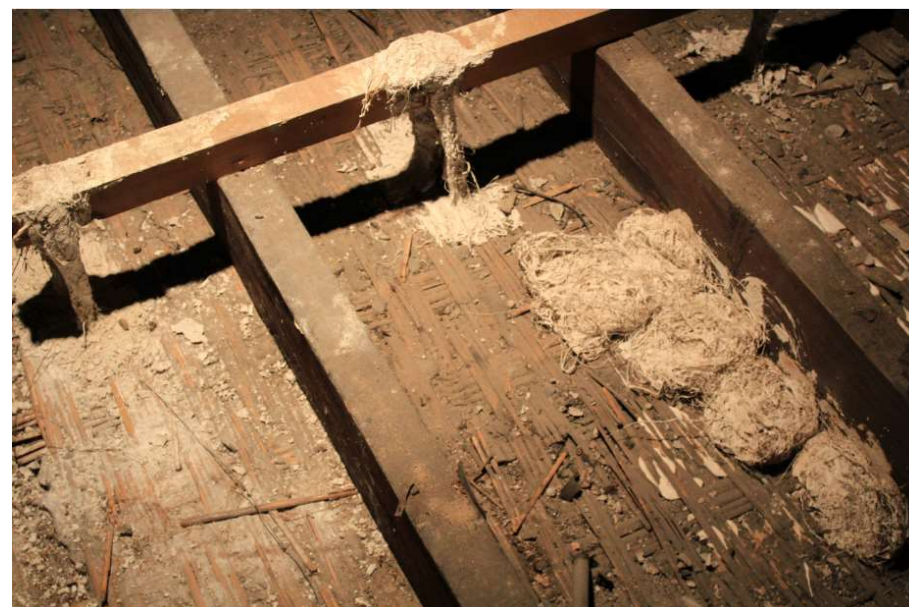
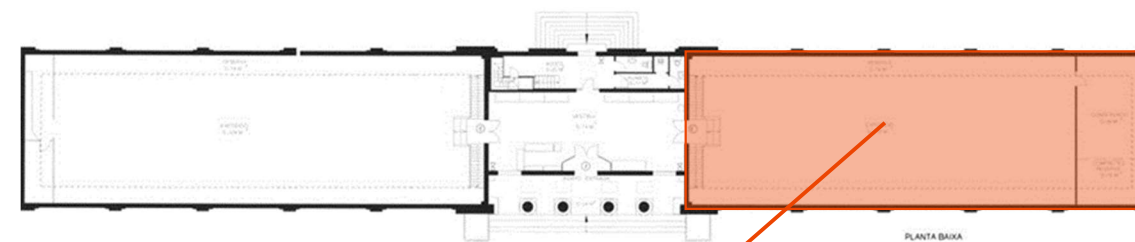
Les quatre cantonades de la sala acullen les caixes de maó que protegeixen els baixants de desguàs de la teulada, que creuen l'espai de dalt a baix, generant considerables problemes d'humitats i salinització dels revestiments. Per la seva banda, el sostre està fet amb un cel-ras pla d'encanyissat enguixat emmarcat amb una escòcia motllurada d'escaiola.

A l'extrem més septentrional de l'ala nord s'hi va construir, a finals de la dècada de 1990, un cobert de pladur i vidre laminat que allotja actualment els compactus i el despatx de conservació del museu.

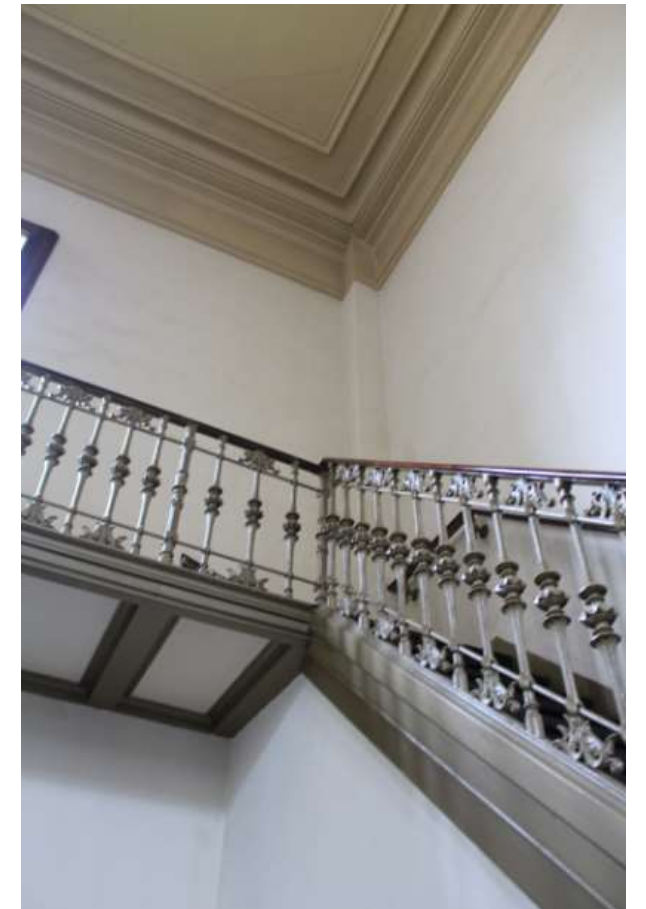
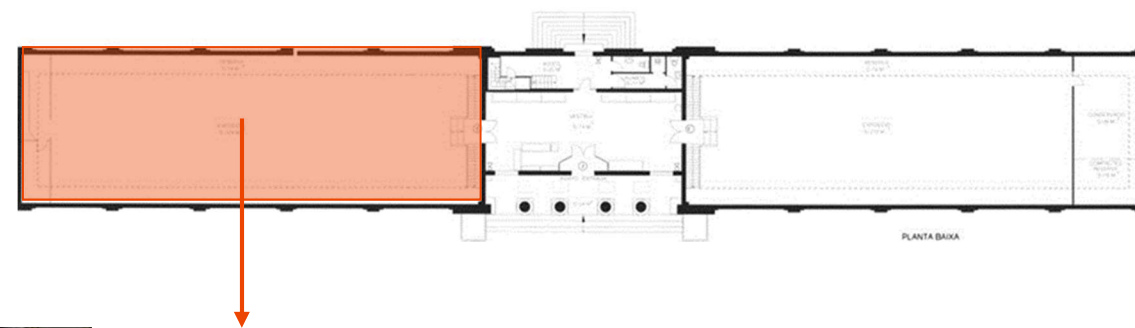
Per damunt del cel-ras s'hi troba directament el nivell sota coberta, un espai de les mateixes dimensions al que s'accedeix a través de portelles als despatxos de la planta segona. Es tracta d'un espai configurat per un paviment no practicable, directament conformat per l'estructura encanyissada del cel-ras que embelleix l'estança inferior. A més, el sota coberta està compartimentat per les potents encavallades metàl·liques de tipus anglès, a base de perfils de ferro colat de secció en forma d'"L" a la base del qual se sostenen les biguetes del cel-ras. Sobre les vessants inclinades d'aquestes encavallades hi reposen les bigues transversals de fusta massissa a les que es fixen els cabirons per mitjà de tascon i les corretges, tot del mateix material. El planxer, fet de rajoles bordes lligades amb guix disposades de cantell, serveix de base a teulada exterior, a base de teules d'encaix vidrades.

L'ala Sud

Com s'ha dit més amunt, les ales nord i sud són pràcticament idèntiques, tant pel que fa la seva estructura i distribució com pel que fa els seus materials i tècniques constructives. Tanmateix, adjuntem en aquesta breu descripció imatges que ajudin a donar més llum sobre aquestes estructures que configuren el que durant tants anys van formar els principals espais expositius de l'antic Museu Martorell.

A l'extrem meridional de l'ala sud, com també passa a la nord, hi ha un petit espai de pladur que tot i que actualment és un magatzem, en un origen estava destinat a acollir l'exposició de fluorescència.

Riosta Barcelona

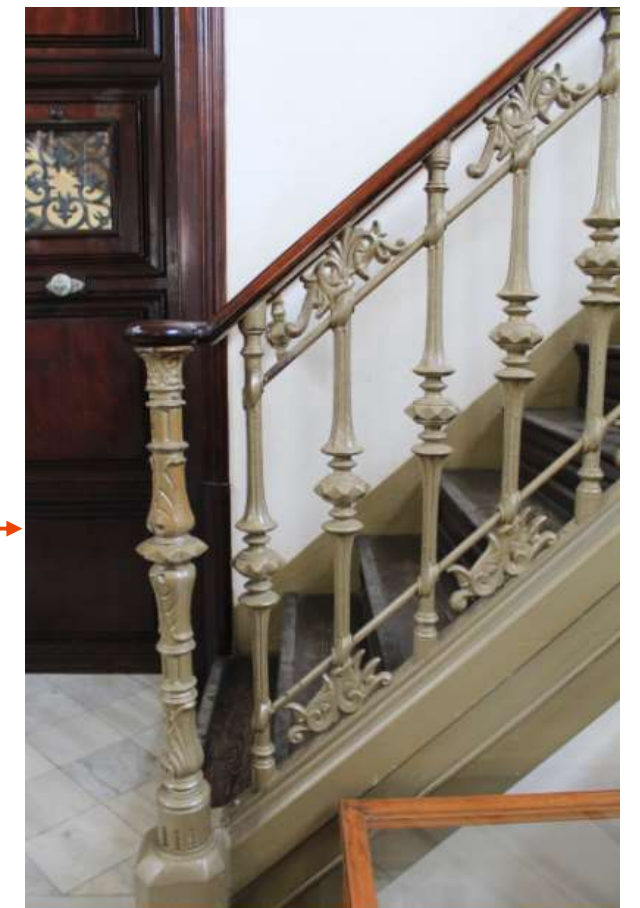
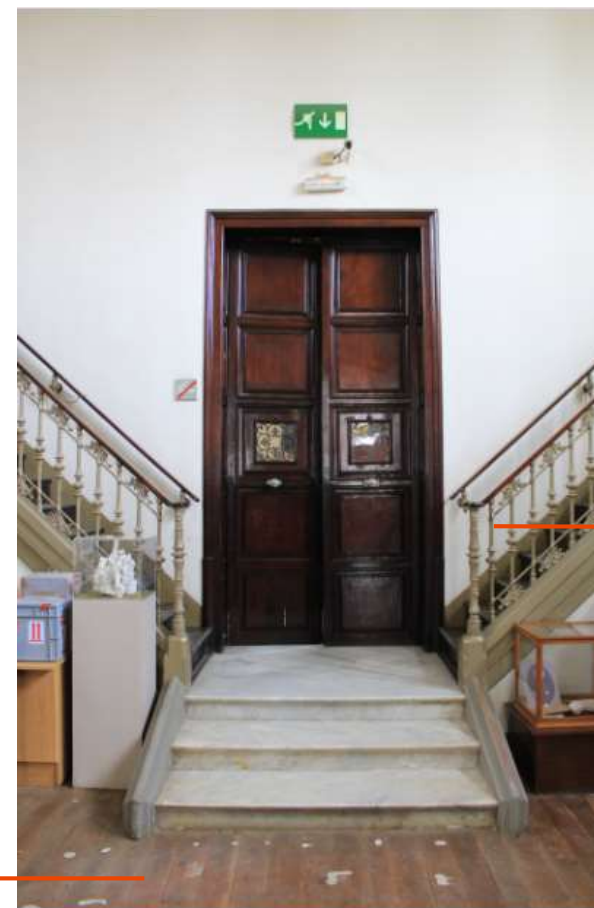
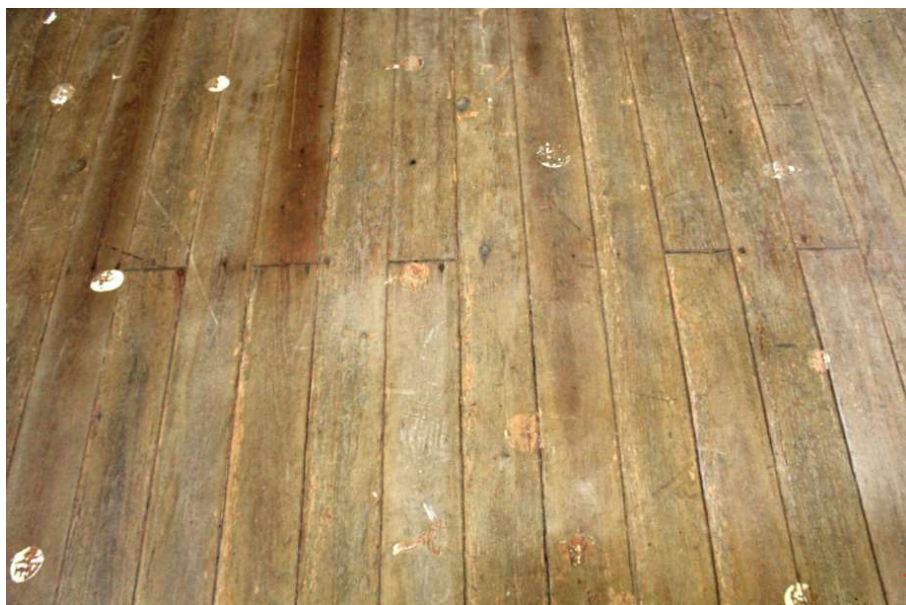

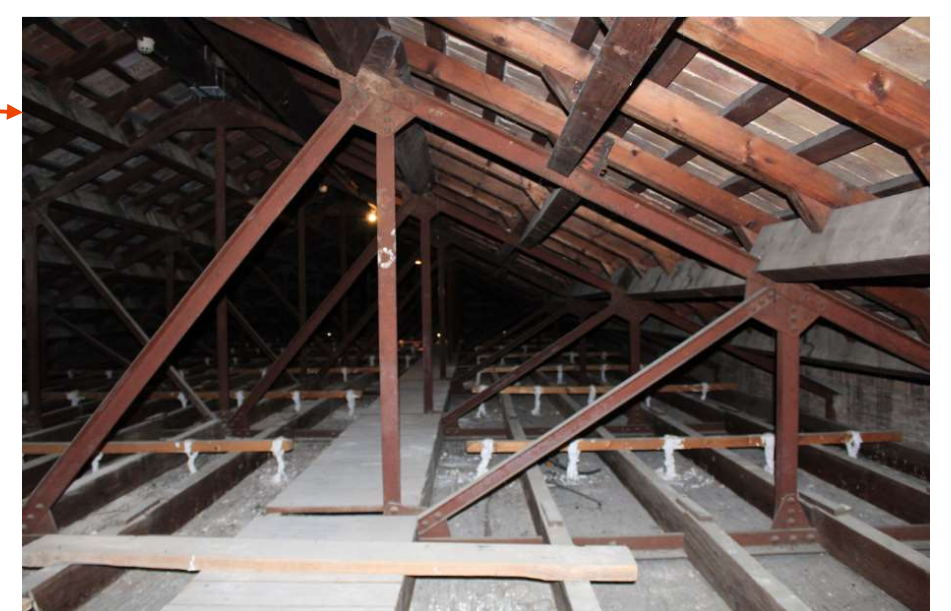
info@riostabarcelona.com

riostabarcelona.com

931984067

EVOLUCIÓ HISTÒRICA

En les següents pàgines es traça breument la història i els principals avatars de l'edifici del Museu de Geologia. Aquesta narració ha pogut ser construïda a través de la classificació i interpretació de les principals notícies localitzades i deduïdes a través de la bibliografia específica i, sobretot, de la recerca documental i arxivística. Així doncs, s'ha procurat exposar els esdeveniments ocorreguts des de la creació de la parcel·la fins a l'actualitat, intentant destacar les biografies dels principals protagonistes i les notícies especialment relacionades amb els sistemes de coberta i desguàs que han motivat la recerca.

La creació del parc de la Ciutadella

Encara que l'enderroc de les muralles de Barcelona es va produir el 1854, la fortalesa de la Ciutadella va quedar exclosa d'aquest procés per motius polítics i la tensa relació entre l'estat i la ciutat de Barcelona en el marc del s. XIX i les Guerres Carlines. Després dels fets de la Gloriosa Revolució de 1868 es va consolidar la reivindicació d'enderrocar la Ciutadella, símbol de l'opressió borbònica sobre el Principat de Catalunya. De fet, poc després d'aquell alçament, arquitectes i mestres d'obres com Miquel Garriga i Roca (1804-1888), Josep Fontserè i Mestre (1829-1897) o Ermengol Tàmaro van començar a plantejar a l'Ajuntament un seguit de projectes referents a aquella zona de la ciutat. Tots els avantprojectes preveïen substituir la fortalesa per un gran jardí que contingués un edifici central d'exposicions¹.

El període del Sexenni Democràtic (1868-1875) va suposar, entre d'altres coses, la millora de relacions entre la ciutat de Barcelona i el poder central espanyol. El govern, llavors presidit pel General Joan Prim (1814-1870), va cedir la fortalesa a la ciutat el 12 de desembre de 1869, oint les reivindicacions dels barcelonins. A canvi, la fortalesa havia de ser reconvertida en un jardí públic i la corporació municipal havia d'assumir-ne tots els costos, d'enderroc i de construcció. L'arquitecte Municipal Antoni Rovira i Trias (1816-1889) s'encarregà de la demolició del recinte, del qual va conservar els principals edificis: l'arsenal, la capella castrense i la residència del governador militar.

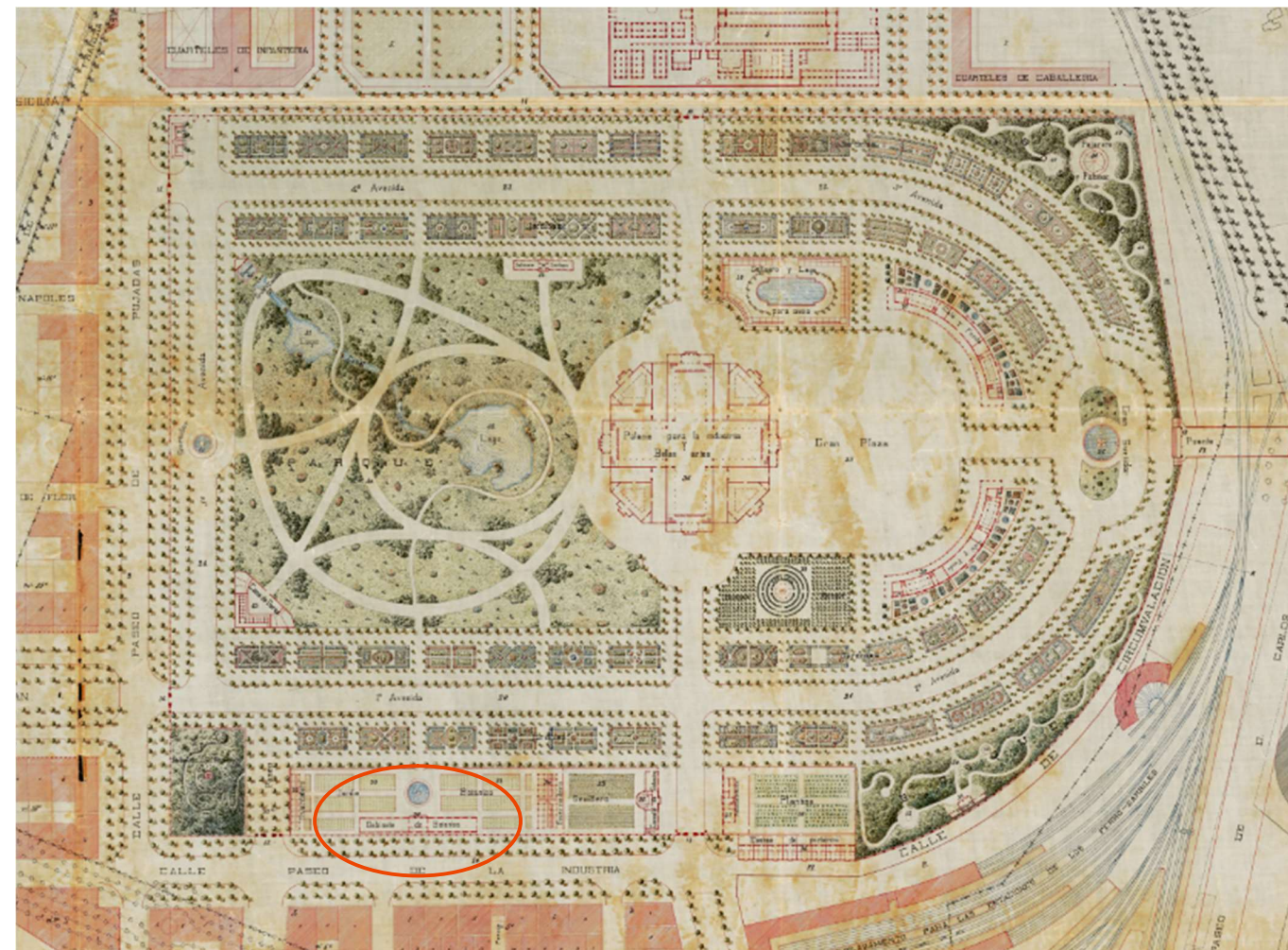
¹ ARRANZ (1984) p. 24

Treballs d'enderroc de la Ciutadella. Aquarel·la de Francesc Soler i Rovirosa. 1869. (AHCB). S'hi pot veure com avançaven les obres a una de les entrades del recinte fortificat, en l'actual confluència del Passeig Picasso amb l'avinguda del Marquès de l'Argentera.

L'any 1871 l'Ajuntament de Barcelona va convocar un concurs públic per a recol·lectar projectes per a la construcció del nou parc de la Ciutadella. La comissió estava presidida pel llavors tinent d'alcalde Francesc de Paula Rius i Taulet (1833-1889) i el jurat estava format bàsicament per polítics locals. Això, junt amb el fet que el concurs estava obert a qualsevol persona, fos arquitecte o no, sumat a unes bases ambigües i al fet que l'obtenció del premi no era vinculant a l'hora d'adjudicar el projecte, va envoltar el concurs d'una gran polèmica. Finalment, el concurs es va resoldre desert el 19 de març de 1872, tot i que es va concedir un accèssit al projecte presentat pel mestre de cases Josep Fontserè i Mestre². Aquest resultat tampoc va ser exempt de polèmica, perquè se sospitava que se li havia atorgat a dit i perquè era un mestre de cases que, en no ser arquitecte, no tenia la potestat per a construir obra pública.

² ARRANZ (1984) p. 40

Projecte d'enjardinament de l'antic recinte fortificat de la Ciutadella, amb el futur museu alineat amb el nou bulevard orientat al Born. Josep Fontserè i Mestre. 1871 (AHCB)

L'adjudicació de la direcció de les obres a Fontserè es va formalitzar el 22 de març de 1872, quan va passar a dirigir una comissió integrada pels arquitectes Elies Rogent i Amat (1821-1897), Joan Pau Torras i Guardiola (1827-1910) i Antoni Rovira i Trias³. Després d'un procés de modificacions no exempt de polèmiques i xocs entre els diferents tècnics, el projecte definitiu per al parc va ser aprovat el dia 1 de maig de 1873⁴. El projecte de Fontserè tenia en compte l'articulació de vials que Cerdà havia previst per

³ ARRANZ (1984) p. 43

⁴ Veure annex Doc. 2 (AHCB. 1871. C02.03. 17757 (21))

a l'Eixample de la ciutat, al que es connectava a través del Saló de Sant Joan (actual Passeig de Lluís Companys) i el Passeig de la Indústria (actual Passeig Picasso), del Passeig Pujadas i del Passeig de Sicília (actual Carrer de Wellington).

A més, el seu projecte no només contemplava l'enjardinament de la zona i la construcció d'un palau d'exposicions, sinó també infraestructures necessàries entre les que cal destacar un mercat (futur mercat del Born), un escorxador i un dipòsit d'aigua (actual biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra).

Josep Fontserè i Mestre

(Barcelona, 1829 – 15 de maig de 1897)

Provinent d'una família de mestres de cases, va participar amb ell de la construcció de la Plaça de Braus del Torín. Va estudiar a l'Escola de la Llotja de la Junta de Comerç i va ser ajudant d'Ildefons Cerdà en el dibuix del Pla de Barcelona prèvia l projecte d'Eixample. A ell es deu la definició urbanística del Parc de la Ciutadella i l'avantprojecte dels seus principals edificis i equipaments. Tot i que va ser una figura polèmica dins l'eterna lluita entre mestres de cases i arquitectes, Fontserè ha passat a la història com a

introduïdor de l'arquitectura de ferro a Catalunya.

Com a mestre de cases va dissenyar el Teatre Circ Barcelonès, la Gran cascada i l'umbracle del Parc de la Ciutadella, el Dipòsit de les Aigües (actual biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra), el Parc Samà de Cambrils per al Marquès de Marianao i la Villa Retiro de Xerta per a l'empresari Jaume Martí Tomàs. Els seus projectes més destacats, però, van ser el Mercat del Born i els porxos del Passeig Picasso.

Les primeres obres realitzades al parc de la Ciutadella es van produir al seu flanc afrontat a la Ribera, on es va substituir l'antic Passeig de l'Esplanada per una nova zona residencial a l'entorn del bulevard que avui coneixem com Passeig Picasso. Aquests immobles que formaren el nou barri del Born i que havien

estat dissenyats pel mateix Fontserè es caracteritzen per la seva planta baixa porticada. La venda i lloguer d'aquests habitatges va servir per finançar, precisament, les obres en curs al parc.

Des d'un origen el parc va ser concebut per l'Ajuntament com un lloc on difondre cultura i ciència, motiu per al qual el projecte de 1871 ja preveia, en el seu límit més proper al barri de la Ribera, la construcció d'un "*Museo y jardín botánico*". A més, contenia instal·lacions com: "*gallinero y lago para aves, gabinete de zoología, gruta-cascada, casa de fieras, invernáculo, escuela jardín botánico, semilleros, plantíos, pajarera, palomar y vaqueria Suiza*"⁵. A l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona es conserva, curiosament enquadernada, la col·lecció de plànols d'aquest avantprojecte de 1871, en el que es presentaven propostes per a cadascun dels edificis, avingudes i monuments que havien d'ornar el futur parc. Malauradament, Fontserè no va incloure ni un sol esbós de l'edifici que havia de destinar-se a museu, sense que se'n coneguin encara els motius, tenint en compte que havia de ser una de les principals construccions del parc.

Els jardins també havien de contenir un parc meteorològic i es va preveure una sèrie de rèpliques d'animals prehistòrics dels que només es va realitzar el famós Mamut de Miquel Dalmau. També havia d'acollir un parc geològic, del que només es va construir una rèplica de la muntanya de Montserrat (actualment dins del recinte del Zoo)⁶.

Un museu a la Ciutadella

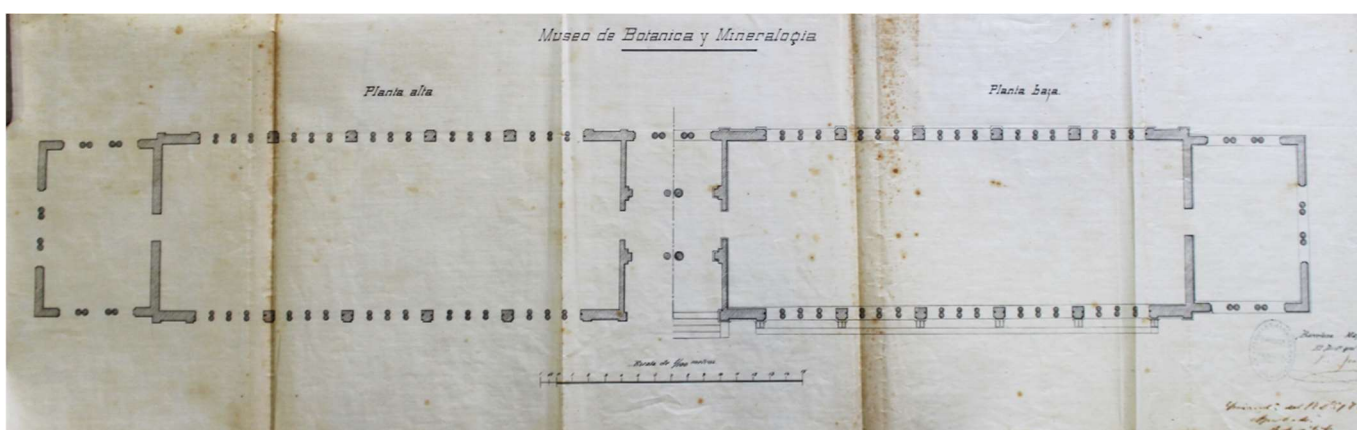
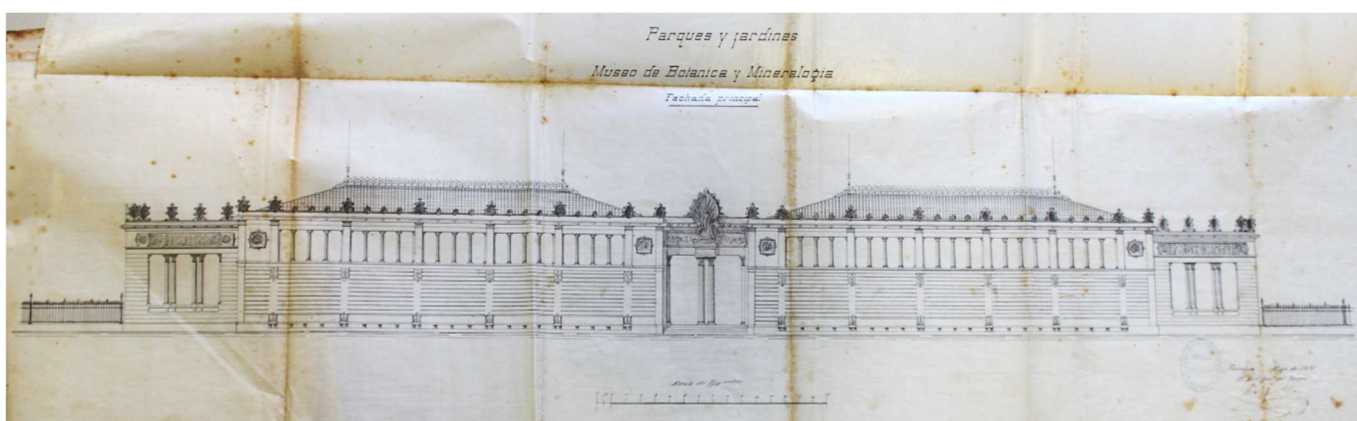
En aquest context es va perfilar, entre l'hivernacle i els planters, la construcció d'un edifici destinat a acollir exposicions museístiques. El 9 de desembre de 1874, el ja alcalde Rius i Taulet es va dirigir a Fontserè per a que es disposés a "*presentar los correspondientes planos del edificio Museo Botánico que debe construir en el reservado del parque, junto con las oportunas condiciones facultativas económicas y presupuesto para sacar á subasta la construcción del mismo*"⁷.

⁵ GÓMEZ-ALBA (1992) p. 6

⁶ HERNÁNDEZ ENRICH (2016) p. 58

⁷ GÓMEZ-ALBA (1992) p. 6

Aquesta petició seria resposta amb no massa urgència per mitjà d'un nou projecte de Fontserè signat el mes de maig de 1876. Aquell nou projecte, titulat "Museo de botánica y mineralogía" ja preveia la construcció d'un edifici de dues plantes format per dues ales lligades a través d'un petit vestíbul central a l'aire lliure tancat amb columnes emparellades⁸. Encara que, com veurem més endavant, no arribés a materialitzar-se, el projecte de Fontserè és interessant pel fet de presentar, per primer cop a Catalunya, solucions arquitectòniques a un edifici especialment dissenyat amb finalitats museològiques.

Planta i alçat del primer projecte per al Museo de botánica y mineralogía. Josep Fontserè i Mestre. 1876. (AMCB)

Provablement, si aquesta proposta va tardar en veure la llum es degué al fet que, essent cessat Rius i Taulet l'any 1875, el seu càrrec va ser rellevat per Rovira i Trias, arquitecte molt crític amb Fontserè i el seu ofici. En aquesta querella que confrontava els mestres d'obres amb els arquitectes acadèmics, Fontserè va perdre el contenciós i el seu projecte va ser finalment desestimat. A més, cal tenir en compte que després de la restauració de la monarquia borbònica l'any 1874 la figura de Fontserè es va veure molt compromesa a causa del seu republicanisme declarat.

Tanmateix, com a Director de Parcs i Jardins que continuà essent, Fontserè va poder imposar el seu criteri mitjançant l'elaboració del pressupost i la redacció del plec de condicions per a la construcció del museu. Aquestes bases regirien el projecte definitiu de museu, presentat per Francesc Rovira i Trias el 16 de Desembre de 1878⁹.

El primer museu públic de Barcelona

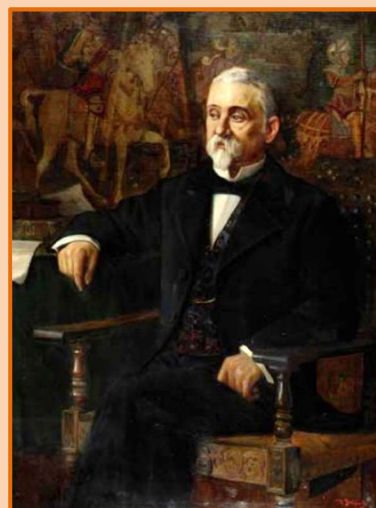
Com s'ha dit anteriorment, des de bon principi l'Ajuntament tenia previst que la Ciutadella fos un lloc d'esbarjo però també de difusió de la cultura científica, motiu pel qual es preveia la construcció d'un museu els continguts dels quals no estaven del tot acotats en el moment en què es dissenyaren els primers projectes d'enjardinament.

La situació del nou museu de la Ciutadella es va desbloquejar el 22 de novembre de 1878, quan es va fer públic que l'Ajuntament acceptava el llegat testamentari del recentment finat Francesc Martorell i Peña (1822-1878)¹⁰. Aquest important antiquari, arqueòleg i numismàtic aficionat a l'estudi de les ciències naturals havia acumulat, al llarg de la seva vida, una considerable col·lecció d'objectes que, per evitar que es dispersés, va llegar a l'ajuntament segons testament signat davant el notari Jerónimo Cahué el 27 de novembre de 1876. En aquell testament cedia a l'Ajuntament de Barcelona les seves col·leccions d'arqueologia, numismàtica i ciències naturals, així com la seva biblioteca i una dotació econòmica de 125.000 ptes per garantir la conservació de les col·leccions.

⁹ Veure annex Doc. 4 (AMCB. 1878. Q138. 10/62)

¹⁰ MASRIERA (2006) p. 32

⁸ Veure annex Doc. 3 (AMCB. 1876. Q138. 10/62)

Francesc Martorell i Peña

(Barcelona, 19 de novembre de 1822 – 9 de maig de 1897)

Provinent d'una família marinera originària del Maresme, Francesc Martorell va ser corredor reial de canvis i comerciant antiquari. Amant dels viatges i erudit de la numismàtica, també va destacar com a naturalista aficionat especialment en el camp dels animals invertebrats i mol·luscs. També va ser aficionat a l'arqueologia i va interessar-se en la colonització grega de la península i les Balears, així com les construccions talaïòtiques menorquines i nuràgiques sardes.

Ha passat a la història com un dels principals col·leccionistes de la Catalunya del segle XIX, essent propietari d'una de les col·leccions més riques i variades del país.

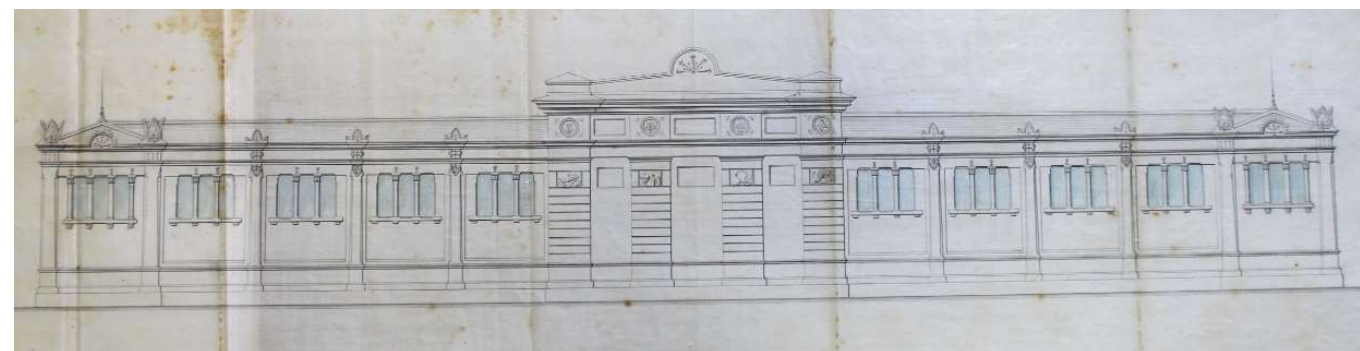
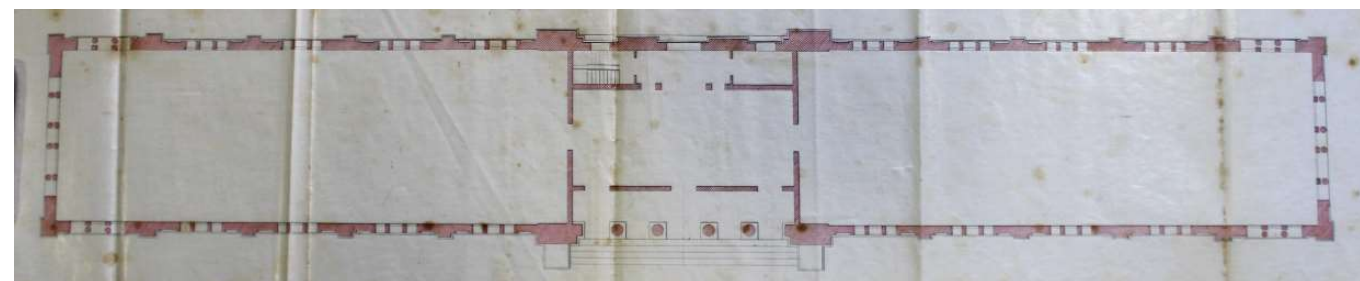
El 1854 inicià una important col·lecció de conques i cargols de mar i el 1864 començà una col·lecció arqueològica de la que cal destacar les llances, ganivets i instruments de sílex del Nord de França i del Sud d'Espanya.

La donació de Martorell a la ciutat acabaria de donar l'impuls necessari per a la consolidació del projecte de primer museu de titularitat pública del país. I no és casual que, tan sols un mes després de la lectura pública del seu testament, el consistori presentés la versió definitiva del seu projecte arquitectònic, que seria aprovat i engegat d'una manera pràcticament automàtica.

El projecte de Rovira i Trias

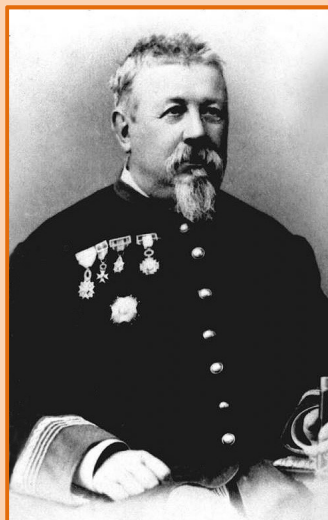
El 16 de desembre de 1878 l'arquitecte Municipal Francesc Rovira i Trias presentà, després d'haver vençut el litigi amb Fontserè, el seu projecte definitiu de museu per a la Ciutadella, que ja havia d'incloure les col·leccions cedides per Francesc Martorell i acceptades tan sols quinze dies abans. La Comisión especial de la Ciudadela, presidida pel tinent d'alcalde Casimir Cusachs i els regidors Joan Prats i Cecili Gallissa, va presentar el projecte el mateix dia a l'alcalde (de nou Rius i Taulet), per demanar-ne la

seva aprovació¹¹. Els plànols que acompanyen la memòria tècnica i la petició de la Comissió descriuen l'edifici del Museu Martorell tal i com finalment acabà articulant-se: un edifici amb dues ales que conflueixen en un cos central en forma de temple classicista.

Proyecto de un edificio destinado á Museo de Mineralogía y Botánica. Planta i façanes dibuixades per Antoni Rovira i Trias. 16 de desembre de 1878 (AMCB)

¹¹ Veure annex Doc. 4 (AMCB. 1878. Q138. 10/62)

Antoni Rovira i Trias

(Vila de Gràcia, 27 de maig de 1816 – Barcelona, 2 de maig de 1889)

Provinent d'una família de mestres de cases instal·lada a Barcelona des del segle XVIII, Antoni Rovira va esdevenir mestre de cases amb tan sols setze anys d'edat, tot i que va continuar els seus estudis d'enginyeria a la Real Academia de San Fernando. El 1867 va esdevenir arquitecte municipal de Barcelona, de Gràcia i de Sant Martí de Provençals. També va ser Cap honorari del Cos de Bombers de Barcelona, ciutadà honrat de la ciutat i Cap d'Edificació i Ornat del mateix ajuntament l'any 1872.

L'any 1852 va realitzar el projecte d'Eixample del pla de Barcelona que va sortir guanyador del concurs impulsat per l'Ajuntament, malgrat que l'estat acabaria imposant el projecte d'Ildefons Cerdà. Com a arquitecte i urbanista va realitzar el disseny de nombroses places de Gràcia, així com el projecte del campanar de la Plaça de la Vila. Entre els seus projectes arquitectònics cal destacar, a més, el disseny dels mercats de Sant Antoni, de la Concepció i d'Hostafrancs, així com les balustrades del Passeig de Colom i del Saló de Sant Joan (avui Lluís Companys). També va dissenyar l'Ajuntament d'Igualada i la Casa de la Caritat de Manresa.

El projecte devia ser de gran interès per al nou consistori, donat que tan sols un dia després de ser presentat, el dia 17 de desembre de 1878 es va acceptar el compromís d'aixecar un Museo de Arqueología e Historia Natural, seguint el projecte de Rovira i Trias, sota la direcció de Fontserè com a mestre d'obres. Aquell mateix dia es va crear una comissió per a la construcció del museu, formada per Casimir Cusachs, Joan Prats i Manuel Martorell, el germà i marmessor de Francesc Martorell i regidor de l'ajuntament¹².

Segons es destil·la de la lectura de la documentació, aquell projecte s'adaptava millor a les peticions de Martorell que no pas el de Fontserè. Fos com fos, l'anàlisi del plec de condicions ens dona força informació referent a l'edifici objecte d'estudi: les obres, que s'havien dotat d'un pressupost estimat de

160.337,58 pessetes, havien d'iniciar-se immediatament després de la seva escripturació i no havien de durar més de catorze mesos. En el mateix document s'estipulaven quins materials, cimentacions, canalització d'aigües i clavegueram, pilars, basaments, sistemes de coberta, etc. En la descripció que s'hi incloïa de l'edifici es parlava de murs fets de pedra de Montjuïc i finestrals de marbre, així com coronaments amb cornises i ornaments fets de maó i ciment de pòrtland motllurat. Pel que fa la coberta – que ha motivat aquesta recerca – es diu que *“El tejado será con enladrillado de rasilla comun y tejas planas vidriadas de colores, de modo que formen el dibujo que se le señalará e irán unidas por medio de mortero”*.

Vista del Museu Martorell la dècada de 1890. Autor no informat (AFB). Es veu la composició original de la façana principal, tot i que no ofereix detalls de la configuració de les seves cobertes.

¹² GÓMEZ-ALBA (1992) p. 6

Així, doncs, tot sembla indicar que les cobertes, actualment configurades amb teula plana d'encaix d'acabat vidrat ja estava prevista amb aquest tipus d'acabat des d'un bon inici. Tanmateix, l'observació de material gràfic d'època no permet confirmar si les teules formaven o no dibuixos policroms.

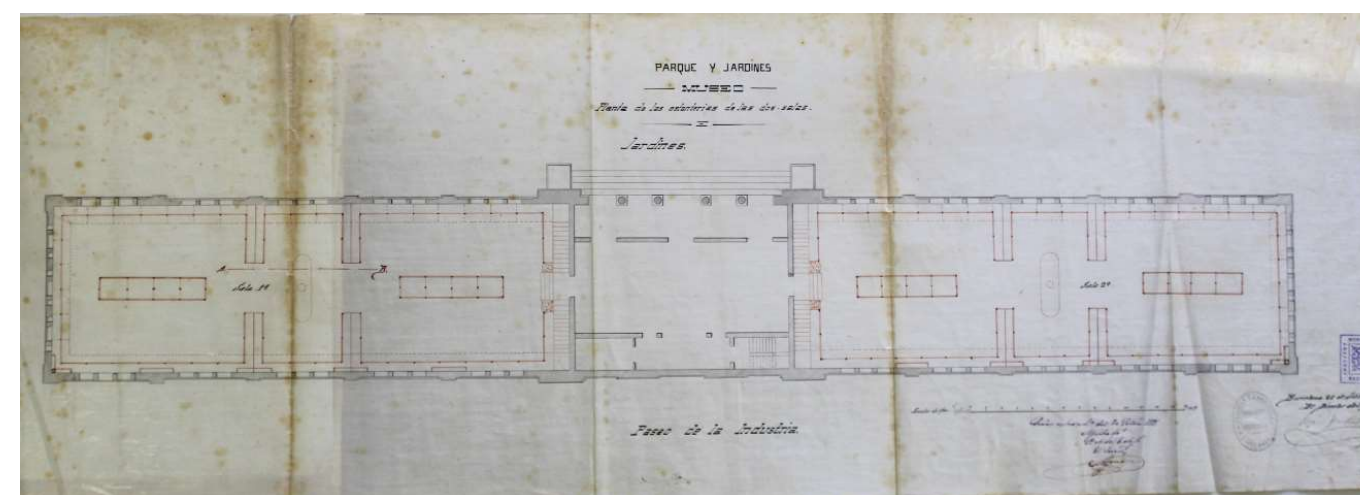
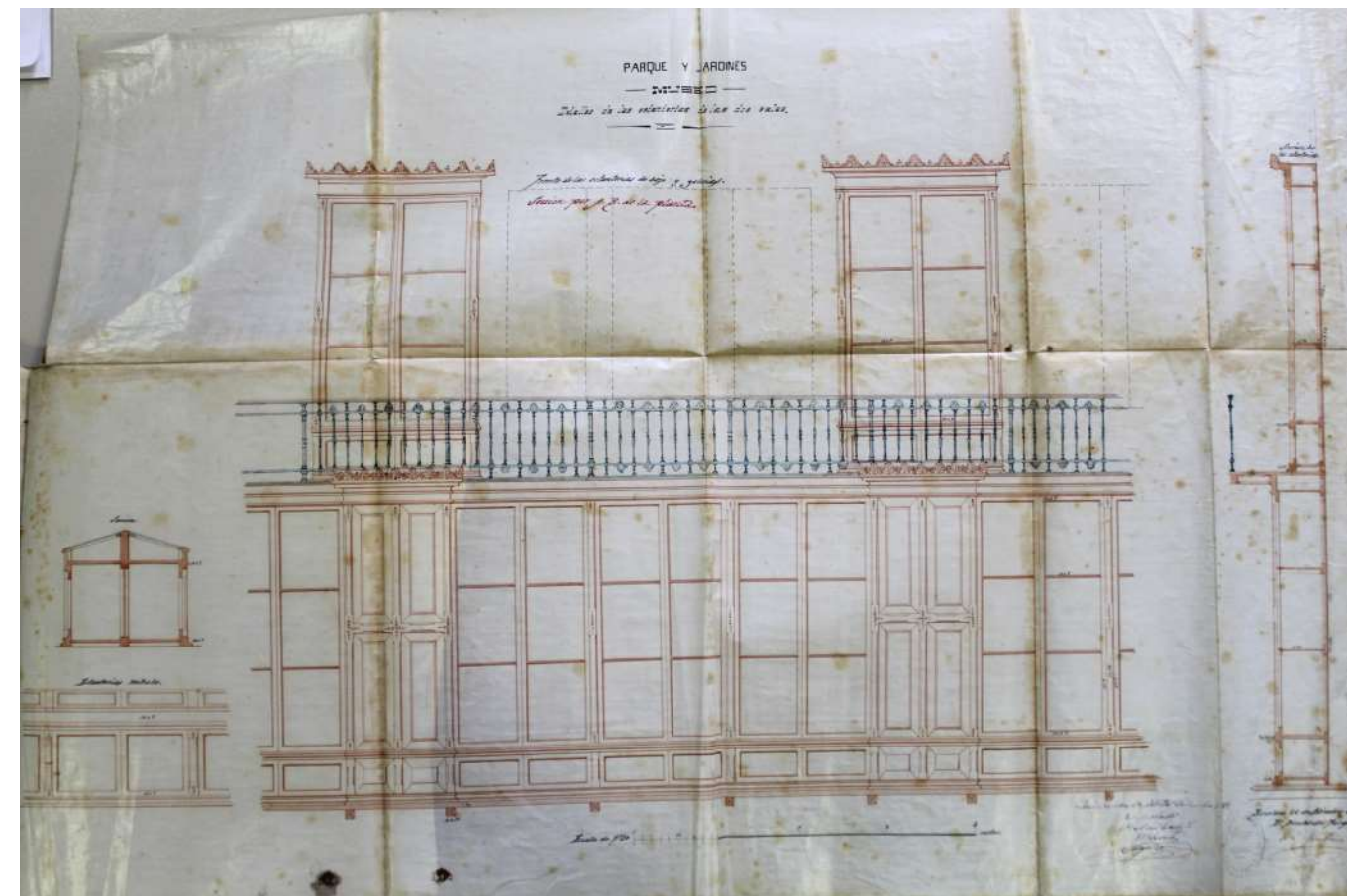
El procés de construcció

El 4 de febrer de 1879 l'alcalde accidental Enric de Duran i Duran va remetre al governador civil de Barcelona l'anunci de la subhasta per la qual es licitaven les obres de construcció del nou museu del parc. Aquell procés de licitació, publicat el 8 de febrer en el Boletín Oficial de la Provincia era obert a tots els constructors de la ciutat per tal que executessin el projecte de Rovira sota la supervisió de Fontserè.

El 24 de febrer d'aquell mateix 1879 es va fer la subhasta, amb un resultat desert ja que ningú va presentar candidatura, obrint-se un segon procés de licitació que es produiria entre el 14 i el 24 de març següents. Aquell segon procés de licitació quedaria novament desert, de manera que el dia 31 de març la mateixa Comissió de la Ciutadella proposa que les obres es realitzessin *“por administración”*, és a dir, que fos el mateix Ajuntament qui s'encarregués de materialitzar-les.

Finalment, el 4 d'abril de 1879 l'ajuntament decidí assumir les obres de construcció del nou museu, ajustant el pressupost en la quantitat de 140.647 pessetes. És probablement a causa d'aquesta rebaixa en el pressupost que el resultat final de la construcció va ser una mica més auster que el que Rovira i Trias havia dissenyat sobre el paper, estalviant especialment en l'ornamentació escultòrica que en un principi havia de revestir i coronar totes les façanes i que finalment va ser un xic més continguda¹³.

Després de dimitir com a regidor, Manuel Martorell va ser proposat per la Comissió per a dirigir el Museu. El dia 30 de Juny de 1879 l'Ajuntament el va nomenar director honorífic, és a dir, sense sou assignat, i ho seria fins l'any 1890, quan va ser substituït per Artur Bofill i Poch (1844-1929)¹⁴.

Sobre aquestes línies, projecte de vitrines del Museu Martorell inclosos en el plec de condicions per a la seva licitació. Josep Fontserè i Mestre. 1881 (AMCB).

¹³ Veure annex Doc. 5 (AMCB. 1879. Q138. 10/62)

¹⁴ VALLS (2010) p. 2

Les obres de construcció de l'edifici deuen anar a bon ritme, perquè, si bé no es complirien les perspectives de catorze mesos fetes en el plec de condicions, les obres es donaren oficialment per concluses el 13 de maig de 1882¹⁵.

Un indicatiu que les obres havien avançat a bon ritme es troba en el fet que el 26 de setembre de 1881 s'aprovava el plec de condicions que Josep Fontserè i Mestres havia proposat per a la construcció de les vitrines que havien de contenir les col·leccions del Museu. Aquell document no només fixava les condicions facultatives i econòmiques amb les que s'havia de licitar la seva execució (amb una dotació de 43.845 ptes), sinó que s'hi adjuntava els plànols detallats.

Sobre aquestes línies, vista de les vitrines uns anys després de la seva col·locació. 1913 (AFB)

¹⁵ GÓMEZ-ALBA (1992) p. 10

El concurs va ser publicat el 8 d'octubre de 1881 al Boletín Oficial de la Provincia, i el dia 17 del mateix més ja s'havia adjudicat el projecte al fuster Casimir Babot i Castelltort, que havia presentat una oferta per 40.770 ptes. La construcció de les vitrines fixes que encara es conserven a les tribunes de les ales nord i sud deuria ser bastant ràpida, perquè el primer pagament a Babot data del 24 d'abril de 1882 i aquell mateix estiu ja es va donar per finalitzat¹⁶.

Extendióse el acta de aquella ceremonia, é inmediatamente se procedió á la colocación de la primera piedra, que tiene la siguiente inscripción: «Barcelona á Prim.—Primera piedra del monumento dedicado á su memoria.»—Sigue grabando un escudo de Barcelona.

En aquel momento encapotóse la atmósfera, empezando á llover intensamente, circunstancia que desafiaron las autoridades é invitados hasta que concluyó el acto.

Arreció la lluvia y el numeroso público que había acudido al Parque se precipitó en el Museo Martorell al objeto de librarse del agua, produciéndose alguna confusión.

No obstante, tuvo lugar el acto anunciado de la inauguración del Museo y de la Exposición de dibujos inéditos llevada á cabo por la «Sociedad Artístico-Arqueológica-Barcelonesa».

El director del Museo, don Manuel Martorell y Peña, hermano del legatario don Francisco, recibió al Excmo. Alcalde y al Marqués de los Castillejos. Seguidamente fueron recibidos por una comisión de la «Arqueológica», presidida por el señor Puiggari.

El señor Rius y Taulet, el marqués de los Castillejos y las demás autoridades ocuparon los sitios designados. Después de la lectura de algunos acuerdos del Ayuntamiento, verificada por el señor Aymar, el señor Alcalde pronunció otro discurso, diciendo que se cumplía en aquel momento la promesa de levantar un Museo en el Parque, que Barcelona debe al general Prim, Museo que también se debe al patriotismo de otro catalán, al señor don Francisco Martorell, ejemplo que debe ser imitado para enaltecer las ciencias y las artes. Felicitó á la «Asociación Artístico-Arqueológica-Barcelonesa», por la Exposición que ha llevado á cabo, declarando abierto el Museo y dicha Exposición.

Luego los señores Alcalde y Marqués de los Castillejos examinaron los objetos, como asimismo el local.

En el Museo Martorell no quedan instalados aun todos los objetos del tantas veces nombrado legatario: no ha habido tiempo material para ello y así es que faltan las ricas instalaciones de conchas, monedas y algo de la «Arqueológica». Figuran en ella raros objetos de valía, regalo de don Manuel Martorell, don Camilo Fabra, don Enrique Grau y otras personas.

Tampoco está definitivamente instalada la exposición de la «Arqueológica», por falta material de tiempo.

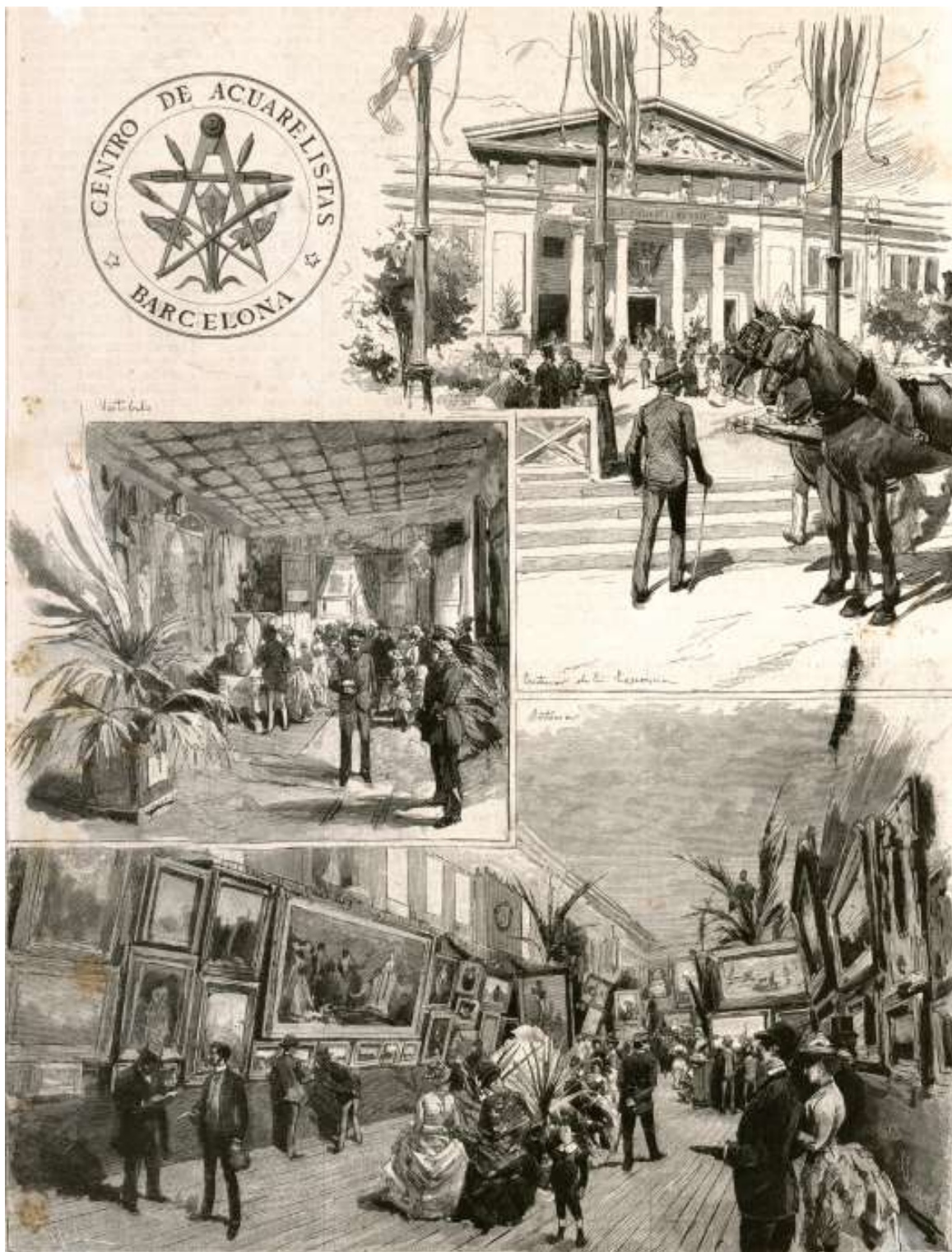
De uno y otra publicaremos detallada reseña tan pronto como se haya realizado su completa instalación.

La copiosa lluvia impidió que la comitiva regresara á las Casas Consistoriales en el mismo orden con que había salido.

Ambas ceremonias, por su alta importancia, formarán época en los anales de esta ciudad.

Fragment de la nota de premsa publicada en ocasió de la inauguració del Museu Martorell. (La Vanguardia, 26 de setembre de 1882. p. 3-5).

¹⁶ Veure annex Doc. 6 (AMCB. 1881. Q138. 10/62)

Gravat del dia de la inauguració del Museu Martorell durant les festes de la Mercè de 1882. (AHCB) Crida l'atenció que el museu va ser inaugurat amb una exposició d'art, donat que les seves col·leccions encara no havien estat instal·lades.

L'edifici va ser inaugurat finalment el dia 25 de setembre de 1882 per l'alcalde Rius i Taulet i el seu director Manuel Martorell i Peña sota el nom de "*Museo Martorell de Arqueología e Historia Natural*". L'acte d'inauguració, en el que participà tota una comitiva del consistori, es va realitzar el mateix dia que es col·locava la primera pedra del monument eqüestre del General Prim al bell mig del Parc de la Ciutadella. Per aquest motiu, l'acte va reunir les principals autoritats del país, inclòs el governador civil, el capità general de Catalunya i el Marquès de los Castillejos, fill del General Prim.

L'acte inaugural consistí en l'obertura al públic d'una exposició de dibuixos a l'aquarel·la de la Societat Artístico-Arqueològica Barcelonesa. Crida l'atenció, però, que en aquest acte només es va inaugurar pròpiament l'edifici, ja que les col·leccions de mineralogia, numismàtica i arqueologia de Martorell no havien estat encara exposades per falta de temps.

De fet, la inauguració de l'edifici va ser precipitada perquè es volia fer coincidir amb les festes de la Mercè, però, a part de les col·leccions, encara quedaven alguns detalls constructius per finalitzar. És el cas de les escultures que flanquegen la columnata d'accés¹⁷. El dia 15 de juny de 1882 la Comissió acordà contractar les escultures a Eduard Batiste Alentorn (1855-1920), que ja havia treballat en la decoració escultòrica de la gran cascada del parc, amb el Naixement de Venus i la resta de conjunts escultòrics que el flanquegen. El mes següent, l'escultor presentava els esbossos i el pressupost per a la realització de les escultures, que havien de ser realitzades en marbre blanc procedent d'Itàlia. En total, el pressupost ascendia a 5.500 duros (27.500 ptes). Havent signat el plec de condicions el dia 11 de desembre de 1882, les escultures es deurién col·locar al llarg de l'any 1883, quan el museu ja estava en funcionament. Encara que els documents fan referència a escultures en honor del naturalista francès Georges Chrétien Cuvier, Alentorn va acabar realitzant els retrats sedents del botànic i farmacèutic Jaume Salvador i del naturalista i enginyer militar Fèlix de Azara. Aquestes escultures van ser premiades amb la medalla de bronze de l'Exposició Universal de 1888.

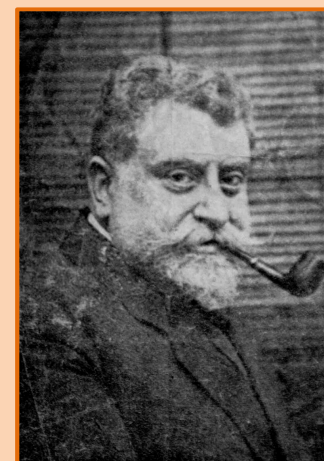
¹⁷ Veure annex Doc. 7 (AMCB. 1882. Q138. 13/70)

Escultura sedent de Jaume Salvador, obra per Eduard Alentorn l'any 1883. Fotografia de 1916 (AFCEC).

Les despeses generades a l'entorn de la construcció de l'edifici s'anirien saldant, efectivament, al llarg de 1883. La lectura dels documents de pagament donen informacions rellevants a l'entorn dels materials de construcció i dels seus proveïdors. L'aprovació de la nòmina del pedrer, amb data de 12 de març de 1883 ens permet saber, per exemple, que els carreus de pedra emprats provenien de la pedrera de Montjuïc i que el seu proveïdor era Josep Colomé, els honoraris del qual van ascendir a 46.766,41 pessetes¹⁸.

¹⁸ Veure annex Doc. 9 (AMCB. 1883. Q138. 10/62)

Eduard Batiste Alentorn

(Falset, 5 de desembre de 1855 – Manresa, 7 de setembre de 1920)

Especialment dotat per les arts des de la infància, Alentorn es va formar a la Llotja i va ser deixeble dels famosos escultors Vallmitjana, que el van introduir a l'ambient artístic barceloní.

Treballà en els principals monuments escultòrics de la Barcelona del seu moment: la gran cascada del Parc de la Ciutadella, els coronaments del Palau de les Belles Arts, el monument a Joan Güell i el Monument a Cristòfor Colom. També participà en la decoració de la façana i el cimbori de la catedral de Barcelona i la façana del Palau de

Justícia d'Enric Sagnier. Es tracta d'un escultor molt prolífic i que va rebre encàrrecs dels principals personatges del segle XIX (Rius i Taulet, Manuel Girona, Peris i Mencheta, Manuel Malagrida, etc.) però que no ha tingut massa fama ni reconeixement, malgrat la innegable qualitat de les seves produccions.

La Consolidació de la institució

El recentment inaugurat Museu Martorell engegà la seva activitat de manera força limitada, ja que només obria les seves portes al públic general els diumenges, de les 10h del matí a les 18h de la tarda.

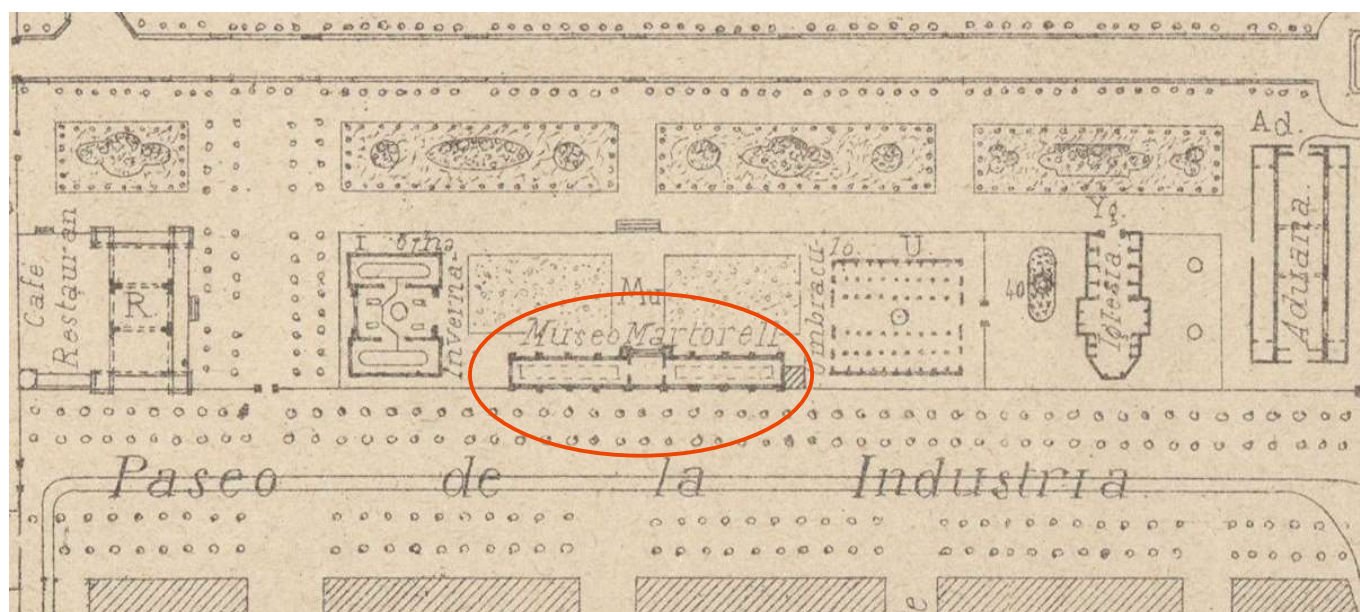
Pel que fa la seva administració, cal remarcar que després de la inauguració del museu, *la Comisión del Museo Martorell* passà a anomenar-se Junta consultiva del *Museo de Ciencias Naturales y Jardines Zoologico y Botánico* i se centraria en el correcte desenvolupament de les seves activitats, així com del creixement de les seves col·leccions. El 1893 aquest equip passà a anomenar-se *Junta Técnica de Museo de Ciencias Naturales, Parque Zoologico y Jardín Botánico* fins que, el 1906, es creà la *Junta Municipal de*

Ciencias Naturales, que s'encarregaria de la gestió del museu i de la resta d'equipaments científics del parc de la Ciutadella durant la primera meitat del segle XX¹⁹.

Des de la seva obertura, la col·lecció del Museu Martorell es va anar enriquint amb tot tipus de col·leccions que també acollien espècimens de botànica i de Zoologia (aquests darrers serien l'origen del posterior Museu de Zoologia de Barcelona) provinents de col·leccions privades cedides pels principals naturalistes catalans de finals del s. XIX i principis del XX²⁰. En aquell moment, el museu es caracteritzava per unes col·leccions molt eclèctiques que no es limitaven a les ciències naturals, sinó també les socials. Bon exemple d'això és que el 3 de març de 1884, el director Manuel Martorell va aconsellar la compra de dos orgues del segle XVIII per tal d'iniciar una col·lecció eufònica. Aquelles peces són l'origen més remot del Museu de la Música, fundat el 1947. Actualment els orgues es conserven a l'edifici de l'Auditori, on aquest museu hi té la seva seu des de 2007²¹.

L'any 1888 es va celebrar a Barcelona l'Exposició Universal, un esdeveniment que va marcar un punt d'inflexió pel paisatge de la ciutat i, especialment de la Ciutadella i dels entorns immediats del Museu Martorell. La idea de celebrar l'Exposició Universal a Barcelona va venir d'Eugenio Serrano de Casanova, a qui l'ajuntament va encarregar-ne la direcció del certamen fins que va ser substituït pel prestigiós arquitecte Elies Rogent (1821-1897)²². Tenint en compte que des de bon principi el parc de la Ciutadella s'havia concebut com un espai per a la difusió de la ciència i la indústria i que estava a la vora del ferrocarril i el port, es va definir com l'emplaçament ideal per a acollir l'exposició.

Segons la *"Guia Itineraria y descriptiva de Barcelona, de los alrededores y de la Exposición Universal"* editada l'any 1888 el Museu Martorell acollia, a l'ala nord, les col·leccions de mineralogia, botànica, arqueologia i numismàtica, mentre que l'ala sud acollia les col·leccions de zoologia amb mamífers, aus, rèptils, peixos i insectes²³.

Amb la consecució de l'Exposició Universal de 1888 no es produïren canvis en l'edifici del Museu Martorell, però sí en els seus entorns, amb la construcció del nou hivernacle, l'umbracle, l'església i el cafè-restaurant. (AHCB)

Vista de les obres de l'Exposició universal. A mà dreta, l'umbracle en construcció. A l'esquerra, teulada original i claraboia del Museu Martorell (AFB)

¹⁹ GÓMEZ-ALBA (1992) p. 11

²⁰ MASRIERA (2006) p. 63

²¹ MASRIERA (2006) p. 47

²² VALLS (2010) p. 7

²³ VALLS (2010) p. 9

Les variades col·leccions que nodrien les sales d'exposició del Museu Martorell en dues vistes de l'ala nord (a dalt) i l'ala sud (a baix) de 1907 i 1922 respectivament. (vegeu annex gràfic, imatges 3 i 20)

Rogent va recuperar el projecte que Josep Fontserè havia fet quinze anys abans per al parc per tal d'adaptar-lo a les noves necessitats de la ciutat. La major part d'edificis que es van construir per a l'exposició van ser pensats per a ser enderrocats en acabar el certamen, però alguns d'ells es van conservar, canviant la fesomia de la Ciutadella. A banda i banda del Museu Martorell, per exemple, es van conservar els edificis de l'Umbracle i de l'Hivernacle i, una mica més enllà, el cafè restaurant dissenyat per Domènech i Montaner, conegut com Castell dels tres dragons²⁴.

En aquest context, però, no s'ha conservat documentació que certifiqui que el Museu Martorell tingués un paper massa actiu en el desenvolupament de l'exposició universal, quedant al marge d'activitats que justifiquessin obres o canvis rellevants en la configuració de l'edifici.

L'any 1892 es van fer evidents certes limitacions d'espai per acollir totes les col·leccions, que fins llavors havien anat augmentant els fons del museu de manera imparable. Això va portar a moure la col·lecció arqueològica al veí Palau de Ciències, construït per a l'Exposició Universal a la confluència del Saló de Sant Joan amb el Passeig Pujades. Segons la documentació, l'edifici del Museu Martorell no només havia quedat petit, sinó que es conservava en unes condicions pèssimes, tot i que no s'especifica quins problemes plantejava a nivell estructural o material un edifici construït poc més de vint anys abans²⁵. Fos com fos, a partir d'aquell moment, el Museu Martorell va passar a acollir només col·leccions d'història natural, de manera que l'ala nord acollia les col·leccions de botànica, geologia i paleontologia, mentre l'ala sud mantenia la col·lecció de zoologia²⁶.

A partir de 1906, amb la integració de la Institució Catalana d'Història Natural a través de la Junta de Ciències Naturals va fer que molts naturalistes lleguessin al museu noves col·leccions de gea, de flora i de fauna. En aquest context s'instal·là la col·lecció de grans blocs, exposada als jardinetes anteriors del museu per iniciativa del geòleg i sacerdot Norbert Font i Sagué (1873-1910). En aquell moment la col·lecció estava formada per 133 grans blocs de roca provinents de diverses pedreres de Catalunya.

²⁴ VALLS (2010) p. 9

²⁵ Veure annex Doc. 12 (AMCNB. 1892. 002-exp-029)

²⁶ VALLS (2010) p. 9

Vistes de la col·lecció de grans blocs instal·lada el 1906 als jardins del museu. Josep Maria Co i de Triola. 1916 (AFB)

Aquesta exposició a l'exterior va ser desmantellada el 1929, però a partir de la dècada de 1940 es recuperà parcialment. En l'actualitat està formada per 33 blocs de roca adossats a la façana principal, a més de diversos monòlits prismàtics de basalt que es troben dins de la columnata de l'atri, tal com es trobaven originalment²⁷.

A mesura que es consolidava la presència del Museu Martorell dins la trama del parc de la Ciutadella s'anirien evidenciant les deficiències materials que l'edifici anava acumulant. En aquest sentit, s'ha localitzat notícies referents a importants intervencions en els paviments de les ales nord i sud al llarg de l'any 1908²⁸. El 24 de febrer d'aquell any la Junta va presentar un informe en el que es referia la necessitat de realitzar cales i reformar tot l'entarimat de fusta de la sala de mineralogia i geologia, que semblava proper a l'esfondrament i posava en perill les col·leccions del Museu. Aquella reforma posa de manifest que l'edifici s'havia deteriorat de manera precipitada. La primavera del mateix any el fuster Joan Barnadas i el paleta Josep Oliva facturaren 1.794,48 ptes i 1.414,45 ptes respectivament per a l'arranjament de l'entarimat i les vitrines de l'ala nord. Tanmateix, la recepció definitiva d'aquests treballs no es va produir fins el 4 de juny de 1908.

En aquelles mateixes dates es van fer una sèrie de treballs de manteniment, entre els que destaca la construcció d'un armari per herbari, realitzat per l'ebenista Antoni Vich, per valor de 508,80 ptes²⁹.

La següent obra de manteniment localitzada als arxius del Museu de Ciències Naturals de Barcelona remet ja al 1918, quan es va haver d'intervenir a la teulada del cos central per tal de renovar la xemeneia del laboratori del Dr. Francesc Pardillo i Vaquer (1884-1955), conservador i director del museu en aquelles dates. Les obres, però, no deuriem ser molt importants ni afectaren en gran mesura el sistema de cobertes, perquè es van fer amb gran celeritat i només costaren 100 ptes, segons factura del contractista Francesc Marimon³⁰.

²⁷ MASRIERA (2006) p. 59

²⁸ Veure annex Doc. 13 (AMCNB. 1908. 028-exp-009)

²⁹ VALLS (2010) p. 25

³⁰ Veure annex Doc. 13 (AMCNB. 1918. 040-exp-015)

Interior de la biblioteca del Museu Martorell. Josep Maria Co i de Triola. 1917. AFCEC.

Treballs de taxidèrmia al laboratori del museu. Josep Maria Co i de Triola. 1917. AFCEC

Temps de canvis: el Museu de Geologia

El febrer de 1916, en el marc històric de la Mancomunitat de Catalunya, es va constituir la nova Junta de Ciències Naturals, que era fruit d'un consorciat entre l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona. Naixia així el Museu de Catalunya de Ciències Naturals, amb la finalitat de reordenar i donar un nou impuls a totes les institucions dedicades a aquest camp existents a la Ciutadella: el Museu Martorell, l'Hivernacle, l'Umbracle, el Parc Zoològic i l'annexionat Castell dels Tres dragons.

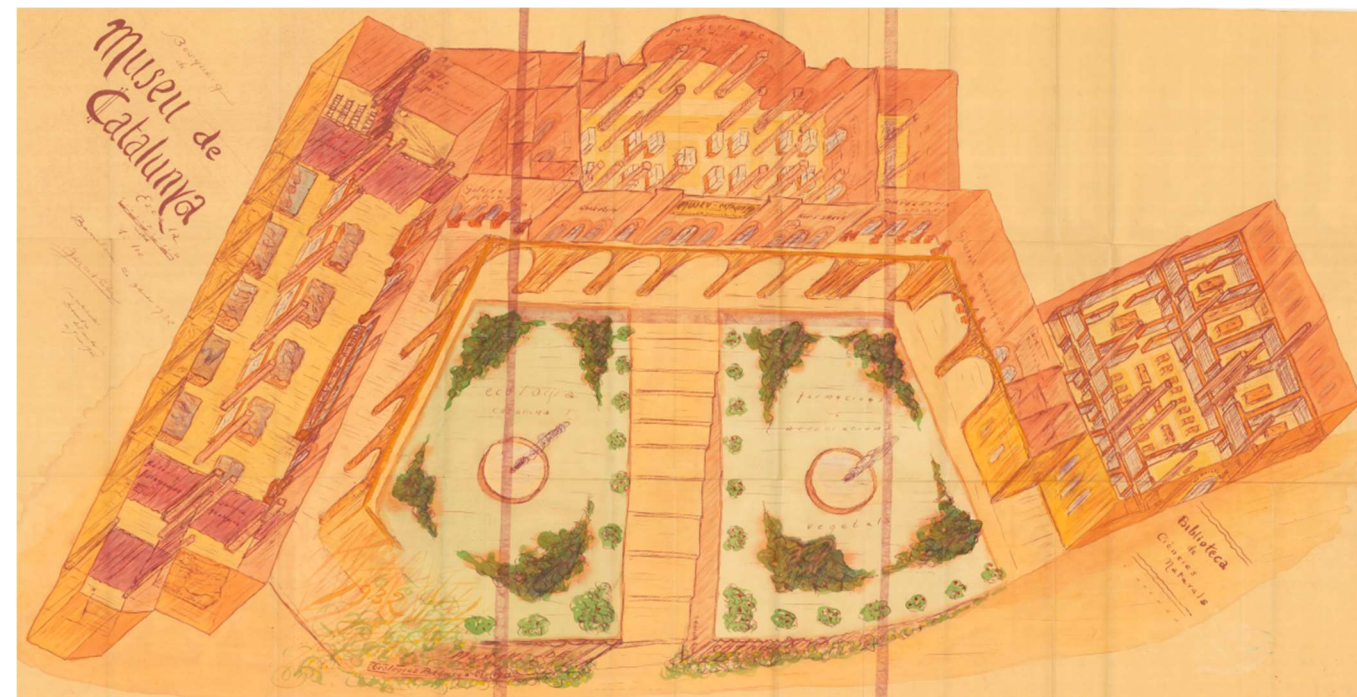
En aquest període les col·leccions continuaren creixent, però la documentació no deixa constància de cap intervenció important a l'entorn d'un edifici que, des de feia anys, començava a presentar algunes deficiències. L'any 1921 Francesc Pardillo i el conservador del museu Jaume Marcet van dissenyar les vitrines que acullen la col·lecció de roques salines de Cardona, donatiu fet per la duquessa de Medinaceli³¹.

³¹ MASRIERA (2006) p. 92

L'any 1924 la Junta de Ciències Naturals va decidir, segons l'acta 23 registrada durant la reunió del 27 de desembre, que el Museu Martorell es convertís exclusivament en Museu de Geologia. El Castell dels Tres Dragons va passar a acollir les col·leccions de zoologia i botànica que se segregaven del Museu Martorell i a les que calia donar un nou marc. Des d'aquell moment, les col·leccions segregades van passar a formar nous museus independents, cadascun amb la seva direcció. En aquell període l'antic Museu Martorell es va centrar, només, en la conservació i exposició de les peces de geologia (roques, minerals i fòssils). Aquesta especialització potser va venir motivada pel fet que els seus fons van multiplicar-se amb l'ingrés de l'extensa col·lecció donada per l'enginyer de mines Lluís Marià Vidal i Carreras (1842-1922) dos anys abans. Segons sembla, en aquell moment es va remodelar el mobiliari de les sales d'exposició per tal d'adaptar-les a la nova exposició permanent³².

L'any 1930 el vestíbul del museu va passar a acollir l'exposició de roques i minerals de la regió volcànica d'Olot, realitzada pels conservadors Maximino San Miguel i Jaume Marcet en ocasió del XIV Congrés Geològic Internacional, celebrat a Barcelona el 1926³³. Deixant de banda tasques relacionades amb mobiliari i vitrines, no s'ha documentat que aquesta instal·lació suposés intervencions destacades sobre l'edifici.

La problemàtica a l'entorn de la seu del Museu de Geologia es despertaria de nou en el període de la II República Espanyola. El 20 de gener de l'any 1932 es va plantejar la necessitat de construir un edifici de bell nou, de grans proporcions i amb nombrosos espais destinats a acollir una institució museològicament moderna. El projecte, esbossat pel mateix director del museu Jaume Marcet Riba (1894-1963) preveia moltes instal·lacions per a un nou "Museu de Catalunya": una sala geològica, una galeria petrogràfica, una galeria mineralògica, una galeria fisiogràfica, una biblioteca de ciències naturals, una sala de cartografia, i una esplanada dedicada a l'ecologia i a les formacions vegetals, a més d'estances per al personal i laboratoris³⁴.

Esbós per a un nou Museu de Geologia. No realitzat. Disseny de Jaume Marcet i Riba. 1932. (AMCNB)

Encara que els esbossos no ho especifiquen, les dimensions i la distribució en forma de "U" del museu fa pensar que aquell nou edifici no pretenia adaptar-se a l'edifici original de Rovira i Trias, sinó que preveia la construcció d'un edifici de nova planta. A més, tot sembla indicar que aquell projecte implicava la translació de la seu a una altra banda de la ciutat, donat que el parc de la Ciutadella no disposava d'espais buits suficients per a la construcció d'un conjunt arquitectònic tan gran i amb aquella morfologia.

Fos com fos, aquell projecte no va anar més enllà de ser una proposta i, amb l'esclat de la Guerra Civil Espanyola, totes aquestes iniciatives van quedar definitivament descartades, de manera que el Museu de Geologia continuà allotjat a la seva seu històrica. Malgrat que els bombardeigs de la guerra no afectaren directament el parc de la Ciutadella, la documentació registra nombrosos desperfectes ocasionats durant aquest període, tot i que no se'n detallen les pèrdues materials.

³² MASRIERA (2006) p. 92

³³ MASRIERA (2006) p. 109

³⁴ Veure annex Doc. 15 (AMCNB. 1932. 200-exp-001, 002 i 003)

El museu durant el Franquisme

El dia 10 de març de 1943 l'arquitecte en cap adjunt del Servicio de Edificios Culturales, Ramon Reventós, va publicar les bases per a un concurs públic dirigit a la reparació dels desperfectes ocasionats durant la Guerra Civil i la millora de les instal·lacions del museu³⁵. El pressupost de les obres, que ascendia a 46.666,86 ptes, estava molt centrat en la reparació de la coberta de l'edifici i comprenia les següents actuacions: substitució de quatre canonades dels desaigües de la coberta per canonades de fibrociment impermeabilitzat, substitució de teules trencades, neteja de les canaleres de la coberta i obertura de vint-i-sis nous forats de desguàs sobre la cornisa. A més, calia arreglar la sortida sobre la coberta amb nous envanets i marcs de fusta i ferro. També calia arreglar el pal de la bandera que coronava el frontó de la façana principal. Pel que fa als interiors, també es preveia decapar i repintar murs, sostres i fusteries de tot l'edifici, a més de substituir els paviments hidràulics de la planta primera, canviar algunes lloses de marbre del vestíbul, i construir una nova escala de pedra artificial al portal del Passeig Picasso.

El concurs per a la reforma del museu es va tancar el dia 20 d'abril del mateix any, quan el projecte va ser adjudicat al contractista Eduard Isern i Alié, tot i haver presentat un pressupost que ascendia a 73.794 ptes, superant amb escreix la partida inicialment destinada a aquesta intervenció. L'abast d'aquelles obres deuria ser prou important, ja que la recepció definitiva dels treballs no es va fer fins el dia 13 de novembre de 1943.

Les obres realitzades a l'interior del cos central del museu van evidenciar que calia realitzar intervencions complementàries de major abast en aquella banda de l'edifici. Per aquest motiu el 13 de juliol de 1943 el mateix arquitecte en cap Ramon Raventós va sol·licitar la realització per administració (és a dir, sense convocar concurs) per tal de renovar paviments, pintura i tancaments, amb una dotació econòmica de 19.184,70 ptes³⁶. L'aprovació d'aquesta sol·licitud es va fer esperar fins el dia 17 de novembre del mateix any, just quatre dies després que es fes efectiva la recepció de les obres que el contractista Eduard Isern estava realitzant per a la coberta del Museu.

Visita del Museu de Geologia per part de les autoritats municipals. Pérez de Rozas, 15 de maig de 1945. (AFB)

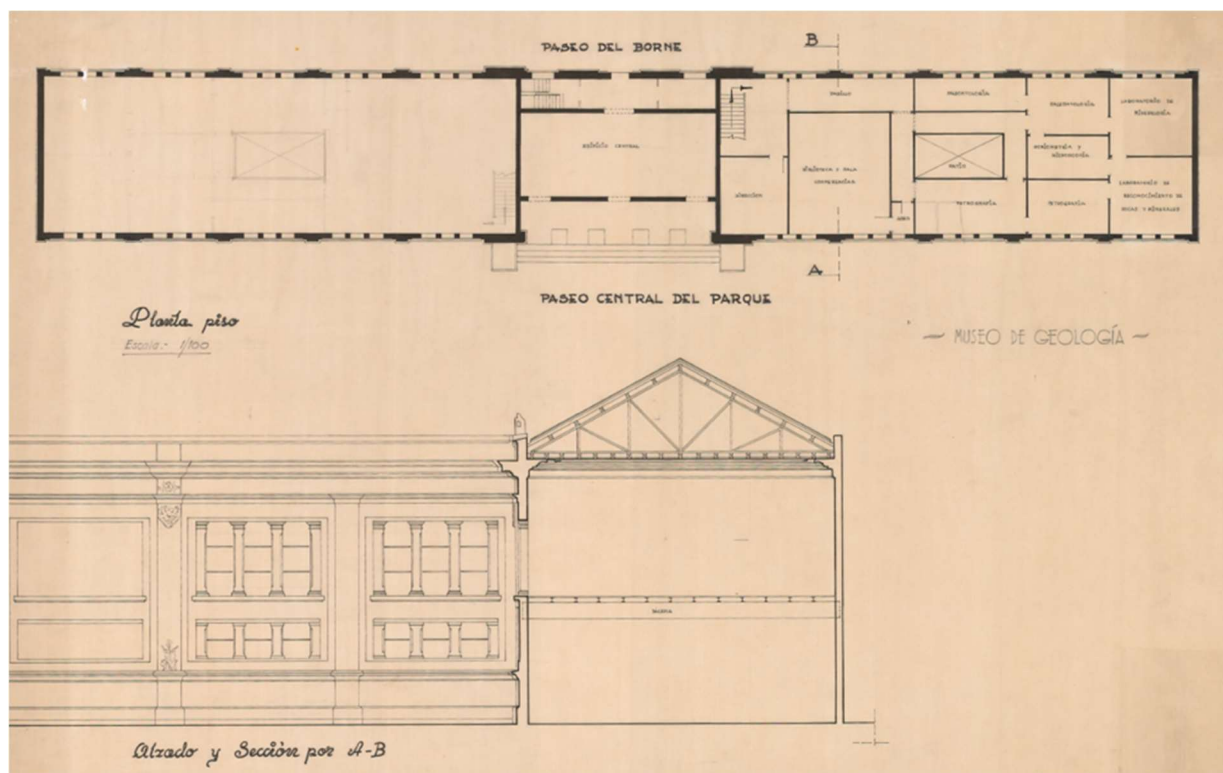
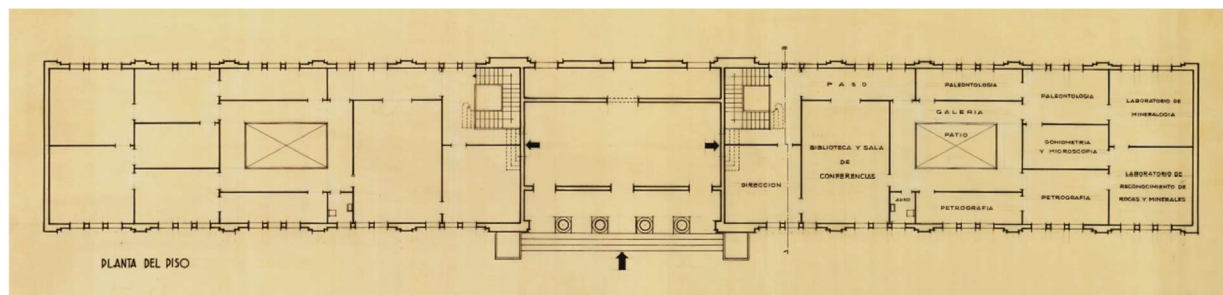
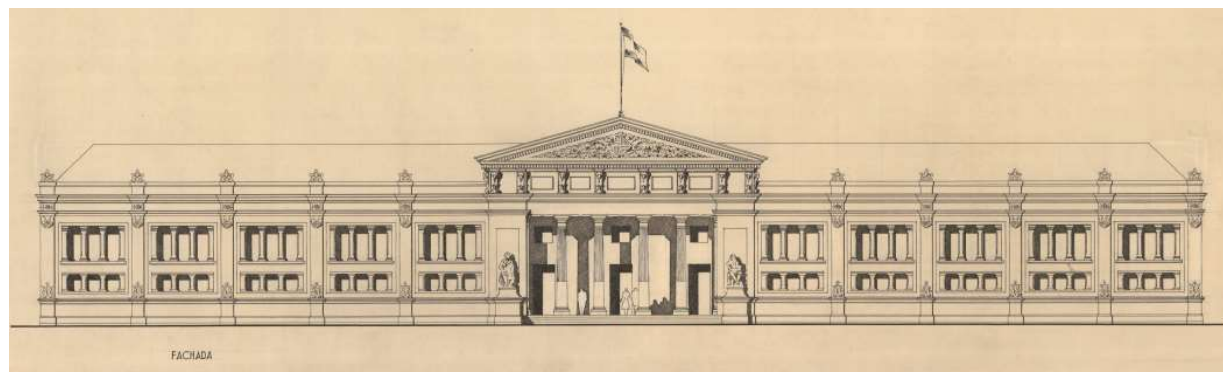
Les intervencions de millora realitzades a l'edifici durant la postguerra deuen ser, finalment, més cosmètiques que estructurals, ja que en els primers anys del Desarrollismo es tornà a obrir el debat sobre la necessitat de remodelar de forma integral la seu del museu.

En aquest marc, l'arquitecte en cap Ramon Raventós va dissenyar, l'any 1958, un projecte de reforma del Museu de Geologia en el que es plantejava un ambiciós pla per duplicar la superfície d'espais expositius³⁷. La proposta plantejava la divisió horitzontal de les dues ales de l'edifici, substituint la tribuna perimetral original per un forjat que generés dues plantes a cada banda. Aquesta intervenció havia de suposar, en façana, la substitució de les finestres originals per altres finestrals de majors

³⁵ Veure annex Doc. 16 (AMCB. 1943. Q118. 267)

³⁶ Veure annex Doc. 17 (AMCB. 1943. Q118. 321)

³⁷ Veure annex Doc. 18 (AMCNB. 1958. 228-exp-001)

Projecte de rehabilitació del Museu de Geologia. No realitzat. Ramon Raventós. 1958 (AMCNB)

dimensions que donessin llum a les dues noves plantes de l'edifici. A més, la proposta implicava la construcció de dues noves caixes d'escala a cada ala i la supressió de l'escala original. Pel que fa les ales de l'edifici, cadascuna presentaria, al bell mig, una claraboia a l'entorn de la qual es distribuïrien les noves sales d'exposició, a base de petits espais segregats per mitjà d'envanets.

El projecte, conservat a l'arxiu del MCNB, consta només de plànols, però no s'ha conservat cap memòria ni expedients que permetin esbrinar per quin motiu no es va dur a terme.

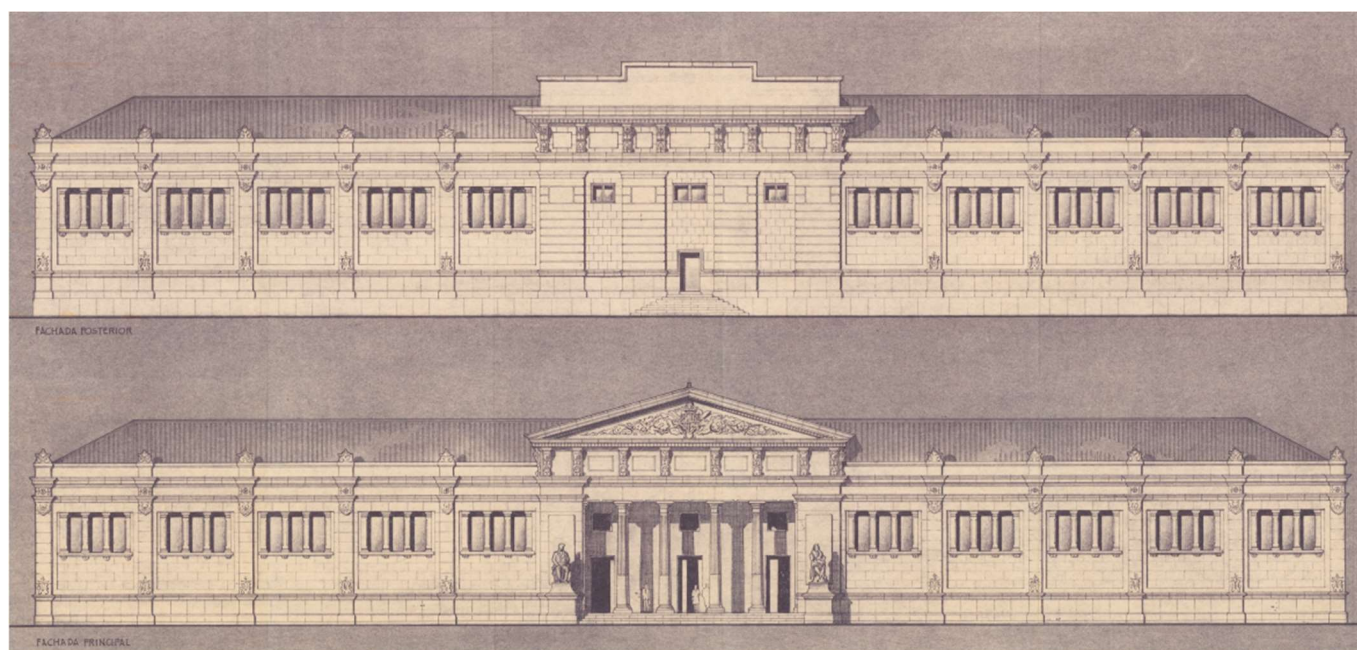
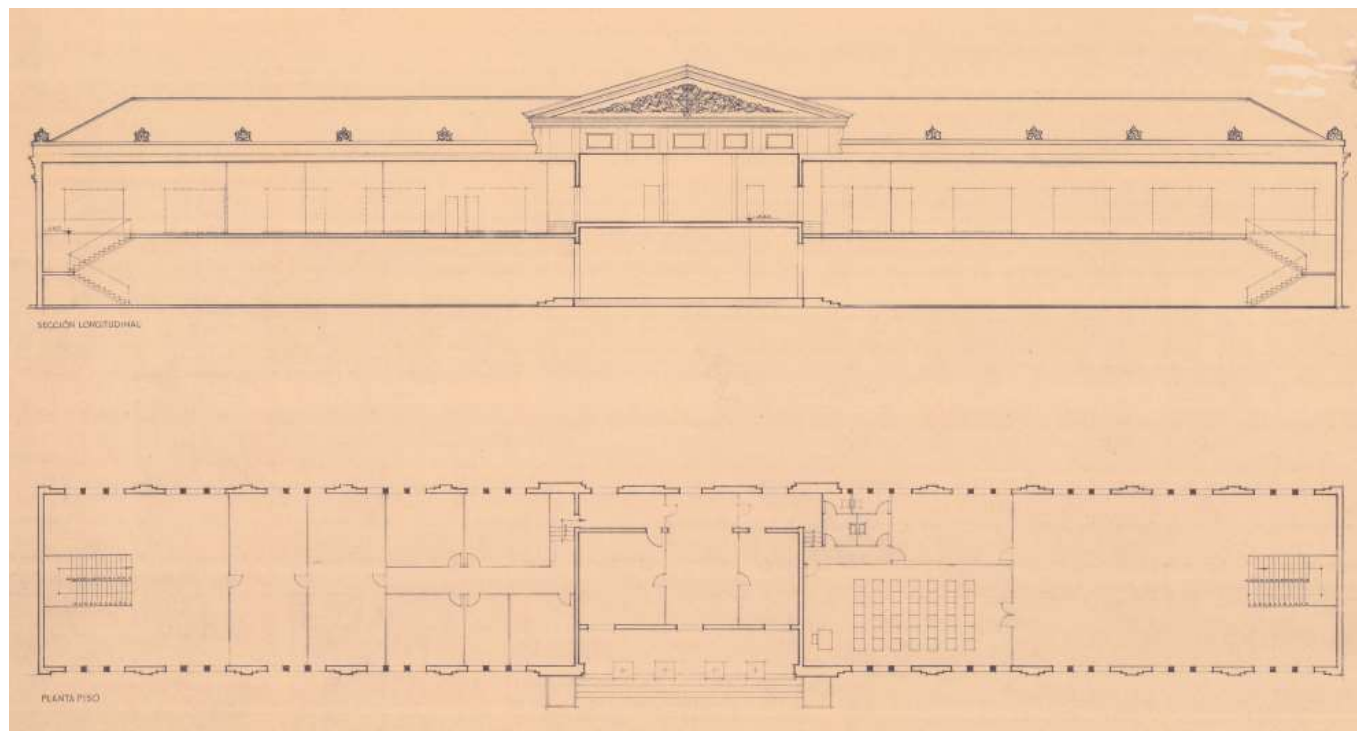
L'any 1966 va ser nomenat director del museu el Dr. Alfredo San Miguel Arribas (1917-2004), que va introduir canvis en el funcionament de la institució i va reformular les sales d'exposició, millorant l'exposició de roques i minerals, que va incrementar-se amb noves adquisicions. Sota el seu mandat, entre 1970 i 1980, es va reestructurar la col·lecció³⁸.

Aquests canvis vingueren acompanyats d'intervencions arquitectòniques a l'edifici, centrades en millorar i modernitzar les instal·lacions del museu. El 8 d'octubre de 1973 l'arquitecte en cap del servei, Joaquim de Ros i de Ramis (1911-1988) va emetre un pressupost sobre les obres a realitzar al Museu de Geologia, en les que es pretenia renovar els sanitaris i els sistemes de lampisteria i electricitat de la planta baixa, per tal de millorar la il·luminació de les sales d'exposició. A més, calia substituir l'antiga cuina de la planta primera per uns nous lavabos i construir un nou laboratori³⁹.

La intervenció comptava amb una dotació d'1.000.000 de ptes i comportà l'obertura d'un procés públic de licitació el dia 1 d'abril de 1974. Aquell concurs es prolongà bastant en el temps, però el dia 28 de maig es va tancar l'acta amb l'única candidatura del constructor Francisco Closa Alegret, estret col·laborador habitual de l'Ajuntament. L'adjudicació oficial de les obres es va fer el 22 d'agost de 1974, però deurien tardar molt de temps en realitzar-se, donat que la recepció definitiva de les obres no es va signar fins el 14 de juliol de 1978. Malauradament, l'expedient relatiu a aquestes obres no conté la factura definitiva en la que es desglossin exactament les tasques realitzades, de manera que no és possible, al menys de moment, identificar exactament l'abast de la intervenció.

³⁸ MASRIERA (2006) p. 114

³⁹ Veure annex Doc. 19 (AMCB. 1973. Q118. 296)

Projecte de rehabilitació del Museu de Geologia. No realitzat. Joaquim de Ros i de Ramis. 1978 (AMCNB)

El mateix any es van presentar els plànols d'una nova intervenció que pretenia transformar completament la seu del Museu de Geologia. Aquell projecte, signat el març de 1978 pel mateix arquitecte en cap Ros de Ramis, recuperava de nou la idea de subdividir en dues plantes les ales nord i sud per tal de guanyar metres quadrats⁴⁰. Aquell projecte feia reviure, doncs, la proposta no realitzada just vint anys enrere per Ramon Raventós, però amb certs matisos⁴¹.

Com s'ha dit més amunt, es tornava a proposar la divisió de les ales en dues plantes independents comunicades amb el cos central. Aquesta intervenció preveia que les ales mantinguessin la seva estructura diàfana a la planta baixa, però volia generar molts espais compartimentats a la nova planta primera, a la qual s'havia d'accedir a través de dues noves escales de doble tram situades als extrems de les naus.

En aquella planta nova s'hi havia d'ubicar les sales d'exposició temporals, una sala d'actes, un magatzem, sanitaris, despatxos pels conservadors i el director, laboratoris i sales de classificació. Sobre els plànols es proposava, a més, la redistribució de mobiliari i dependències en espais preexistents sobre els que no calia fer una intervenció arquitectònica. Segons els alçats del projecte, aquesta radical transformació dels interiors del museu no havia de traduir-se en cap canvi substancial a les façanes, ja que no es preveia que la planta inferior estigués il·luminada amb llum natural provinent de noves obertures.

Com ja havia passat amb el projecte de Raventós el 1958, aquest nou intent d'engrandir la superfície expositiva del museu i multiplicar-ne els espais d'administració i recerca del personal van quedar sense satisfer. Tot i que no s'ha trobat documentació referent a aquest procés, és provable que l'Ajuntament no considerés apropiada una intervenció de tanta magnitud en un edifici que, com s'ha dit més amunt, havia estat reparat recentment, entre 1974 i 1978.

⁴⁰ Veure annex Doc. 20 (AMCNB. 1978. 228-exp-001) i annex Doc. 21 (AMCB. 1978 Q147)

⁴¹ Veure annex Doc. 18 (AMCNB. 1958. 228-exp-001)

El museu en democràcia

Amb l'adveniment de l'Ajuntament democràtic s'engegà un nou cicle en la gestió de la ciutat, del qual sorgiren noves polítiques culturals i museístiques. En el cas del Museu de Geologia, però, aquest canvi de període tingué una traducció molt dèbil pel que fa la seva seu i les instal·lacions de què disposava, per bé que les seves col·leccions continuaren incrementant-se: el 1979, per exemple, es va adquirir la col·lecció de mineralogia de Josep Cervelló, i entre 1984 i 1986 va ingressar la col·lecció de Paleontologia que Josep F. De Vilalta havia donat l'any 1983⁴².

En aquest nou període es continuaren menant obres de reforma i reparacions puntuals de l'edifici, el que no implicà, però, que la institució renunciés de manera definitiva a la remodelació integral de la seva seu presentant, com veurem en aquest capítol, nous projectes arquitectònics que tindrien la mateixa sort que els proposats el 1958 i el 1978.

El 27 de febrer de 1982 el nou arquitecte en cap del servei, Josep Maria Casanovas, va formalitzar una proposta de restauració de l'edifici i reorganització dels seus serveis, centrant-se en la conversió del soterrani en reserva del museu, la reparació de les ales d'exposició, la refacció del forjat i el paviment de la planta segona. En aquella intervenció es preveia una acció especialment interessant pel que fa l'objecte d'estudi d'aquest informe: la coberta i els seus desguassos. Segons Casanovas, urgia la rehabilitació integral de la coberta i la substitució de la claraboia del cos central "*en peligro de hundirse*", així com la consolidació de les seves teulades i coronaments. Es preveia una considerable dotació econòmica que ascendia a 10.363.986 ptes, el que permet deduir que els problemes acumulats al llarg del temps en relació l'aïllament i el correcte desguàs de la coberta havia agreujat considerablement l'estat de conservació de l'edifici⁴³.

Provablement a causa de l'elevat cost de les obres el consistori no va autoritzar el projecte de Casanovas, que es va veure obligat a presentar, el 27 de setembre del mateix any 1982, un nou projecte de

restauració que cobrís les "necessitats imperants". Aquell projecte comptava amb una dotació econòmica de tan sols 2.286.519 ptes i se centrava, només, en la urgent rehabilitació de la coberta i els seus desguassos, la millora dels tancaments de fusteria i la renovació del seu sistema elèctric. En relació a la coberta, que centra l'objectiu d'aquesta recerca, calia restaurar i substituir parcialment el canal de baixants de les cantonades de l'edifici, sanejar tot el recorregut de la canalera i els elements deteriorats (abraçadores, sifons i morrions).

La situació de deteriorament de l'edifici deuria ser realment preocupant, ja que Casanovas proposava l'adjudicació de l'obra per mitjà d'una contractació directa. Tot i així, l'adjudicació no es va formalitzar fins el 20 de desembre de 1982, quan es contractà l'empresa constructora NISCO S.L. per l'import de 2.240.689 ptes. Les obres es deurién realitzar al llarg de l'any 1983, donat que l'acta de recepció definitiva de les obres data del 3 de febrer de 1984.

Les reparacions no acabarien en aquest punt. En aquell any 1984, el mateix arquitecte en cap Casanovas va emetre el pressupost i una memòria descriptiva per a la realització de treballs de rehabilitació de les façanes i consolidació de cornises del Museu de Geologia. El document, datat el 2 de juliol de 1984, fa referència al deteriorament dels exteriors de l'edifici i al caràcter urgent de la proposta de restauració, per a la que es pretenia destinar un pressupost de 4.999.506 ptes per mitjà de contractació directa⁴⁴.

La proposta de rehabilitació contemplava, a més de la restauració dels revestiments de les façanes (especialment la posterior), la consolidació dels elements petris de la cornisa i segellament de juntes per evitar filtracions. A més, es pretenia sanejar la coberta de ferros inservibles d'antics dipòsits i baranes i reordenar els desguassos del frontó de la façana principal, així com el desguàs de totes les canaleres de l'edifici, embossades de runa i terra.

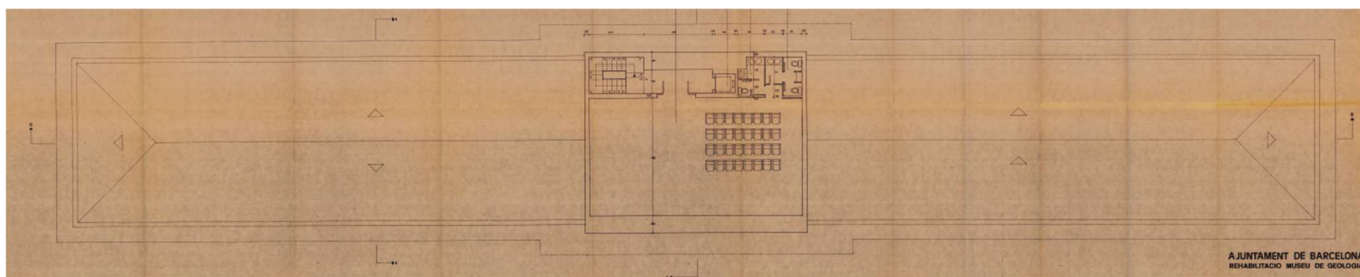
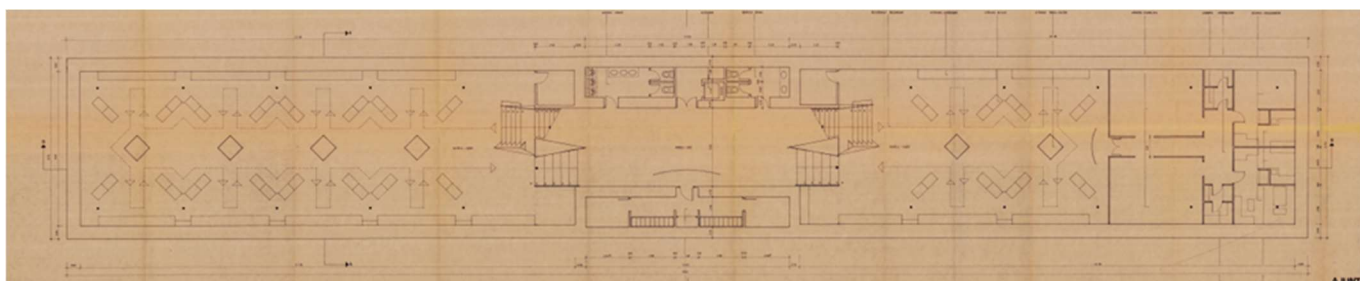
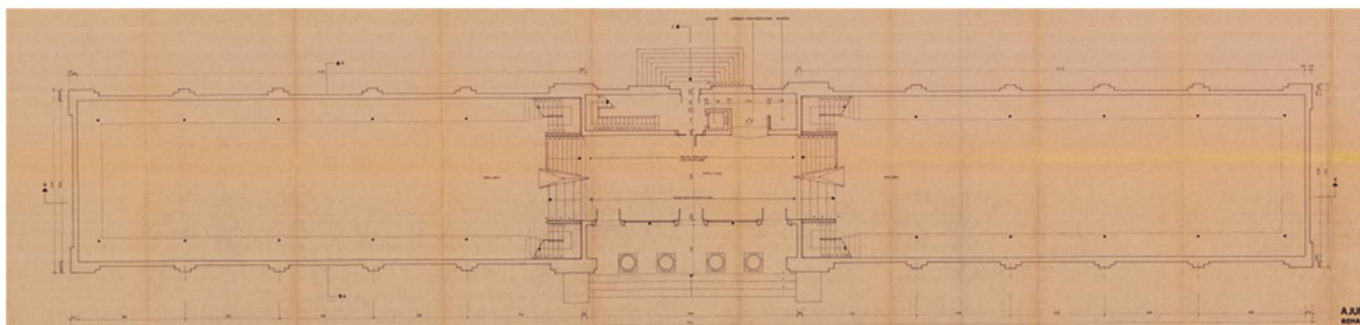
En l'expedient relatiu a aquesta proposta de rehabilitació no s'hi localitza, però, cap document d'adjudicació, pressupost o factura que confirmi que arribés a produir-se. El fet que tan sols dos anys després, el 1986, l'equip directiu del museu presentés un document de "Restauració, adequació i

⁴² MASRIERA (2006) p. 132

⁴³ Veure annex Doc. 22 (AMCB. 1982. Q147. 76843)

⁴⁴ Veure annex Doc. 23 (AMCB. 1984. Q134. 76843)

modernització del Museu de Geologia” sembla descartar la possibilitat que la proposta de 1984 es realitzés⁴⁵.

Plantes del projecte de remodelació arquitectònica plantejat el 1986. No realitzat. Josep Maria Gorgas i Vives (AMCNB)

Aquell informe contenia el projecte per a una reforma arquitectònica integral, adjuntant plànols de l’arquitecte Josep Maria Gorgas Vives. Tot i la modernitat dels acabats de la proposta de Gorgas, aquell projecte recuperava novament l’antiga idea de multiplicar la superfície d’espais expositius per mitjà de la construcció d’un nou forjat que subdividís les ales nord i sud, generant un nivell semi-soterrani i una planta primera que mantenia les tribunes perimetrals originals. Aquest projecte, no massa respectuós amb la lògica circulatòria i la morfologia originals de l’edifici de Rovira i Trias, preveia la transformació total del cos central pel que fa la seva distribució interna i la comunicació amb la resta de l’edifici.

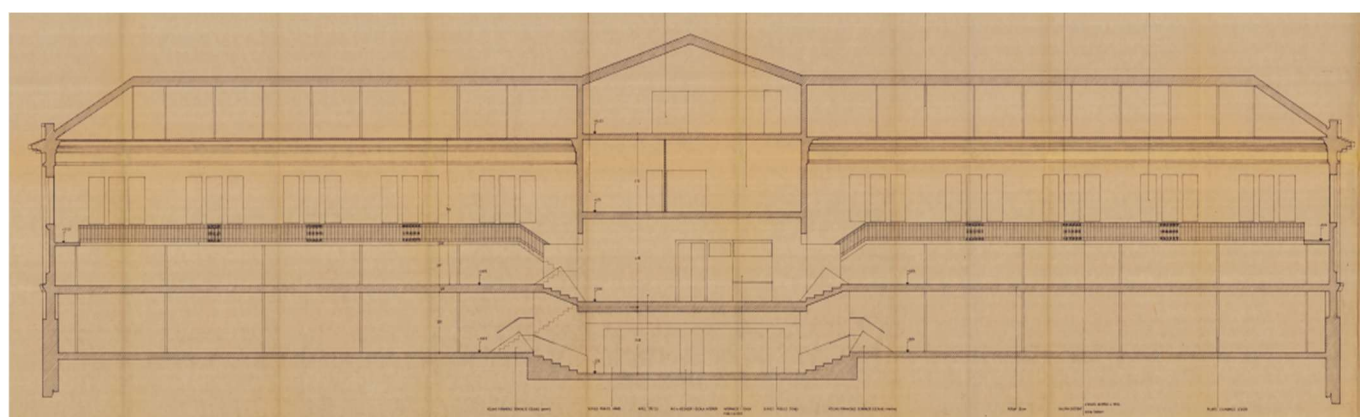
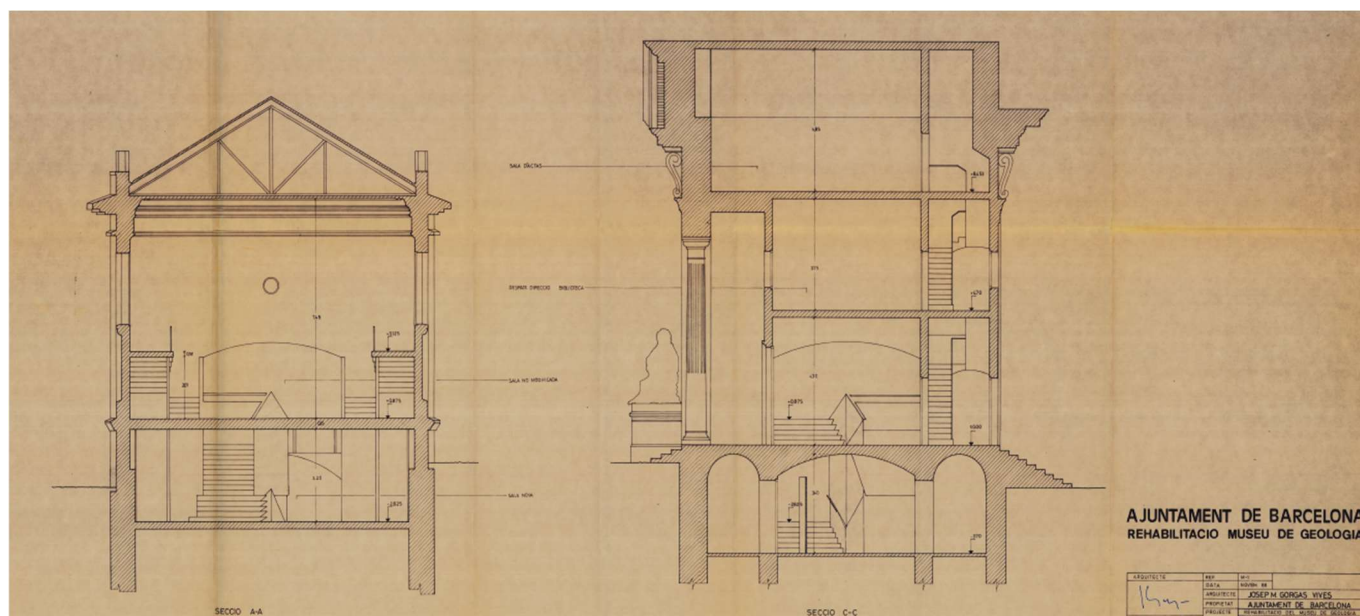
La proposta, força aparatosa, preveia la supressió dels murs de càrrega que separen el cos central de les ales laterals i la seva substitució per amplies escalinates de tall modern. El projecte preveia, al semi-soterrani, la instal·lació de sanitaris nous i destinava tan sols una petita zona d’oficines a l’extrem de l’ala nord. La planta segona havia de ser totalment reconvertida en un espai diàfan que servís d’auditori.

Aquesta remodelació tan important a l’interior de l’edifici no havia de tenir, però, traducció en les façanes ni elements exteriors, com es pot veure en el model que va realitzar la maquetista Mar Moreu per acompanyar el projecte i que encara avui es conserva al vestíbul del museu⁴⁶.

Com la resta de projectes de modernització i ampliació del museu que es van anar succeint al llarg del s. XX, el projecte de Gorgas va quedar en un calaix a l’espera d’una decisió a l’entorn de l’avenir del Museu de Geologia, dins d’un parc de la Ciutadella que es consolidava com a centre turístic de la ciutat preolímpica.

⁴⁵ Veure annex Doc. 24 (AMCB. 1986. 225-exp-003)

⁴⁶ MASRIERA (2006) p. 35

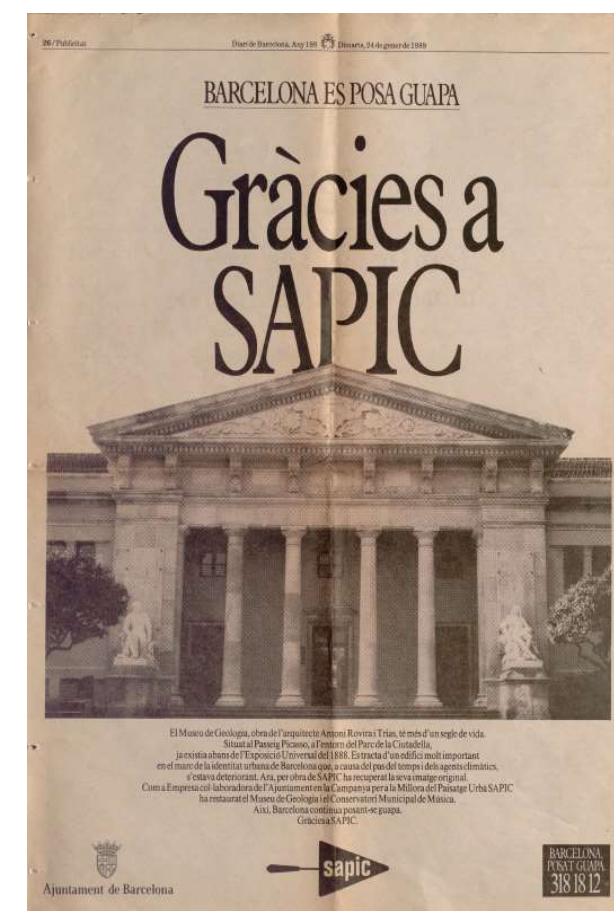

Seccions del projecte de remodelació arquitectònica plantejat el 1986. No realitzat. Josep Maria Gorgas i Vives (AMCNB)

En aquest marc, a finals de l'any 1988 i inicis de 1989 es va procedir a fer un “rentat de cara” a l'edifici aprofitant la campanya “Barcelona, posa't Guapa” endegada per la Regidoria de Millora del Paisatge Urbà de l'Ajuntament de Barcelona. Aquell projecte, que coincidia amb el centenari de l'Exposició Universal de Barcelona 1888, va ser íntegrament finançat per l'empresa Sociedad Anónima de Proyectos

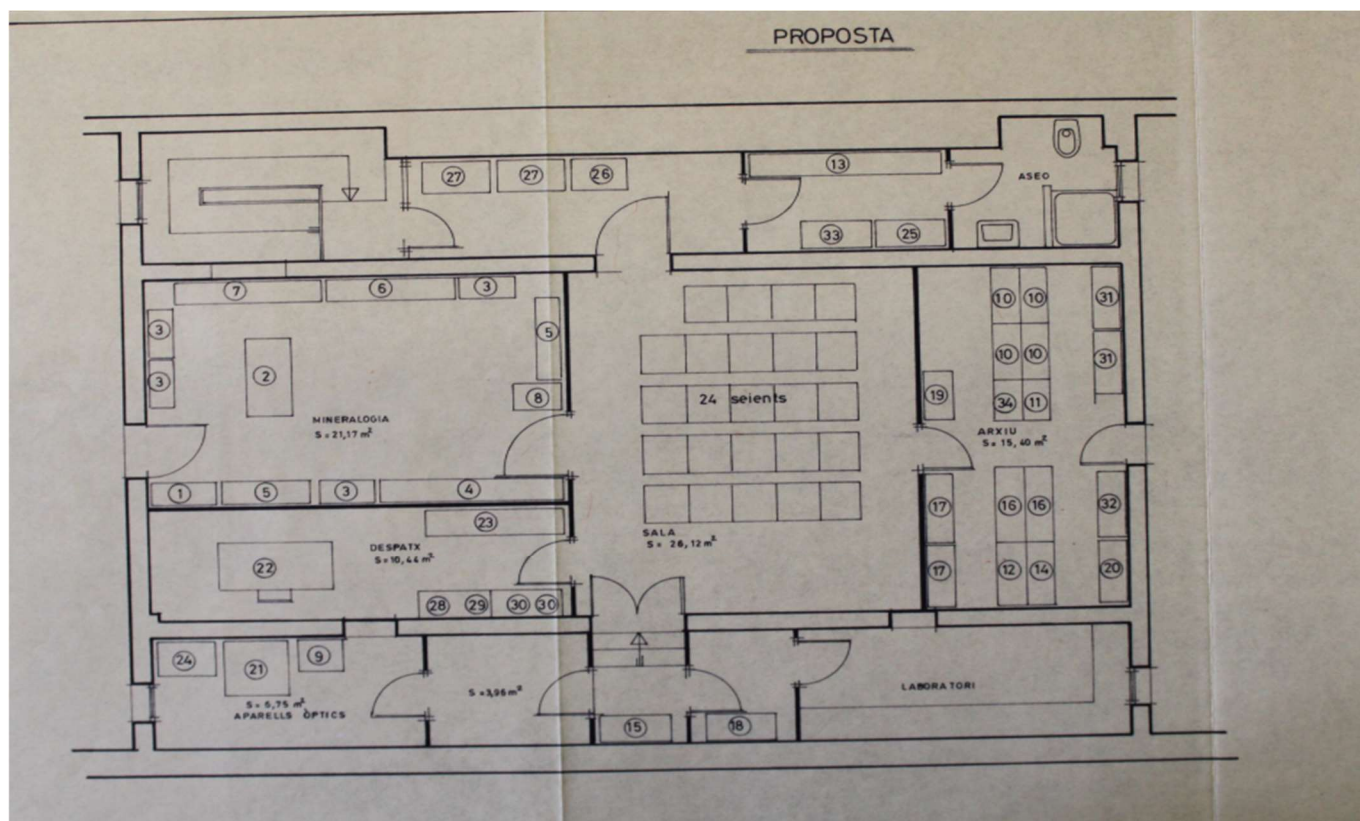
de Ingeniería y Construcciones (SAPIC), segons un conveni signat amb el consistori el 22 de setembre de 1988 en el que s'estipula un pressupost de 21.022.221 ptes⁴⁷.

A l'arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona es conserva un plànol referent a la reforma de la segona planta del Museu, datat el setembre de 1989 i signat per l'arquitecte G. Gustà. En aquest document s'hi proposa la redistribució dels espais del cos central per tal de generar noves dependències i instal·lacions. Tot fa pensar que es tracta d'una planimetria englobada en un projecte de reforma general del Museu del que no s'ha localitzat més plànols en el transcurs d'aquest estudi.

Publicitat de les obres de restauració de les façanes del museu. Diari de Barcelona. Dimarts 24 de gener de 1989.

⁴⁷ Veure annex Doc. 25 (AMCB. 1986. 230-exp-002)

Plànol de reforma de la segona planta. No realitzada. G. Gustà. Setembre de 1989 (AMCNB)

És probable que aquest plànol que es conserva descontextualitzat en els fons de l'arxiu del museu⁴⁸ tingui relació amb un document titulat "Avant-projecte de remodelació museològica i museogràfica" datat el desembre de 1990 i conservat en el mateix arxiu⁴⁹. El document, signat per Rosario Nos i Alícia Masriera, llavors directora del Museu de Geologia, era molt ampli i tenia com objectiu modernitzar en tots els aspectes la institució, no només pel que fa les seves instal·lacions, sinó pel que fa la seva organització interna i els aspectes bàsics a nivell museològic, museogràfic i de gestió.

En aquell informe es proposava l'execució d'una rehabilitació integral de l'edifici que, novament, no s'arribà a materialitzar. S'hi descrivia els usos actuals dels diferents espais del museu, posant de relleu de

manera detallada les principals problemàtiques que se'n derivaven. Es proposava la construcció d'una nova escala, l'excavació d'un soterrani i d'un nivell entresolat com el que ja havia proposat Josep Maria Gorgas el 1986 i la substitució del cel ras de les ales per un forjat practicable que permetés circular-hi i aguantar càrregues. A més, es volia afegir un moll de càrrega, una sala d'actes, despatxos, tallers, laboratoris i magatzems.

El 1992, en virtut de la nova Llei de museus de la Generalitat de Catalunya la institució rebria el nom de Museu de Geologia de Barcelona⁵⁰. Però les accions dirigides a modernitzar museològicament la institució continuaren entrant en contradicció amb una seu cada cop més envellida i unes instal·lacions insuficients. La tensió entre les necessitats de generar espais adequats i la conservació d'un edifici històric al que només s'havien fet intervencions puntuals va arribar a un punt crític l'any 1998.

El dia 7 d'abril d'aquell 1998 la sala de lectura de la biblioteca del Museu va patir un incendi que afectà especialment la Secció de Paleontologia, fent perdre nombrosos volums i destruint part de les llibreries i el cel-ras. Tot i que no s'ha localitzat informació referent a la reconstrucció de la biblioteca, un expedient conservat a l'arxiu del Museu demostra que aquell incident va venir seguida d'una enorme tasca de reconstrucció dels fons bibliogràfics de la institució, el que permet deduir que l'incendi degué ser prou important⁵¹.

Tan sols un any després, el juny de 1999, es van registrar problemes d'humitats importants a l'interior de l'edifici a causa del deteriorament de la teulada, amb nombroses teules trencades. La filtració d'aigües pluvials a l'interior del cos central degué ser prou important, arribant a fer malbé llibres de la biblioteca, situada a la planta primera. D'aquesta notícia se'n destil·la que l'edifici ja presentava, com a mínim des de la dècada de 1990, importants problemes d'humitats i filtracions que no s'havien resolt amb les intervencions puntuals realitzades anteriorment a la teulada.

⁴⁸ Veure annex Doc. 26 (AMCNB. 1989. Id 2655. 292-exp-019)

⁴⁹ Veure annex Doc. 27 (AMCNB. 1990. 222-exp-002)

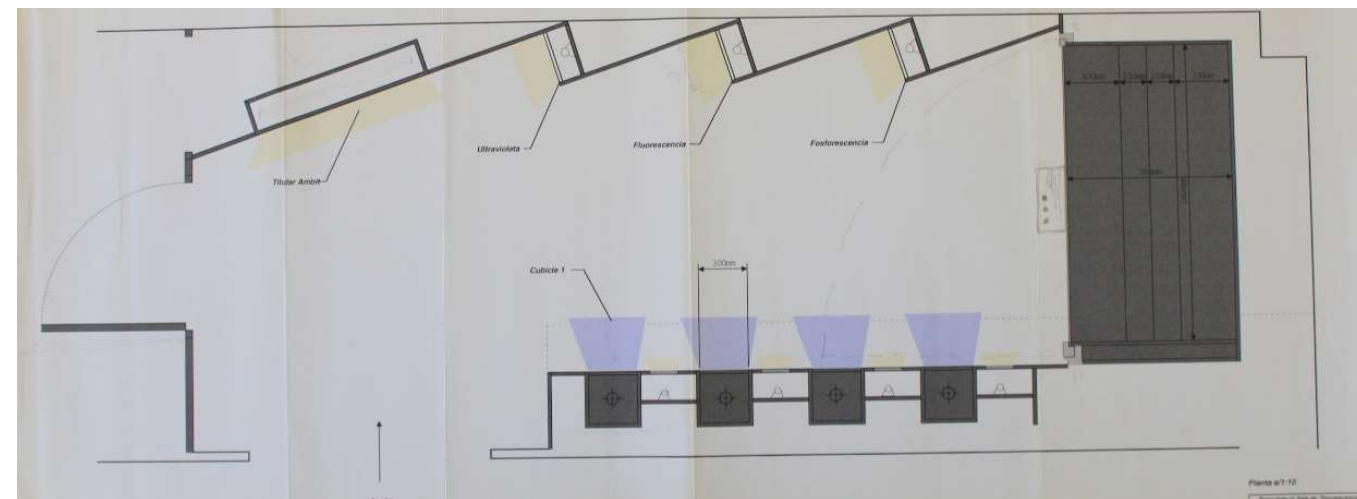
⁵⁰ MASRIERA (2006) p. 146

⁵¹ Veure annex Doc. 28 (AMCNB. 1998. 221-exp-001)

La biblioteca del museu de geologia després de l'incendi de 1998 (AMCNB)

Paral·lelament, el setembre de l'any 1998 es va construir, al fons de l'ala sud, la sala de fluorescència per a l'exposició "El color secret dels minerals", en la que s'exposaren, amb un seguit d'envans de pladur il·luminats amb llum ultraviolada i fluorescent, una part de la col·lecció de mineralogia. Aquell espai, inaugurat durant les festes de la Mercè, va venir a modificar visualment però no estructuralment l'extrem sud de l'ala meridional del Museu.

Planta de la nova sala de fluorescència per a l'exposició de minerals a l'extrem meridional de l'ala sud. 1998 (AMCNB)

L'any 2000 l'Institut de Cultura de Barcelona, institució de la que depenen els museus municipals, va aprovar la compactació administrativa i conceptual del Museu de Geologia i el Museu de Zoologia, que junts van passar a formar el nou Museu de Ciències Naturals de la Ciutadella⁵².

Aquest procés de reunificació d'institucions científiques relacionades amb les ciències naturals va continuar l'any 2008, amb la integració al conjunt del Jardí Botànic, amb seu a la muntanya de Montjuïc.

L'any 2011 va obrir les seves portes el Museu Blau, la nova seu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona que acolliria les sales d'exposició de les antigues col·leccions públiques d'història natural. En aquest context, els antics Museus de Geologia i de Zoologia de la Ciutadella es convertiren en centres de recerca, convertint-se en espais de magatzem i gestió de col·leccions i visitables només per a investigadors i usuaris de la biblioteca, especialitzada en geologia i paleontologia.

⁵² MASRIERA (2006) p. 160

En el transcurs d'aquesta recerca s'han localitzat nombroses notícies històriques referents a la construcció i evolució del Museu Martorell i el Parc de la Ciutadella. Aquestes s'han extret tant de fonts primàries dels principals fons arxivístics de la ciutat com de la bibliografia de referència i han estat contrastades i ordenades per tal d'establir una cronologia bàsica de l'edifici. En les següents pàgines, per tant, es podrà consultar un llistat amb les principals dades a l'entorn dels processos de construcció i reforma (realitzats i no realitzats) al llarg dels segles XIX i XX.

Donat que aquest estudi ha vingut motivat per la necessitat d'intervenir sobre els sistemes de desguàs i coberta de l'edifici, s'ha posat especial èmfasi en la recerca de notícies referents a la reforma i millora de la teulada i les seves canalitzacions.

CONCLUSIONS

Cronologia del Museu Martorell

1873

- 1 de maig. Aprovació del projecte per al parc de la Ciutadella de Josep Fontserè i Mestre.

1876

- Maig. Fontserè presenta el primer projecte per a “Museo de botànica y mineralogía” a càrrec de Josep Fontserè.
- 27 de novembre. Francesc Martorell i Peña redacta el seu testament, llegant les seves col·leccions a la ciutat.

1878

- 22 de novembre. L'Ajuntament accepta el llegat de Martorell.
- 16 de desembre. Projecte definitiu de Museu, a càrrec de Francesc Rovira i Trias.
- 17 de desembre. Creació de la comissió per a la construcció del museu.

1879

- 24 de febrer. Primer procés de licitació de les obres del museu.
- 24 de març. Segon procés de licitació de les obres.
- 4 d'abril. L'ajuntament assumeix les obres del museu.

1881

- 26 de setembre. Plec de condicions per a la construcció de vitrines expositives.

1882

- 24 d'abril. El fuster Babot cobra per les obres de mobiliari del museu.
- 13 de maig. Les obres del museu es donen per concloses.
- 15 de juny. Es contracta Eduard Batiste Alentorn per a la realització de les escultures de la façana principal.
- 25 de setembre. Acte inaugural del Museu Martorell.

1883

- Instal·lació de les escultures de la façana principal a càrrec d'Eduard Batiste Alentorn .

1888

- Celebració a la Ciutadella de l'Exposició Universal de Barcelona. No es localitzen noves intervencions a l'edifici.

1892

- Trasllat de les col·leccions d'arqueologia al Palau de Ciències.

1906

- Instal·lació de la col·lecció de grans blocs al jardí del museu.

1908

- 4 de juny. Recepció de les obres de substitució de l'entarimat de parquet de les sales d'exposició.

1918

- Intervenció sobre la teulada del museu per a la construcció d'una xemeneia al laboratori del director.

1921

- Construcció de les vitrines de la col·lecció de roques salines de Cardona.

1924

- El Museu Martorell passa a custodiar només col·leccions de Geologia, traslladant-se la resta al Castell dels Tres Dragons.

1930

- Instal·lació al vestíbul de l'exposició de roques i minerals de la regió volcànica d'Olot

1932

- 20 de gener. Projecte no materialitzat d'un nou Museu de Geologia dins un projecte anomenat Museu de Catalunya. A càrrec de Jaume Marcet i Riba.

1939

- Guerra Civil Espanyola. Desperfectes no especificats a l'edifici del Museu de Geologia.

1943

- Rehabilitació de l'edifici. La intervenció se centra en la rehabilitació de la coberta i els seus desguassos, així com millora dels acabats interiors de les sales d'exposició.

1958

- Projecte no materialitzat de reforma del Museu de Geologia, amb la finalitat de duplicar la superfície d'espais expositius. A càrrec de Ramon Raventós.

1974-78

- Obres de millora dels sanitaris i sistemes de lampisteria i electricitat per a millorar les sales d'exposició. Supervisat per Joaquim de Ros i de Ramis i executat per la constructora Closa.

1978

- Projecte no materialitzat de reforma del Museu de Geologia, amb la finalitat de duplicar la superfície d'espais expositius. A càrrec de Joaquim de Ros i de Ramis.

1982-84

- Rehabilitació de la coberta i llurs desguassos segons projecte de Josep Maria Casanovas, realitzat per l'empresa NICSO S.L.

1984

- Projecte no materialitzat de rehabilitació de les façanes del museu.

1986

- Projecte no materialitzat de rehabilitació integral de l'edifici del Museu, a càrrec de Josep Maria Gorgas Vives.

1988-89

- Restauració de les façanes del Museu de Geologia en el marc d'actuació "Barcelona, posa't Guapa" gràcies al finançament de l'empresa SAPIC, que materialitzà les obres.

1989

- Projecte no materialitzat de redistribució de dependències del cos central de l'edifici, a càrrec de l'arquitecte G. Gustà, possiblement inclòs dins el marc de l'"Avant-projecte de remodelació museològica i museogràfica" presentat per la direcció del museu l'any 1990.

1998

- 7 d'abril. Incendi a la biblioteca del museu.
- Setembre. Construcció de la sala de fluorescència a l'ala sud.

1999

- Juny. Detectades humitats al cos central a causa de la filtració d'aigües a través de la teulada.

De totes aquestes dades se'n pot extreure la conclusió que tan la teulada com els seus sistemes de desguàs han estat sotmesos en diverses ocasions a certs processos de transformació que n'han variat el seu funcionament original.

Primera intervenció. 1818

L'edifici va ser conclòs l'estiu de 1882, amb una coberta feta de teula plana d'encaix que va patir la primera intervenció l'any 1918 per a la construcció d'una xemeneia al cos central, per tal de ventilar el laboratori de direcció del Museu.

Reformes de Postguerra. 1943

Per bé que no es coneix l'abast real dels efectes de la Guerra Civil sobre l'edifici, l'any 1943 es va fer una àmplia intervenció de millora de les seves instal·lacions que, més enllà de centrar-se en la reparació i manteniment dels interiors, va implicar la rehabilitació de la coberta i dels seus desguassos. Provablement en aquell moment es va realitzar els nous baixants i colzes a base de fibrociment tipus Uralita.

Rehabilitació de la coberta. 1982

Entre 1982 i 1984 es van plantejar noves obres de manteniment de la coberta de l'edifici, una intervenció que serví per restaurar i substituir parcialment el canal de baixants de les cantonades de l'edifici, sanejar tot el recorregut de la canalera i els elements deteriorats (abraçadores, sifons i morrions). Aquella obra, materialitzada per l'empresa NICSO S.L. va ser considerada d'urgència, el que permet deduir que feia molt de temps que s'anaven acumulant problemes d'aïllament i filtracions des de la coberta a l'interior de l'edifici.

El mateix any 1984 es plantejà una proposta de rehabilitació integral de l'edifici que continuava posant l'accent en la intervenció sobre els sistemes de coberta, que provablement continuaven acumulant

embussos en les seves canaleres, que segons els informes estaven parcialment taponades amb runa, provinent probablement de la darrera intervenció realitzada.

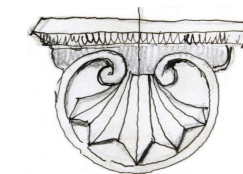
Restauració de les façanes. 1989

Quan l'any 1989 es va procedir a la reforma dels exteriors del Museu de Geologia, l'operació impulsada per l'empresa SAPIC només va contemplar la rehabilitació de façanes i cornises, però no sembla que es donés solució als problemes ja endèmics de la coberta. Aquests problemes acabarien donant lloc a problemes de filtracions especialment en el cos central l'any 1999, quan es va registrar problemes de conservació en nombrosos volums de la biblioteca.

Un problema que s'ha tornat endèmic

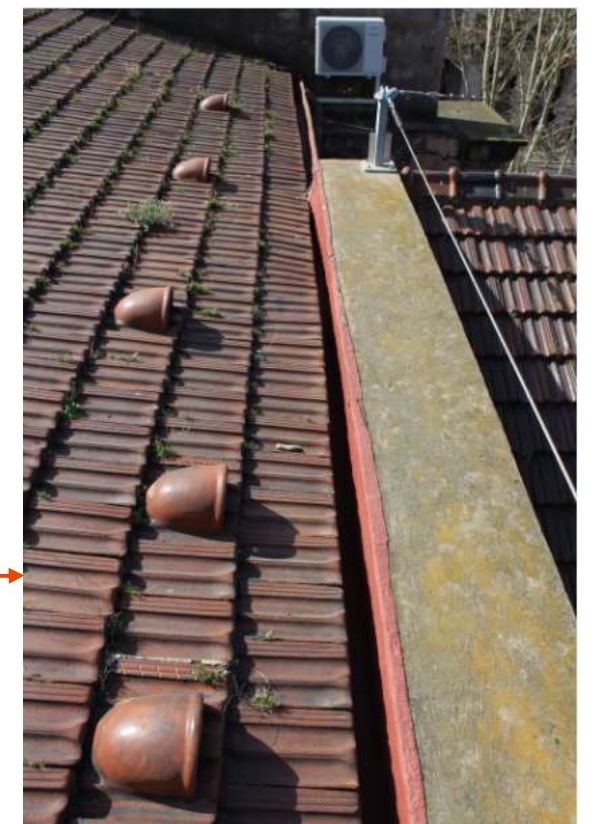
Amb tot, en el marc de la present recerca s'ha pogut certificar que la coberta del Museu Martorell ha estat causa de nombrosos problemes d'aïllament que han donat lloc a nombroses intervencions de manteniment i de reforma que n'han variat el funcionament original i la configuració material de les seves canaleres i desguassos.

En la pàgina següent s'adjunten algunes imatges extretes de la darrera visita realitzada sobre la coberta el mes de març del present 2019. En aquestes fotografies es confirma que la teulada es conserva en bon estat, però que els aïllaments de les seves canals de tela asfàltica i els colzes i baixants de fibrociment no es corresponen a solucions tècniques pròpies de la construcció vuit-centista, sinó que són fruit de nombroses reparacions que han anat desvirtuant les solucions originals. El mateix es pot dir de la claraboia que corona el cos central, actualment acabada amb tela asfàltica i plaques ondulades de fibrociment.

En el present annex s'adjunten les fitxes dels documents fotogràfics recopilats i utilitzats durant la investigació. Es tracta de fonts que fan referencia de manera directa o indirecta a l'evolució històrica i arquitectònica de l'edifici del Museu Martorell. Les fitxes incorporen informacions referents a la identificació del document, així com una transcripció i/o reproducció integral o parcial i un apartat d'observacions amb les informacions més significatives per a entendre l'evolució estructural de l'edifici analitzat.

Per a la realització d'aquest estudi s'ha consultat els següents arxius i fonts:

Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB)

Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

ANNEX DOCUMENTAL

Doc. 1

Descripció: Planos de un parque y jardines en la Ex-Ciudadela. Lám.13. Plano de la Escuela de Botánica. Planta. Fachada. Sección.

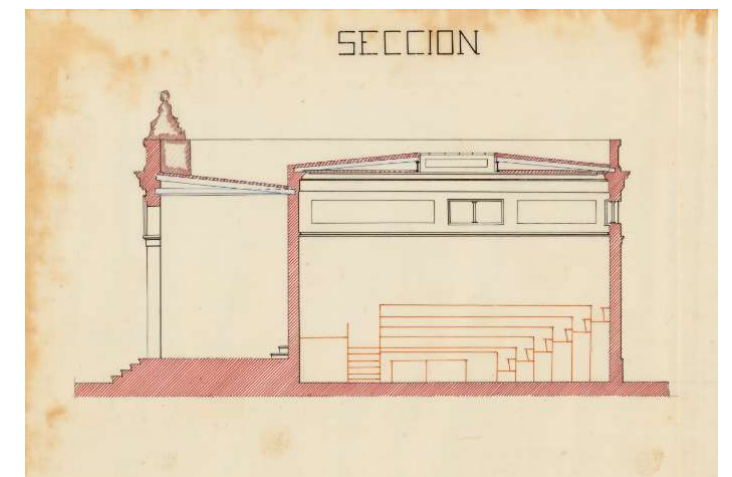
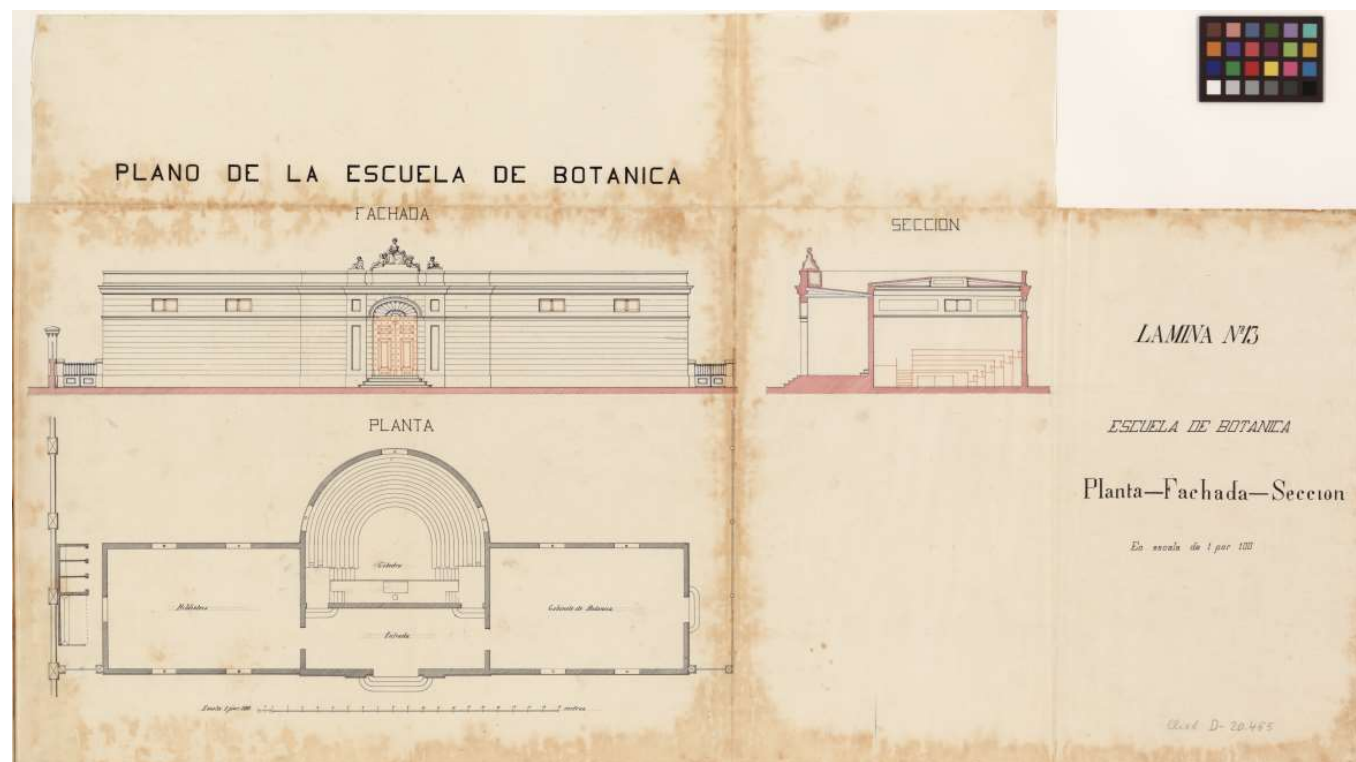
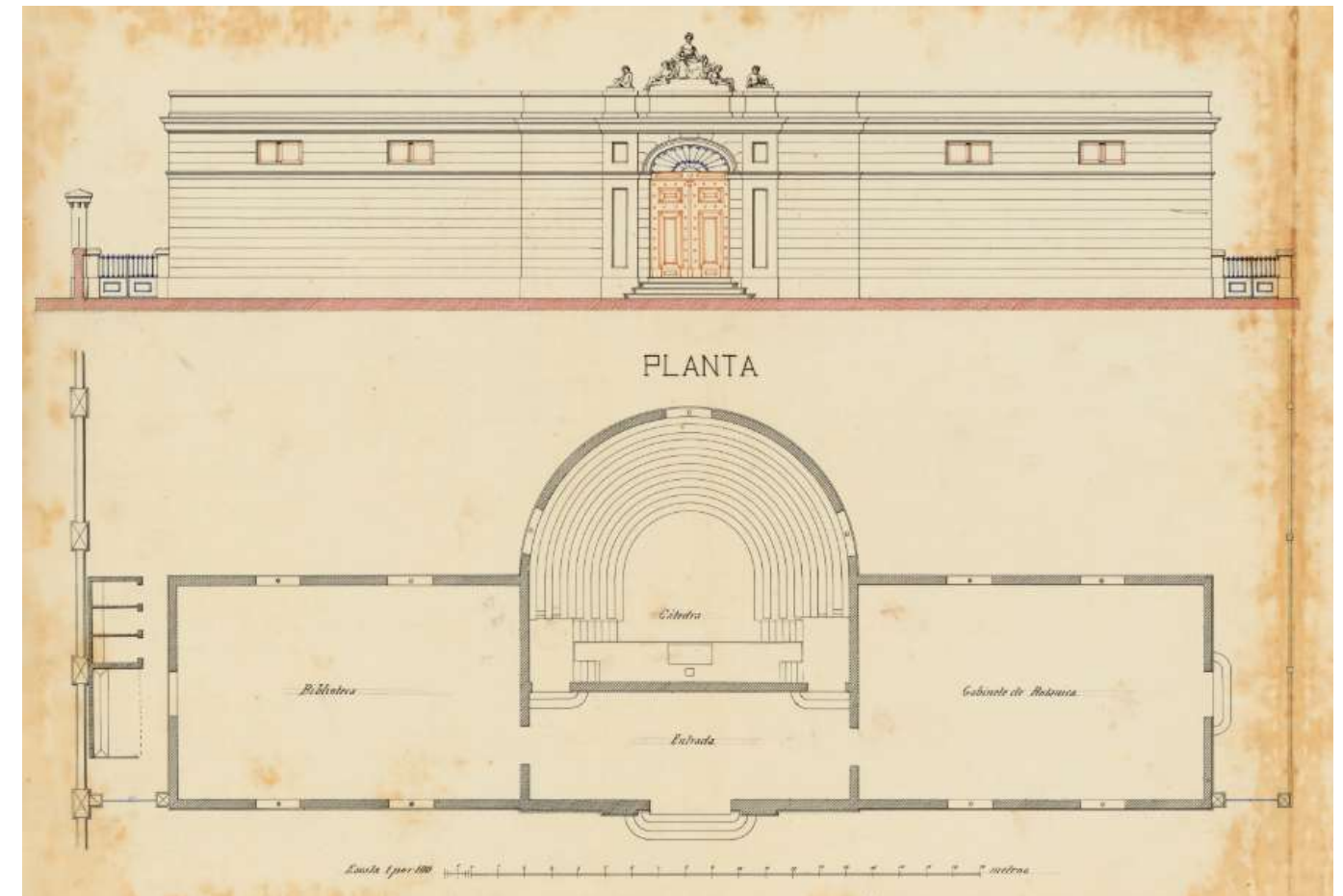
Data: 1871.

Autor: Josep Fontserè i Mestre (1829-1897)

Font: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB)

Registre: C02.03 Projecte Parc de la Ciutadella. 17757 (13)

Observacions: Reproducció integral. Alguns historiadors han confós aquest projecte amb el primer projecte de museu. Tanmateix, es tracta d'un altre edifici que havia de flanquejar l'entrada al parc orientada a l'Avinguda del Marquès de l'Argentera i que havia de servir d'Escola de botànica. Aquest error d'identificació es deu, probablement, al fet que Fontserè va plantejar solucions arquitectòniques per a totes les edificacions del recinte a excepció, justament, del museu que ha motivat l'estudi.

Doc. 2

Descripció: Plano del parque y jardines en la Ex-Ciudadela de Barcelona. Lám. 2. Plano general de un parque y jardines.

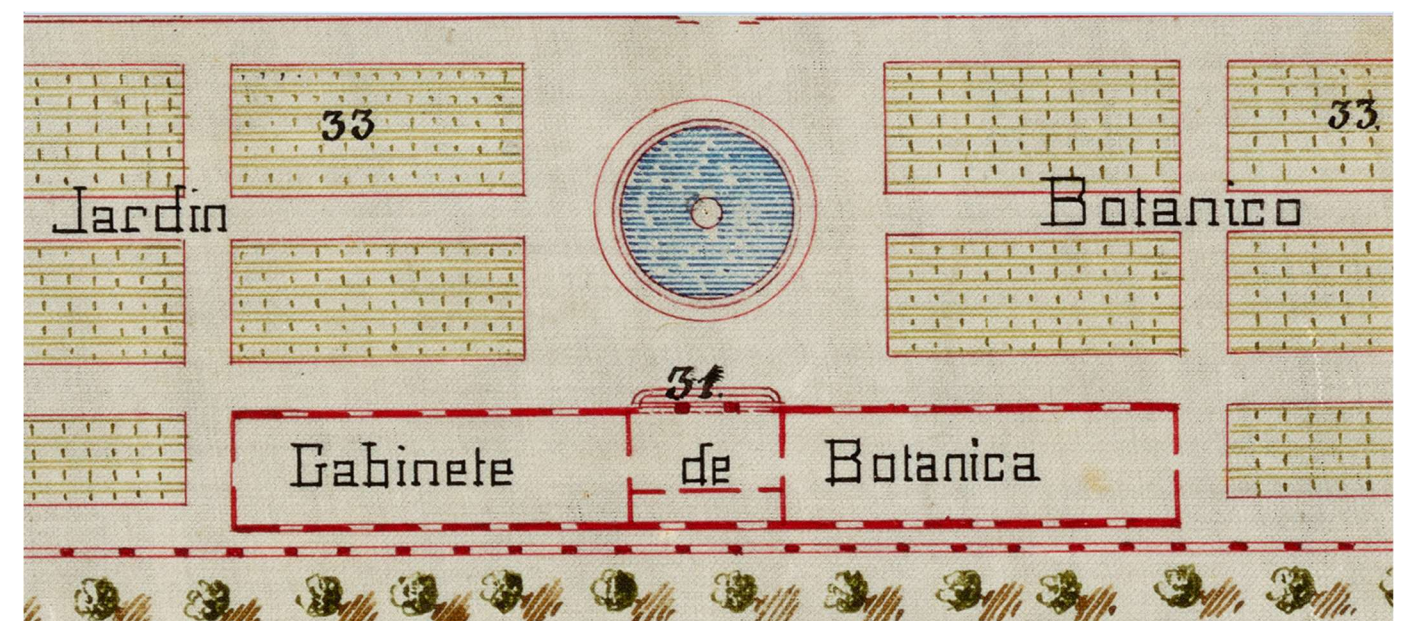
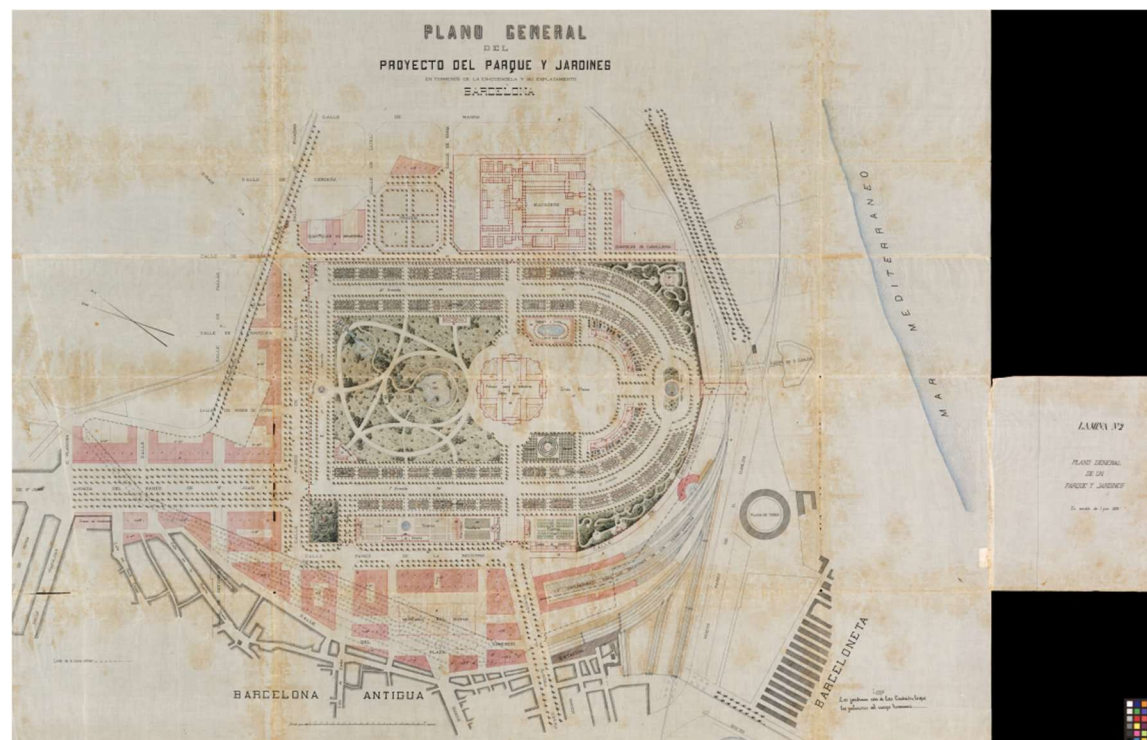
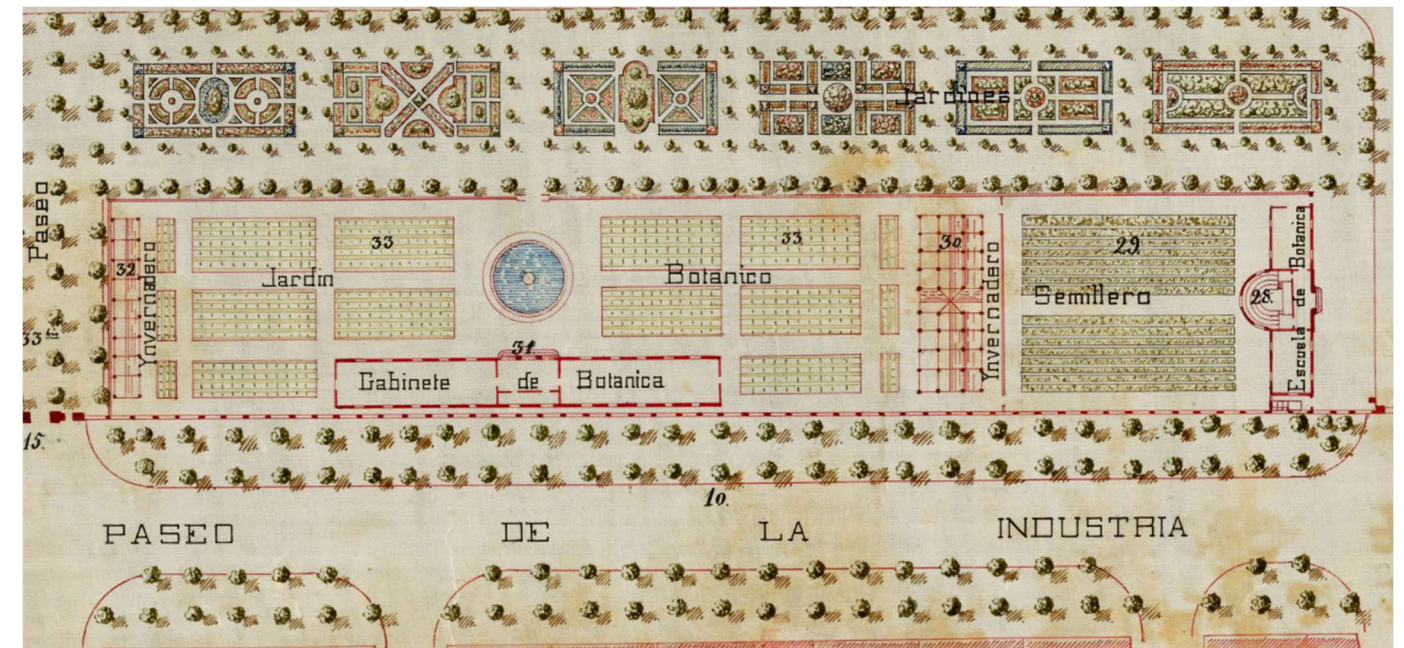
Data: 1871.

Autor: Josep Fontserè i Mestre (1829-1897)

Font: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB)

Registre: C02.03 Projecte Parc de la Ciutadella. 17757 (21)

Observacions: Reproducció integral. Les parcel·les del parc orientades al Paseo de la Industria (actual Passeig Picasso) estaven destinades a la secció de botànica: Hivernacles, gabinet de botànica, jardí botànic i un “Gabinete” on actualment hi ha l’edifici del Museu de Geologia de Barcelona.

Doc. 3

Descripció: Parques y jardines. Museo de botànica y mineralogia.

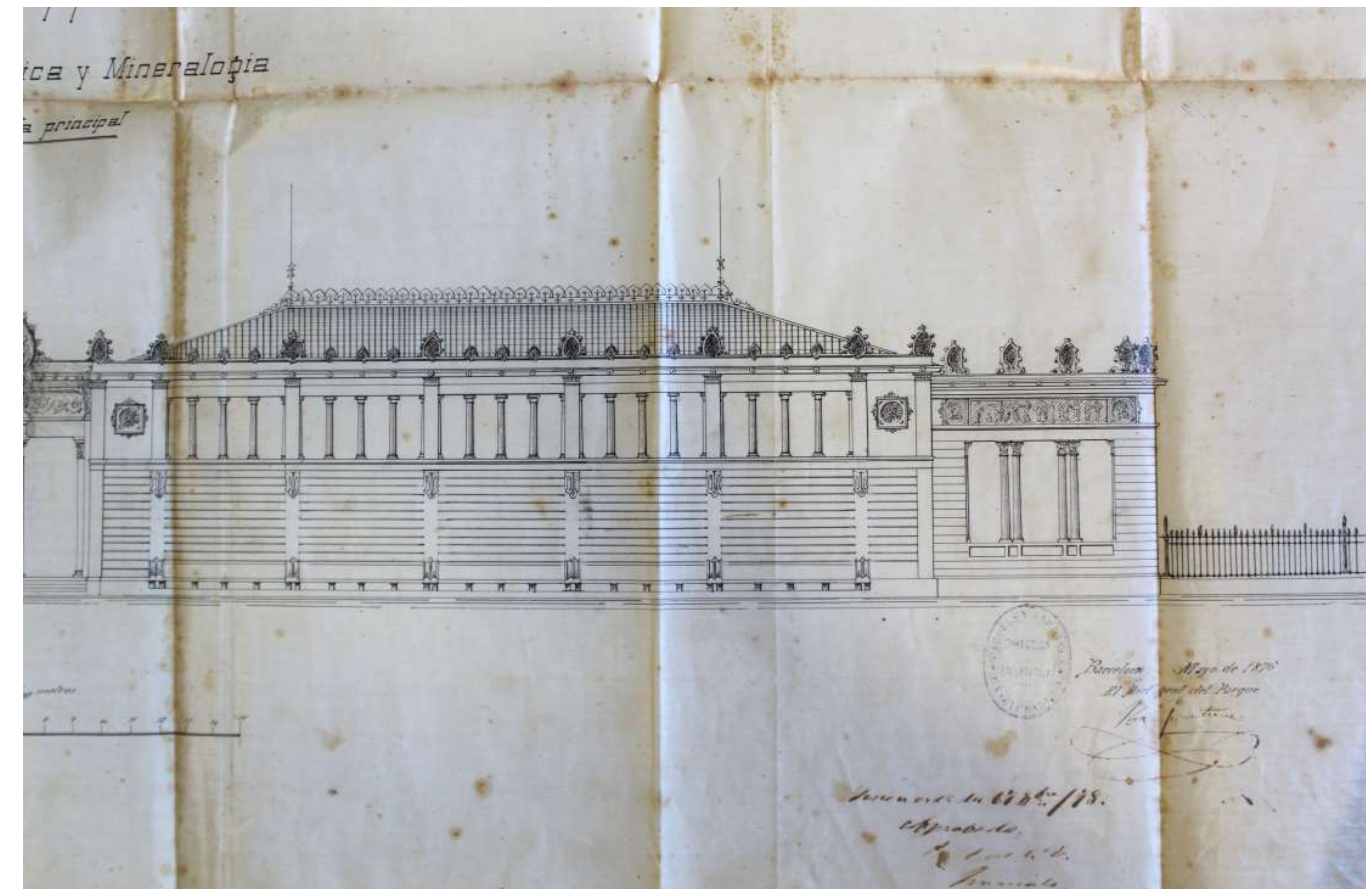
Data: 1876, maig.

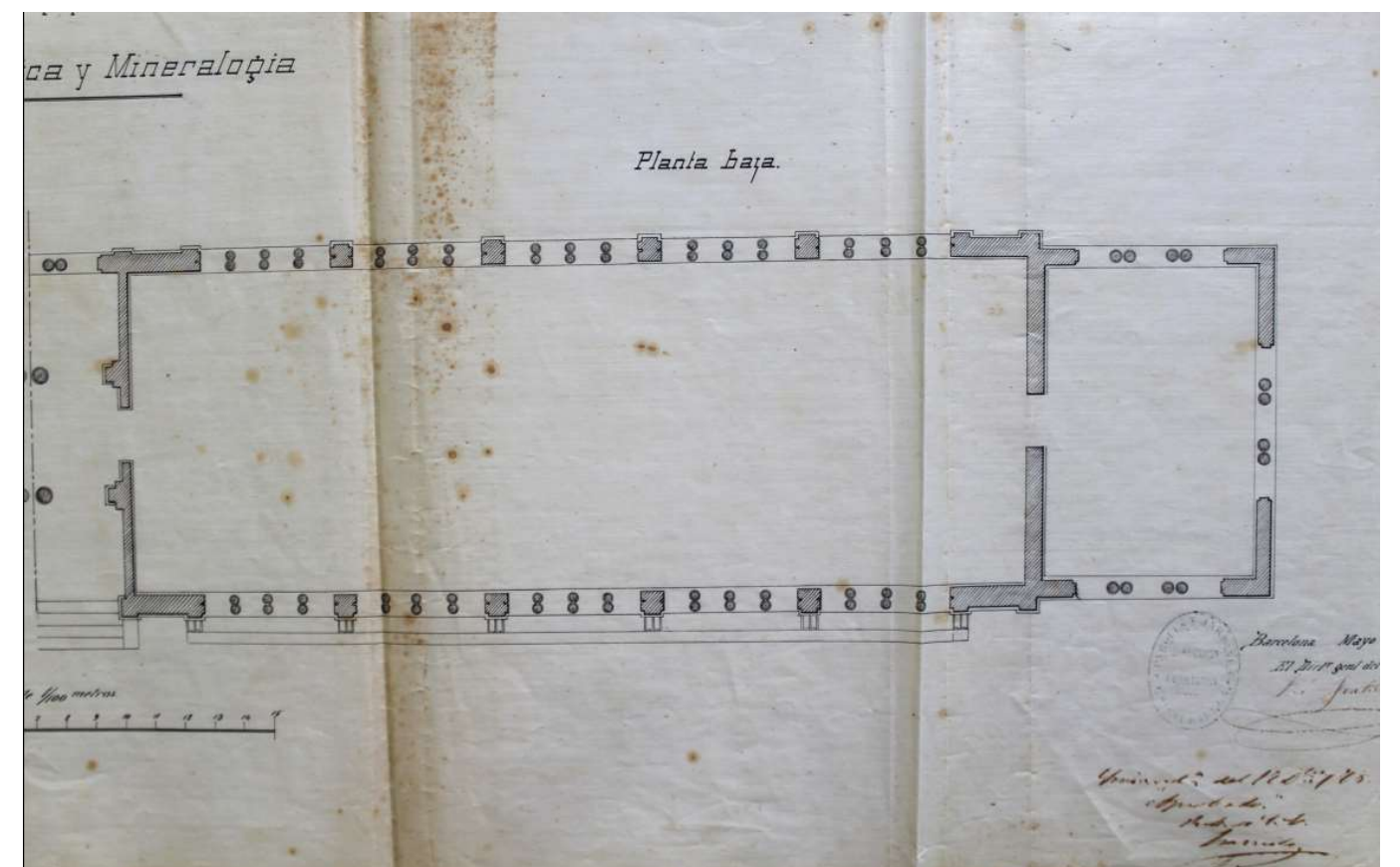
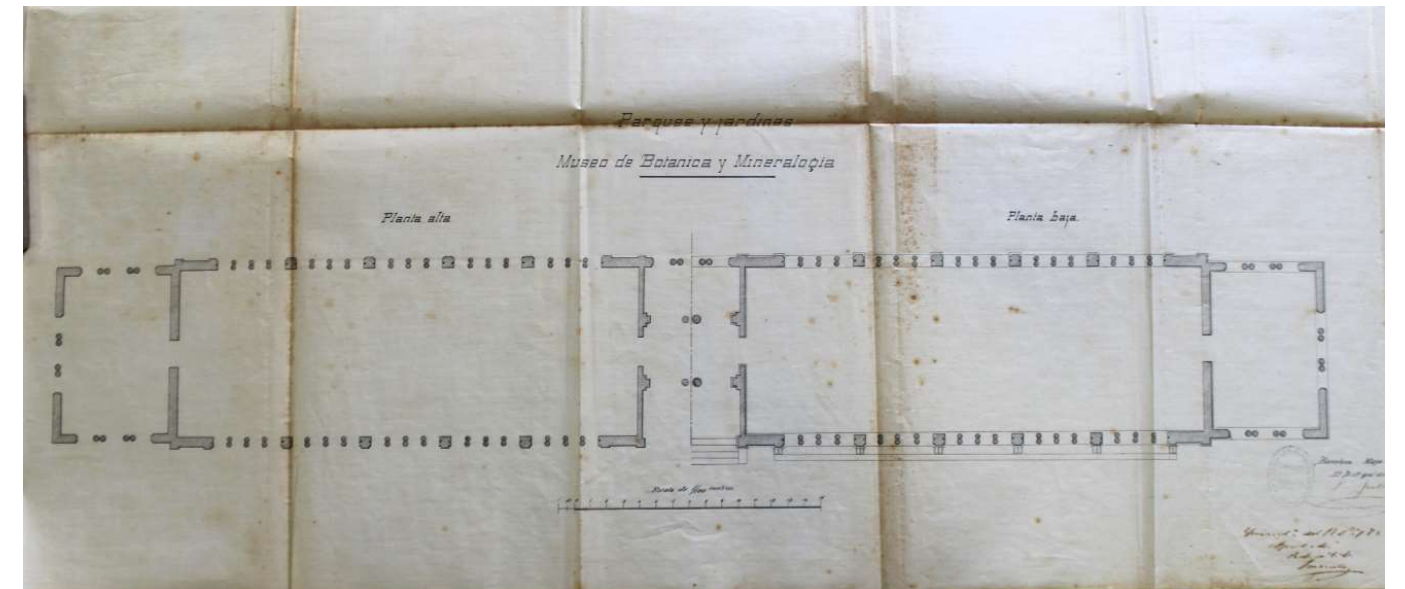
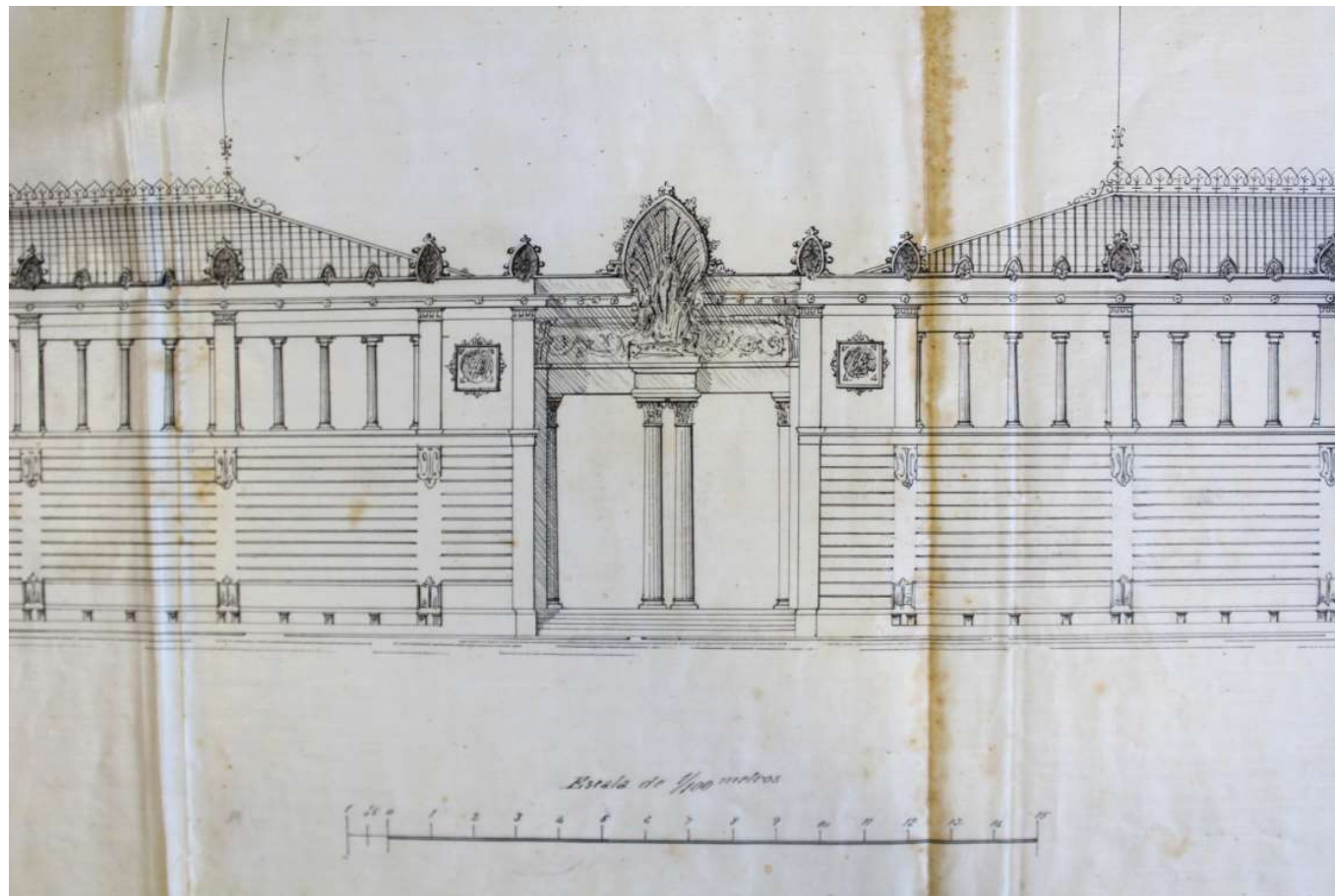
Autor: Josep Fontserè i Mestre (1829-1897)

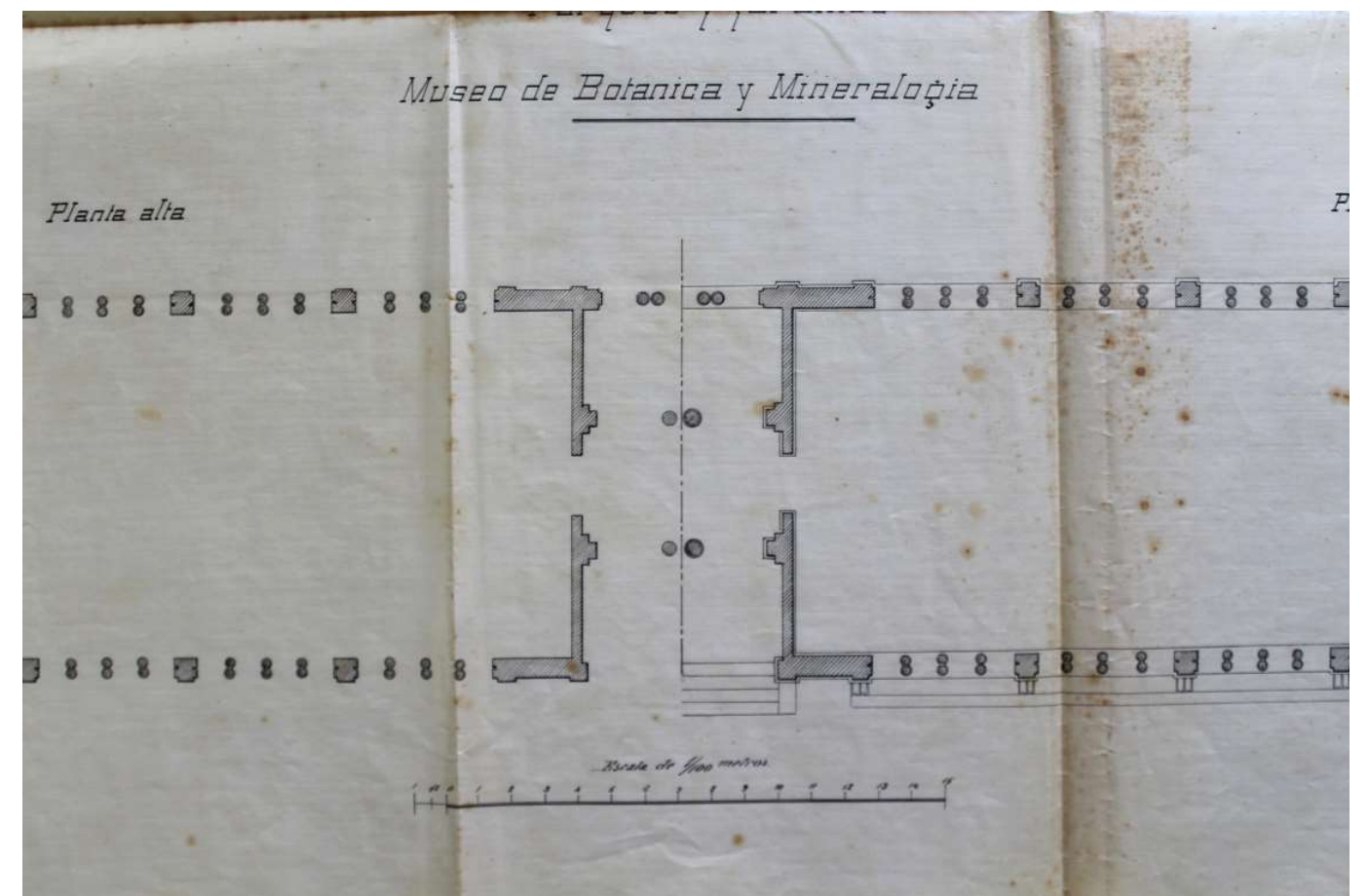
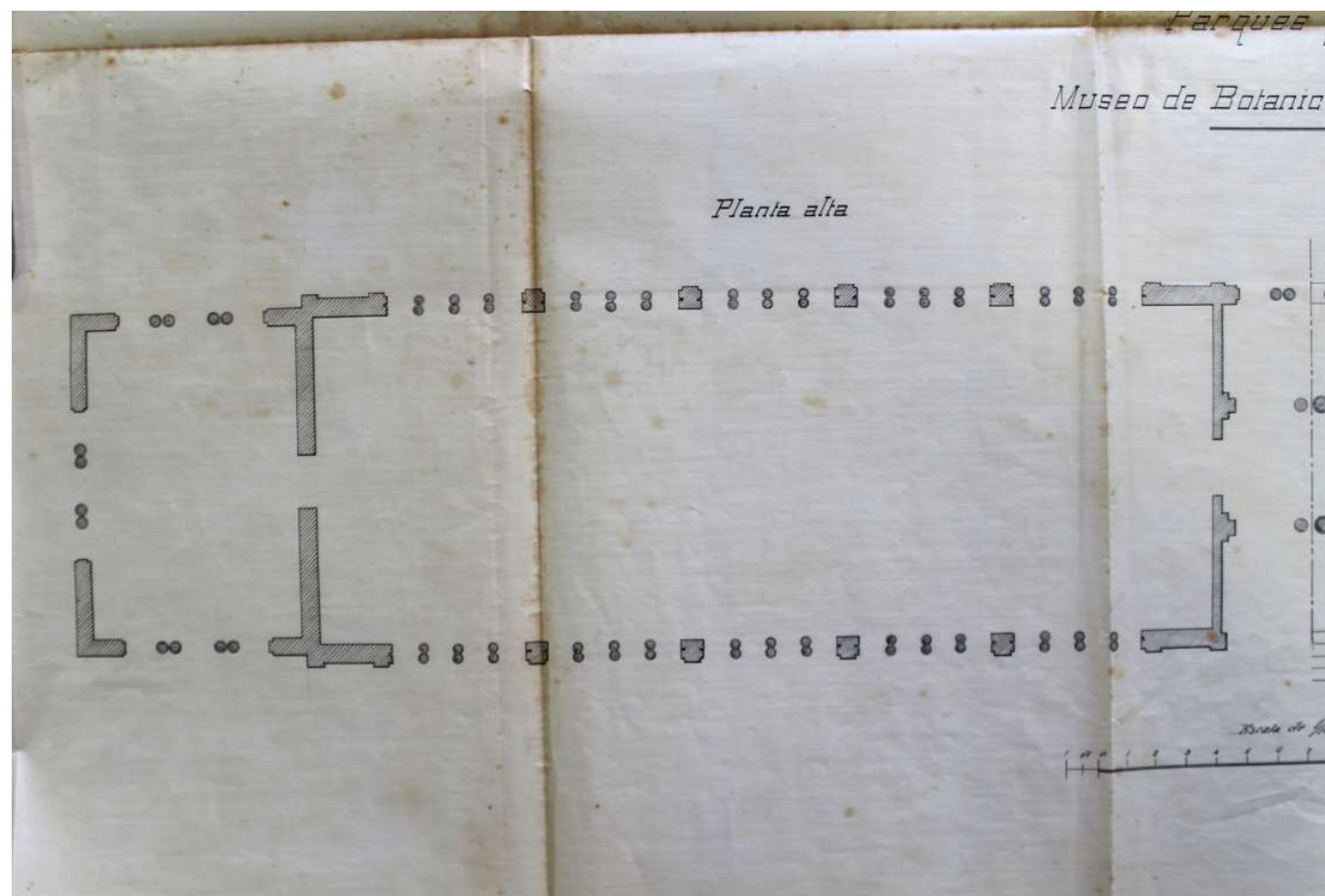
Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1874. Q138. 10/62

Observacions: Reproducció integral. Projecte per al Museu de botànica i mineralogia. Plantes baixa i primera i alçat de la façana principal. El museu comptava només amb dues ales separades per un vestíbul sense més tancaments que una columnata.

Doc. 4

Descripció: Proyecto de un edificio destinado á Museo de Mineralogía y Botánica. Estudiado por el Arquitecto Municipal D. Antonio Rovira y Trias.

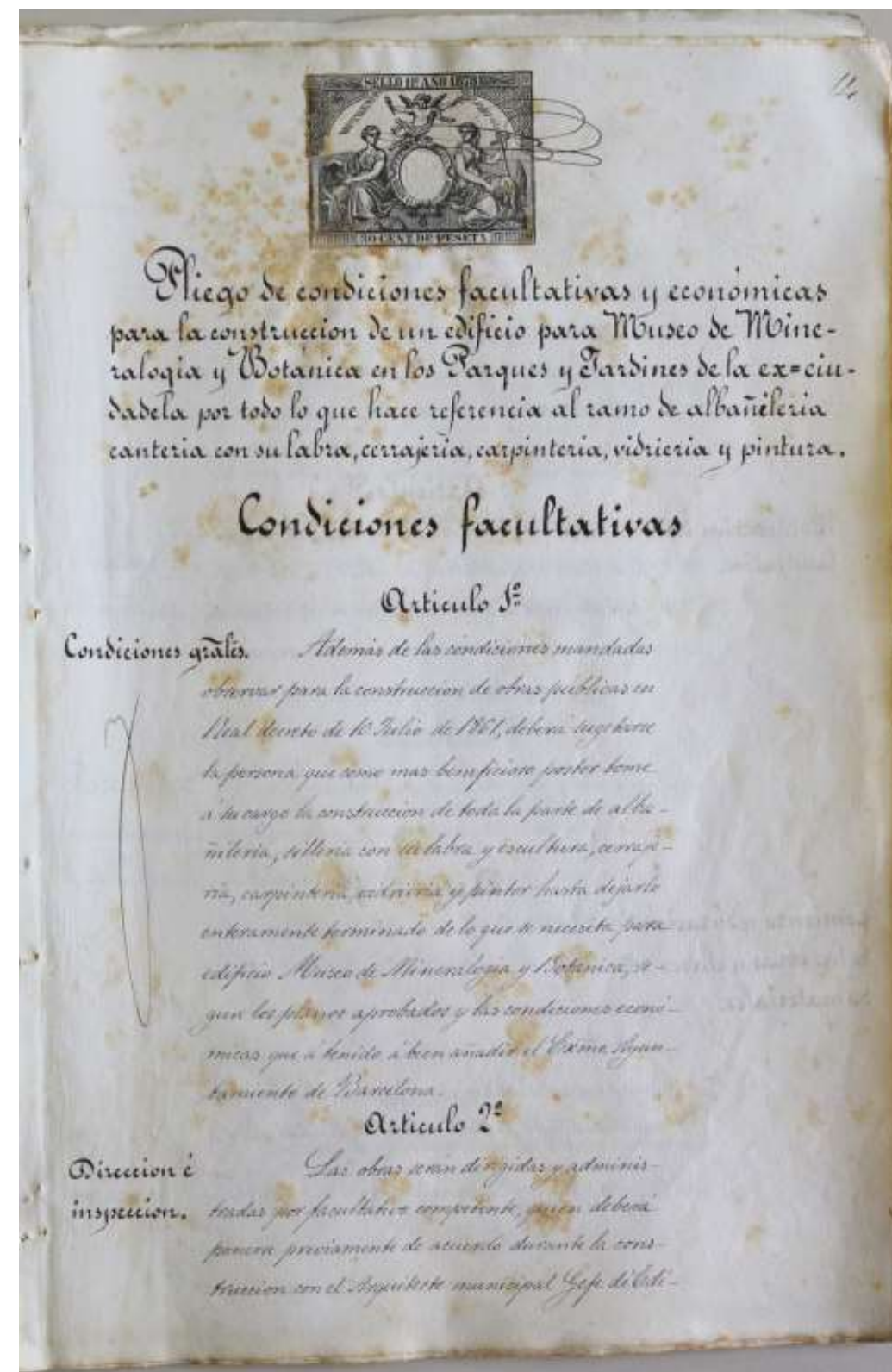
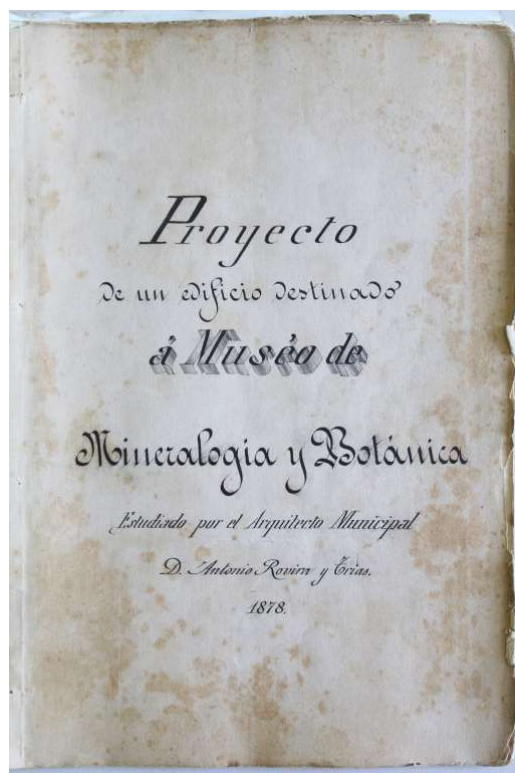
Data: 1878, 16 de desembre.

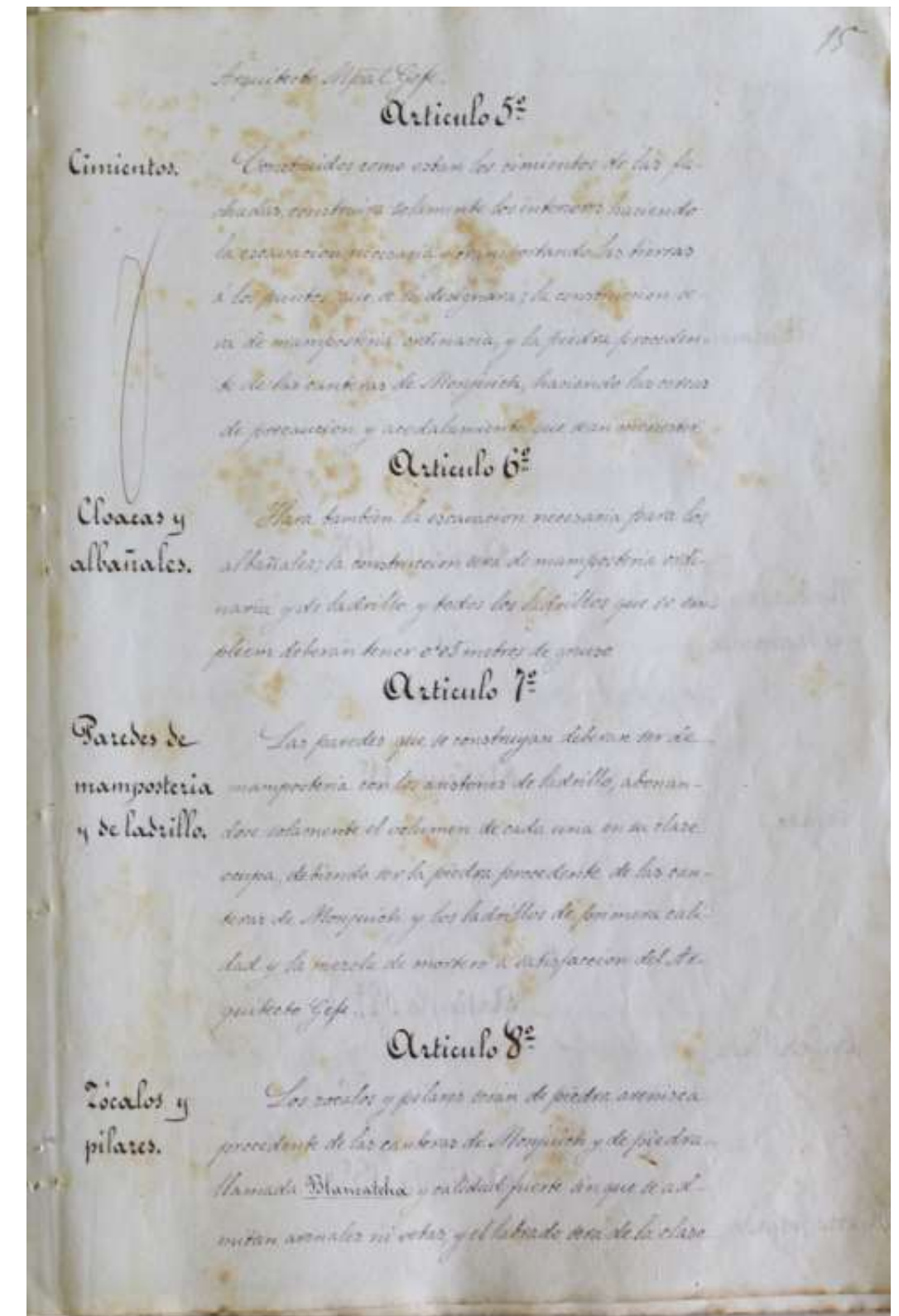
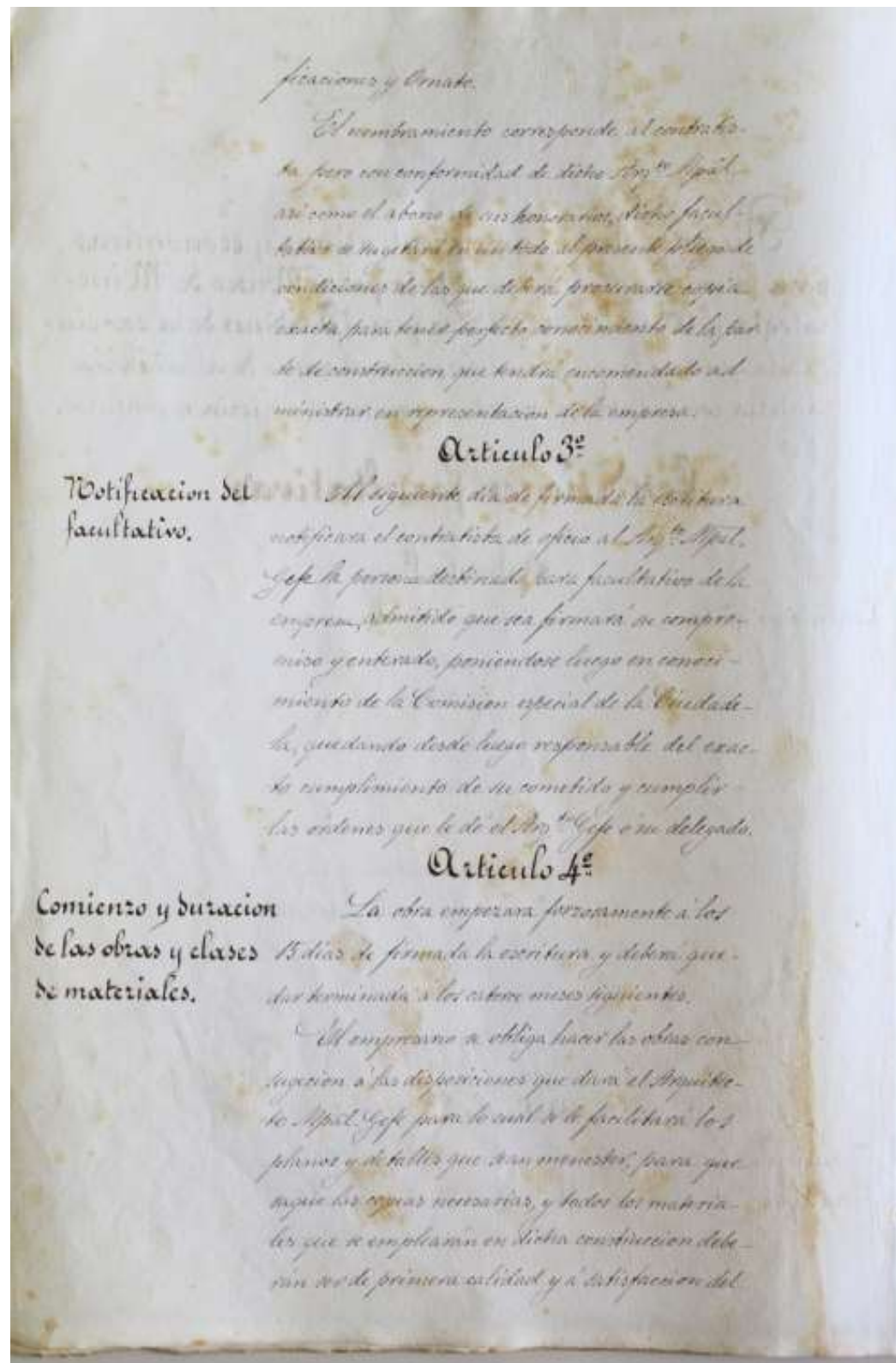
Autor: Antoni Rovira i Trias (1816-1889)

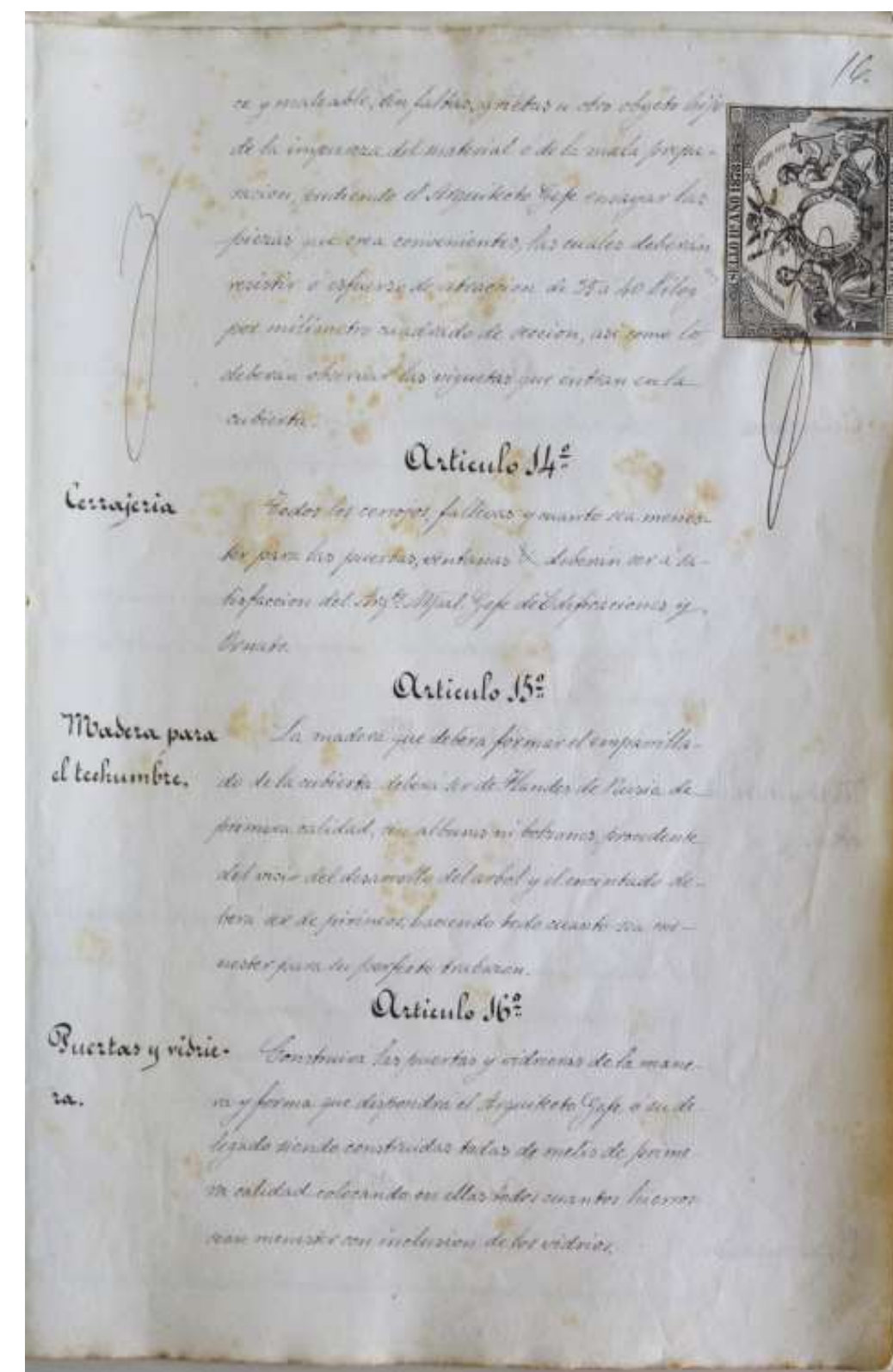
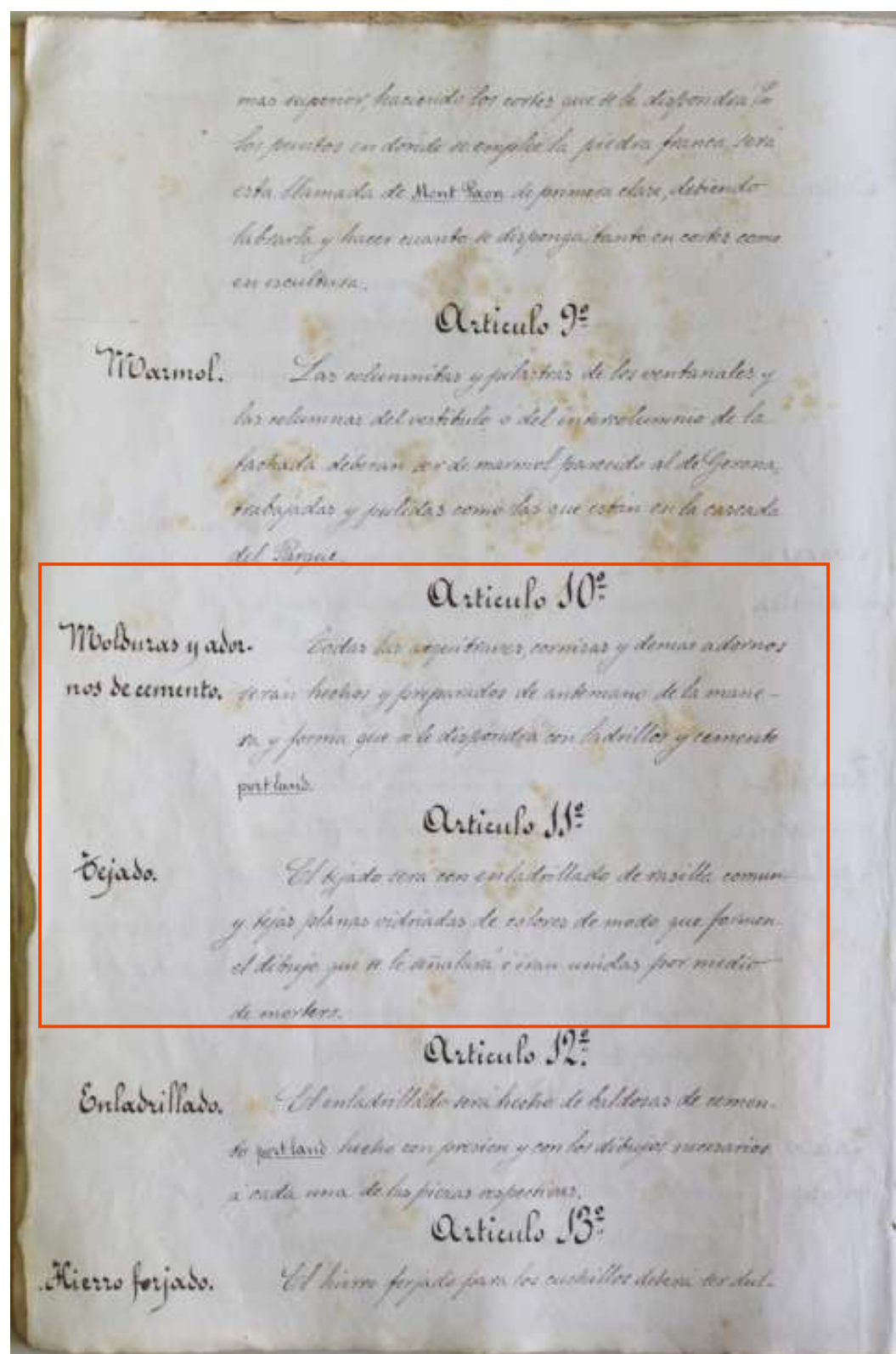
Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

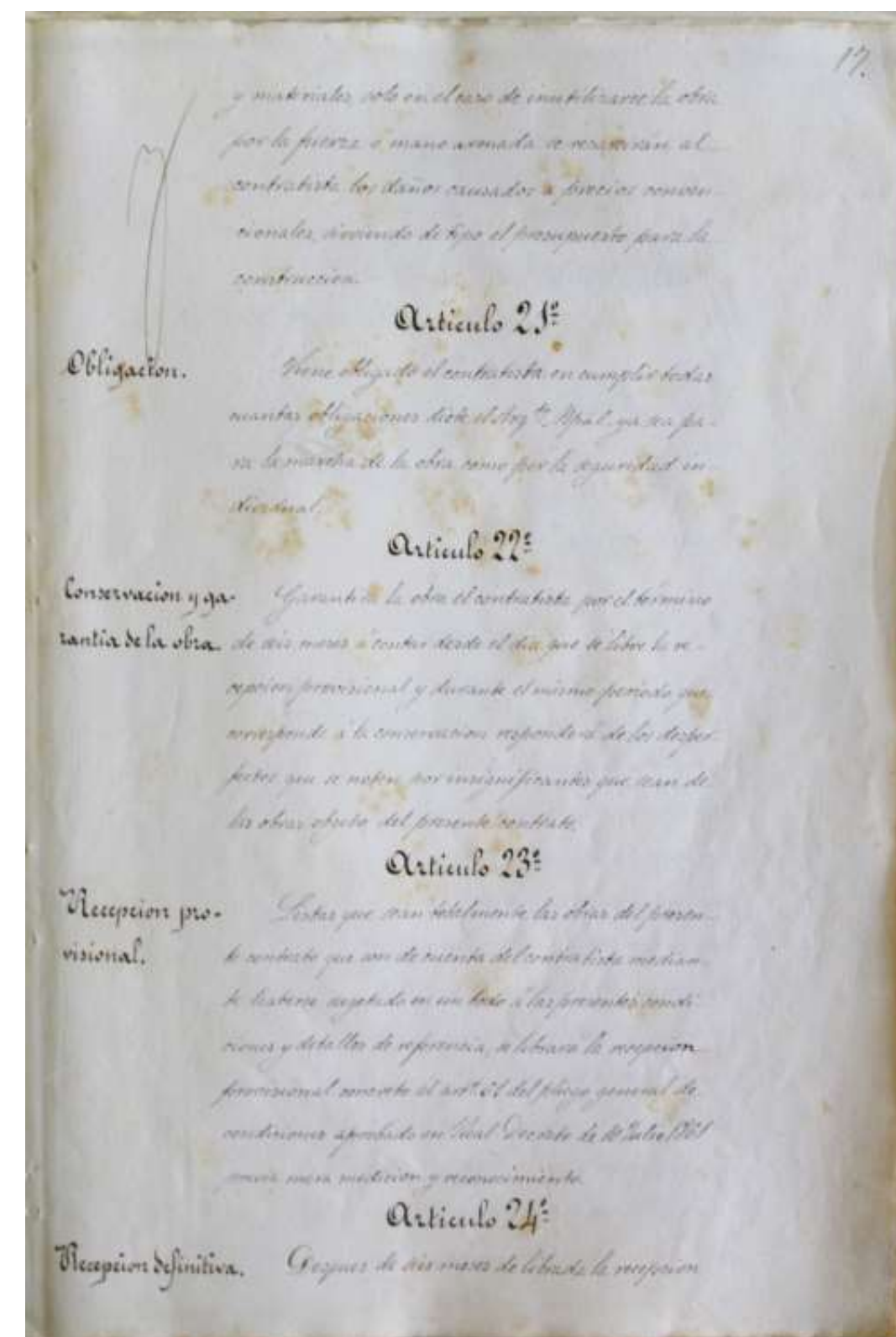
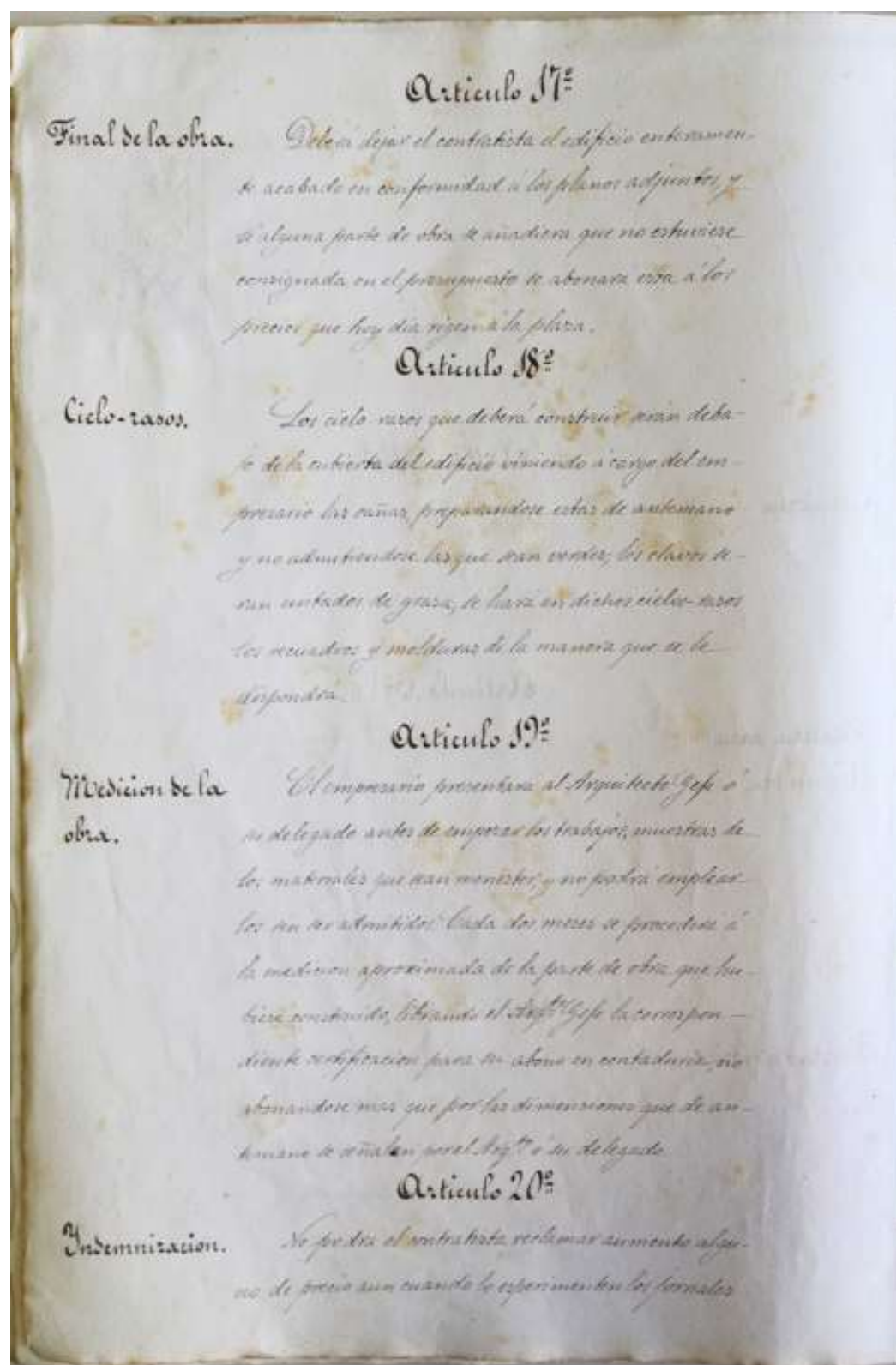
Registre: 1874. Q138. 10/62

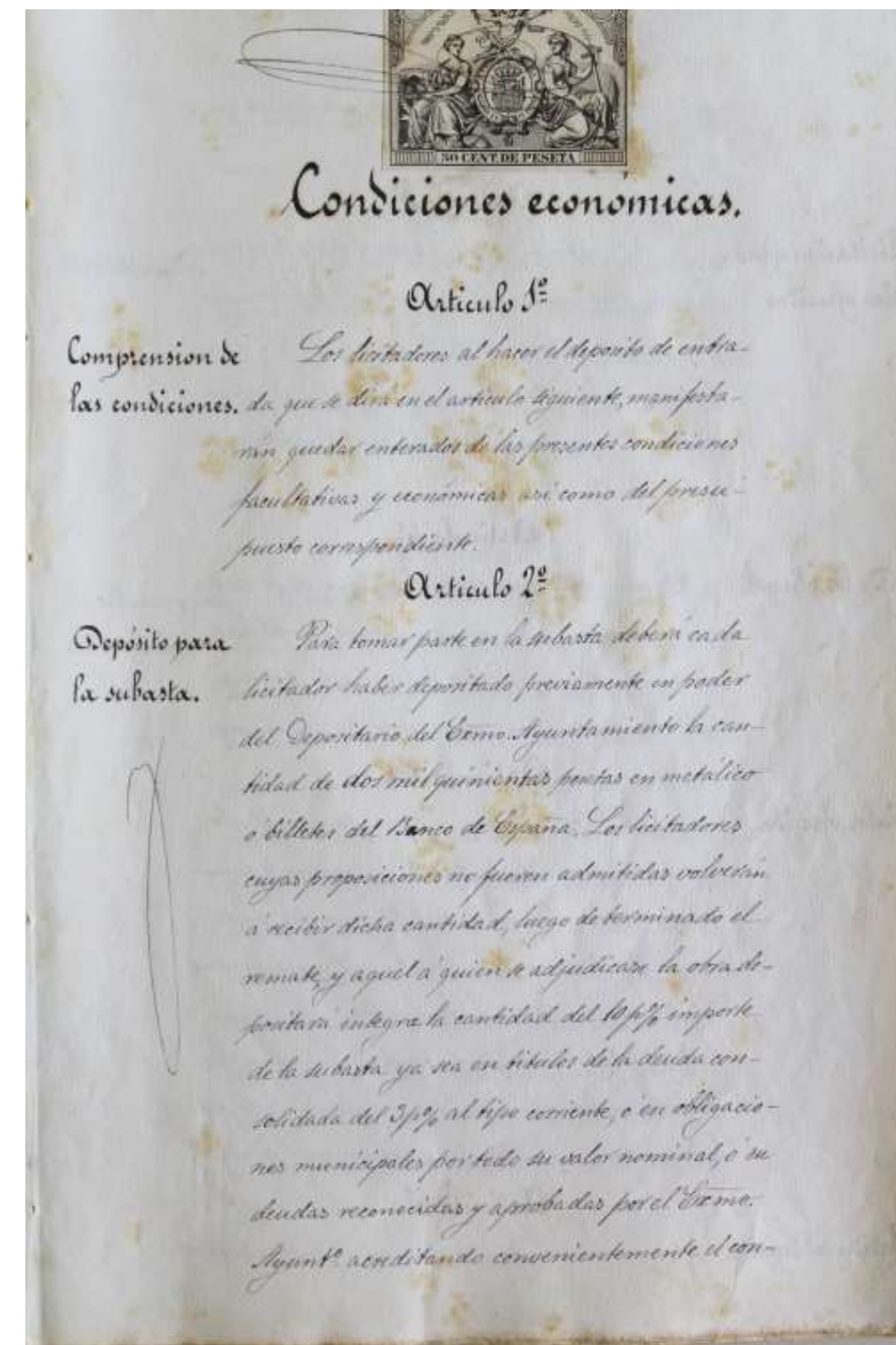
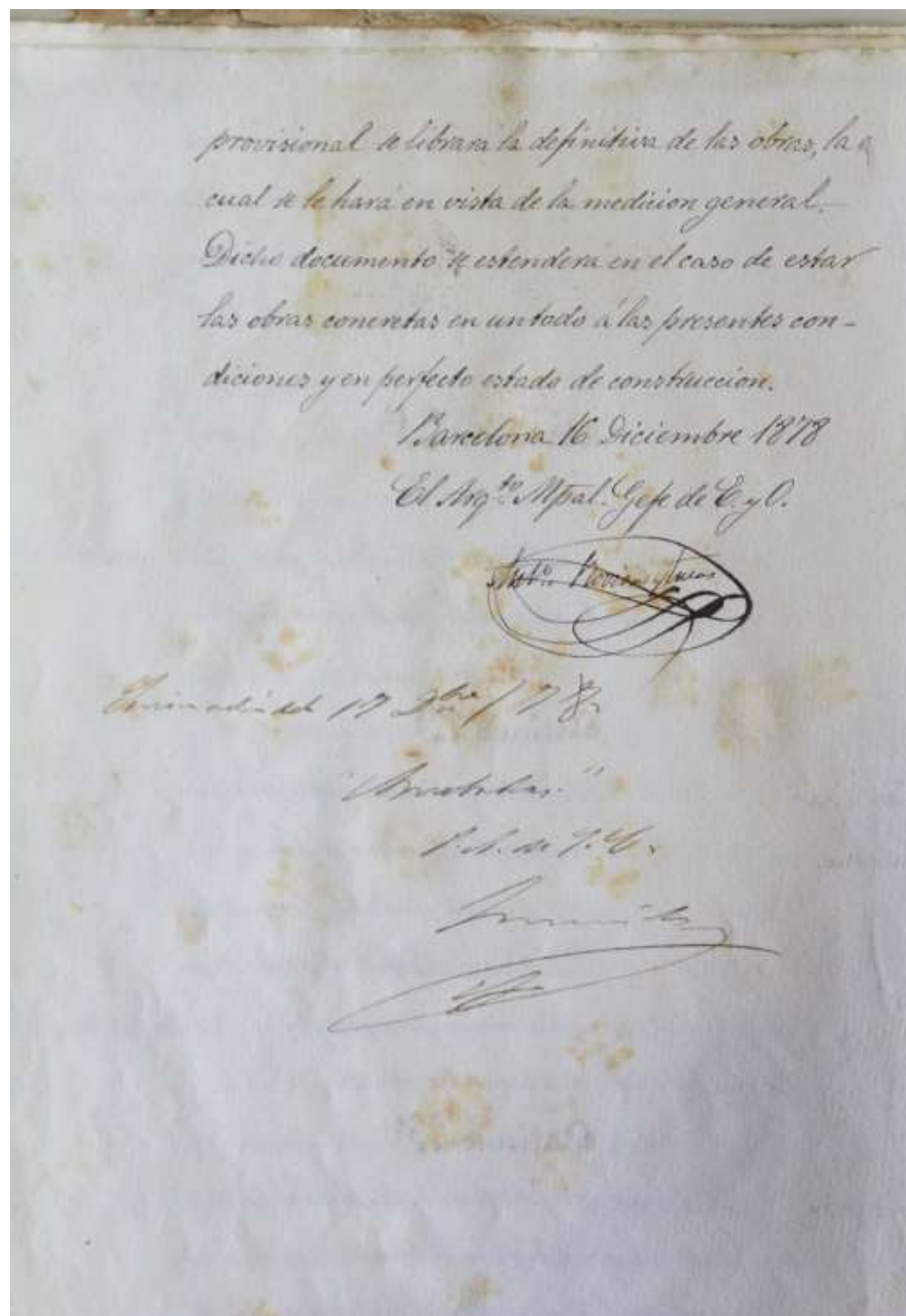
Observacions: Reproducció integral. Projecte definitiu per al Museu de Mineralogia i Botànica. Inclou plantes i alçats de totes les façanes, així com el plec de condicions per a la seva aprovació. Els articles 10 i 11 versen sobre la coberta de teula vidrada plana i els coronaments de l'edifici, a base de maó i de pòrtland. Noti's que, malgrat alguns canvis respecte els acabats escultòrics i ornamentació de façanes, el projecte es correspon de manera gairebé exacta amb el que finalment es construí.

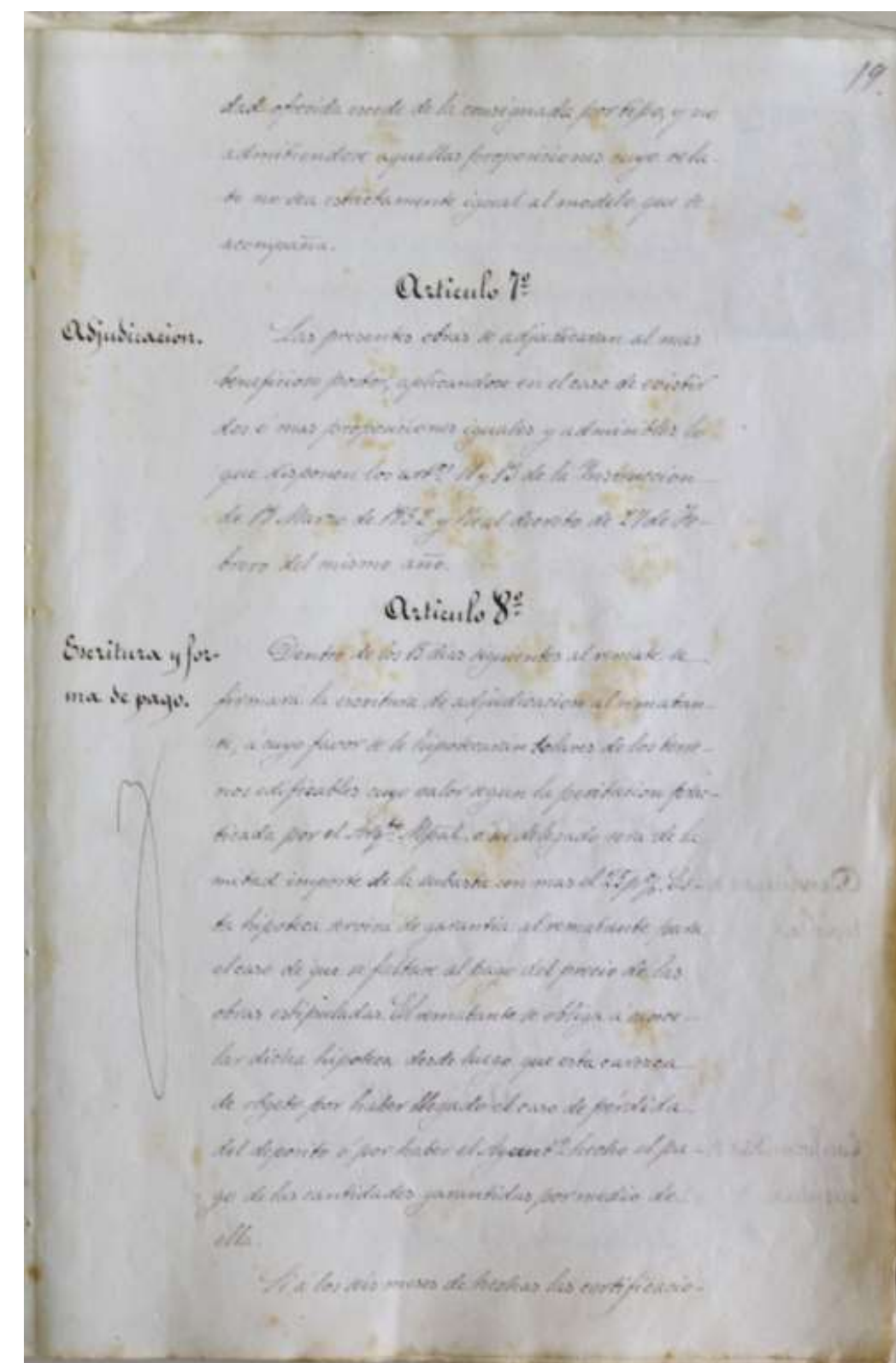
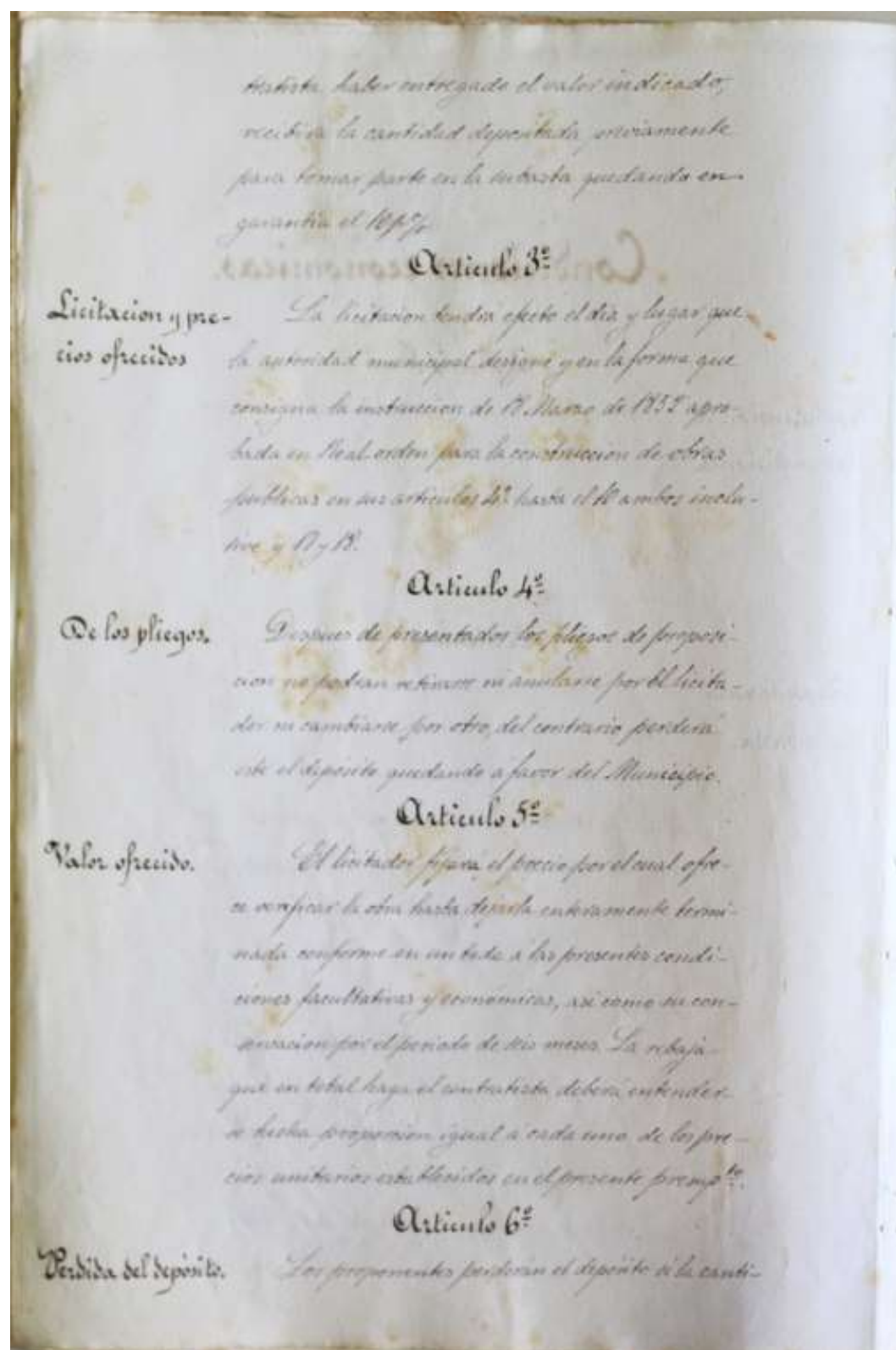

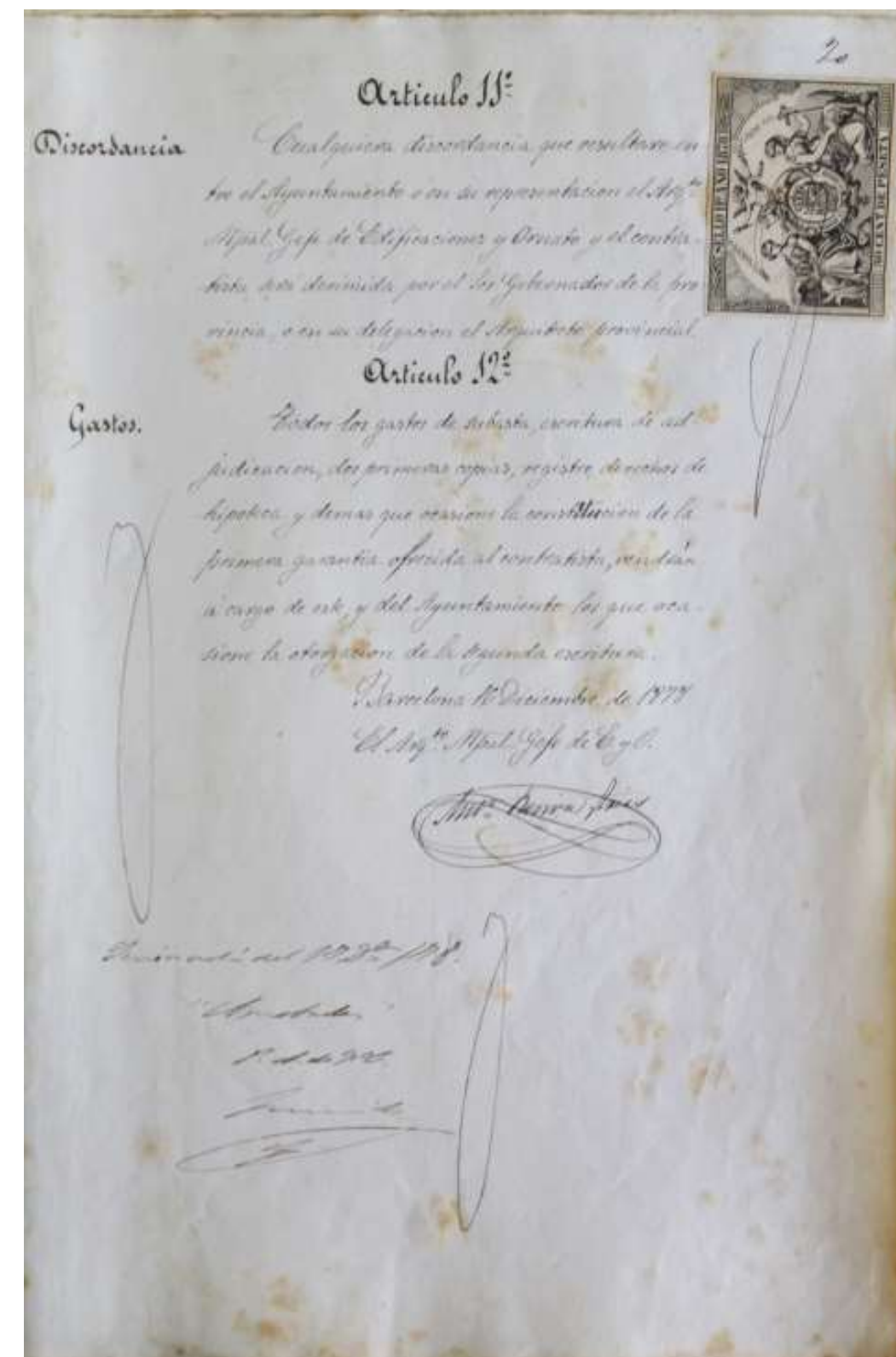
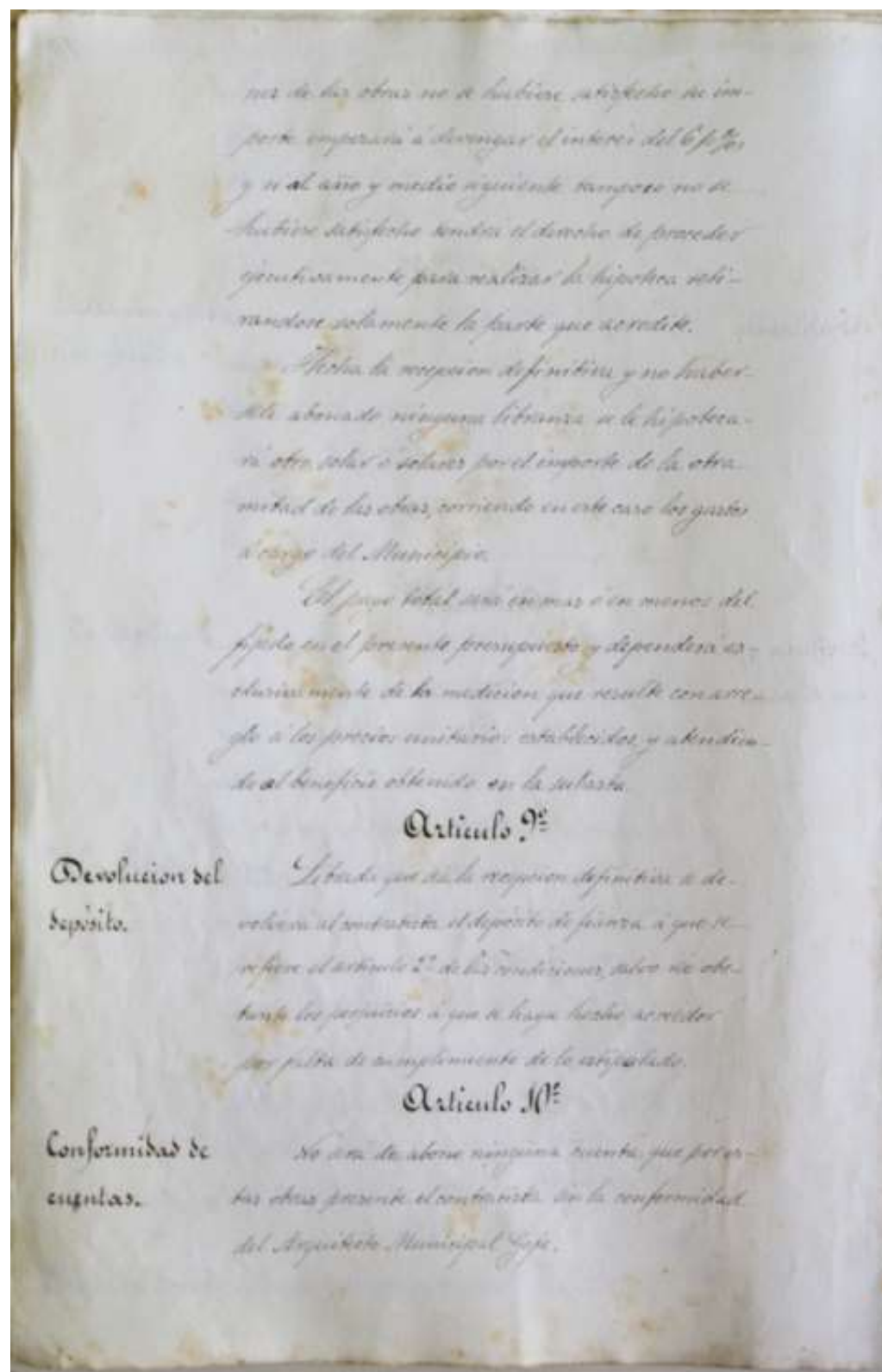

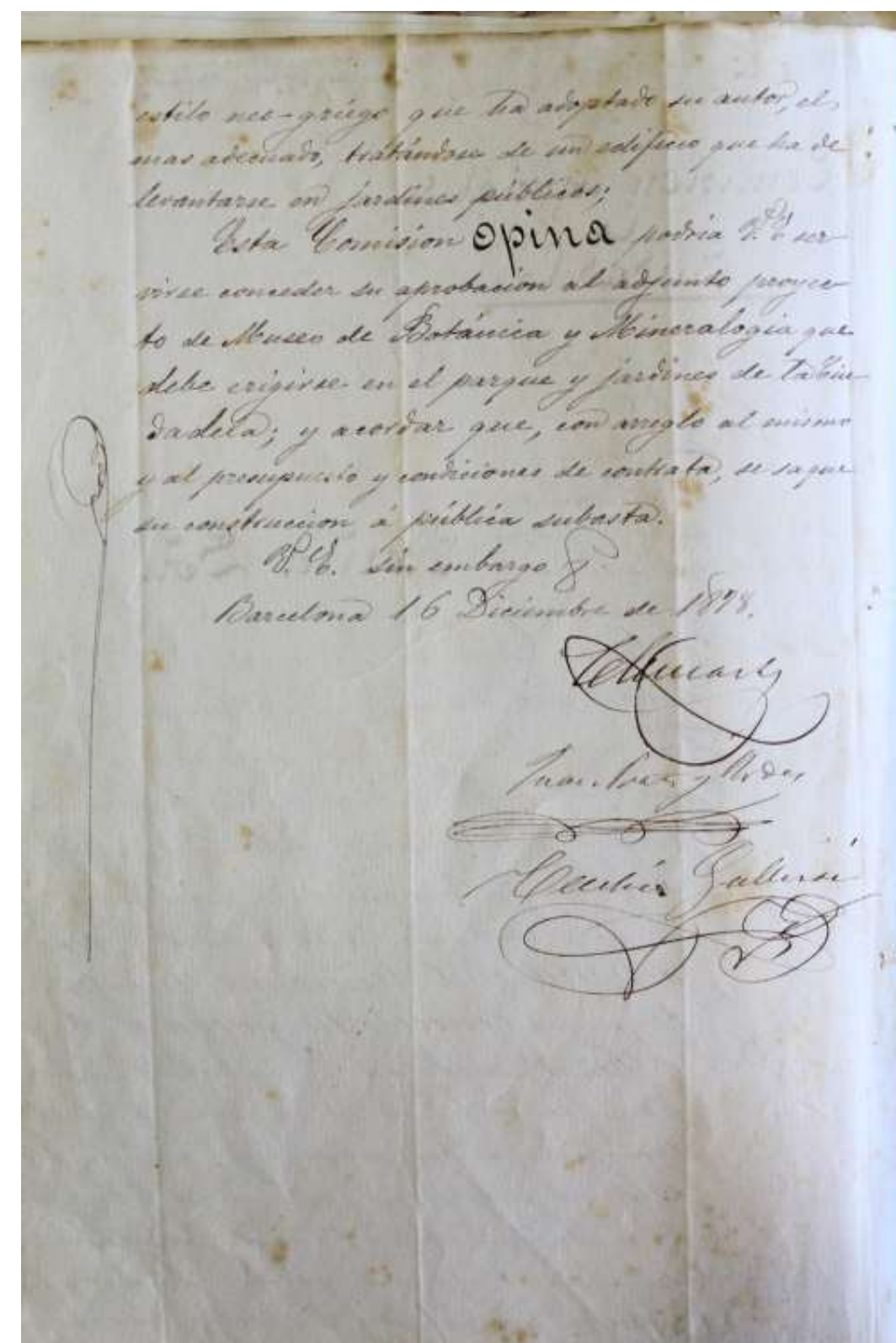
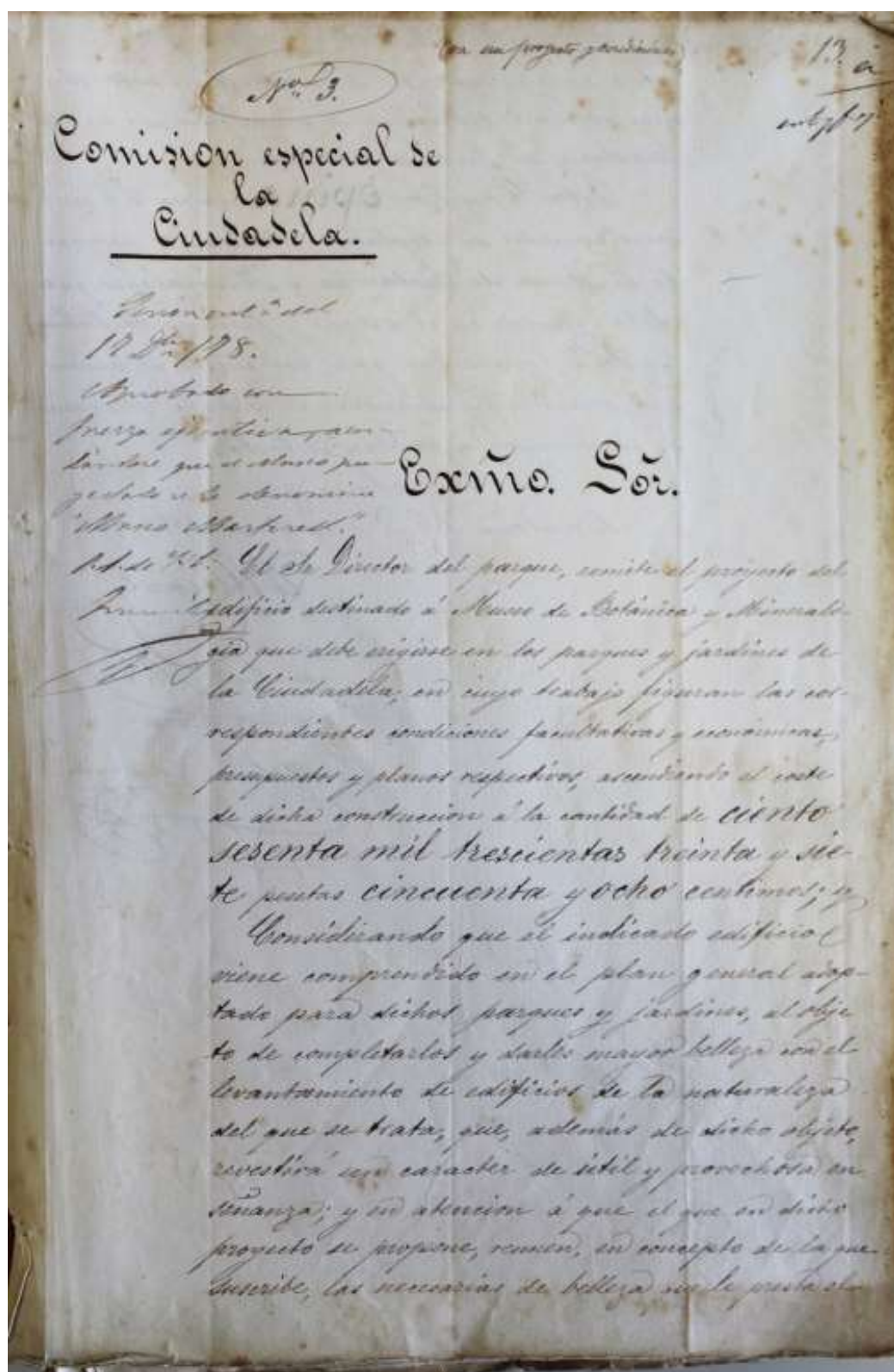

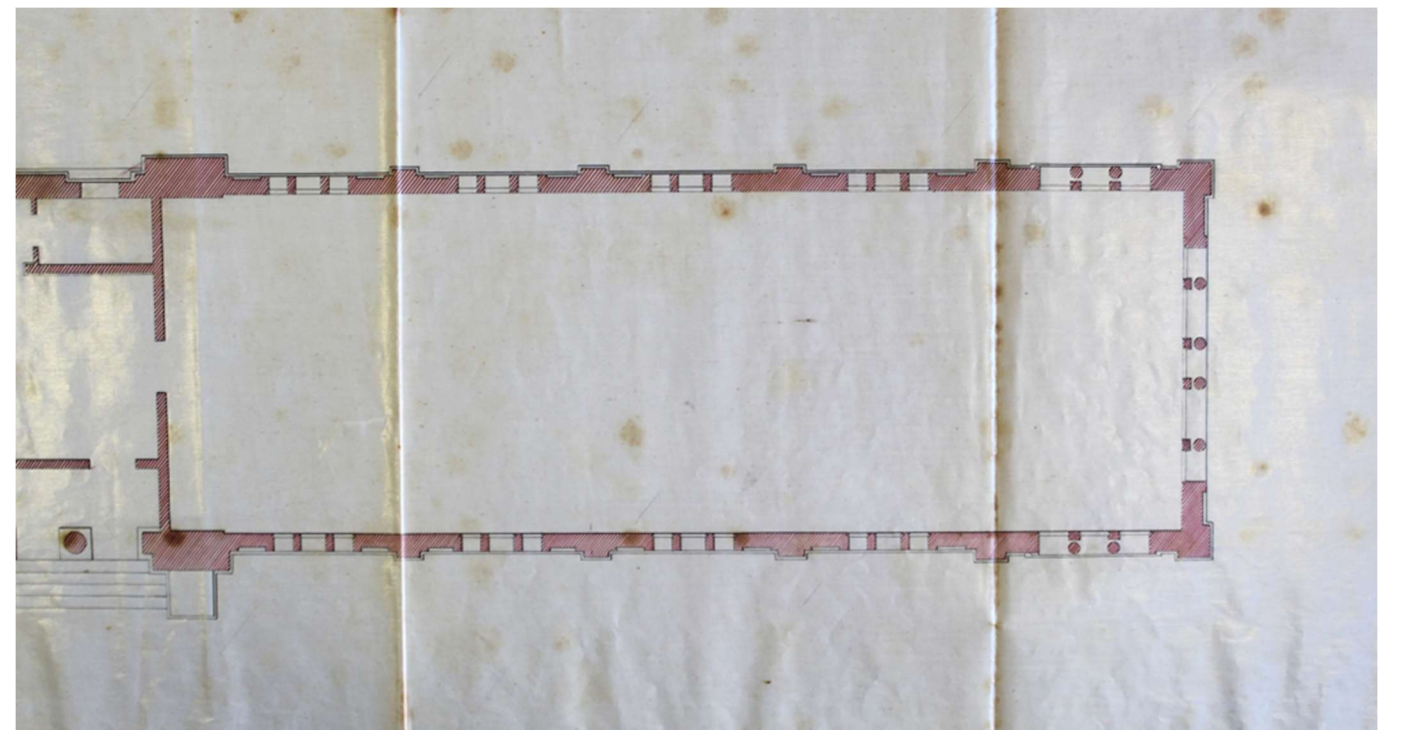
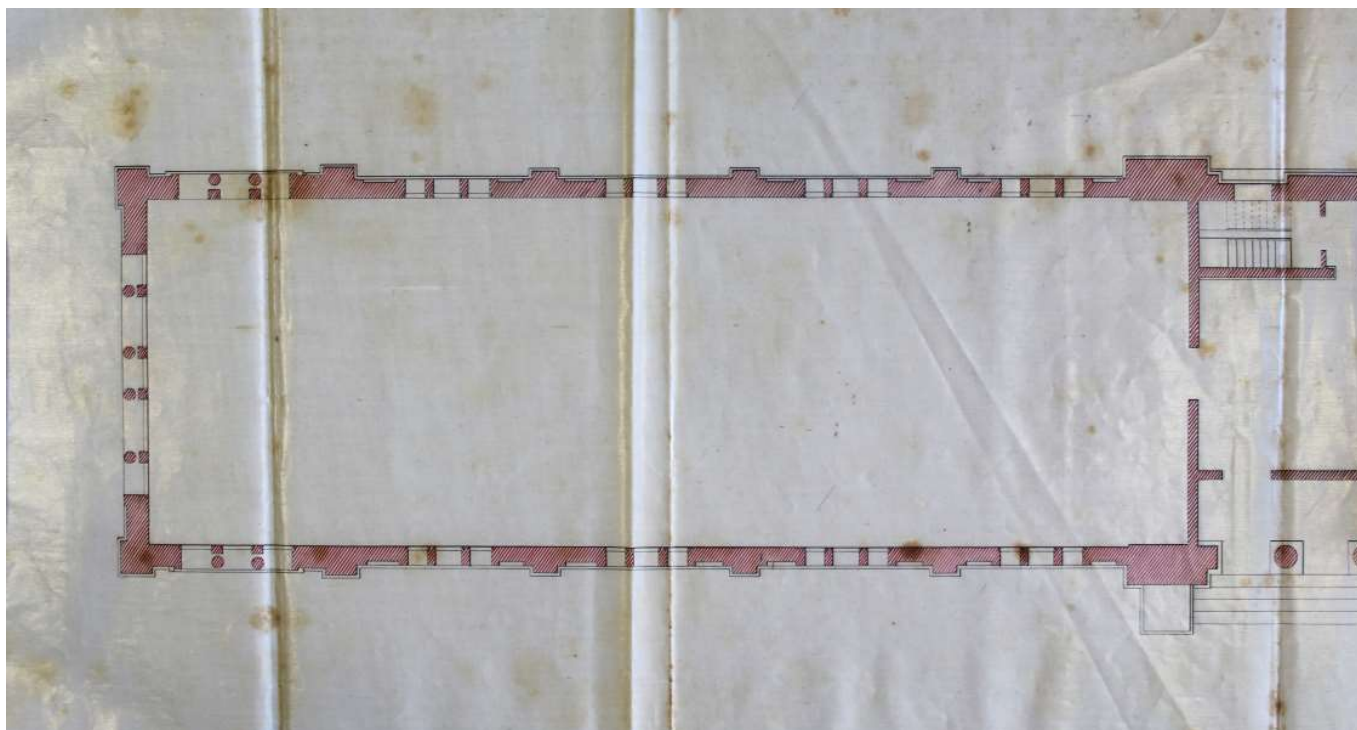
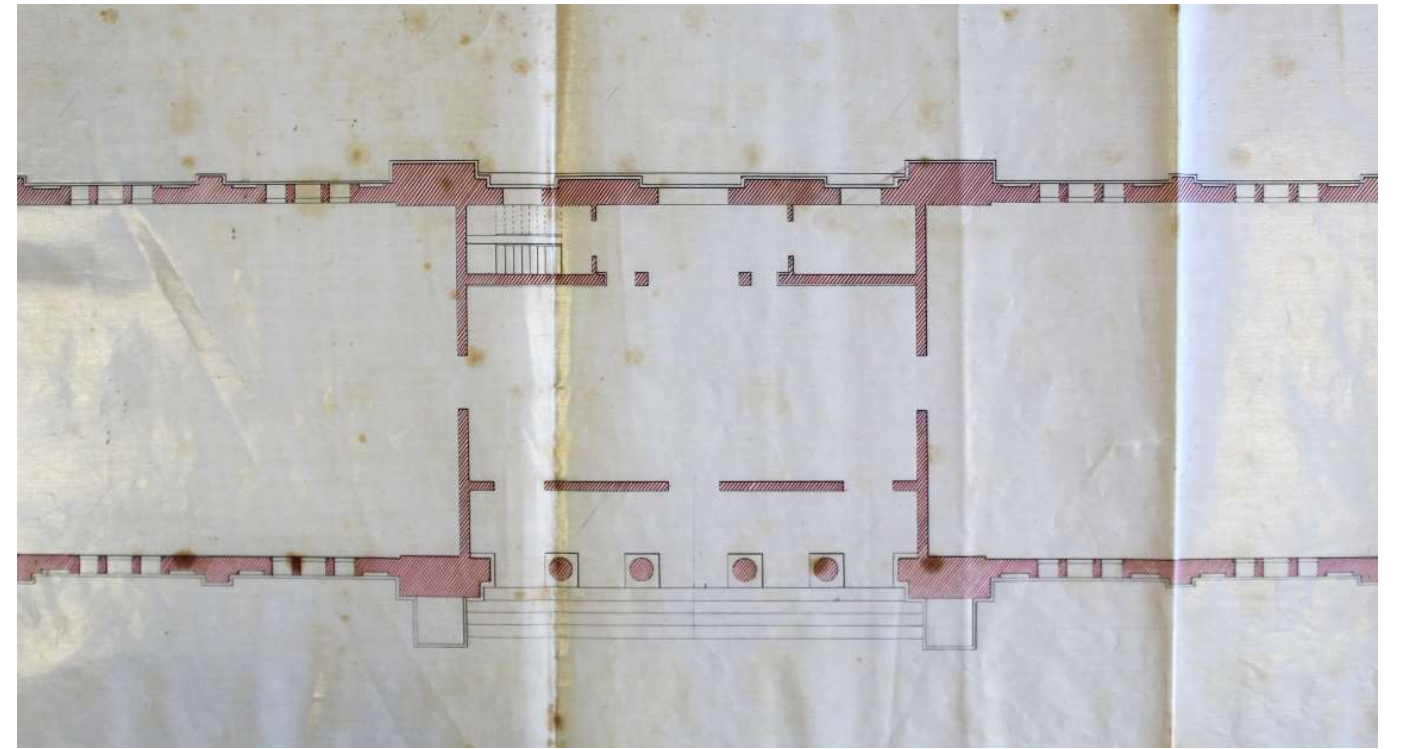
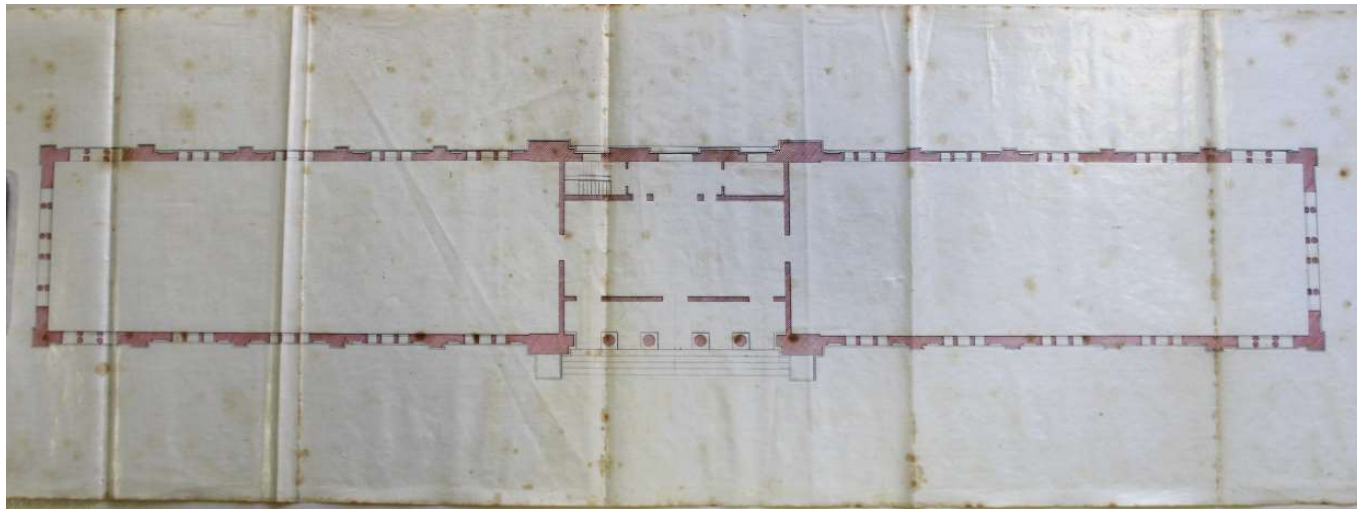
21.

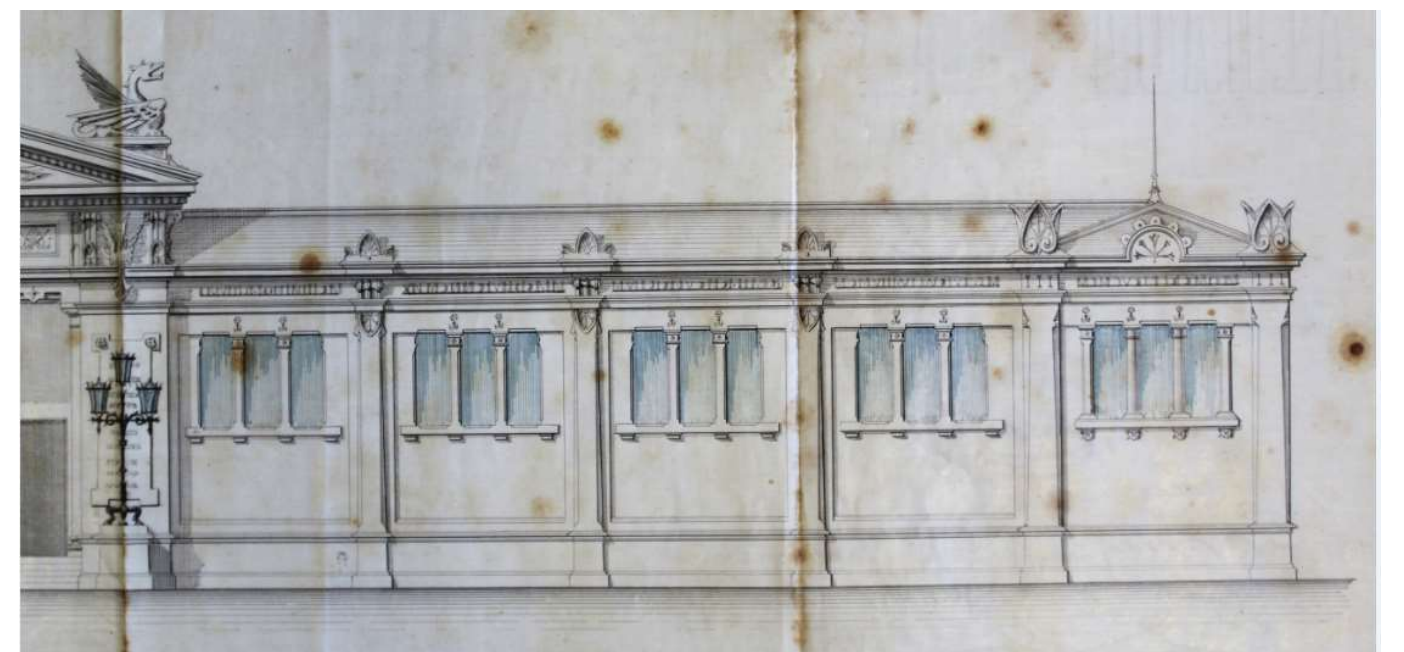
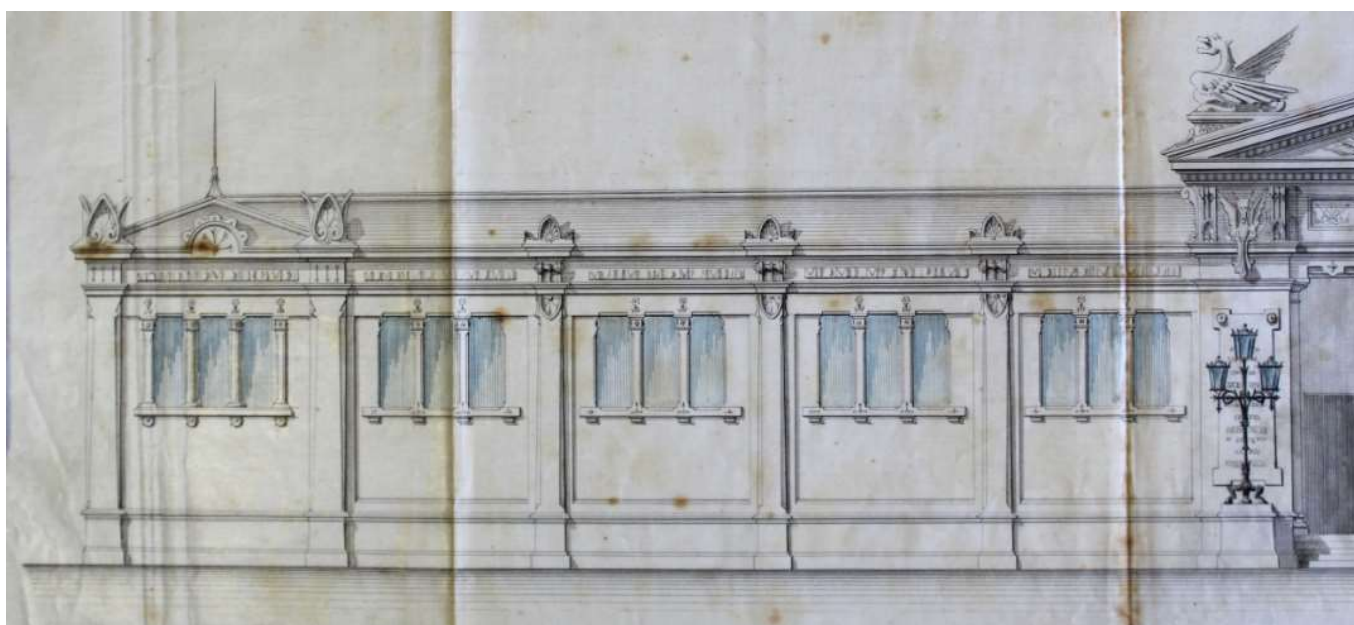
Presupuesto general para las obras destinado á Museo Botánico en los Parques y Jardines de la ex-ciudadela.

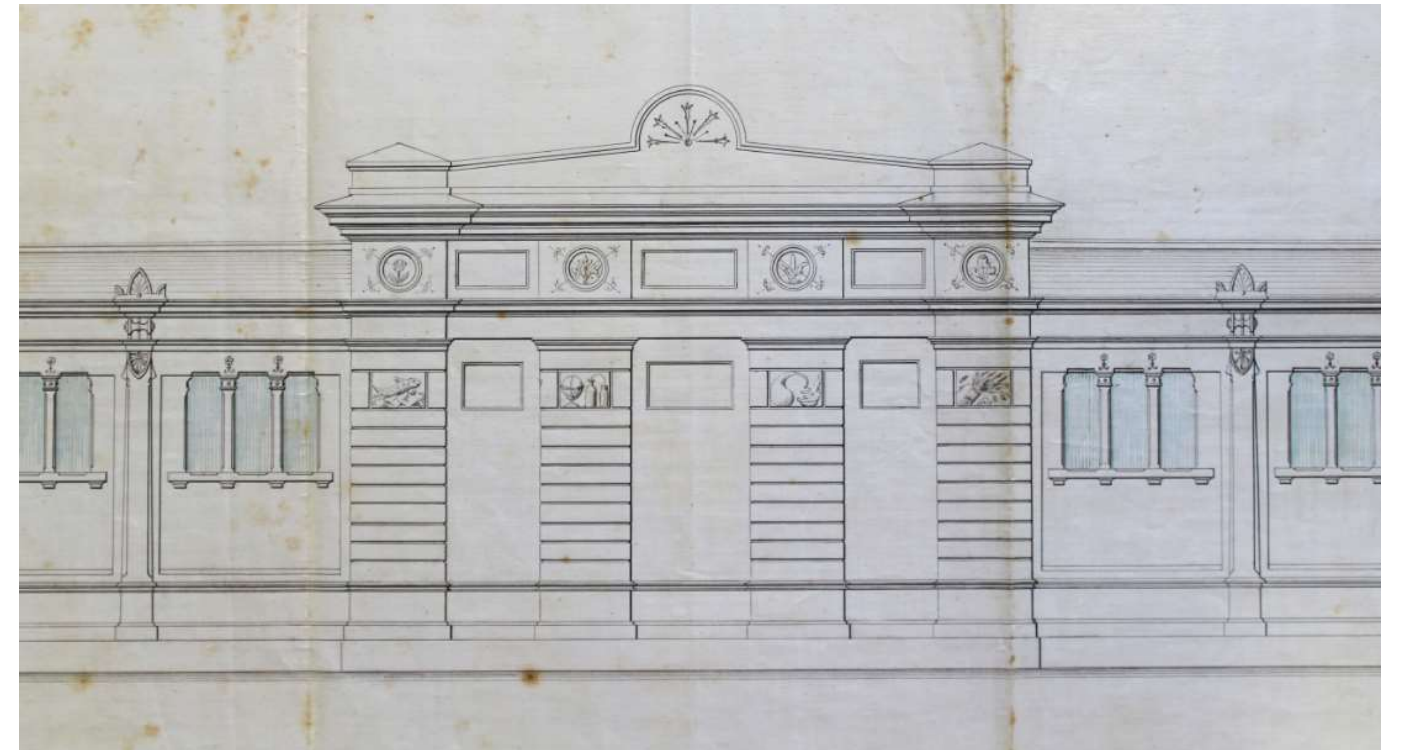
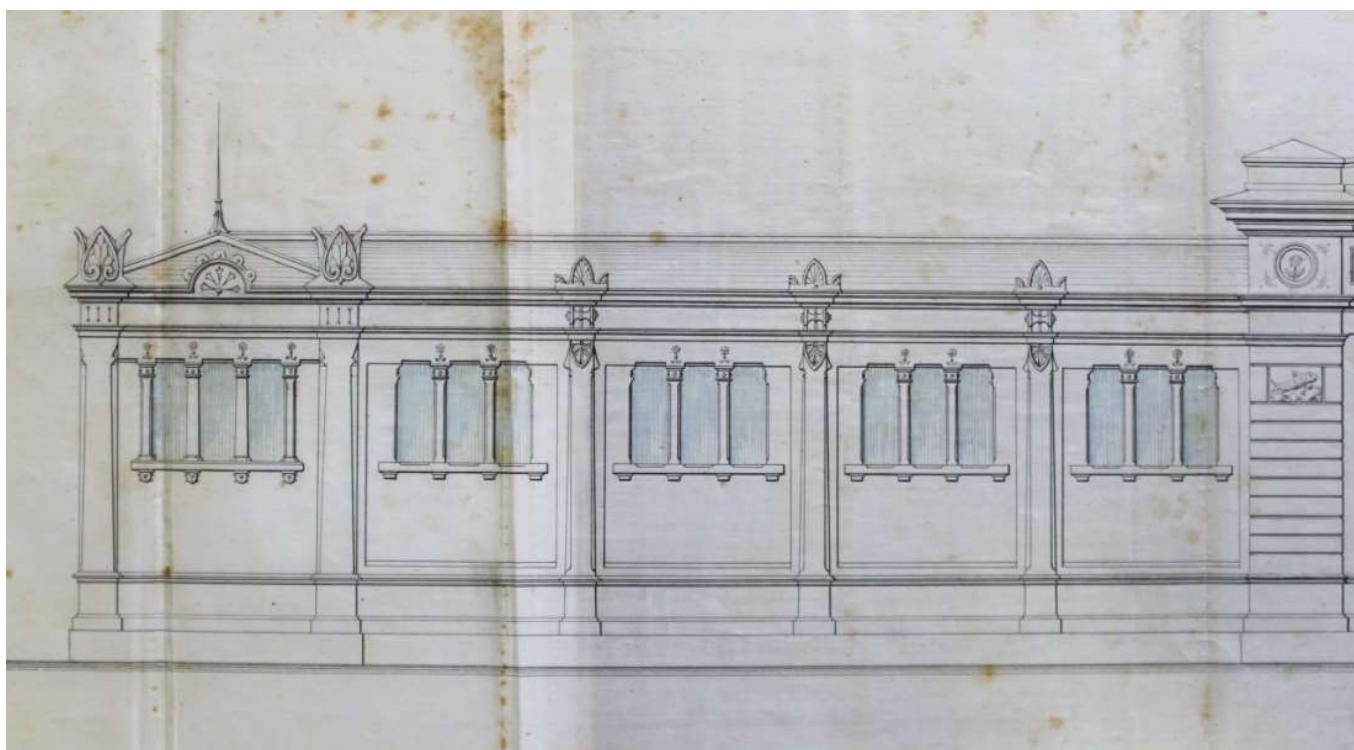
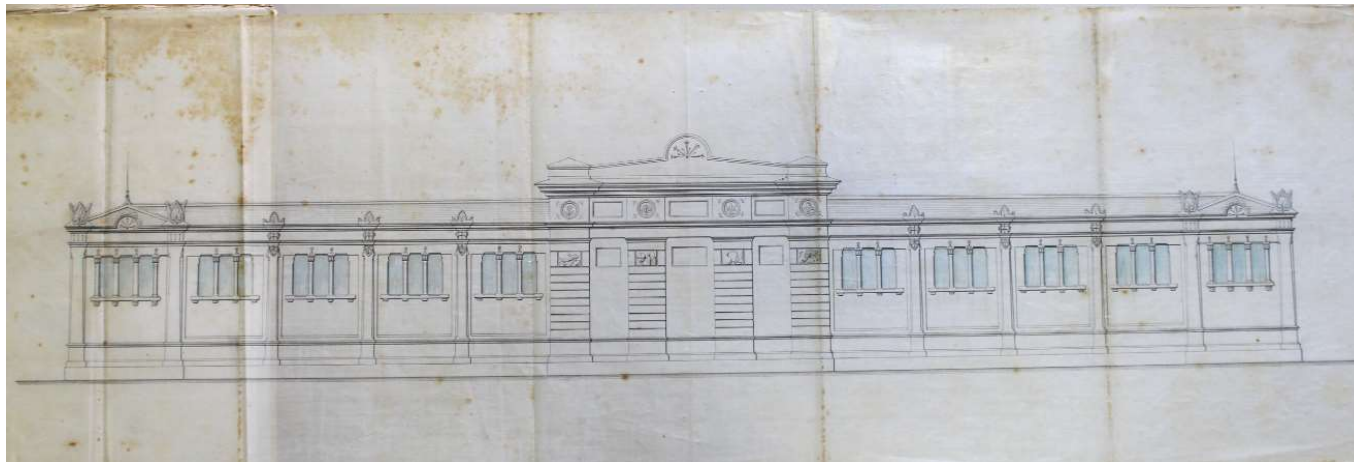
Clase de obra.	Total en metros.	Total en metros.	Presupuesto en pesetas.	Total en pesetas.	Presupuesto en pesetas.	Precio total.	Total.
Decoracion para simientos.	336			1'50		504	
Transporteria para id interiores.	210			10'00		2100	
Alfombra para los adaltes, pilares &c.	187			65'00		12245	
Cubierta para id.	434			15'00		6510	
Id de moldura.	56			20'00		1120	
Transporteria para los muros.	1232			10'50		12936	
Baridos de ladrillo.	70			24'50		1715	
Manoal claro para columnas y capiteles con su labra, esculptura y pulimento.	34			340'00		11560	
Piedra franca llamada de Mont-Ras, con su labra y esculptura correspondiente para capiteles, bases &c.	16			136'00		2176	
Albañileria metros lineales.	200			4'00		800	
Ornatare hecho con cemento metros lineales.	180			2'50		450	
Ornatare hecho con cemento id id.	280			4'50		1260	
Ornatare del baquillo hecho con cemento met. lineales.	280			3'50		980	
Cubierta con tejas planas y vidriadas con su grueso de sacila ordinaria interior unido por medio de mortero.	960			12'50		12000	
Ornatare de 20 gruesos.	800			3'50		2800	
Cielo-casos de yeso con los secadores y molduras y demas necesario.	800			2'00		1600	
Ornatare de cemento comprimido con dibujos.	800			7'00		5600	
Revoques y estucos interiores.	2480			0'50		1240	
Id y estucado al fierro con los rebajos necesarios.	900			4'50		4050	
Medallones para los fijos hechos con piedra franca.	20			40'00		800	
Adornos de fierro piedra franca metros lineales.	40			5'50		220	
Ornatare de 10 metros con su alisado.	10		1950	31'200	0'50	24760	
Viguetas para los techos de diferentes dimensiones y longitudes.				20'000	0'70	14000	
Cubierta de la cubierta con cuatro pinaculos metros lineales.	30			13'00		390	
Cañerías para desagües de 10 centímetros de diametro met. lineales.	76			4'50		342	
Ornatare de flandres de Rusia para la cubierta primera calidad de 5 met. por 0'07 grueso.	520			6'00		3120	
Ventanales vidriados con sus montantes fierros, vidrios muscolinas de 4'30. Largo y 2'20 altura.	20			100'00		2000	
Id con sus montantes, postigos, vidrieras, fierros y vidrios de 5 met. por 0'50 altura.	7			180'00		1260	
Ornatare de pinos.		152		2'00		304	
Ornatare con sus guías y demas fierros necesarios.	4			100		400	
Pinturas para los techos, puertas, vidrieras &c.						2500	
Suma						140647	00
Imprevistos 3/5%						4219	41
Direccion y administracion 5/5%						7032	35
Beneficio industrial 6/5%						8438	82
Importe total						160337	58

Barcelona 16 Diciembre de 1878.
El Arqto. m.º de B. y J.
Antonio Martorell

Doc. 5

Descripció: Procés fallit de subhastes públiques per a la construcció del museu.

Data: 1879.

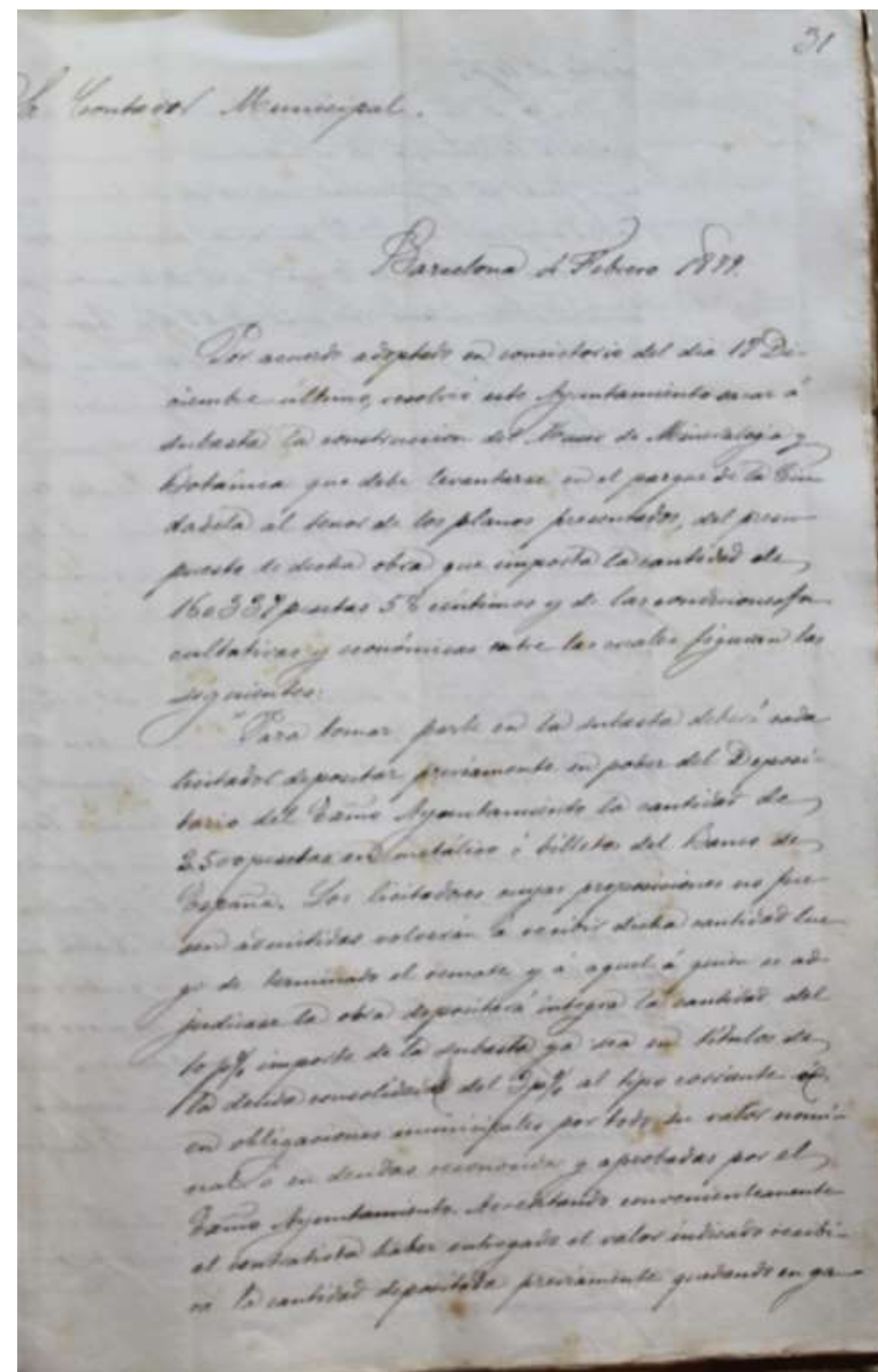
Autor: Diversos (Ajuntament de Barcelona i Comissió de la Ciutadella)

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1874. Q138. 10/62

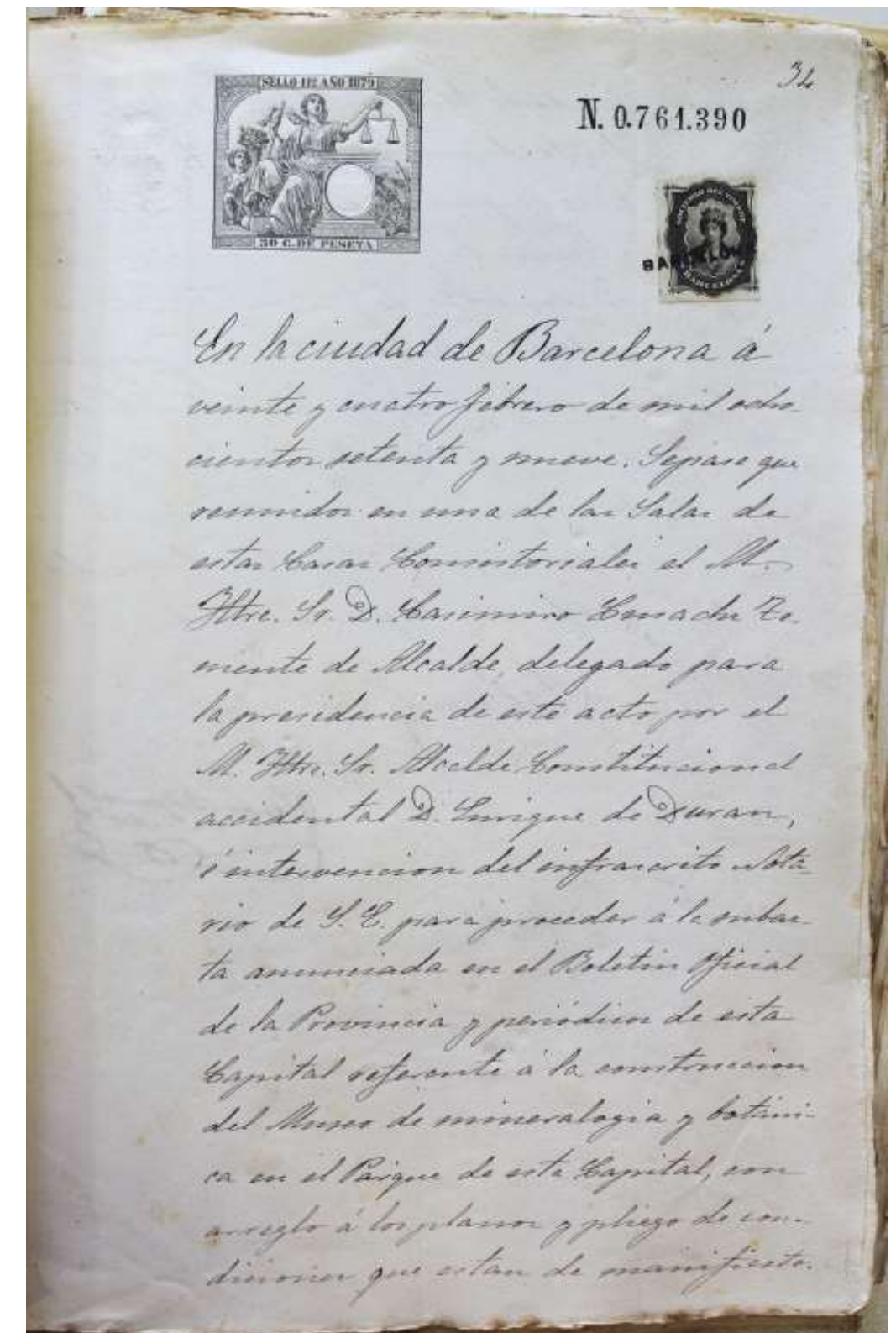
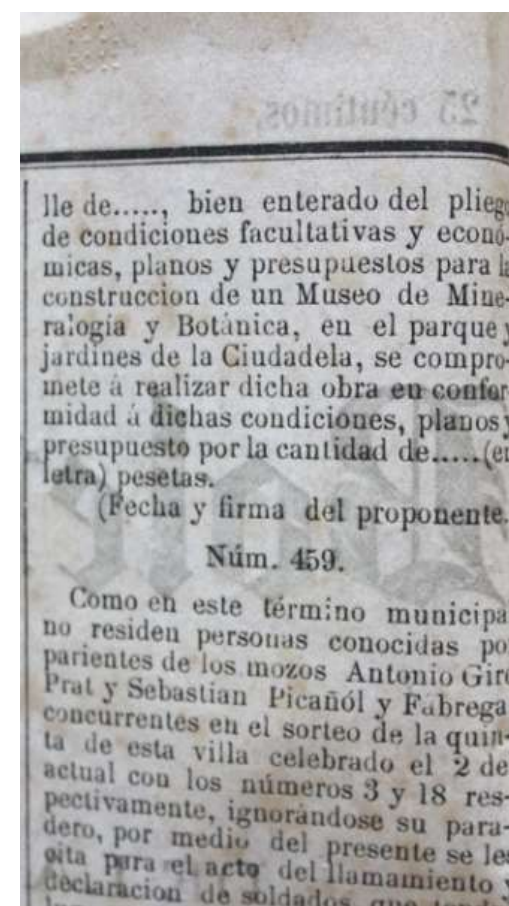
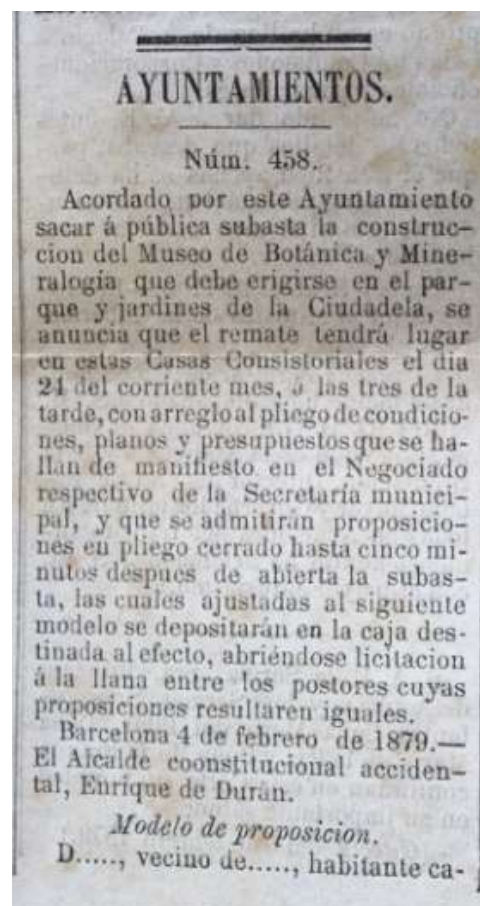
Observacions: Reproducció parcial.

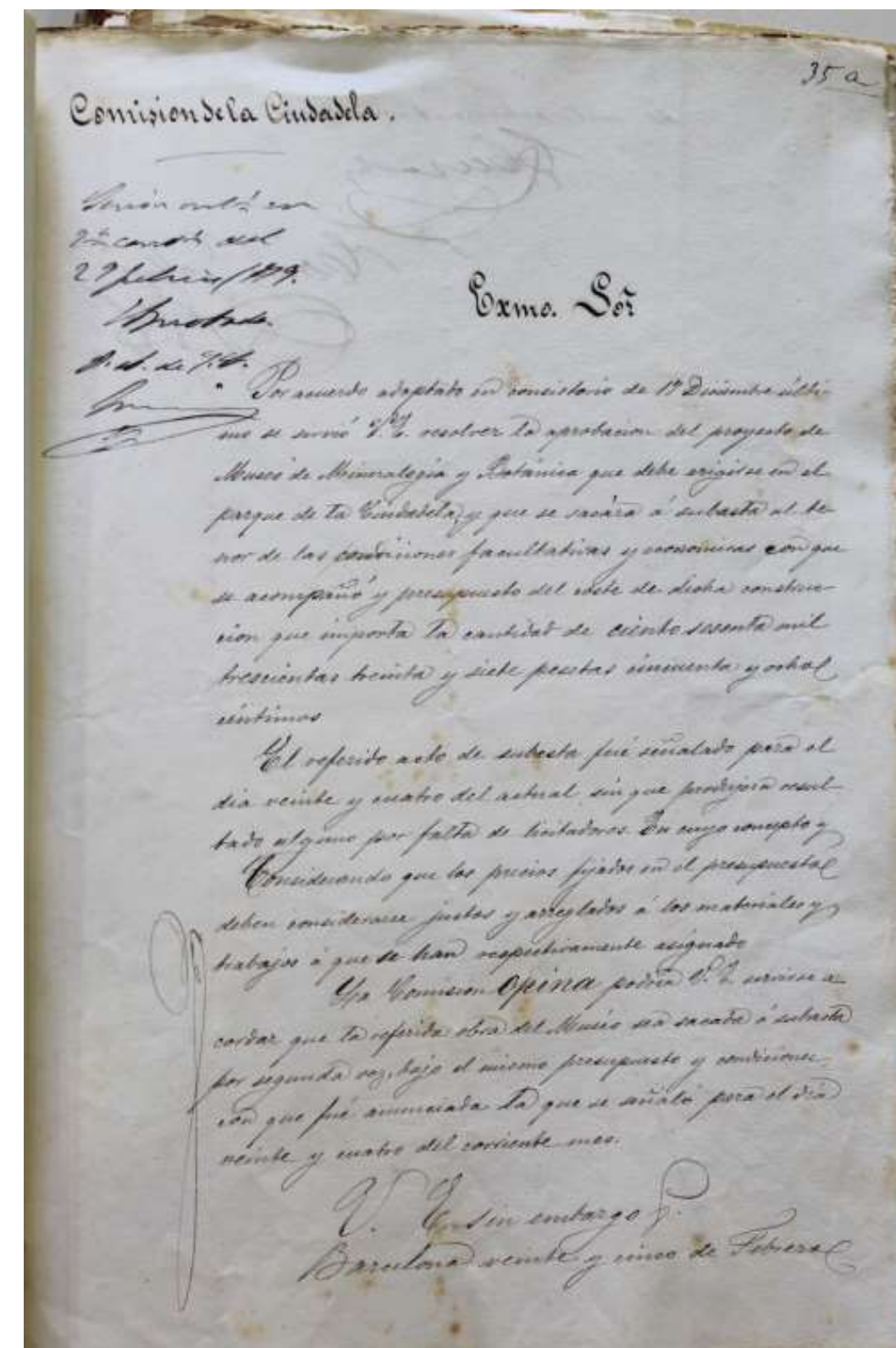
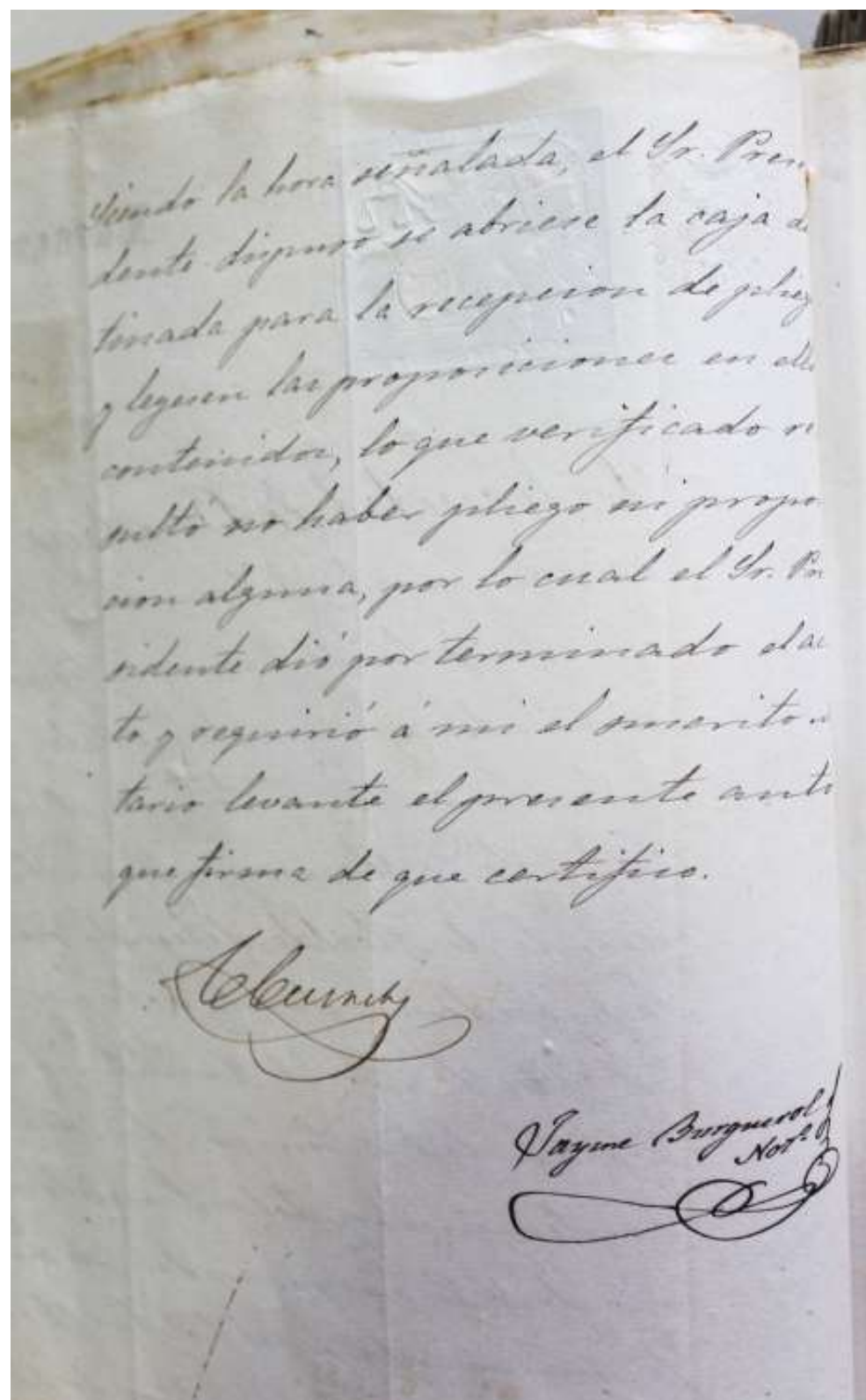
- 4 de Febrer. Havent acordat iniciar una subhasta pública per a la construcció del museu, s'acorda l'import de licitació en 160.337,58 pessetes i es fixen les bases per a que els constructors presentin candidatura.
- 8 de febrer. Es publica la licitació al Boletín Oficial de la Provincia.
- 24 de febrer. Acaba desert el període de subhasta, sense que s'hagi presentat cap licitador.
- 25 de febrer. Es proposa iniciar un nou procés de subhasta.
- 14 de març. De nou es publica la licitació al Boletín Oficial de la Provincia.
- 24 de març. Acaba deserta la segona subhasta, sense que s'hagi presentat cap licitador.
- 31 de març. La Comissió proposa que sigui l'ajuntament mateix qui construeixi l'edifici.
- 4 d'abril. El consistori decideix assumir la construcció de l'edifici, fixant un pressupost final de 140.647 ptes.

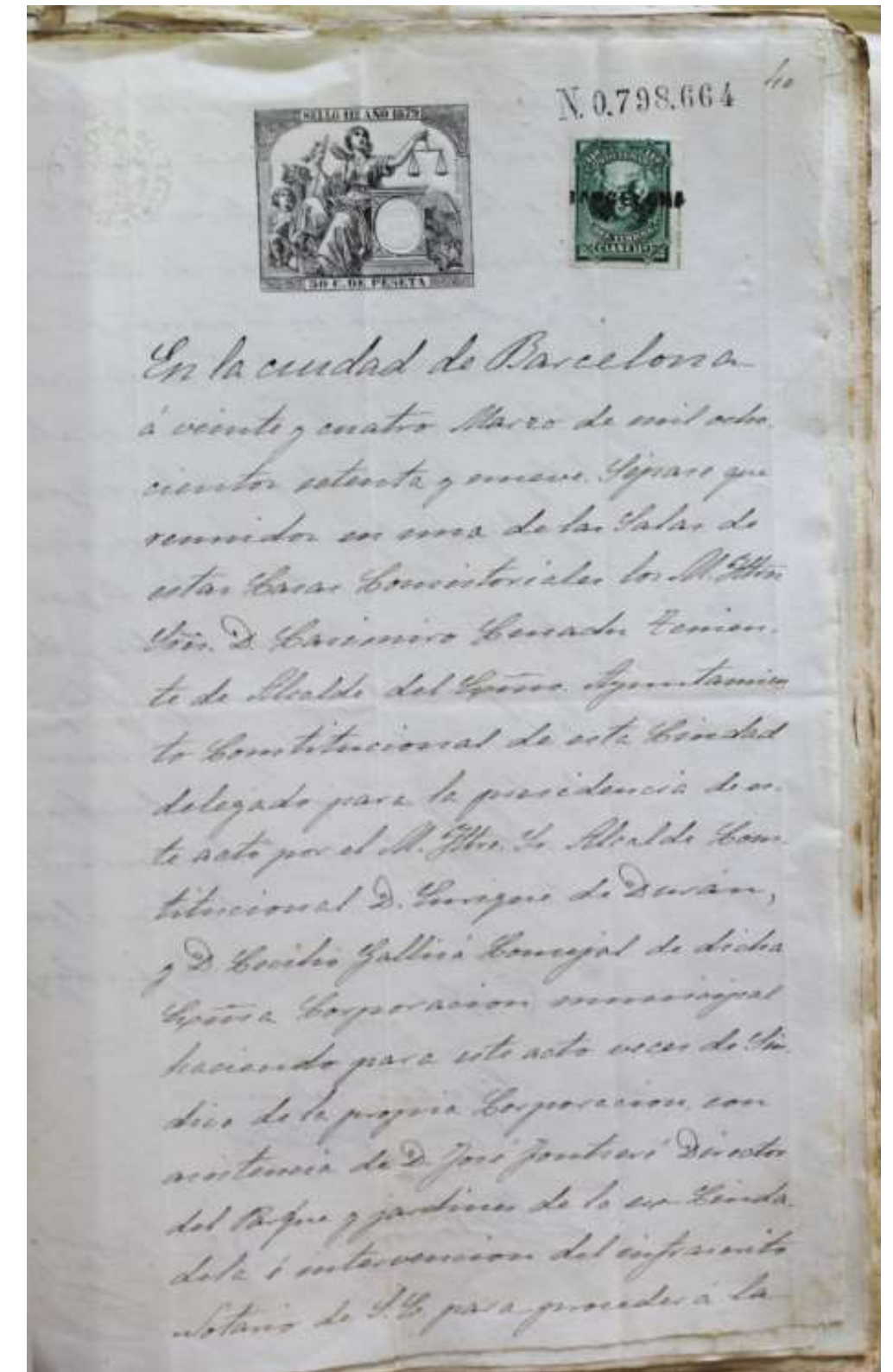

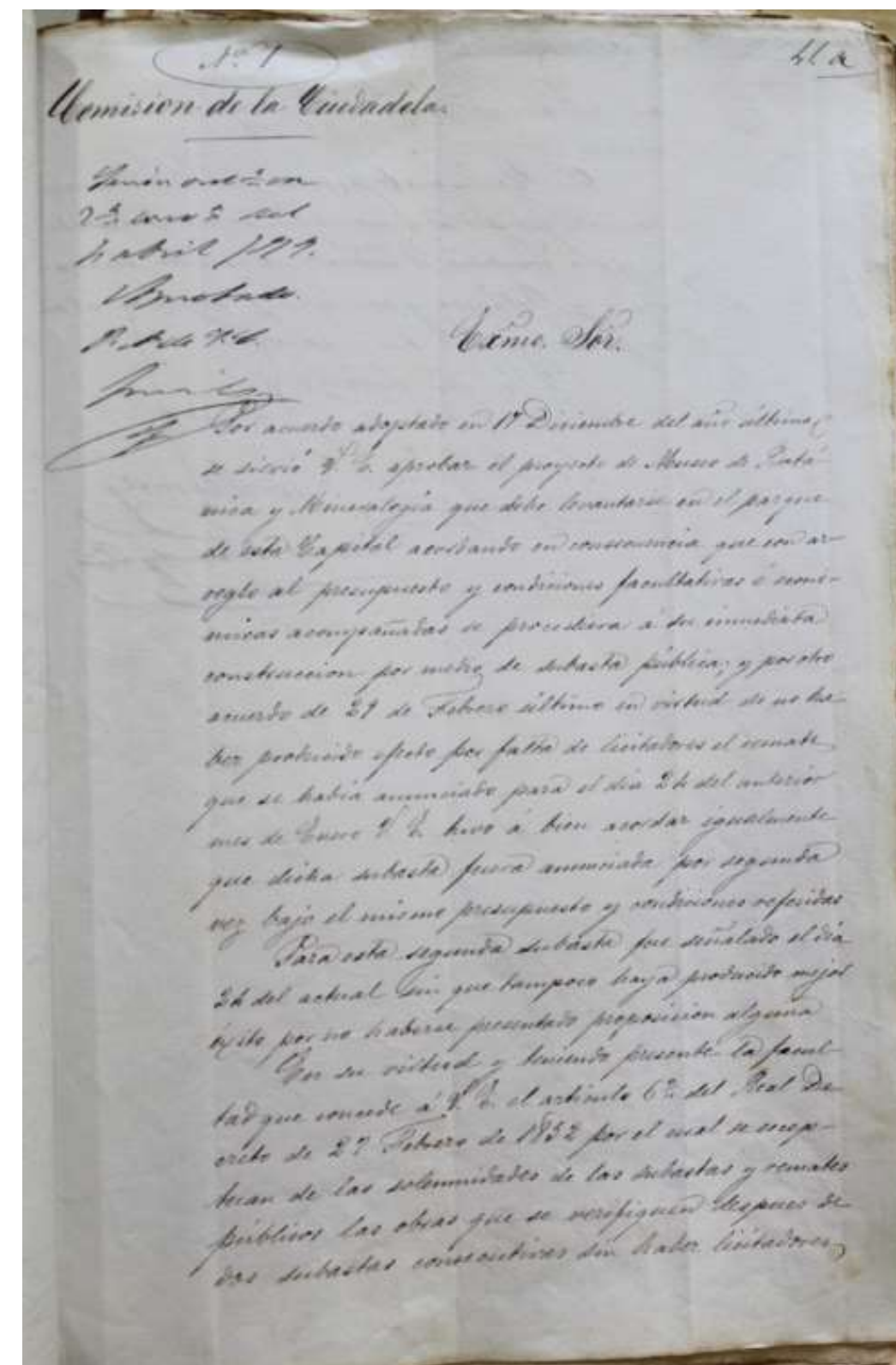
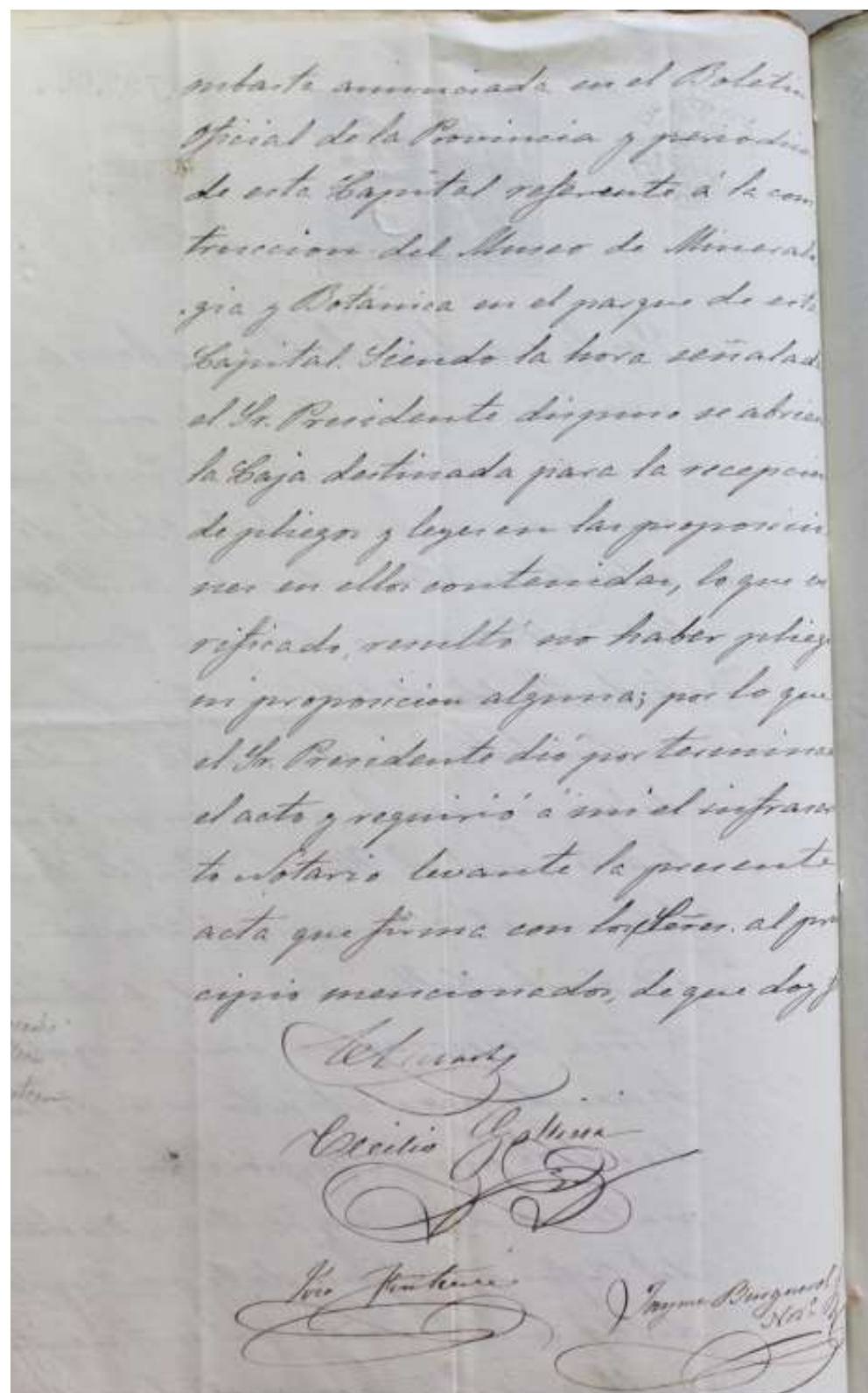
santa el 6 pto.
Dentro de los quince dias siguientes al remate se firmara la escritura de adjudicacion al rematante, cuyo valor se hipotecaran solares de los terrenos enjables cuyo valor segun la peritacion practicada por el Arquitecto municipal o su delegado, sera de la mitad del importe de la subasta con mas el 25 pto. Esta hipoteca servira de garantia para el caso de que se pague al pago del precio de las obras estipuladas. El rematante se obliga a cancelar dicha hipoteca de luego que esta carezca de objeto por haber llegado el caso de portada del deposito o por haber el Ayuntamiento hecho el pago de las cantidades garantidas por medio de ella. Si a los seis meses de hecha la certificacion de las obras no se hubiese satisfecho importe empezara a devengar el interes del 6 pto. y si al ano y medio siguiente tampoco se hubiese satisfecho tendria el derecho de proceder ejecutivamente para realizar la hipoteca retirandose solamente lo que acredite. Si hecha la ocupacion definitiva no se hubiese abonado ninguna libranza se hipotecaran otros solares o solares por el importe de la obra mitad de las obras cortiendo en este caso los gastos a cargo del Municipio. El pago total sera en mas o en menos del fijado en el presupuesto y dependera exclusivamente de la medicion que resulte con arreglo a los precios unitarios establecidos y atendiendo al beneficio obtenido en la subasta.
Hecha la ocupacion definitiva se devolvera al contratista el deposito de fianza salvo los perjuicios a que se haya hecho acceso por falta de cumplimiento de lo estipulado.

32
Hada dos meses se procedera a la medicion aproximada de la parte de obra que se hubiese construido librando el Arquitecto jefe la correspondiente certificacion para su abono en Contaduria, no abriendose mas que por las dimensiones que de antemano señalen el Arquitecto o su delegado.
Todos los gastos de subasta, escritura de adjudicacion, dos primeras copias, registro, derecho de hipoteca y demas que ocasione la constitucion de la primera garantia ofrecida al contratista vendran a cargo de este y del Ayuntamiento los que ocasione la otorgacion de la segunda escritura.
Se participa a V. para su conocimiento y efectos oportunos anadiendole que la subasta se celebrara el dia 24 del actual.
Dios &
El Alcalde Constit. accio.
Enrique de Duran.

con tal que no exceda del tipo fijado en las con-
diciones

Esta Comisión Opina por lo que se acordar que por administración se proceda desde luego a construir el indicado Museo de Mineralogía y Botánica y con estricta sujeción al presupuesto que S. E. tiene aprobado.

Y. V. sin embargo J.
Barcelona 21 Marzo de 1879.

Juan Bat. M. de. *Alcázar*
Manuel Martorell y Pina

12.

Al Ilustre Jefe de Edificación y Obras
D. Bartolomé de las Casas

Barcelona 21 Abril de 1879.

Por acuerdo adoptado en el Ayuntamiento del día de hoy
actuando en vista de los libros producidos resultando los
de subastas anunciadas para la construcción
del edificio de Botánica y Mineralogía que debe
levantarse en el parque de esta Capital, que dicha
obra se lleva a efecto por administración y bajo el pre-
supuesto que acompaña el proyecto referido que
supone la cantidad de 140.647 pesetas, deducidas
las sumas en el mismo contenidas por sujeción
dirección y administración y beneficios industriales.

Se participa a V. para su conocimiento
y fines oportunos

*Don J.
Melchor Bonet
Guiguer y Durán
P. de S. L.
D. Ferrnán de S. L.*

Doc. 6

Descripció: Procés de licitació de les vitrines de les sales d'exposició del museu.

Data: 1881.

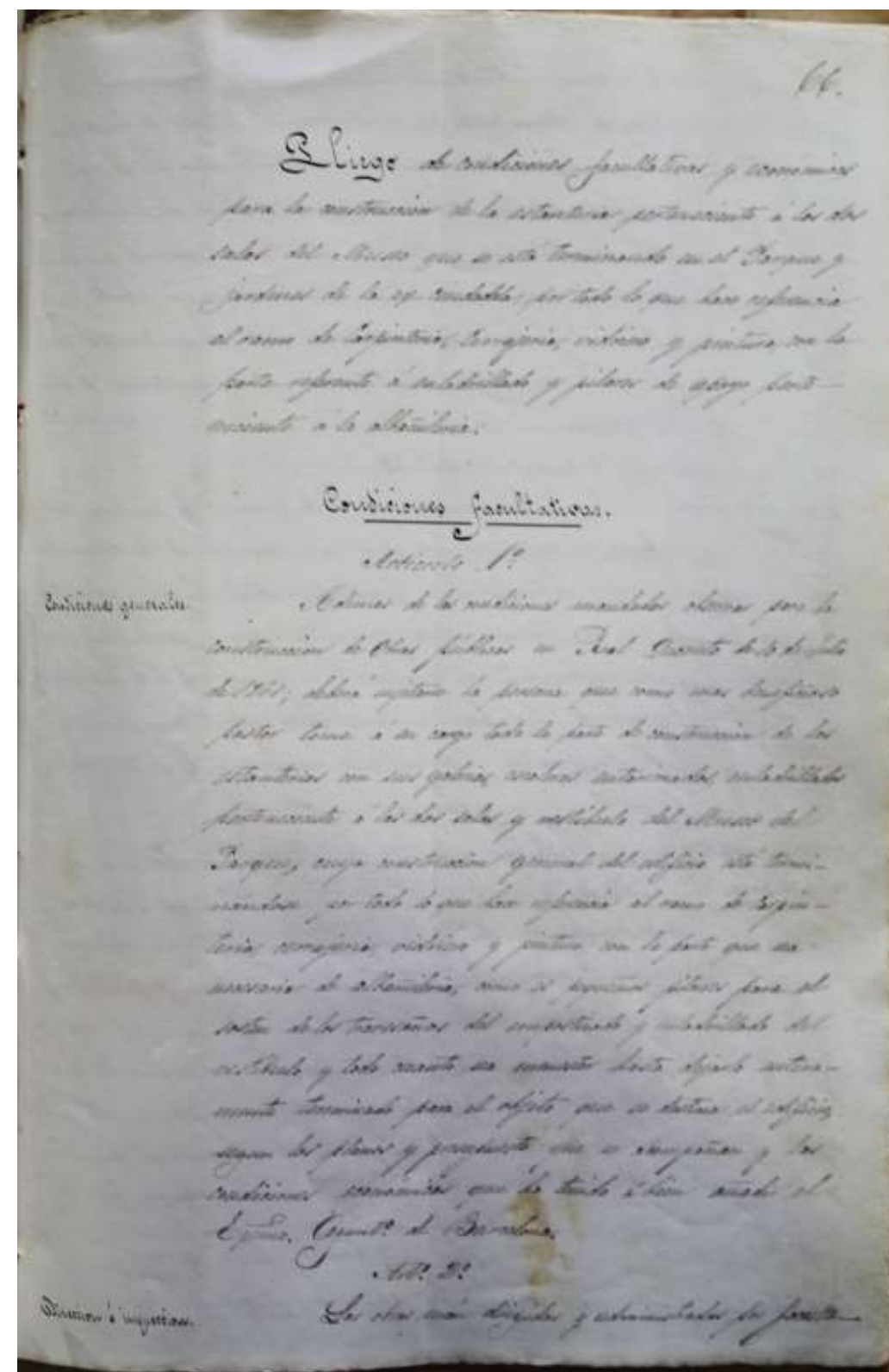
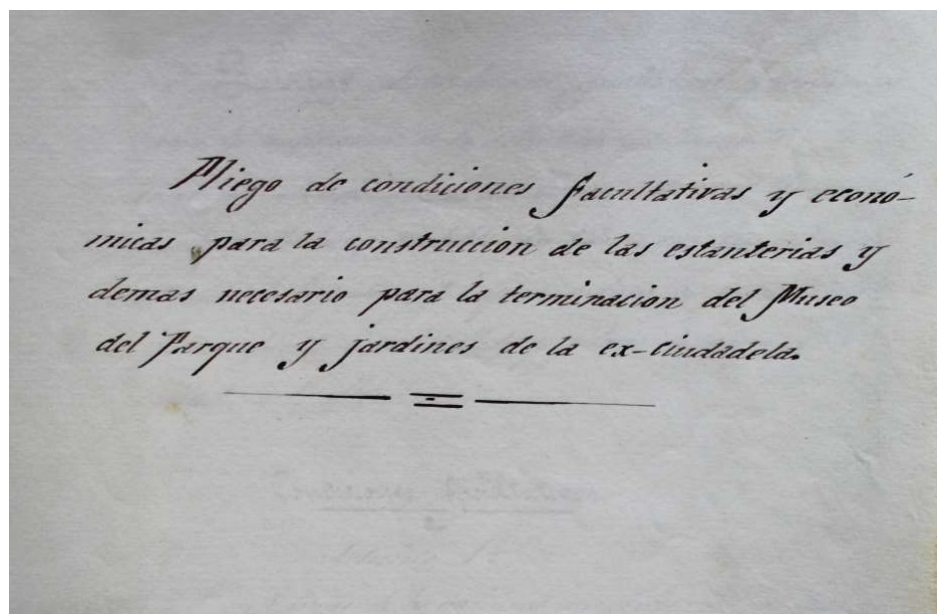
Autor: Josep Fontserè i Mestre (1829-1897) i altres.

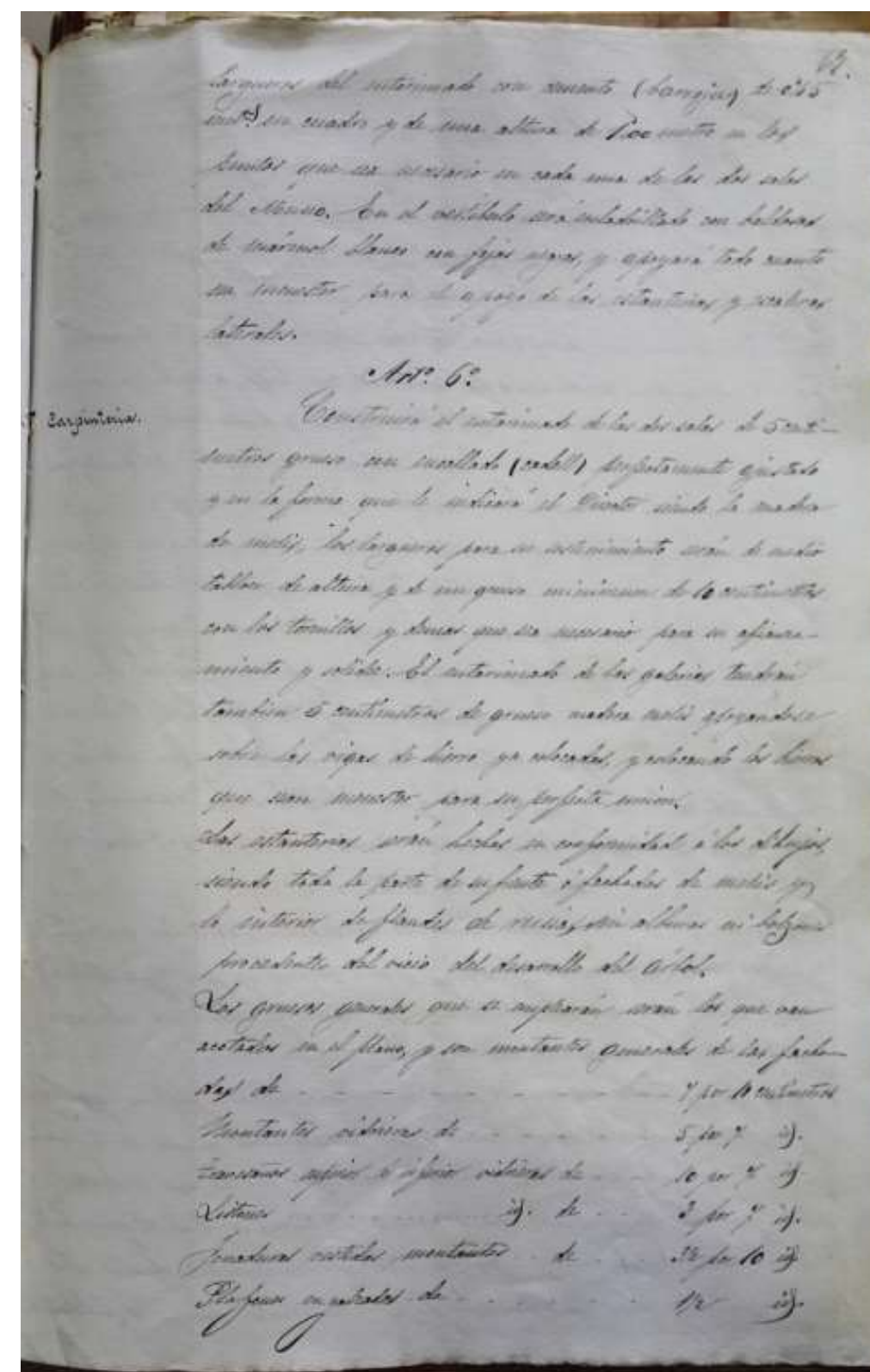
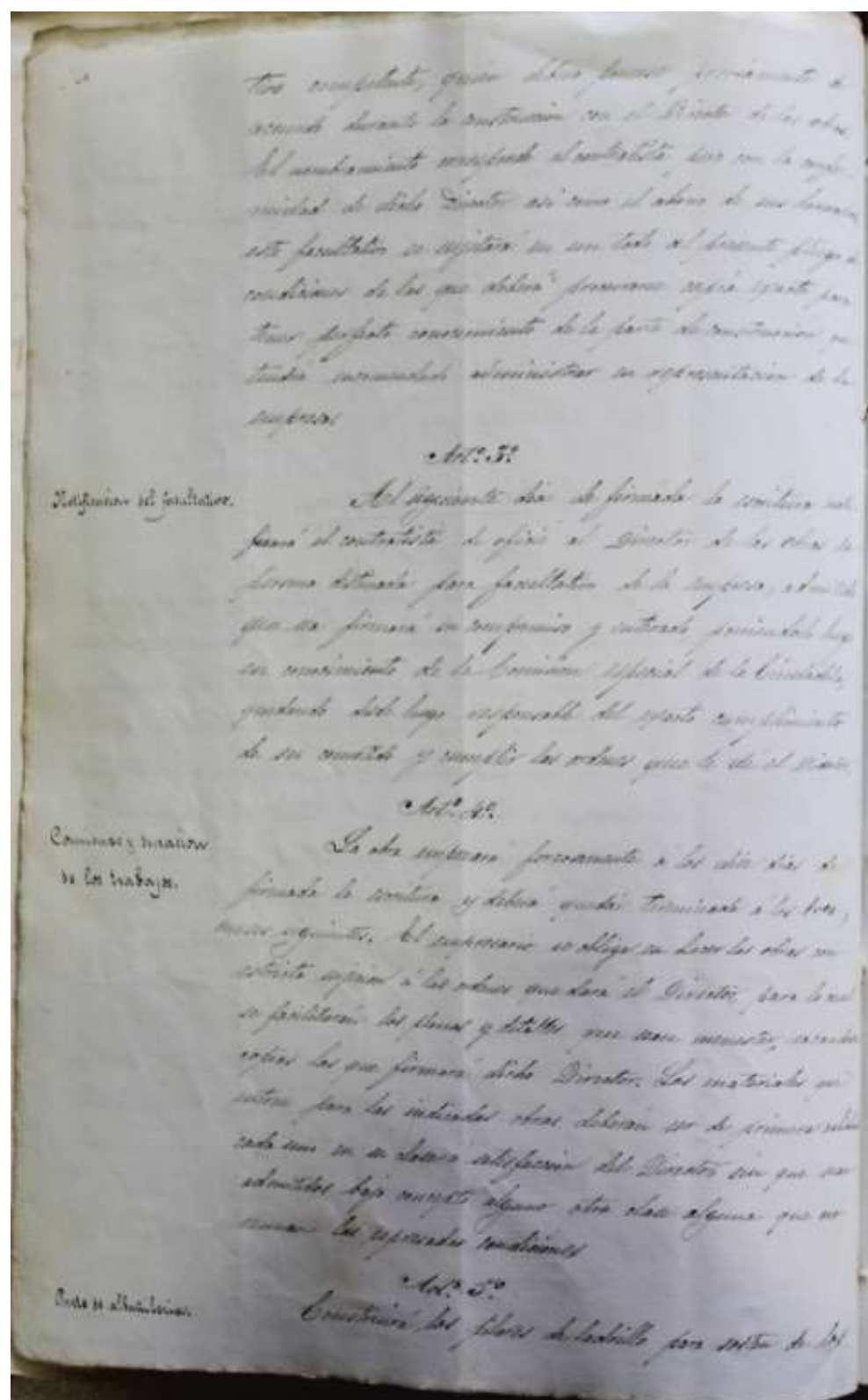
Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

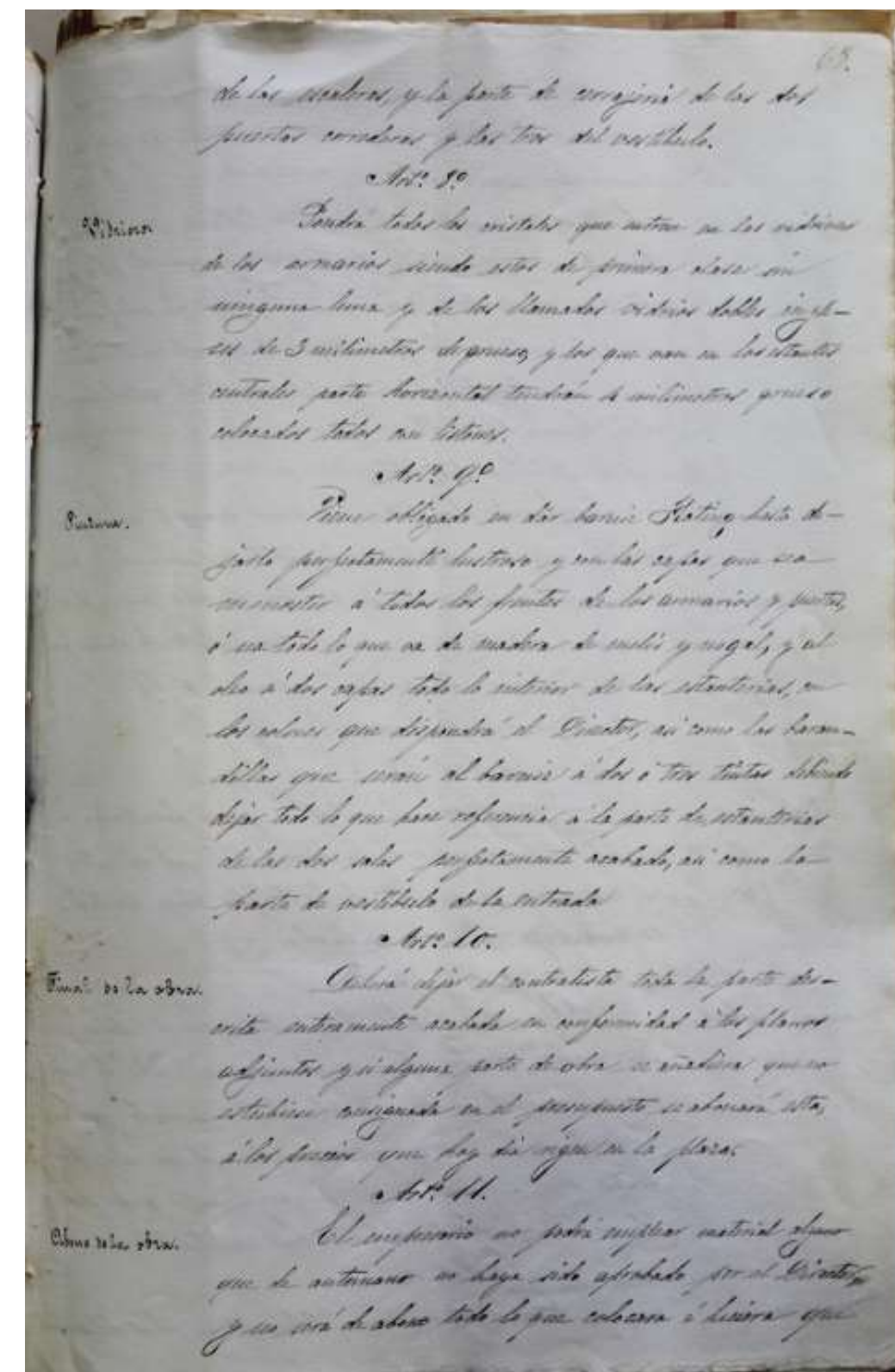
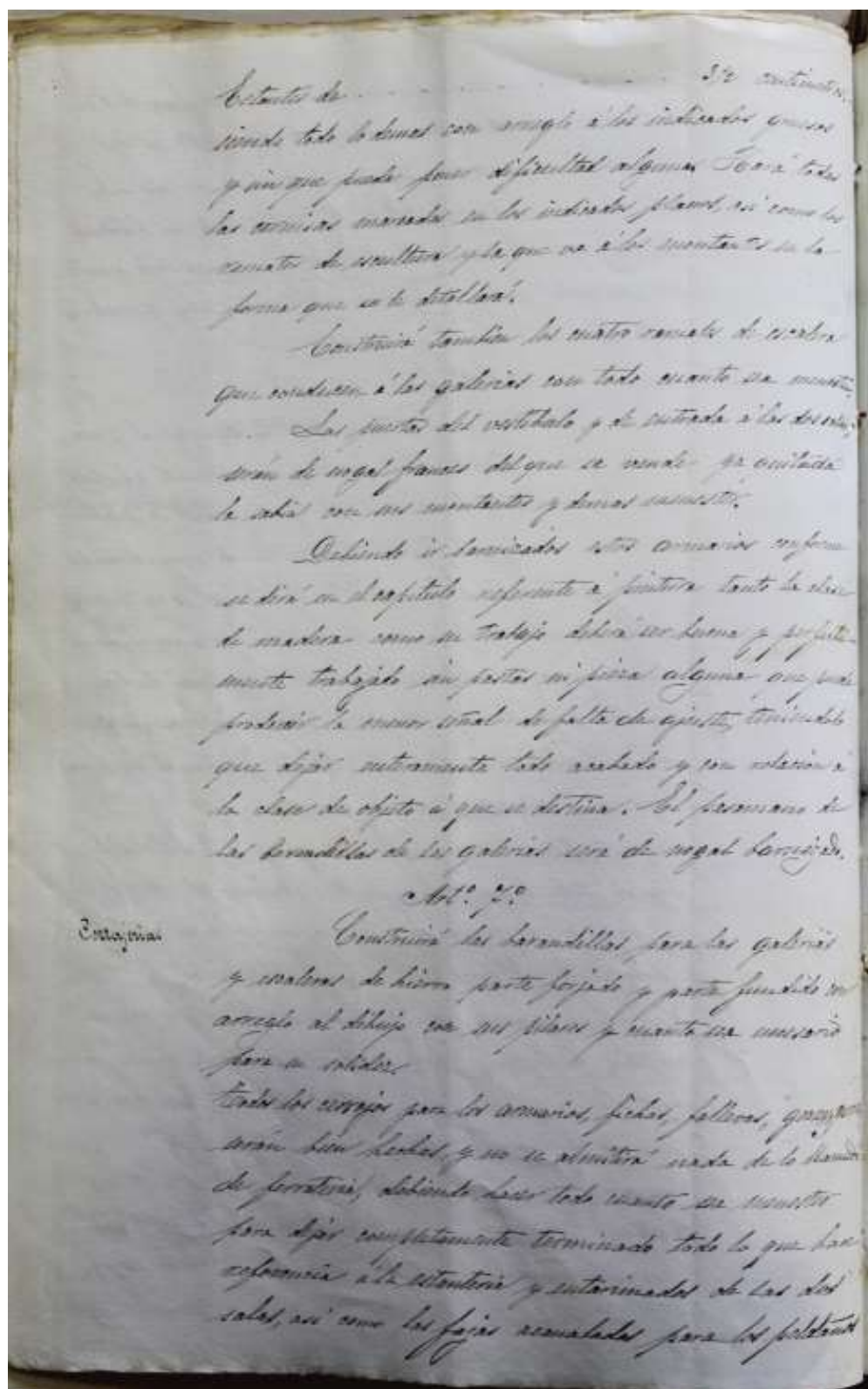
Registre: 1874. Q138. 10/62

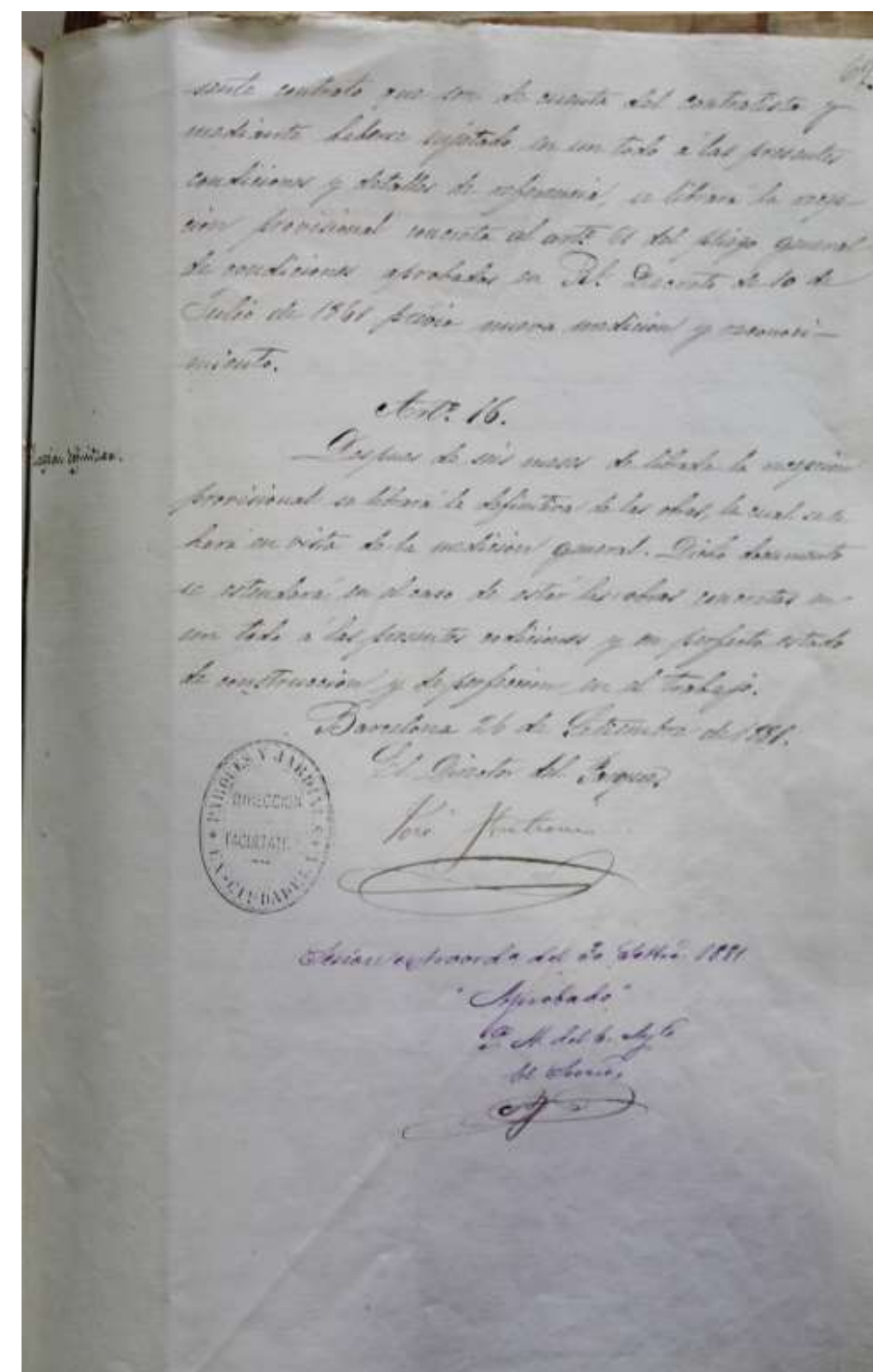
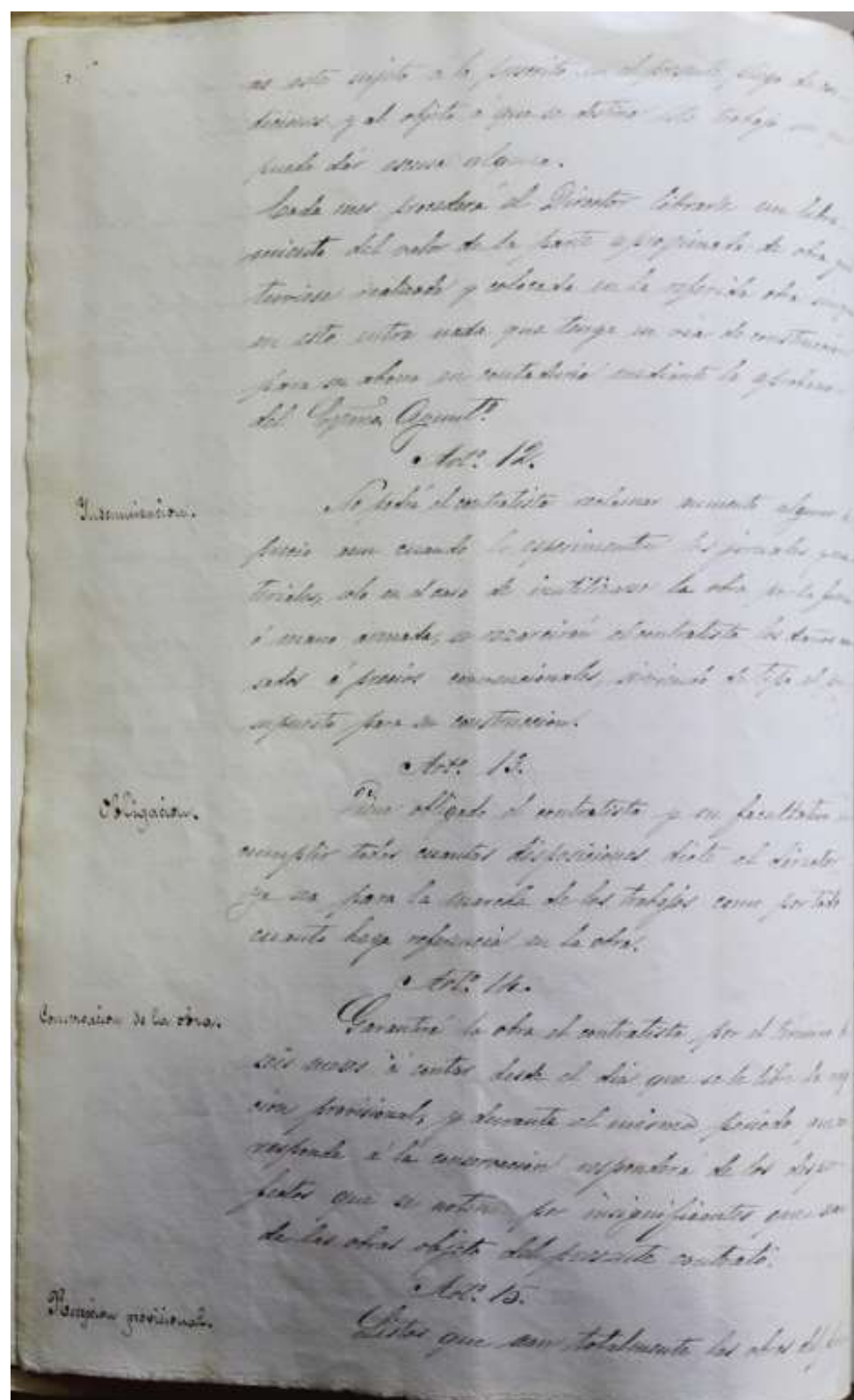
Observacions: Reproducció parcial.

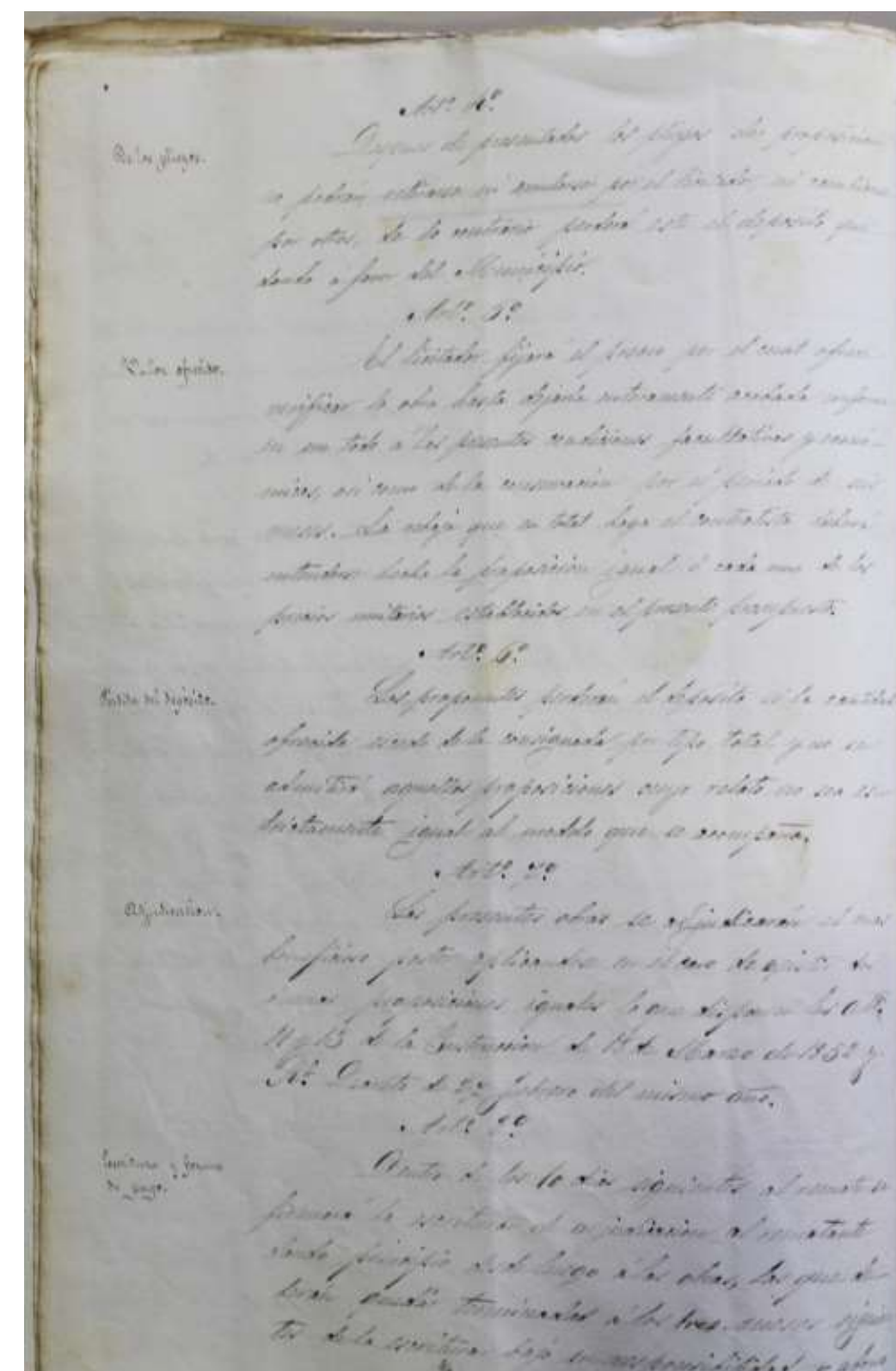
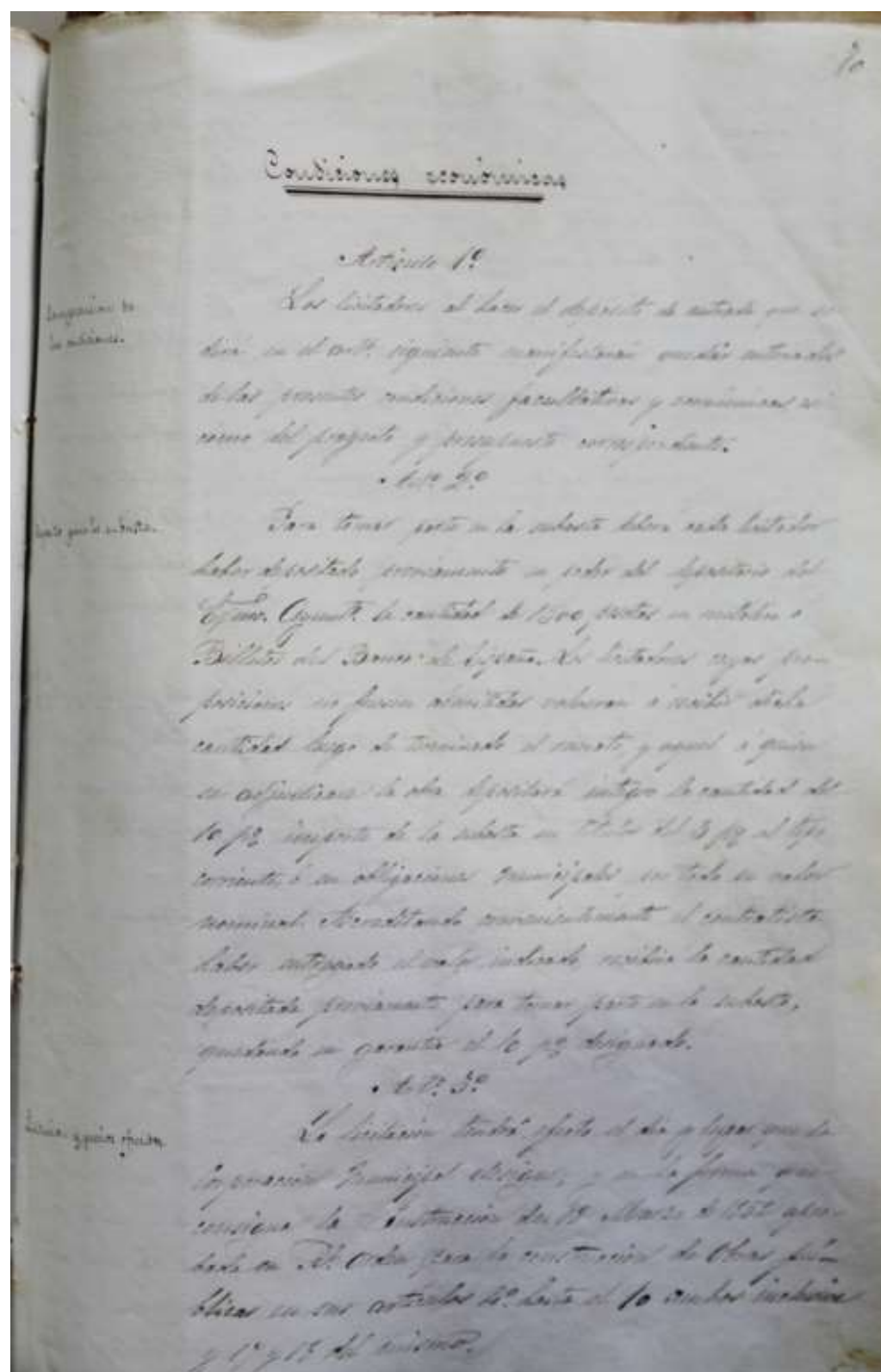
- 26 de setembre. Plec de condicions per a la construcció de les vitrines del museu. Inclou les condicions facultatives i econòmiques (amb una dotació de 43.845 ptes), així com plànols de Josep Fontserè.
- 8 d'octubre. Es publica la licitació al Boletín Oficial de la Provincia.
- 17 d'octubre. Es tanca la subhasta i s'adjudica la licitació al fuster Casimir Babot i Castelltort, que presenta una oferta de 40.770 ptes.
- 24 d'abril de 1882. Pagament de la primera nòmina de Casimir Babot. Les obres ja estan avançades.

[illegible]

76
a.

Comision de la Ciudadela

Excmo. Sr.

El Director del Parque omite el proyecto de toda la co-
stanteria del museo "Martorell" cuya construcion general se esta
terminando, en cuyo trabajo figuran las correspondientes condicio-
nes facultativas y economicas, presupuestos y planos respectivos
acordando el costo de la expresada obra a la cantidad de cuarenta
y tres mil ochocientos cuarenta y cinco pesetas;

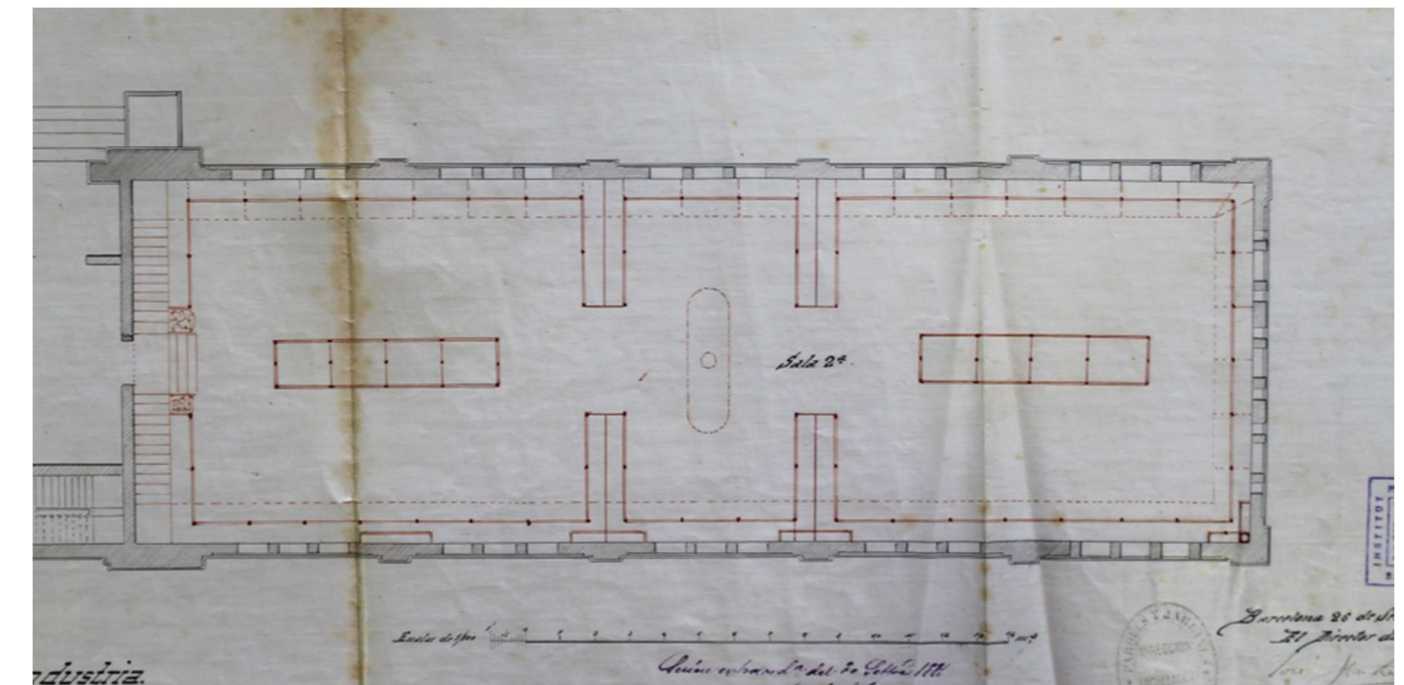
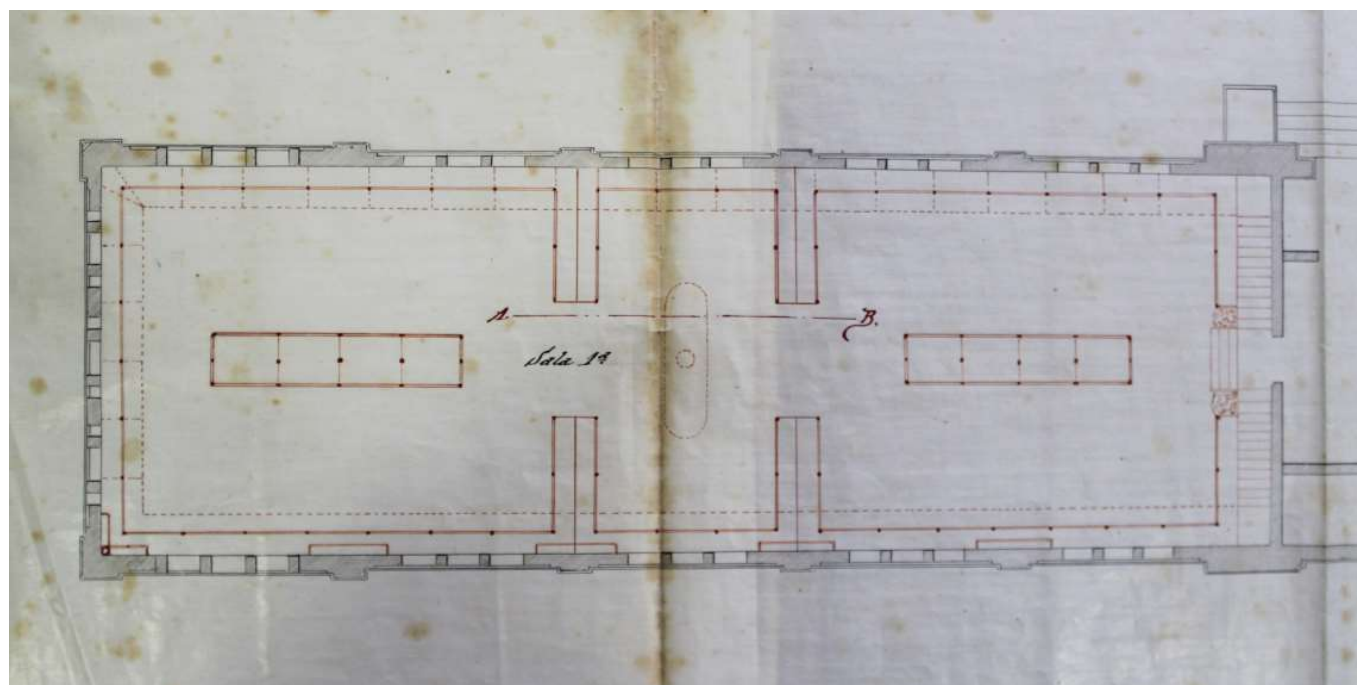
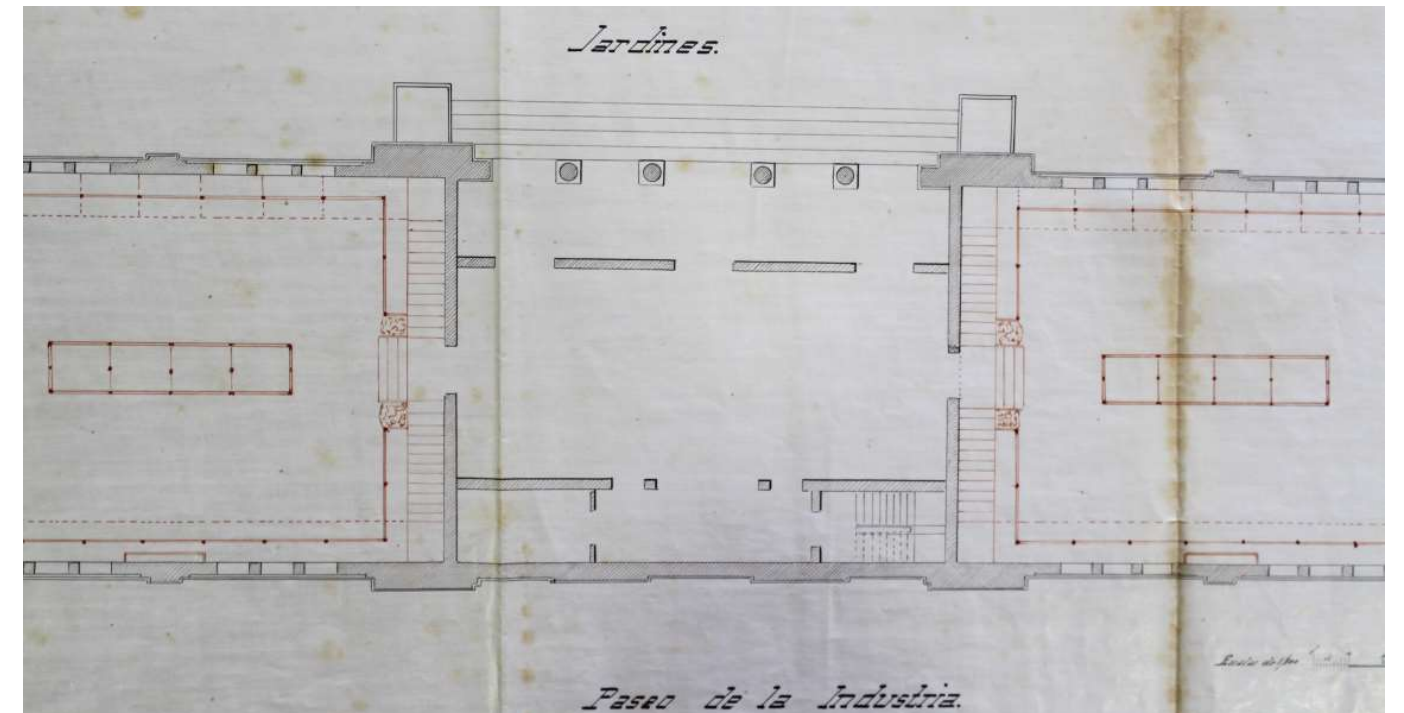
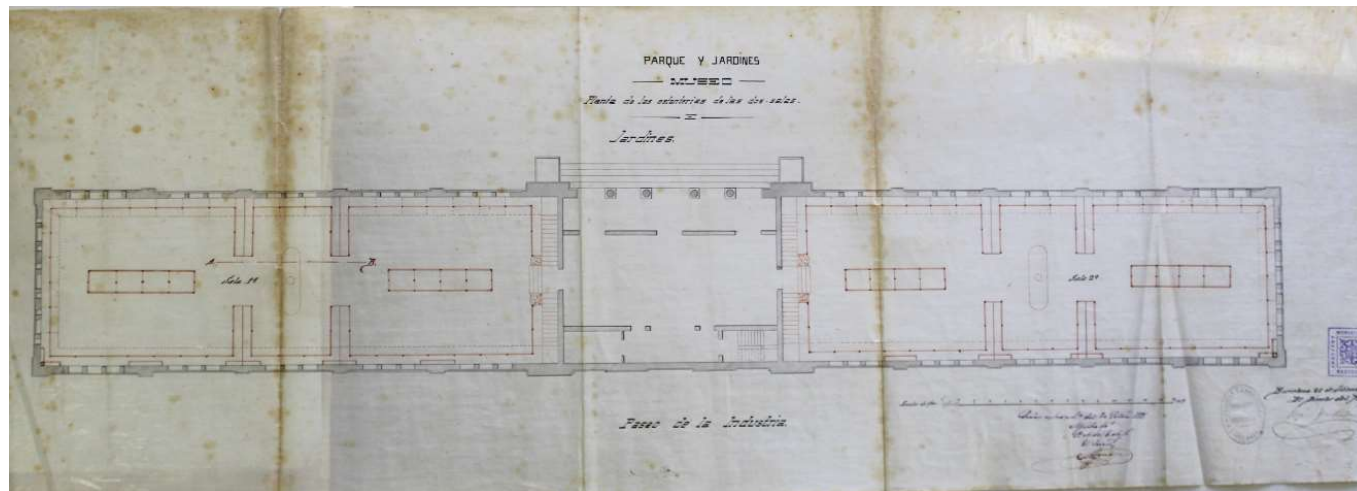
Lo que sucribe.

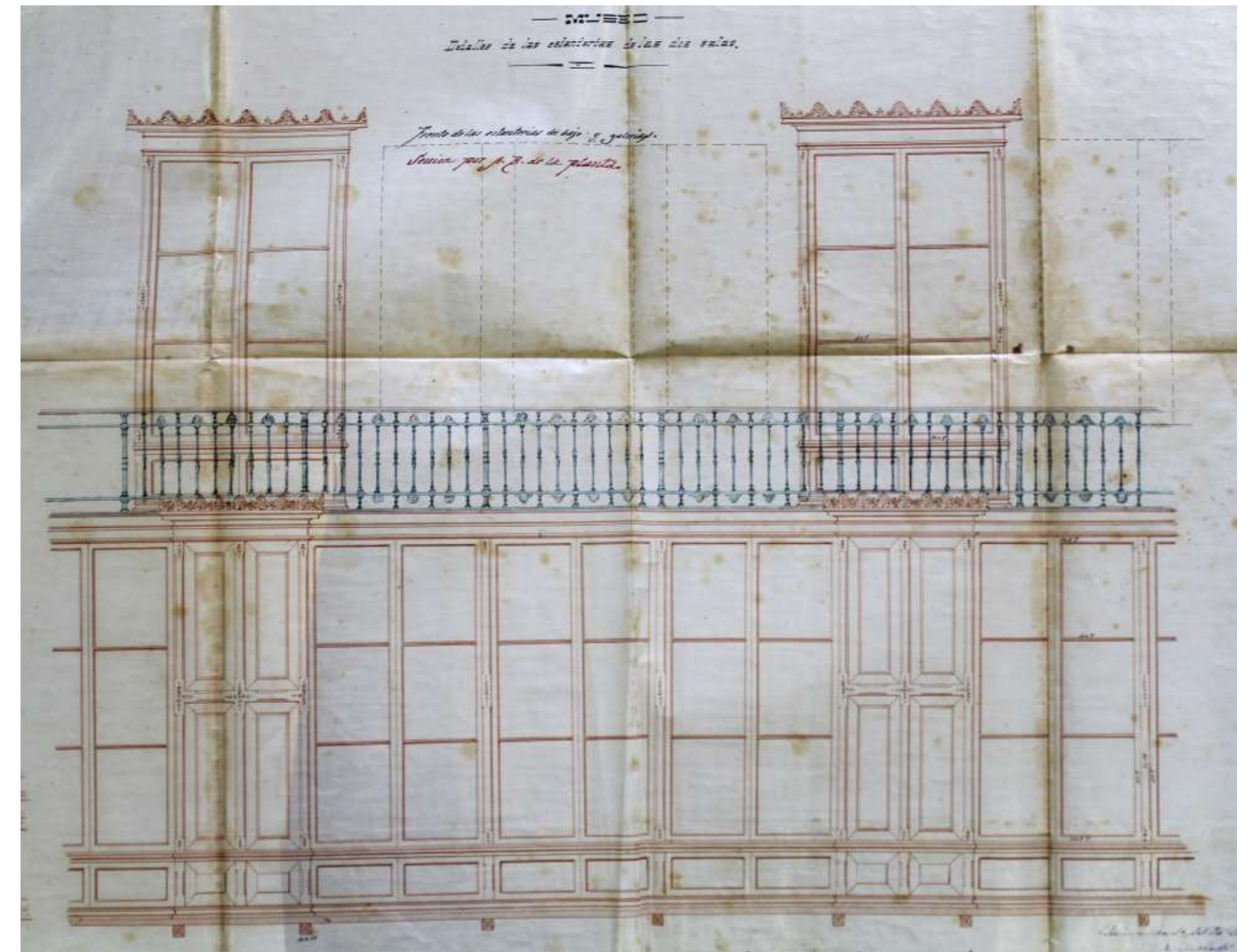
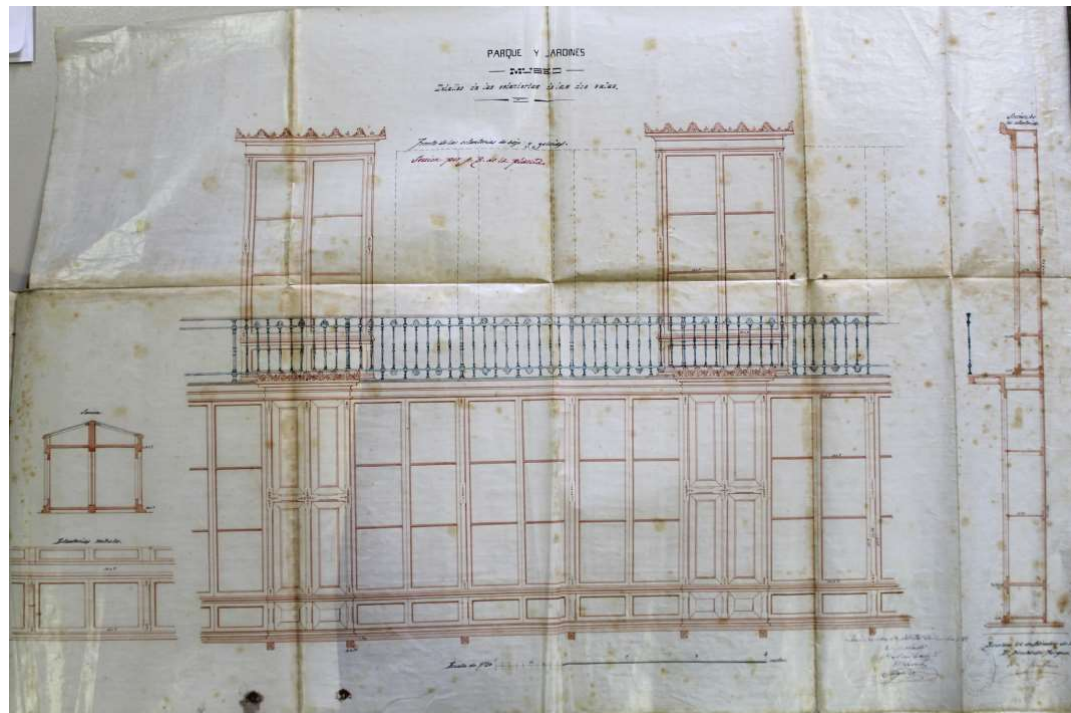
Considerando que dicho edificio debe formar parte de un edi-
ficio que como el de que se trata, se halla comprendido en el plan ge-
neral adoptado para el mencionado Parque, al objeto de darle
mayor belleza; y

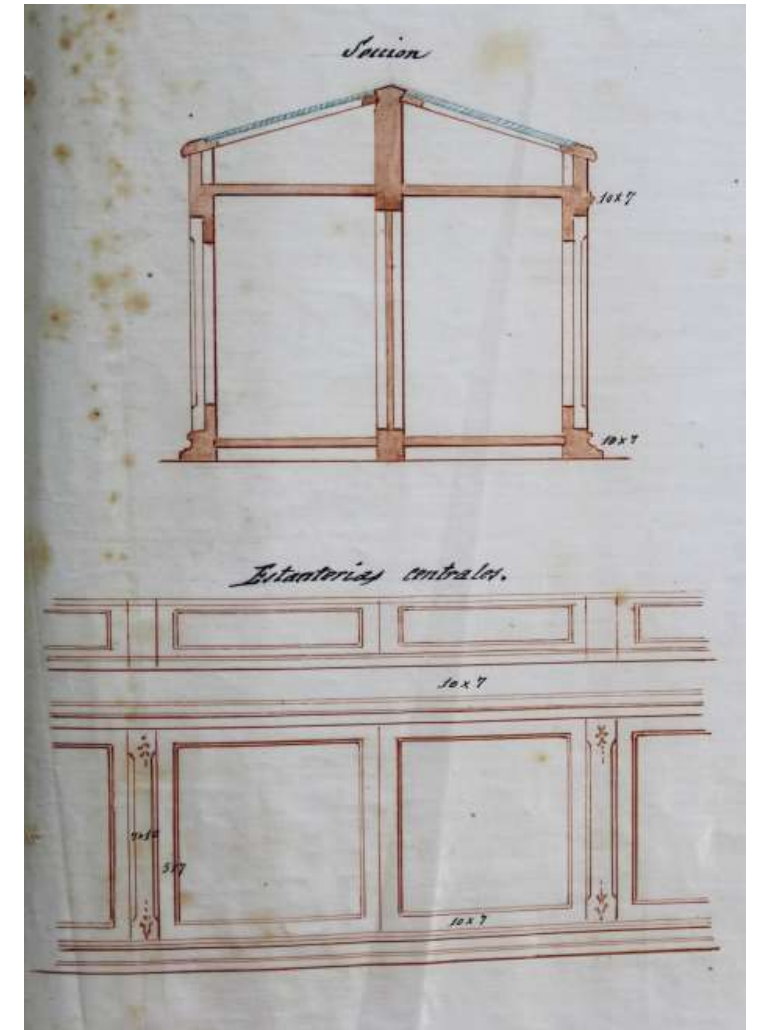
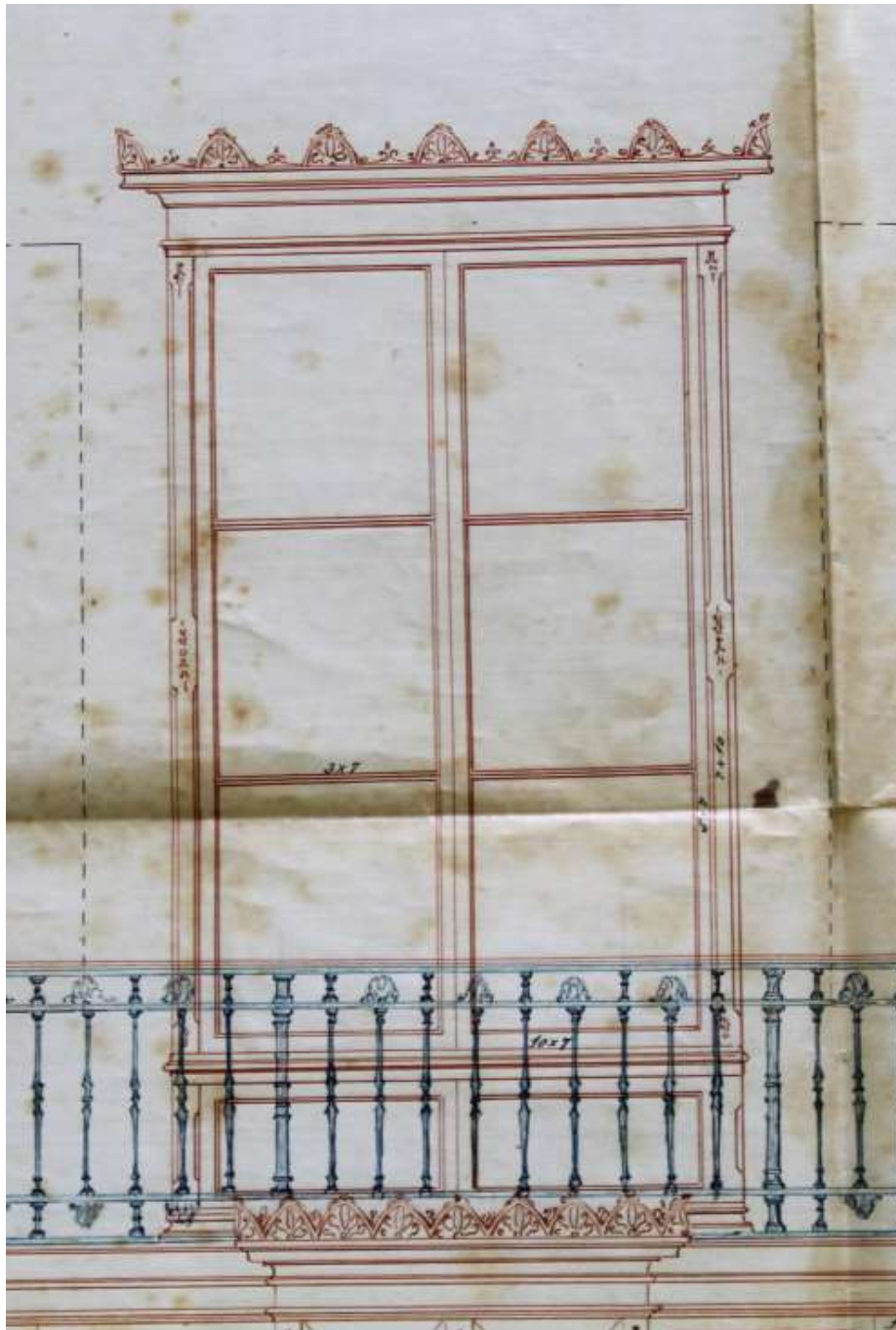
Considerando que el indicado edificio revestira asi mismo
este caracter de util y provechosa instruccion, por venir desti-
nado a "Nuestro Apogeo";

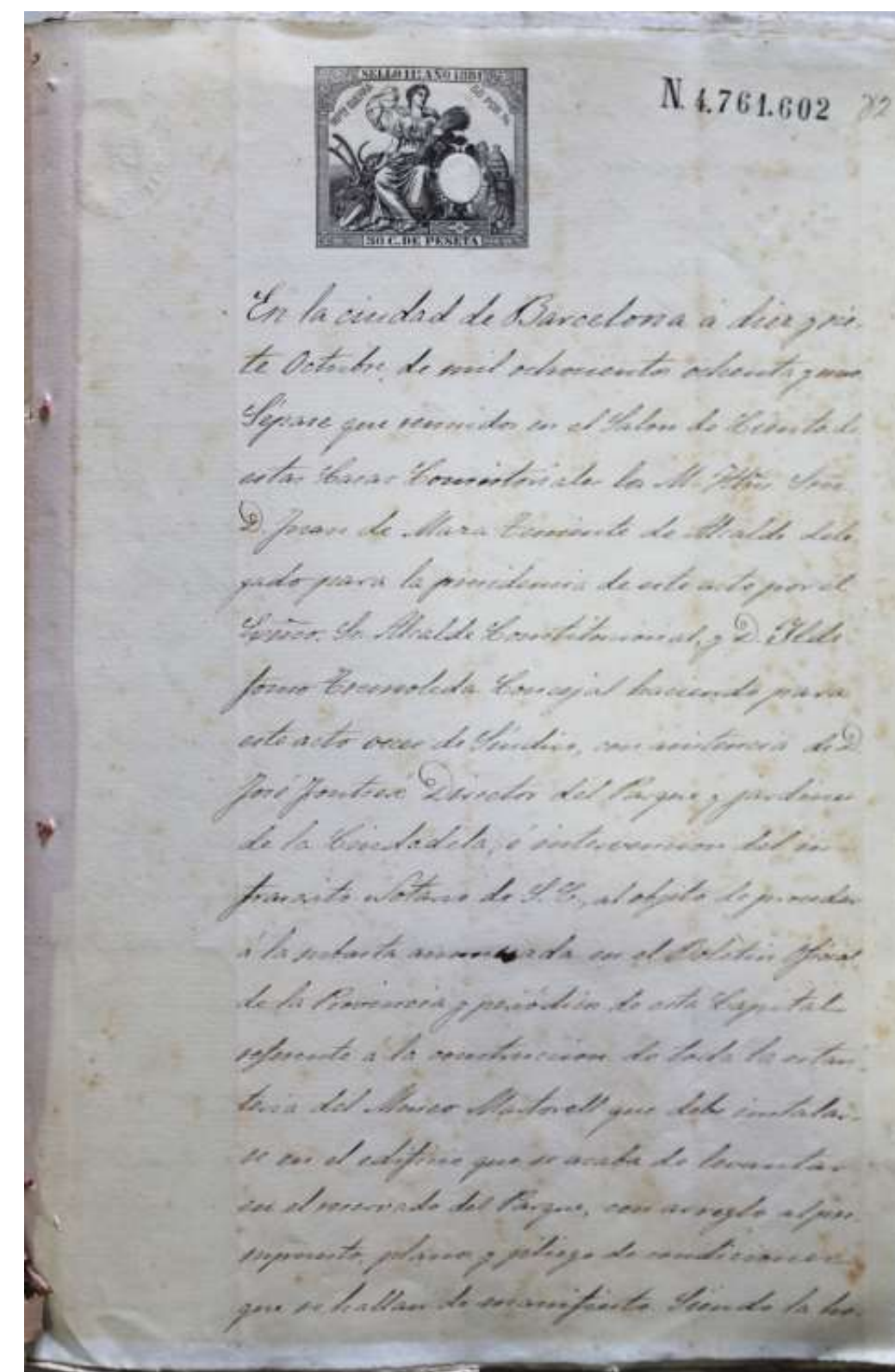
Opina por lo tanto acordar con fuerza
de su aprobacion al adjunto proyecto de toda la
constanteria del edificio de que se hace mención, y acordar
que con arreglo al mismo y al presupuesto y condi-
ciones de contrata, se saque su construccion a publi-
ca subasta.

Don Gerardo D. S. D.
Barcelona.

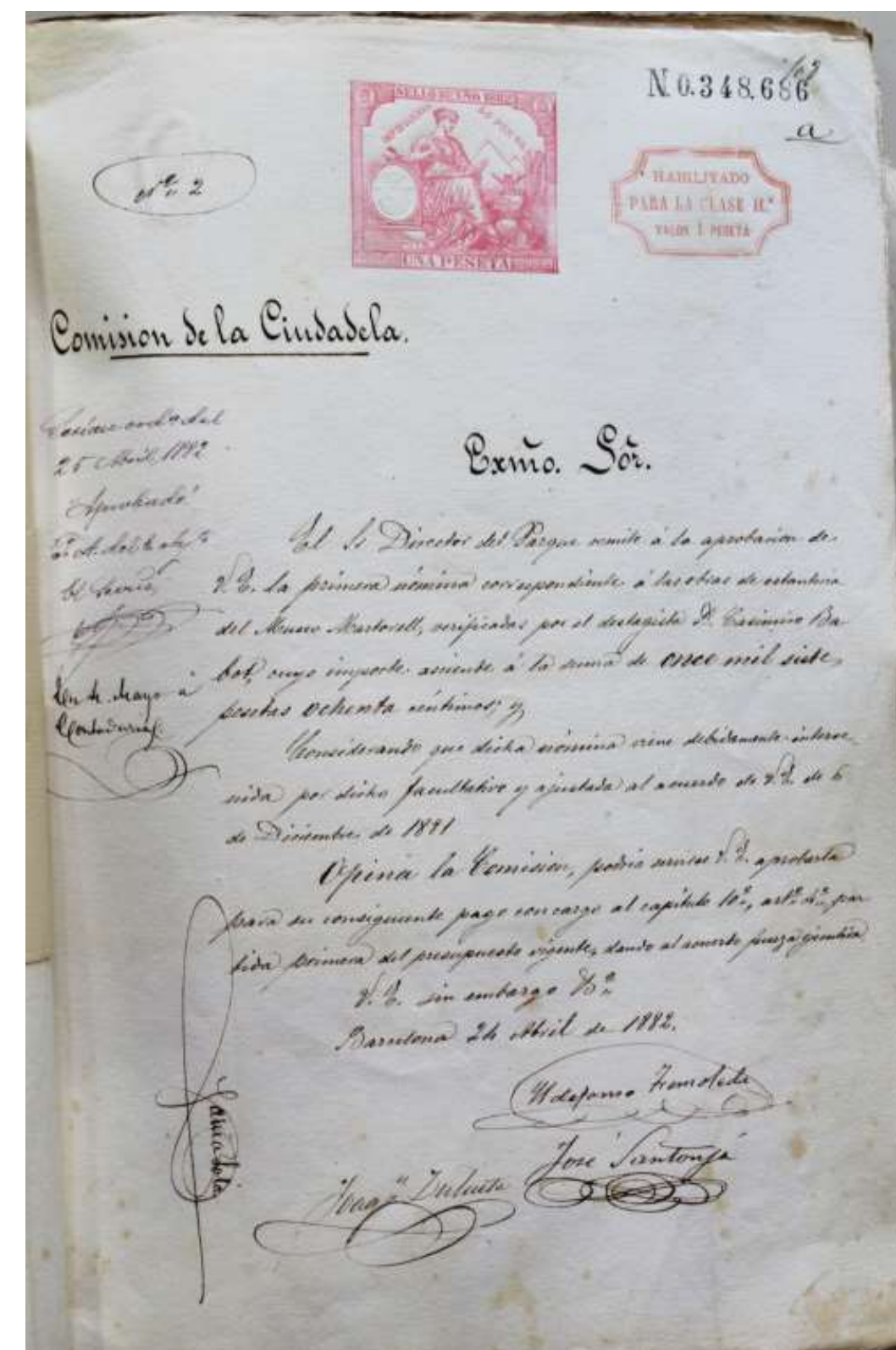
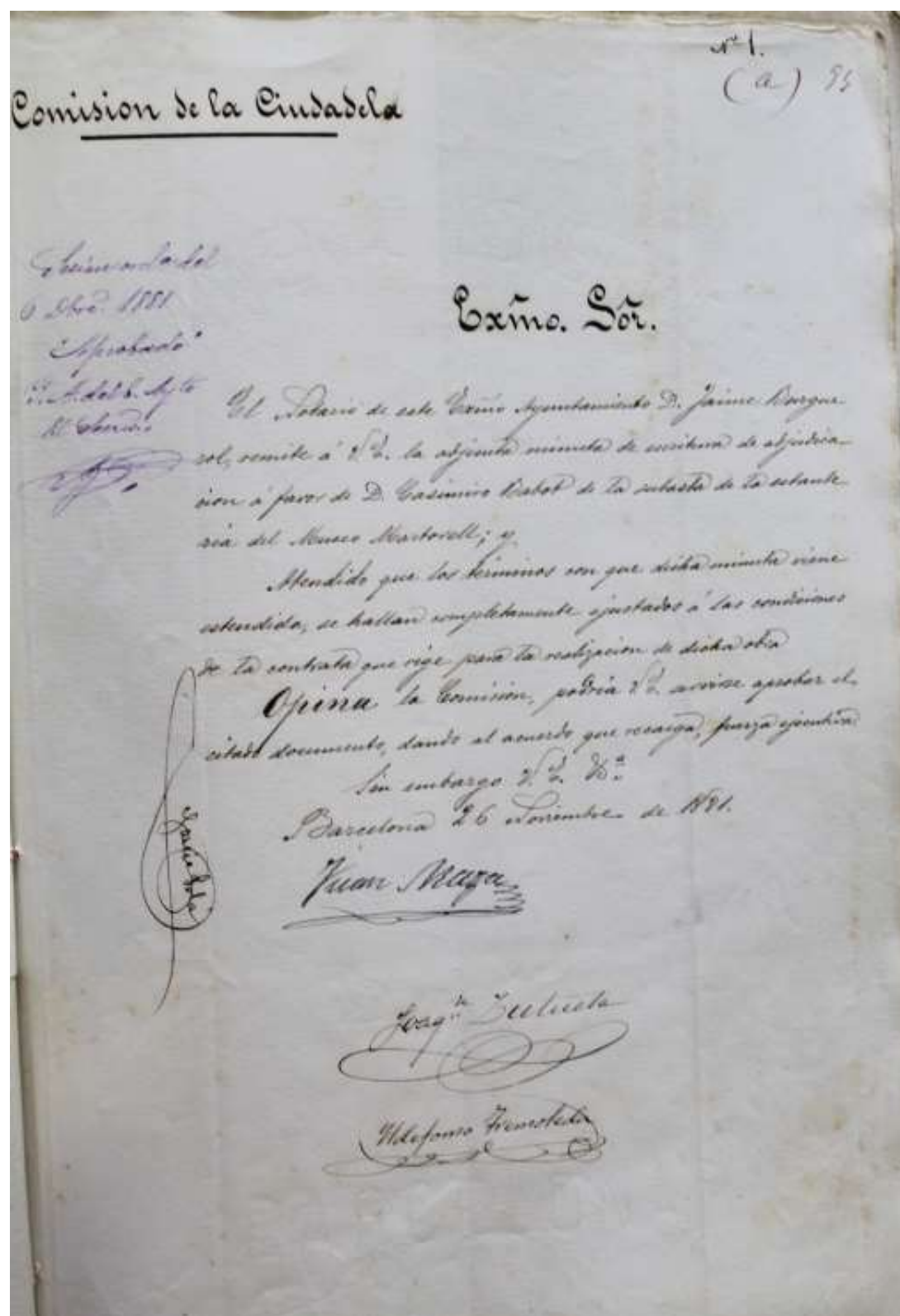

ra señalada, el Sr. Presidente acuerda a la
concesion de que se admitan pólizas de
rente como institución, pasando los cuales
siempre se abre la caja destinada para
la recepción de aquéllas y legasen las que
provisiónes en alto consideradas, lo que con-
fianza se halla haber de pólizas como de
Cecilio Rabad y Castellet que se con-
promete tomar a su cargo dicha institución
como por la cantidad de sesenta y tres mil
setecientos setenta paratas; y el Sr. D.
Joaquín y Bello que se compromete
por la cantidad de sesenta y tres mil se-
tescientos sesenta paratas. Resultando
se admitible y la mas ventajosa la pri-
mera de dichas dos proposiciones, el Sr.
Presidente adjudica a favor de D. Cesi-
lio Rabad y Castellet, la construcción
de toda la estructura del Museo Martorell
que debe instalarse en el edificio que se
acaba de levantar en el terreno del pa-
que, con sujeción al presupuesto, pólizas
y pólizas de condiciones que han estado de-
claradas, por la cantidad de sesenta

93
y tres mil setecientos setenta paratas. Con-
te D. Cecilio Rabad y Castellet, casado,
español, mayor de edad, vecino de esta
Ciudad, habitante en la calle de...
señala siete setecientos, según la cantidad
personal de activa clase que se le ha
señalado diez mil setecientos sesenta
seis y sin expedida su quince de la
corriente, acepta esta adjudicación y que
se le cumplirá puntualmente cuanto se-
ga a su cargo con sujeción a las pólizas y pólizas
de condiciones que han estado de mani-
fiesto en el acto de la subasta de que se firma
quedan bien autorizada. De todo lo que al Sr. Pre-
sidente se le ha informado y el Sr. Presidente declara lo
ante la presente acta que firma con la firma
al principio mencionado y al portador de pólizas
Cecilio Rabad

Doc. 7

Descripció: Espediente relativo á las estatuas que han de colocarse en el edificio Museo Martorell.

Data: 1882.

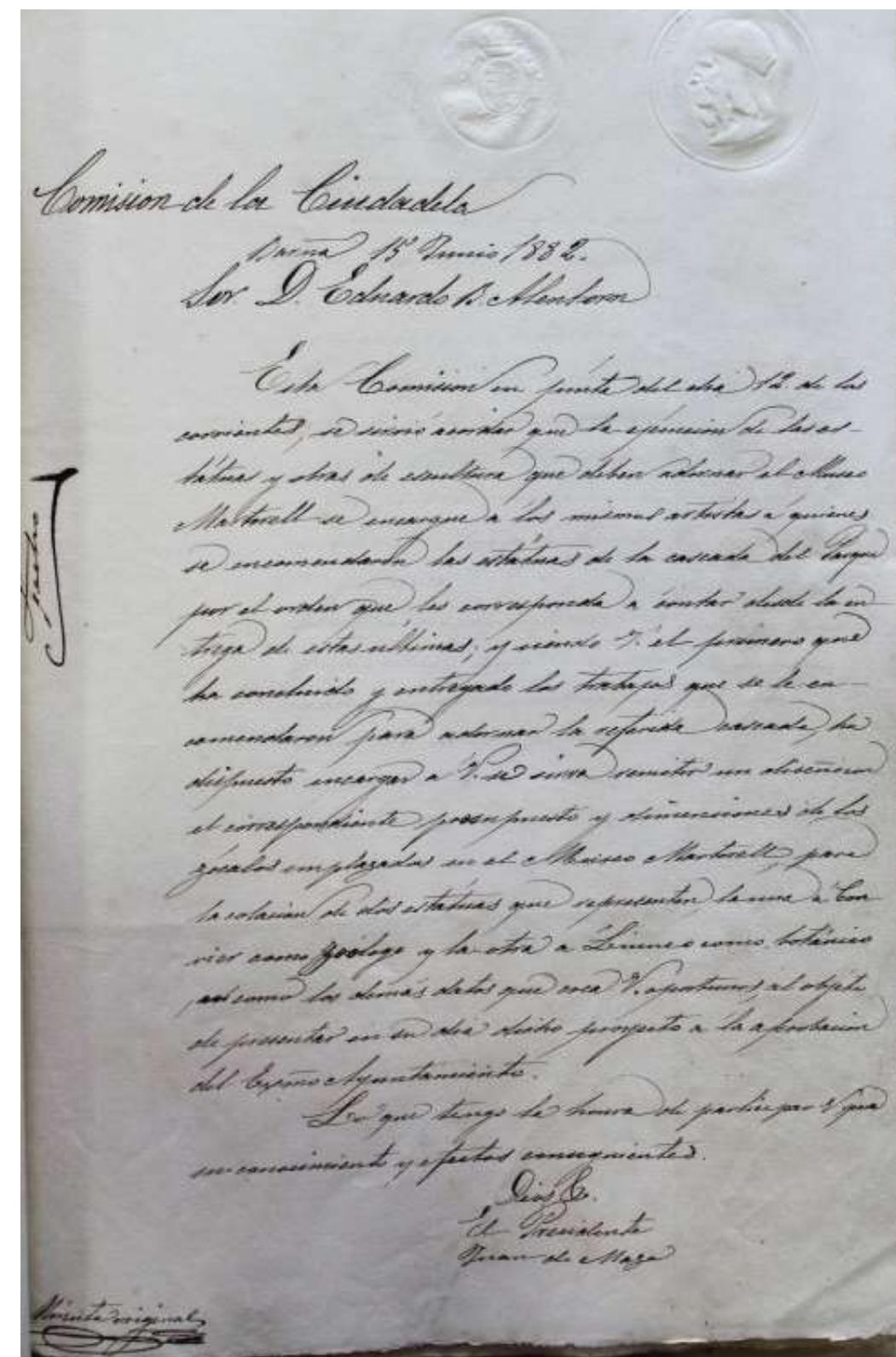
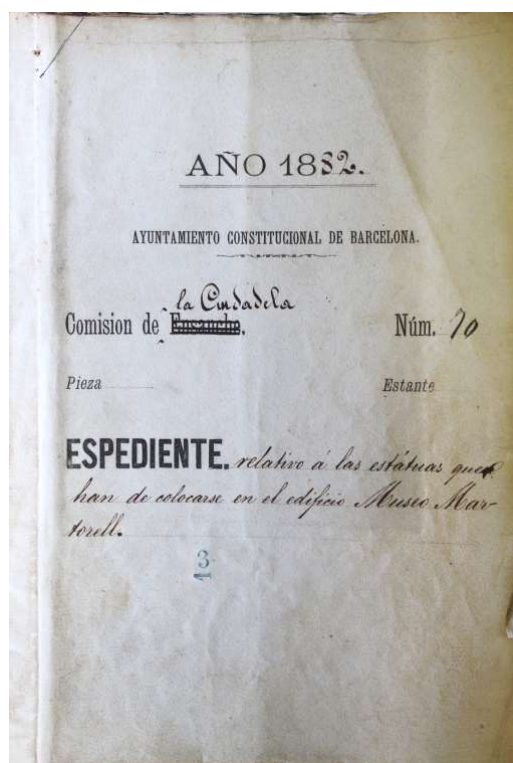
Autor: Eduard Batiste Alentorn (1855-1920) i Josep Fontserè i Mestre (1829-1897).

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1874. Q138. 13/70

Observacions: Reproducció integral.

- 15 de juny. La comissió acorda contractar les escultures de la porta del Museu a l'escultor Eduard Batiste Alentorn
- 25 de juliol. Eduard B. Alentorn presenta els esbossos i pressupost per a la realització de les escultures del museu, tot i que en comptes de mencionar a Jaume Salvador i Féliz de Azara, parla d'una escultura en honor del naturalista francès Georges Chrétien Cuvier. 5.500 duros.
- 11 de desembre. Plec de condicions per a la realització de les escultures del Museu Martorell.

Exma. Comision de la Ciudadela.

Con fecha quince de Junio tuvo el infrascrito la alta honra de recibir oficio del V. E. en el cual se le encargaba un diseño de los grupos que deben colocarse en la fachada del Museo Martorell, y al mismo tiempo presente presupuesto y dimensiones etcétera.

Con luego hubo realizado el remitente el boceto que se le mandaba, tiene el honor de presentarlo a la aprobación de V. E. junto con las dimensiones y presupuesto de la obra.

El indicado boceto representa alegóricamente al célebre zoólogo Cuvier, escribiendo la Historia natural de los fósiles.

Las dimensiones no pueden ser menos de una mitad mas del natural, dadas las de los fósiles, pues miden un metro ochenta

y seis centímetros de altura, por un metro cuarenta y nueve centímetros de plataforma.

La Pilaster o plafón que servirá de fondo a estos grupos, mide unos cinco metros de altura por dos metros sesenta centímetros anchura. Coniéndolo en cuenta estas dimensiones hemos compuesto el grupo de manera que su silueta siempre proporcionalmente el espacio destinado; para mayor claridad presentamos el boceto y fósil, con las proporciones completamente ajustadas al natural, puesto que el fósil de madera representa las dimensiones anteriormente dichas.

La altura del grupo es de dos metros cincuenta centímetros por un metro setenta y cinco centímetros anchura, que junto con los cuarenta centímetros del suplemento de fósil, forman la altura total de dos metros noventa centímetros.

Barcelona 25 de Julio de 1882.

Eduardo P. Montaner
Exma. Comision de la Ciudadela.

Presupuesto de los grupos.
Duros.

Mármol Blanco de Italia, cada uno de los bloques. 750,,
Ejecución, cada uno de los grupos. 1.000,,
Modelos, cada uno. 800,,
Suplementos de los zócalos, (mar-
mol verdillo de Italia, cada uno tres
piezas) cada uno. 125,,
Colocación en los zócalos, cada uno. 100

Suma total de los dos
grupos. 5550. Duros.

Barcelona 25 de Julio de 1832.
Eduardo B. Montseny

N. 34.

Una responsabilidad a la diputación por el trabajo
de las comisiones que una debiera acordar para la constitución
y colocación de los grupos monumentales para la fachada
del Museo Martorell.

Condiciones para la ejecución de los dos gru-
pos que han de colocarse en los pedestales de la fachada
del Museo Martorell en el Arque de esta ciudad.

1.º D. Eduardo B. Montseny, escritor y maestro
de la ejecución de los modelos de los dos grupos con la
de colocarse en los pedestales de la fachada del Museo
a una altura de 13 centímetros.

2.º Hacer los modelos en el taller de la ciudad, a fin de que esta
acorde de las formas que son convenientes y viva de
su aprobación y ejecutar las reformas que se sugieran
convenientemente.

3.º Una vez aprobados los modelos proceder a su
ejecución en mármol, y debiendo tener una altura de 50
centímetros, además de un zócalo suplementario de 40 cen-
tímetros, formando una altura total de 90 centímetros.

4.º El mármol en el que se ha de labrar dichos
grupos sea del blanco de Italia, siendo de una sola

para, y el resto instrumental sea de piedra
de Italia, procediendo esta subdivisión en tres
puntos.

3.ª Los Grupos representarán las personas
que se merecieron el Epitafio Argentado, y
la cual se le oficiará convenientemente.

6.ª Para obliar el Artista D.^o Oliva
en verificar los indicados sumidos a los sus
datos, que le se comunicados por el Epitafio,
el acuerdo de los promajis que tengan que ser
y a los sus más importantes tener realizados la
en mármol y completamente terminados.

7.ª Terminados que sean los Grupos al otro
comunicar de oficio a la D.^o Comisión de la
Doble y previa su conformidad, procederá a
certificar a su colocación en obra, corriendo de
cargos todos los gastos que se originen, tanto
en ejecución, transportes y en colocación
después enteramente terminados.

8.ª El Ayuntamiento observará al Artista D.^o
todas las cantidades siguientes: Por cada uno
de los bloques de mármol blanco de Italia de
sola pieza 3.750 pesetas: Por cada uno
de los moldes de 1.000 pesetas: Por cada uno
de los grupos labrados en mármol 5.000 pesetas
Por cada uno de los restos instrumentales de
de Italia subdivididos en tres piezas 825 p.
Por su colocación en obra cada uno 500 p.
formando un total de 13.875 pesetas y de
los grupos 2.750 pesetas.

9.ª Estas cantidades serán satisfechas en la forma
siguiente: una tercera parte de su valor a sean
de 4.625 pesetas terminados cada uno de los moldes
y aprobados que van en conformidad al art. 2.º;
otra tercera parte de 4.625 pesetas a la mitad de
la ejecución en mármol de cada uno de los indi-
cados Grupos; y la otra tercera parte o sea de 4.625
pesetas terminados completamente y colocados
en obra mediante la aprobación del Epitafio Argentado.

10. Ende después que se examinara vendrá de
cargos del Artista en reparación y reparación a
sus costos.

Estas son las condiciones que en conformidad
a lo del punto por R.E. deberían acordar para la
realización de los indicados trabajos, sin embargo
D.E. mecha lo que sea conveniente.

Barcelona 11 de Diciembre de 1882.
El Director del Pargue.
Vic. Fontana

Doc. 8

Descripció: Petició per a la compra de mobiliari pel vestíbul del museu.

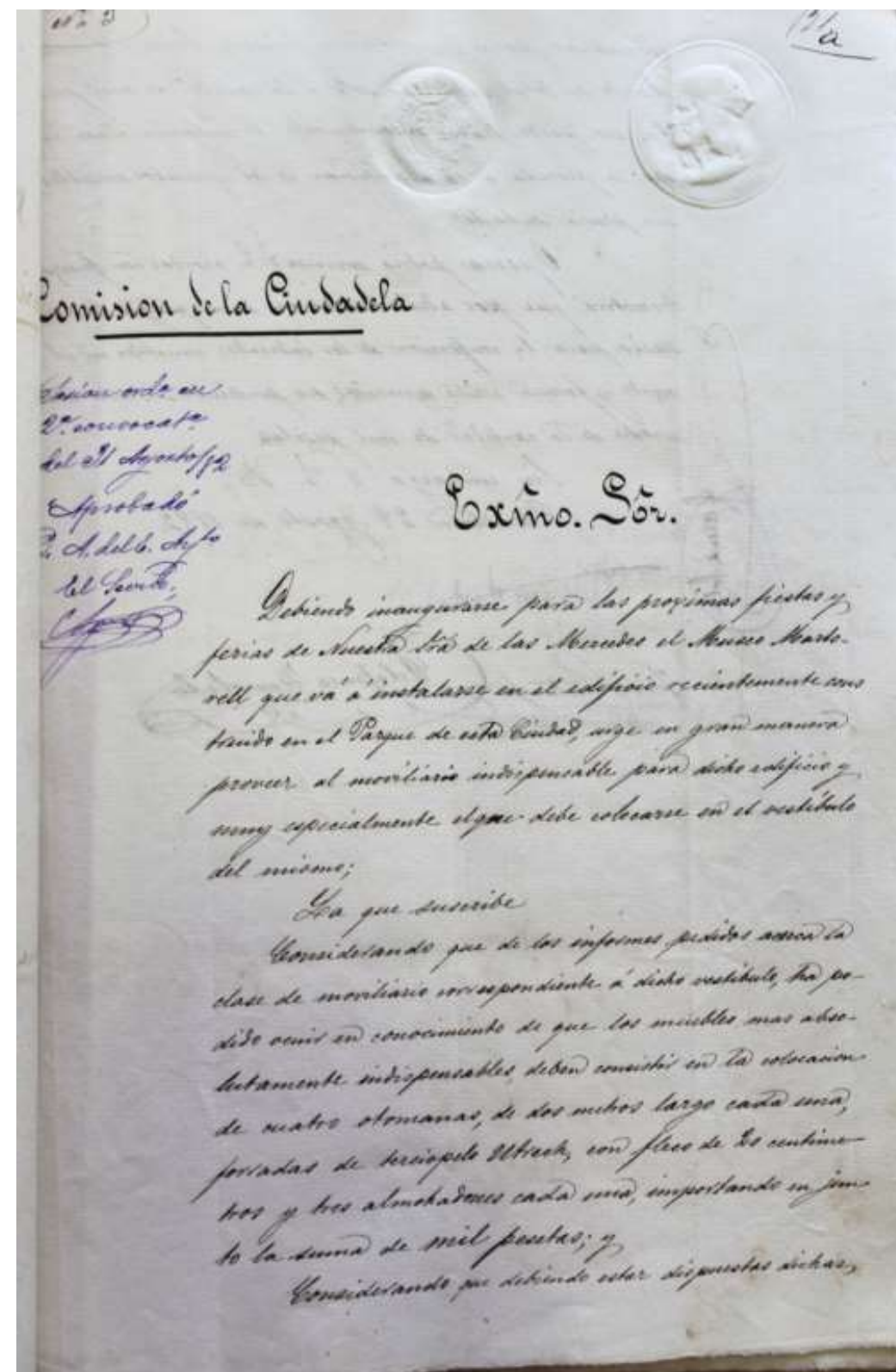
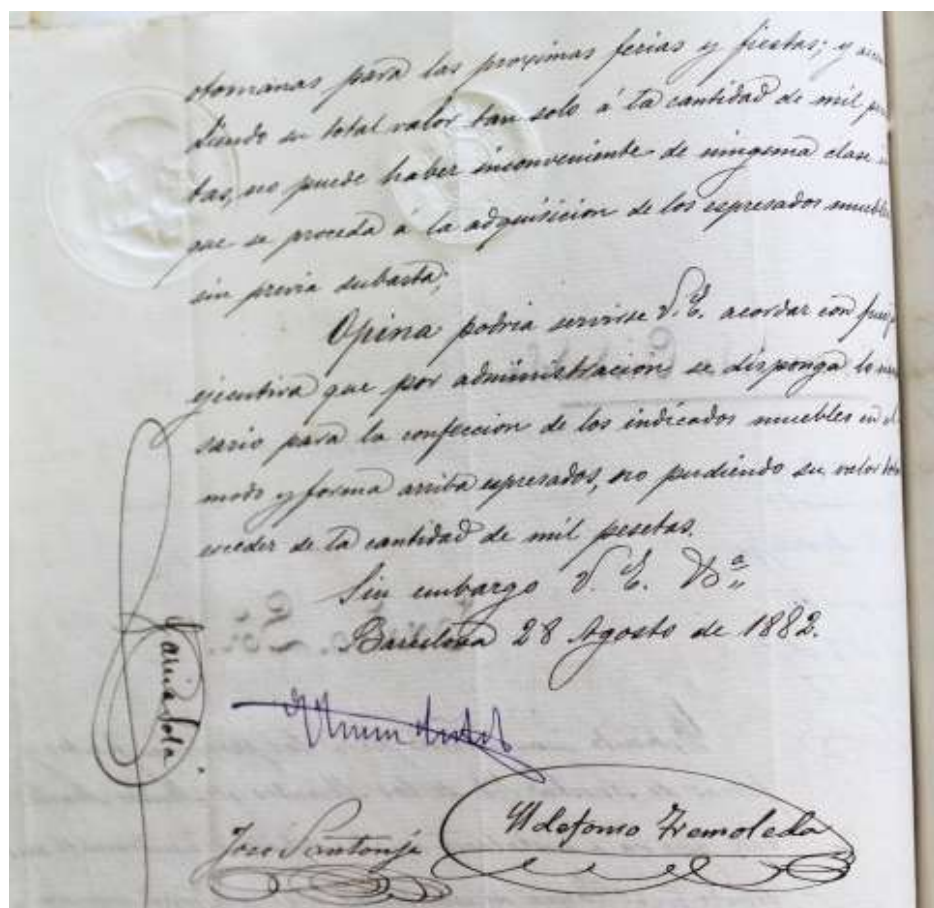
Data: 1882, 28 d'agost.

Autor: Comissió de la Ciutadella.

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1874. Q138. 10/62

Observacions: Reproducció integral. Aquest document confirma que les obres del museu estaven totalment enllestides a l'estiu de 1882 i que ja s'estaven ultimant els darrers detalls de mobiliari referent al vestíbul. Aquesta font també indica que el dia 24 de Setembre de 1882, per les "fiestas y ferias de Nuestra Señora de las Mercedes" s'havia fixat com a data per a la inauguració de la nova institució.

Doc. 9

Descripció: Autorització de pagament pels carreus de pedra emprats en la construcció.

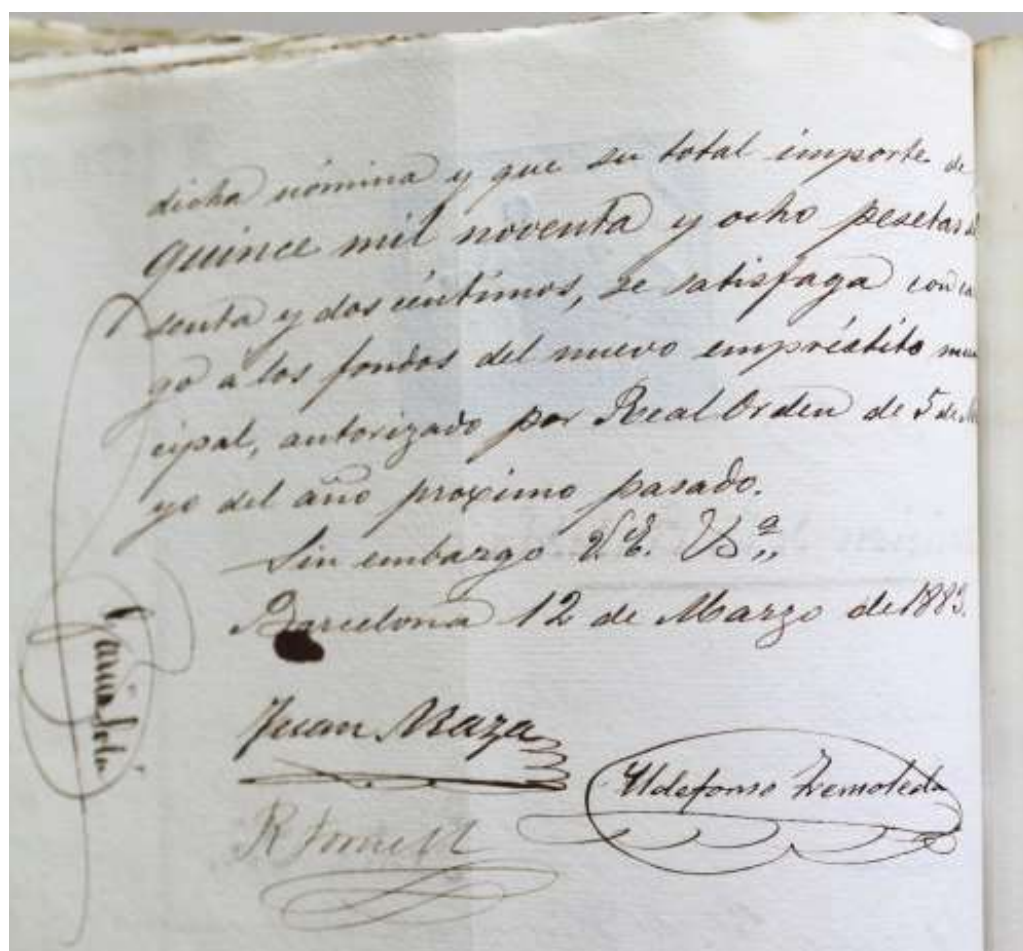
Data: 1883, 12 de març.

Autor: Comissió de la Ciutadella.

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1874. Q138. 10/62

Observacions: Reproducció integral. Aquest document és l'únic testimoni localitzat referent al contractista de la pedra utilitzada en la construcció, Josep Colomé. Els seus honoraris ascendien a 46.766,41 pessetes.

Doc. 10

Descripció: Exposición Universal de Barcelona: Plano General: Abril de 1888.

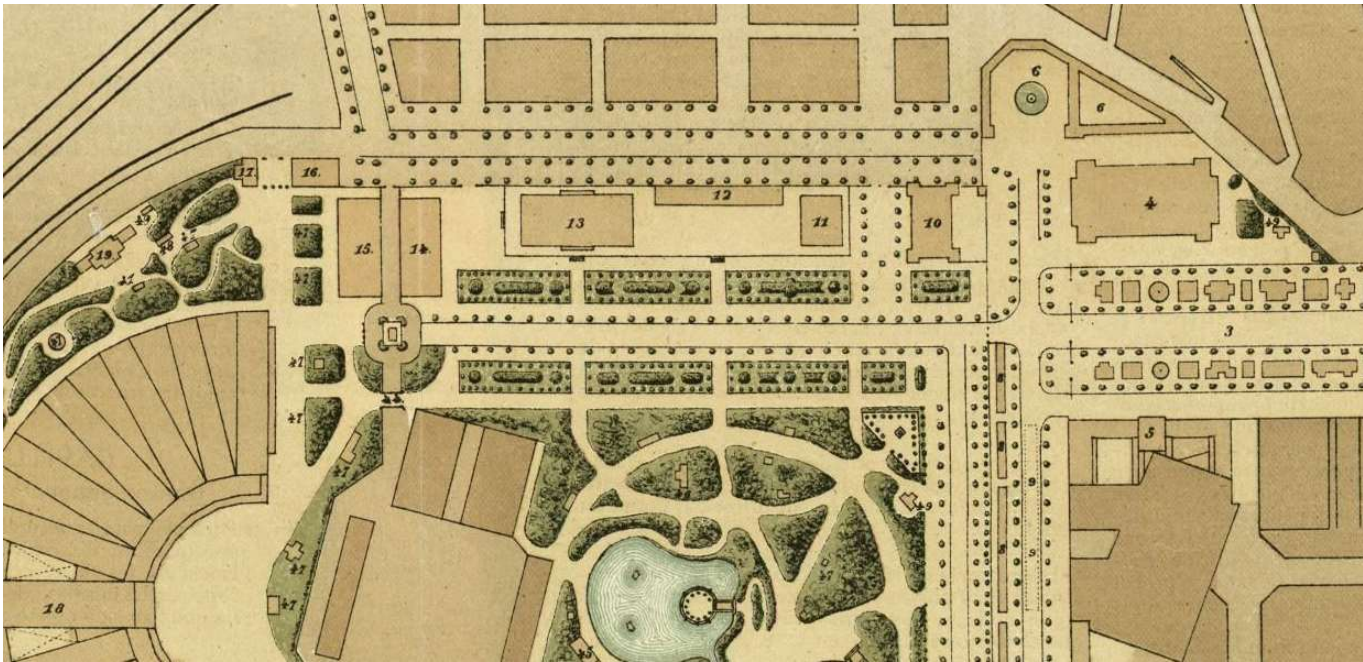
Data: 1888, Abril.

Autor: No informat. Elies Rogent?

Font: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB)

Registre: C02.03 Subcol·lecció de plànols urbans zonals. 03900

Observacions: Reproducció parcial. El conjunt destinat a ciències naturals queda dins del recinte de l'Exposició Universal de Barcelona, però queda exclòs de canvis d'usos, al marge de les activitats a realitzar dins del certamen. En la llegenda ja apareixen l'Hivernacle, l'Umbracle i el Museu Martorell.

11	Invernáculo.
12	Museo Martorell y Bibliografía.
13	Umbráculo.
14	Colonias españolas.
15	Enseñanza.
16	Oficinas administrativas.
17	Bomberos.
18	Palacio de la Industria.
19	Vaquería suiza.
20	Pabellones para Jurados.

Doc. 11

Descripció: Exposición Universal de Barcelona: Plano General: Abril de 1888.

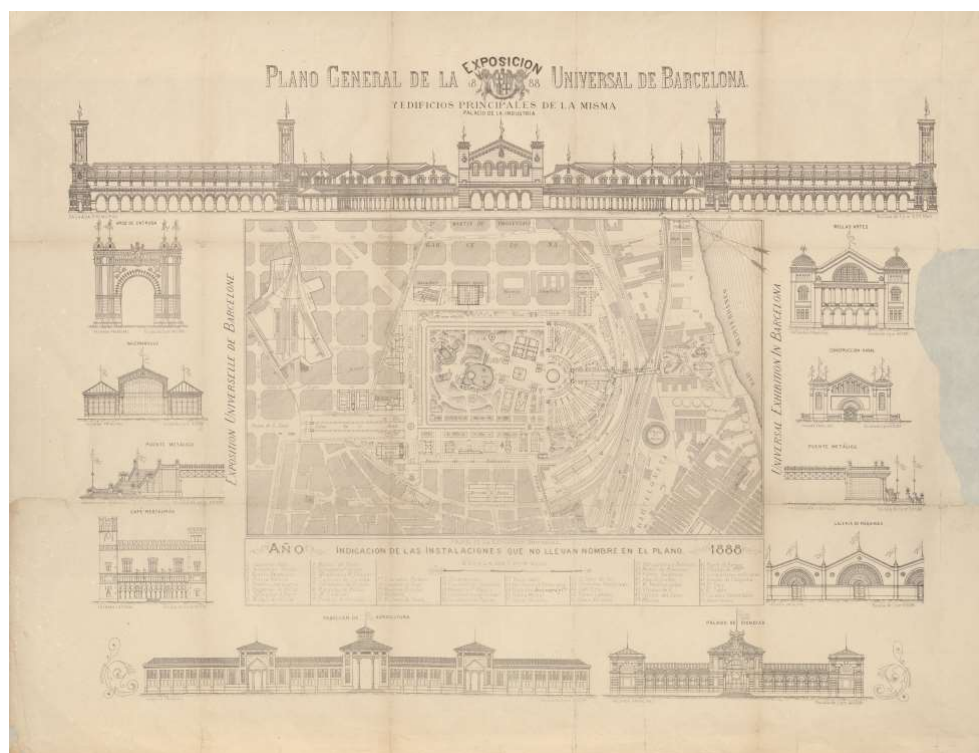
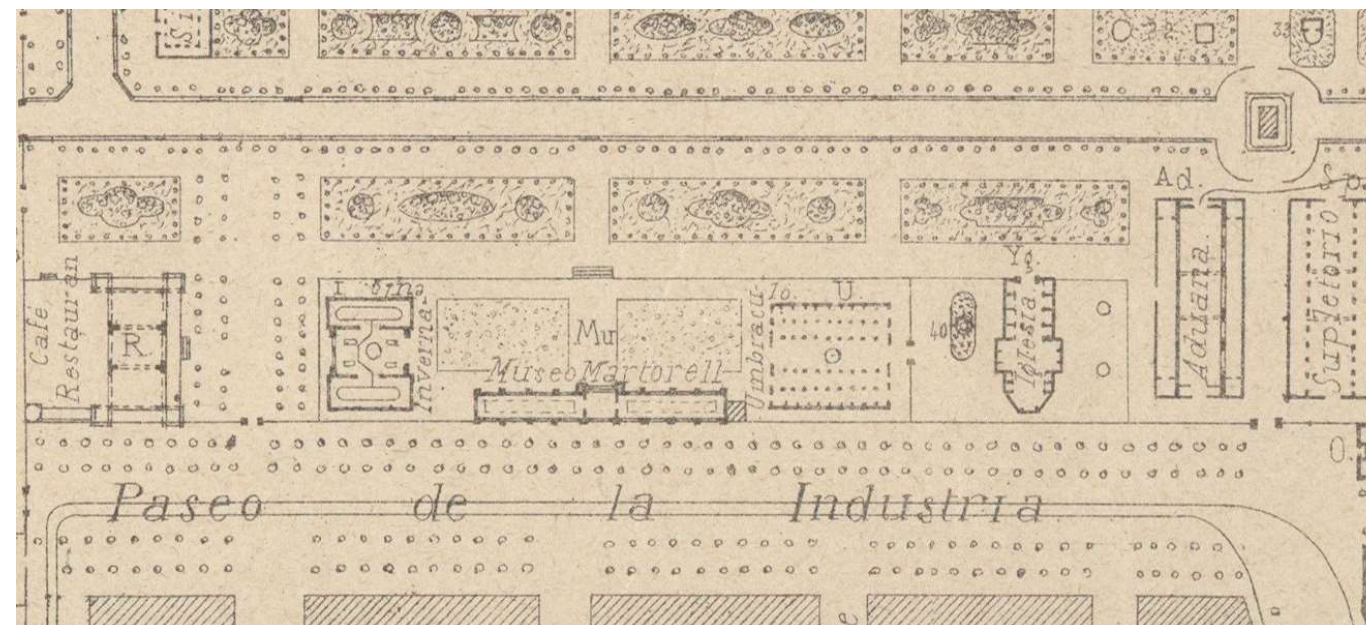
Data: 1888, Abril.

Autor: No informat. Elies Rogent?

Font: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB)

Registre: C02.03 Subcol·lecció de plànols urbans zonals. 03900

Observacions: Reproducció parcial. En el plànol apareix la versió definitiva dels projectes arquitectònics que es van realitzar dins del recinte de l'Exposició Universal. S'hi adjunta un detall de la façana de l'hivernacle, però no de l'Umbracle ni del Museu Martorell, que ja estaven consolidats dins la trama i que, a més, no es consideraven com un equipament del certamen.

Doc. 12

Descripció: Expediente referente á la instalacion del Museo de Ciencias Naturales en el Palacio de Ciencias.

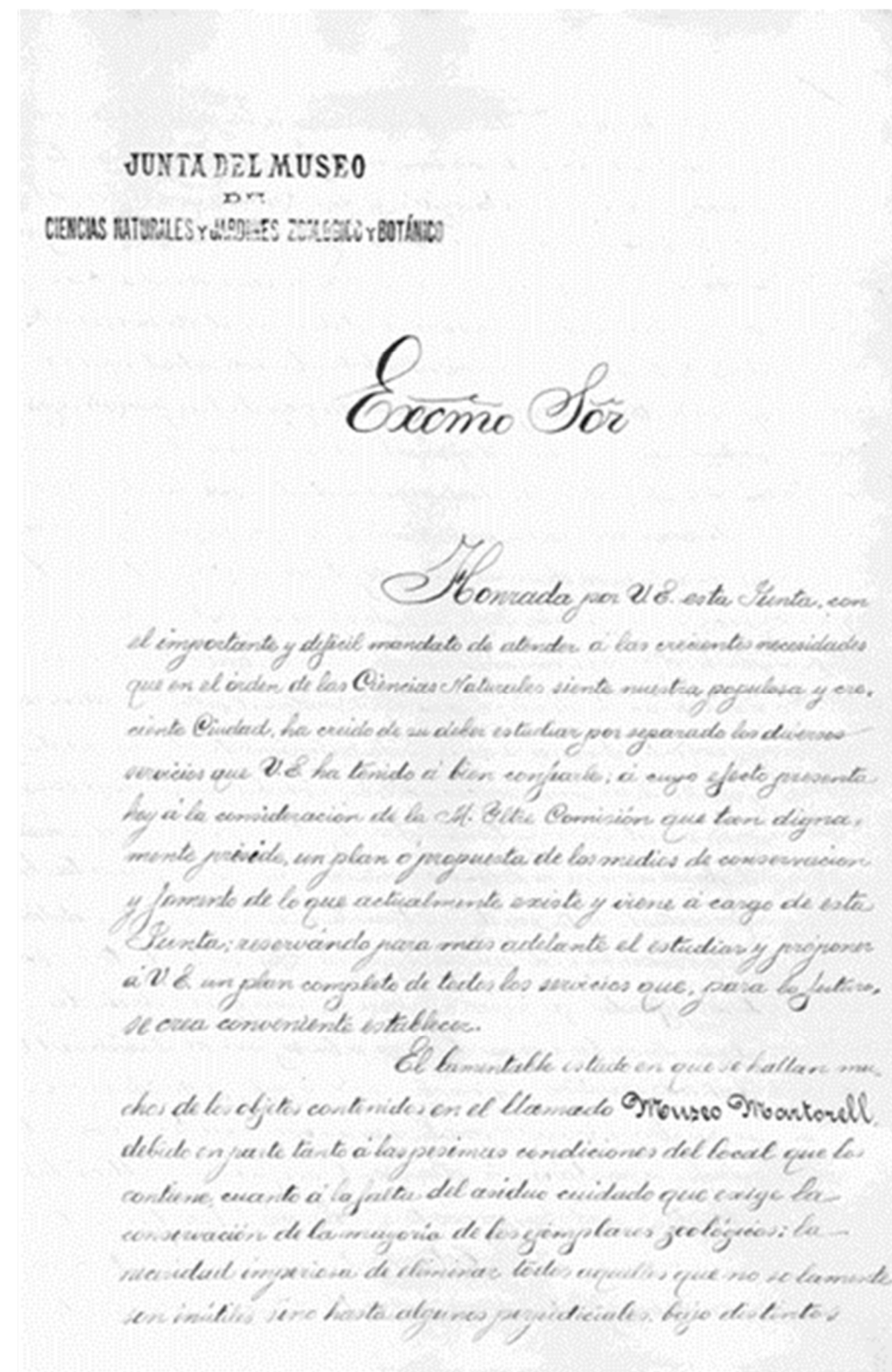
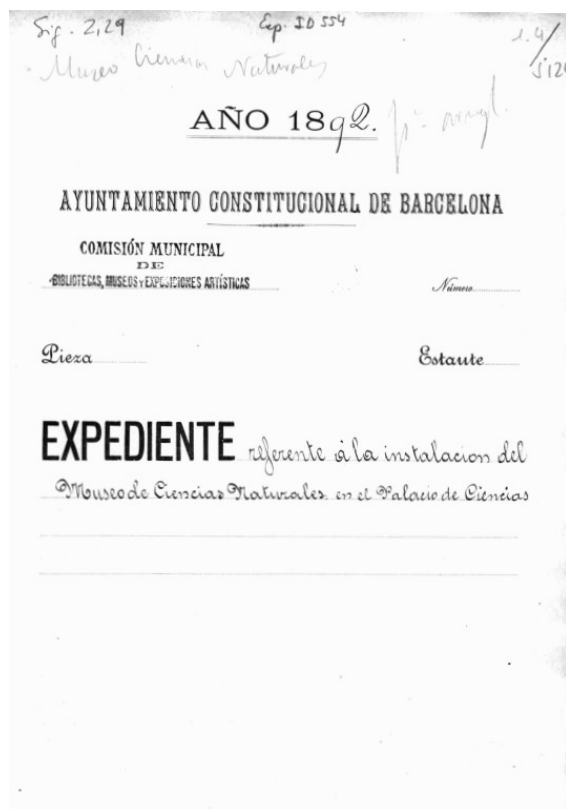
Data: 1892, 15 de febrer.

Autor: Diversos. Junta del Museo de Ciencias Naturales y Jardines Zoológico y Botánico

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1892. 002-exp-029

Observacions: Reproducció parcial. La junta del Museu de Ciències Naturals sol·licita la reforma del Museu Martorell. En el document al·ludeix a un suposat “estado lamentable” de conservació de les peces produït, en part, per les “pésimas condiciones del local que las contiene”, sense especificar quins problemes arquitectònics presentava un edifici que havia estat inaugurat tan sols vint anys enrere. Amb tot, proposa el trasllat temporal de la col·lecció al Palau de Ciències, edifici buit construït arran de l’Exposició Universal de 1888.

aspectos, estando como están intercalados con los provechosos; la falta de una buena ordenación y científica clasificación de lo que hay en el mencionado edificio, circunstancias que deben subsanarse en toda colección expuesta, para que el público pueda apreciarla; las malas condiciones mesológicas en que se encuentran la mayoría de los animales vivos instalados en el Parque; el estar descuidados, o al menos mal atendidos, las necesidades que exigen de instalación, régimen alimenticio y cuidados especiales que algunos requieren; la indispensable eliminación de todos aquellos que no prestan utilidad alguna desde los puntos de vista de instrucción o recreo, así como también los que pueden perjudicar la conservación, desarrollo y multiplicación de los demás; la conveniencia, siquiera por ahora, de clasificar y rotular, con los nombres técnicos y comunes, aquellas plantas que estén mas al alcance de la vista de las personas que visiten el citado jardín de recreo (entendemos que no permite actualmente otro calificativo) facilitándoles siquiera conocer los nombres de las que llaman su atención; y tantos otros efectos cuya corrección inmediata se impone si se quiere conservar, mejorar y fomentar lo que actualmente existe, pertinente a nuestro objetivo, dotando a Barcelona de un principio de Museo de Historia Natural y jardín zoológico, que, sin ningún género de duda, dispuestos en buenas condiciones, a la vez que prestarían utilidad adquirirían fácilmente y con rapidez el debido incremento; llenándose al propio tiempo, un vacío que todo el mundo siente y se pondrían de relieve ante la opinión pública los elevados y laudables propósitos del Excmo Ayuntamiento.

Esta Junta en cumplimiento de su cometido y fundándose en el art.º 3º del Reglamento

especial para el régimen de la Comisión de Bibliotecas y Museos, tiene la honra de someter a la consideración de V. E. el presente dictamen, sintetizado para mayor claridad en los términos siguientes.

Primero: Seria de absoluta e inmediata necesidad modificar el edificio conocido por Museo Martorell, en el sentido de que adquiriera las condiciones necesarias, no solo para instalar debidamente los ejemplares utilizables que hoy se poseen, sino los que indudablemente pueden y deben enriquecer, muy luego, las colecciones actuales, a cuyo efecto, debería tenerse muy presente al hacer las imprescindibles modificaciones reclamadas que los locales deben reunir, las circunstancias mas apropiadas para el fin a que se los destina, de manera que los objetos que contingieran, se conserven fácilmente y su colocación permita al público, tanto observarlos por mera curiosidad cuanto estudiarlos, si cualquiera persona lo cree oportuno; fijándose muy mucho en que la Ciencia requiere, en la actualidad, de los Museos de Ciencias Naturales que permitan estudiar la Biología, tanto estática como dinámica; sin olvidarse, además de la gran importancia que tienen las colecciones regionales, verdadero complemento de las generales.

Empero como la realización de las obras que requiere la modificación apropiada del Museo de que se trata, además de ser costosa y difícil por el carácter típico del edificio, requeriría un espacio de tiempo, durante el cual seria casi imposible emprender trabajos de organización del Museo y mucho menos atender la conservación de los ejemplares hoy existentes, que caminan los tiempos y apremiados, a una total ruina, ha creído esta Junta oportuno llamar

poterosamente la atención de V. E. hacia el edificio conocido por Palacio de Ciencias, el cual por no tener de momento destino determinado y haber sido albergue durante la última Exposición Universal de las manifestaciones científicas, en aquel Peñón congregados, respondería perfectamente a las necesidades presentes y futuras de nuestro Museo, consintiendo por sus excelentes condiciones de emplazamiento, su disposición general y su distribución interior, que se puedan instalar perfectamente en él los más importantes e importantes servicios que los modernos adelantos de la Ciencia exigen, en los Museos de Ciencias Naturales.

Segundo: Precisa que inmediatamente se proceda a seleccionar, ordenar y clasificar los ejemplares de la fauna, actual y herbarios existentes en el denominado Museo Martorell, haciendo lo propio con los minerales y rocas; y en cuanto a Paleontología, ordenar los ejemplares, primero, estratigráficamente; y cuando se haya terminado esta clasificación, clasificarlos según los métodos actualmente admitidos y fijando de un modo preciso, siempre que sea posible, el origen o procedencia de aquéllos.

Tercero: Respecto a los ejemplares zoológicos vivos que se poseen, necesitan eliminarse las Zorras por inútiles, o cuando más conservar un individuo de cada sexo, procediendo del mismo modo con las Faviotas y Palomas; repoblando el palomar con razas puras, haciendo lo propio con las Gallinas y Patos degenerados. Deben eliminarse los machos sobrados de Ocas del Canario; instalar en otro lugar los Cuadrumanos, así

como dotar de mejores condiciones de instalación, la Cierva Geneta, Miopótamo, Caimán y las tres pueras. Los Patos, Cisnes y Ocas comunes han de instalarse en condiciones apropiadas para que puedan reproducirse en la presente temporada. De las pajareras deben quitarse las aves perjudiciales e impropia mente colocadas, instalándose convenientemente a las rapaces y cigüeña. Procede a sí mismo que las instalaciones que lo permitan, se utilicen con los nombres técnicos y vulgares, indicándose también el punto de origen de las especies que contengan.

Cuarto: Interesa que se clasifiquen y rotulen de la manera ya indicada las distintas especies de plantas que puedan llamar la atención de las personas que, aunque no sea sino por recreo o curiosidad, concurran a los jardines del Parque, expresando desde luego, la conveniencia de que las sucesivas plantaciones que en el Parque se hagan, obedezcan a un plan científico, pre-concebido y estudiado, conforme se hace en los principales sitios de esta clase del extranjero, con lo cual, sin duda, se dará carácter e importancia a los jardines y se prestará un notable servicio a la ciencia botánica, sin que signifique este mayor sacrificio para el erario Municipal, antes bien, es casi seguro que ha de ser tan económica.

Quinto: Abarcando tanto y siendo de tan diversa índole, cuanto debe hacerse para llevar a feliz término lo que se propone, conviene ante todo partir de la división del trabajo, a cuyo efecto opina esta Junta que las personas encargadas de los trabajos de que se trata, deben ser tres: una que se encargue de todo lo concerniente a

Zoología, esto es clasificar y conservar los ejemplares zoológicos, tanto vivos como disecados; etc. a los de Botánica, en igual concepto; y un tercero para la Zootología y Paleontología, sin perjuicio de las demás instrucciones que en su día proporcione la Junta para el mejor régimen y desarrollo de los Museos. Parque Zoológico y Jardín Botánico.

La duración del trabajo de dichos empleados ha de ser, cuando menos, de cinco horas diarias; viéndose obligados a comunicar semanalmente nota detallada de los trabajos efectuados, disposiciones adoptadas y medios empleados en el cumplimiento de sus deberes.

Sexto: Fundándose en los artículos 8º, 30, 36 y 41 del antes citado Reglamento, la Junta opina que, en la actualidad, las tres personas de que se hace mérito en el extremo anterior, no deben tener otra Categoría que la de Ayudantes; concediendo a uno de ellos la categoría de Ayudante Mayor, a fin de establecer el correspondiente orden, recibir las disposiciones de V. E. y dar dirección a los trabajos de carácter general, y

Septimo: La Junta cree conveniente proponer a V. E. se sirva solicitar de los establecimientos científicos que dependan del Estado o de las Diputaciones y particulares, que cedan, en calidad de uso, depósito o donativo las colecciones, ejemplares, instrumentos y publicaciones referentes a los diversos ramos de las Ciencias Naturales.

Esto es, cuanto por el momento

considera necesario, práctico y factible, esta Junta, entendiéndose que debe proceder con urgencia y, sobre todo, que las personas a quienes se encomiende la ejecución de lo que la Junta estime oportuno proponer y el Excmo Ayuntamiento determinar que se realice, dediquen con ahínco toda su actividad a la consecución del objetivo, pues de otro modo, difícilmente se obtendrán los apetecidos resultados y en los que deben estar vivamente interesados cuantas personas deseen el bien de nuestra hermosa y querida Ciudad.

V. E. en uso de su autoridad y exquisito celo en pro de los intereses comunales que le están tan dignamente confiados, apreciará, según su elevado criterio las manifestaciones de esta Junta.

Barcelona 15 Febrero de 1892.

Excmo Sr.

Francisco de Paula Martorell
Joaquín M. Salvat
Florencio Percebe
Manuel Miquel
Federico Vázquez
Alfonso
José Vázquez y Salas
Odón de Noya
Francisco A. Sarda
Enilio Pi y Suñer
Rafael Linares

Doc. 13

Descripció: Expediente referente á las reparaciones precedidas en la Sala de mineralogía y Biología del Museo de Ciencias Naturales, enlosado y entarimado sala Mineralogía .

Data: 1908.

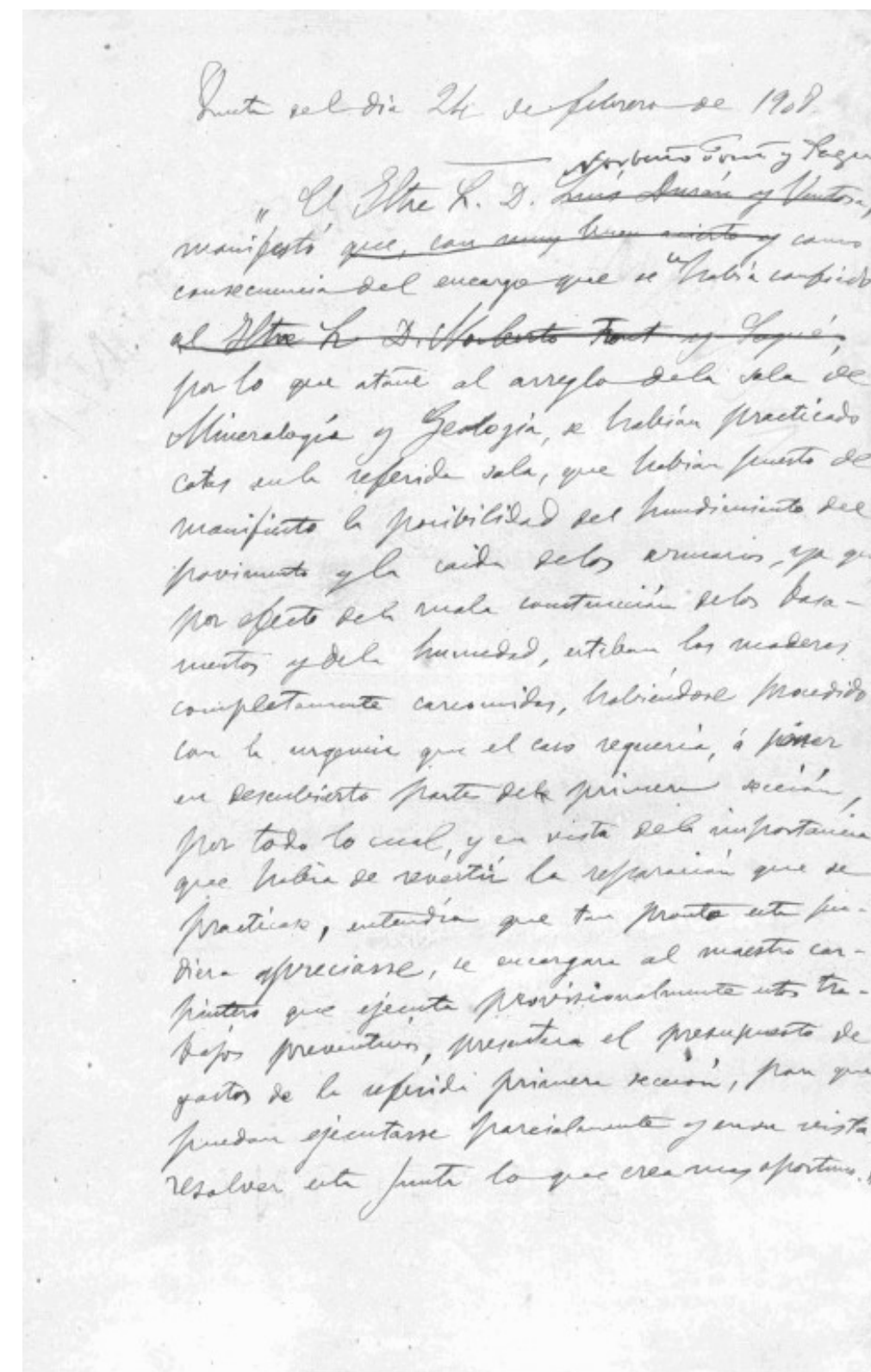
Autor: Diversos. Junta Municipal de Ciencias Naturales

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1908. 021-exp-009

Observacions: Reproducció parcial.

- 24 de febrer de 1908. Informe relatiu a la necessitat de realitzar cales i reformar el paviment entarimat de la sala de Mineralogia i Geologia (ala nord), proper a l'esfondrament.
- 29 de març. El fuster Joan Barnadas factura 1.794,48 ptes per les obres de refacció de l'entarimat de l'ala nord i l'arranjament de les seves vitrines.
- 26 d'abril. El paleta Josep Oliva factura 1.414,45 ptes per les obres de refacció de l'entarimat de l'ala nord i l'arranjament de les seves vitrines.
- 30 d'abril. El serraller Enric Baigol factura 42,30 ptes per les obres de refacció d'arranjament de les seves vitrines.
- 4 de juny de 1908. Recepció de les obres de reparació de Barnadas, Oliva i Baigol.
- 30 d'octubre de 1914. Reposició de la ploma de l'escultura de Félix de Azara, que s'havia trencat.

CARPINTERÍA
DE
Juan Barnadas
Sucesor de MIGUEL PARELLADA

TALLERES de varias Construcciones
TALLERES Ataulfo, núm. 7 Aragón, núm. 364

S. D. Junta Municipal de Ciencias Naturales Debe:

Barcelona 29 de Marzo de 1908

MESES	DÍAS	PESETAS	CTS.
Cantidades invertidas en el arreglo de los armarios y enterimidos de la primera sección sala derecha del Museo de Ciencias Naturales segun 5 albos detallados presentados del 1.º Marzo al 29 Marzo		746	98
Cantidades que faltan emplear.			
Consolidar y reparar los armarios y colocar estantes aproximadamente. fomena y materiales		175	
Por 106 mts superficies enterimido de 2.º 4.º mts grueso machimbrado a 8'25 pte mts.		874	50
		1.796	48

Nota: el precio en las demas secciones puede variar en mas o en menos segun sea el estado que se encuentren los armarios

CARPINTERIA DE JUAN BARNADAS
ARAGON 364 ATALFO 7
BARCELONA

José Oliva
RONDA S. PEDRO N.º 48-2.º-2.º
ALMAOEN
Puerta Nueva, 52

Barcelona 26 de Abril de 1908.

S. D. M. I. I. de Ciencias Naturales. DEBE:

MES	DÍA	PESETAS	CTS.
Por los trabajos y materiales invertidos en la 1.ª sección de la sala derecha: de las paredes bases y pilares para el ariente de los armarios y enterimados: bajos los semanales presentados.			
Febrero	23 al 29 de 1908	187	45
Marzo	1 " 7 " " " " " n.º 2.	367	20
"	8 " 14 " " " " " n.º 3.	241	
"	15 " 21 " " " " " n.º 4.	157	50
"	22 " 28 " " " " " n.º 5.	180	55
"	29 " 4 Abril " " " " n.º 6.	229	75
Abril	5 " 11 " " " " " n.º 7.	475	0
"	12 " 18 " " " " " n.º 8.	4	
Suma total Pesetas =		1414	95

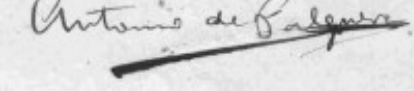
TALLER DE CERRAJERÍA
DE
ENRIQUE BAIGOL
Puerta Nueva, 13, 14 y 15
Especialidad en aparatos para Hornos de Pan y Pastelería

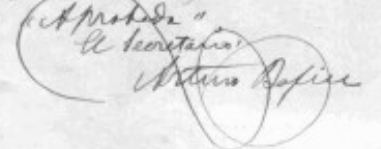
Debe:

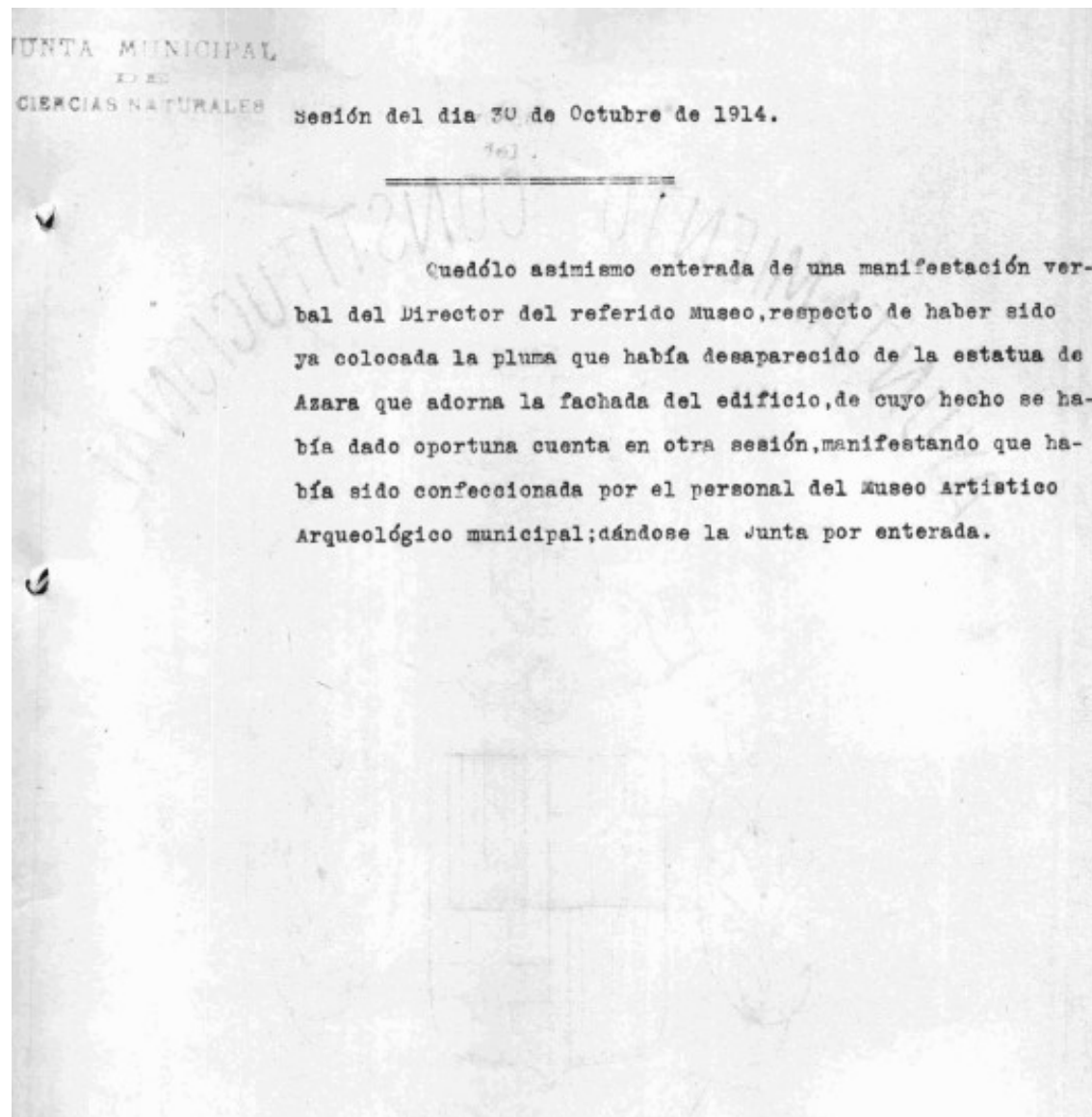
Mes.	Día	Descripción	Precio	Pesetas.	Cent.
May.	4	Hacer una escuadra forjada y 9 tornillos cabeza cuadrada		9	50
		Reparar 1 tirador de Hierro fundido		1	50
		Hacer 6 planchas de Hierro 4 7/8 x 20 7 x 22 y 25 x 29 emb y 1 paquete tornillos		15	
	11	Hacer una escuadra de Hierro pasamano de 60 x 9 1/2 y 9 tornillos cabeza cuadrada		6	50
	17	Hacer 8 escuadras de Hierro de 18 cm y tornillos		10	
		Un paquete tornillos 20 x 25		95	
		Un paquete tornillos 18 x 25		85	
		Total		48	30

En la ciudad de Barcelona y á los diez y seis dias á del mes de Junio de mil novecientos ocho, reunidos en el Museo de Ciencias Naturales el Ilre. Sr. Concejal D. Juan Pijoan Serres y el Ilre. Sr. Vocal D. Norberto Font y Sagué, Pbro., delegados por la Junta municipal de Ciencias Naturales y el Arquitecto D. Antonio de Falguera, de la Sección de Urbanización y Obras, en representación del Jefe de dicho servicio, el Arquitecto D. Pedro Falqués, al objeto de examinar las obras de albañilería y carpintería practicadas en la sección primera de la Sala de Geología del referido Museo, por el maestro albañil D. José Oliva y el maestro carpintero D. Juan Barnadas, hacen constar que, de la detenida inspección practicada por dichos señores resulta que los trabajos que por uno y otro industrial se han llevado á cabo en debida forma, reuniendo las condiciones que se apetecen.

Y para que conste, levantan la presente acta de recepción, que suscriben todos los Sres. citados, fecha ut supra

JUNTA MUNICIPAL
DE
CIENCIAS NATURALES
 Sesión del día 16 de junio de 1908.
 Aprobada
 El secretario

Doc. 14

Descripció: Expediente relatiu a serveis geològics. Ordre d'arranjament de la xemeneia del laboratori de mineralogia.

Data: 1918.

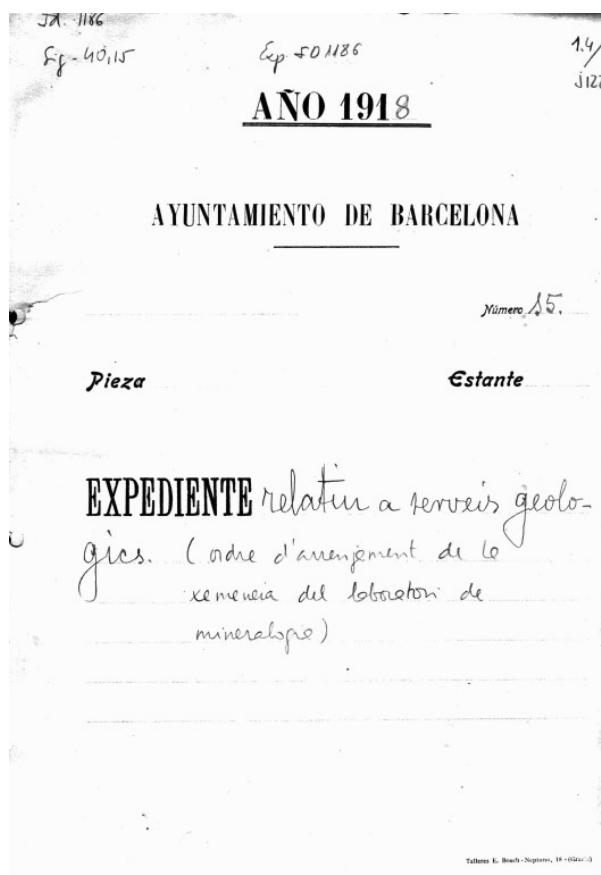
Autor: Diversos. Francesc Marimon i Francesc Pardillo.

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1918. 040-exp-015

Observacions: Reproducció integral.

- Març de 1918. Intervenció a la teulada per la refacció de la xemeneia del laboratori del Dr. Pardillo a càrrec del contractista Francisco Marimon.

12/18
Francisco Marimon
Contratista
Libertad, núm. 12.-SARRIÀ

Sr. D. J. M. de Pardillo

Muy Sr. mío.

Haceme
manifestar a V. en virtud
de su volante fecha 22 de
los corrientes, que los traba-
jos de albañilería necesarios
para la prolongación hasta el
terrazo de la chimenea del
laboratorio del Sr. Pardillo,
ascenderán a unas cien
pesetas aproximadamente.

De V. afmo. S. S.

Q. b. S. m.
Francisco Marimon

R. J. 12/18
12/18

Señore 24 de 1918

Nº 4227

Per acord de la Junta pres en
la sessió d'ahir, tinc de comuni-
carli que pot ordenar l'arregle
de la xemeneia del laboratori de
mineralogia, segons presupost del
contratista Sr. Marimon (unes cent
pesetes).

Lo que poso en coneixement de
V. als efectes conseqüents.

Deu guardi a V. molts anys.

Barcelona, 1º de Març 1918

P. a de la J.
El Secretari

Sr. Dr. D. Francisco Pardillo

Doc. 15

Descripció: Originals del esbozo del Museo de Cataluña Geología (Trabajo inédito).

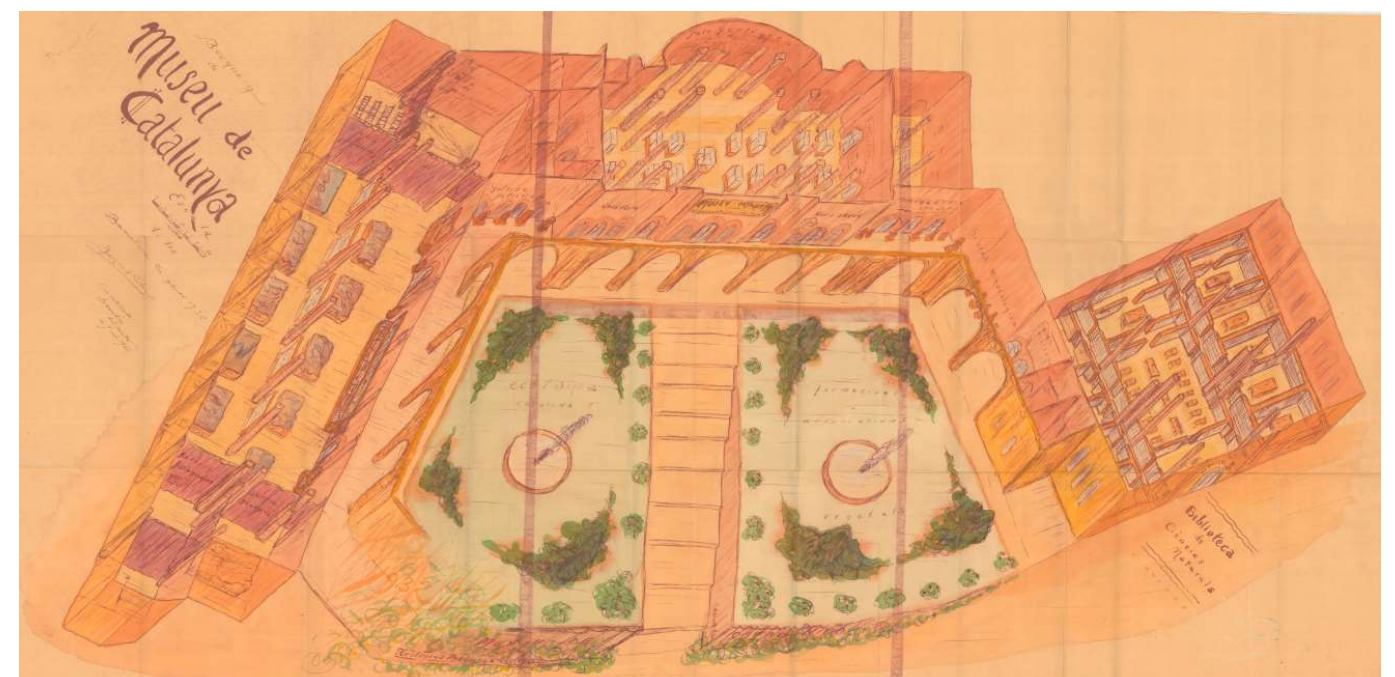
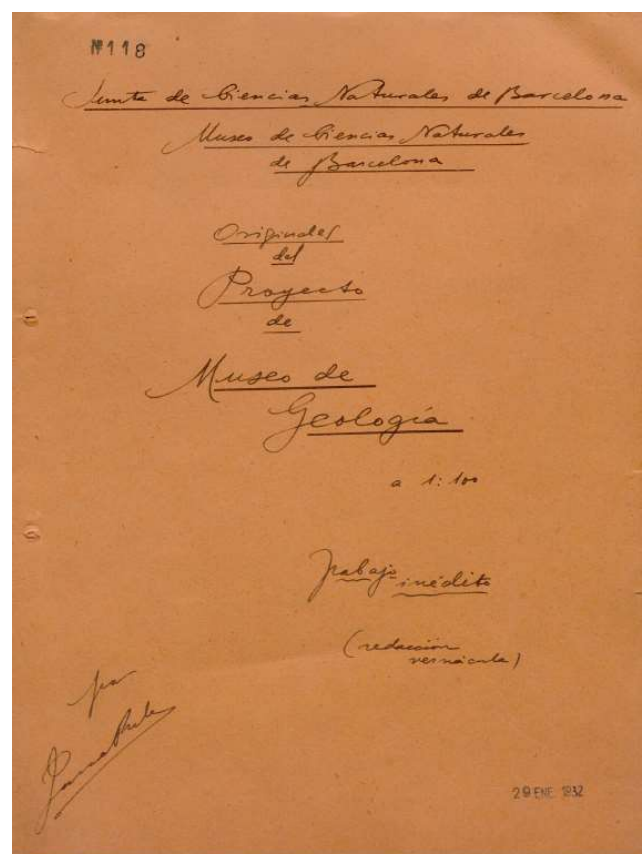
Data: 1932, 20 de gener.

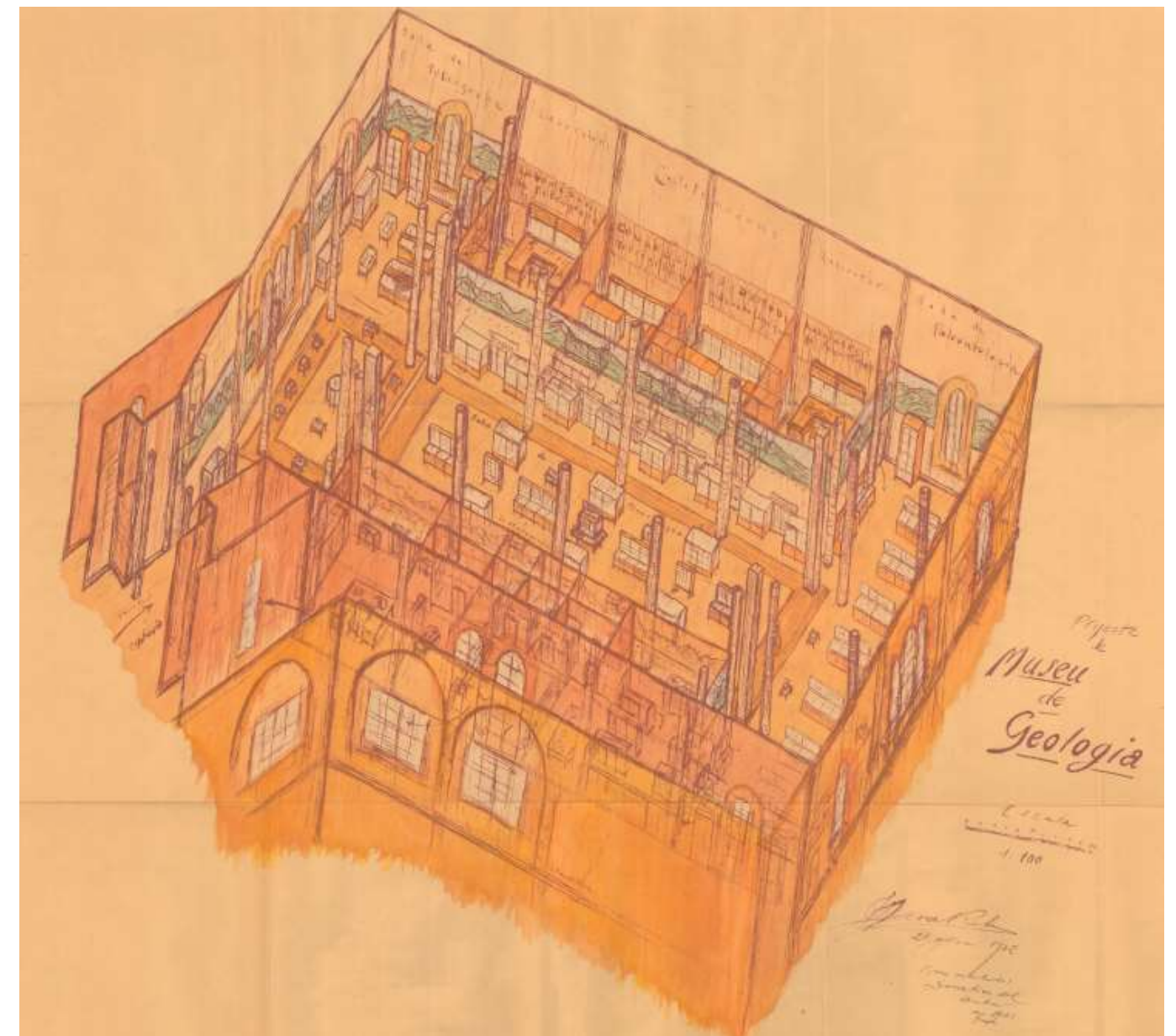
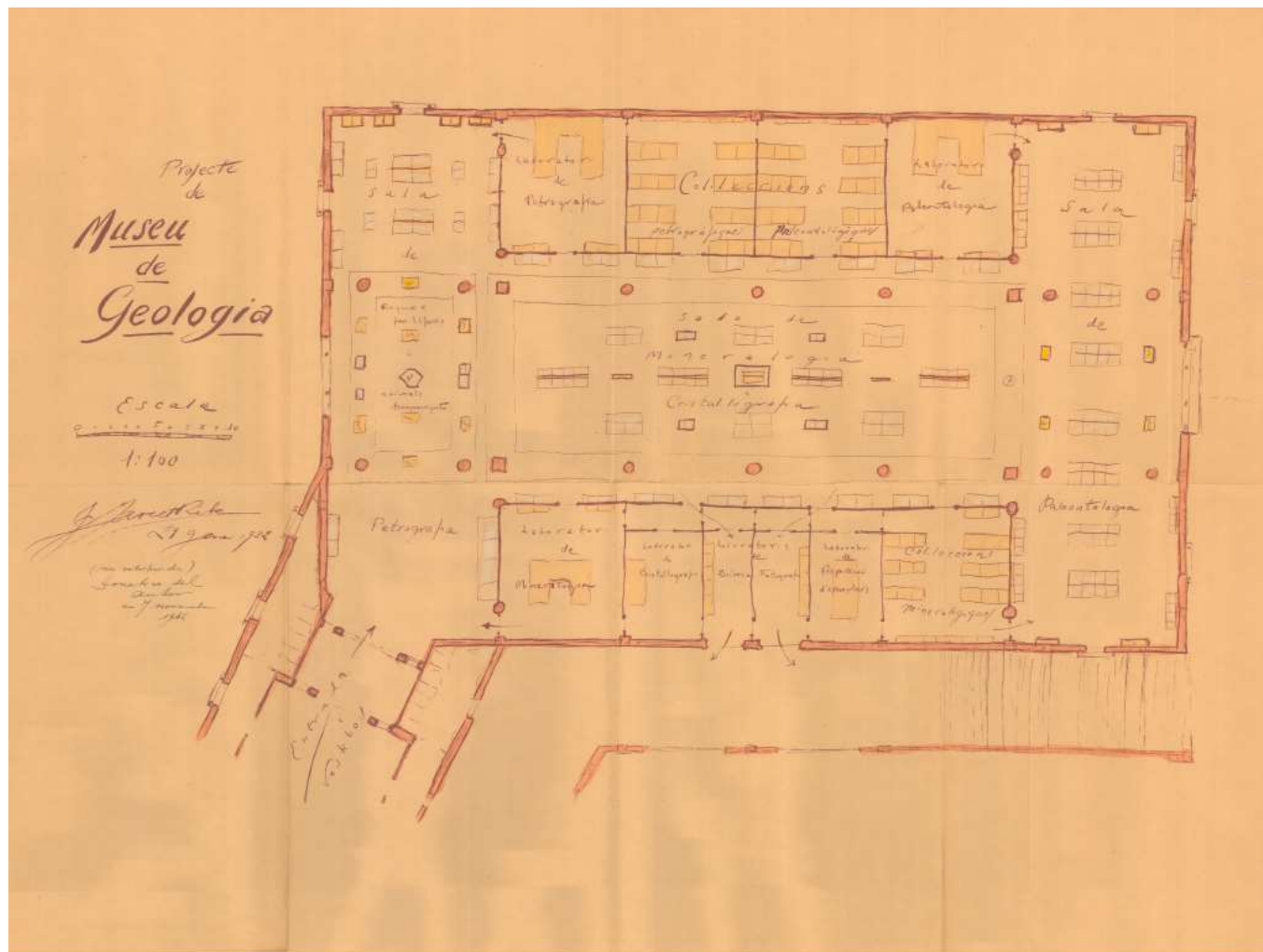
Autor: Jaume Marcet Riba (1894-1963).

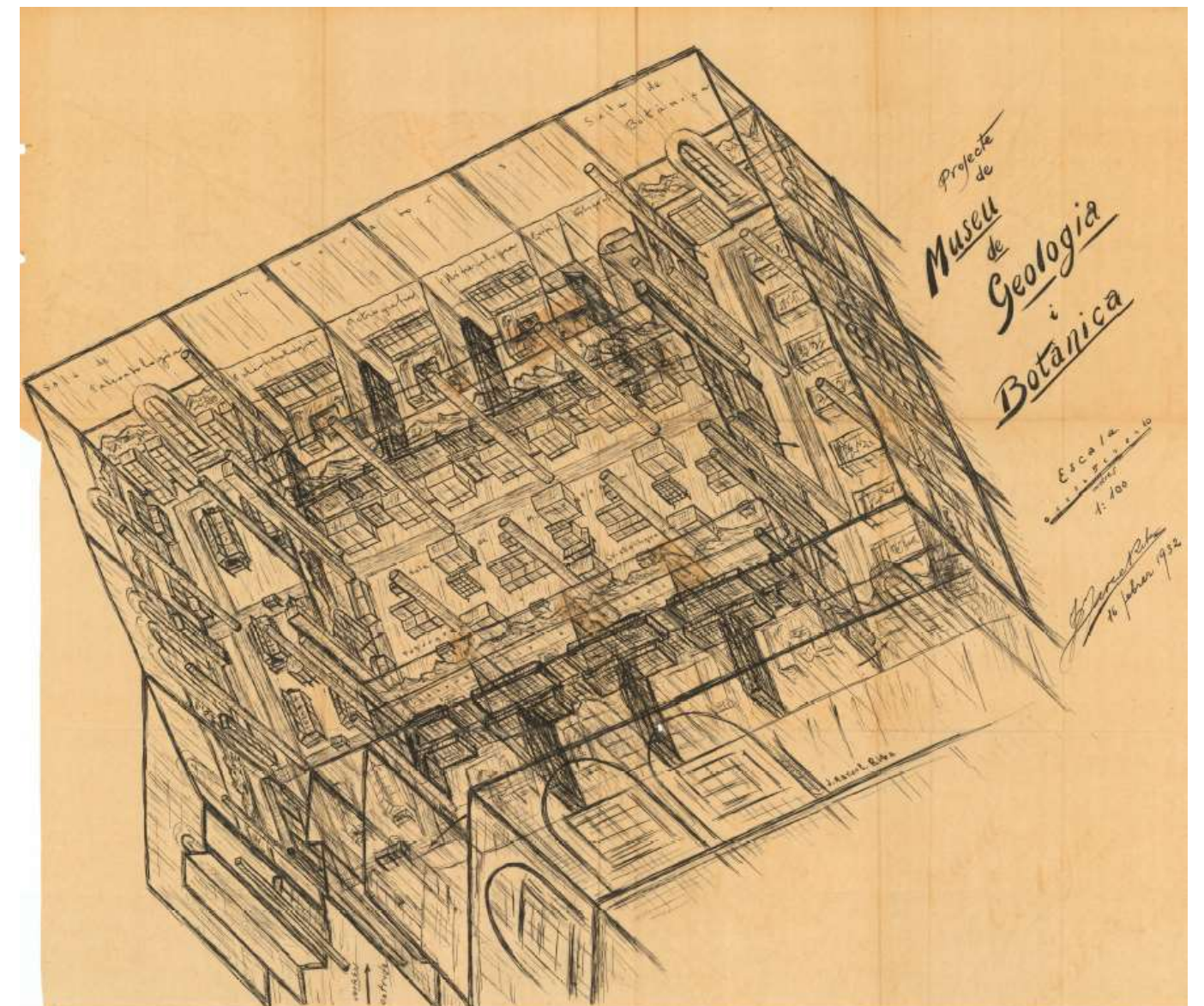
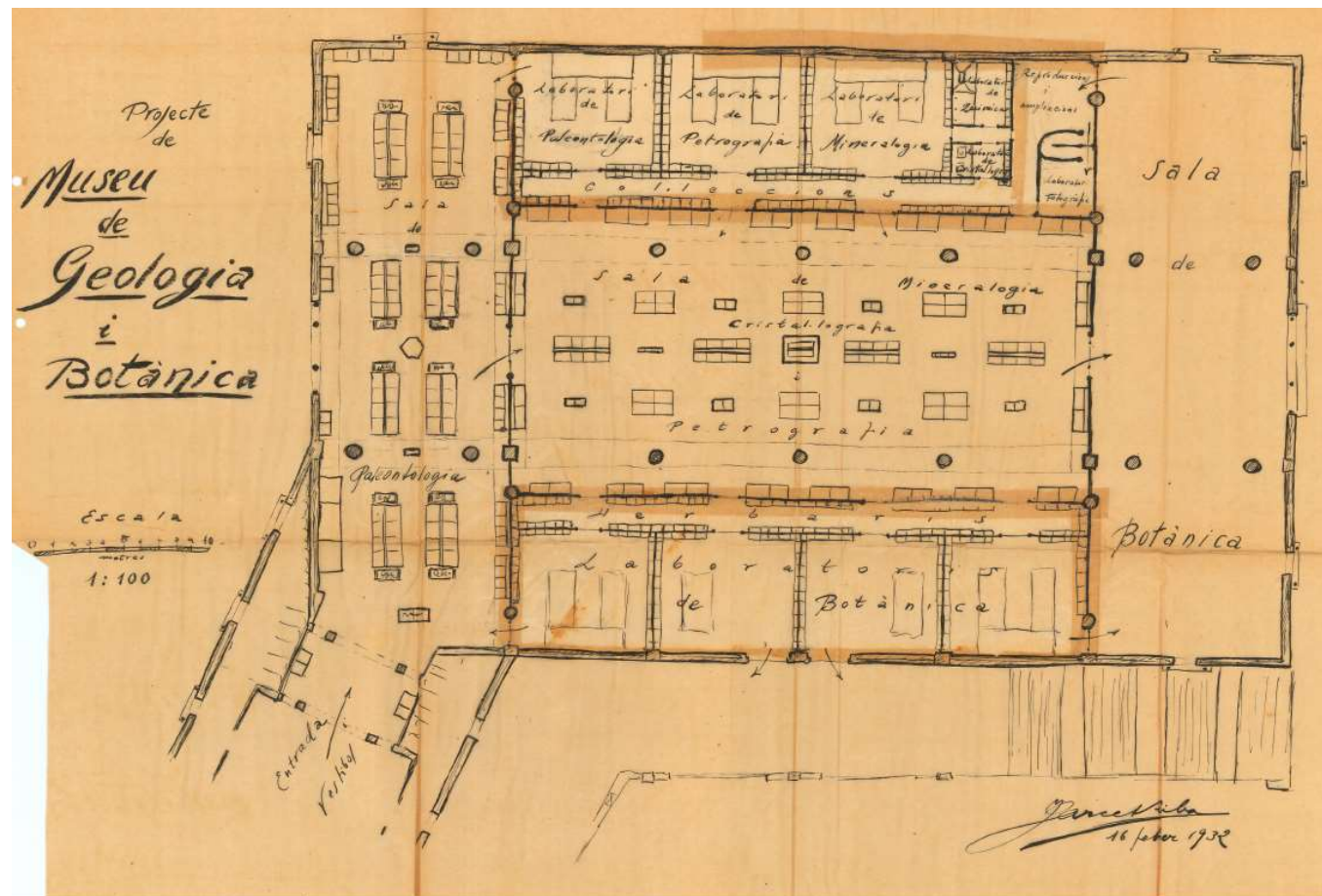
Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1932. 200-exp-001, 002 i 003

Observacions: Reproducció parcial. Projecte no realitzat de construcció d'un nou edifici per acollir les col·leccions municipals de ciències naturals. No especifica emplaçament, tot i que es tracta d'un projecte colossal, una sala geològica, una galeria petrogràfica, una galeria mineralògica, una galeria fisiogràfica, una biblioteca de ciències naturals, una sala de cartografia, i una esplanada dedicada a l'ecologia i a les formacions vegetals, a més d'estances per al personal i laboratoris.

Doc. 16

Descripció: Expediente relativo a las obras de reparación del “Museo Zoológico” y del “Museo Martorell” del Parque de la Ciudadela, cuyas obras fueron adjudicadas al contractista Don Eduardo Ysern.

Data: 1943.

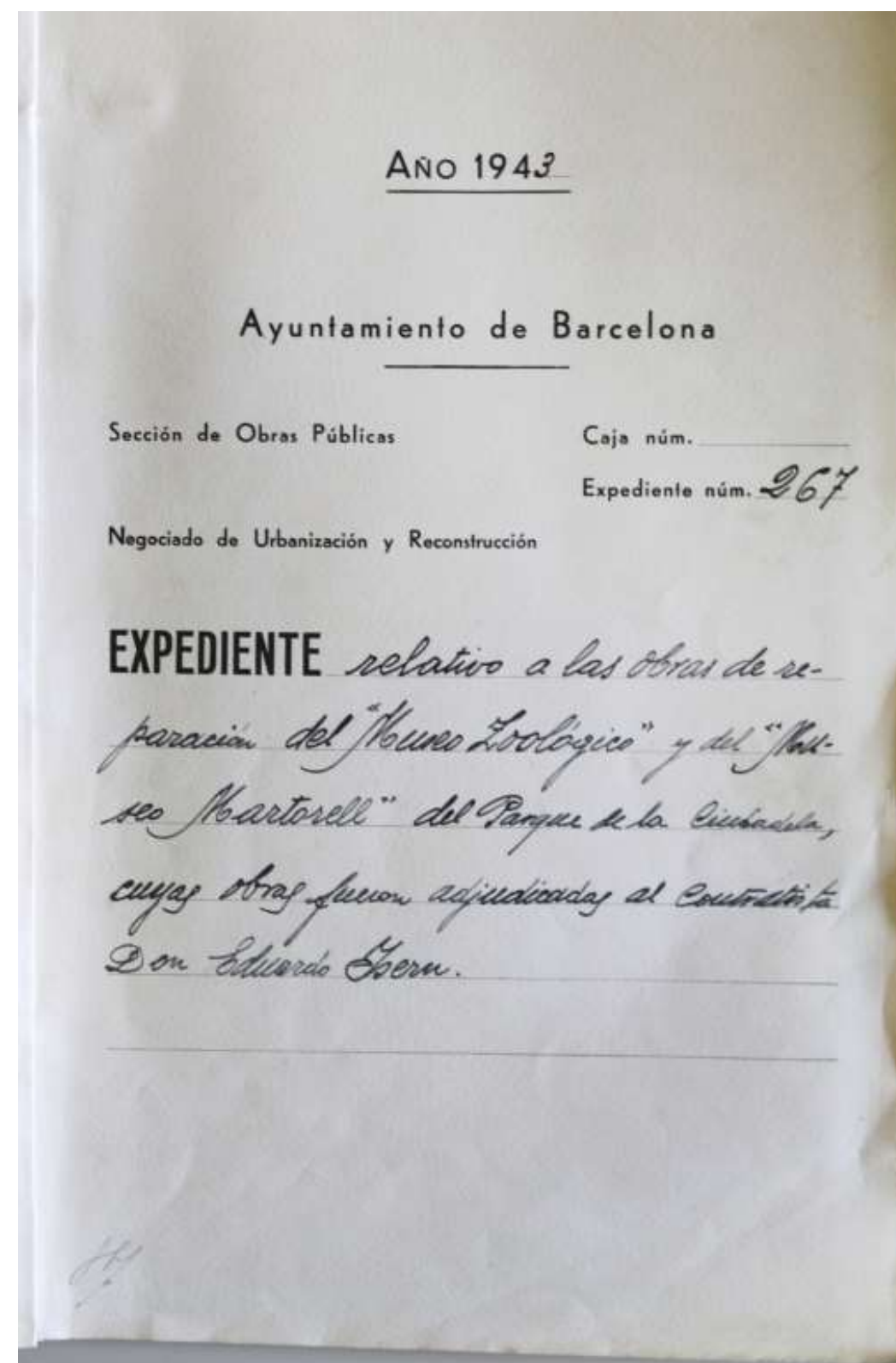
Autor: Diversos: Ramon Raventós Ferrerons.

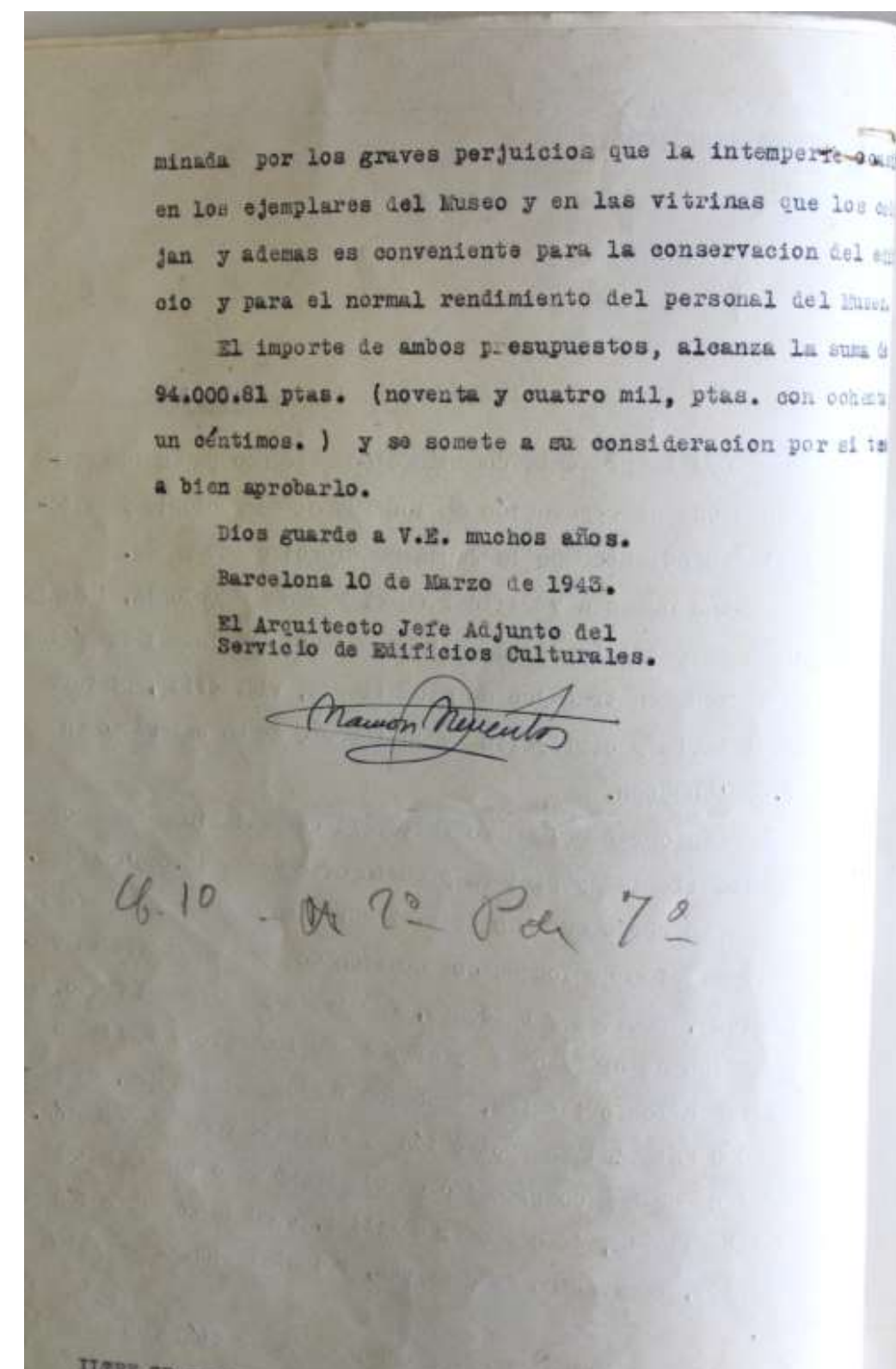
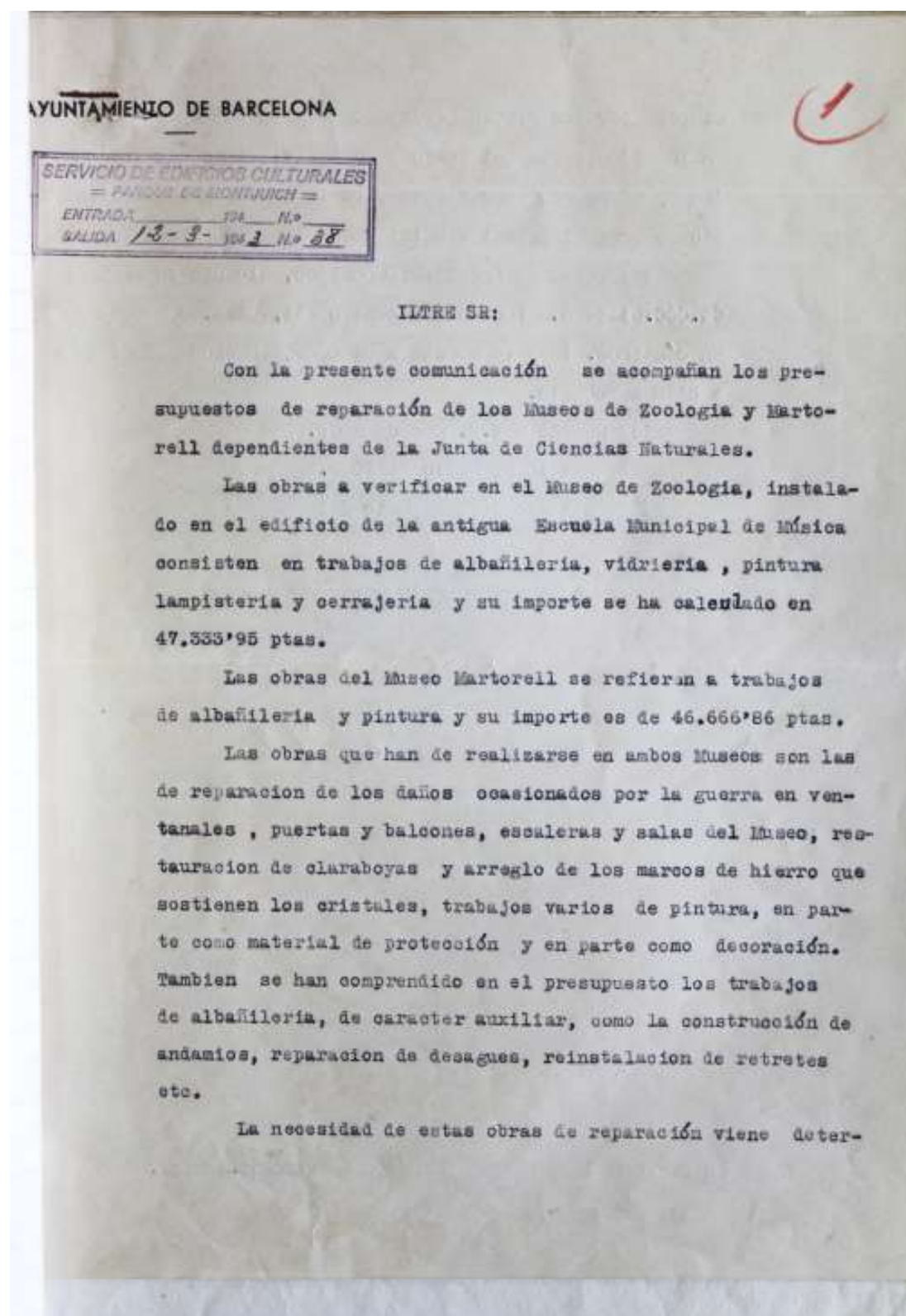
Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1943. Q118. 267

Observacions: Reproducció integral.

- 10 de març. Publicació de les bases per al concurs d'obres de rehabilitació del Museu Martorell, destinades a reparar els desperfectes ocasionats durant la Guerra Civil: paviment hidràulic a la biblioteca, laboratori i despatxos. Repicat de cornises del terrat. Substitució de desaigües, canalitzacions i teules de la coberta. Reconstrucció de l'escalinata de la façana posterior i repintat de tots els interiors del museu. Dotació pressupostària de 46.666,86 ptes.
- 20 d'abril. Eduard Isern i Alié guanya el concurs per a la reforma del museu, adjudicat per un import de 73.794 ptes.
- 13 de novembre. Recepció definitiva de les obres de reparació

2

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA

PRESUPUESTO PARA LAS OBRAS DE REPARACION DEL "MUSEO MARTORELL"
DEL PARQUE DE LA CIUDADELA DE ESTA CIUDAD.

ALBAÑILERIA.

Arranque y desescombro del pavimento actual y suministro y colocacion de otro nuevo de mosaico hidraulico de primera calidad.

Biblioteca	5.10 x 5.65 x 28.81		
Laboratorio	8.20 x 4.90 x 40.18		
1 Despacho.	3.75 x 5.55 x 20.81		
2 "	3.75 x 2.30 x 8.62		

Suma..... 98.42 m2 a 25'00 ptas = 2.460.50

Arreglo grieta y refuerzo vigas = 350.00

Repicado del actual revoque en mal estado.

Sobre cornisas	2 x 18.10 x 2.70 x 97.74		
Terrado.	2 x 10.00 x 0.30 x 6.00		
	4.00 x 1.30 x 5.20		
	3.00 x 2.00 x 6.00		

m2. Suma.....114.94 a 1.50 " = 172.41

Revoques con mortero de cal..... 114.94 a 6.00 " = 689.64

Repaso del mosaico de marmol. = 150.00

Cambiar cuatro tuberias de desagüe de la cubierta colocando tubos de fibro-cemento impermeabilizados, empalmes, codos, y tabiquillos de proteccion, previo arranque y desescombro de la actual. 48.00 ml. a 50.00 ml = 2.400.00

Suministro de una tapadera para un deposito de agua..... = 45.00

Suma y sigue..... 6.267.55

Suma anterior..... 6.267.55

Arreglar mastil bandera. = 15.00

Repaso de todas las tejas de la cubierta cambiando las rotas y colocando nuevas donde faltan (Partida a detallar) = 4.500.00

Repaso y limpieza de todas las canales de la cubierta, practicando 26 agujeros para nuevos desagües sobre cornisa. (Partida a detallar) = 2.500.00

Arreglar la salida a la cubierta, cambiando el marco de madera y hierro U. y construyendo tabiquillos. = 200.00

Repaso y arreglo del estuque de la fachada.

2.25 x 6.00 x 13.50		
5.85 x 0.85 x 4.97		
5.85 x 0.85 x 4.97		
2.00 x 2.00 x 4.00		

Suma..... 27.44 m2 a 17.00 ptas = 466.48

Arranque de la actual escalera de salida por el Paseo de la Industria y colocacion de otra de piedra artificial, de nueve escalones y de forma rectangular. 1.500.00

PINTURA

Pintura de las dos salas grandes de fosiles y minerales, entrada vestibulo, laboratorio, biblioteca y despachos, escalera, balcones y vitrinas, baranda de hierro, etc.

Los techos y paredes seran rascados, enmasillados y pintados a dos manos al temple picado de cepillo.

Los balcones y vitrinas seran lavados y pintados a dos manos al esmalte.

La baranda de hierro preparada y pintada al esmalte, asi como la entrada al vestibulo.

Suma y sigue, ptas.. 15.447.55

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA 3

Suma anterior..... 15.449.03 pts

Los zocalos al barniz.				
Los arrimaderos al esmalte.				
Pintura al temple en techos y paredes.	3.257 m2 a	3.00 ptas =	9.771.00	"
Pintura al esmalte.	m2 1.368.50 a	9.00 " =	12.496.50	"
Pintura de zocalos al barniz.....	" 300 a	1.00 " =	300.00	"
Pintura al barniz.	" 45 a	6.00 " =	270.00	"
Andamiajes.			700.00	"
	Suma ptas.....		38.986.53	"
Imprevistos, 5%.....			1.949.32	
	Suma.ptas.....		40.935.85	"
Beneficio industrial, 14%.....			5.781.01	"
	Total ptas.....		46.666.66	

Este presupuesto asciende a la cantidad de cuarenta y seis mil, seiscientos sesenta y seis ptas. con ochenta y seis centimos, en cuyo importe va incluido el 3% de indemnizacion al personal facultativo y administrativo, que debe descontarse al contratista.

El personal será asegurado contra el riesgo de indemnizacion por enfermedad permanente o muerte de sus trabajadores de accidentes del trabajo, en la Caja Nacional. Decreto del Ministerio del Trabajo, de 16 de junio de 1942.

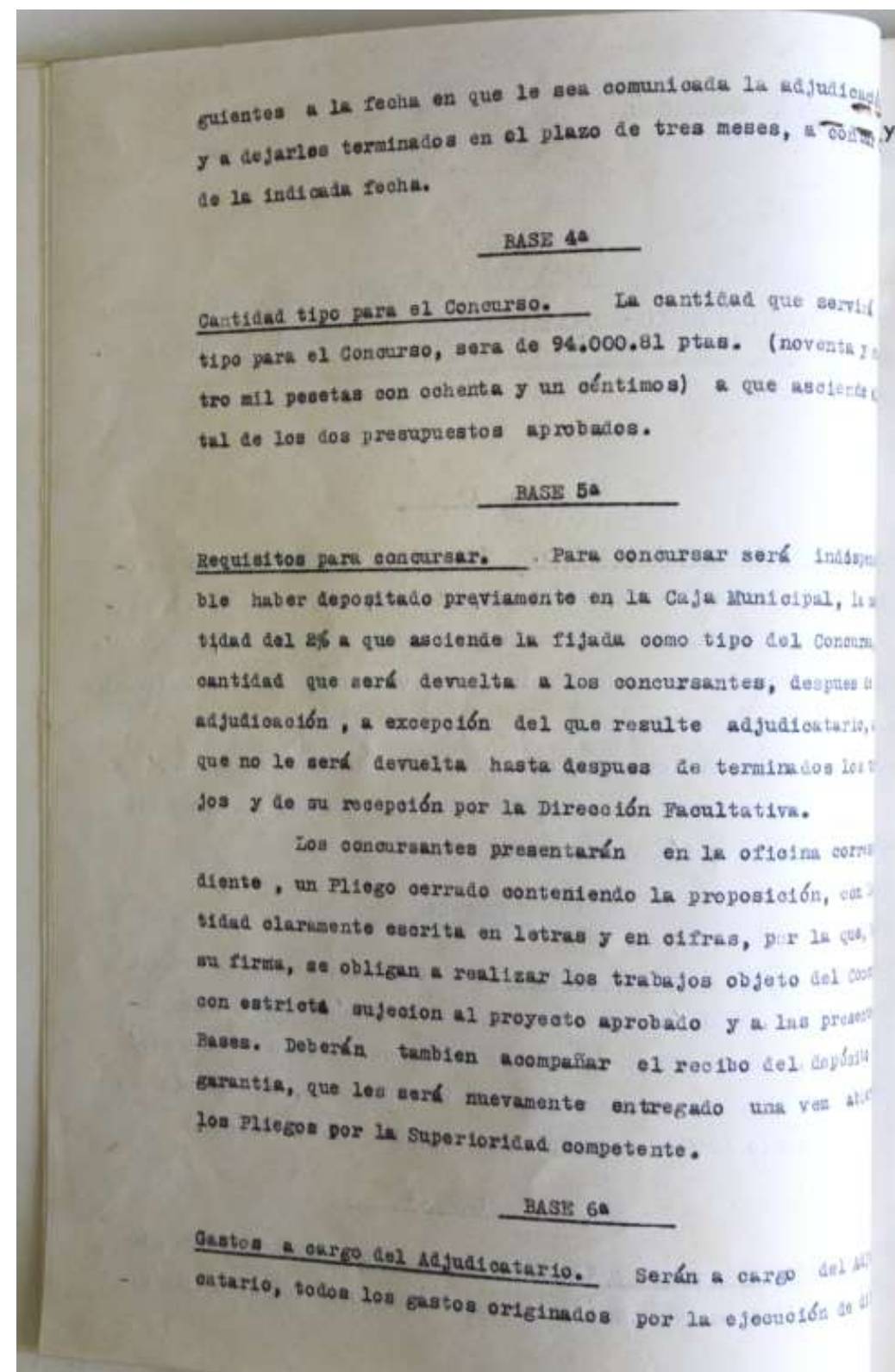
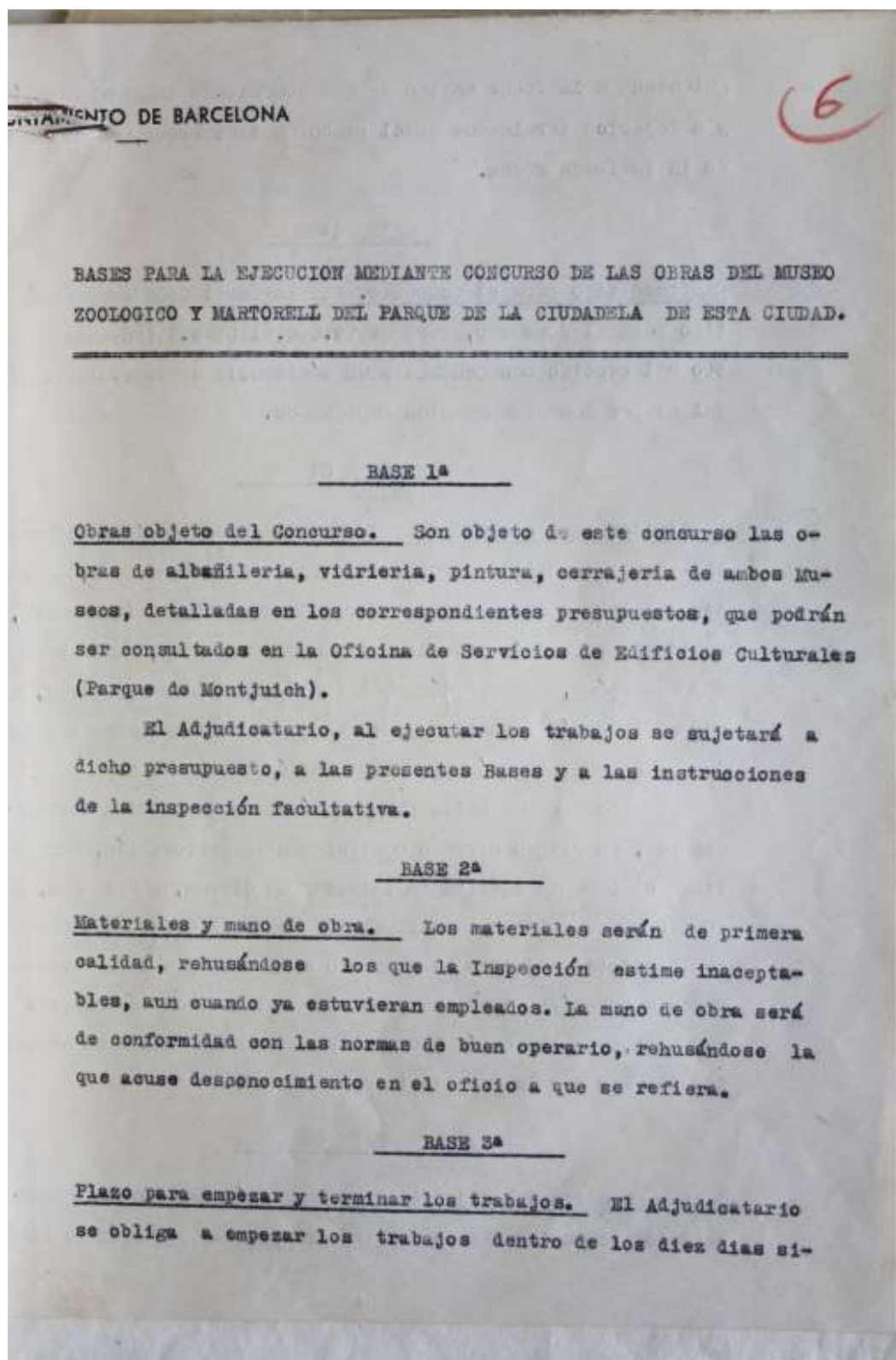
En este presupuesto está incluido el subsidio

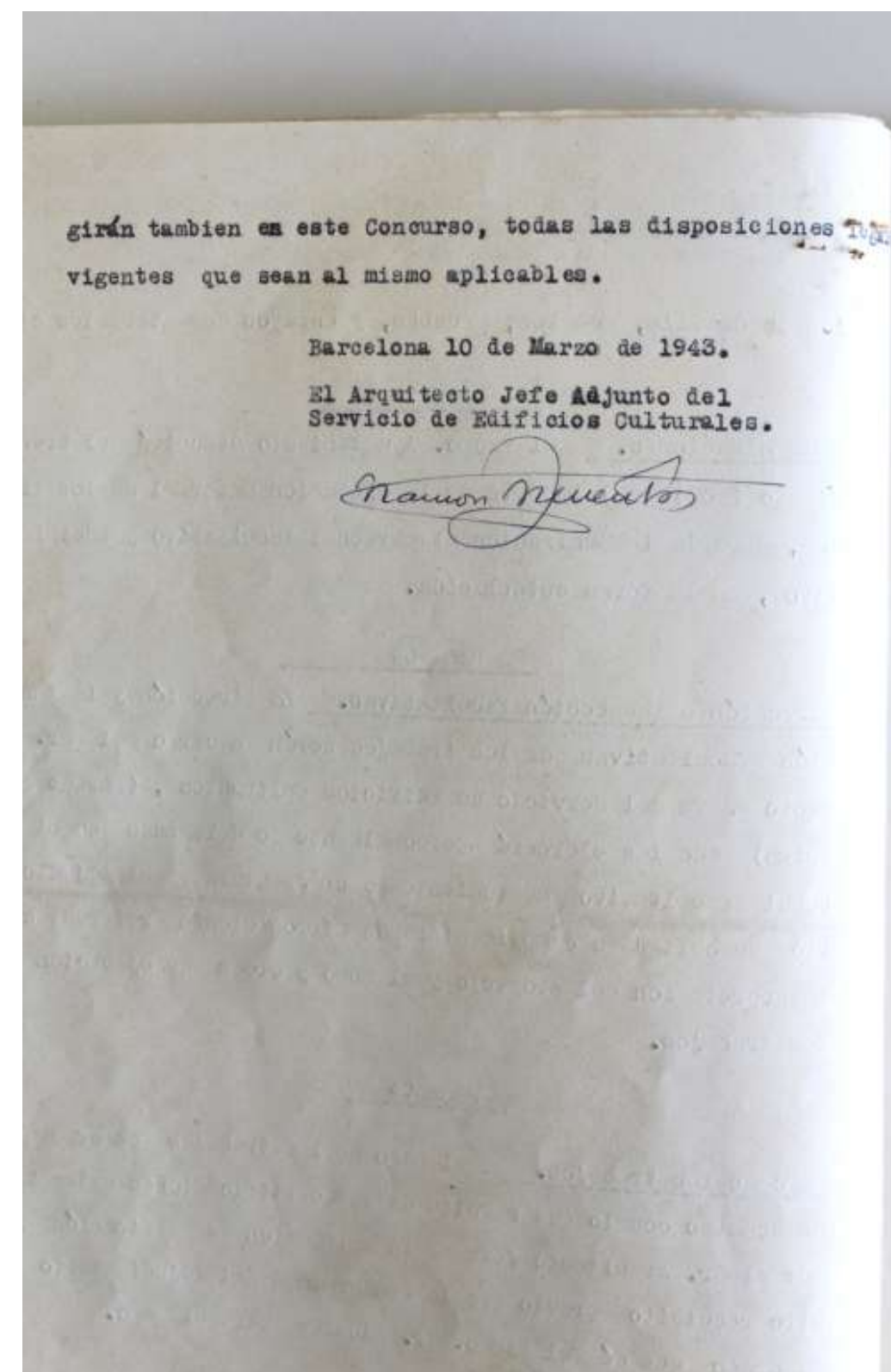
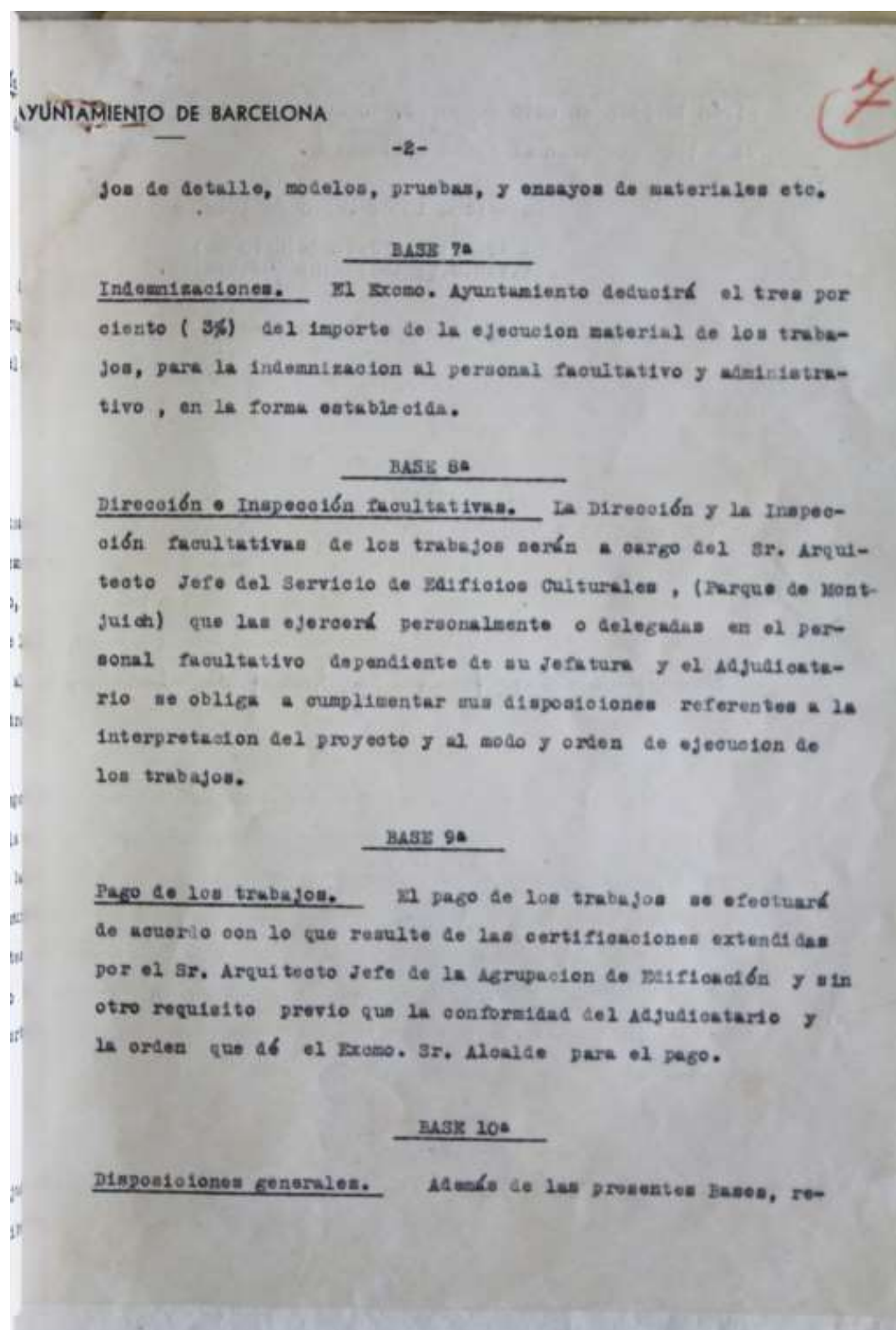
transitorio de tres pesetas diarias, sobre el importe del jornal en concepto de plus de vida cara, establecido por el Sindicato Local de la Construcción, en 27 de Octubre de 1941, y aceptado de acuerdo de la Excm. Comisión Municipal Permanente, en sesión de Julio de 1942.

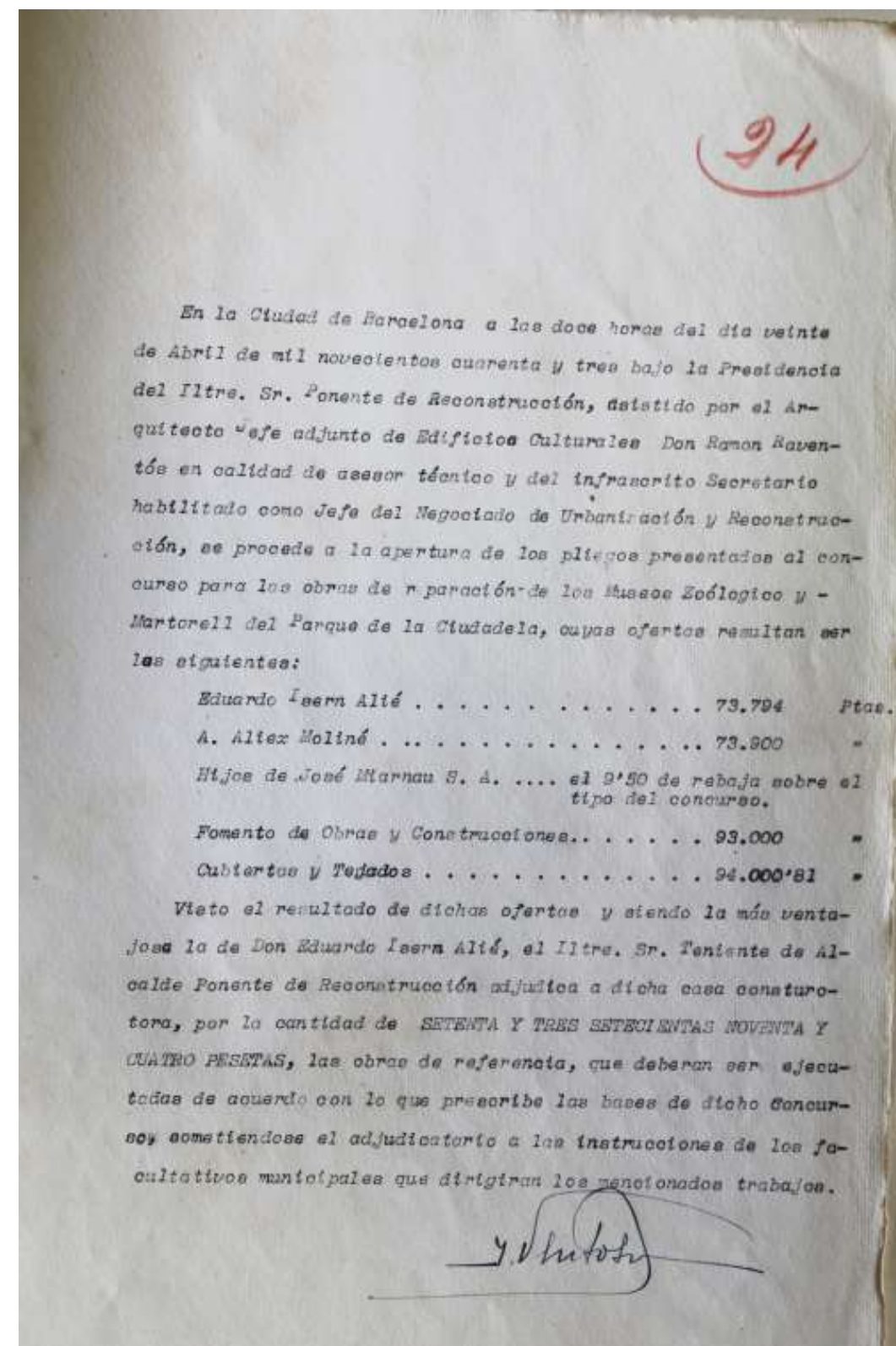
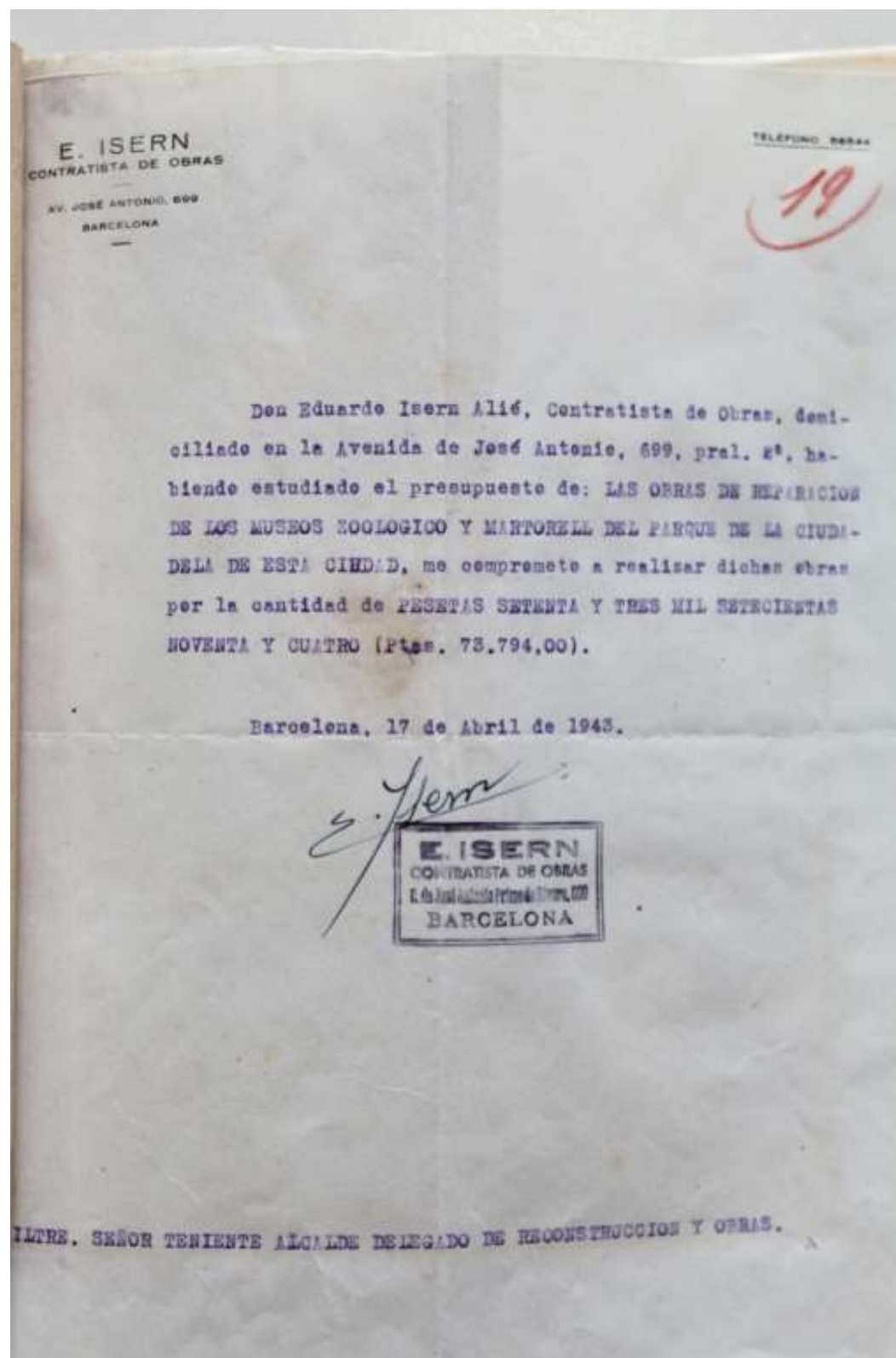
Barcelona 10 de Marzo de 1943.

El Arquitecto Jefe Adjunto del Servicio de Edificios Culturales.

Manuel Nevado

Reunidos en el día de la fecha los Sres. Don Eduardo Isern Alié,
Don Joaquín Vilaseca Rivera, Arquitecto Substituto de la Agru-
pación de Edificios Municipales y Don Ramón Reventos Farrarón
Arquitecto Jefe del Servicio de Edificios Culturales (parque de
Montjuich)
al objeto de verificar la recepción definitiva de las obras
de reparación de los Museos Zoológico y Martorell del Parque
de la Ciudadela,
que han sido ejecutadas por .. Don Eduardo Isern Alié.....
en virtud de la contrata que le fué adjudicada el día 6... de Mayo.....
de 1943 por el Excmo. Ayuntamiento, se han trasladado a la localidad en la que
se ha procedido al examen y reconocimiento de las mencionadas obras de reparación
del Museo Zoológico y Martorell

..... en presencia del contratista de las mismas,
y habiéndolas encontrado conformes con lo estipulado en el pliego de condiciones facul-
tativas del proyecto aprobado, han sido dadas por recibidas **provisionalmente**.
sin perjuicio de lo que tenga a bien resolver la Corporación municipal.

En virtud de lo que precede y a los efectos de lo prevenido en el artículo 53 del pliego de condiciones que rige en la contrata, se ha levantado la presente acta de recepción definitiva que firman todos dichos señores, en Barcelona, a los trece días del mes de Noviembre de mil novecientos 1943.

~~E. Fern~~ ~~Manos Prevedo~~

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA	Servicios Técnicos Municipales AGRUPACION DE EDIFICIOS MUNICIPALES								
SERVICIO DE Edificios Culturales (Parque de Montjuich)									
OBRAS POR Concurso	Mes de Julio de 194 3 .								
<i>Liquidación núm. 1</i>									
Relación valorada de las obras de reparación de los Museos de Zoología y Martorell del Parque de la Ciudadela.									
Adjudicadas a Eduardo Isern Alié									
Presupuesto aprobado para las mencionadas obras por acuerdo del Ayuntamiento de de de : Ptas.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="padding: 5px;">Pesetas</th> <th style="padding: 5px;">Cts.</th> </tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td></td></tr> </table>	Pesetas	Cts.						
Pesetas	Cts.								
Presupuesto de adjudicación adicional	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="padding: 5px;">Pesetas</th> <th style="padding: 5px;">Cts.</th> </tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td></td></tr> <tr><td style="height: 20px;"></td><td></td></tr> </table>	Pesetas	Cts.						
Pesetas	Cts.								
Presupuesto total que rige.									

Unidades de obra	CLASE DE OBRAS EJECUTADAS	Presupuesto unitario		IMPORTES			
				PARCIALES		TOTALES	
		Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.
	<u>MUSEO DE ZOOLOGIA</u>						
	<u>Albañilería</u>						
88'40	m ² . de repicado del revoque en claraboyas y terrado	1'50		132'60			
88'40	m ² . de revoque con mortero de cal	6'--		530'40			
18	m ² . repicado y estuque de la parte baja del gran ventanal	17'--		306'--			
	Arreglo de tubería de desagüe del C.G.			100'--			
	Repaso del terrado y limpieza del mismo			1.000'--		2.069'--	
	<u>Vidriería</u>						
112'29	m ² . vidrio impreso	36'	--	4.042'--			
68'04	m ² . vidrio doble	58'	--	4.049'50			
39	m ² . baldosilla	36'	--	1.404'--			
<i>Suma y sigue.</i>				9.495'50		2.069'--	

Unidades de obra	CLASE DE OBRAS EJECUTADAS	Precios unitarios		IMPORTES	
		Pesetas	Cts.	PARCIALES	TOTALES
				Pesetas	Cts.
	Suma anterior...			9.495' 50	2.069' --
	Rascar de masilla la mitad de los galces de las claraboyas y lucernarios y limpiar galces de las vidrieras, poniendo masilla			3.400' --	12.895' 50
	<u>PINTURA</u>				
463'19	m2. de pintura a dos manos en hierros una de minio plomo y otra de hierro Brum, rejillas de ventanas, balcones la plantahierros azotes yigas y tela metálica, puertas entrada ventanales, 98 aberturas y claraboyas	5'75		4.052' 91	4.052' 91
	<u>Cerrajería</u>				
	Jornales empleados en arreglo de los hierros de los ventanales				
30	Jornales cerrajero 1ª	25'90		777' --	
30	" peón auxiliar	17'08		512' 40	
	varias soldaduras			300' --	1.589' 40
	<u>MUSEO MARTORELL</u>				
	<u>Albañilería</u>				
	Arreglo grietas y refuerzo vigas			350' --	
114'94	m2. repicado del revoque	1'50		172' 41	
114'94	m2. revoque con mortero de cal.	2'--		229' 24	
	Repaso del mosaico de marmol			150' --	
	ml. cambiar cuatro tuberías de desagüe de la cubierta colocando tubos de fibra cemento impermeabilizados, empalmes, dados y tabiquillos				
	Suma y sigue...			1.562' 05	20.606' 81

Unidades de obra	CLASE DE OBRAS EJECUTADAS	Precios unitarios		IMPORTES	
		Pesetas	Cts.	PARCIALES	TOTALES
				Pesetas	Cts.
	Suma anterior...			1.362' 05	20.606' 81
	de protección, previo arranque y descombro de la actual	50'--		2.400' --	
	Repaso de todas las tejas de la cubierta cambiando las rotas y colocando nuevas			4.500' --	
	Repaso y limpieza de todas las canales de la cubierta practicando agujeros para nuevos desagües sobre cornisa			2.500' --	10.762' 05
	<u>Pintura</u>				
1.000	m2. de pintura al temple en techos y paredes	3'--		3.000' --	
666'66	m2. de pintura al esmalte en vitrinas, entrada vestíbulo, etc.	9'--		5.999' 24	5.999' 24
	suma				40.368' 80
	14 % beneficio industrial				5.651' 64
	suma				46.020' 44
	Rebaja obtenida en el concurso				2.892' 72
					36.130' 65
	A deducir el 3 % sobre pesetas 31.693'65 para el pago de indemnizaciones al personal facultativo y administrativo				950' 80
	LIQUIDO, PESETAS.....				35.179' 85
	El importe de esta relación valorada asociando a la cantidad de treinta y seis mil ciento treinta pesetas con sesenta y cinco centimos de las cuales debe abonarse al Contratista treinta y cinco mil ciento setenta y nueve pesetas con ochenta y cinco centimos y al personal facultativo y administrativo novecientas cincuenta pesetas con ochenta centimos.				
					R A T -
	Suma y sigue...				

Ayuntamiento de Barcelona Servicios Técnicos Municipales

SERVICIO DE Edificios Culturales (Parque de Montjuich)

OBRAS POR Administración Mes de Noviembre de 1943.

Liquidación núm. 1

Relación valorada de las obras complementarias realizadas en el Museo Martorell del Parque de la Ciudadela.

Adjudicadas a Eduardo Isern Alió

Presupuesto aprobado para las mencionadas obras por acuerdo del Ayuntamiento de de de : Ptas

Presupuesto de adjudicación adicional

Presupuesto total que rige.

Unidades de obra	CLASE DE OBRAS EJECUTADAS	Precios unitarios		IMPORTES			
		Ptas	Cts	PARCIALES		TOTALES	
		Ptas	Cts	Ptas	Cts	Ptas	Cts
	<u>PINTURA</u>						
538'24	m ² . de pintura al barniz de las 36 vitrinas y 17 tablas de la sala de réclames	8'--		4.225'92			
519'74	m ² . de pintura al barniz de las 36 vitrinas y 8 tablas de la sala Minerales	8'--		4.157'92			
13	m ² . de pintura al barniz de las dos vitrinas de la planta baja vestibulo	8'--		96'--			
269'40	m ² . de pintura al barniz de 3 vitrinas y 1 mesa de la biblioteca	8'--		2.155'20			
478'50	m ² . de pintura al barniz de 43 vitrinas y 34 pedestales						
	Suma y sigue.			10.635'04			

Unidades de obra	CLASE DE OBRAS EJECUTADAS	Precios unitarios		IMPORTES			
		Ptas	Cts	PARCIALES		TOTALES	
		Ptas	Cts	Ptas	Cts	Ptas	Cts
	Suma anterior.			10.635'04			
	los	8'--		3.828'--			
296	m ² . de pintura a la cal en paredes, lavando previamente los existentes	3'--		888'--			
2	m ² . pintura en rejas	45'--		90'--			
3	m ² . pintura a óleo puertas entrada (dos caras)	115'--		345'--		15.786'04	
	<u>ALBAÑILERIA</u>						
99'38	m ² . de mamparo 25 x 25 ini.						
	tación mural recuadrado con fajas negras	10'50		1.043'49		1.043'49	
	Suma.					16.829'53	
	A descontar: baja obtenida en la subasta por unidad					--'--	
	Valor de ejecución material de las obras a precio de subasta					16.829'53	
	A añadir 14 por ciento de contrata.					2.356'13	
	Suma.					19.185'70	
	A deducir: indemnización al personal facultativo y administrativo 3 por ciento sobre					584'28	
	Resta.					18.601'42	
	A retener: 10 por ciento según el artículo del Contrato					--'--	
	Líquido que debe recibir el Contratista					18.601'42	

Asciende el importe de esta Relación valorada a la cantidad de diecinueve mil ciento ochenta y cinco pesetas con setenta centimos

de las cuales deben abonarse al Contratista dieciocho mil seis

cientas ochenta y dos centimos.

y al personal facultativo y administrativo quienientos cuatro pesetas con ochenta y

y retenerse en concepto del 10 por ciento previsto en el artículo

del Pliego de condiciones

Barcelona 25 de Noviembre de 1943.

El Arquitecto Jefe Adjunto del Servicio de Edificios Culturales.

El Contratista, S. Yern

Manuel Puerto

MUSEU MARTORELL			
MANTENIMENT			
Arranque y desescombre del pavimento actual y suministro y colocación de otro material de mosaico hidráulico de primera calidad			
28'48	m2. pavimento de la biblioteca, laboratorio, despacho y		
28	despacho	25' --	7.400' 50
Suministro de una tapadera para un depósito de agua			
		25' --	60
Arreglar mastil bandera			
		25' --	--
Arreglar la salida de la cubierta, cambiando el marco de madera y hierros U y construyendo tabiquillos			
		200' --	--
27'44	m2. de repaso y arreglo del estique de la fachada	17' --	406' 46
Suma y sigue		3.247' 47	80.437' 01

Unidades de obra	CLASE DE OBRAS EJECUTADAS	Precios unitarios	IMPORTES			
			PARCIALES		TOTALES	
		Pesetas	Lrs	Pesetas	Cts	Pesetas
	Suma anterior			3.247' 47		80.437' 01
	Arranque de la actual escalera de salida por el Paseo de la Industria y colocación de otra de piedra artificial de nueve escalones y de forma rectangular			1.900' --		5.147' 47
2.257	m2. Pintura al temple en techos y paredes	3' --		6.771' --		
827'84	m2. de pintura al esmalte	9' --		7.450' 56		
300	m2. pintura de molcales al barniz	1' --		300' --		
45	m2. pintura al barniz Andamios	0' --		225' --		
				1.700' --		16.803' 56
						42.088' 04
						5.232' 38
	14 % beneficio industrial					47.380' 36
	Reduza obtenida en el concurso					10.317' 02
						37.663' 34
	Reducir el 3 % sobre pesetas 33.033'90 pesetas para el pago de indemnizaciones al personal facultativo y administrativo					991' 16
	Líquido pesetas					36.672' 10
El importe de esta certificación asciende a la cantidad de treinta y siete mil seiscientos sesenta y tres pesetas con treinta y cuatro centimos de las cuales debe abonarse al contratista treinta y seis mil seiscientos setenta y dos pesetas con dieciocho centimos y al personal facultativo y administrativo novecientos noventa y una pesetas con dieciséis centimos.						
						B a r -
Suma y sigue						

Doc. 17

Descripció: Expediente relativo a las obras a ejecutar por administración en la biblioteca del Museo Martorell.

Data: 1943.

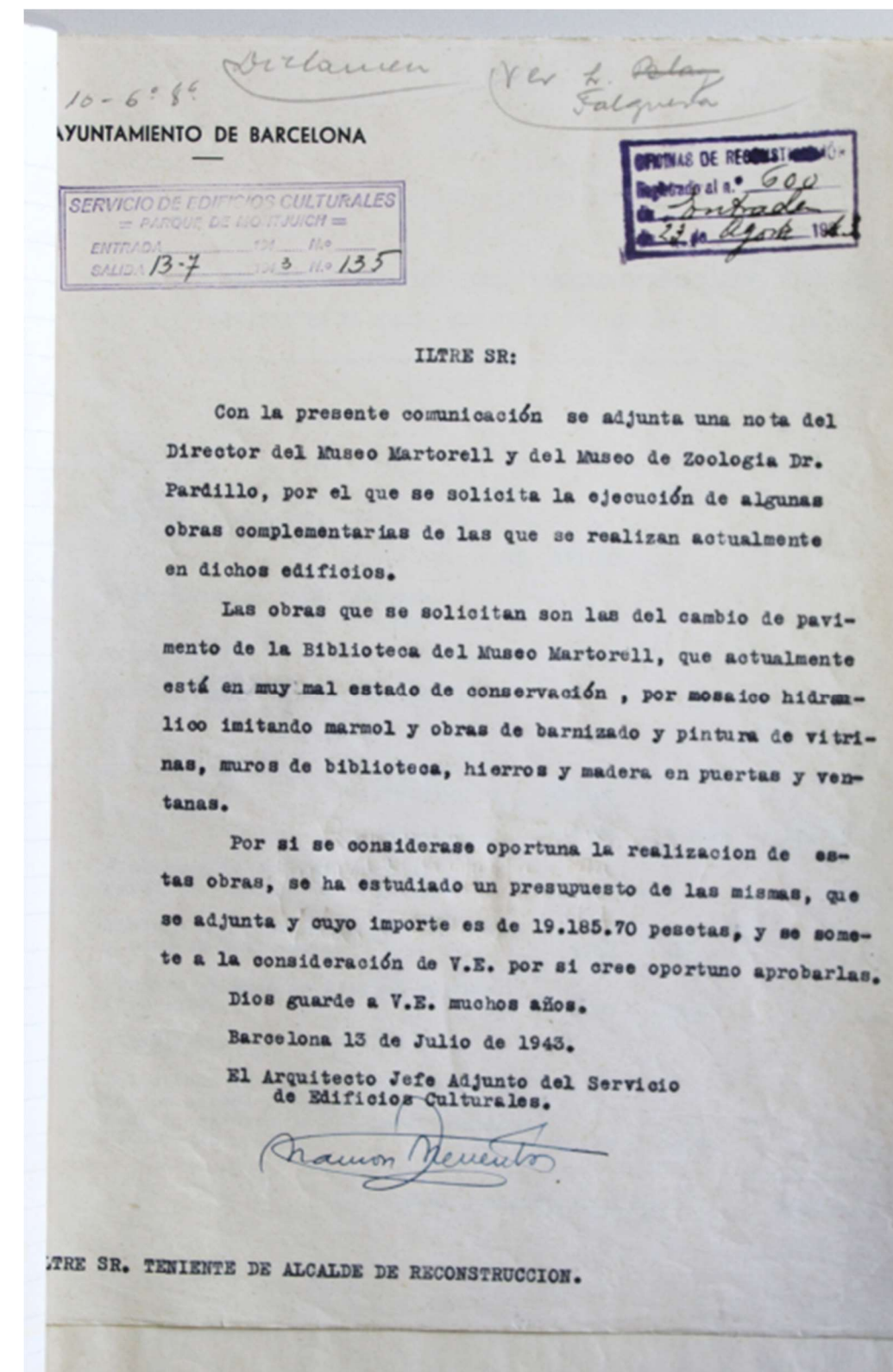
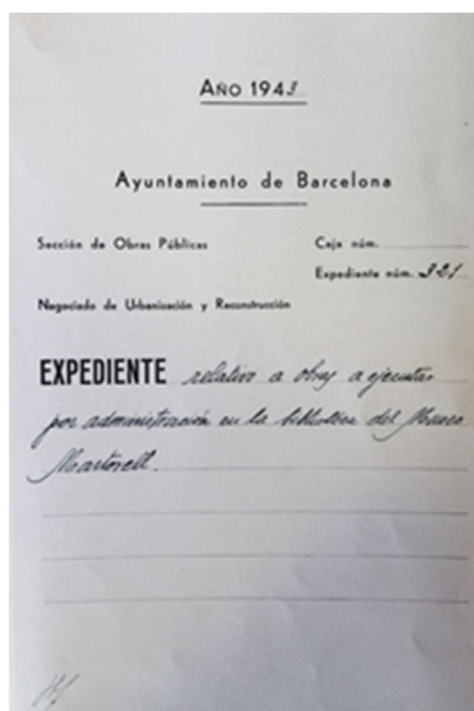
Autor: Diversos: Ramon Raventós Ferrerons.

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1943. Q118. 321

Observacions: Reproducció integral.

- 13 de juliol. Sol·licitud d'obres complementàries a les que es realitzaven paral·lelament (vegeu document anterior) referents a la pavimentació de la biblioteca, pintura de murs i tancaments i manteniment de vitrines de la mateixa estança. S'adjunta una previsió econòmica de 19.185,70 ptes.
- 17 de novembre. Aprovació de la dotació econòmica per a realitzar les obres complementàries de la biblioteca.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA

PRESUPUESTO PARA LAS OBRAS COMPLEMENTARIAS QUE DEBEN REALIZARSE EN EL MUSEO MARTORELL DEL PARQUE DE LA CIUDADELA

PINTURA.

Pintura al barniz en las vitrinas de fósiles, minerales, bibliotecas, etc.			
Sala fósiles.	39 vitrinas		
"	17 tablas.	m2	464.50
Sala Minerales	38 vitrinas.		
"	8 tablas.	"	456.00
Vestibulo Planta baja, 2 vitrinas			12.00
Bibliotecas.	1 vitrina circular		
"	2 "		
"	1 mesa.	"	269.40
Historia Natural.	43 vitrinas.		
"	24 pedestales.		416.00
	m2.....	1.617.90	a 8 ptas = 12.943.20
Pintura a la cola en paredes, lavando previamente la existente.	m2	296.00	" 3 " = 888.00
Pintura de rejjas a una mano de minio y otra de Ferro-brun.		2.00	" 45 " = 90.00
Pintura al oleo de puertas entrada (dos caras.)		3.00	a 115.00 = 345.00
ALBAÑILERIA.			
Colocacion de mosaico de 25 x 25 imitacion marmol recuadrado con fajas negras, diferencia del presupuestado:			
35.50 - 25 = 10.50	m2	98.42	a 10.50 = 1.033.41
Suma y sigue.....			15.299.61

Suma anterior.....	15.299.61
Imprevistos, 10%.....	1.529.96
Suma pesetas.....	16.829.57
Beneficio industrial, 14%.....	2.356.14
Total pesetas.....	19.185.71

Este presupuesto asciende a la cantidad de diecinueve mil, ochenta y cinco pesetas con setenta centimos, en cuyo importe va comprendido el 3% de indemnización al personal facultativo y administrativo, que debe descontarse al contratista.

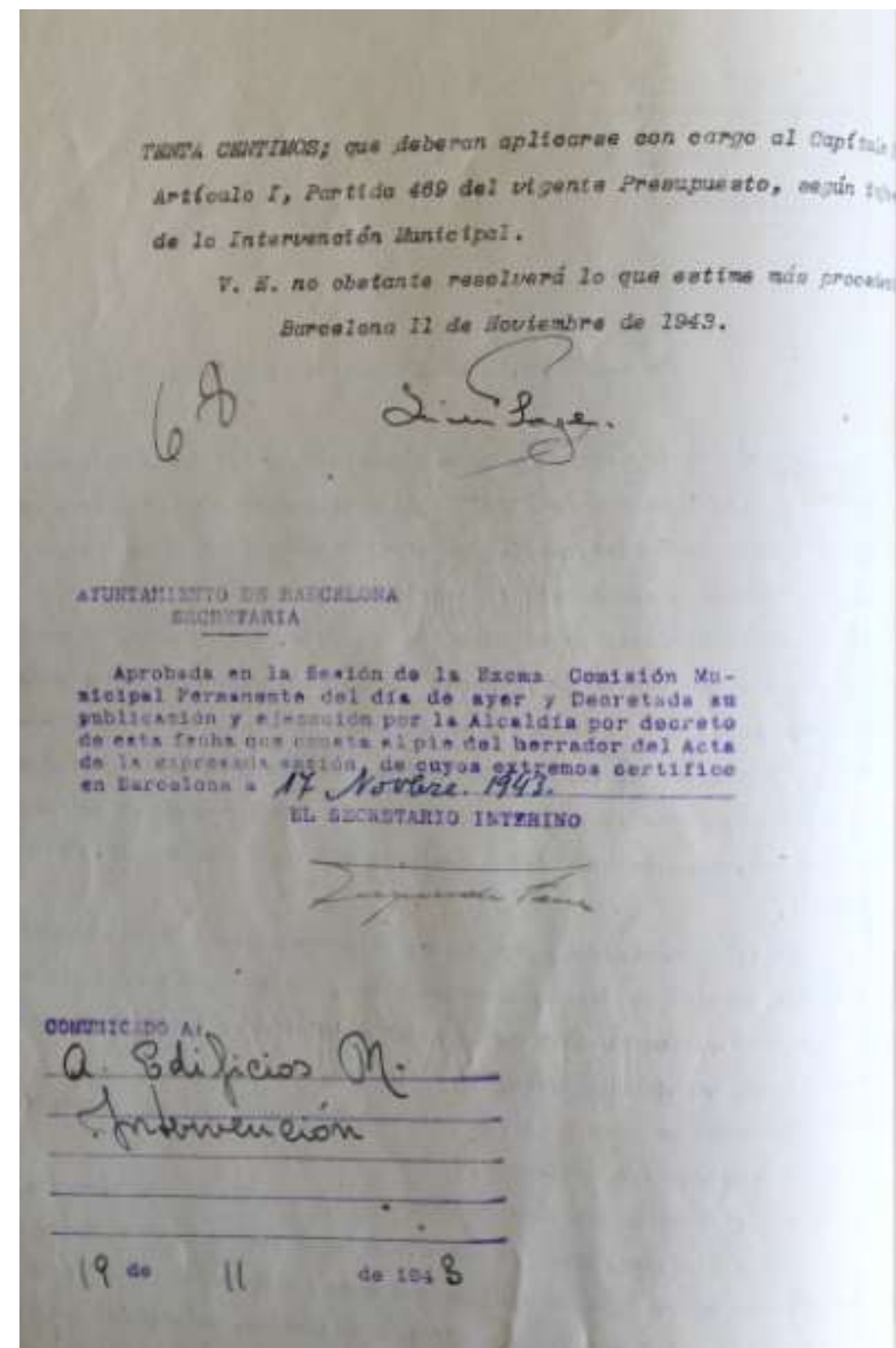
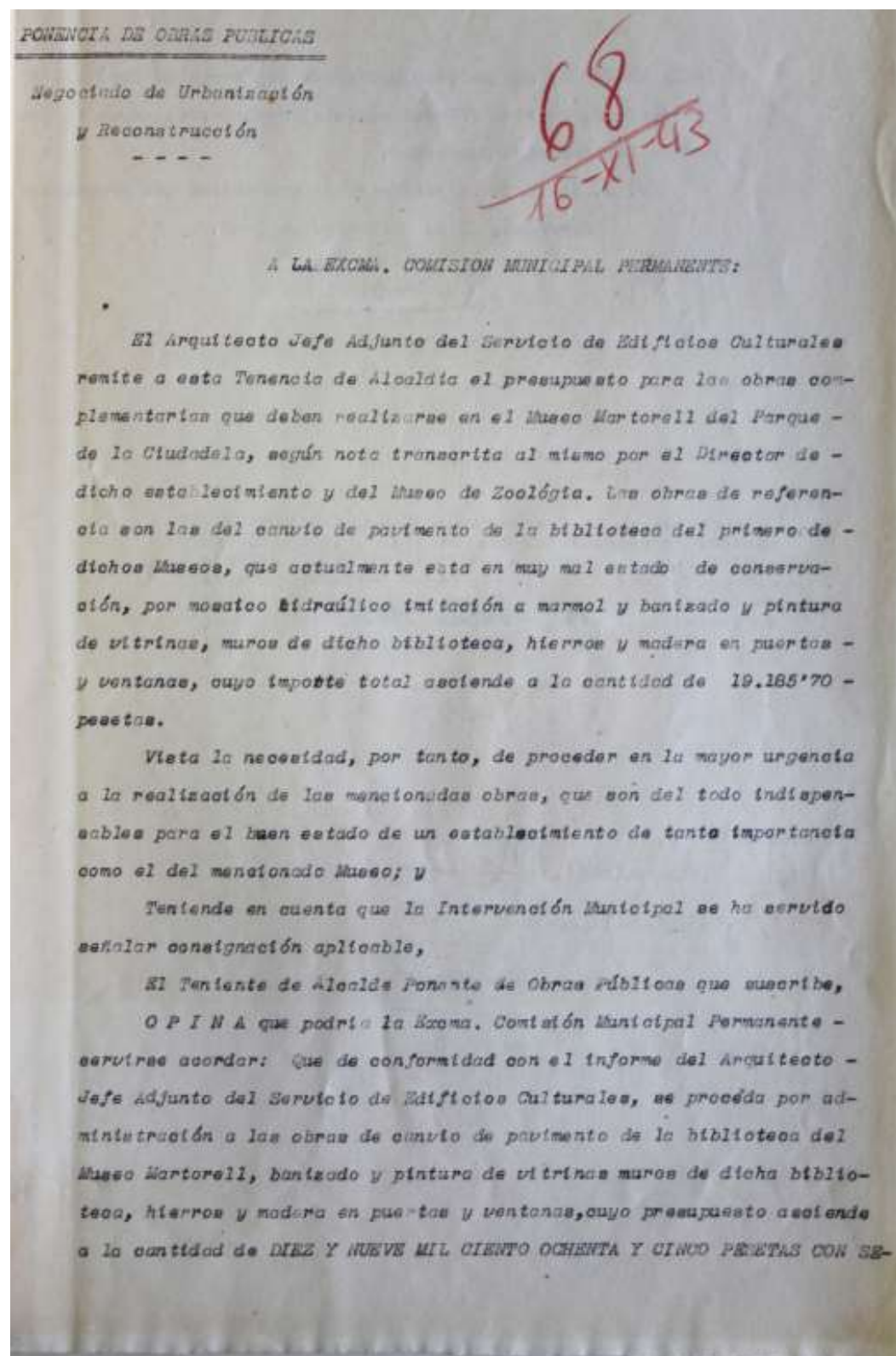
En este presupuesto está incluido el subsidio transitorio de pesetas diarias, sobre el importe del jornal en concepto de plus vida cara, establecido por el Sindicato Local de la Construcción el 27 de Octubre de 1941, y aceptado por acuerdo de la Excm. Com. Municipal Permanente, en sesión de 29 de Julio de 1942.

El personal será asegurado contra el riesgo de indemnización por enfermedad permanente o muerte de sus trabajadores por accidentes de trabajo, en la Caja Nacional. Decreto del Ministerio del Trabajo de 18 de Junio de 1942.

Barcelona 13 Julio de 1943.

El Arquitecto Jefe Adjunto del Servicio de Edificios Culturales.

Manuel J. Juncos

Doc. 18

Descripció: Proyecto de reforma del Museo de Geología del Parque de la Ciudadela

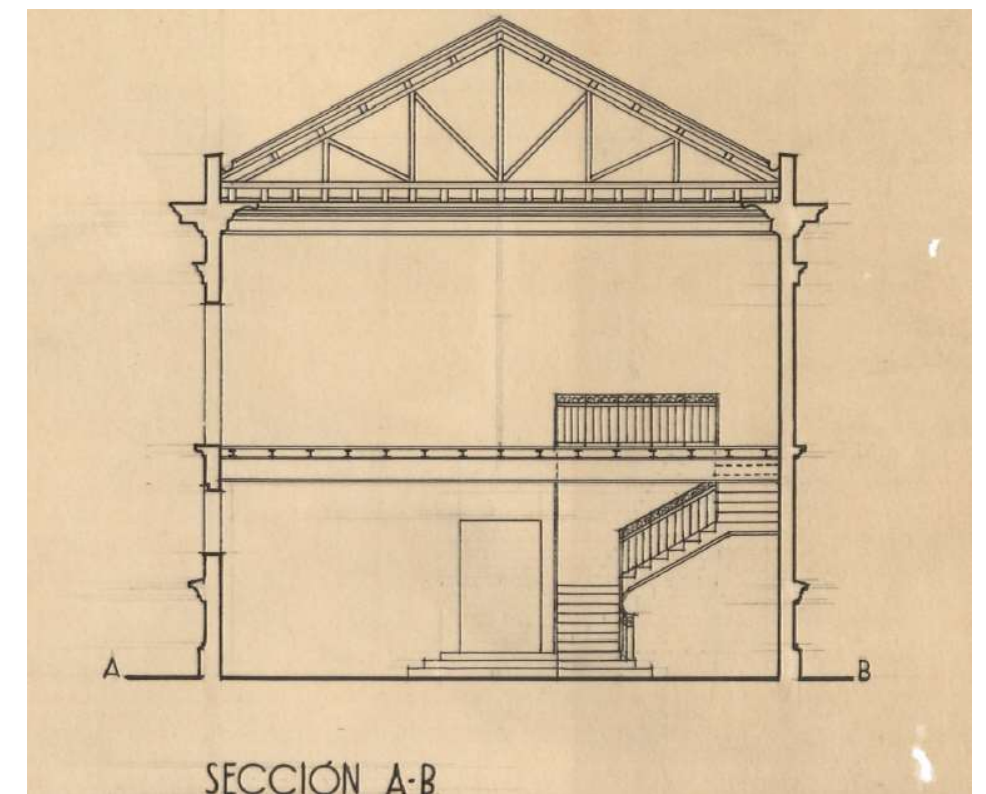
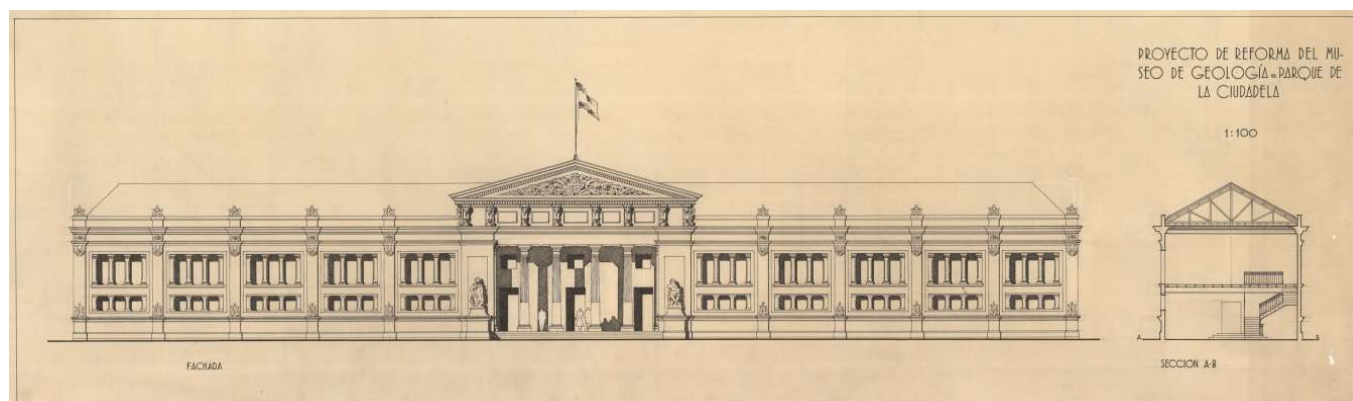
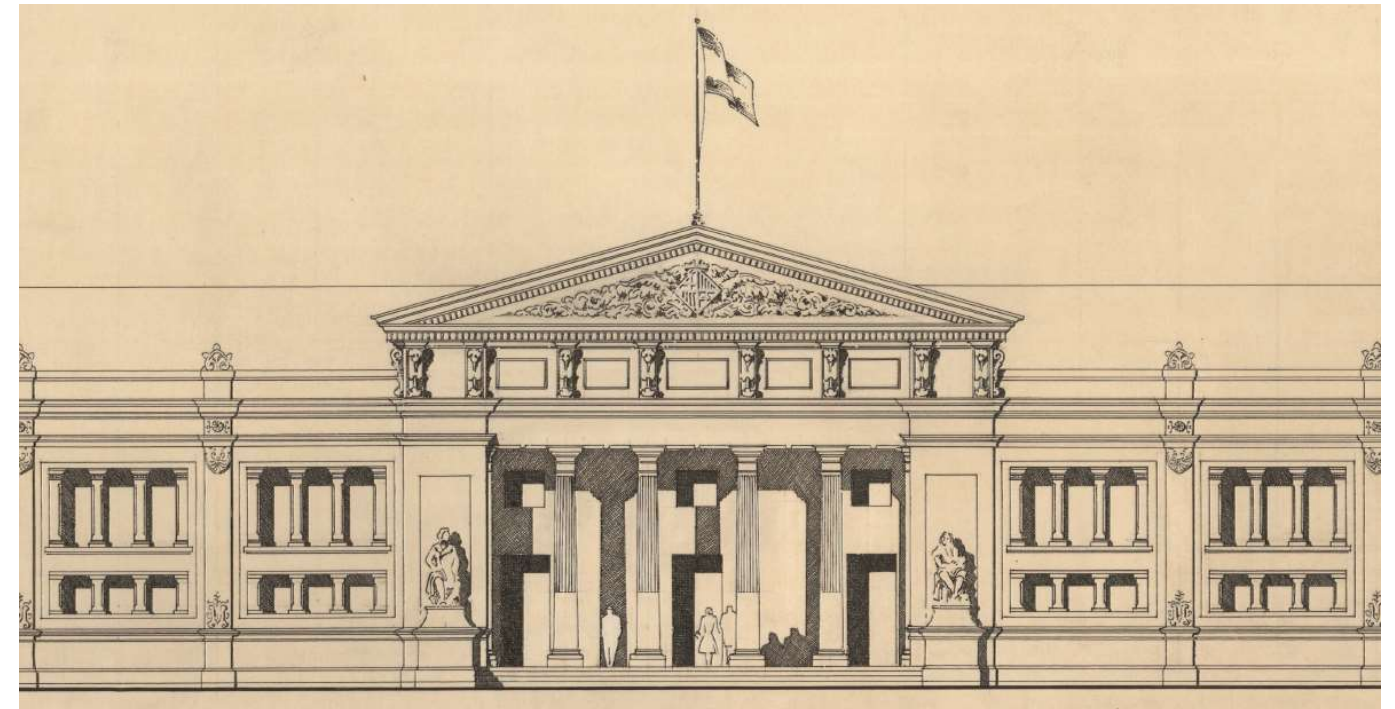
Data: 1958.

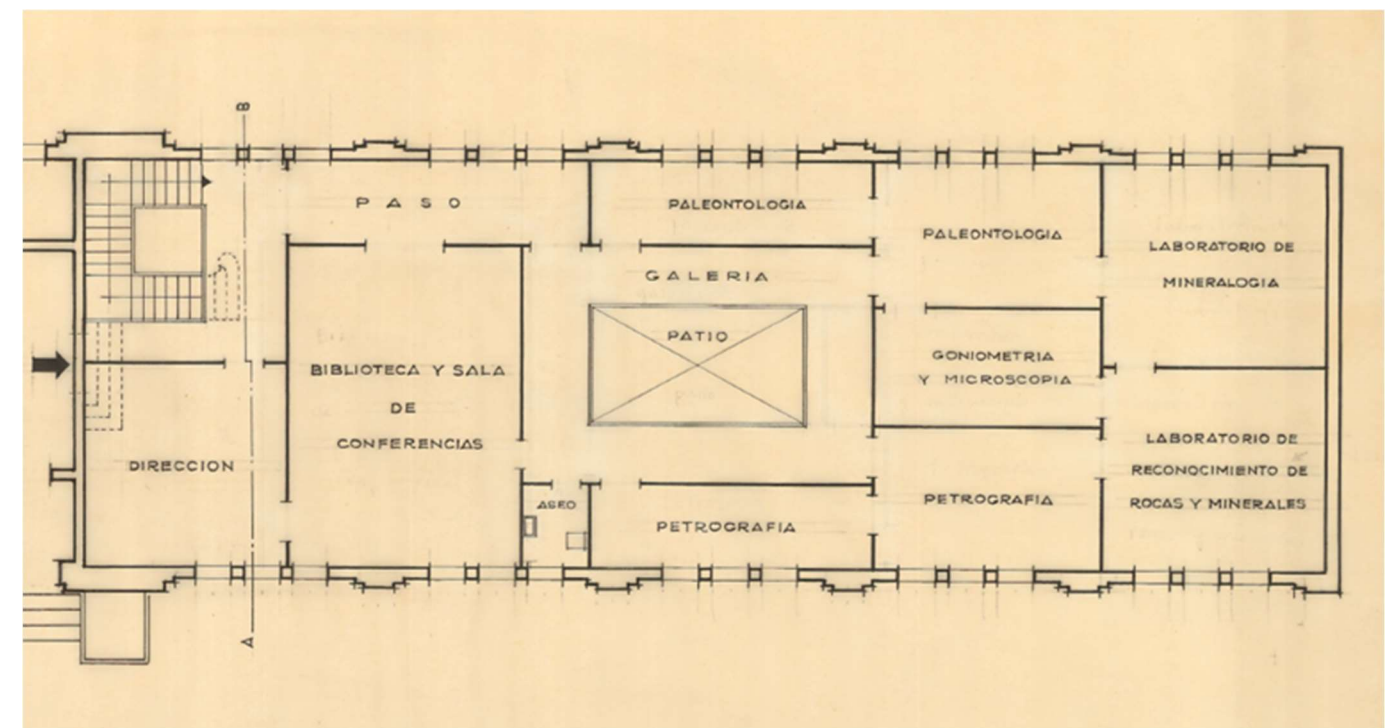
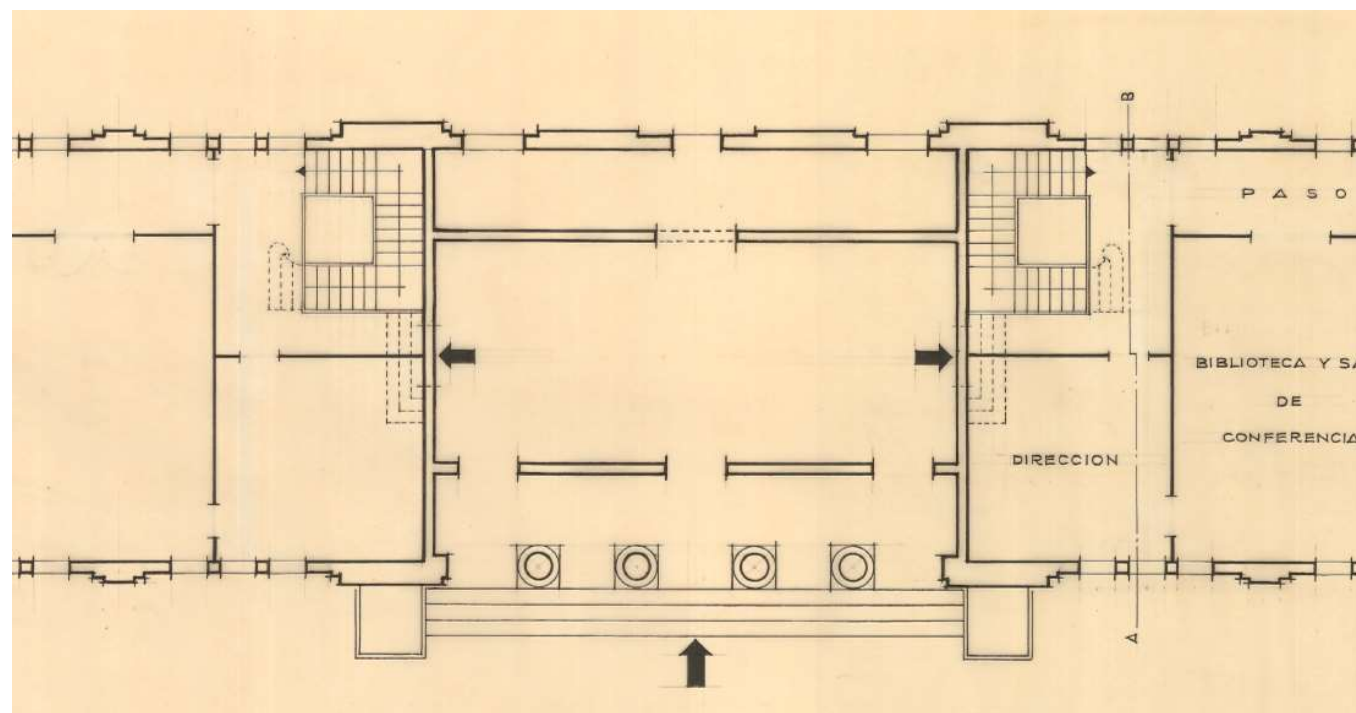
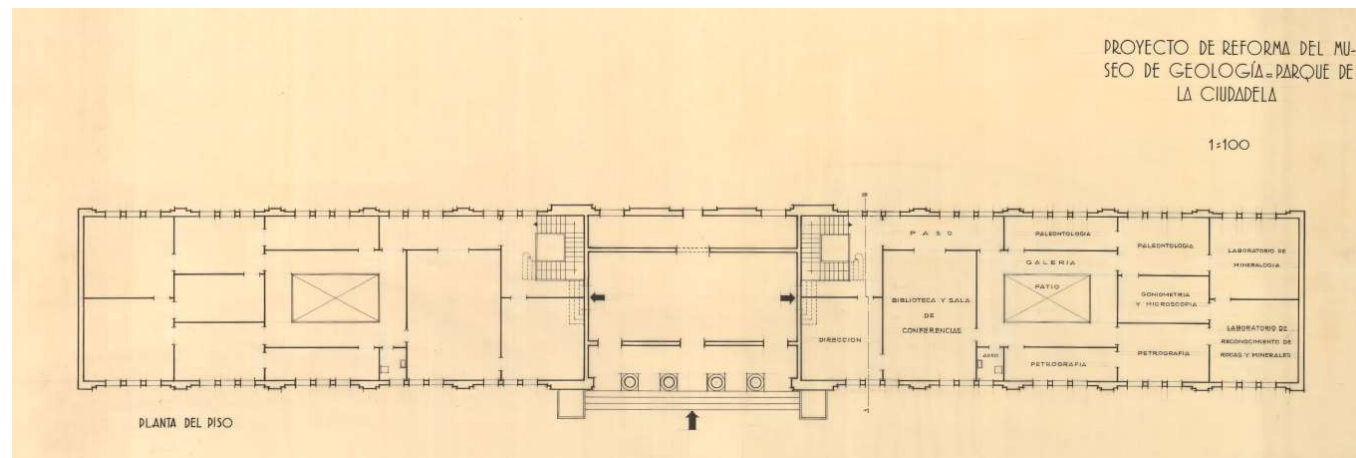
Autor: Arquitecte Raventós.

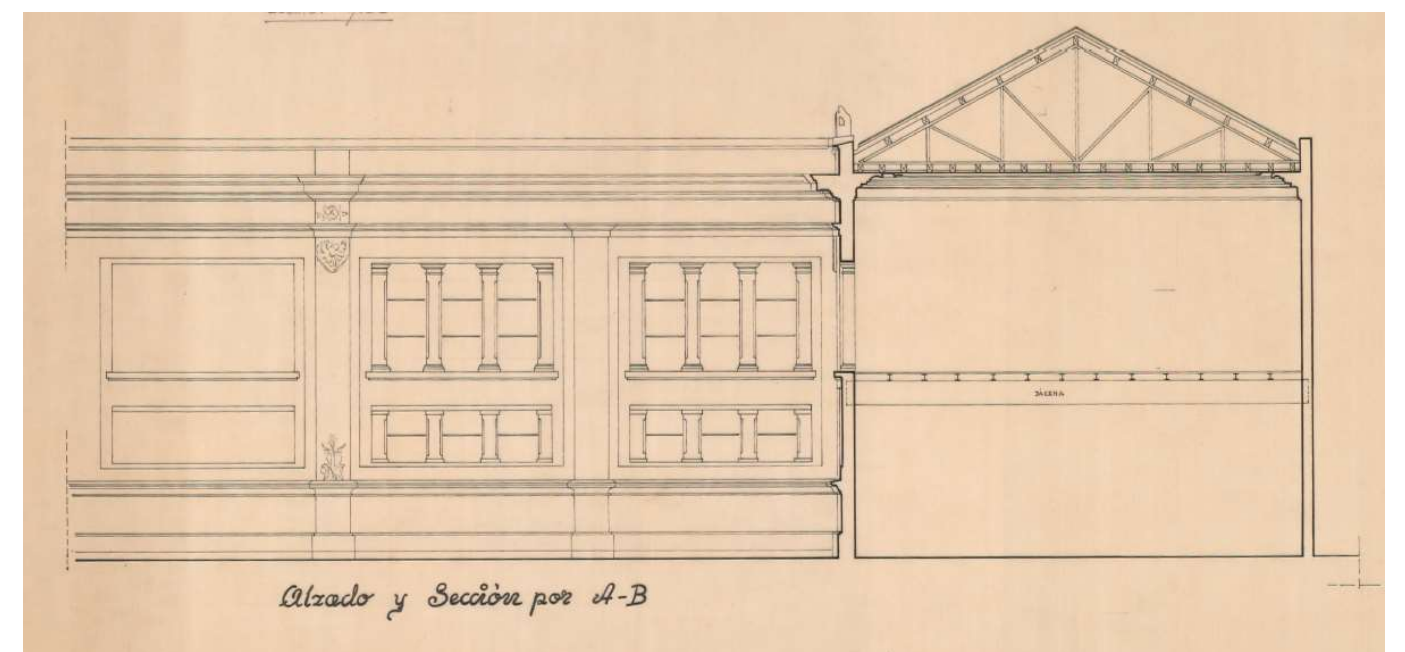
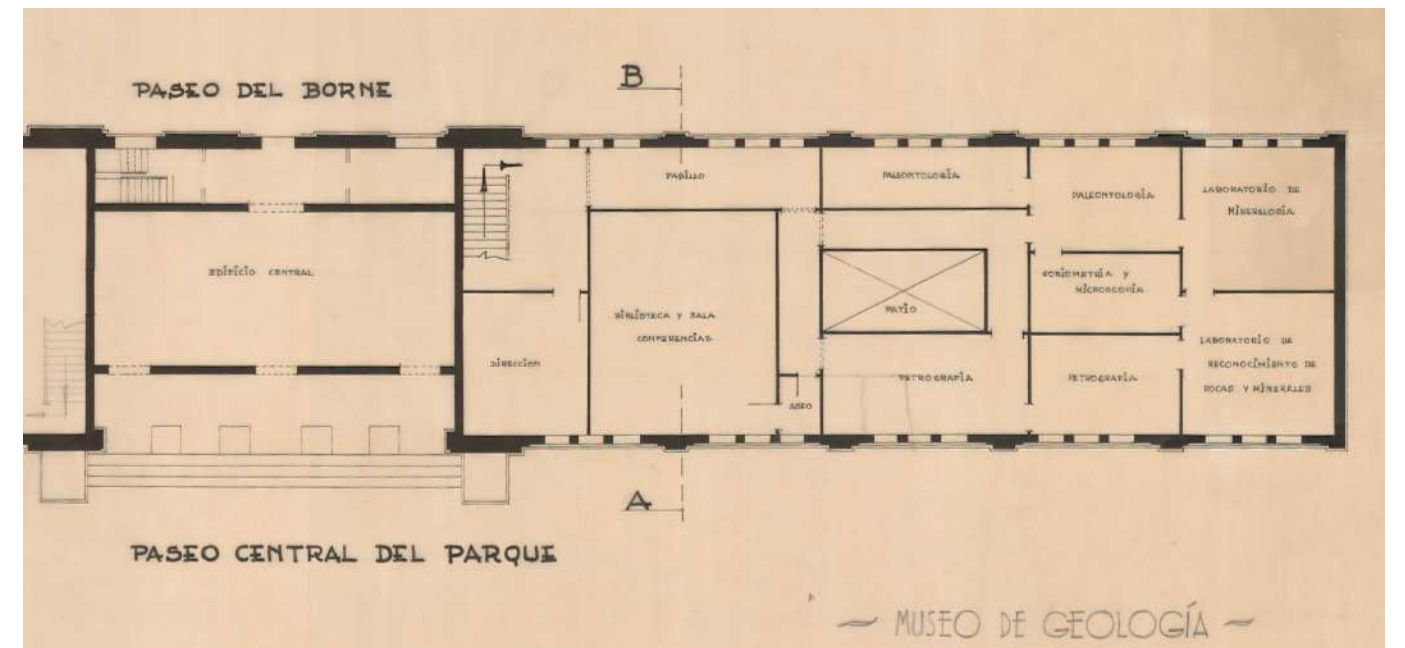
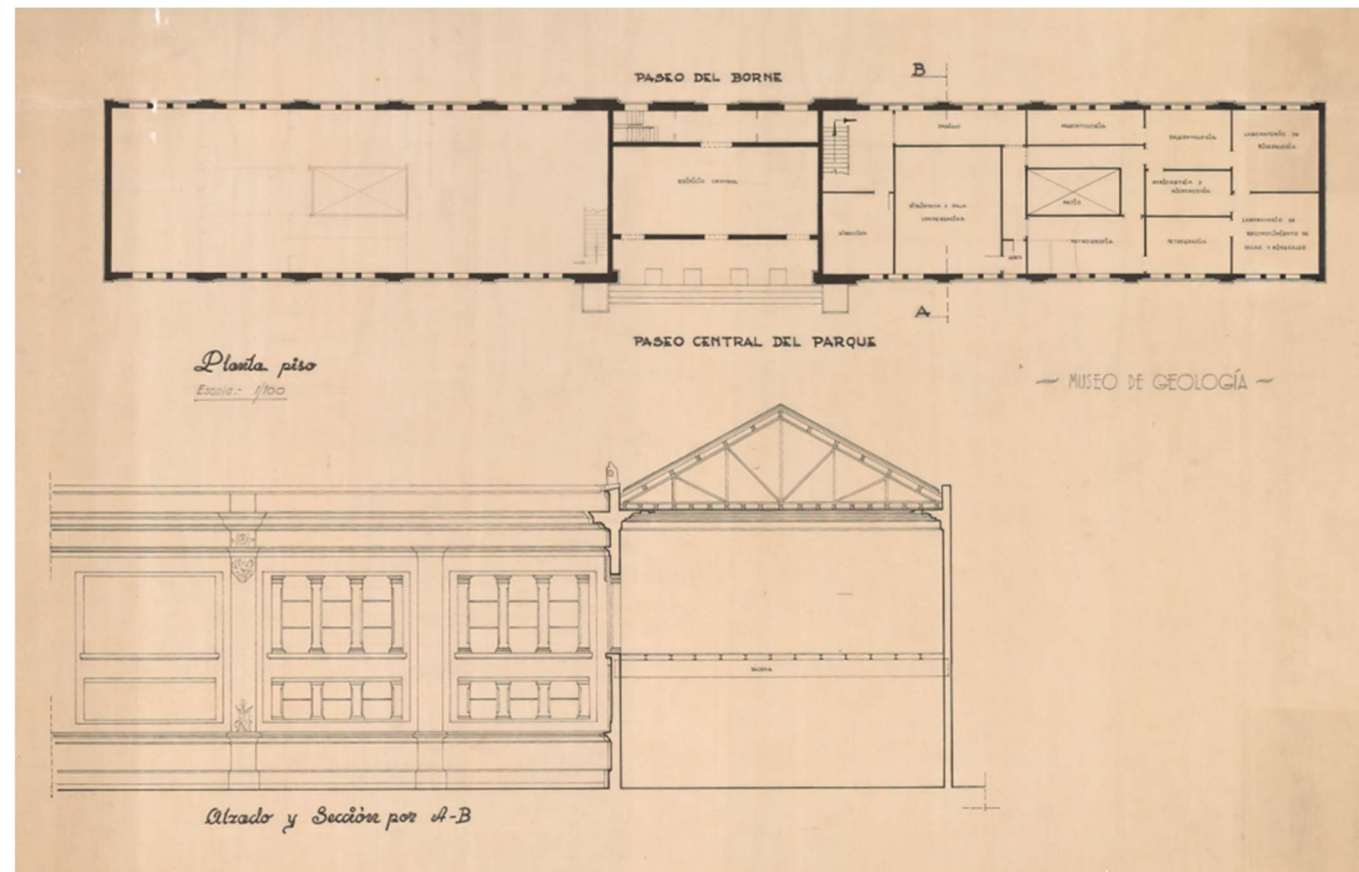
Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1958. 228-exp-001.

Observacions: Reproducció integral. Projecte no realitzat de reforma del Museu de Geologia. Es pretenia dividir l'ala nord i sud, formant dues plantes independents. Aquesta intervenció preveia la subdivisió dels espais en petites sales d'exposició que suposaven la construcció d'un parell de celoberts al bell mig de cada ala i la reconfiguració de les escales que flanquegen el cos central. En façana aquesta intervenció també suposava la construcció de nous finestrals a cada planta.

Doc. 19

Descripció: Expediente relativo a las obras a realitzar en el Museo de Geologia del Parque de la Ciudadela.

Data: 1973.

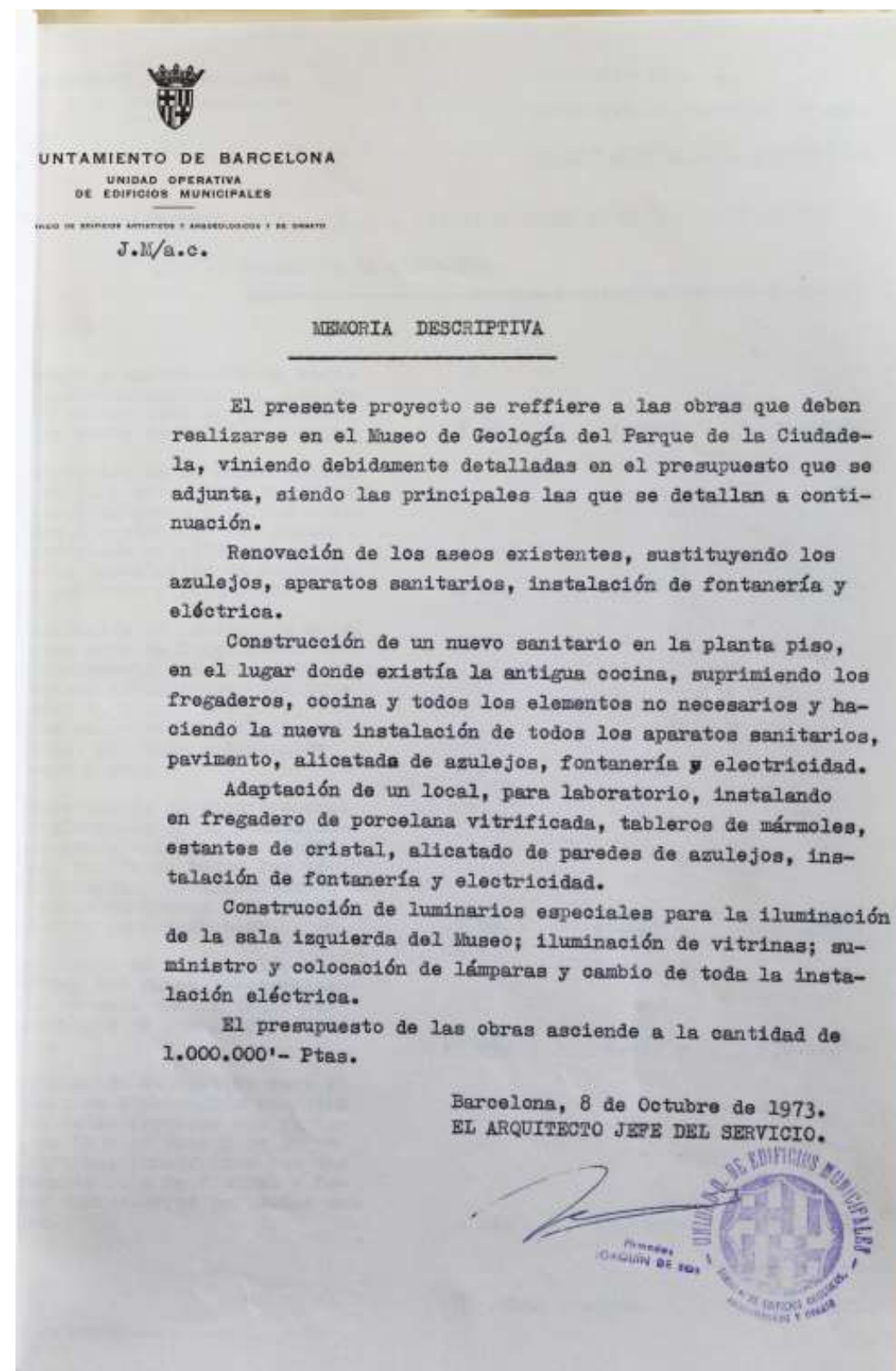
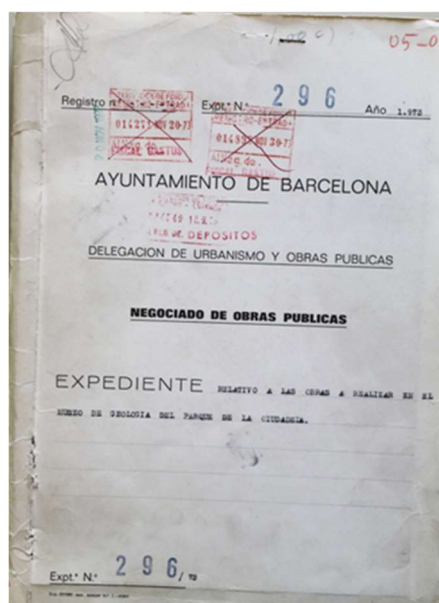
Autor: Diversos: Joaquim de Ros i de Ramis (1911-1988).

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1973. Q118. 296

Observacions: Reproducció integral.

- 8 d'octubre de 1973. Pressupost d'obres a realitzar al Museu de Geologia, centrades en renovació de sanitaris, sistemes de lampisteria i electricitat de la planta baixa. Substitució de l'antiga cuina de la planta primera per uns nous lavabos, construcció d'un laboratori i millora d'il·luminació de les sales d'exposició. Dotació d'1.000.000 de ptes.
- 1 d'abril de 1974. Anunci del concurs públic obert per a la realització de les obres.
- 28 de maig. Acta del concurs públic, amb única candidatura de Francisco Closa Alegret.
- 22 d'agost. Adjudicació a Closa de les obres de reforma del museu.
- 14 de juliol. Recepció definitiva de les obres de reforma.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA
UNIDAD OPERATIVA
DE EDIFICIOS MUNICIPALES
VENIENTE DE SECCIÓN DE URBANISMO Y OBRA PÚBLICA Y DE CASAS

J.M/a.c.

Subunidad de Servicios Urbanísticos
1 OCT 1973
EXPTE. N.º 296/73

ENTRADA DE SERVICIOS
MUNICIPALES
N.º Registro 3488
Entrada 1 OCT 1973
Salida 15 OCT 1973

ILMO. SR.

Este Servicio Técnico, en cumplimiento de órdenes recibidas de la Superioridad, ha confeccionado un presupuesto para las obras a realizar en el Museo de Geología del Parque de la Ciudadela.

El mencionado presupuesto asciende a la cantidad de UN MILLÓN DE PESETAS (1.000.000' - Ptas.) y va con cargo en cuanto a 500.000' - Ptas. al Subprograma 05, Epígrafe 07, 12 del actual Programa de Actuación y las restantes 500.000' - Ptas., con cargo al Presupuesto de Obras Extraordinarias de Desarrollo de la Ciudad, Partida 3.

Dadas las características especiales de las obras y el recinto donde deben efectuarse, el que suscribe considera que éstas deben ser adjudicadas por Concurso.

Lo que se somete a la consideración de V.I. para que si lo estima conveniente, lo eleve a la Superioridad, para su aprobación y posterior adjudicación.

Dios guarda a V.I. muchos años.

Barcelona, 10 de Octubre de 1973.
EL ARQUITECTO JEFE DEL SERVICIO.

VISTO
ARQUITECTO JEFE DE LA UNIDAD O. DE EDIFICIOS MUNICIPALES

11 de 10 de 1973
de 14 a.º 633

UNIDAD DE SERVICIOS MUNICIPALES
SERVICIO DE URBANISMO Y OBRAS PÚBLICAS

ILMO SR. DELEGADO DE SERVICIOS DE URBANISMO Y OBRAS PÚBLICAS.-

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA
UNIDAD O. DE EDIFICIOS MUNICIPALES
J.M/a.c.

SUBUNIDAD DE
SERVICIO DE SERVICIO DE EDIFICIOS ARTÍSTICOS, ARQUEOLÓGICOS.

PRESUPUESTO DE LAS OBRAS A REALIZAR EN EL MUSEO DE GEOLOGÍA DEL PARQUE DE LA CIUDADELA.

anque y sustitución de todos aparatos sanitarios, así como la instalación de fontanería los aseos de la planta baja.	8 m2.	9.200' -	73.600' -
strucción de un nuevo sanitario en la planta piso, suprimiendo los fregaderos y cocina existentes e instalando las piezas porcelana vitrificada así como la instalación de fontanería, azulejos y pavimento.	4 m2.	14.000' -	56.000' -
ilitación de habitación en el piso para la instalación de laboratorio con fregadero de celana vitrificada, tableros mármol, blanco del país, es-tes de cristal, azulejos en edes, así como instalación agua y gas.	8 m2.	12.300' -	98.400' -
talación de un cuadro general a alumbrado en la planta sótanos donde existen los contadores, cambiando todos las líneas generales de alimentación otras de nuevas y la sección verida para cada caso.	1 Ud.	85.000' -	85.000' -
talación de iluminación en rineras del Museo, centralizan en un solo cuadro todas las potencias de los grupos luminosos.	26 Ud.	8.870' -	230.620' -
strucción estructura para el tema de iluminación en forma celosías formadas con plafones de 70 x 70 cms. y de 30 cm alturas, construidas con una lera de pino de Flandes y forado con talberos por todas sus ras.	3 Ud.	28.400' -	85.200' -
Suma y sigue			628.820' -

1 - Exp. 22885 exp. 20048 N.º 1 - 1973

Hoja n.º 2

PRESUPUESTO de las obras a realizar en el Museo de Geología del Parque de la Ciudadela.

	Suma anterior		628.820'--
Las para la suspensión de las celosías de iluminación incluidas en los planos y tuercas.	60 Ud.	145'--	8.700'--
Trabajos de albañilería para colocación de las anteriores celosías.	3 Ud.	8.450'--	25.350'--
Instalación eléctrica con tubo canalizado empotrado, cables, las secciones requeridas para la obra, incluidos interruptores, fusibles y enchufes y cuadros eléctricos.	283'-- M2.	225'--	63.675'--
Ministro de focos modelo 310 S.	116'-- Ud.	905'--	104.980'--
Ministro de lámparas Super K.	116 Ud.	46'--	5.336'--
Instalación de todos los elementos reseñados, mano de obra y material.	116 Ud.	55'--	6.380'--
Estado de celosías de madera, paradas y pintadas con pintura ignífuga, incluidos soportes.	106'10 M2.	320'--	33.952'--
	Suma Pesetas		877.193'--
	Beneficio Industrial 14 %		122.807'--
	Suma total pesetas		1.000.000'--

Asciende al presente presupuesto a la cantidad total de Un millón de pesetas (1.000.000'-- Ptas.)

Barcelona, 8 de Octubre de 1973.
EL ARQUITECTO JEFE DEL SERVICIO.

Mód. 7 - Exp. 22882 Imp. 10448 N.º 1 - 1973

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA

CONCURSO

Exp. 296/73.

Se anuncia concurso para las obras a realizar en el Museo de Geología del Parque de la Ciudadela, - - - - -

por el tipo de **1.000.000'--** pesetas, según proyecto que está de manifiesto en el Negociado de Obras públicas de esta Secretaría general.

La duración de las obras será de tres meses.

El pago se efectuará con cargo al Presupuesto extraordinario de Desarrollo de la Ciudad de Barcelona.

Para tomar parte en el concurso los licitadores deberán constituir previamente la garantía provisional de **20.000'--** pesetas; la definitiva, y la complementaria, en su caso, se deducirán en la forma dispuesta por el art. 82 del Reglamento de Contratación de las Corporaciones Locales.

Las proposiciones, extendidas en papel del Timbre de tres pesetas y reintegradas con sello municipal de **205'--** pesetas, se redactarán con arreglo a este modelo:

«Don _____ vecino de _____ con domicilio en _____ enterado del Pliego de condiciones, presupuesto y planos que han de regir el concurso de las obras a realizar en el Museo de Geología del Parque de la Ciudadela, - - - - - se compromete a ejecutarlas con sujeción a los citados documentos, por _____ pesetas (en letras y cifras). Asimismo se compromete a cumplir lo dispuesto por las Leyes protectoras de la Industria nacional y del Trabajo en todos sus aspectos, incluidos los de Previsión y Seguridad social. (Fecha y firma del proponente)».

Las proposiciones, juntamente con todos los documentos que requiere el Reglamento de Contratación y en su caso el pliego de condiciones, debidamente reintegrados, se presentarán en sobre cerrado, en el que figurará la inscripción: «Proposición para tomar parte en...», en el mencionado Negociado, durante las horas de oficina, desde el día siguiente al de la inserción de este anuncio hasta las doce horas del hábil anterior al del concurso.

La apertura de plicas se verificará en la Delegación de Servicios de Obras públicas, de la Casa Consistorial bajo la presidencia del Excmo. Sr. Alcalde o del Sr. Delegado, a partir de las nueve horas del día en que se cumplan los **veintinueve** hábiles, desde el siguiente al de la publicación de este anuncio en el «Boletín Oficial de la Provincia».

Barcelona, 1 de abril de 1974.
EL SECRETARIO GENERAL,

« Juan Ignacio Barrojo y Girones »

Imp. 22882 Imp. 10448 N.º 1 - 1973

Expte. 296/73.

A C T A

En la Casa consistorial de Barcelona, a 26 de mayo de mil novecientos setenta y cuatro.

Don Javier de Mendoza Arias y Carvajal, Jefe letrado de -- Sección, en funciones delegadas del Ilmo. Sr. Secretario general del Excmo. Ayuntamiento, constituido en el despacho de la Delegación de Servicios de Obras públicas para dar fe, en virtud de lo dispuesto en los arts. 318 de la Ley de Régimen local y 33,1, del Reglamento de Contratación de las Corporaciones locales, de la licitación por concurso relativa a las obras del Museo de Geología del Parque de la Ciudadela que, en cumplimiento de decreto de la Alcaldía de 21 de diciembre de 1973 y bajo el tipo de 1.000.000 de pesetas debe celebrarse a partir de las nueve horas de hoy, según anuncio publicado en el "Boletín Oficial de la Provincia", núm. 105 de 2 de mayo de 1974 hago constar:

Que a las trece horas se constituye la Mesa, presidida por el Delegado de Servicios de Obras públicas, Don José M^o Pujadas Porta, y se declara abierto el acto con las formalidades previstas en el art. 34 del precitado Reglamento de Contratación.

Se advierte a los concurrentes que pueden examinar la plica, compulsarla con el correspondiente asiento del Libro registro, que se tiene a la vista, solicitar las aclaraciones y formular las observaciones que estimen pertinentes, hasta el momento en que comience la apertura del sobre, sin

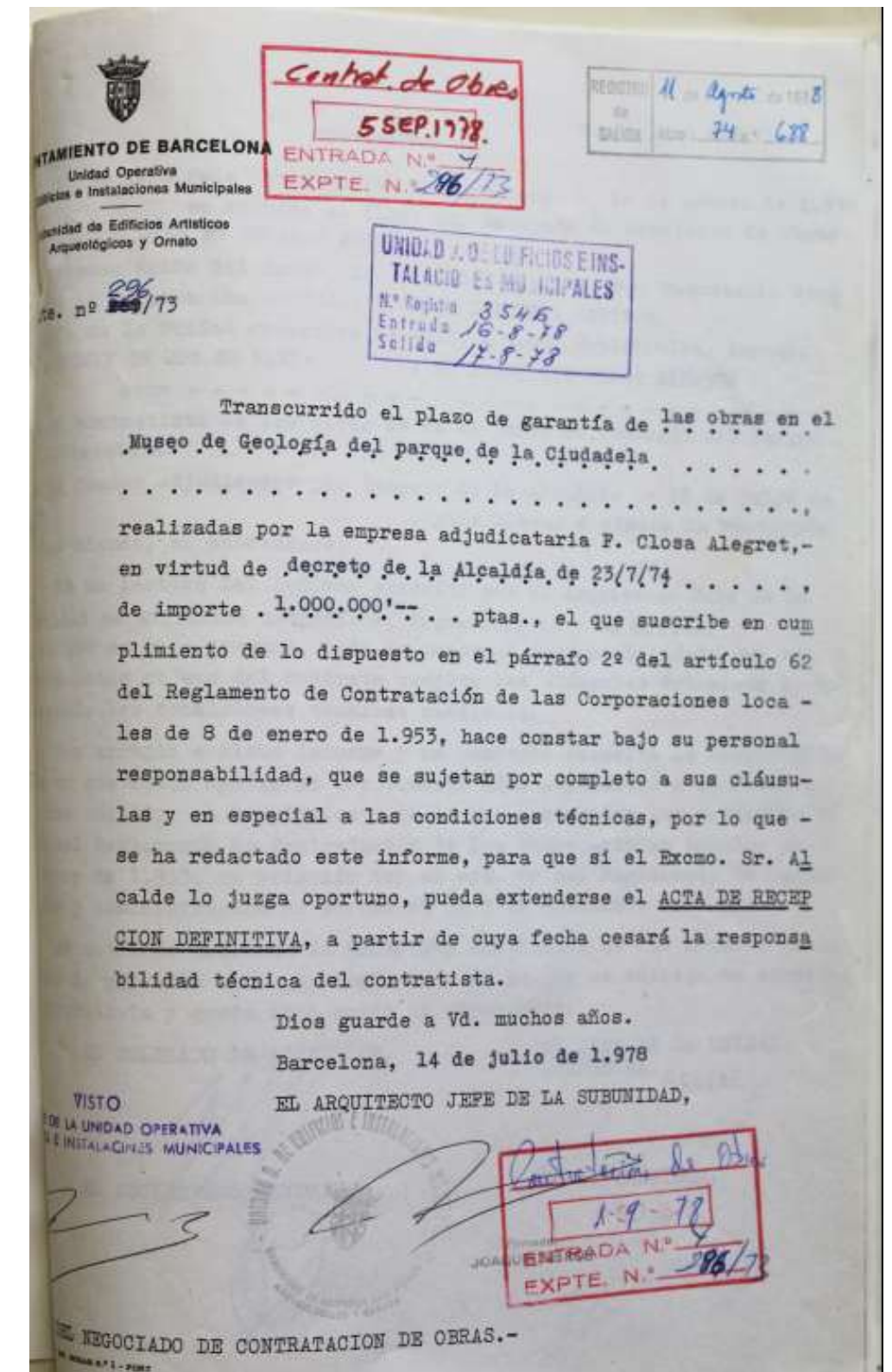
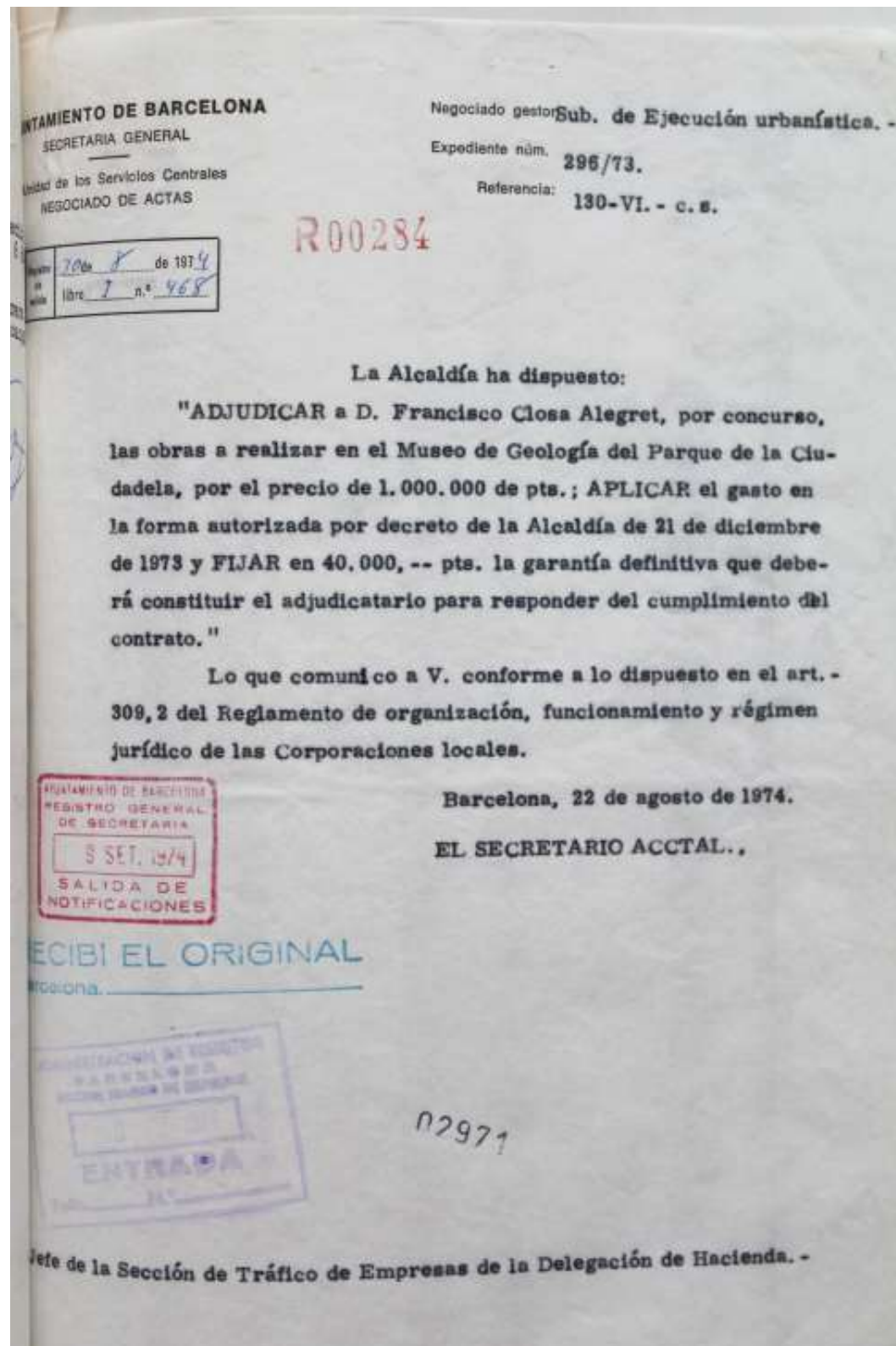
que después se admita interrupción alguna.

El Sr. Presidente procede a la apertura de la única plica presentada la cual contiene la siguiente proposición que se lee en alta voz:

N°. 1, - de D. Francisco Closa Alegret que ofrece realizar las obras por el precio de pesetas 1.000.000

El Sr. Presidente hace constar que, por tratarse de un concurso, no se efectúa en este acto adjudicación provisional y que, en cumplimiento de lo que dispone el art. 40, reglas 4^a y 5ª del Reglamento de Contratación citado, se pasará el expediente a informe de los Servicios técnicos y la Corporación resolverá acerca de la adjudicación definitiva o declarará desierto el concurso si el concurrente no reune las condiciones exigidas.

Termina el acto a las trece horas cinco minutos y se extiende esta acta que, leída y hallada conforme, suscribe el Sr. Presidente, conmigo el Secretario delegado, que certifico.

Doc. 20

Descripció: Proyecto de reforma del Museo de Geología del Parque de la Ciudadela

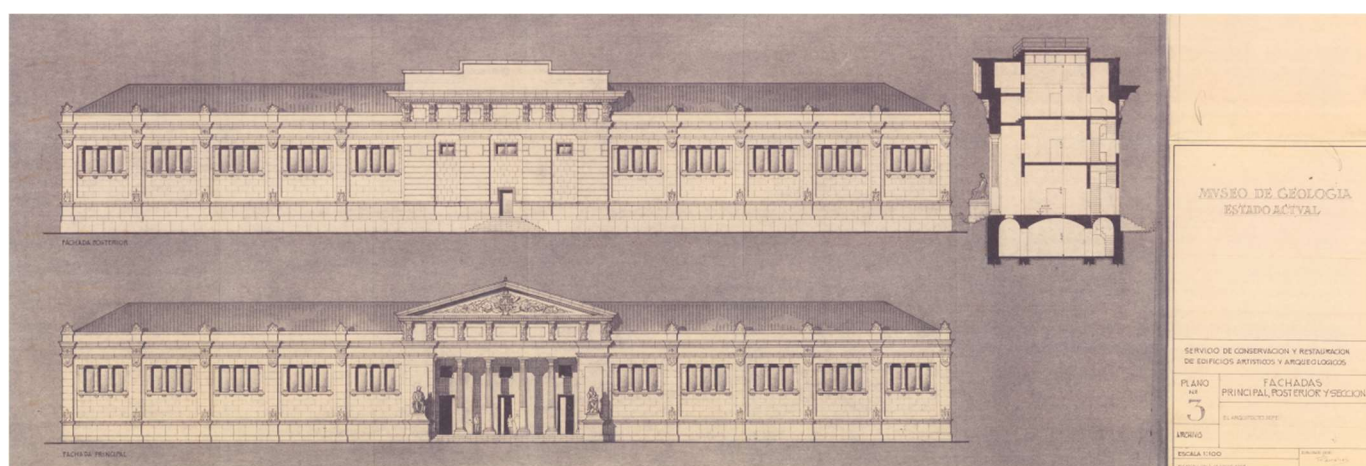
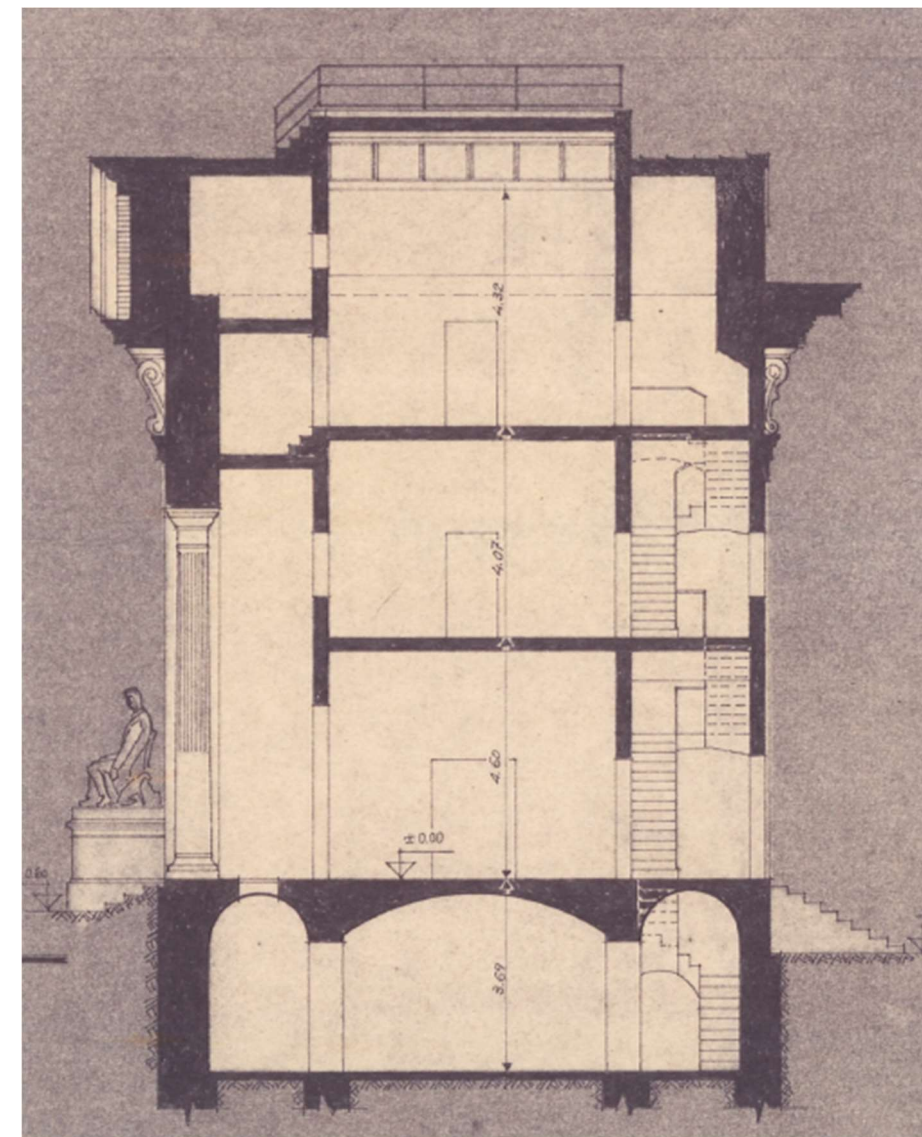
Data: 1978, Març.

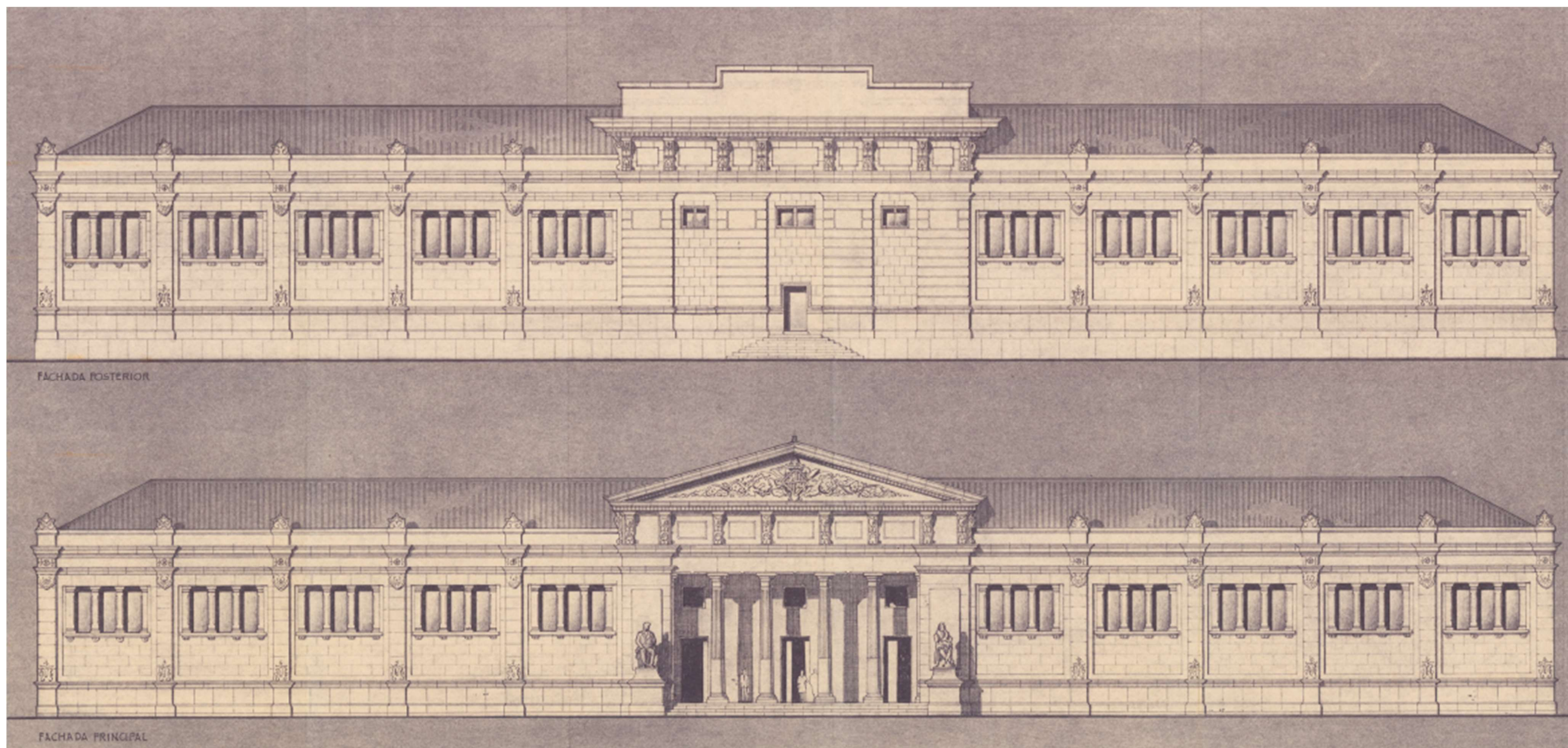
Autor: Joaquim de Ros i de Ramis (1911-1988).

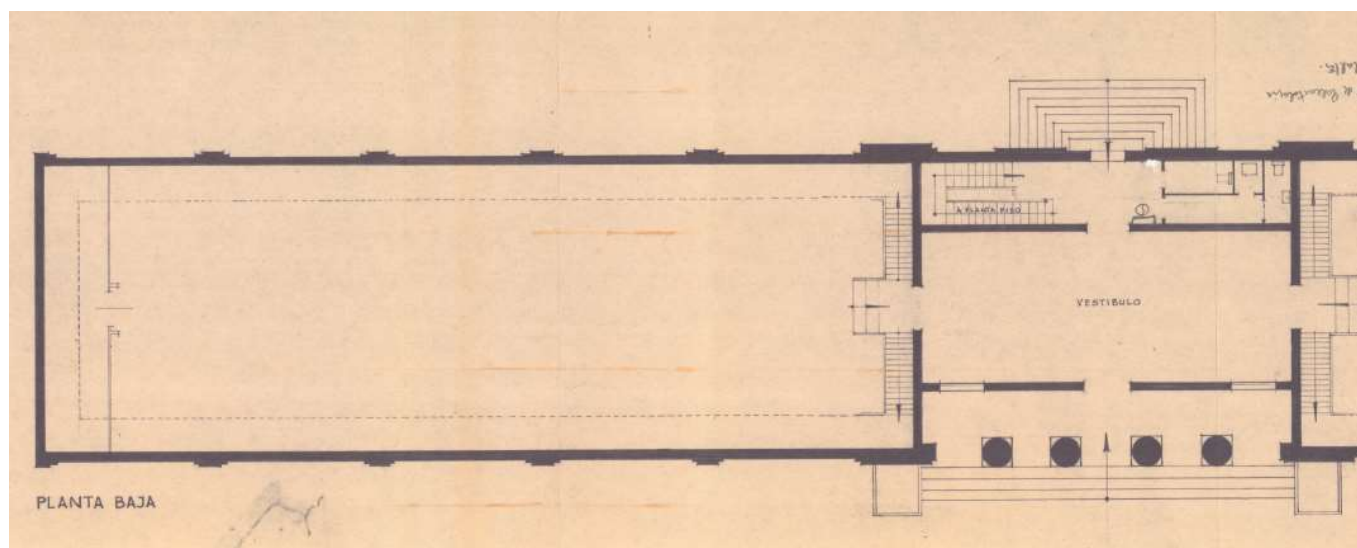
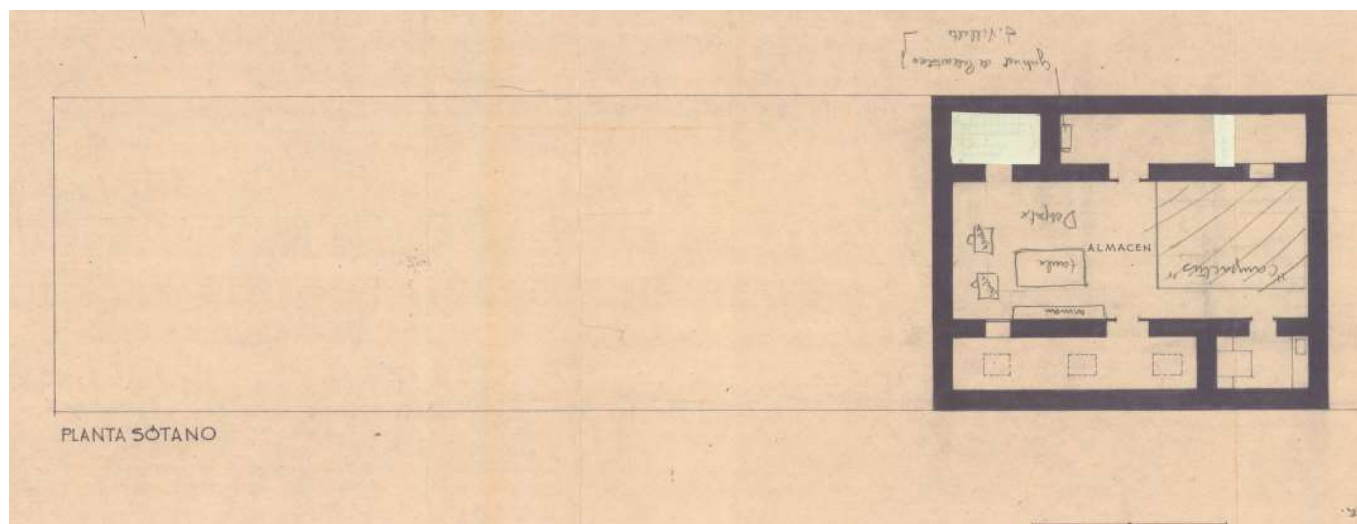
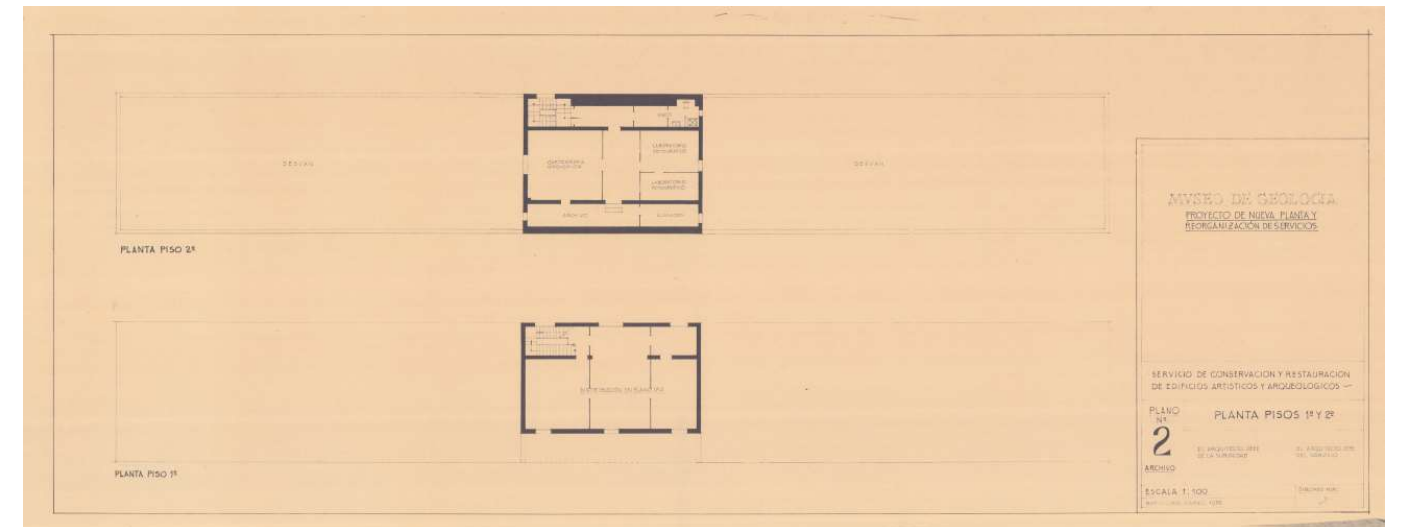
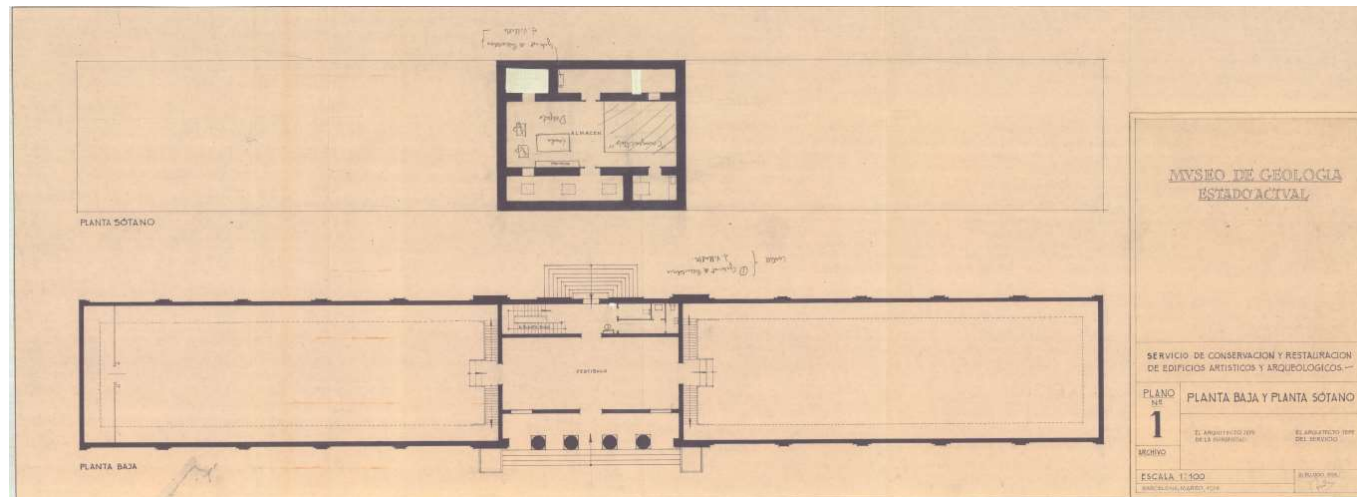
Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

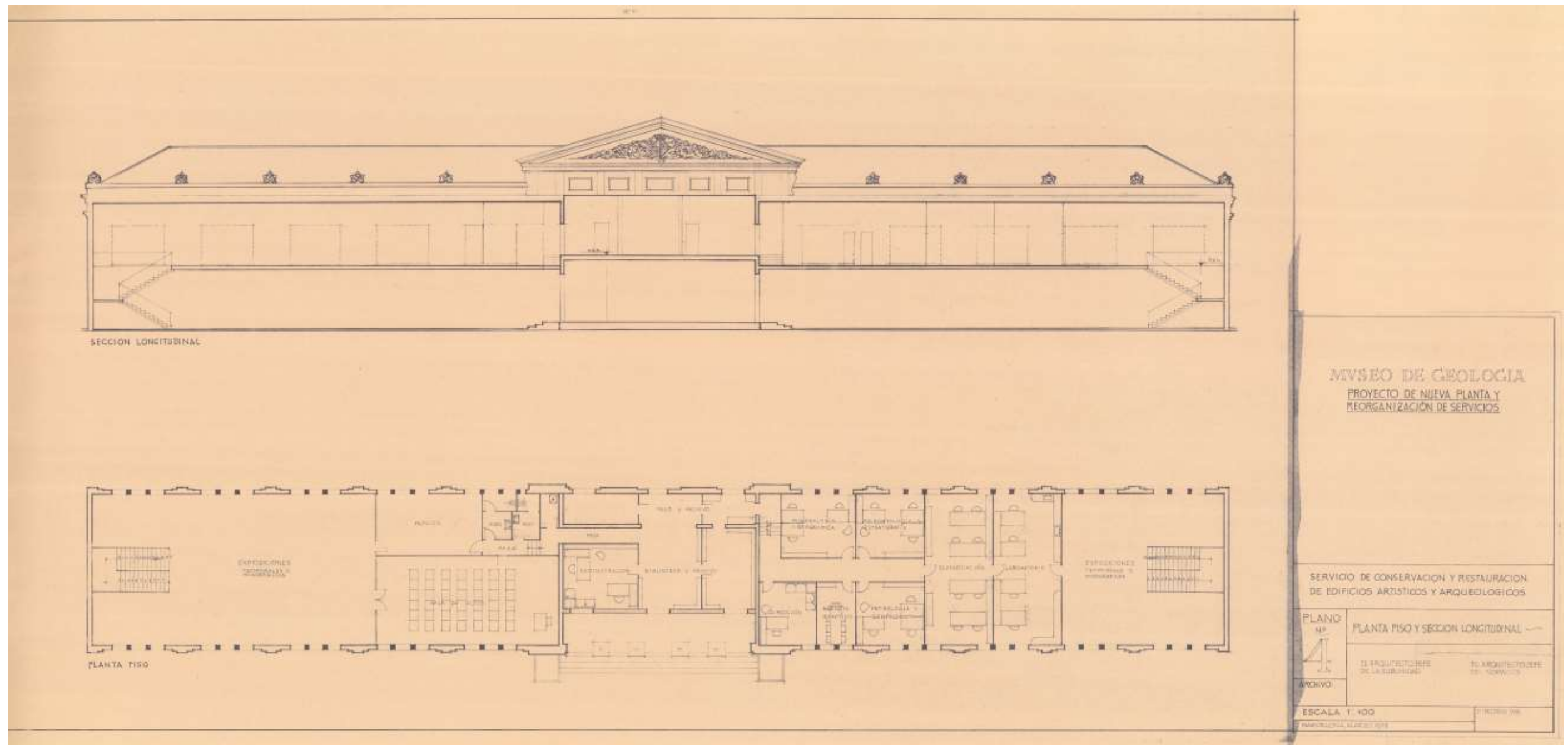
Registre: 1958. 228-exp-001.

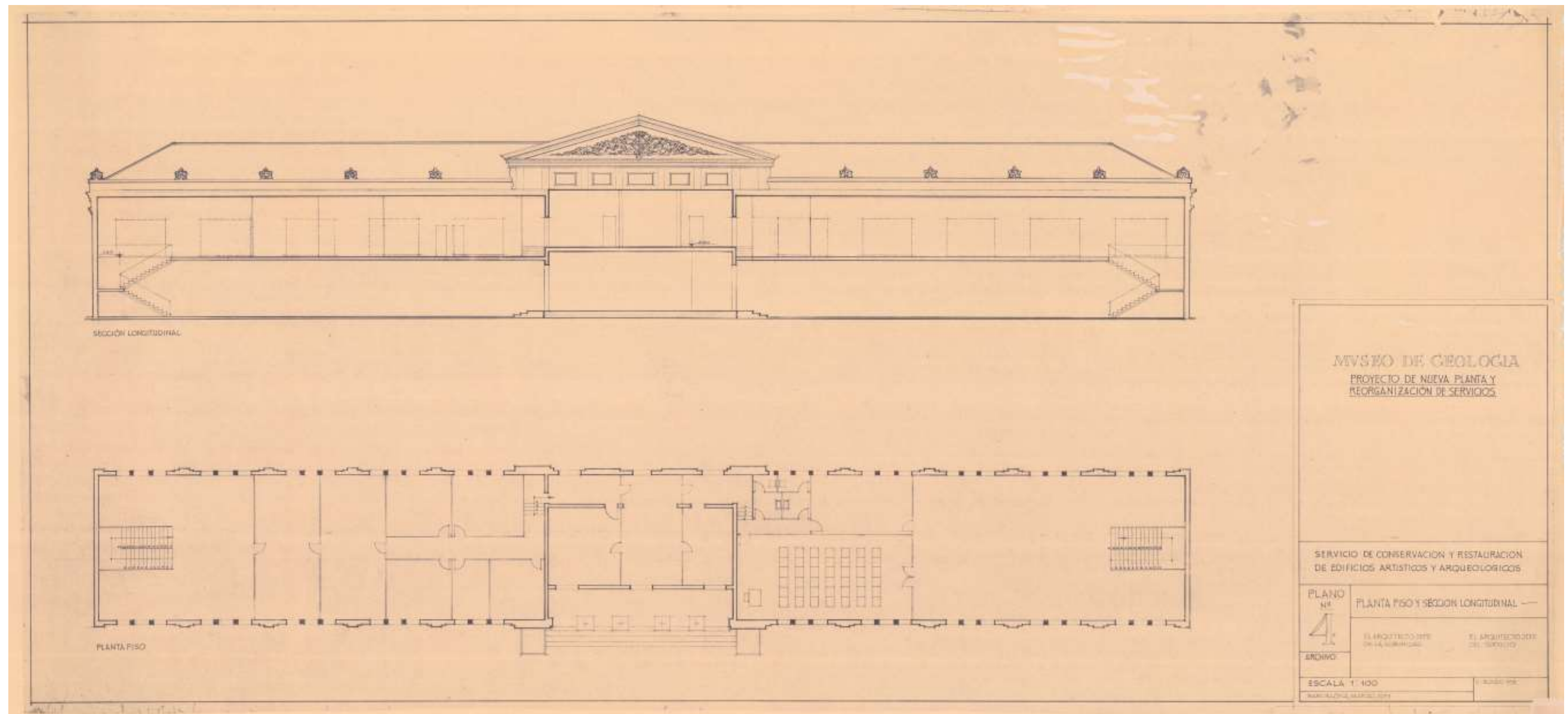
Observacions: Reproducció integral. Projecte no realitzat de reforma del Museu de Geologia. Es tornava a proposar la divisió de l'ala nord i sud en dues plantes independents comunicades amb el cos central. Aquesta intervenció preveia que les ales mantinguessin la seva estructura unitària a la planta baixa, però volia generar molts espais compartimentats a la nova planta primera, a la que s'havia d'accedir per dues escales de doble tram situades als extrems. En aquella planta nova s'hi posarien les sales d'exposició temporals, una sala d'actes, un magatzem, sanitaris, despatxos pels conservadors i el director, laboratoris i sales de classificació. Proposa, a més, la redistribució de dependències en espais preexistents sobre els que no calia fer una intervenció arquitectònica. La proposta de reforma d'interiors no es traduïa, però, en canvis substancials a la façana.

Doc. 21

Descripció: Proyecto de reforma y ampliación del Museo de Geología.

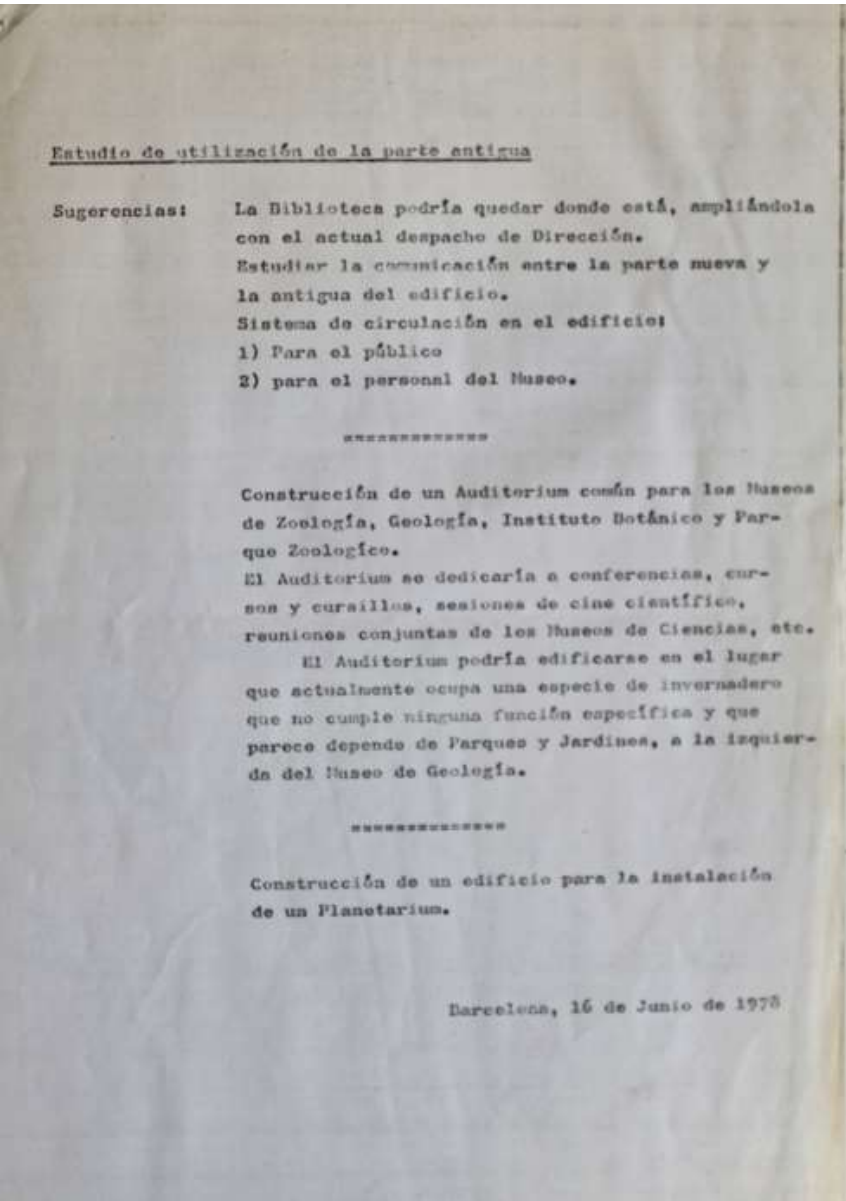
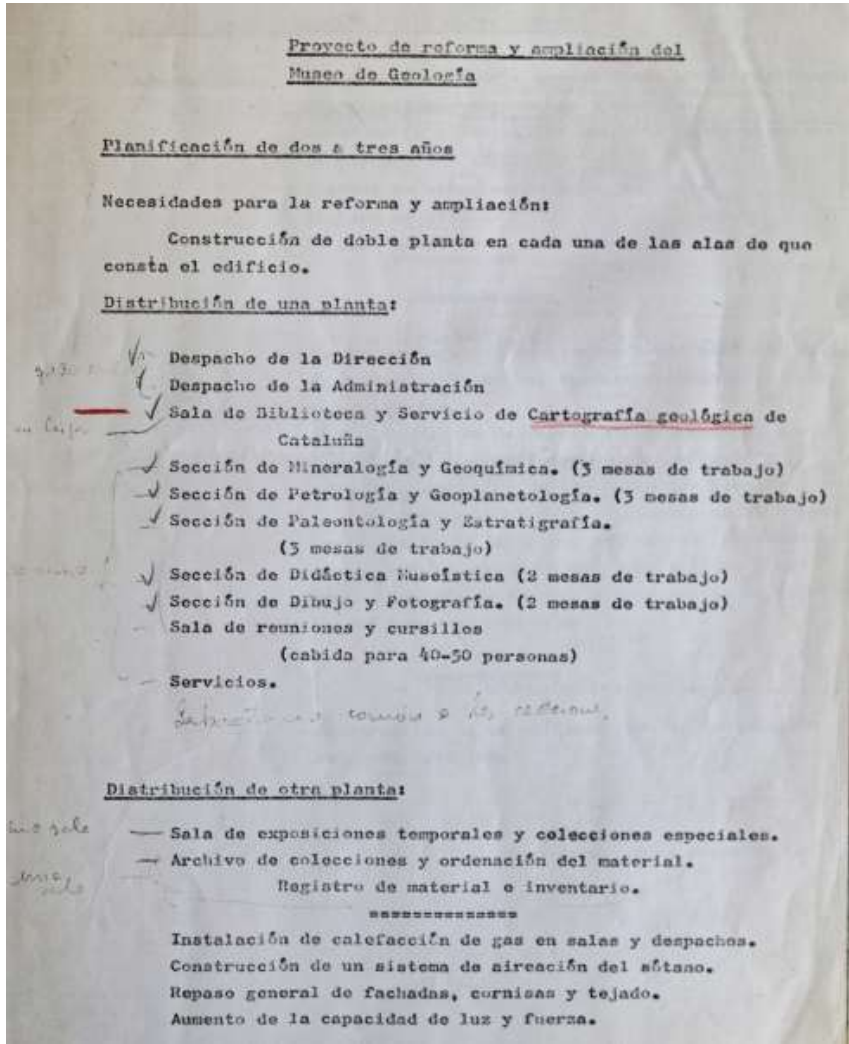
Data: 1978, 16 de juny.

Autor: No informat.

Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1978. Q147

Observacions: Reproducció parcial. Descripció textual del projecte de reforma i ampliació (vegeu Doc. 20). Es preveu la construcció de dues plantes a cada ala, un auditori i reforma general de l’edifici.

Doc. 22

Descripció: Trabajos varios de restauración y conservación de carpintería, desagües e instalaciones en fachada y planta baja Museo de Geología.

Data: 1982.

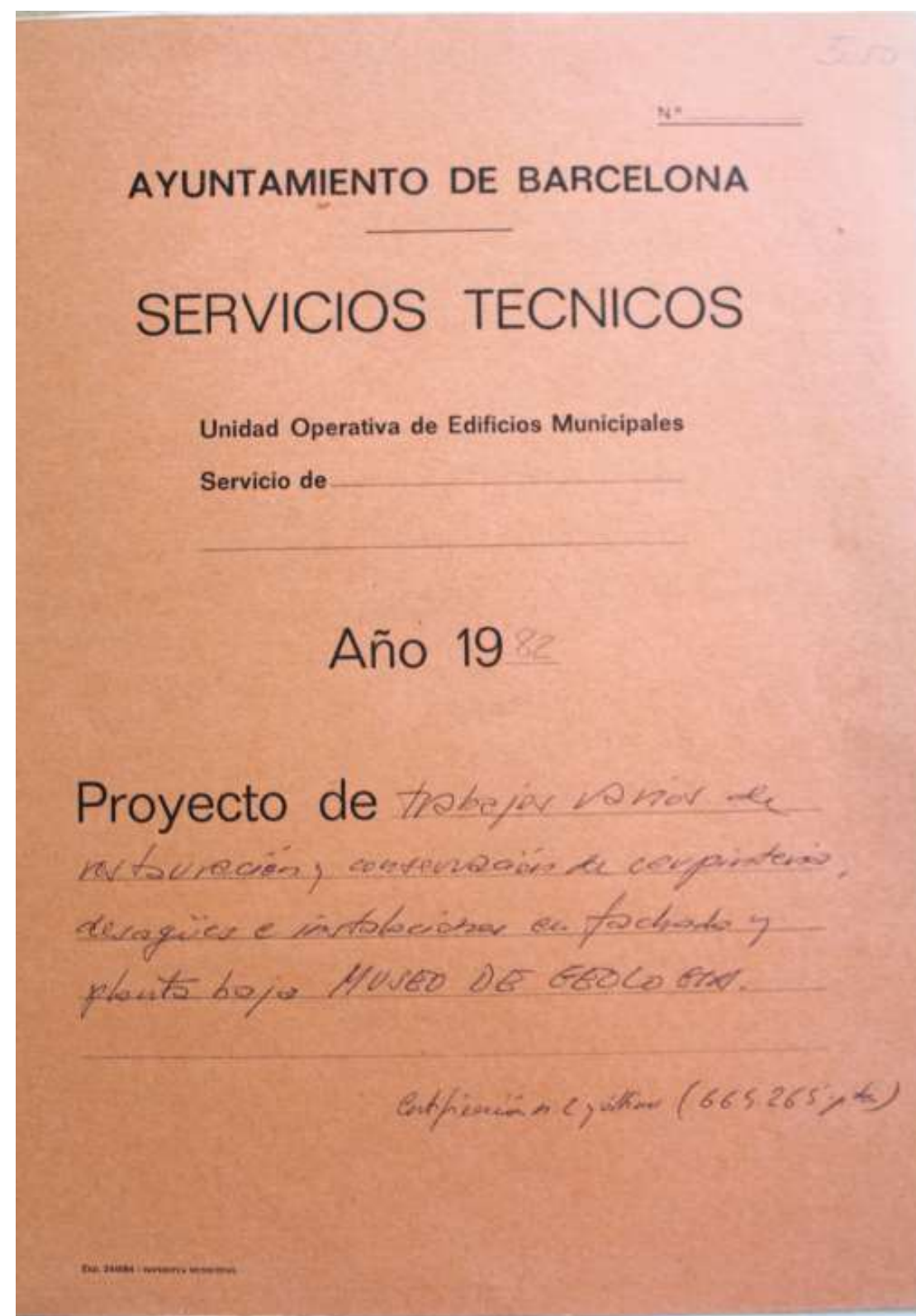
Autor: Diversos. Josep M. Casanovas.

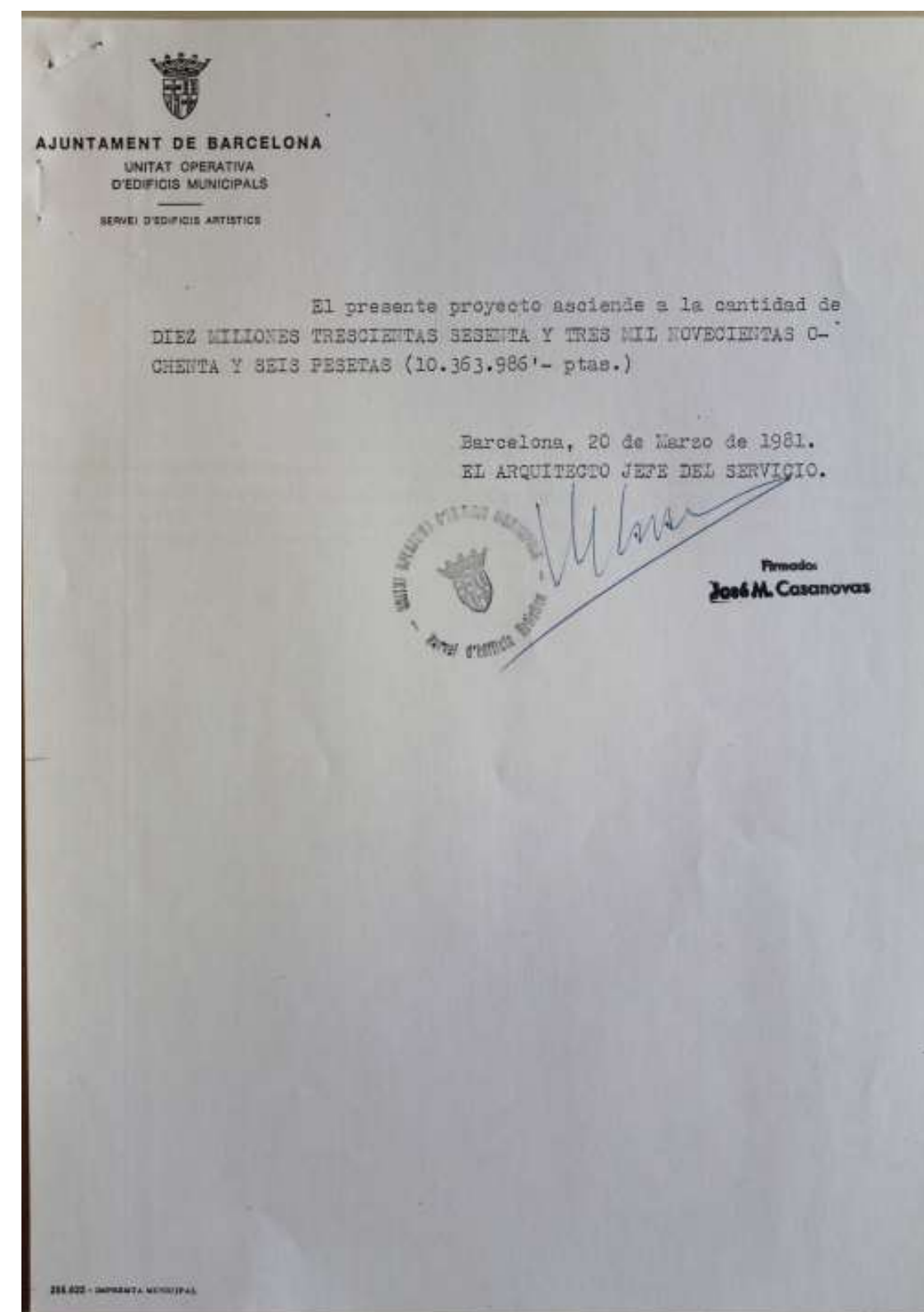
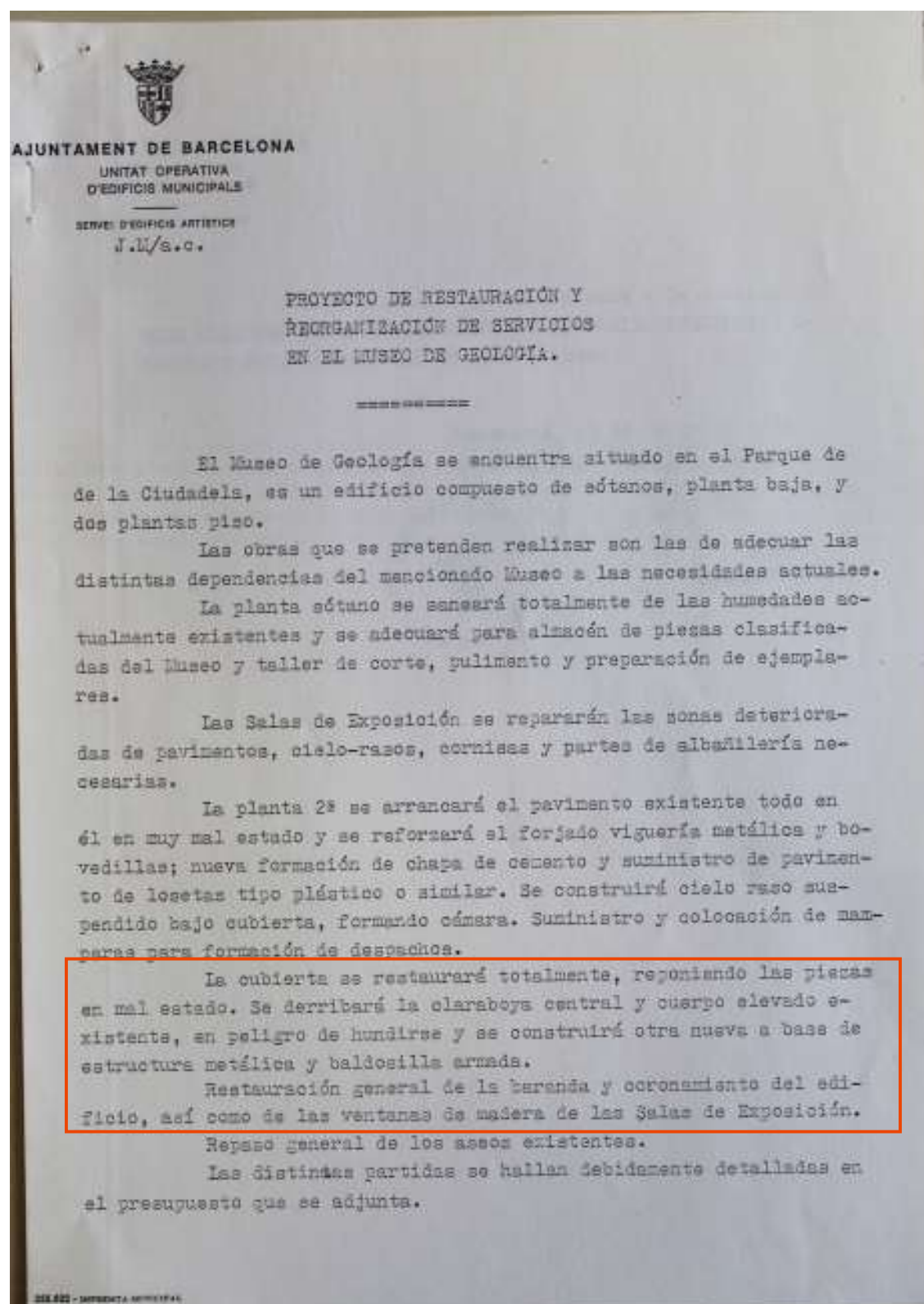
Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

Registre: 1982. Q147. 76843

Observacions: Reproducció integral.

- 27 de febrer de 1982. Projecte de restauració i reorganització de serveis: conversió del soterrani en reserva del museu, reparació de les ales d'exposició, refacció del forjat i paviment de la planta segona i rehabilitació integral de la coberta, amb substitució de la claraboia, teulades i coronaments. Es preveia una dotació de 10.363.986 ptes. Provablement l'elevat cost de les obres van provocar que no s'autoritzés el projecte.
- 27 de setembre de 1982. Es presenta un nou projecte de restauració de l'edifici amb una dotació de 2.286.519 i que se centra, tan sols, en la rehabilitació de la coberta i els seus desguassos, de la millora dels tancaments de fusteria i renovació de sistema elèctric.
- 20 de desembre de 1982. S'adjudiquen les obres a NICSO S.L. per l'import de 2.240.689 ptes.
- 3 de febrer de 1984. Recepció definitiva de les obres realitzades.

<p> AJUNTAMENT DE BARCELONA UNITAT OPERATIVA D'EDIFICIS MUNICIPALS SERVEI D'EDIFICIS ARTÍSTICS</p>			
Presupuesto de las obras de restauración y reorganización de Servicios en el Museo de Geología.-			
Cótenos.-			
Trabajos de ayuda al personal del Museo, para el traslado ordenado del material almacenado. P.A. a detallar.			150.000'-
Demolición de pavimento, instalaciones y demás elementos existentes, dejando la planta expedita, incluido transporte de los escombros producidos a vertedero. M2.	130'-	1.272'-	155.360'-
Construcción de pavimento de hormigón impermeabilizado. M2.	130'-	1.526'-	198.380'-
Suministro y colocación de gres esmaltado o similar, incluido drape de preparación y nivelación. M2.	130'-	2.661'-	345.930'-
Saneamiento y picotado de paramentos y bóvedas, incluido transporte de escombros y andamios necesarios. M2.	501'-	443'-	221.943'-
Revoque e impermeabilización de paramentos y bóvedas. M2.	501'-	1.018'-	510.018'-
Habilitación dependencias sótano, según instrucciones de la dirección del Museo, como depósito almacén de piezas clasificadas y taller de corte, pulimento y preparación de ejemplares. M2.	130'-	2.613'-	339.690'-
Suma y sigue			1.931.321'-

<p> AJUNTAMENT DE BARCELONA UNITAT OPERATIVA D'EDIFICIS MUNICIPALS SERVEI D'EDIFICIS ARTÍSTICS</p>			
- 2 -			
Suma anterior			1.931.321'-
Salas de Exposición.-			
Trabajos de albañilería y yesería para el repaso general de todos los pavimentos, cielo-rasos, cornisas, incluido andamios necesarios. M2.	2.329'50	197'-	458.911'50
Planta 2ª.-			
Arranque pavimento incluido traslado de los escombros producidos. M2.	141'75	416'-	58.968'-
Refuerzo del forjado existente, con viguería metálica, incluida ejecución de bovedillas, cajas de empotramiento en paredes y relleno de senos con hormigón. M2.	141'75	6.876'-	974.673'-
Formación de chapa de cemento, de preparación y nivelación, para posterior pavimentado. M2.	141'75	865'-	122.613'75
Suministro y colocación de pavimento en losetas, tipo plástico o similar. M2.	141'75	2.115'-	299.801'25
Construcción de cielo-raso suspendido, bajo cubiertas formando odmaras, incluida la estructura de soporte. M2.	141'75	2.774'-	393.214'50
Cubierta.-			
Restauración general de la cubierta, reponiendo las piezas rotas y en mal estado, incluido las cubrerías. M2.	858'-	342'-	293.436'-
Suma y sigue			4.532.939'-

- 3 -

AJUNTAMENT DE BARCELONA
UNITAT OPERATIVA
D'EDIFICIS MUNICIPALS
SERVEI D'EDIFICIS ARTÍSTICS

	Suma anterior	4.532.939'-
Derribo claraboya central y cuerpo elevado, existente en la cubierta, incluido el transporte de escombros producidos, así como tapar con toldos durante la duración de las obras. M2.	7	7.846'- 54.922'-
Nueva construcción de claraboyas, con estructura metálica y baldosilla armada, incluido lucernario inferior horizontal y entregas en cubierta. M2.	21	8.374'- 175.854'-
Fachada.- Restauración general de la bandera y coronamiento del edificio, incluidos andamios necesarios. Ml.	178	3.248'- 578.144'-
Planta Baja.- Arranque y nuevo alcatado de los paramentos de los aseos, incluido preparación de los mismos. M2.	72'65	2.526'- 183.513'90
Carpintería.- Suministro y colocación de puertas lisas, incluido el marco, pomos y herrajes. Ud.	4	18.420'- 73.680'-
Restauración general de las ventanas de las Salas de Exposición, incluida la reposición del acristalamiento necesario. Ud.	60	4.596'- 275.760'-
Suministro y colocación de marcos de separación, prefabricados, incluido puertas y acristalamiento, para formación despachos en 2º piso. M2.	95	5.994'- 569.430'-
Suma y sigue		6.444.242'90

255.022 - IMPRENTA MUNICIPAL

- 4 -

AJUNTAMENT DE BARCELONA
UNITAT OPERATIVA
D'EDIFICIS MUNICIPALS
SERVEI D'EDIFICIS ARTÍSTICS

	Suma anterior	6.444.242'90
Dificultad de obra 20 %.		1.288.848'50
Gastos Generales de obra 12'5 %.		966.636'42
Partida Alzada previsión revisión nº 39.		391.487'75
Suma Pesetas		9.091.215'57
Beneficio Industrial 14 %.		1.272.770'10
Suma total pesetas		10.363.986'-

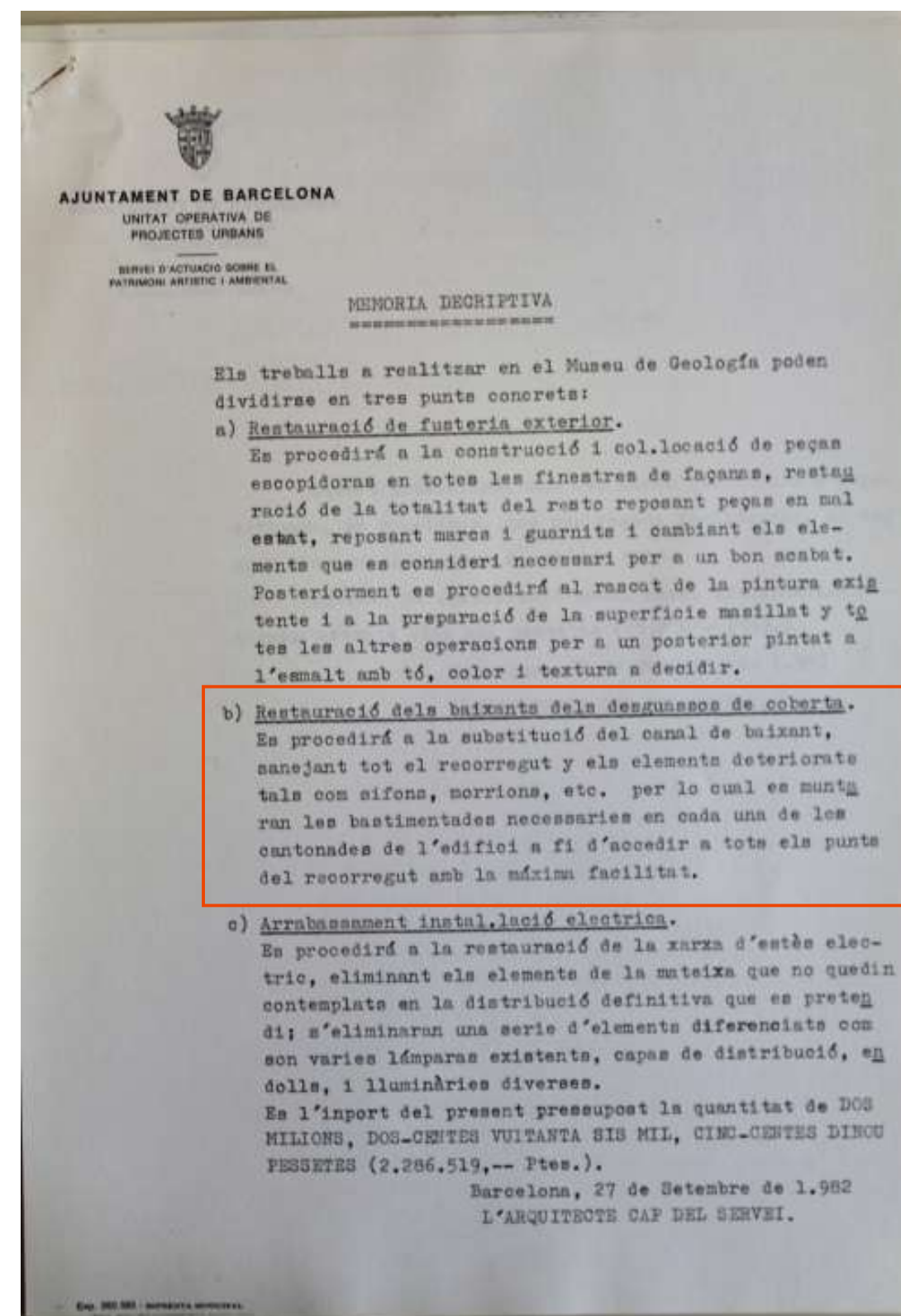
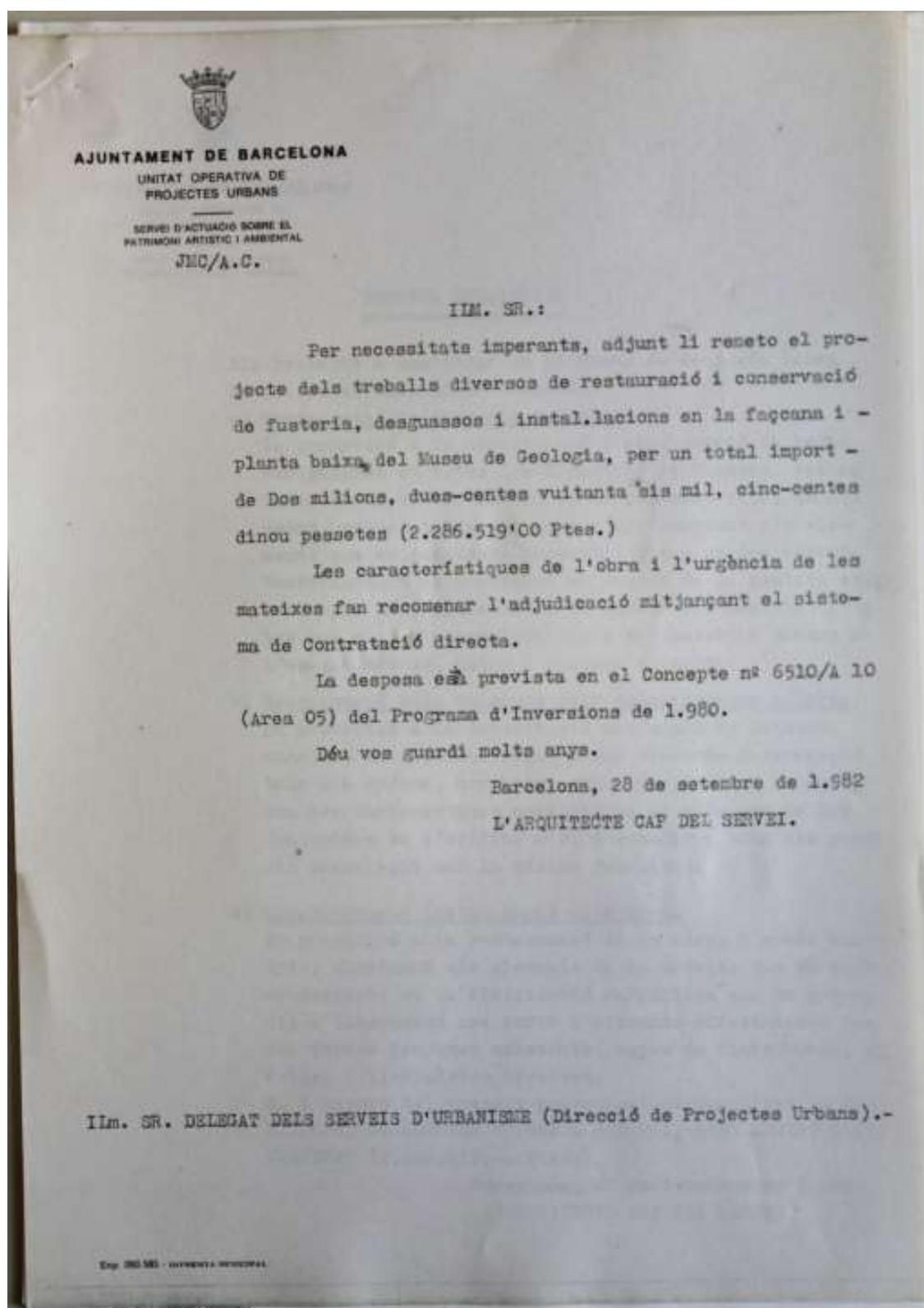
=====

Asciende el presente presupuesto a la cantidad total de DIEZ MILLONES TRESCIENTAS SESENTA Y TRES MIL NOVECIENTAS OCHENTA Y SEIS PESETAS, (10.363.986'- ptas.)

Barcelona, 27 de Febrero de 1981.
EL ARQUITECTO JEFE DEL SERVICIO.

Firmado
José M. Casanovas

255.022 - IMPRENTA MUNICIPAL

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA			
SERVICIO DE ACTUACIO SOBRE EL PATRIMONI ARTISTIC I AMBIENTAL			
PRESUPUESTO DE TREBALLS DIVERSOS DE RESTAURACIO I CONSERVACIO DE DE FUSTERIA, DESGUASSOS I INSTAL·LACIONS EN FAÇANA I P. BAIXA DEL MUSEU DE GEOLOGIA.			
M2. Restauració general de fusteria de façana inclòs substitució de peces escopidores i repàs general de marcs i guarnits interiors.	205	2.851,00	584.455,00
M2. Pintat de tota la fusteria de les façanes una vegada restaurades, segons instruccions de la Direcció Pa-cultativa, amb tò i textura a decidir, a l'esmalt especial per a exteriors, inclòs massillat i imprimació prèvia.	410	750,00	307.500,00
M1. Restauració i reposició parcial dels desguassos de coberta, que bai-xant per les cantonades de l'edifici, inclòs abraçadores, morrons, accesa-ria i tots els altres elements per a deixar un perfecte acabat.	55	3.450,00	189.750,00
U. Formació de bastimentades necessa-ries per a la realització dels tre-balls de les partides anteriors, in-clòs transport de les mateixes.	4	108.941,00	435.764,00
Desmuntatge de tots els elements d'il·luminació existents en P. Baixa que no formin part de la xarxa definitiva, in-clòs làmpares y tots els altres ele-ments singulars.	P.A.		202.427,00
Ajuda de treballs de paleta a tots els rams qu'intervenien en la obra, inclòs subministre de petit material i mitjans auxiliars.	P.A.		154.300,00
SUMA PESSETES...			1.874.196,00
16 % Despeses generals.....			299.871,36
6 % Benefici Industrial....			112.451,76
TOTAL PESSETES			2.286.519,00
Es l'import del present presupost la quantitat de DOS MILIONS, DOS-CENTES VUITANTA SIS MIL, CINQ-CENTES DINOU PESSETES (2.286.519,-- Ptes).			
Barcelona, 27 de Setembre de 1.982			
L'ARQUITECTE CAP DEL SERVEI.			

AJUNTAMENT DE BARCELONA	
UNITAT OPERATIVA DE PROJECTES URBANS	
SERVEI D'ACTUACIO SOBRE EL PATRIMONI ARTISTIC I AMBIENTAL	
FI/AT.	
<p>Reunidos en el día de la fecha D. JORGE FERRERAS INGENIERO ARQUITECTO, Arquitecto del Servicio de Actuación sobre el Patrimonio Artístico y Ambiental y D. JUAN - MIGUEL NÚÑEZ, como Apoderado de la Empresa NUCSO S.A., el objeto de proceder al anáms de las obras de "Trabajos varios de restauración y conservación de una pintura, masagles a instalaciones en fachada y planta baja del MUSEO DE GEOLOGIA", de importe de 2.240.609' - ptes., adjudicadas por Decreto de Alcaldía en fecha 20 de diciembre de 1982, y hallándolas conforme con las - cláusulas del Contrato, han sido dadas por recibidas - provisionalmente a las 12 horas del día de la fecha, - sin perjuicio de lo que tenga a bien resolver la Corporación Municipal.</p> <p>En virtud de lo que procede y a los efectos de lo previsto en el Contrato, se han dado por recibidas provi-sionalmente, en Barcelona a los doce días del mes de - septiembre de mil novecientos ochenta y tres.</p>	

AJUNTAMENT DE BARCELONA
UNITAT OPERATIVA DE PROJECTES URBANS
SERVEI D'ACTUACIÓ SOBRE EL PATRIMONI ARTÍSTIC I AMBIENTAL

Expdte. n2 820/82.

Transcurrido el plazo de garantía de los trabajos varios de restauración y conservación de carpintería, desagües e instalaciones en fachada y planta baja del Museo de GEOLOGIA, realizadas por la empresa adjudicataria NICO, S.L. en virtud de Decreto de la Alcaldía de 20-12-82. . . de importe 2.240.689'-- ptas. el que suscribe en cumplimiento de lo dispuesto en el párrafo 2º del artículo 62 del Reglamento de Contratación de las Corporaciones Locales de 8 de Enero de 1953, hace constar bajo su personal responsabilidad, que los mencionados trabajos se sujetan por completo a las cláusulas del contrato, por lo que ha redactado este informe, para que si la Excm. Corporación lo juzga oportuno, pueda extenderse el ACTA DE RECEPCIÓN DEFINITIVA.

Barcelona, 3 de Febrero de 1984.
EL ARQUITECTO JEFE DEL SERVICIO.

Signat:
J. M. Casanovas

SR. JEFE DE LA UNIDAD OPERATIVA DE PROYECTOS URBANOS.

Exp. 263 585 - SUPLENTE MUNICIPAL

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA
SERVICIO DE ACTUACIÓN SOBRE EL PATRIMONIO ARTÍSTICO Y AMBIENTAL

OBRAS POR Mes de MAYO de 1983

Liquidación núm. 1ª

Relación valorada de las obras de Trabajos varios de restauración y conservación de carpintería, desagües e instalaciones en fachada y planta baja del MUSEO DE GEOLOGIA.

Contratista NICO, S.L.

Presupuesto aprobado para las mencionadas obras, por Decreto de la Alcaldía de 9 de Noviembre de 1.982

	Ptas.	Cts.
Presupuesto de adjudicación	2.286.519,--	
Presupuesto adicional	2.240.689,--	
Presupuesto adicional		
Presupuesto total que rige	2.240.689,--	

Presupuesto total que rige

Unidades de obra	CLASES DE OBRAS EJECUTADAS	Presupuesto		IMPORTES			
		Ptas.	Cts.	PARCIALES		TOTALES	
		Ptas.	Cts.	Ptas.	Cts.	Ptas.	Cts.
223,--	M.2. Restauración general de carpintería de fachada incluida sustitución de piezas escupidores y repaso general de marcos y guarnecidos interiores.	2.851,--		635.773,--			
	Decapado y limpieza de toda la carpintería de fachada por su parte interior.						
20,70	Horas Encargado	774,--		16.021,80			
207,--	" Oficial 1ª	690,--		142.830,--			
207,--	" Ayudante	605,--		125.235,--			
250,--	Eqs. Disolvente limpieza retardante.	197,--		49.250,--			
56,--	Un. Paquetes lejía para limpieza	15,--		840,--			
23,--	Un. Hojas papel de lija	14,--		322,--			
39,--	M.L. Restauración y reposición parcial de los bajantes y canales de la cubierta, incluidas abrazaderas, norriones, accesorios y todos los demás elementos necesarios para un perfecto acabado.	3.450,--		134.550,--			
Suma y sigue			1.104.821,80			

Unidades de obra		CLASES DE OBRAS EJECUTADAS	Precios unitarios		IMPORTES			
					PARCIALES		TOTALES	
			Pesos	Cts.	Pesos	Cts.	Pesos	Cts.
		Suma anterior		1.104,821,	80		
		Reposición sin el suministro del paramano de piedra artificial en remate de barandas de fachada.						
1,50		Horas Encargado	774,	—	1.161,	—		
15,—		" Oficial 1ª	690,	—	10.350,	—		
15,—		" Peón	586,	—	8.790,	—		
62,—		Egs. Cemento Rápido	3,	—	186,	—		
49,—		Egs. Cemento Portland	5,78		283,22			
26,—		Ut. Ladrillos techos macizos	9,20		239,20			
		Formación de andamiajes necesarios para la realización de los trabajos de las partidas anteriores, incluido transporte de los mismos.						
4,20		Horas Encargado	774,	—	3.250,	—		
42,—		" Oficial 1ª	690,	—	28.980,	—		
42,—		" Peón	586,	—	24.612,	—		
13,—		" Camión 10 Tm.	828,	—	10.764,	—		
		Ayuda de trabajos de albañilería a todos los ramos industriales que intervengan en la obra, incluido suministro de pequeño material y medios auxiliares.						
3,90		Horas Encargado	774,	—	6.888,	60		
89,—		" Oficial 1ª	690,	—	61.410,	—		
89,—		" Peón	586,	—	52.154,	—		
26,—		Ut. Accesorios diversos	100,	—	2.600,	—		
60,—		Egs. Cemento Cola	30,	—	1.800,	—		
		Suma y sigue	...		1.318,289,	82	1.318,289,	82

Unidad de obra	CLASES DE OBRAS EJECUTADAS	Precio unitario		IMPORTES			
				PARCIALES		TOTALES	
		Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.
						1.318.209,82	
						Suma	1.318.209,82
	A descontar: baja obtenida en la subasta por unidad			2,004355 %			26.423,20
	Valor de ejecución material de las obras a precio de subasta .						1.291.866,60
						Suma	1.291.866,60
	16% Gastos Generales						206.698,66
	6% Beneficio Industrial						77.512,—
							1.576.077,—
	Líquido que debe percibir el Contratista .						1.576.077,—

Asciende el importe de esta Relación valorada a la cantidad de Un Millón Quinientas Setenta y Seis mil setenta y siete #1.576.077,— # PESETAS.

de las cuales deben abonarse al Contratista Un Millón Quinientas Setenta y Seis Mil Setenta y Siete #1.576.077,— # PESETAS.

Barcelona, 30 de Mayo de 1983

CONFORME:
El Contrata

El original de la presente relación valorada, unido a la certificación preceptiva, ha sido remitido para su tramitación a la Intervención de Fondos, con fecha _____ y núm. de Registro de esta Unidad _____

El Jefe de la Unidad Operativa

Mod. E - Exp. 548388 - ORDENATA MUNICIPAL

Doc. 23

Descripció: Restauración de fachadas y consolidación de cornisas en el Museo de Geología.

Data: 1984.

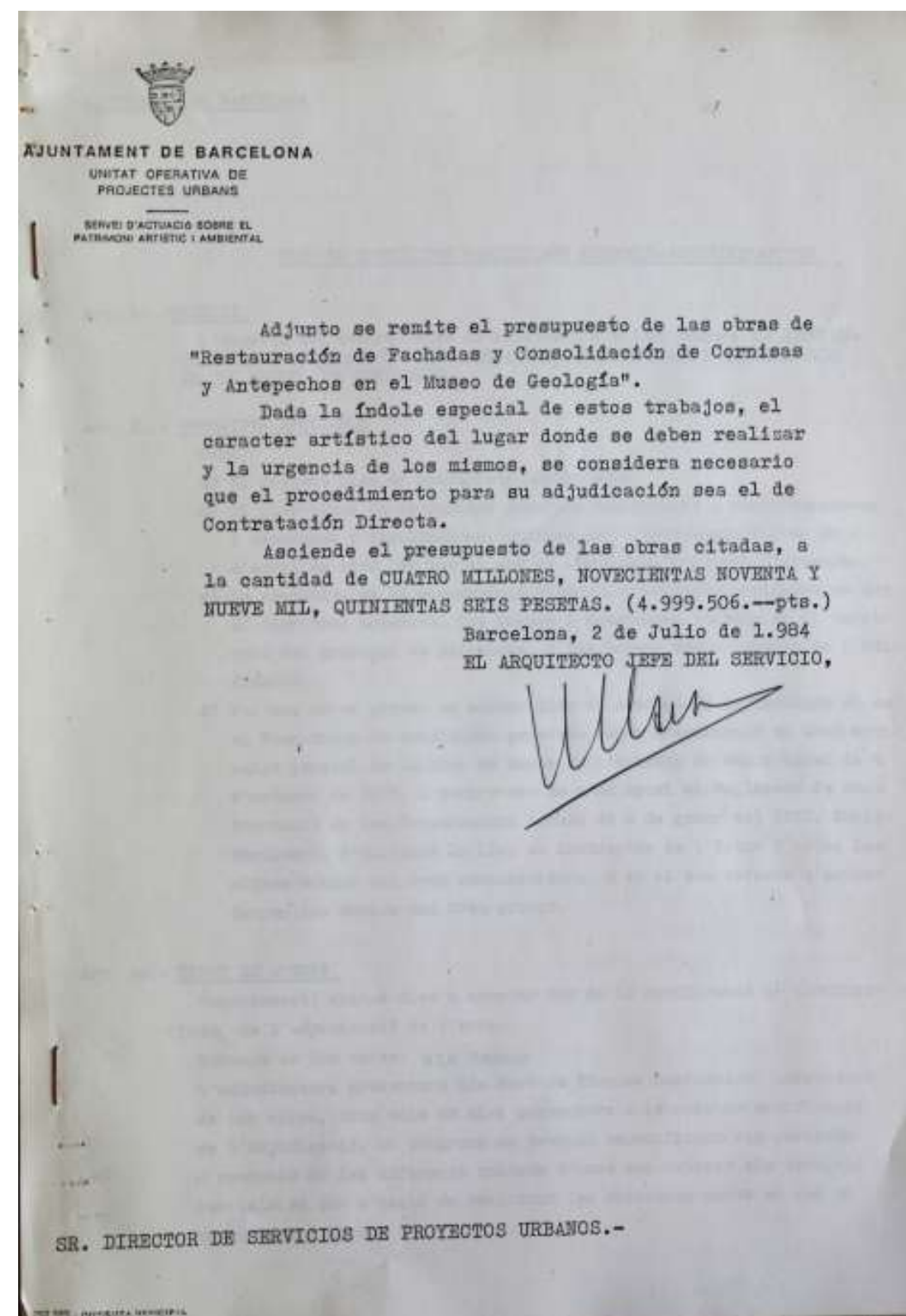
Autor: Diversos. Josep M. Casanovas.

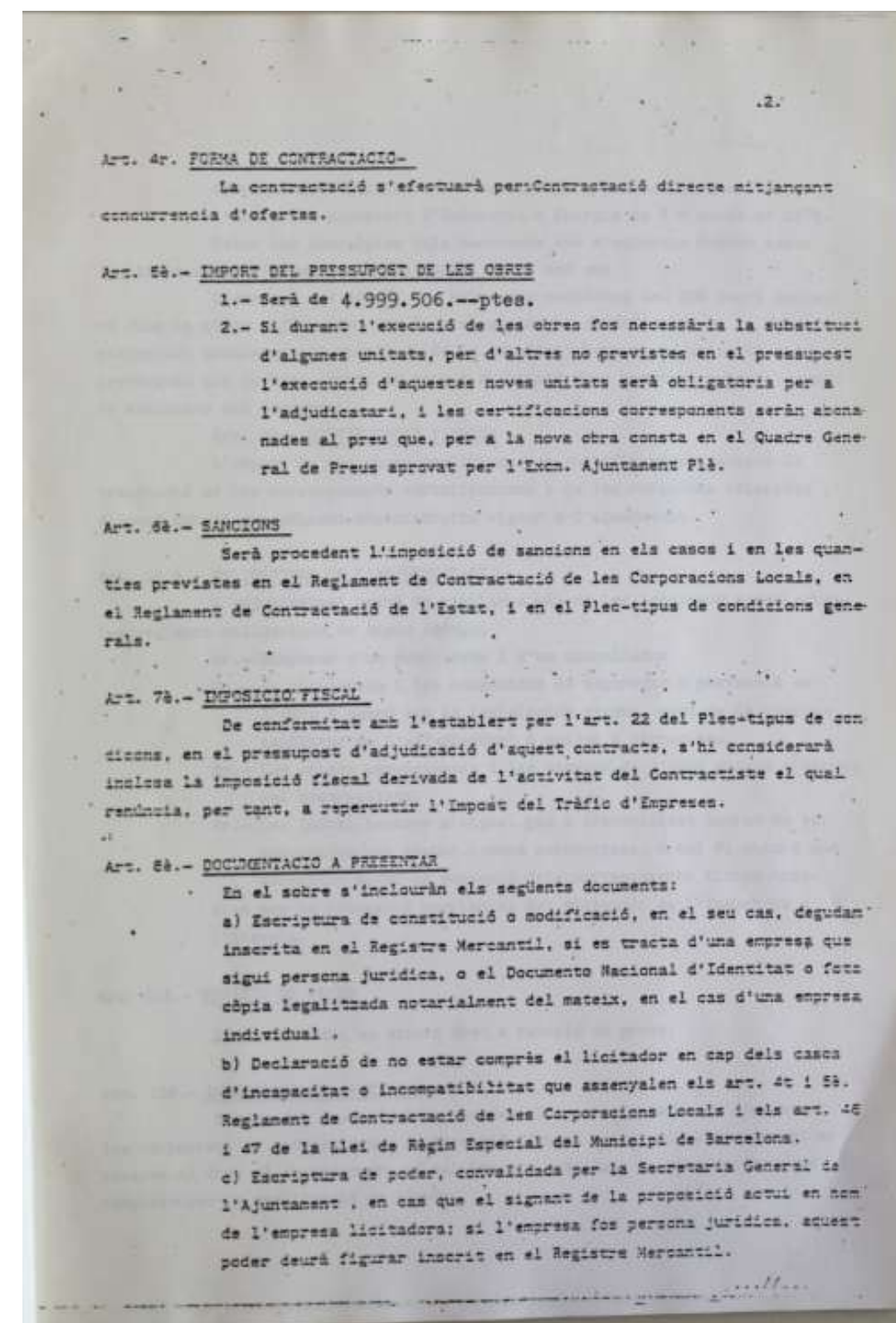
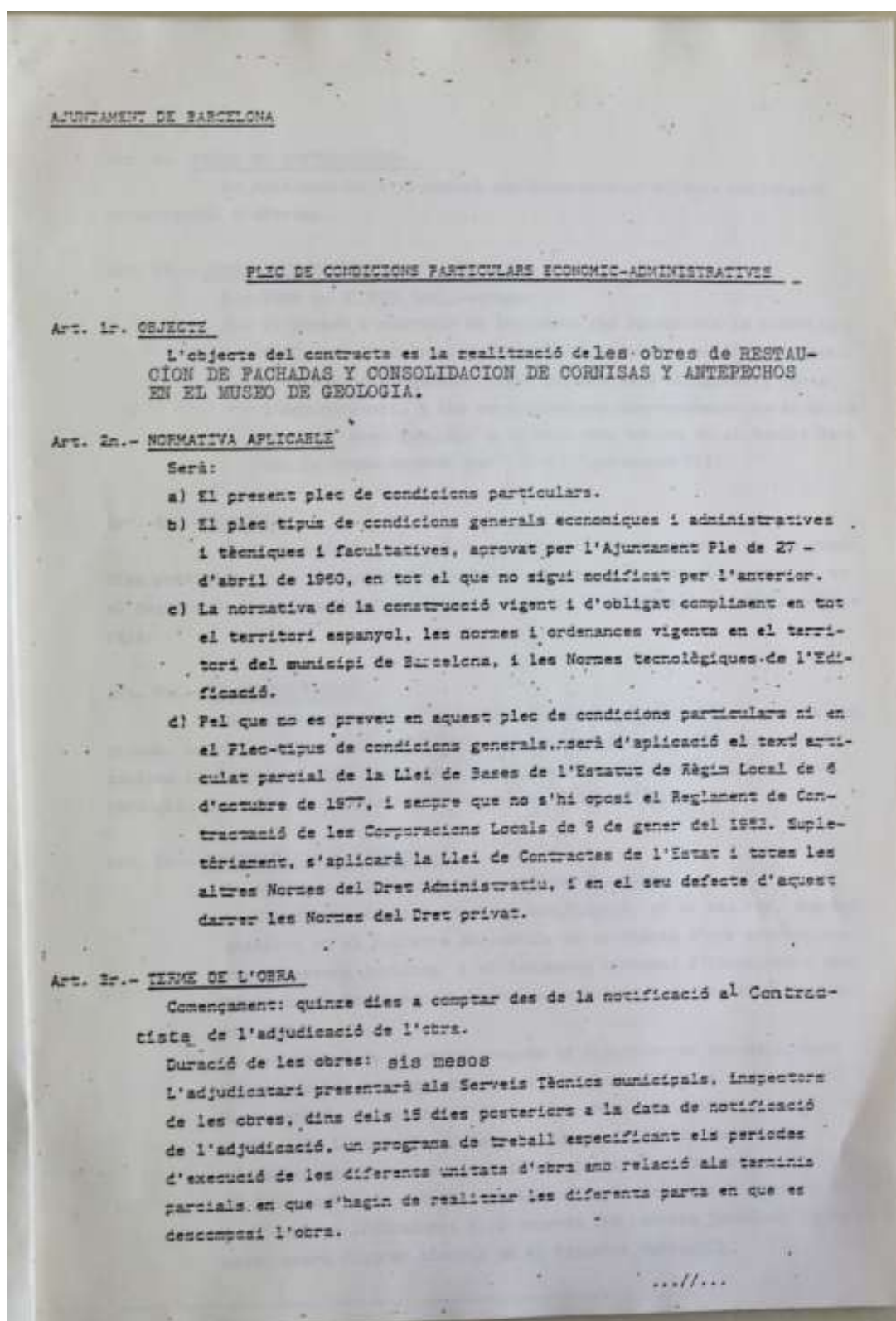
Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)

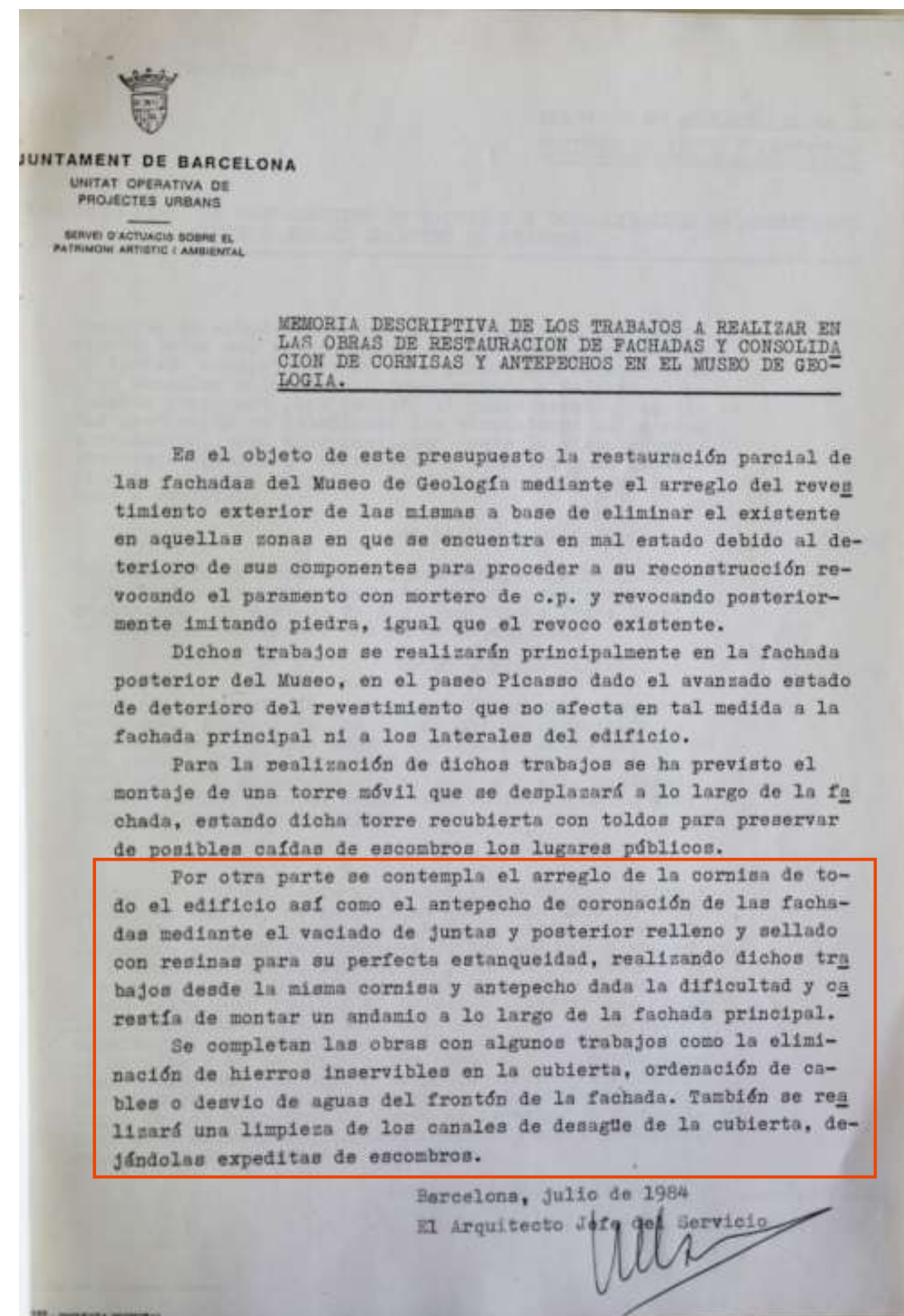
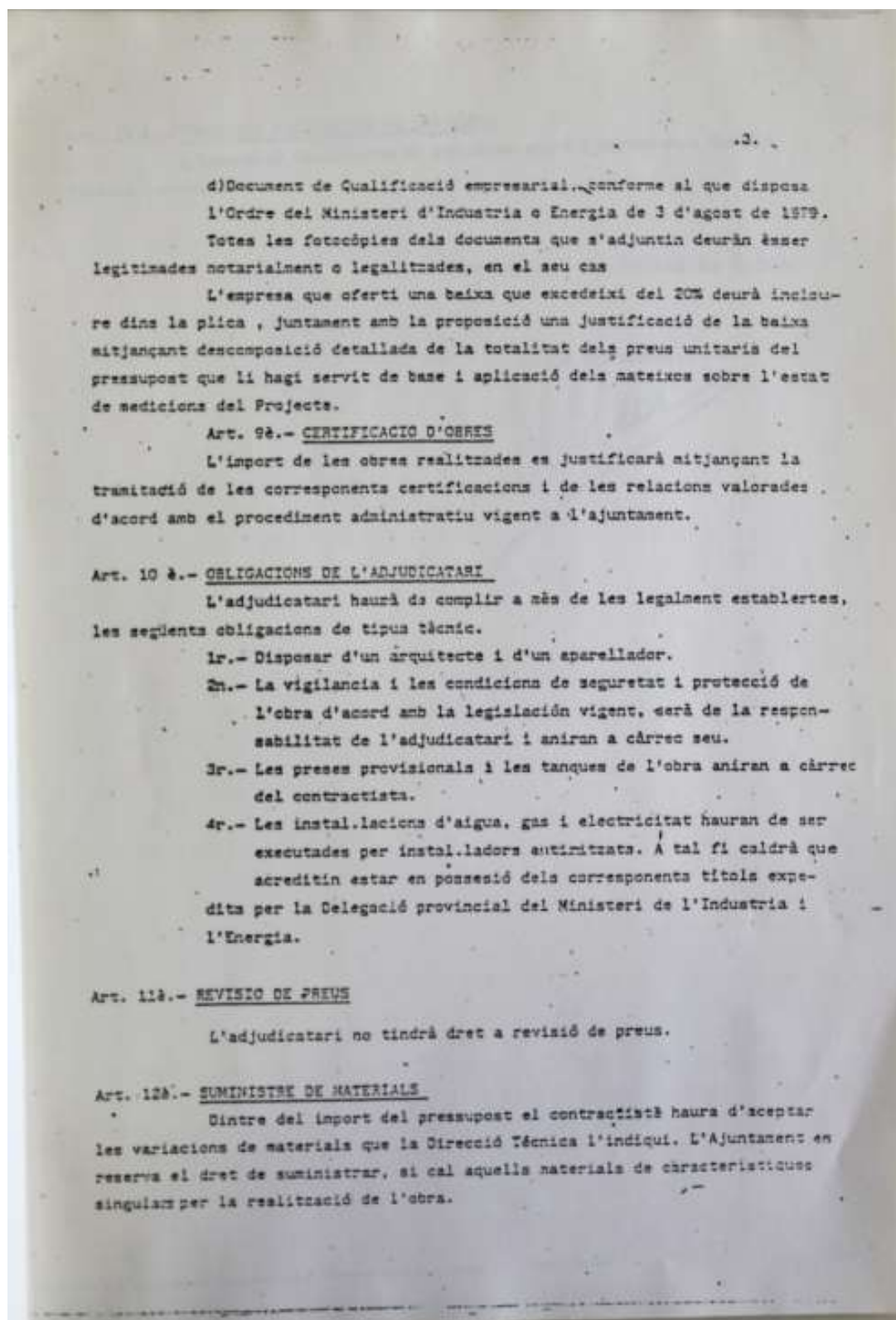
Registre: 1984. Q134. 76843

Observacions: Reproducció integral.

- 2 de Juliol. Projecte de restauració de façanes, que inclou modificacions a les cobertes i els seus desaigües. Es preveu una dotació econòmica de 4.999.506 ptes. No hi ha indicis que confirmen la seva materialització, poc provable.

INTAMIENTO DE BARCELONA	
SERVICIO DE ACTUACION SOBRE EL PATRIMONIO ARTISTICO I AMBIENTAL.	
PRESUPUESTO DE RESTAURACION DE FACHADAS Y CONSOLIDACION DE CORNISAS Y ANTEPECHOS EN EL MUSEO DE GEOLOGIA.	
<p>Trabajos de albañilería para la restauración del revoco existente en mal estado en el antepecho de coronación de la fachada consistentes en el repicado del mismo por medios manuales eliminándolo por completo y dejando el paramento preparado para recibir el nuevo revoco, todo ello procurando no deteriorar los alrededores de la zona a restaurar, todo ello realizado desde la misma cornisa incluyendo subida de materiales y colocación de protecciones, así como recogida, carga y evacuación de escombros a vertedero.</p>	
88 Ml x 1.982 pts/Ml =	174.416.--
<p>Construcción de enfoscado en los antepechos de coronación de fachadas sobre los paramentos antes preparados realizados con mortero de c.p., realizado desde la misma cornisa, incluyendo subida de materiales.</p>	
88 Ml x 1.102 pts/Ml =	96.976.--
<p>Revoco con mortero de c.p. en las fajas que componen el rectángulo central de los antepechos de coronación de las fachadas colocado sobre superficies antes enfoscadas con acabado final liso ajustado a los bordes de dichos rectángulos y enrasados con ellos, todo ello realizado desde la misma cornisa incluyendo subida de materiales hasta lugar de los trabajos.</p>	
88 Ml x 1.756 pts/Ml =	154.528.--
<p>Trabajos de albañilería para el sellado de las juntas y afianzamiento general de la cornisa que rodea todo el edificio mediante el vaciado inicial de la misma del material de agarre superficial mediante útiles adecuados procediendo a continuación al relleno de la misma con mortero de c.p. y cal hasta prácticamente la superficie dejando la junta lista para recibir el material adhesivo que la sellará definitivamente, todo ello realizado en la parte superior de las juntas verticales entre los elementos de la cornisa y en la junta entre cornisa y antepecho superior incluyendo colocación de protecciones para realizar los trabajos así como la subida de materiales hasta el lugar de los trabajos, la junta se rematará de forma igual a la existente originalmente, incluyendo recogida, y evacuación de escombros a vertedero.</p>	
188 Ml x 4.892 pts/Ml =	919.696.--
suma y sigue ...	1.345.616.--

Hoja n.º 2	
PRESUPUESTO DE RESTAURACION DE FACHADAS Y CONSOLIDACION DE CORNISAS Y ANTEPECHOS EN EL MUSEO DE GEOLOGIA.	
suma anterior 1.345.616.--	
<p>Trabajos de albañilería para el rejuntado del antepecho de la coronación de la fachada consistentes en el vaciado de juntas por medio de útiles adecuados hasta llegar al material de agarre en buen estado procediendo entonces al llenado de la junta con mortero de c.p. y cal hasta prácticamente la superficie del antepecho acabando con el sellado de la junta con material adhesivo a base de resinas todo ello incluyendo subida de materiales y desecho de escombros, así como su carga y evacuación a vertedero.</p>	
152 Ml x 4.109 pts/Ml =	624.568.--
<p>Picado de revocos de mortero de c.p. en el interior del frontón de la fachada posterior eliminándolo por completo y dejando el paramento preparado para la construcción del nuevo revestimiento, todo ello incluyendo recogida y descenso de escombros producidos.</p>	
15 M2 x 1.883 pts/M2 =	28.245.--
<p>Enfoscado del paramento interior del frontón de la fachada posterior con mortero de c.p. incluyendo subida de materiales.</p>	
15 M2 x 1.102 pts/M2 =	16.530.--
<p>Revoco del paramento del frontón posterior, enfoscado anteriormente con mortero de c.p., acabado final liso incluyendo subida de materiales y rematándolo en todo el perímetro de unión con el paramento del grueso del frontón para su perfecta unión con el mismo.</p>	
15 M2 x 1.771 pts/M2 =	26.565.--
<p>Construcción de resaltes en la parte superior del frontón de la fachada principal para el desvío de aguas pluviales hacia el canalón general situado por debajo del mismo mediante la colocación de mortero sobre la piedra asegurado mediante clavos introducidos previamente en la misma para afianzar este material. Dicho resalte será de forma alargada y su longitud será la necesaria para desviar las aguas que corren por las vertientes del frontón. Todo ello incluyendo subida de materiales hasta lugar de los trabajos.</p>	
2 Uds. x 9.398 pts/ud. =	18.796.--
<p>Trabajos para la limpieza general de canalones de cubierta consistentes en la eliminación de todo tipo de materiales existentes en los mismos y compra-</p>	
suma y sigue ...	2.060.320.--

PRESUPUESTO DE RESTAURACION DE FACHADAS Y CONSOLIDACION DE CORNISAS Y ANTEPECHOS EN EL MUSEO DE GEOLOGIA.	
Hoja n.º 3	
suma anterior	2.060.120.--
bando además el estado de los desagües y rejas de los mismos e incluyendo descenso de escombros recogidos, así como su recogida, traslado y evacuación a vertedero.	
150 M1 x 159 pts/M1 =	23.350.--
Trabajos para la retirada de cables existentes en la parte interior del frontón de la fachada posterior para realizar los trabajos necesarios para la restauración y posterior colocación de los mismos una vez restaurado el paramento con los soportes adecuados, incluyendo subida de materiales.	
P.A.	24.325.--
Trabajos para el montaje de una torre adecuada para los trabajos de restauración de la fachada posterior consistentes en la colocación de los módulos necesarios para alcanzar la altura necesaria así como en la subida de materiales para la formación de plataforma de trabajos con las protecciones adecuadas incluyendo colocación de fijaciones para el afianzamiento climatización de la misma, así como el desplazamiento a lo largo de dicha fachada posterior. Así mismo desmontaje, traslado y nuevo montaje de dicha torre desde el exterior del recinto del parque hasta el interior para realizar los extremos del edificio, incluyendo en este caso la colocación de plataforma de asentamiento para la torre dada la existencia de parterres de césped junto a los laterales del edificio. Todo ello incluyendo transporte y alquiler de dicho andamio. Así mismo se incluye la colocación de lonas protectoras para evitar la caída de escombros lejos del lugar de los trabajos.	
P.A.	210.325.--
Picado de paramentos verticales en plafones rectangulares de fachada posterior para eliminar revoco y estucado, ambos en mal estado dejando el paramento preparado para la aplicación del nuevo revoco todo ello realizado en aquellos sectores del paramento que se encuentran más deteriorados, incluyendo recogida, traslado, carga y evacuación de escombros a vertedero.	
70 M2 x 1.807 pts/M2 =	126.490.--
Picado de revocos y estucos igual que en la partida anterior en las fajas verticales y horizontales que rodean a los plafones de la fachada posterior, incluyendo recogida, carga y evacuación de escombros a ver-	
suma y sigue ...	2.445.309.--

PRESUPUESTO DE RESTAURACION DE FACHADAS Y CONSOLIDACION DE CORNISAS Y ANTEPECHOS EN EL MUSEO DE GEOLOGIA.	
Hoja n.º 4	
suma anterior	2.445.309.--
tedero.	
25 M2 x 978 pts/M2 =	24.430.--
Idem en bajos de la fachada posterior y laterales.	
135 M2 x 1.807 pts/M2 =	243.345.--
Revoco en paramentos antes picados realizados sobre la superficie preparada al efecto, dicho revoco con mortero de c.p. se realizará en plafones rectangulares ajustando su espesor al del existente para evitar resalles y rematando el perímetro para eliminar grietas todo ello incluyendo subida de materiales al andamio.	
70 M2 x 1.699 pts/M2 =	118.930.--
Revoco igual al anterior en fajas verticales y horizontales circunscritos a los plafones antes citados incluyendo subida de materiales.	
25 M1 x 1.323 pts/M1 =	33.175.--
Revoco igual al anterior realizado en bajos de la fachada posterior y laterales del edificio.	
135 M2 x 1.539 pts/M2 =	207.765.--
Estucado mate liso labrado similar a la piedra en plafones rectangulares de fachada posterior, marcando juntas y entonando las piezas en colores iguales a los existentes todo ello realizado sobre el revoco previamente colocado y en los lugares en que haya sido precisa la restauración del estuco, procurando rematar las juntas de unión con el antiguo estuco de forma que pasen desapercibidas, incluyendo subida de materiales.	
70 M2 x 3.654 pts/M2 =	255.780.--
Estuco igual al anterior realizado en las fajas circunscritas a los plafones rectangulares de la fachada posterior, incluyendo subida de materiales.	
25 M1 x 4.516 pts/M1 =	112.900.--
Revoco igual al anterior realizado en los bajos de la fachada posterior.	
135 M2 x 2.533 pts/M2 =	341.955.--
suma y sigue	3.784.709.--

Hoja n.º 5

PRESUPUESTO DE RESTAURACION DE FACHADAS Y CONSOLIDACION DE CORNISAS Y ANTEPECHOS EN EL MUSEO DE GEOLOGIA.

suma anterior 3.784.709.--

Restauración de revoco en fachada principal y laterales mediante el "remiendo" de las zonas deterioradas del estuco a base de picar el mismo, eliminando el revoco y procediendo a rehacerlo mediante c.p. como base y estuco mate liso labrado y entonado en el color igual al existente en el resto del estuco, incluyendo repicado, revoco y estuco, así como recogida, transporte, carga y evacuación de escombros a vertedero.

50 Ml x 5.546 pts/Ml = 277.300.--

Trabajos de cerrajería para la eliminación de soportes metálicos diversos existentes en la cubierta de antiguos depósitos, barandillas etc., cortándolas con los medios adecuados y procediendo a su descense, carga y evacuación, incluyendo subida de materiales para los trabajos.

P.A. 35.947.--

Suma pesetas	4.097.956.--
16% Gastos Generales.....	655.672,96
6% Beneficio Industrial ...	245.877,36
TOTAL PESETAS	4.999.506.--

Asciende el presente presupuesto a la cantidad de CUATRO MILLONES, NOVECIENTAS NOVENTA Y NUEVE MIL, QUINIENTAS SEIS PESETAS.(4.999.506.-Pts)

Barcelona, 2 de Julio de 1.984
EL ARQUITECTO JEFE DEL SERVICIO,

Mód. 1. Ed. 248.000 - IMPRENTA MUNICIPAL

Doc. 24

Descripció: Restauració, adequació i modernització del Museu de Geologia

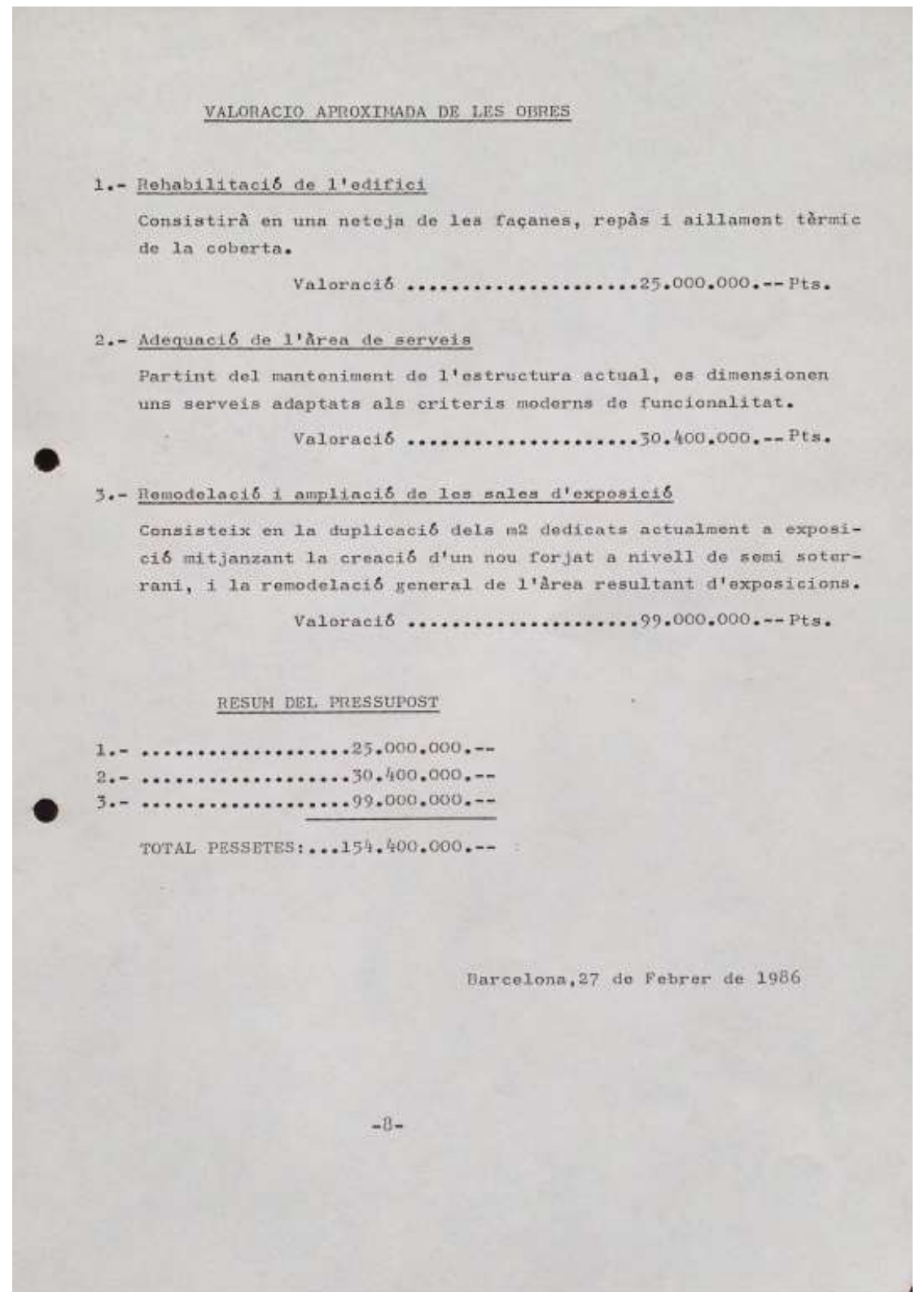
Data: 1986, Novembre.

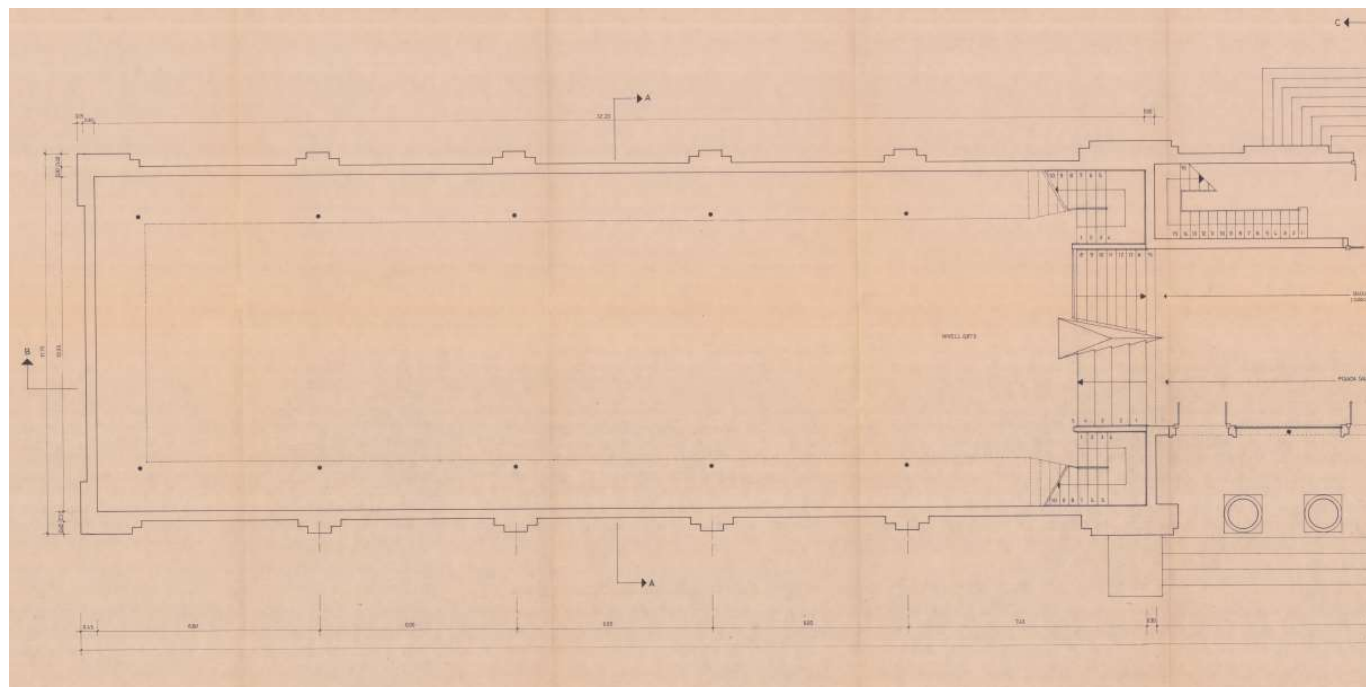
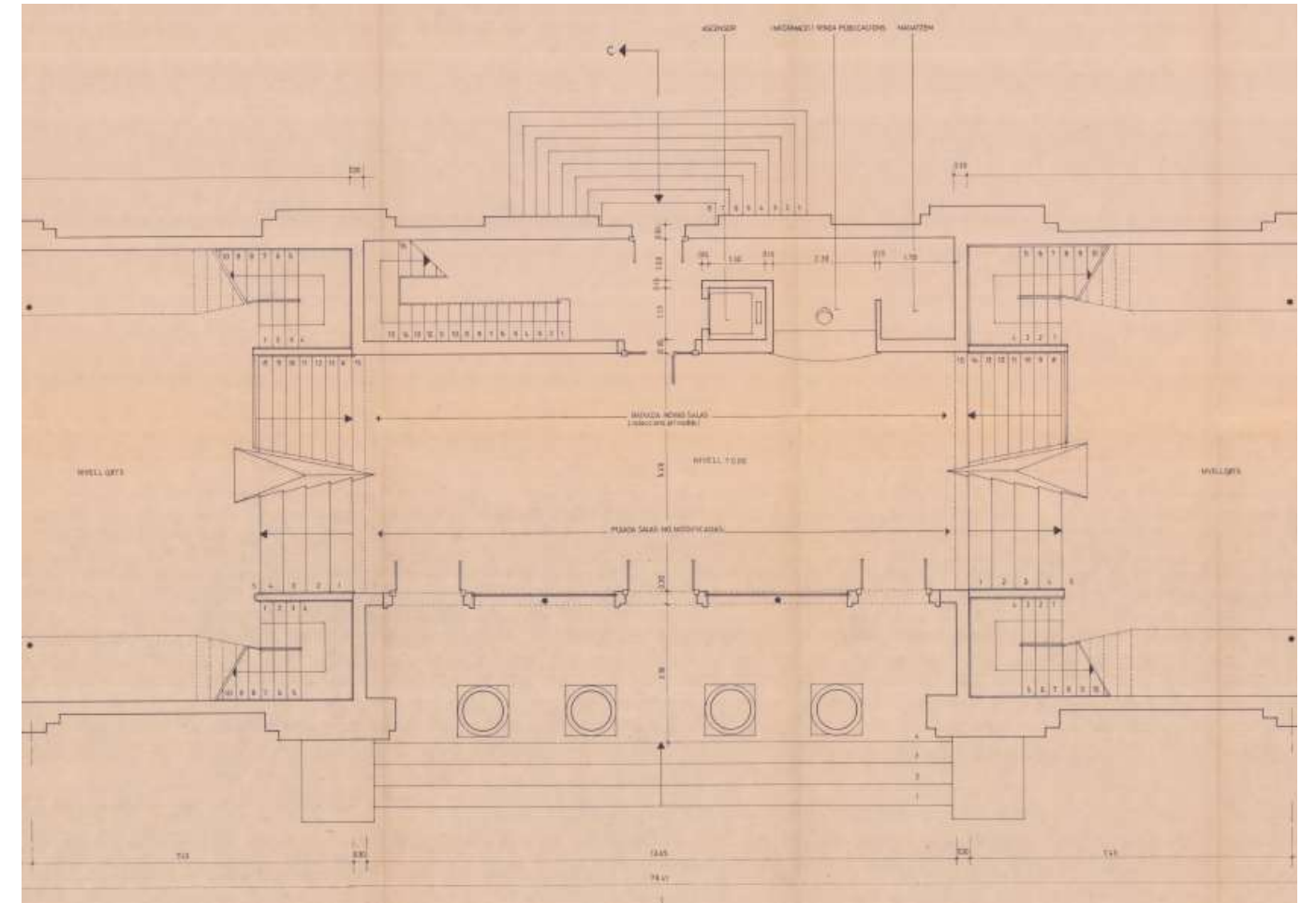
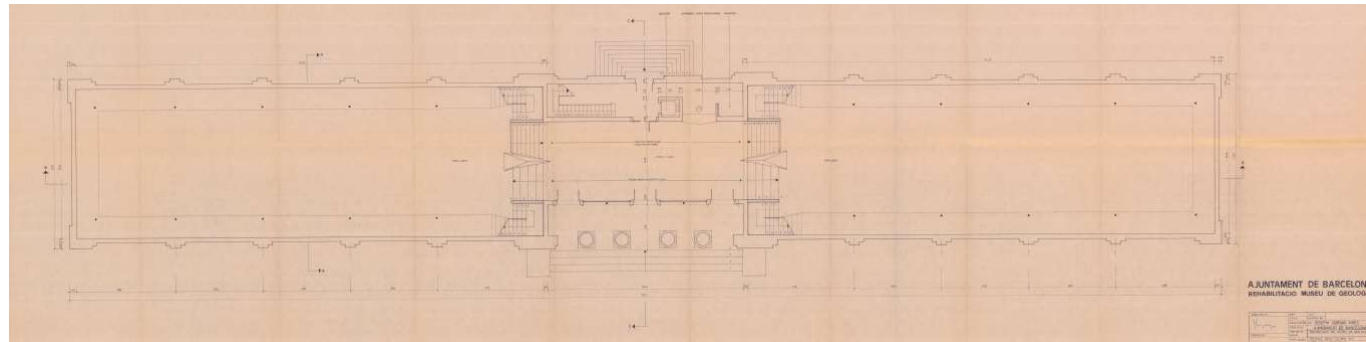
Autor: Diversos. Josep Maria Gorgas i Vives. Rosario Nos i Alícia Masriera

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1986. 225-exp-003.

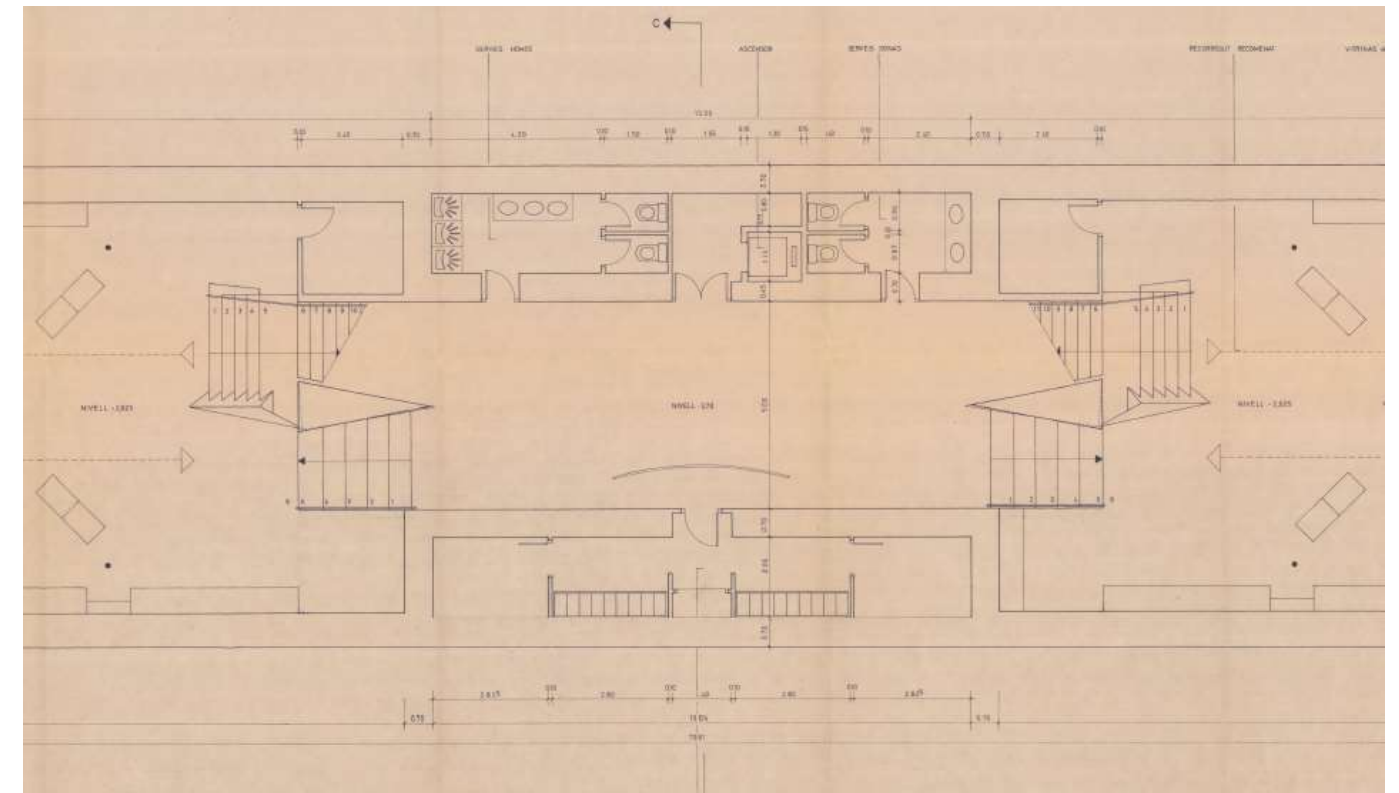
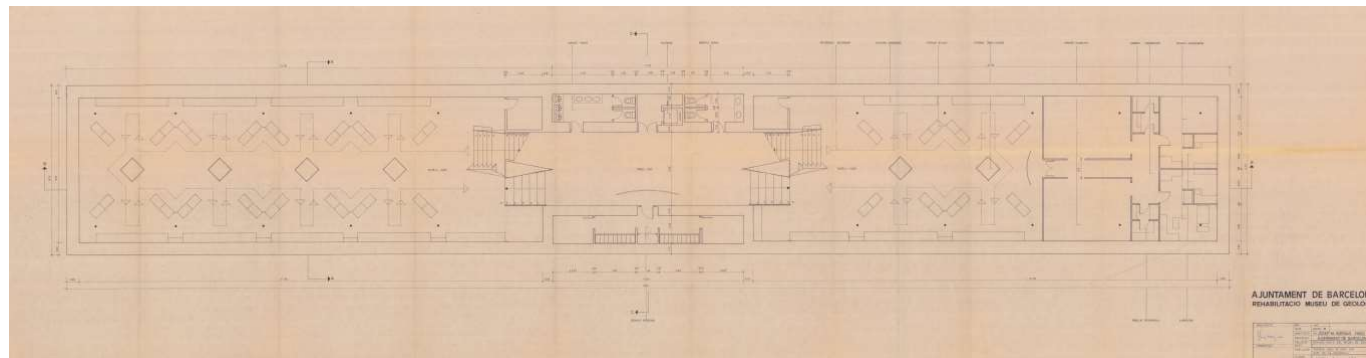
Observacions: Reproducció parcial. Projecte de reforma del Museu de Geologia. No materialitzat. Es pretenia restaurar l'edifici i fer-ne una redistribució dels espais interiors per tal d'ajustar-se als criteris museològics contemporanis. Es volia rehabilitar les façanes, transformar per complet la distribució del cos central i els sistemes de comunicació vertical (escales i ascensor) i la construcció d'una planta semi-soterrani a les ales nord i sud per tal de duplicar l'espai expositiu. Es pretenia dotar l'obra amb un pressupost de 154.400.000 ptes. La memòria inclou els plànols del projecte dissenyat per l'arquitecte Josep Maria Gorgas i Vives el novembre de 1986.

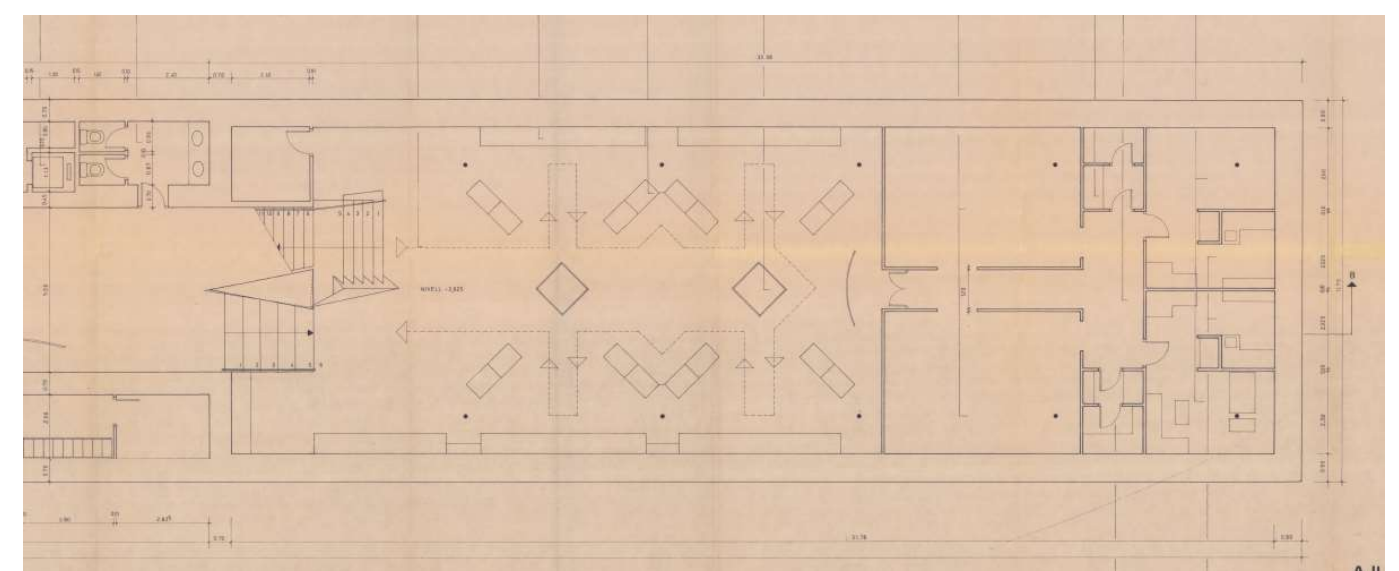
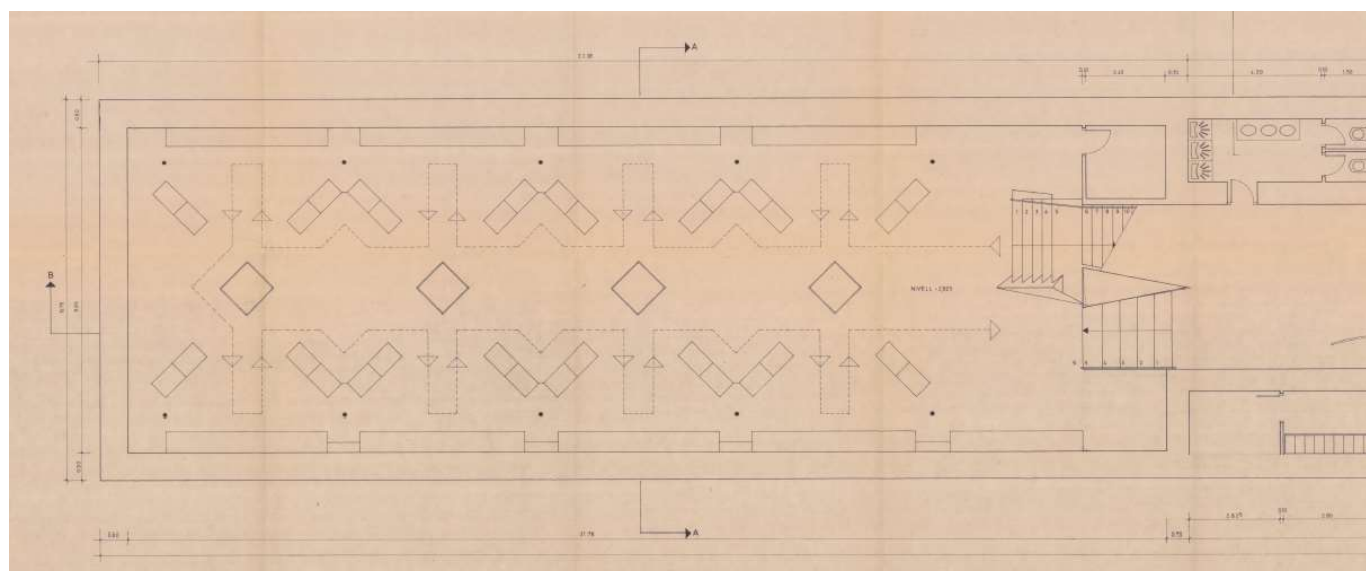

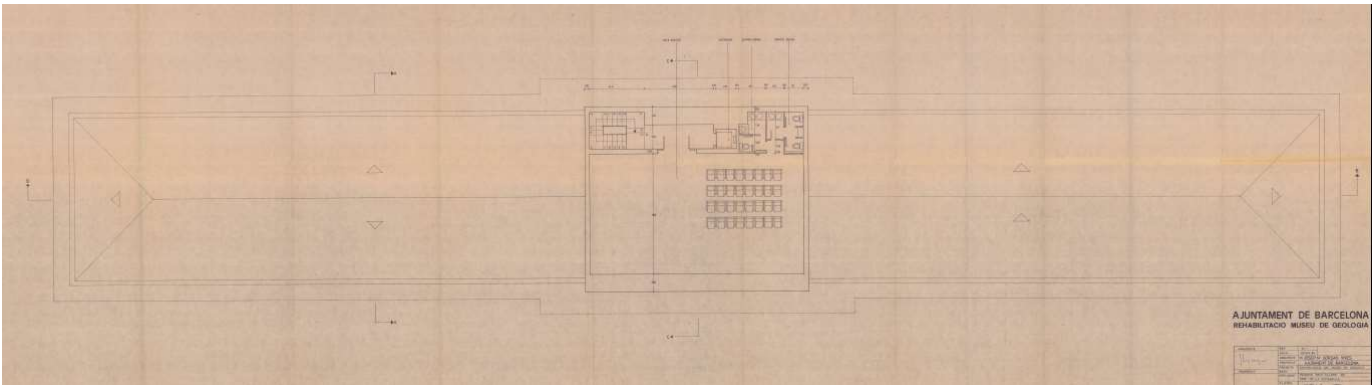
**AJUNTAMENT DE BARCELONA
REHABILITACIO MUSEU DE GEOLOGIA**

ARQUITECTE	REF.	M-1
	DATA	NOVEM. 86
	ARQUITECTE	DN. JOSEPM. GORGAS VIVES
	PROPIETAT	AJUNTAMENT DE BARCELONA
	PROJECTE	REHABILITACIO DEL MUSEU DE GEOLOGIA
PROPIETAT	BASIC	
	EMPLAÇAM.	PASSEIG DELS TIL·LERS S/N PARC DE LA CIUTADELLA
	PLANOL	NIVELL D'ACCES
	ESCALA	1/50

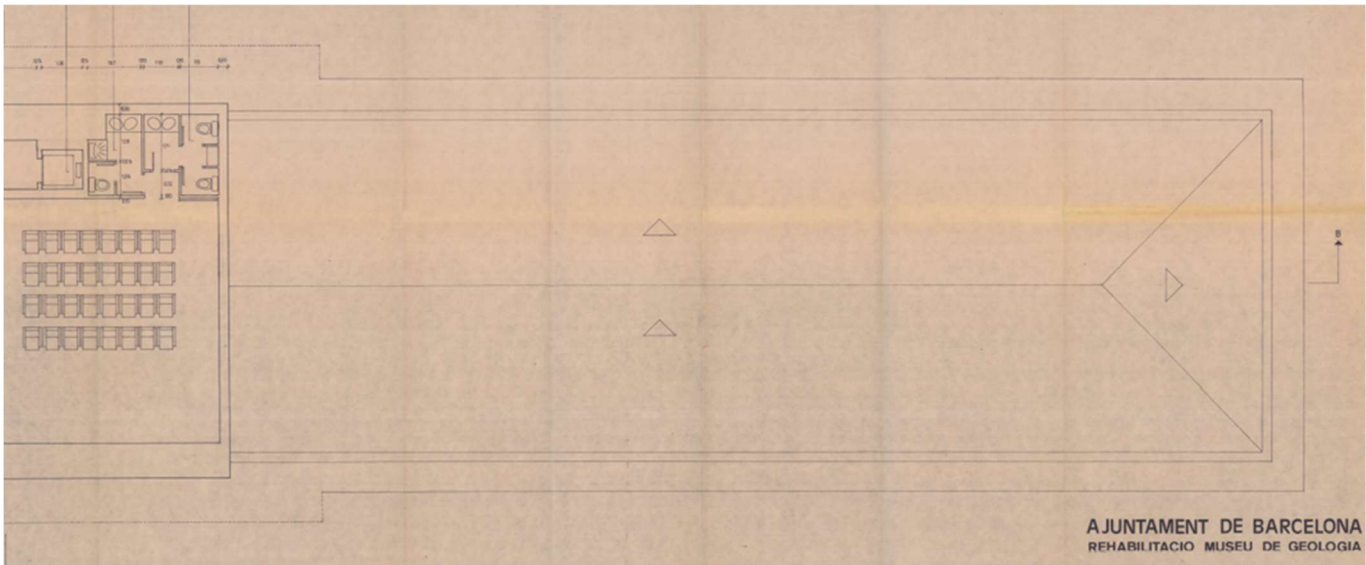
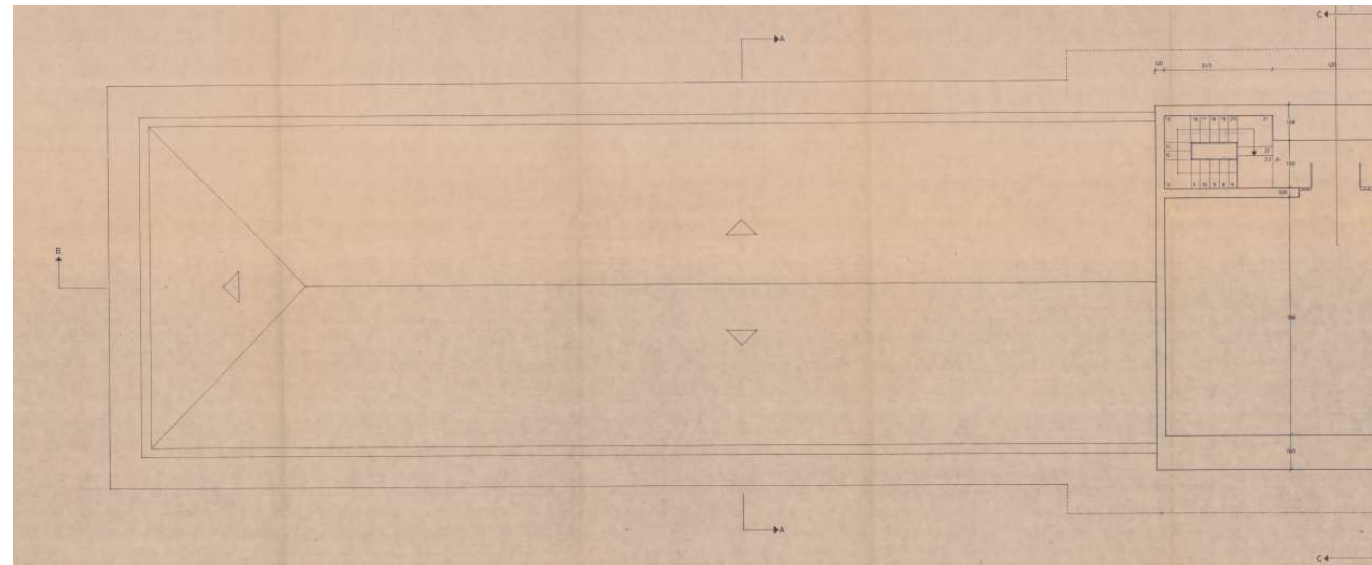
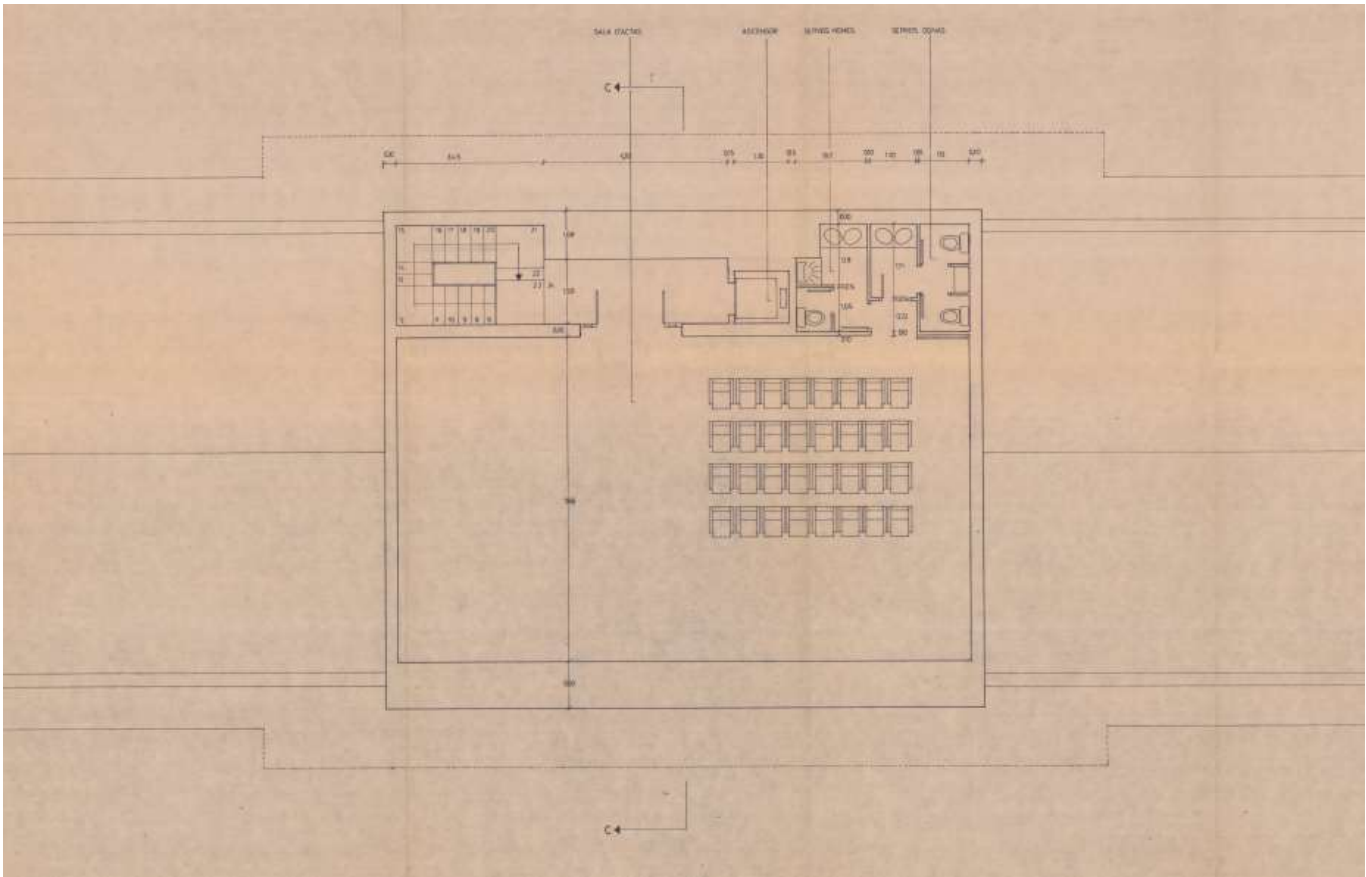

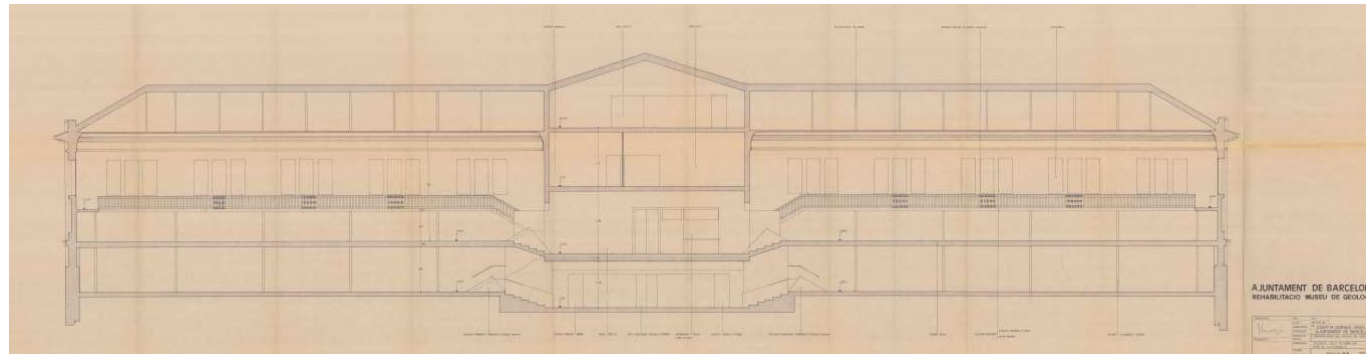
ARQUITECTE	REF.	M-1
	DATA	NOVEM. 86
	ARQUITECTE	DN JOSEP M. GORGAS VIVES
	PROPIETAT	AJUNTAMENT DE BARCELONA
	PROJECTE	REHABILITACIÓ DEL MUSEU DE GEOLOGIA
PROPIETAT	BASIC	
	EMPLAÇAM	PASSEIG DELS TIL·LERS S/N PARC DE LA CIUTADELLA
	PLANOL	NIVELL -1
	ESCALA	1/50

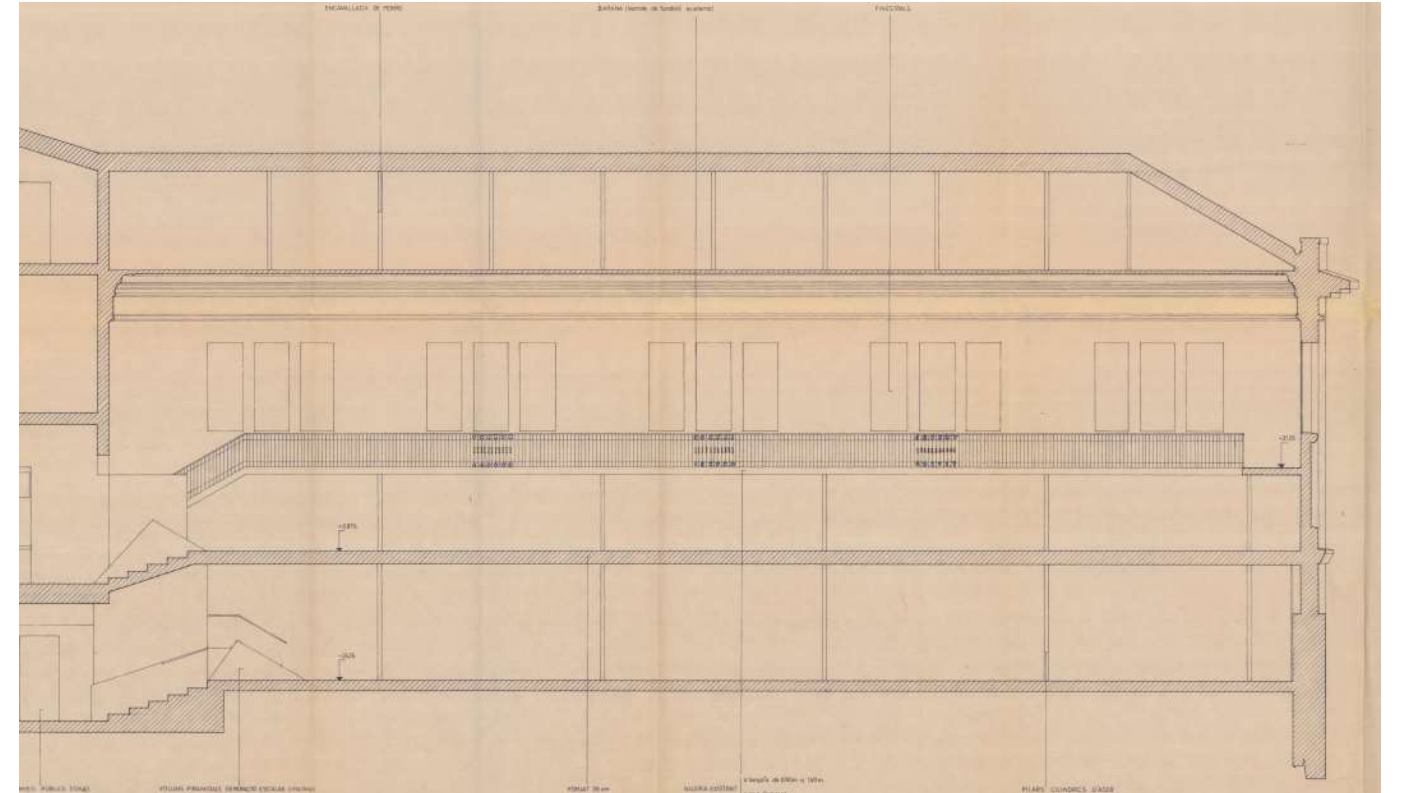
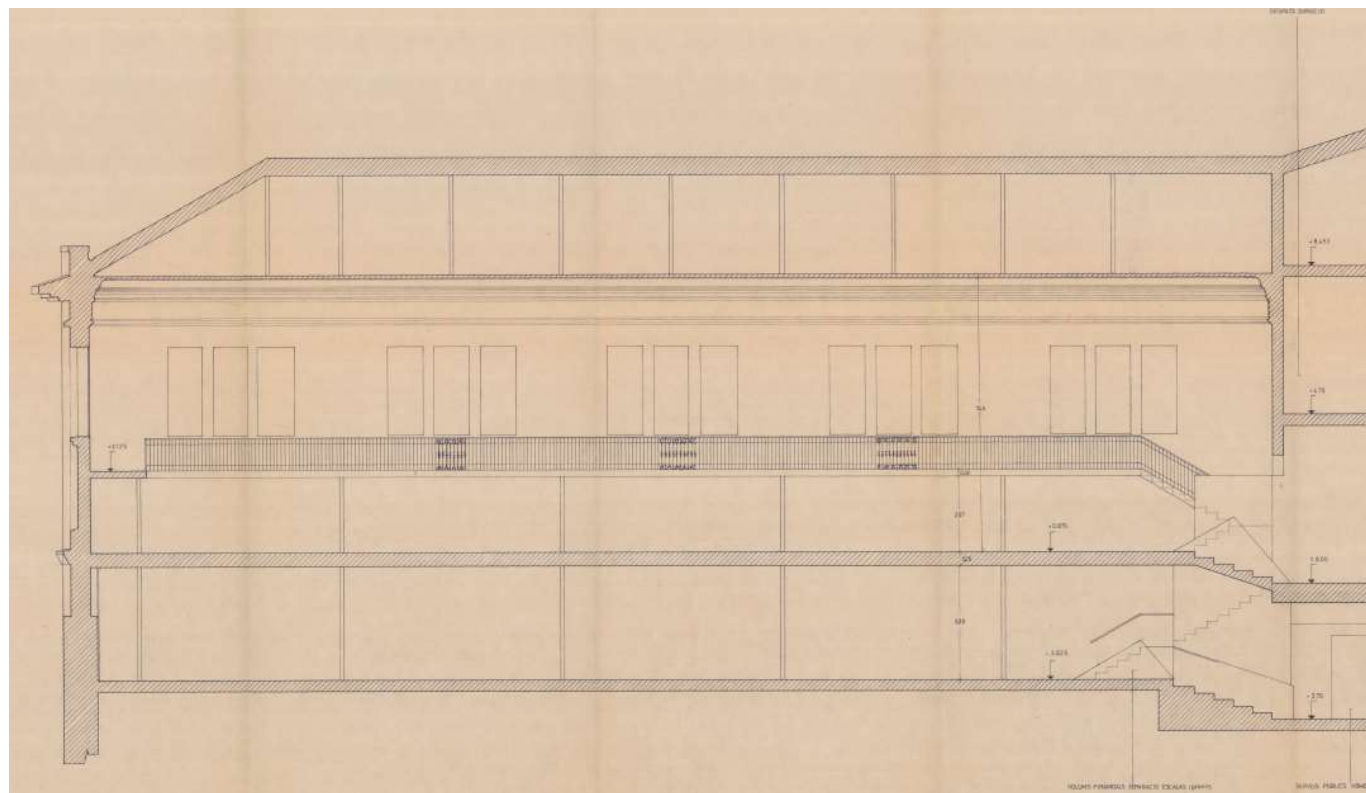
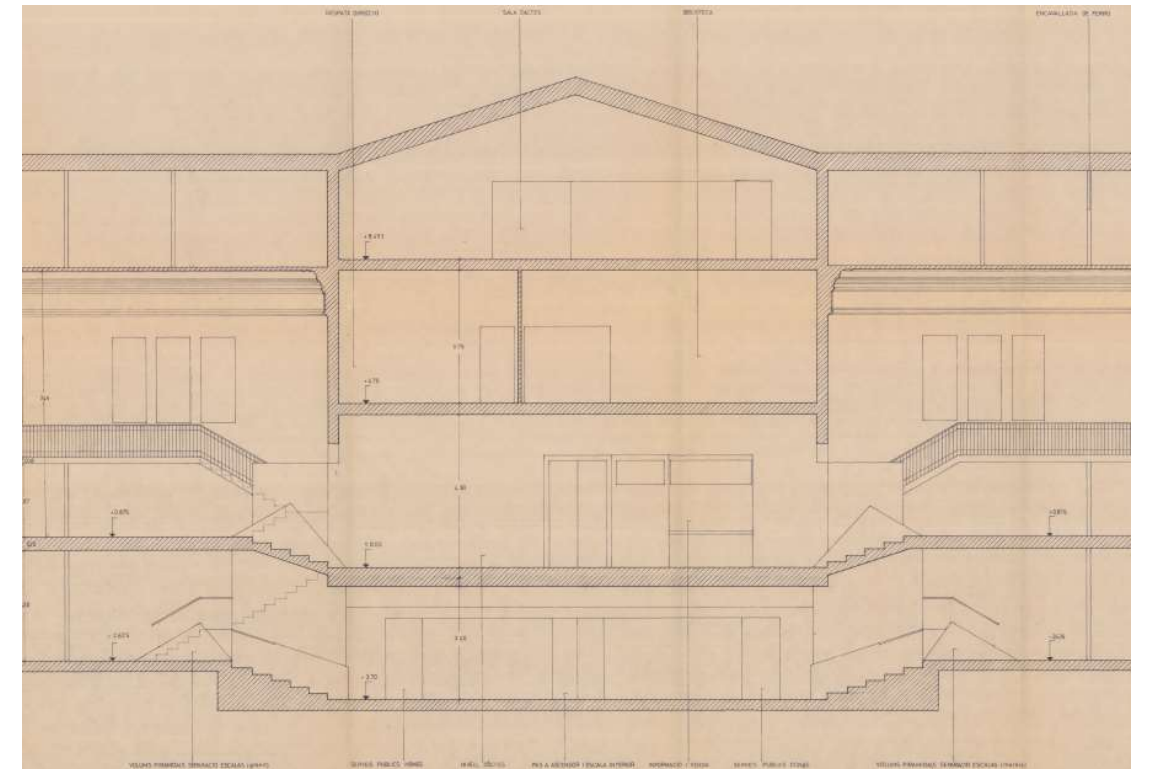

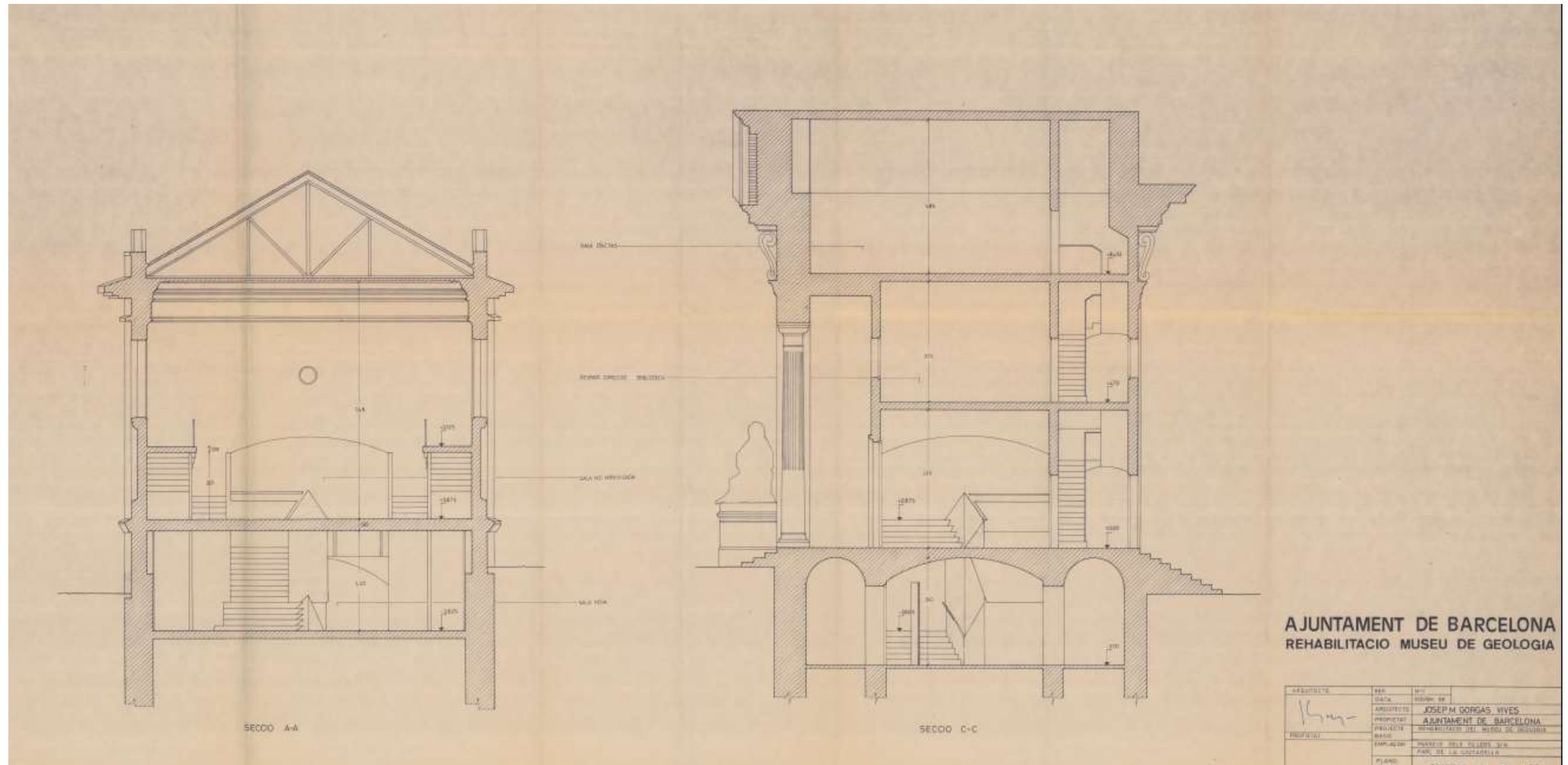
ARQUITECTE	REF.	M-1
	DATA	NOVEM. 86
14m-	ARQUITECTE	DN. JOSEP M GORGAS VIVES
	PROPIETAT	AJUTAMENT DE BARCELONA
	PROJECTE	REHABILITACIO DEL MUSEU DE GEOLOGIA
PROPIETAT	BASIC	
	EMPLAÇAM.	PASSEIG DELS TIL·LERS S/N PARC DE LA CIUTADELLA
	PLANOL	NIVELL 2 1/50
	ESCALA	

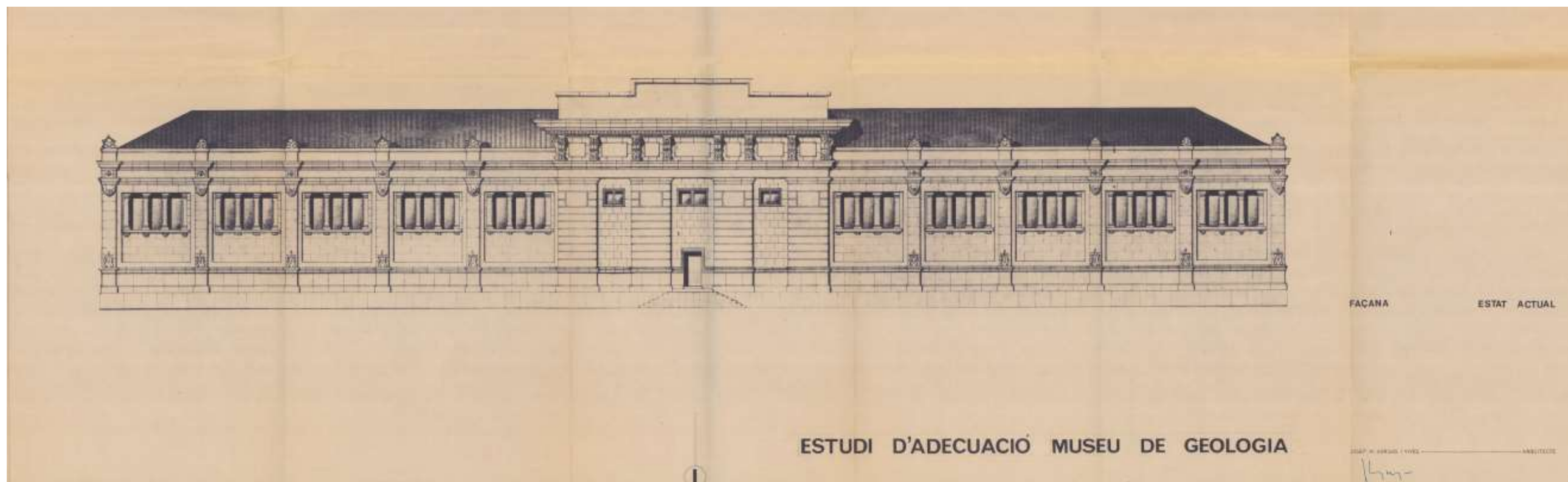

ARQUITECTE	REF.	M-1
	DATA	NOVEM. 86
	ARQUITECTE	DN. JOSEP M. GORGAS VIVES
	PROPIETAT	AJUNTAMENT DE BARCELONA
	PROJECTE	REHABILITACIO DEL MUSEU DE GEOLOGIA
	BASIC	
PROPIETAT	EMPLAÇAM.	PASSEIG DELS TIL·LERS S/N PARC DE LA CIUTADELLA
	PLANOL	
	ESCALA	seccio B-B 1/50

Doc. 25

Descripció: Protocol d'esponsorització de les obres de rehabilitació de la façana del Museu

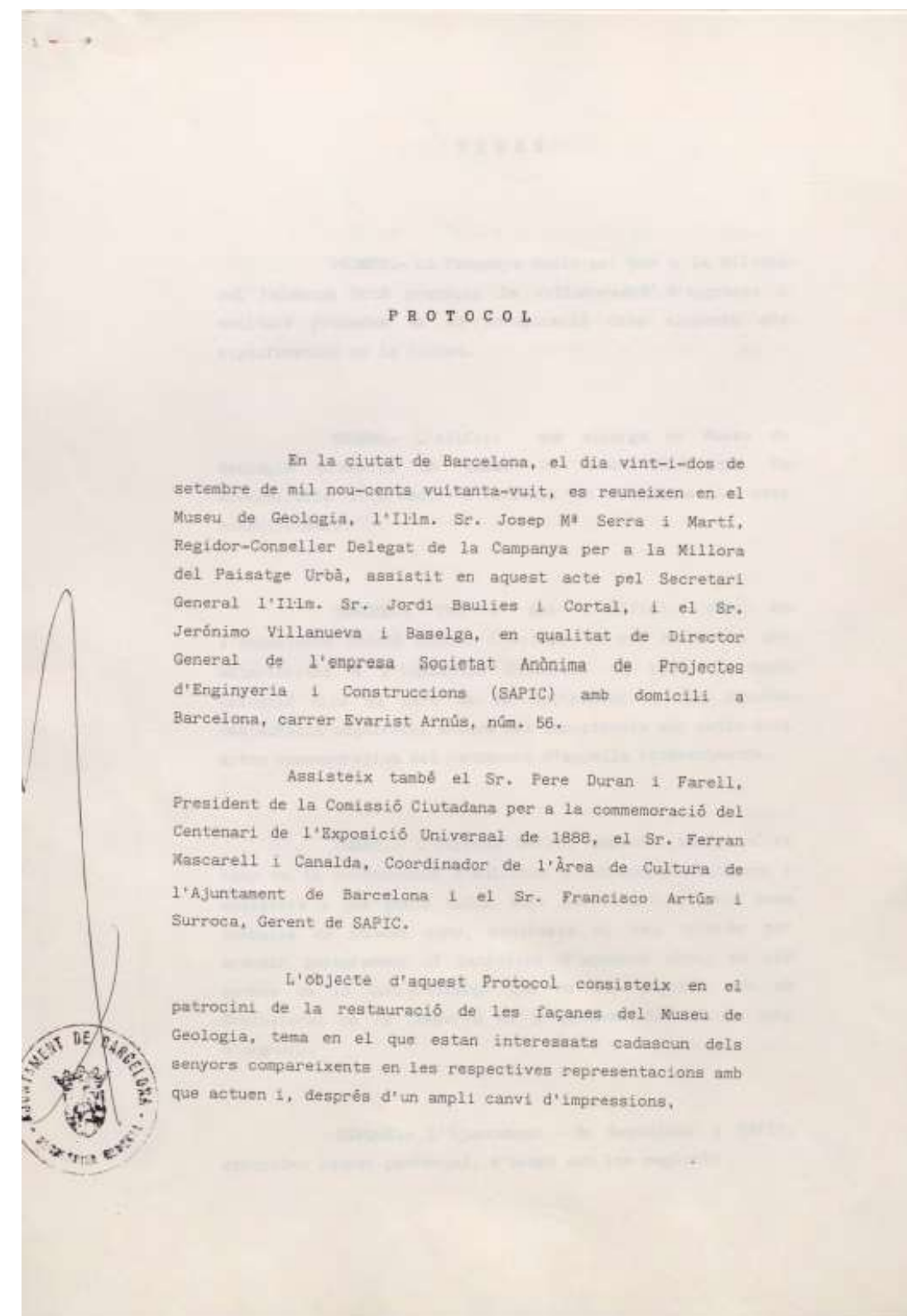
Data: 1988, 22 de setembre.

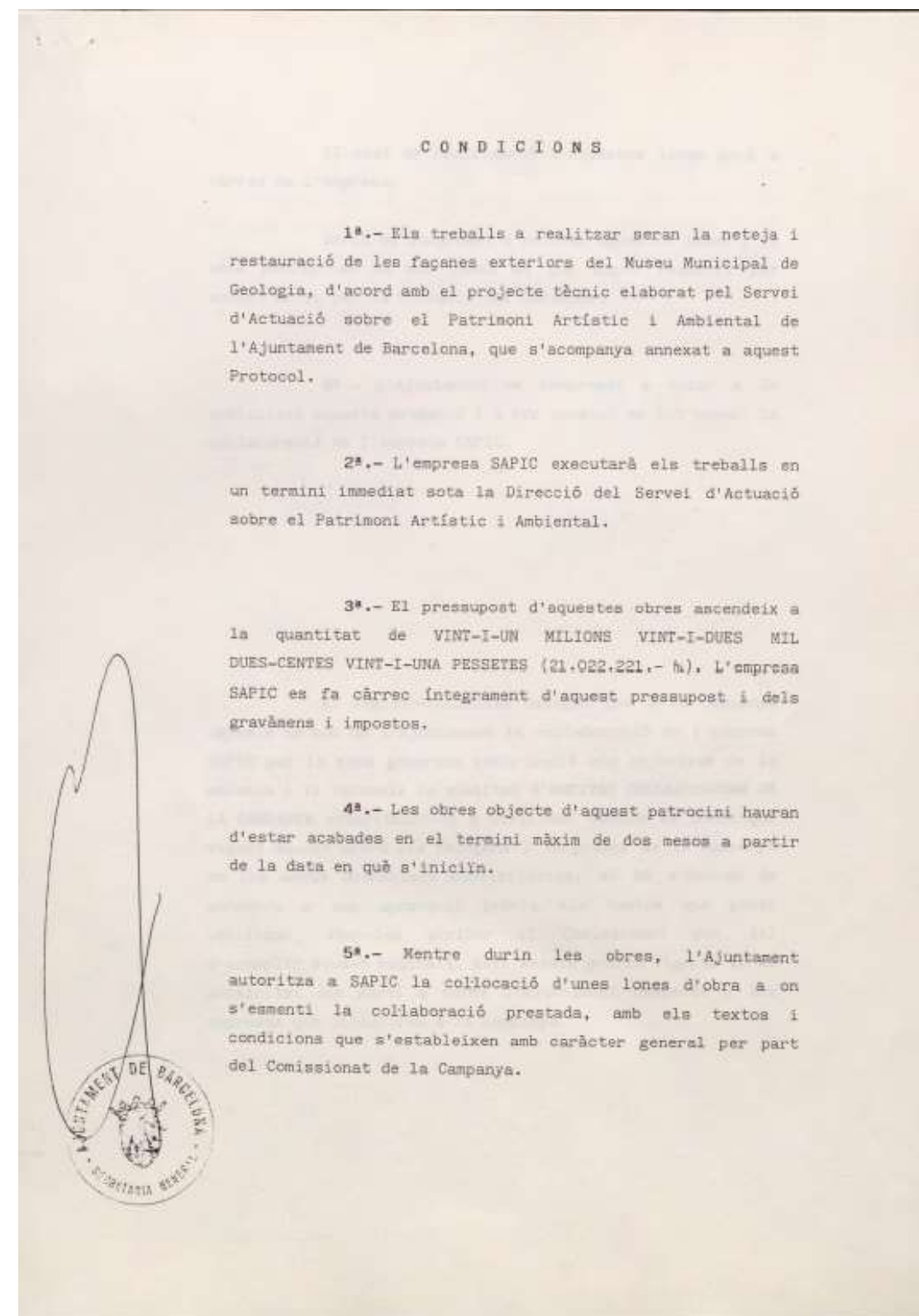
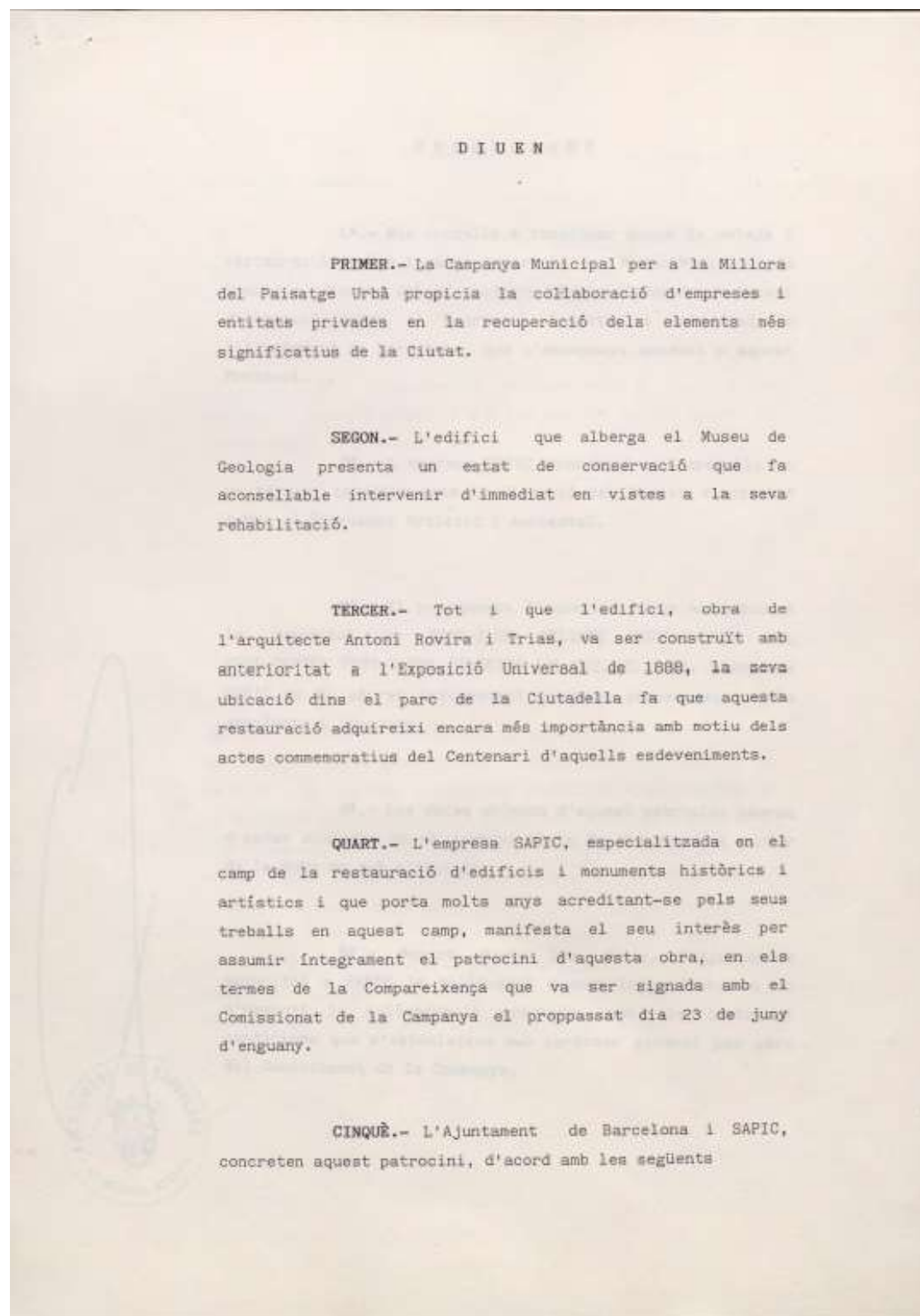
Autor: Diversos. SAPIC i Campanya per a la Millora del Paisatge Urbà.

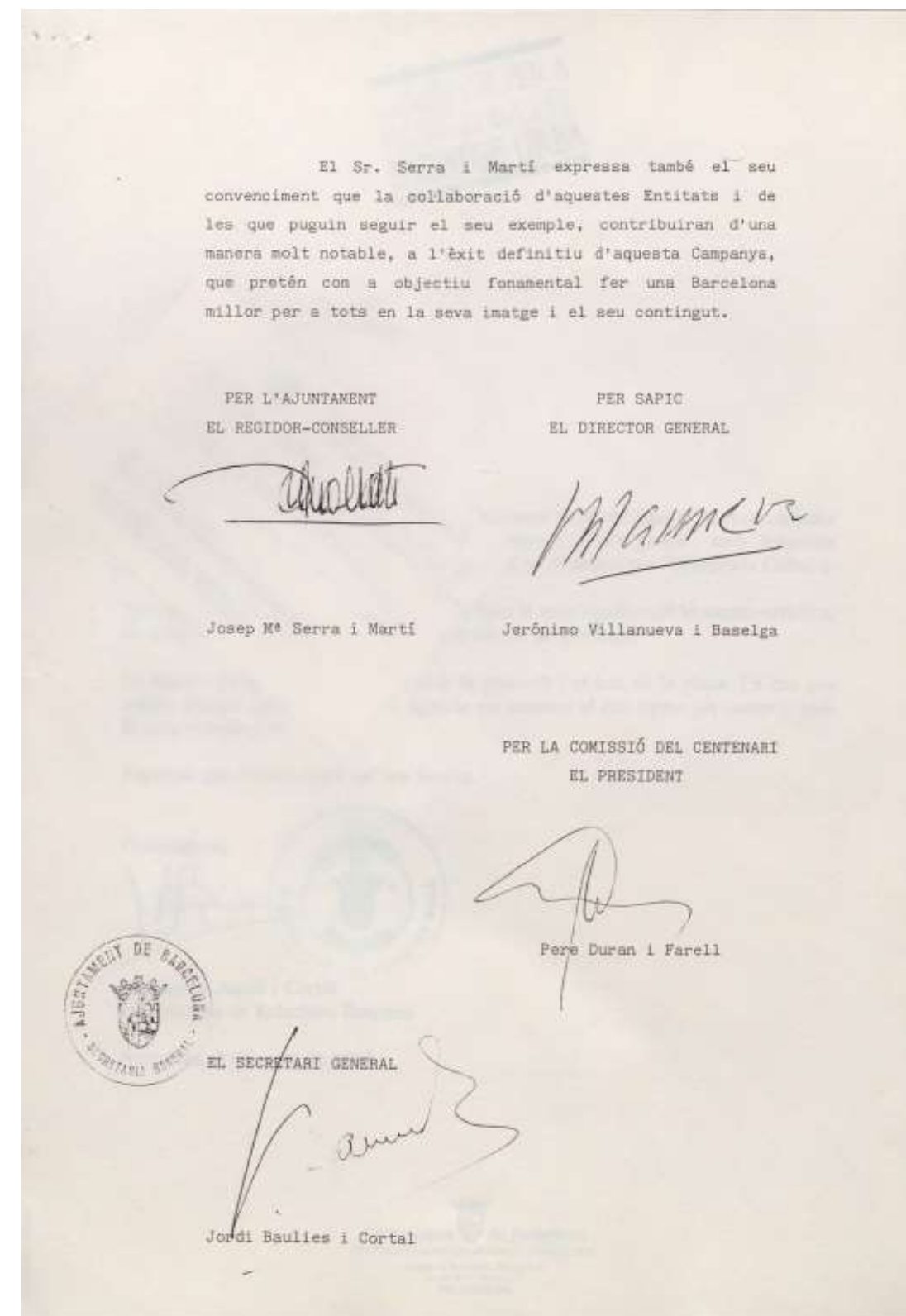
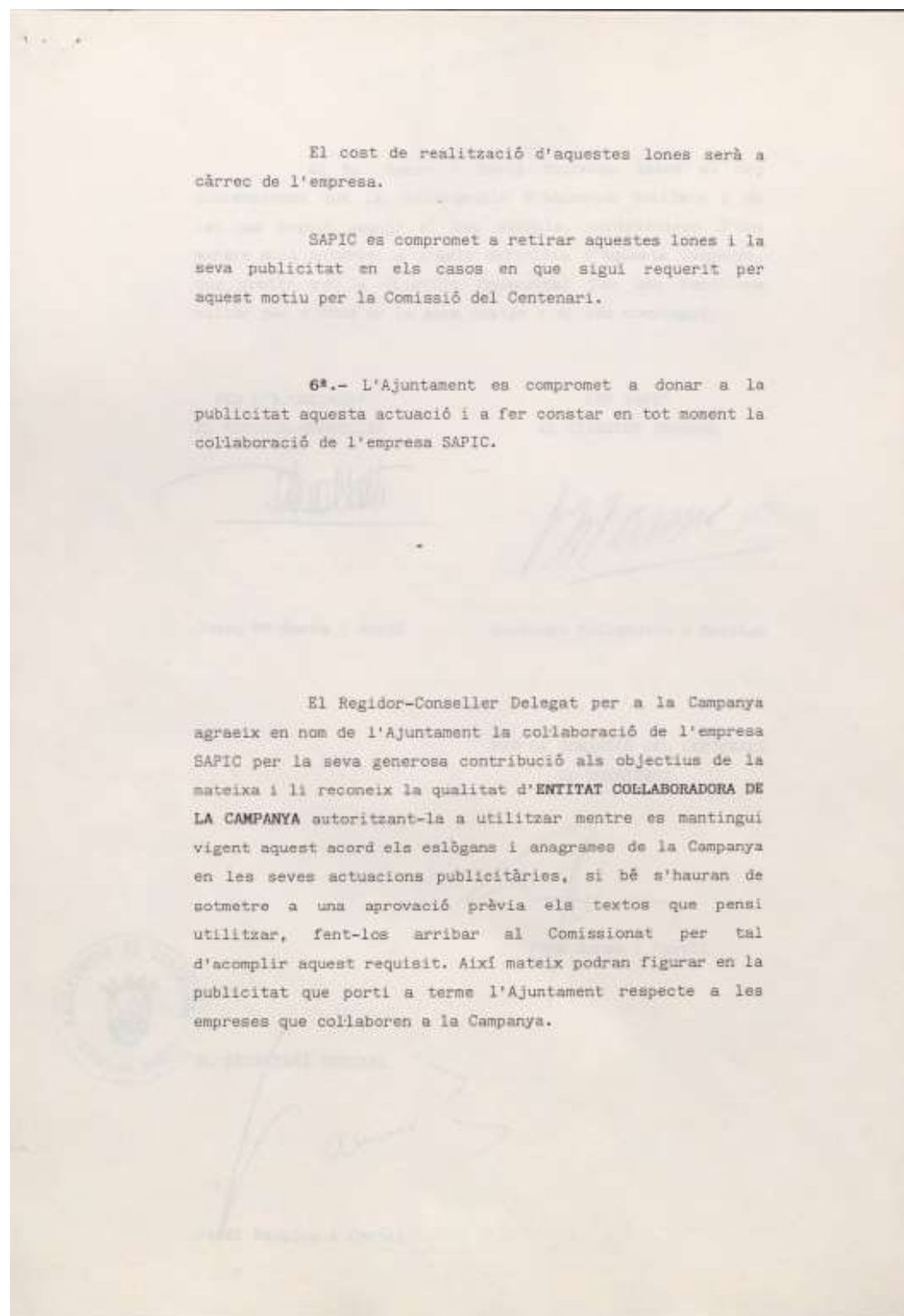
Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1988. 230-exp-002.

Observacions: Reproducció integral. Contracte de col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i l'empresa SAPIC (Sociedad Anónima de Proyectos de Ingeniería y Construcciones) per esponsoritzar, a finals de 1988 i principis de 1989, la restauració dels exteriors de l'antic Museu Martorell. L'acció s'engloba en el marc de la campanya "Barcelona Posa't Guapa" engegada per la regidoria de Millora del Paisatge Urbà. Les obres, assumides íntegrament per SAPIC, van costar 21.022.221 ptes.

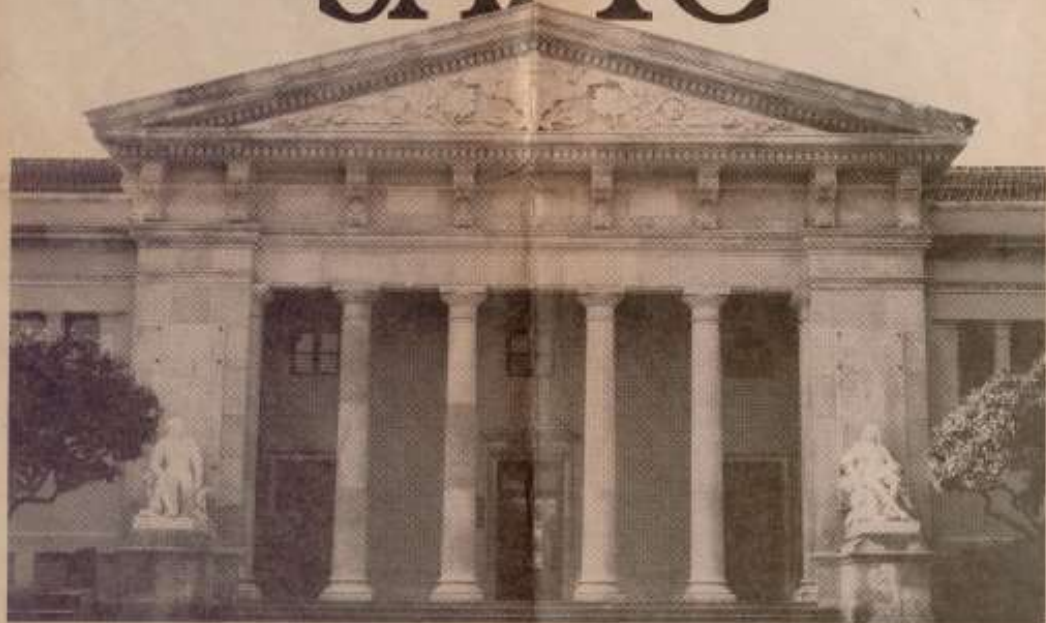

26 / Triafestiu
Diari de Barcelona. Any 188
Dijarts, 24 de gener de 1988

BARCELONA ES POSA GUAPA

Gràcies a SAPIC

El Museu de Geologia, obra de l'arquitecte Antoni Rovira i Trias, té més d'un segle de vida. Situat al Passeig Picasso, a l'entorn del Parc de la Ciutadella, ja existia abans de l'Exposició Universal del 1888. Es tracta d'un edifici molt important en el marc de la identitat urbana de Barcelona que, a causa del pas del temps i dels agents climàtics, s'estava deteriorant. Ara, per obra de SAPIC ha recuperat la seva imatge original. Com a Empresa col·laboradora de l'Ajuntament en la Campanya per a la Millora del Paisatge Urbà SAPIC ha restaurat el Museu de Geologia i el Conservatori Municipal de Música. Així, Barcelona continua posant-se guapa. Gràcies a SAPIC.

 Ajuntament de Barcelona

 sapic

 BARCELONA
1888
318 18 12

Doc. 26

Descripció: Projecte de remodelació de l'altell

Data: 1989, setembre

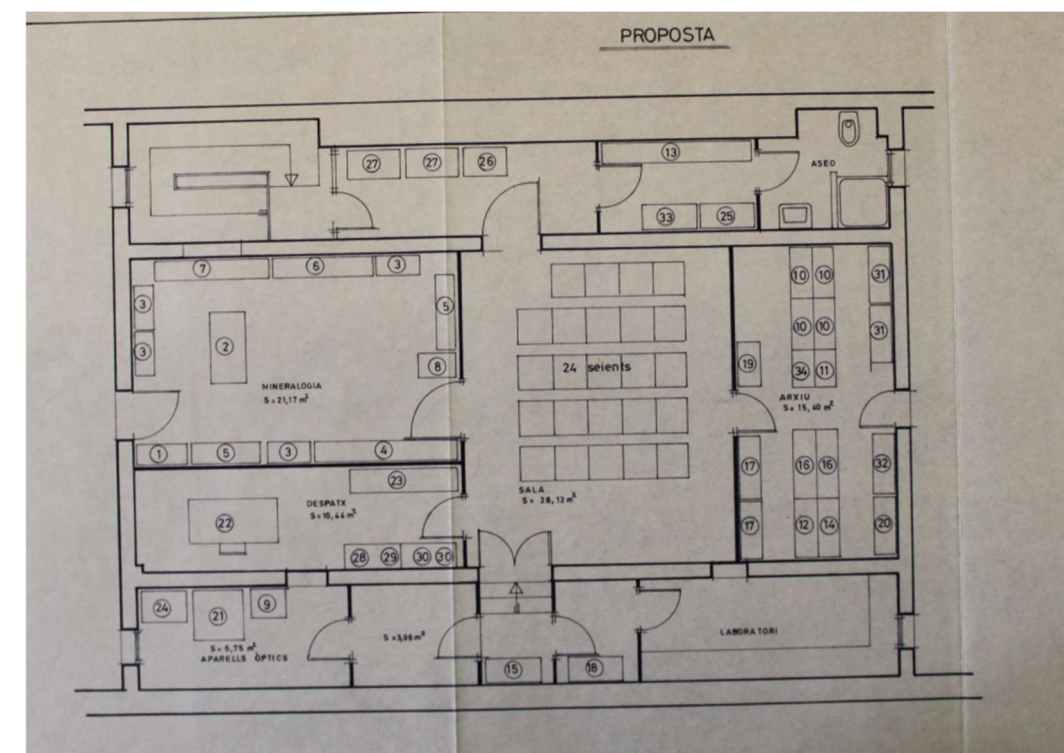
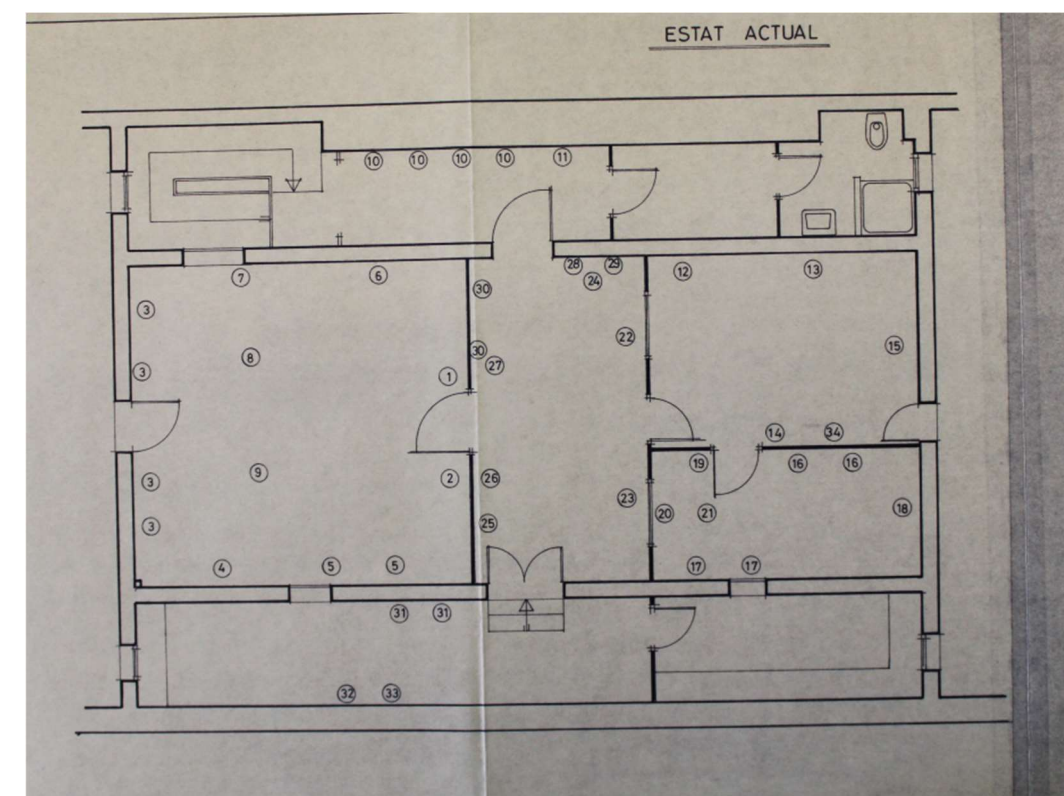
Autor: G. Gustà

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1989. Id 2655. 292-exp-019.

Observacions: Reproducció integral. Es tracta d'un plànol referent a la remodelació de la segona planta, provablement englobat dins d'un altre projecte de reforma integral de l'edifici del qual només s'ha localitzat aquesta pàgina. Provablement fa referència a la proposta detallada en el següent document d'aquest annex (vegeu pàgina següent).

AJUNTAMENT DE BARCELONA	
SECRETARIA TÈCNICA DE MUSEUS	
SERVEI D'OBRES, SUBMINISTRES I INSTAL·LACIONS	
MUSEU DE GEOLOGIA	
REMODELACIÓ ALTALL (2 ^a pis)	
EMPLACAMENT: PARC DE LA CIUTADELLA PASSEIG DELS TILLERS	
DISTRICTE	ÀREA
EXPEDIENT	CATALUAGIÓ
CULTURA	
DATA	SETEMBRE 1989
PLÀNOL DE	
DISTRIBUCIÓ MOBLES :	
PLANTA ESTAT ACTUAL	
PLANTA PROPOSTA	
ESCALA 1/50	
PLÀNOL N ^o	SUBSTITUEIX CAP DE SERVEI
DIBUIXAT	MODIFICAT
G. GUSTÀ	
609/82	

Doc. 27

Descripció: Avant-projecte de remodelació museològica i museogràfica

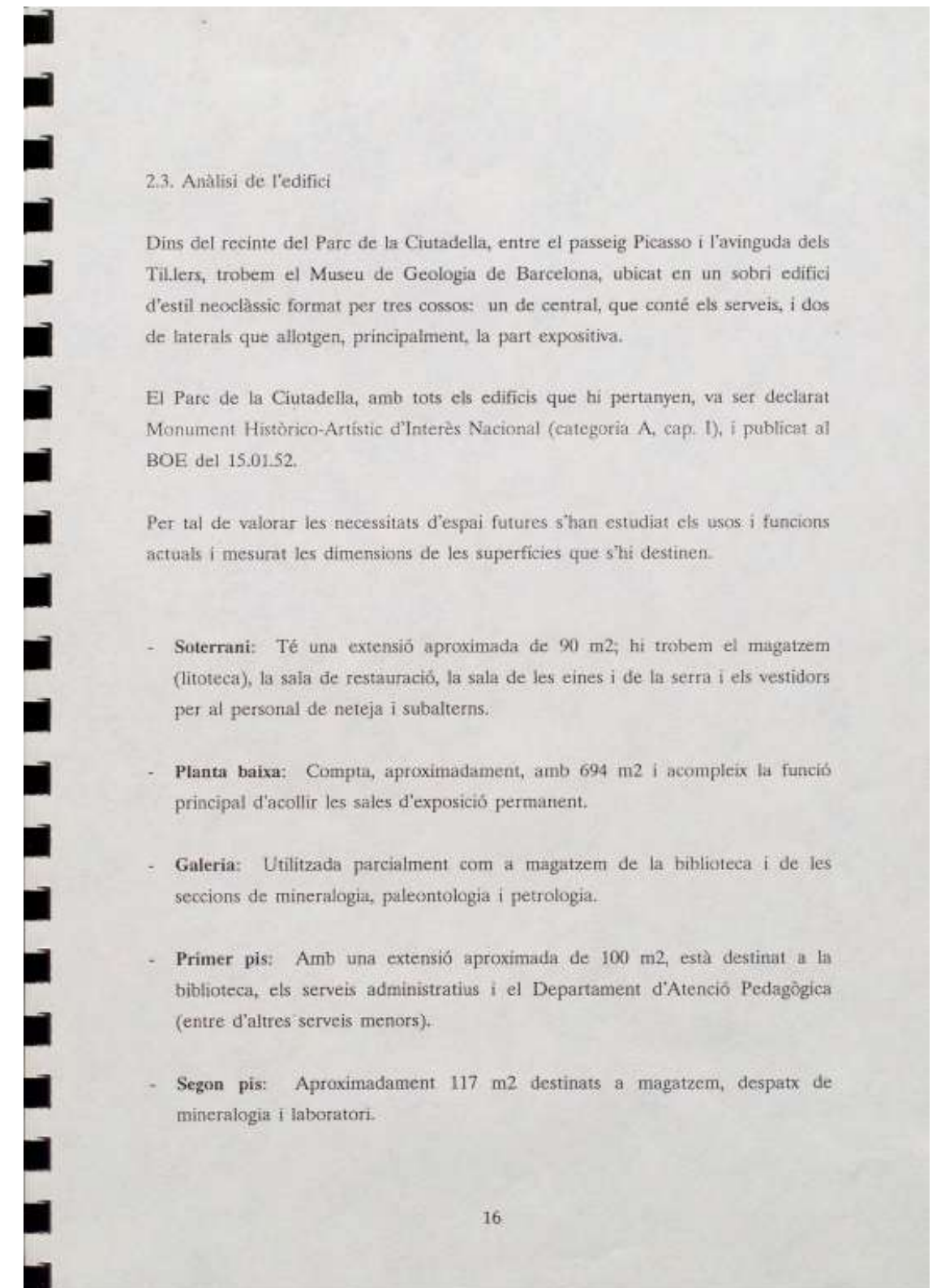
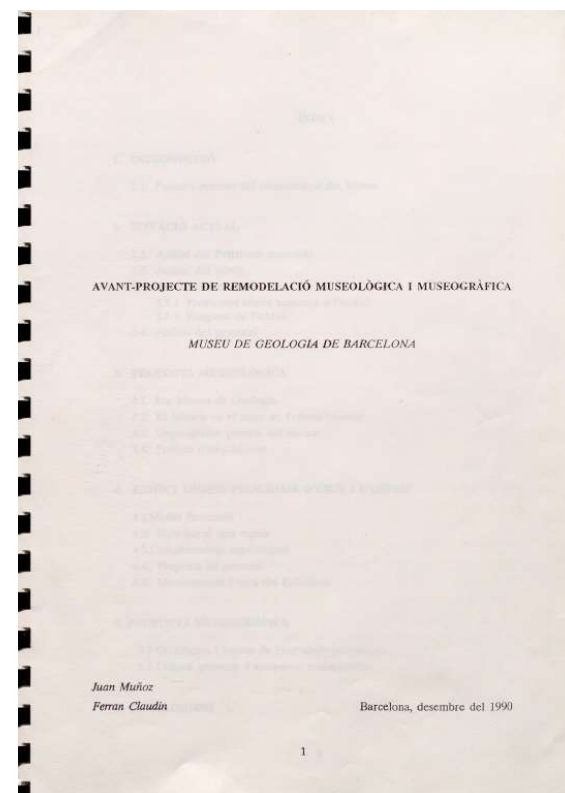
Data: 1990, desembre.

Autor: Juan Muñoz i Ferran Claudin

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1990. 222-exp-002.

Observacions: Reproducció parcial. El museu va encarregar un informe de reforma museològica de la institució, en el qual es proposa l'execució d'una rehabilitació integral de l'edifici que no s'arribà a materialitzar. S'hi descriu els usos dels diferents espais del museu, posant de relleu de manera detallada les principals problemàtiques que se'n deriven. Es proposa la construcció d'una nova escala, l'excavació d'un soterrani i d'un nivell entresolat, la substitució del cel ras de les ales per un forjat practicable. Es vol afegir un moll de càrrega, sala d'actes, despatxos, tallers, laboratoris i magatzems.

Problemes museològics associats a l'edifici

L'observació i la valoració de la rendibilitat de cadascun dels actuals espais/serveis del Museu ha posat de manifest un seguit de problemes lligats, bàsicament, a l'arquitectura de l'edifici.

- * Manca de magatzem. La gran quantitat de materials que s'han anat incorporant al fons del Museu al llarg de la seva història, així com la manca d'un magatzem adequat capaç d'absorbir-los, ha obligat a dispersar-los en diferents espais no adients -per raons ambientals i de seguretat (sales d'exposició, galeries, golfes, etcètera)- i allunyats entre ells, que s'han anat ocupant successivament conforme s'anaven col·lapsant.
- * Manca d'espai a la biblioteca. Aquesta ha sofert el mateix procés de col·lapse que el magatzem; de fet, trobem material des de la galeria fins al segon pis.
- * Desaprofitament de l'espai d'exposicions. Les sales d'exposició permanent representen actualment un 60% de la superfície del museu. El tipus de mobiliari expositor condiona que només un 25% de l'espai estigui realment destinat a l'exposició.
- * Existència d'una galeria d'ús inadequat i perillós. Actualment no es permet l'accés del públic a aquesta zona; s'utilitza parcialment com a magatzem de la biblioteca i de les seccions. Cal assenyalar la perillositat que comporta emmagatzemar material en els armaris verticals existents, vistes les dimensions i característiques de l'esmentada galeria.
- * Inadequació de les instal·lacions al seu ús actual. Es constaten problemes d'aïllament tèrmic i lumínic extern, d'humitats al soterrani i a les sales d'exposició, de diferències de temperatura entre unes estances i altres, de barreres arquitectòniques, etcètera.

- * Inadequació dels espais de laboratori per a la seva funció. Encara que actualment existeix un espai definit com laboratori químic, la seva funcionalitat és compromesa, tant per les dimensions que té com per la seva ubicació al segon pis. Existeixen també problemes d'espai al laboratori de restauració: l'accés d'aquestes instal·lacions no permet l'entrada de peces grans, i, a més a més, no poden treballar-hi més de dues persones alhora. Ambientalment té un sistema de ventilació insuficient.
- * Problemes de recorregut i d'accesos. La disposició de l'escala d'accés a les plantes superiors es demostra clarament com de caire interior i no públic.

Diagnosi de l'edifici

Per solucionar aquests problemes, es proposa una actuació arquitectònica que, segons l'Ordenança sobre protecció del Patrimoni Arquitectònic Històric-Artístic de la Ciutat de Barcelona (Cap. III, Art. 13è):

- No alteri l'aspecte exterior de l'edifici ni dels jardins.
- Conservi els jardins, patis i espais lliures.
- No projecti modificacions interiors que alterin o perjudiquin les parts essencials de l'edifici.
- Respecti integralment les parts vistes.

Una possible actuació arquitectònica contemplaria, bàsicament, els punts següents:

- * Fixar el nucli de circulació vertical en l'àrea central de l'edifici variant la situació de l'escala d'accés i introduint ascensors i muntacàrregues.
- * Construcció d'un soterrani que permeti d'ubicar tots els serveis que el Museu ha d'oferir o que cal desenvolupar.
- * Construcció d'un entresolat funcional que pugui acollir les exposicions temporals i la biblioteca.
- * Substitució del fals sostre de les sales per un forjat capaç de suportar la segona planta (i constituir alhora l'estructura portant dels entresolats) per sota del nivell actual.
- * Redistribuir els espais d'una manera més racional i més útil, d'acord amb les funcions que han d'assolir.
- * Eliminar les barreres arquitectòniques.
- * Mantenir les façanes actuals, incidint en la seva conservació i en la millora dels aïllaments exteriors.

La menció d'aquesta solució arquitectònica es fa a tall de proposta, valorant exclusivament les necessitats museològiques. El fet últim que ha d'aconseguir aquest o qualsevol altre projecte arquitectònic queda sintetitzat en aquests punts:

- * Aconseguir una nova imatge funcional.
- * Valorar les necessitats museològiques i museogràfiques exposades en aquest avant-projecte.
- * Generar nous espais per a usos museístics.

- * Crear aïllaments tèrmics, lumínics i d'humitat.
- * Establir un clar recorregut museogràfic.
- * Rellançar la projecció nacional i internacional.

La catalogació d'aquest edifici com a Monument Històric-Artístic d'Interès Nacional no impedeix, tal i com enuncia el Cap. III Art. 14è, la realització d'obres que, sense suposar desmèrit per a l'edifici ni destrucció o alteració d'elements d'interès, possibilitin de millorar l'ús per al qual va ser construït i així com compatibilitzar-lo amb les característiques que tendeixin a facilitar-ne la conservació.

4. EDIFICI MUSEU: PROGRAMA D'USOS I D'ESPAIS

4.1. Model funcional

El Museu de Geologia de Barcelona ha de disposar d'uns espais concrets on desenvolupar les diverses tasques que com a institució museística li són pròpies.

Museològicament, i de manera esquemàtica, hem agrupat en cinc espais els diferents serveis que conformen totes les activitats del Museu, segons les característiques pròpies del seu funcionament. L'Espai 1 hauria de compartir els serveis generals i els Serveis Tècnics interns (magatzem, laboratoris i despatxos del personal de les Seccions) amb el servei públic específic de la sala de conferències; l'Espai 2 acolliria els Serveis Tècnics públics (exposició permanent i vestibul); a l'Espai 3 es desenvoluparien altres Serveis Tècnics públics (biblioteca i sala d'exposicions temporals); l'Espai 4 estaria dedicat, també, a Serveis Tècnics públics (taller) i l'Espai 5 als serveis específics interns (Direcció i serveis administratius i departament d'Educació/Difusió/Exposició).

S'introdueix, a tall de proposta i per tal de remarcar relacions inherents als mateixos, la situació de cada servei a l'interior de cadascun dels Espais. (Tot seguit es relaciona amb detall aquesta proposta de situació i dimensions de cada servei.)

4.2. Distribució de l'espai

La distribució zonal ha de ser eminentment funcional i perfectament dinàmica: els espais no poden ser estàtics. Per això fóra bo aconseguir que certes àrees poguessin adaptar-se a les necessitats variables del Museu. Les activitats del Museu no poden aturar-se perquè el creixement o una redistribució-reorganització del material topi amb una rígida estructuració de l'espai.

Un cop valorades les necessitats pel que fa als serveis, la proposta queda sintetitzada en la taula següent:

1. SERVEIS ADMINISTRATIUS

1.1 Despatx Direcció	50 m ²
1.2 Sala de Junes	50 m ²
1.3 Despatx secretaria de Direcció	30 m ²
1.4 Despatx administradors	60 m ²

2. SERVEIS GENERALS

2.1 Vestidors personal	40 m ²
2.2 Manteniment	60 m ²
2.3 Neteja	25 m ²
2.4 Control seguretat/ambiental	30 m ²
2.5 Sanitaris	70 m ²
2.5.1 Soterrani (públics i interns)	25 m ²
2.5.2 P. baixa (públics i interns)	25 m ²
2.5.3 1r pis (públics i interns)	10 m ²
2.5.4 2n pis (interns)	10 m ²
2.6 Accessos	160 m ²
2.6.1 Soterrani (escala+ascensor+muntacàrregues) ..	40 m ²
2.6.2 P.baixa	40 m ²
2.6.3 1r pis	40 m ²
2.6.4 2n pis	40 m ²
2.7 Sala d'eines i de líquids perillosos	80 m ²
2.8 Central sistemes control ambiental	100 m ²

3. SERVEIS ESPECÍFICS

3.1 Magatzem

3.1.1 Magatzem col·leccions	400 m2
3.1.2 Magatzem material exposicions	100 m2
3.1.3 Magatzem provisional	100 m2
3.1.4 Moll de càrrega	100 m2

3.2 Tècnics i recerca

3.2.1 Despatxos conservadors	300 m2
------------------------------------	--------

3.3 Restauració

3.3.1 Taller i Laboratori de restauració	100 m2
3.3.2 Estudi i Laboratori fotogràfic	40 m2

3.4 Exposició

3.4.1 Sala d'exposicions permanents	500 m2
3.4.2 Sala d'exposicions temporals	200 m2
3.4.3 Sala de muntatges	100 m2
3.4.4 Arees de descans	50 m2

3.5 Difusió

3.5.1 Despatx Educació/Difusió/Exposició	100 m2
3.5.2 Vestíbul, Consergeria, guarda-roba	60 m2
3.5.3 Tenda	25 m2
3.5.4 Sala de recepció de visites	30 m2

3.6 Educació

3.6.1 Aula pedagògica	60 m2
3.6.2 Taller.....	60 m2
3.6.3 Sala d'actes	120 m2
3.6.4 Sala multi-ús	30 m2

3.7 Biblioteca

3.7.1 Biblioteca de consulta	100 m2
3.7.2 Biblioteca magatzem	100 m2
3.7.3 Biblioteca serveis	50 m2

TOTAL PROPOSTA REMODELACIO (INTERNA): 3.480 m2

La superfície total queda desglossada en:

- Serveis Administratius	5,45 %
- Serveis Generals	16,23 %
- Serveis Tècnics	78,30 %
* Magatzem	20,15 %
* Seccions Tècniques	9,00 %
* Restauració	4,00 %
* Exposició	24,15 %
* Educació/Difusió	14,00 %
* Biblioteca	7,00 %

4. ZONA EXTERIOR D'INFLUÈNCIA

4.1 Pous de llum	100 m2
4.2 Exposició grans blocs	100 m2
4.3 Jardins	938 m2
4.4 Accessos	350 m2

TOTAL PROPOSTA INTERVENCIÓ (EXTERNA): 1.488 m2

4.3. Descripció dels espais

La funcionalitat dels diferents serveis que ha d'assolir l'activitat normal del Museu està en relació directa amb la situació i amb la interrelació que s'estableixi entre aquests serveis i la superfície que tenen assignada. L'estudi dels diferents àmbits del Museu s'ha articulat al voltant de la seva funció Externa o Interna. Paral·lelament indiquem, de forma orientativa, la situació de cada àmbit dintre d'un context general.

ESPAIS PÚBLICS Adreçats, fonamentalment, a tot tipus de visitant

EXTERIOR

S'ha de procurar que, sense alterar-les, les façanes de l'edifici mantinguin l'aïllament exterior pel que fa a les característiques ambientals. L'accés ja és una part del museu, i cal que sigui atractiu i no immediat per tal de mantenir les condicions climàtiques.

Àmbits

- * **Aparcament:** situat a la banda de l'Avinguda Picasso, ha de permetre l'estacionament (restringit al personal del Museu) d'aproximadament 10 cotxes.
- * **Àrea de descans exterior:** situada a la banda de l'avinguda dels Tíllers, ha de mantenir l'harmonia amb la resta del jardí que l'envolta i alhora concretar el tema de l'exposició interior: la geologia. En aquesta àrea es diferenciarien quatre espais:

- * **Pous de llum:** han de tenir la doble funció d'entrada per a la llum i de zona de relaxació corresponent als despatxos dels conservadors, la sala d'actes, la sala de muntatges i el taller-laboratori de restauració.
- * **Exposició dels grans blocs:** situada als voltants dels pous de llum, ha de cridar l'atenció i donar una informació concreta sobre cada peça.
- * **Accessos:** l'entrada del públic al Museu s'efectuarà per una avinguda central, perpendicular a l'avinguda del Tíllers, i dues de laterals, properes a les façanes. Per contra, l'entrada de vehicles al moll de càrrega s'efectuarà per una rampa -situada entre el Museu i l'hivernacle- que ha de ser accessible als grans vehicles. Com que aquest accés al moll de càrrega (rampa) hauria de començar en l'avinguda central asfaltada del parc i que en el seu recorregut tallaria l'avinguda dels Tíllers, proposem la col·locació en aquest punt d'una estructura sobre la rampa per tal de mantenir el pas.
- * **Moll de càrrega:** situat a l'exterior de l'edifici (a la banda de l'hivernacle), s'alçarà al fons de la rampa d'accés i haurà d'estar connectat amb el magatzem provisional. S'ha de preveure la instal·lació d'un sistema mecànic per transportar materials molt pesats del moll de càrrega al magatzem. Aquest espai ha de quedar ocult per una zona verda, en ser el punt on la rampa arriba a la seva profunditat màxima.
- * **Jardins:** donant coherència estètica a tot el conjunt, un seguit de zones amb arbres, gespa i flors amb el mateix caire que a la resta del parc.

INTERIOR

Espai 1

Àmbits

- * Sala d'actes: Situada al bell mig dels espais que trobem sota l'àrea de descans exterior, està concebuda específicament per celebrar-hi actes derivats de l'activitat pròpia del museu (conferències, projeccions, cursets, etcètera) o altres esdeveniments que, per la seva dimensió cultural o temàtica, es considerin adients.

La situació de la sala d'actes al soterrani permet el seu aïllament del recorregut museogràfic quan l'ocasió ho demani. Amb l'obertura d'un accés independent al de l'entrada principal del Museu s'aconseguiria, en primer lloc, l'accés directe del públic a la sala d'actes sense necessitat d'obrir el Museu i, en segon lloc, l'entrada del personal del Museu directament al seu lloc de treball. Un altre accés al soterrani, des de la mateixa zona dels accessos generals al vestíbul, establiria una entrada interna i una sortida de seguretat.

D'aforament mitjà (80/100 persones), hauria de comptar amb una estructura arquitectònica (insonorització, entre d'altres) i d'una infraestructura (projectors de cinema, de diapositives, sistemes de traducció simultània, micròfons, sistemes d'il·luminació múltiples) que permetessin una pluralitat de possibilitats (sala de projeccions, sala de conferències, taula rodona, sala d'audicions, etcètera), acomplint, a més a més i en tot moment, les mesures de seguretat contra incendis que aquests espais públics requereixen.

Espai 2

Àmbits

- * Vestíbul: És el punt de recepció, de reunió i de distribució de visitants. Situat al bell mig de l'entrada d'accés, ha de permetre el control i l'orientació dels visitants, trobant-s'hi indicades de forma clara la situació i la localització de tots els àmbits públics i privats del Museu. En aquest espai s'han de diferenciar diferents zones:
- * Vestíbul: situat al cos central, ha de disposar de consergeria i de guarda-roba. Així mateix, ha de contenir la informació necessària per tal d'orientar-se.
- * Lavabos i WC: de caire públic.
- * Central de control dels sistemes de seguretat i de control ambiental.
- * Accessos verticals als pisos superiors i inferiors. Integrats per ascensors i escales -de caire públic- i muntacàrregues -de caire intern-.
- * Sales d'exposició permanent: es troben situades als dos costats del vestíbul i s'hi accedeix a peu pla. És al vestíbul on es mostraran els criteris de lateralitat que suggeriran al públic d'entrar, en primer lloc, a una de les dues sales. L'evolució de la Terra, amb totes les seves interconnexions, hi és explicada de manera rigorosa però alhora entenedora, a diferents nivells de comprensió i de manera sintètica però relacionada amb diferents ampliacions monogràfiques.

Arquitecturalment haurien de constituir un espai net, sense cap estructura que compartimentés la superfície total. L'existència de la rampa que puja a l'entresolat, però, ja ens proporciona una divisió important d'aquest espai.

Han de disposar de:

- * Controls ambientals i de seguretat
- * Material museogràfic divers
- * Accessos a l'entresolat

Espai 3

Àmbits

- * Sala d'exposició temporal: estaria situada en un dels cossos laterals d'exposició permanent, ocupant una superfície lleugerament menor que la de la pròpia planta baixa; aquest espai -concebut com un repte arquitectònic- es crearia penjant (mitjançant uns suports metàl·lics) una plataforma rígida capaç de sostenir càrregues no inferiors als 7 KN/m². Aquesta proposta permetria de mantenir l'actual galeria com a estructura d'interès històric per al públic visitant.

L'objectiu és aconseguir -bé sigui mitjançant aquesta idea o una altra- un espai obert que permeti que la llum natural arribi a certes zones de l'exposició permanent situada a sota, a més a més de la visió de la sala d'exposicions permanent i la construcció d'una rampa central que permeti l'accés des de la planta baixa a l'entresolat. Aïllat com estaria aquest àmbit dels envans, la seva connexió amb el taller del primer pis (situat al mateix nivell) es realitzaria a través d'una mena de passarel·la transparent. S'ha de preveure també que

disposi d'un espai dútil, apte per ubicar-hi qualsevol sistema expositiu, i amb un accés fàcil per a l'entrada del material. Podrà acollir exposicions de confecció pròpia o d'altres institucions museístiques.

Diferenciem aquestes àrees:

- * Escala d'accés al pis inferior
- * Passarel·la d'accés al primer pis
- * Àrea de descans: espai situat prop del taller amb bancs per seure, revistes i informació general; s'hauria de valorar la possibilitat d'habilitar una àrea per a fumadors.

- * Biblioteca. Estaria situada a l'altre cos lateral i amb el mateix esquema estructural que la sala d'exposicions temporals. Per tal d'oferir un servei intern al conjunt de membres del Museu s'ha de comptar amb la necessitat d'instal·lar un sistema informàtic interconnectat que, a banda d'altres funcions, permetés l'accés a un banc de dades bibliogràfiques. Disposarà de tres àrees:

- * sala de consulta: per a un mínim de 20 persones, ha d'estar insonoritzada, disposar de sistemes d'il·luminació i mobiliari adequats, i disposar d'una lectora de microfitxes per a l'ús del bibliotecari.
- * sala de magatzem: contindrà els fons documentals; comptarà amb un sistema de compactes disposats de forma ordenada.
- * sala de serveis: disposarà de fotocopiadora, així com d'aquells aparells i infraestructura que siguin indispensables.
- * Escala d'accés al pis inferior
- * Passarel·la d'accés al primer pis

Espai 4

Àmbits

- * Taller: està situat al cos central de l'edifici i al mateix nivell que la biblioteca i la sala d'exposicions temporals, amb accessos horitzontals cap a aquestes zones i l'àrea de descans, i verticals cap als pisos superior i inferior.

En aquest espai es desenvoluparan activitats didàctiques experimentals i normalment relacionades amb l'exposició permanent o temporal. Està previst com un espai dinàmic on es pugui treballar directament amb el públic i amb les seves experiències. La principal funció del taller és la de donar una informació més tàctil, visual i pràctica que la proporcionada per les exposicions. Caldrà disposar d'una infraestructura integrada (inicialment i amb caràcter variable segons el projecte d'experimentació a desenvolupar) per tres lupes binoculars, un aparell de vídeo connectat a una pantalla de televisió i amb diferents lents d'aproximació, armaris de calaixos tancats i amb vidre per observar material no manipulable, diverses reconstruccions d'organismes fòssils, minerals, fòssils i roques per a pràctiques, etcètera. La capacitat serà, com a màxim, de 15 escolars.

Disposarà de:

- * Lavabos i WC de servei públic i intern.
- * Accessos verticals i horitzontals

ESPAIS INTERNS Destinats al personal intern del Museu i al públic consultor/especialitzat, sota la responsabilitat dels tècnics superiors. Altres visitants poden accedir a aquestes instal·lacions, sempre que sigui per assistir a reunions, cursos o activitats que el Museu desenvolupi.

Espai 1

Àmbits

- * Magatzem provisional: situat al costat del moll de càrrega, té la funció d'acollir temporalment el material que accedeix al Museu, en espera de què el personal responsable de la seva entrada se'n faci càrrec.

- * Taller i laboratori de restauració: situat en connexió amb el magatzem provisional, té cura de la conservació/neteja i restauració del material. En aquest espai es diferenciaren diferents àrees per delimitar funcions pròpies del taller i del laboratori:

- * àrea del compressor, microabrasímetre i serres
- * àrea humida (de rentats)
- * àrea seca
- * àrea productes químics

A cadascuna d'aquestes àrees li caldran condicions especials que serà necessari valorar: insonorització, campana extractora de gasos, condicions de ventilació excepcionals, sortides d'aigua eficaçes, dutxes d'emergència, terra especial, instal·lació elèctrica especial... (entre altres factors més específics).

- * Estudi i Laboratori fotogràfic/àudio-visual: en aquest espai s'ha de preveure la instal·lació de sistemes d'il·luminació diversos, suports per a aparells fotogràfics i de vídeo de diverses alçades, així com una superfície vertical que serveixi de fons per a les grans peces. Al laboratori diferenciarem un lloc sec on muntar carrets i col·locar l'ampladora i els filtres, el film fotogràfic (d'entre altres materials) i un lloc humit amb espais destinats als líquids per revelar, les cubetes, un armari per secar els negatius, etc.
- * Sala de muntatges: situada al costat del taller i laboratori i la sala de manteniment, ha de ser el nucli del muntatge de les exposicions temporals, maquetes, reproduccions, entre d'altres. Cal que disposi de les eines necessàries per al manteniment del museu (taula de fuster i eines de manyà) i d'algunes més específiques per al muntatge de grans peces.
- * Magatzem de col·leccions: situat sota el cos lateral dret (costat hivernacle) ha d'acollir l'actual fons patrimonial, deixant lliure un espai addicional en previsió del creixement normal de les col·leccions. S'ha considerat la ubicació del magatzem al soterrani perquè és l'únic espai net que permet una redistribució susceptible d'acollir armaris compactes racionalment estructurats. Per altra banda, l'ala dreta de l'edifici és la que disposa d'un espai exterior més gran (zona propera a l'hivernacle) apte per ubicar-hi la rampa d'accés i el moll de càrrega.

El magatzem que es proposa està constituït per una gran sala on es puguin situar, de manera ordenada, un seguit de mobles compactes de dimensions properes a 4,25x5,54x2,5 metres. Els compactes es desplaçaran sobre unes guies fixades al terra que permetran la seva obertura i tancament. Els passadissos entre els diferents compactes ha de ser, com a mínim, d'1,5 metres, existint espais més amples per a la introducció del material. Es calcula que cada moble compacte permet una superfície útil d'emmagatzematge de 430 metres quadrats; el nombre de peces que pot admetre és de difícil avaluació pel fet que varia segons la mida de les mateixes (per al càlcul anterior s'ha tingut en compte una distància de 10 centímetres entre safates, és a dir, per a peces petites).

Les condicions ambientals generals per a aquest espai han de regular-se i controlar-se al màxim. S'han de vigilar, especialment, la humitat relativa, sempre entre el 55 i el 60% (amb construccions aïllants), la llum natural (amb la instal·lació de llums fluorescents) i els contaminants sòlids. Seria important disposar d'un controlador ambiental general per a tot el Museu, provist de filtres per evitar aquests contaminants sòlids i certs gasos com el diòxid de sofre i el monòxid de carboni, capaços d'alterar o destruir certs materials.

S'establiran diferents espais dins del magatzem per agrupar les diferents col·leccions (mineralogia, paleontologia i petrologia) i també aquelles peces que requereixin unes condicions especials de conservació: els minerals radioactius es col·locaran a l'interior de contenidors específicament preparats per a l'absorció de les radiacions, els minerals sensibles a la llum en espais foscos, etcètera.

El magatzem ha d'estar connectat mitjançant una grua monorail amb:

- * moll de càrrega
- * magatzem provisional
- * taller i laboratori de restauració
- * sala de muntatges
- * muntacàrregues

- * Magatzem de material propi d'exposicions: com que es preveu que el Museu organitzi exposicions temporals, s'ha de considerar la necessitat d'un espai on guardar aquells materials o mobiliari susceptibles de ser reutilitzats.
- * Despatxos dels tècnics de les Seccions. Han d'estar situats prop del magatzem on es troba el material del qual són responsables, a més a més de prop dels laboratoris. Considerats com a àrees de treball, s'han de dotar amb material per a la investigació. És important continuar treballant amb un sistema de documentació informatitzat, centralitzat i interconnectat amb totes les seccions

i departaments, i que gestionat per una aplicació "clau en mà" permeti la introducció, recuperació i modificació de dades per part dels conservadors i la consulta per part dels responsables dels departaments d'Educació/Difusió/Exposició i Restauració/Conservació. Es pot valorar la instal·lació d'aparells per a consulta a les sales d'exposició. Consta de diferents espais:

- * Despatxos
- * Sala de consultes (10/12 persones)
- * Lavabos i WC

- * Zona de serveis de manteniment. Aquesta zona ha de trobar-se allunyada del recorregut dels usuaris de la sala d'actes i dels despatxos dels conservadors. Fóra important establir una via de circulació diferent per arribar-hi.

Consta de:

- * Vestidors del personal
- * Sala dels estris per a la neteja

Espai 5

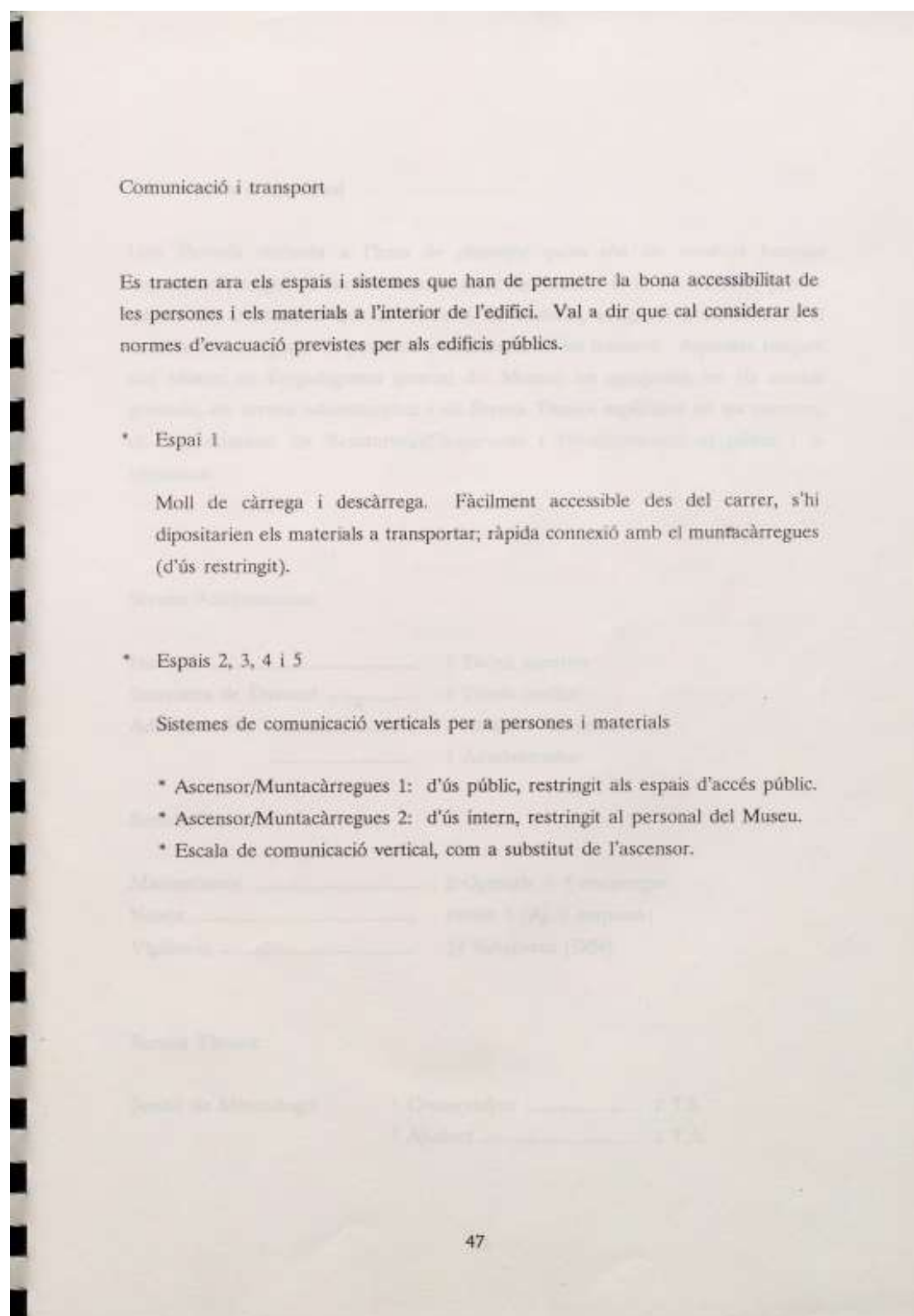
Àmbits

- * Departament de Difusió/Atenció al públic. Consta de:
 - * Despatx, biblioteca especialitzada
 - * Sala de documentació i materials
 - * Aula pedagògica

45

- * Lavabos i WC
- * Direcció i Administració. Consta de diferents espais:
 - * Despatx de Direcció: la seva situació a l'edifici ha de permetre un fàcil accés i ha de comptar amb una sala d'espera per a les visites. L'estètica i la funcionalitat del despatx s'han de valorar en percentatges similars.
 - * Despatx Secretaria de Direcció. Dotat d'un sistema de gestió informatitzat i connectat amb els administratius i la direcció.
 - * Despatxos dels administratius: la seva situació a l'edifici està en funció de les tasques concretes que han de desenvolupar. Així, caldria situar-ne un prop de la Direcció (segon pis) i un altre prop dels despatxos dels conservadors i del personal dels serveis generals (soterrani).
 - * Sala de recepció de visites.
 - * Sala de juntes (10/12 persones): dotada d'una taula de juntes i de mobiliari per arxivar les memòries de les actes i altres documents de gestió interna del museu.

46

Doc. 28

Descripció: Desperfectes a la biblioteca.

Data: 1998.

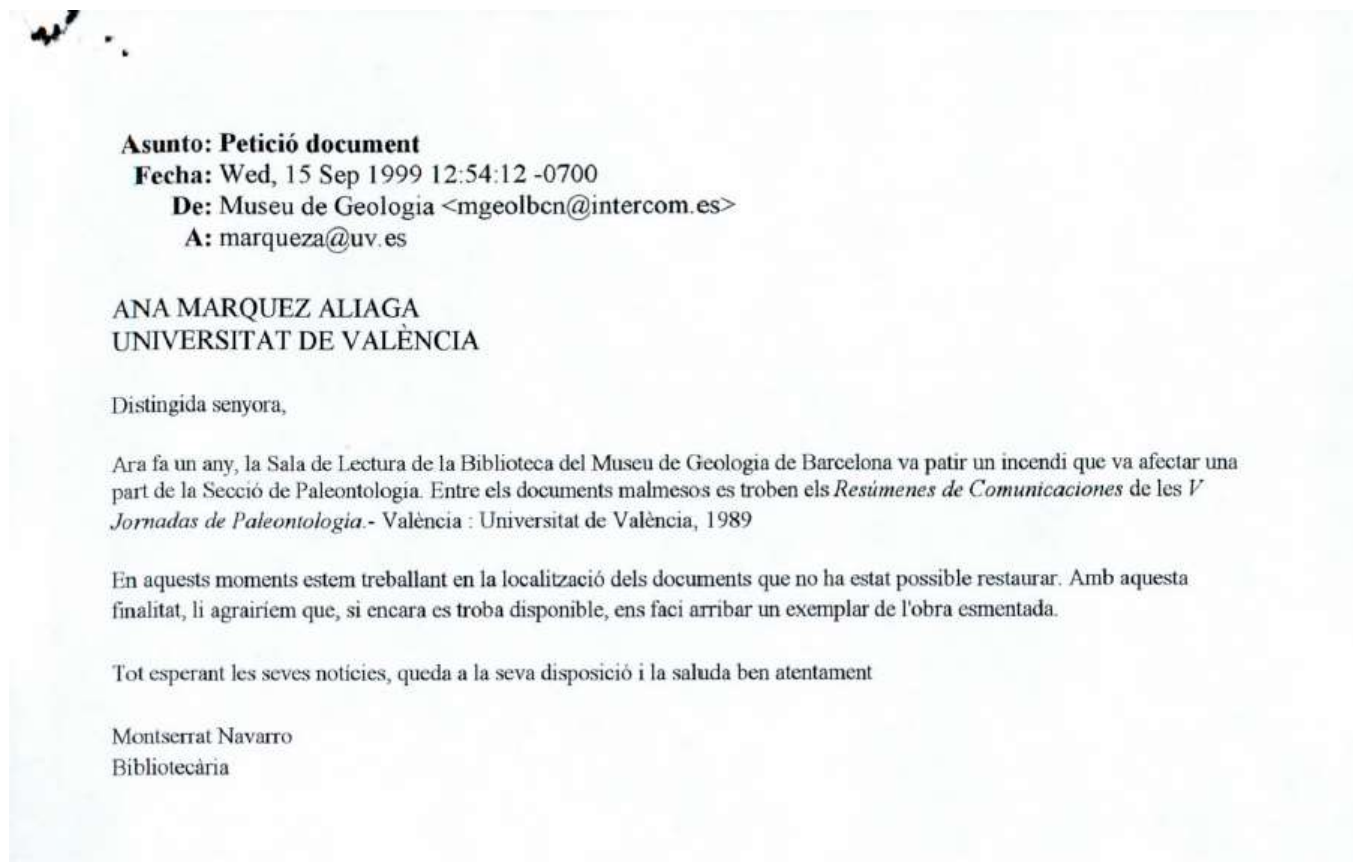
Autor: Diversos.

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1998. 221-exp-001.

Observacions: Reproducció parcial. Documents epistolars que certifiquen la proliferació de problemes a l'entorn de la conservació de l'edifici:

- 7 d'abril de 1998. Incendi de la biblioteca.
- Juny de 1999. Filtracions d'aigua a la biblioteca.

Doc. 29

Descripció: Instal·lació de la sala de fluorescència a l'ala sud.

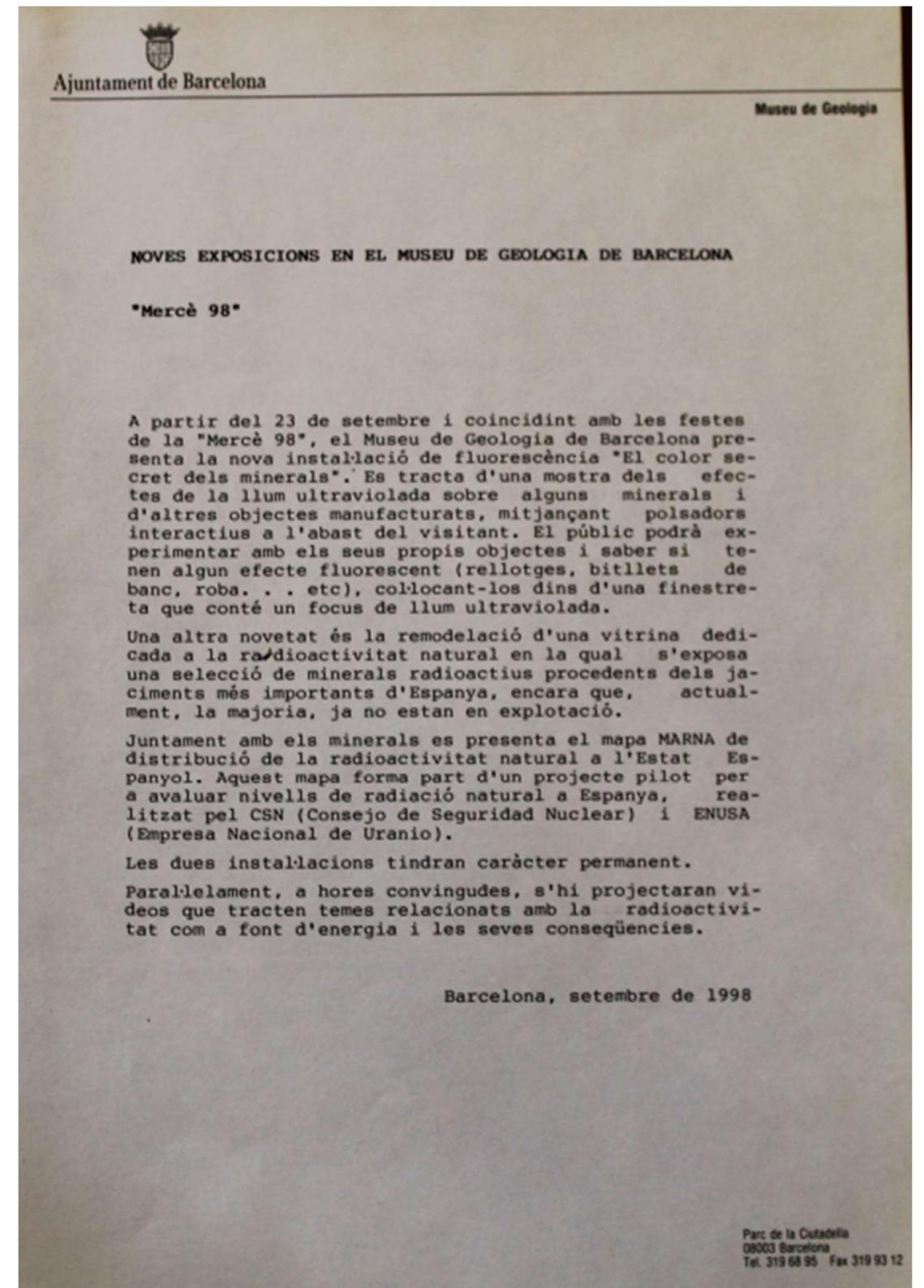
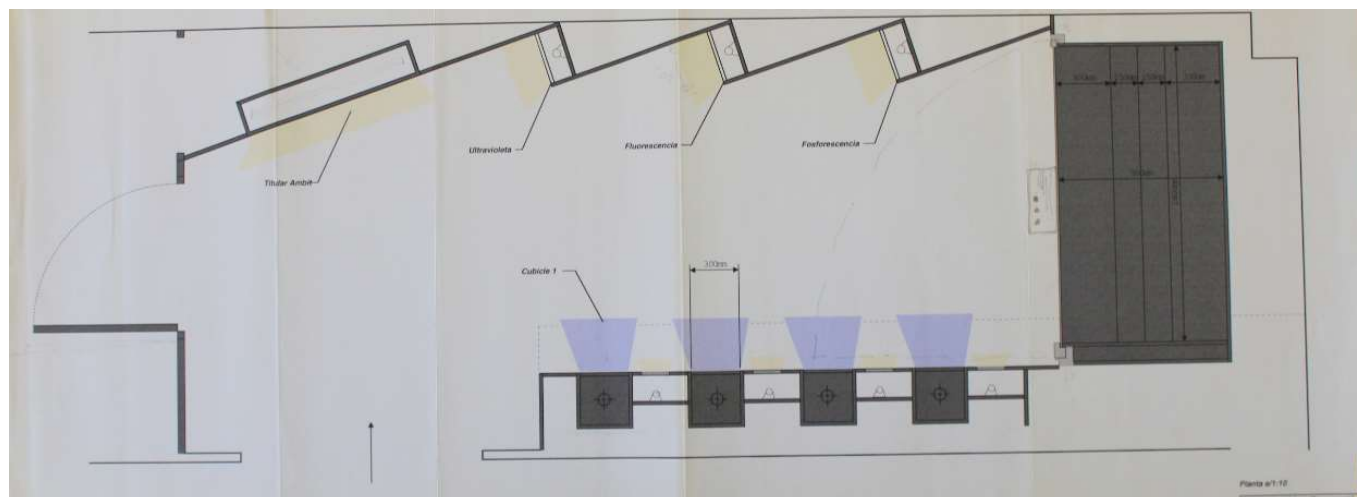
Data: 1998, setembre.

Autor: No informat

Font: Arxiu del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (AMCNB)

Registre: 1998. Id 2656. 292-exp-020.

Observacions: Reproducció parcial. Projecte i presentació de la nova sala "El color secret dels minerals", a l'extrem meridional de l'ala sud, en la que a través d'envanets de pladur que contenen llums ultraviolats i fluorescents, s'exposava peces de mineralogia.

En el present annex s'adjunten les fitxes dels documents fotogràfics recopilats i utilitzats durant la investigació. Es tracta de fonts que fan referencia de manera directa o indirecta a l'evolució històrica i arquitectònica de l'edifici del Museu Martorell. Les fitxes incorporen informacions referents a la identificació del document, així com una reproducció total o parcial i un apartat d'observacions amb les informacions més significatives per a entendre l'evolució estructural de l'edifici analitzat.

Per a la realització d'aquest estudi s'ha consultat els següents arxius i fonts:

Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella (AMDCV)

Biblioteca de Catalunya (BC)

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

ANNEX GRÀFIC

Imatge 1

Descripció: Teulada de l'Umbracle en construcció. Exposició Universal de Barcelona de 1888.

Data: 1888

Autor: Antoni Esplugas Puig (1852-1929)

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB3-132. 2631

Observacions: Reproducció parcial.

Imatge 2

Descripció: Museu de Geologia.

Data: 1895 c.

Autor: Antoni Esplugas Puig (1852-1929)

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB4-212. 2561

Observacions: Reproducció integral.

Imatge 3

Descripció: Vista interior de l'ala nord

Data: 1907, 20 de desembre.

Autor: no informat

Font: Xavier Ferrer

Registre: Publicada a la revista "La Actualidad" Año II, 73.

Observacions: Reproducció.

Imatge 4

Descripció: Museu Petrologich

Data: 1908.

Autor: Franz Walker (1864-1951)

Font: Arxiu fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB3-117. 78230

Observacions: Reproducció.

Imatge 5

Descripció: Tres dones sota l'escultura de Jaume Salvador, obra d'Eduard Alentorn, a la façana del Museu Martorell

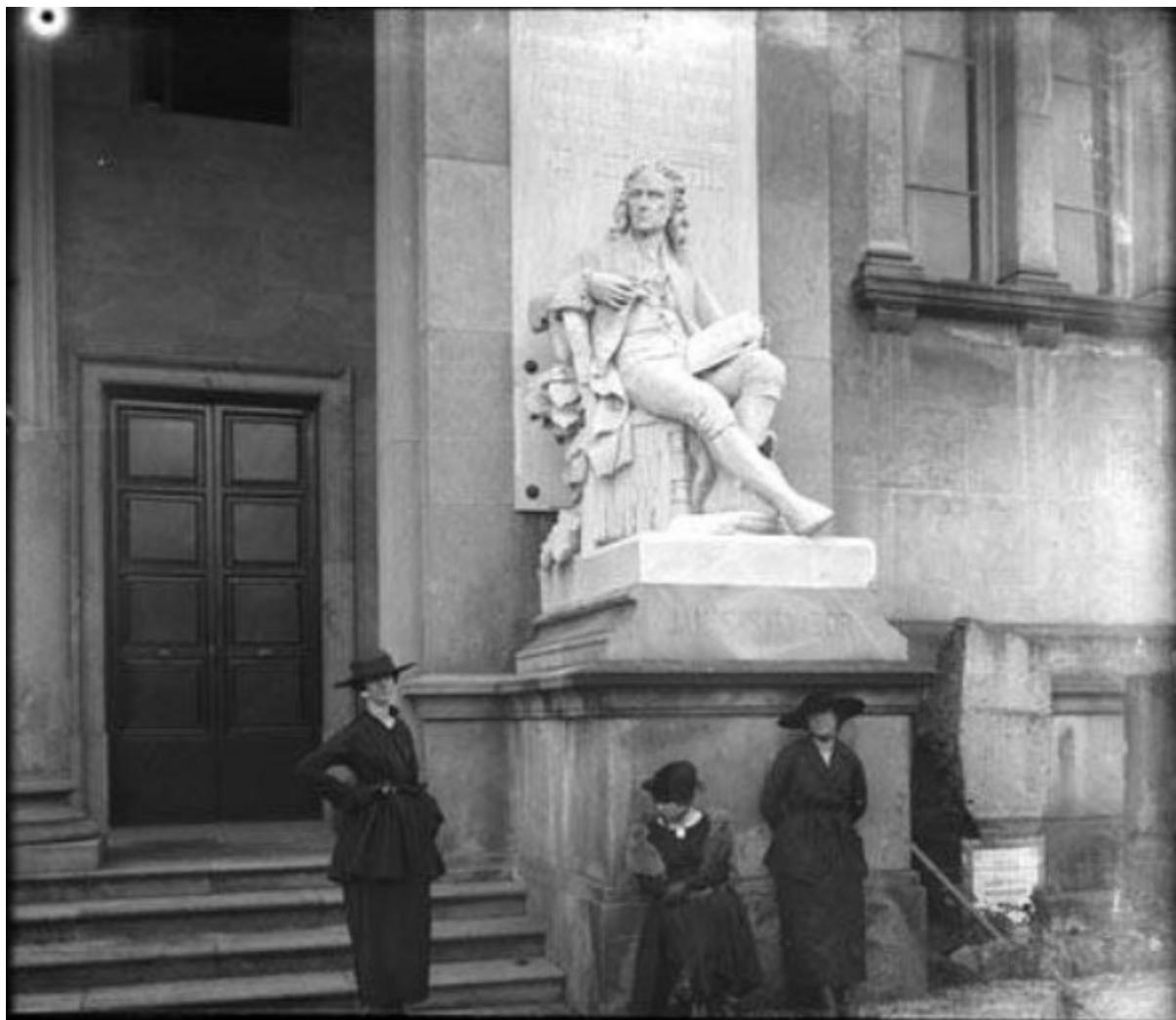
Data: 1916.

Autor: Carles Fargas i Bonell (1883-1942)

Font: Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_FARGAS_X_01225

Observacions: Reproducció.

Imatge 6

Descripció: Les alumnes de l'Institut de la Cultura i Biblioteca Popular per la Dona visiten el Museu.

Data: 1913, 19 de febrer.

Autor: Frederic Ballell Maymí (1864-1951)

Font: Arxiu fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB3-117. S1-69-11

Observacions: Reproducció.

Imatge 7

Descripció: Dolmen ubicat al Parc de la Ciutadella i que formava part del Museu Martorell

Data: 1915.

Autor: Josep Salvany i Blanch (1866-1929)

Font: Biblioteca de Catalunya (BC)

Registre: Fons Salvany SaP_190_13

Observacions: Reproducció.

Imatge 8

Descripció: Exterior de l'edifici del museu de Geologia i Ciències Naturals de Barcelona amb l'hivernacle al fons.

Data: 1916.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_X_1459

Observacions: Reproducció.

Imatge 9

Descripció: Museu de geologia amb umbracle al fons al parc de la Ciutadella

Data: 1916 c.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_X_0744

Observacions: Reproducció.

Imatge 10

Descripció: Museu de geologia al parc de la Ciutadella

Data: 1916 c.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_X_0745

Observacions: Reproducció.

Imatge 11

Descripció: Dolmen a l'entrada del museu de Ciències Naturals.

Data: 1916 c.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_X_1461

Observacions: Reproducció.

Imatge 12

Descripció: Menhir a l'entrada del Museu de Ciències Naturals

Data: 1916.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_X_1462

Observacions: Reproducció.

Imatge 13

Descripció: Biblioteca i sala de juntes del Museu Martorell

Data: 1917.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_18X24_538

Observacions: Reproducció.

Imatge 14

Descripció: Dos senyors treballant al laboratori del Museu Martorell amb animals dissecats

Data: 1917.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_18X24_538

Observacions: Reproducció.

Imatge 15

Descripció: Dos senyors treballant al laboratori del Museu Martorell amb animals dissecats

Data: 1917.

Autor: Josep Maria Co i de Triola (1884-1965)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_CO_18X24_544

Observacions: Reproducció.

Imatge 16

Descripció: Dolmen del Parc de la Ciutadella de Barcelona

Data: 1918.

Autor: Josep Salvany i Blanch (1866-1929)

Font: Biblioteca de Catalunya (BC)

Registre: Fons Salvany SaP_447_01

Observacions: Reproducció.

Imatge 17

Descripció: Façana del museu Martorell al parc de la Ciutadella

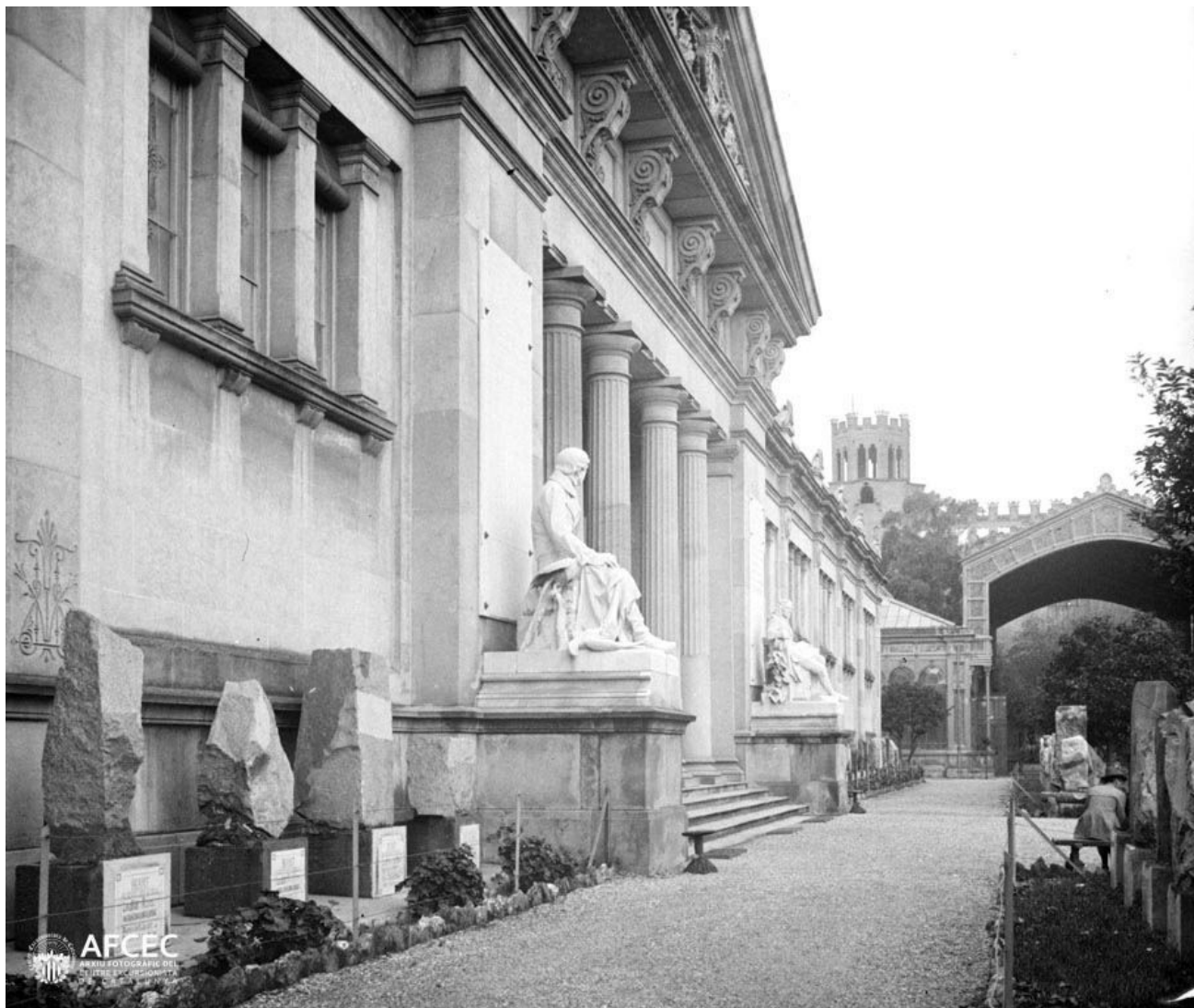
Data: 1918 c.

Autor: Carles Fargas i Bonell (1883-1942)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_FARGAS_X_01454

Observacions: Reproducció.

Imatge 18

Descripció: Escultura de Jaume Salvador i entrada del Museu Martorell al Parc de la Ciutadella

Data: 1921.

Autor: Rossend Flaquer i Barrera (1873-1947)

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_FLAQUER_X_0130

Observacions: Reproducció.

Imatge 19

Descripció: Francesc, Emili i Josep Ma Ullés asseguts en un banc del Parc de la Ciutadella

Data: 1922.

Autor: Emili Ullés i Daura.

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_FULLESD_X_0233

Observacions: Reproducció.

Imatge 20

Descripció: Vista interior de l'ala sud

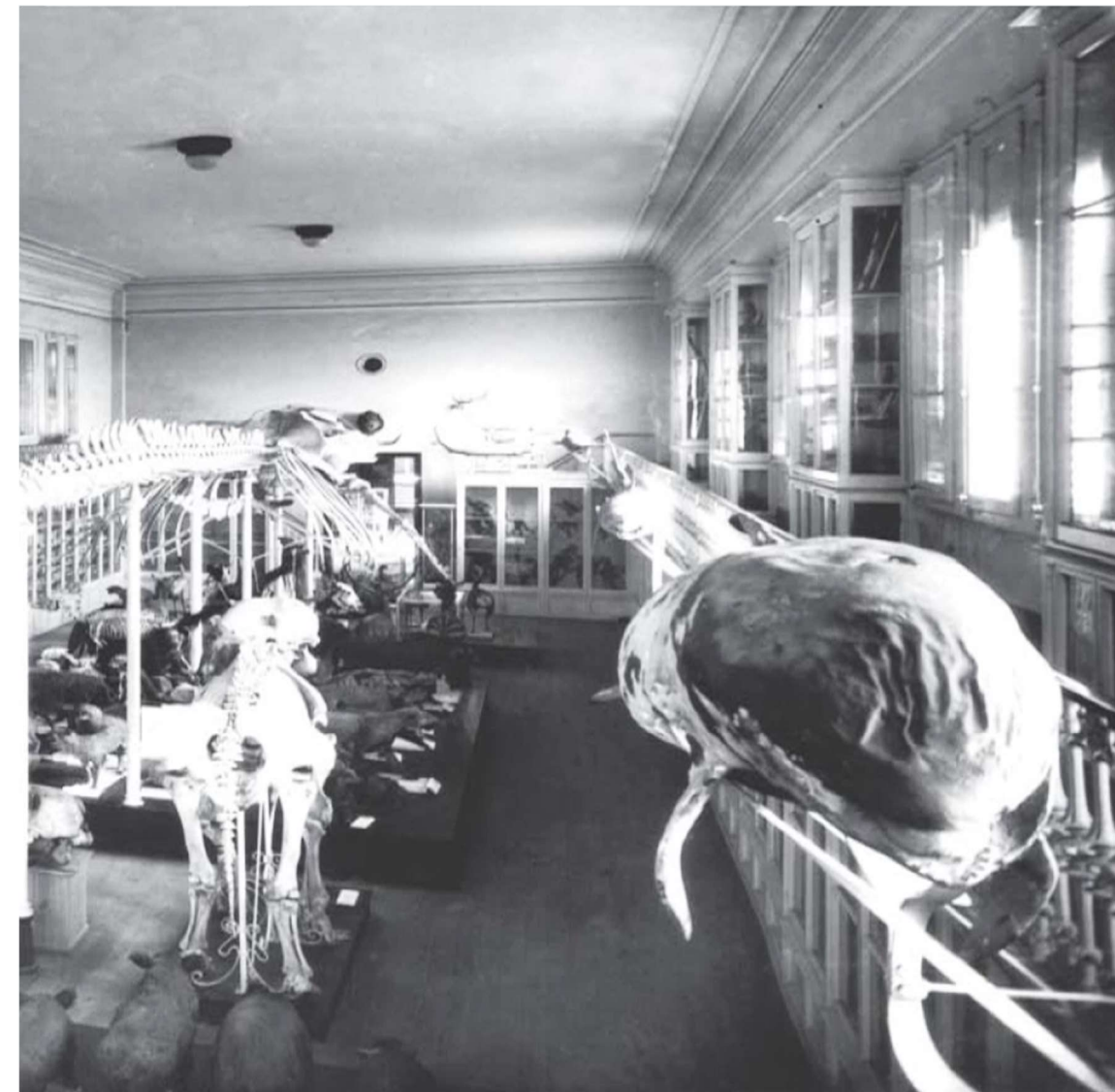
Data: 1922.

Autor: no informat

Font: Museu Darder de Banyoles

Registre: no informat

Observacions: Reproducció.

Imatge 21

Descripció: Barana del Museu Paleogràfic de Barcelona

Data: 1924.

Autor: Josep Salvany i Blanch (1866-1929)

Font: Biblioteca de Catalunya (BC)

Registre: Fons Salvany SaP_833_09

Observacions: Reproducció.

Imatge 22

Descripció: Vista aèria del Parc de la Ciutadella i voltants

Data: 1925-1930 c.

Autor: Josep Gaspar Serra (1892-1970)

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB4-212. C_116_080

Observacions: Reproducció parcial..

Imatge 23

Descripció: Dos homes al parc de la Ciutadella tot cobert de neu

Data: 1923.

Autor: Emili Ullés i Daura

Font: Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya (AFCEC)

Registre: AFCEC_ULLESD_X_0915

Observacions: Reproducció.

Imatge 24

Descripció: Vista aèria dels barris de la Barceloneta i, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera

Data: 1927

Autor: Ajuntament de Barcelona

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: Q100 Urbanisme i obres. C_118_179

Observacions: Reproducció parcial..

Imatge 25

Descripció: Museu de Martorell

Data: 1932.

Autor: Josep Brangulí (1879-1945)

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB3-145. C_025_452

Observacions: Reproducció parcial.

Imatge 26

Descripció: Vista aèria de la gran nevada de 1932

Data: 1932, 12 de febrer.

Autor: Josep Ma. Segarra Plana (1885-1959)

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: AFB3-129. 44091

Observacions: Reproducció parcial.

Imatge 27

Descripció: Visita del Museu Martorell per les autoritats

Data: 1945, 15 de maig.

Autor: Carlos Pérez de Rozas (1920-1990)

Font: Arxiu fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: L100 Cultura. 60466

Observacions: Reproducció.

Imatge 28

Descripció: Fotoplànols de ciutats catalanes. Barcelona.

Data: 1949.

Autor: Compañía Española de Trabajos Fotogramétricos Aéreos.

Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

Registre: 1722

Observacions: Reproducció parcial.

Imatge 29

Descripció: Retrat de grup d'alumnes

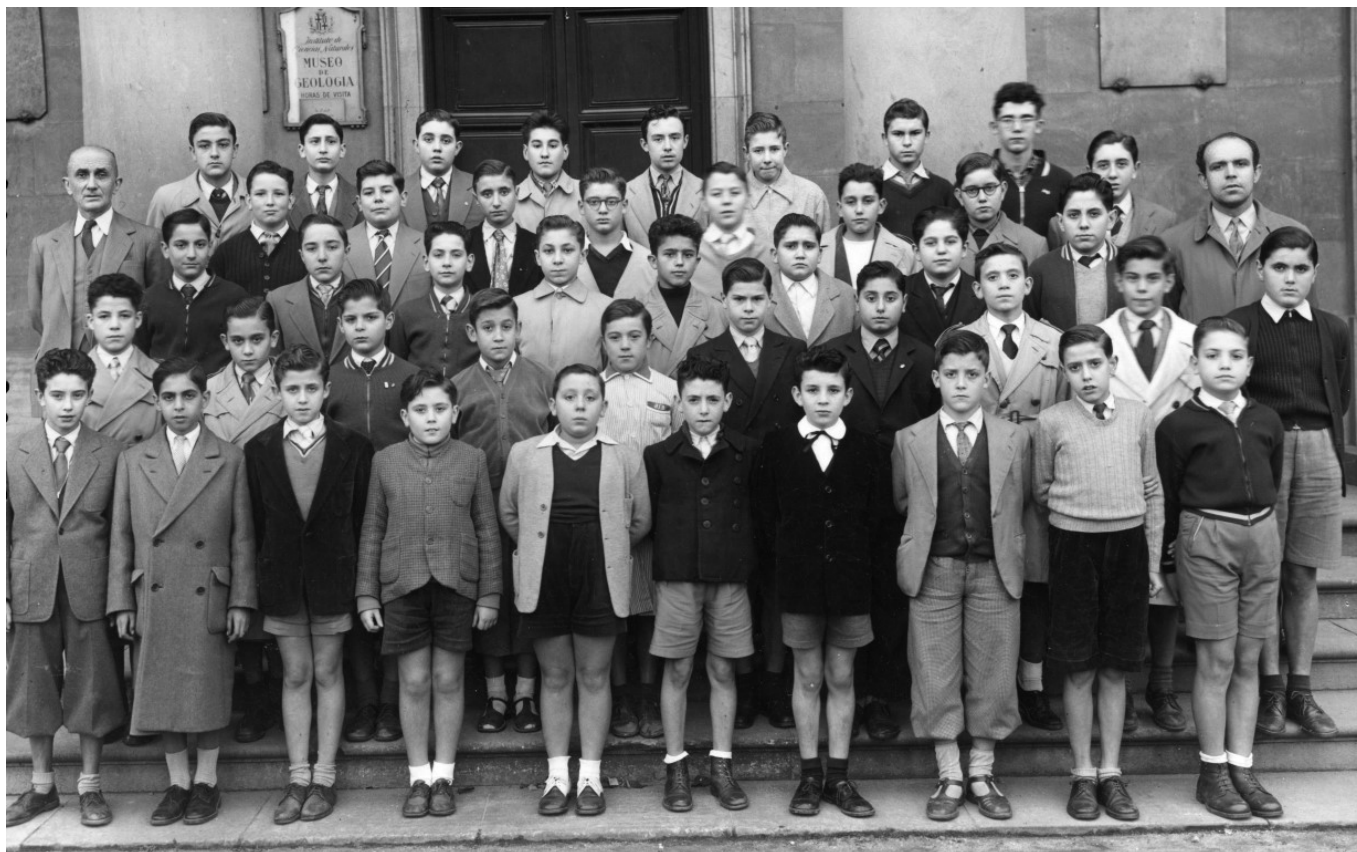
Data: 1955, 28 de novembre.

Autor: Paco López

Font: Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella (AMDCV)

Registre: AMDCV4-345. 3161

Observacions: Reproducció.

Imatge 30

Descripció: Arc de Triomf i Parc de la Ciutadella. Barcelona.

Data: 1960, 11 d'abril.

Autor: Servicios Aéreos Comerciales Españoles

Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

Registre: RFSACE.18762

Observacions: Reproducció parcial.

Imatge 31

Descripció: Reportatge fotogràfic de l'incendi de 1998.

Data: 1998, 8 d'abril.

Autor: J. Calafell

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Registre: C2/519 8937, C2/519 8938, C2/519 8939, C2/519 8940, C2/519 8941, C2/519 8942, C2/519 8943,

Observacions: Reproducció.

BIBLIOGRAFIA

ARRANZ, Manuel; GRAU, Ramon; LÓPEZ, Marina. *El Parc de la Ciutadella. Una visió històrica*. Barcelona: L'Avenç, 1984.

BABIANO, Eloi. *Antoni Rovira i Trias, arquitecte de Barcelona*. Barcelona: Viena Edicions, 2007.

GARRUT, Josep Maria. *L'Exposició Universal de Barcelona de 1888*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1976.

GÓMEZ-ALBA, Julio. “La Construcción del Museo Martorell (1878-1882)” a *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona*. Núm. 2. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1992.

HERNÁNDEZ MARCH, Enric. “La Ciutadella, el primer parc científic de Barcelona” a *Barcelona, ciutat de vestigis*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2016.

MASRIERA, Alícia. *El Museu Martorell, 125 anys de Ciències Naturals (1878-2003)*. Monografies del Museu de Ciències Naturals núm.3. Institut de Cultura de Barcelona, Ajuntament de Barcelona. 2006.

VALLS, Laura. “El museo de ciències naturales de Barcelona (1882-1917): Popularización de las ciències naturales dentro y fuera del museo” a *Biblio 3W Revista bibliogràfica de Geografia y Ciencias Sociales*. Vol. XV núm. 918. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2011.

